مجموعه اسناد حقوقی بین الملل

جلد دوم

حقوق بشر دوستانه بین المللی

با شرح و تدوین

دکتر محمود مسائلی

مجموعه اسناد حقوقی بین‌الملل

جلد دوم

حقوق بشردوستانه بین‌المللی

با شرح و تدوین

دکتر محمود مسائلی

مجموعه اسناد حقوقی بین‌المللی

جلد دوم

حقوق بشردوستانه بین‌المللی

با شرح و تدوین

دکتر محمود مسائلی

مجموعه اسناد حقوقی بین‌المللی

جلد دوم

حقوق بشردوستانه بین‌الملل

با شرح و تدوین

دکتر محمود مسائلی

اندیشکده بین‌المللی نظریه‌های بدیل (با مقام مشورتی نزد شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد)

Alternative Perspectives and Global Concerns (https://apgc.ca)

شابک:

E-book: 978-1-7388283-7-1

با سپاس از همسر و فرزندانم که با شکیبایی خود
این فرصت را فراهم آوردند تا بتوانم فارغ بال این
مجموعه را تهیه و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهم.

استادان، دانشجویان، و خوانندگان گرامی:

این مجموعه اسناد حقوقی بین‌الملل با اهداف انسان‌دوستانه و غیرانتفاعی، و فقط از ناحیه ادای دین نسبت به میهن و مردم تهیه شده‌اند.

برای ترجمه، شرح و تدوین، تکمیل, صفحه بندی و آماده سازی این مجموعه اسناد حقوقی بین‌المللی نیز از هیچ نهاد، سازمان، و یا دولتی وجه و کمکی دریافت نشده است.

به‌عنوان حق مالکیت معنوی، تنها انتظار این نویسنده این است که خوانندگان به اندازه توانایی خویش، و به هرطریقی که به مصلحت می‌دانند، کودکان نیازمند یاری رسانند.

استفاده ازاین کتاب‌ها نیز با ذکر منبع آزاد است.

فهرست موضوعات

پیشگفتار

پیش‌زمینه‌های شکل گیری حقوق بشر دوستانه بین‌المللی

«حقوق بشردوستانه بین‌المللی»[1] که به «حقوق ناظر بر درگیری‌های مسلحانه»[2]، و گاهی «حقوق جنگ»[3] هم موسوم است، بطور کلی بر ضرورت حمایت از مردم و جمعیت‌های غیر نظامی، مکان‌ها و اشیای غیر نظامی در برابر بلایای جنگ، شامل جنگ‌های بین‌المللی میان کشورها و همچنین جنگ‌های داخلی، کاهش درد و رنج ناشی از درگیری‌های مسلحانه، حمایت از مجروحین، بیماران، و سرنشینان کشتی‌های درهم شکسته، اسیران جنگی، و بازگرداندن زندگی صلح آمیز در میان مردمان تکیه دارد. به همین دلیل، گاهی اوقات از حقوق بشردوستانه بین‌المللی بعنوان قانونمند ساختن و مشروعیت کاربرد زور و خشونت در عملیات جنگی، و هر چیزی که وجدان بشریت را تکان می‌دهد، یاد می‌شود. بنابراین، ضمن اینکه می‌کوشد حقوق بنیادین بشر را در برابر بلایای جنگ محافظت کند، ضرورتا در شرایط جنگی امر غافلگیری و کشتن نیروهای نظامی طرف مقابل را نیز تحت قوانین و مقرراتی در می‌آورد. درنتیجه، مجموعه گسترده قوانین «حقوق بشردوستانه بین‌المللی» «بین‌المللی با حقوق بشر بین‌المللی»[4]، «حقوق کیفری بین‌المللی»[5]، و حقوق ناظر بر «کنترل تسلیحات، خلع سلاح، و کاهش تسلیحات»[6] پیوندی اجتناب ناپذیر، متقابلاً پیش‌برنده، و لایه‌های همپوش دارد.

به لحاظ تاریخی، از گذشته‌های دور تلاش براین بوده است تا قوانین فلسفی، اخلاقی، و معنوی بر استفاده از ابزارها و رفتارهای جنگی میان طرفین ناظر باشند. برای ایرانیان، منش و روش کوروش بزرگ در مدیریت جنگ، و بویژه هنگام فتح بابل از نمونه‌های افتخار آفرین اینگونه تلاش‌های انسان دوستانه برای کاهش بلایای جنگ و رنج‌های حاصل از آن بوده است، بگونه‌ای که می‌توان کوروش بزرگ را پدر معنوی و فکری و منبع الهامی برای شکل گیری حقوق بشردوستانه بین‌المللی امروزین دانست.

متون مذهبی هم حاوی اشارات محدودی به این قوانین اخلاقی و معنوی برای کنترل و محدود ساختن عملیات جنگی برای کاهش دردهای حاصل از بلایای جنگ بوده‌اند. در تورات پاره‌ای از این اشارات وجود دارند، بعنوان مثال «آنها را نزن، آیا با شمشیر و کمان خود کسانی را که به اسارت گرفته‌ای می‌زنی؟ نان و آب را پیش ایشان بگذار تا بخورند و بیاشامند و نزد صاحب خود بروند. و او [پادشاه] آذوقه زیادی برای ایشان مهیا کرد و چون خوردند و نوشیدند، ایشان را فرستاد و نزد ارباب

---

1 International Humanitarian Law (IHL).
2 International Humanitarian Law (IHL).
3 The Law of War.
4 International Human Rights Law.
5 International Criminal Law.
6 Arms Control, Disarmament, and Non-Proliferations.

خود رفتند».[1] عهد جدید هم اشاره‌های عمده‌ای بر قوانین جنگ دارد. کتاب تثنیه مهمترین این قوانین را توضیح می‌دهد: « هرگاه به شهری نزدیک شوید تا با آن بجنگید، بدان پیشنهاد صلح بدهید. اگر به شما پاسخ صلح‌آمیز دادند و دروازه‌های خود را بر شما گشودند، آنگاه مردمانی که در آن یافت شوند، جملگی به کار اجباری برای شما گماشته شوند و شما را خدمت کنند. ولی اگر با شما از در صلح درنیایند بلکه به جنگ داخل شوند، پس آنرا محاصره کنید». «هرگاه شهری را روزهای بسیار محاصره کرده، برای تصرف آن می‌جنگید، با فرود آوردن تبر بر درختان آنجا نابودشان نکنید. می‌توانید از میوهٔ آنها بخورید...»[2] به همین سان، در قرآن هم اینگونه قوانین معنوی و اخلاقی مشاهده می‌شوند: « در راه خدا با کسانی که با شما می جنگند نبرد کنید و از حد تجاوز ننمایید که خدا تجاوزکاران را دوست نمی‌دارد».[3] و یا «نباید خصومت نسبت به جمعیتی که شما را از آمدن به مسجد الحرام (در جریان حدیبیه) مانع شدند وادار به تعدّی و تجاوز کند».[4]

خارج از حوزه ادیان ابراهیمی، فرهنگ‌های کهن نیز پیوسته پیروان خود را به رعایت قوانینی انسان دوستانه در عملیات نظامی تاکید کرده‌اند. ژنرال چینی، سون تزو معتقد بود که در جنگ فقط باید به ارتش های دشمن حمله کرد، زیرا "بدترین سیاست حمله به شهرها است. فقط زمانی به شهرها حمله کنید که جایگزینی وجود نداشته باشد».[5] متون کهن آیین هندو نیز ضرورت برقراری اصول انسانی بر هدایت جنگ را مورد تایید قرار داده‌اند. ماها بهارتا بیان توصیه می‌کند که «یک پادشاه هرگز نباید صدمه‌ای به دشمن خود وارد کند که قلب دشمنی را از بین ببرد، هیچ دشمنی که خوابیده است نباید مورد حمله قرار گیرد». و نیز استفاده از سلاح‌های فوق تخریب کننده ممنوع است، زیرا این سلاح‌ها «حتی اخلاقی نیستند، چه رسد به اینکه مطابق با دین یا قوانین جنگ شناخته شده باشند».[6]

ادبیات یونان باستان بیشتر ابعاد فلسفی آنچه امروزه حقوق بشردوستانه بین‌المللی نامیده می‌شود را برجسته ساخته است. دولت-شهرهای یونان قواعد را برای نبردها در میان خود وضع کرده بودند که جزئیات وسیع آنها را امروزه می‌توان در مقاوله‌نامه‌های ژنو جستجو کرد. «معابد، کاهنان و

---

1 But he answered, "You shall not kill them. Would you kill those whom you have taken captive with your sword and your bow? Set bread and water before them, so that they may eat and drink, and go to their master." 2 Kings, 6: 21 -23. *New American Standard Bible*.

2 Deuteronomy 20, *Bible Project*.

۳ آیه ۱۹۰، سوره بقره.

۴ آیه ۲، سوره مائده.

5 Sun Tzu, *The Art of War*. The Internet Classics Archive.

6 Leslie C. Green, The Law of War in Historical Perspective. *International Law Studies*, volume 72.

سفارتخانه‌ها مصون از تعرض شمرده می‌شوند ....با اسیران بی پناه باید با رحمت رفتار کرد.... زندانیان می‌بایست مبادله شوند. رفتارهای ایمن باید اعطا شود و مورد احترام قرار گرفت. آتش بس برقرار می‌شود و در بیشتر موارد صادقانه رعایت می‌شود... دفن مردگان مجاز است. و قبرها مورد احترام قرار می‌گیرد. قطع آب دشمن و یا استفاده از سلاح های مسموم، نادرست و بی شرمانه است».[۱]

عصر مدرن این موضوعات فلسفی و اخلاقی حقوق بشردوستانه بین‌المللی را به نظمی حقوقی کشاند. هوگو گروسیوس با تکیه بر حقوق طبیعی بعنوان قوانین جاویدان بشری و الزامات جهانشمول آن، رعایت حقوق انسانها را در همه شرایط، خواه در هنگام دست زدن به جنگ و خواه در طول عملیات نظامی اجتناب ناپذیر می‌دانست. بنابراین، مفهوم جنگ نیز باید فقط برای استیفای حقوق انسانها باشد؛ یعنی به چیز دیگری مگر مفهوم عدالت نمی‌تواند نزدیک باشد. جنگ دادگرانه آنی است این معیارهای انسانی را در بر می‌گیرد. درحقیقت، جنگ دادگرانه به آن نوع از نبردهای مسلحانه اطلاق می‌شود که فقط از ناحیه استیفای حقوق مردم آغاز می‌شود، و عملیات جنگی نیز بر مبانی حقوقی مدنی هدایت می‌شود. گویی در دوران عملیات نظامی نیز همچنان حقوق مدنی باید بر رفتارها ناظر و حاکم باشد. از آنجاییکه اینگونه حقوق همگی از قوانین حقوق جاودانه طبیعی سرچشمه می‌گیرند، و نه از قوانین وضع شده تویط جوامع، در دوران جنگ نیز ادامه می یابند و قوانین جنگ را تشکیل می‌دهند. نافرمانی از این قوانین، مستلزم انکار طبیعت انسان و مقام الهی است که حقوق و تکالیف را بر آن نهاده است. انکار خصلت ضروری این قوانین همیشگی، بازگشت به بربریت است.[۲]

به دنبال نبردهای کریمه، مهمترین سند بین‌المللی برای تنظیم قوانین جنگ دریایی میان کشورهای آن زمان بوجود آمد. اعلامیه پاریس در ۱۶ آوریل ۱۹۵۶ یک معاهده بین‌المللی چند جانبه بود که طرف‌های متخاصم در جنگ کریمه با آن موافقت کردند.[۳] هرچند که این سند بین‌المللی پیرامون تنظیم قوانین جنگ در دریاها شکل گرفت، نقش آن در توسعه و تدوین حقوق بشردوستانه بین‌المللی را نمی‌توان نادیده گرفت. اعلامیه پاریس سیاست‌های بین‌المللی مربوط به کشتیرانی کشورهای بیطرف در جنگ و کشورهای متخاصم در دریاهای آزاد را تعیین می‌کرد، و قوانین جدیدی را در مورد اموال دشمن که توسط یک طرف متخاصم در طول یا پس از جنگ یا نبرد، معمولاً در دریا، تصرف شده است، معرفی می‌کرد.

در اواخر قرن هیجدهم این آرمان بشردوستانه به حوزه مباحث آنزمان افزوده شد که اصول مورد توافق بین‌المللی شکل گیرند تا مجروحین جنگی و بیماران بعنوان اسیر جنگی در نظر گرفته نشده

---

1 Ibid.
2 Grotius, H. (2016). The Law of War and Peace. Published by: Jazzybee Verlag.
3 Declaration Respecting Maritime Law. Paris, 16 April 1856.

و بلکه مورد مراقبت قرار گیرند. این آرزوی انسانی در کتاب «خاطرات سولفورینو» از هانری دونان[۱]، فعال بشردوست سوئیسی که در سال ۱۸۶۲ انتشار یافت، تبلور پیدا کرد. دونان شاهد عواقب نبردهای خونین بین ارتش فرانسه و اتریش در سولفرینو ایتالیا بود. ارتش‌های در حال خروج میدان جنگی سربازان مجروح و در حال مرگ را در محل به حال خود رها کردند. علیرغم تلاش های شجاعانه دونان برای بسیج کمک برای سربازان، هزاران نفر جان باختند. دونان پیشنهاد کرد گروه‌های کمک رسانی داوطلبانه و آموزش دیده در طول جنگ برای مراقبت از مجروحین بوجود آیند. گروهی به نام کمیته پنج، که بعداً به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تبدیل شد، در سال ۱۸۶۳ در ژنو تشکیل شد تا بر اساس پیشنهاد دونان عمل کند. دونان همچنین پیشنهاد کرد که یک توافق رسمی بین کشورها برای کمک به مجروحین شکل گیرد. اینگونه اقدامات، در نهایت، موجبات شکل گیری کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال ۱۸۶۳ و تصویب اولین مقاوله‌نامه ژنو در سال ۱۸۶۴ برای بهبود شرایط مجروحان ارتش در میدان جنگ را فراهم آورد.

قرن نوزدهم تدوین قواعد حقوقی برای رعایت اصول بشردوستانه را به مرحله جدیدی هدایت کرد. قوانین و دستورالعمل های لیبر اولین تلاش‌های مدون برای قوانین جنگ بود. فرانسیس لیبر[۲] در طول جنگ داخلی آمریکا قوانینی را برای هدایت رفتارهای انسان دوستانه در دوران جنگ پیشنهاد کرد که به موجب آنها مسئولیت‌هایی بر عهده رزم‌آوران قرار می‌گرفت. هر نوع تخطی از مسئولیت‌ها موجد عواقب کیفری بود. خشونت بی دلیل علیه افراد یکی از مصادیق دستورالعمل‌های لیبر بود که تحت هیچ شرایطی نمی‌توانست بعنوان ابزاری جنگی مورد عمل قرار گیرد: «هر گونه خشونت عمدی ارتکاب یافته علیه افراد در کشور مورد تهاجم، هرگونه تخریب اموالی که به دستور افسر مجاز نباشد، هرگونه سرقت، غارت یا غارت، حتی پس از تصرف در مکانی با زور اصلی، هرگونه تجاوز، ممنوع است. مجروح کردن، معلول کردن یا کشتن این قبیل ساکنان، با مجازات اعدام یا هر مجازات شدید دیگری که ممکن است برای شدت جرم کافی به نظر برسد، در انجام چنین خشونتی ممنوع است».[۳]

هرچند که این دستورالعمل‌ها فقط برای نیروهای ایالات متحده وضع شده بودند و با خود فرمانی اخلاقی-حقوقی را حمل می‌کردند، درحقیقت با عرف بین‌المللی رایج و قوانین و آداب و رسوم جنگ موجود در آن زمان مطابقت داشتند. از آنجاییکه این دستورالعمل‌ها با جزئیات مدون شده بودند، به مبنایی برای قانون گذاری‌های بین‌المللی بعدی تبدیل شدند که مهمترین آنها طرح مقاوله‌نامه

---

[1] Dunant, H. (2015). *Un souvenir de Solférino*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

[2] Francis Lieber (1798 –1872).

[3] The Lieber Code of 1963, Correspondence, Orders, Reports, and Returns of the Union Authorities from January 01 to December 31, 1863, # 7, O.R.--Series iii, volume iii [S# 124]. General Order No. 100.

بین‌المللی قوانین جنگ بود که در کنفرانس بروکسل در سال ۱۸۷۴ ارائه شد. همین تحولات، موجبات شکل گیری مقاوله‌نامه‌های لاهه و اعلامیه‌های همراه با آن در سال‌های ۱۸۹۹ و سپس ۱۹۰۷ را فراهم آوردند.[۱]

در سال ۱۹۲۵ گام مهم دیگری در جهت تنظیم قوانینی برای درگیری‌ها و جنگها برداشته شد. پروتکل سال ۱۹۲۵، ژنو[۲] استفاده از گازهای خفه کننده، سمی، و دیگر روشهای باکتریولوژی را ممنوع اعلام کرد. پروتکل با روشنی کشورهای متعاهدین را به رعایت اصولی پایبند می‌سازد: آنها «این ممنوعیت را قبول می‌کنند، موافقت می‌کنند که این ممنوعیت را به استفاده از روش های باکتریولوژیک جنگ افزاری گسترش دهند و موافقت می‌کنند که مطابق با شرایط این اعلامیه بین خود پابند باشند».

اما مهمترین حرکت از سوی جامعه بین‌المللی برای تنظیم قوانینی برای نظارت بر جنگ در قبال حقوق انسان‌های بیگناه هنگامی شکل گرفت که تخطی از قوانین جنگ با ابعاد مسئولیت کیفری بین‌المللی همراه شد. صدور منشور لندن بود که تشکیل دیوان نظامی بین‌المللی را در نورنبرگ، با صلاحیت قضایی در مورد جنایات علیه صلح، جنایات جنگی، و جنایات علیه بشریت را باعث شد، آغازی نوین در توسعه و تدوین قوانین حقوق بشردوستانه بین‌المللی بود. مهمترین نوآوری این حرکت بی نظیر این بود که نه تنها کسانی را که موجبات انجام جنایات بین‌المللی را فراهم آوردند، بعنوان جنایتکار بین‌المللی به رسمیت شناخت، و اساس جنگ را بعنوان جنایتی بین‌المللی به رسمیت شناخت، اعلام کرد که این نوع جنگها «نه تنها یک جنایت بین‌المللی، بلکه جنایت بین‌المللی در بالاترین درجه ممکن است». همین تحولات است که سپس در مقاوله‌نامه رم جایگاه بی نظیری یافتند.

با توجه به اهمیتی که حقوق بشردوستانه بین‌المللی برای جوامع امروزین دارد، و بطور طبیعی سرزمین مادری ما هم باید به اهمیت اینگونه قانونگذاری‌ها آشنا باشد و آنرا در برنامه‌های آموزشی در موسسات آموزش عالی قرار دهد، مجموعه مدونی از اینگونه قوانین که بتواند در اختیار پژوهشگران قراردهد، وجود ندارد. این درحالی است که مشاهده می‌شود که استادان، دانشجویان، و پژوهشگران

---

[1] Hague Convention I, Pacific Settlement of International Disputes: 29 July 1899, *entered into force* Sept. 4, 1900. Additional conventions were also adopted along with this convention. See: University of Minnesota Human Rights Library.

[2] Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare, signed at Geneva: 17 June 1925 Entered into force: for each signatory as from the date of deposit of its ratification; accessions take effect on the date of the notification by the depositary Government Depositary Government: France.

برای کارهای تحقیقاتی خود به اینگونه منابع اصیل نیاز دارند. با احساس این نیاز، تصمیم گرفته شد اسناد حقوقی بین‌الملل، شامل حقوق بشردوستانه بین‌المللی، در مجموعه‌هایی تدوین شده و با شرح و توضیحات کوتاهی در اختیار استادان، دانشجویان، پژوهشگران، و دیگر علاقه‌مندان قرار گیرد. مجموعه حاضر به مهمترین اسناد حقوق بشردوستانه بین‌المللی اختصاص یافته است. امید که ادای دینی نسبت به حرمت انسان و میهن عزیزمان باشد.

دکتر محمود مسائلی

اعلامیه ممنوعیت

کاربرد پرتابه‌های انفجاری زیر ۴۰۰ گرم در جنگ

پیش زمینه‌های شکل گیری اعلامیه ممنوعیت کاربرد پرتابه‌های انفجاری زیر ۴۰۰ گرم در جنگ، سن پیترزبورگ، ۱۸۶۸

اعلامیه انصراف از استفاده از پرتابه‌های انفجاری زیر ۴۰۰ گرم در زمان جنگ، که به اعلامیه سن پیترزبورگ نیز موسوم است، در ۲۰ نوامبر ۱۸۶۸ به تصویب رسید. این، اولین توافقنامه رسمی بین‌المللی بود که استفاده از یک سلاح خاص را «در زمان جنگ و میان کشورهای متمدن» ممنوع اعلام می‌ساخت. در حقیقت، اعلامیه مانند قانونی بود که استفاده از ابزارها یا روش‌های جنگی که موجب آسیب بیش از حد یا رنج‌های غیر ضروری می‌شدند، را ممنوع اعلام می‌کرد.

اعلامیه به دنبال اختراع یک گلوله تفنگ توسط تاسیسات نظامی روسیه در سال ۱۸۶۳ صادر شد که به محض تماس با سطحی سخت منفجر می‌شد. کاربرد اصلی نوع خاص از گلوله منفجر کردن واگن های مهمات بود. اصلاحات بعدی انجام شده بر روی پرتابه منجر به انفجار آن در تماس با مواد نرم، از جمله بافت انسانی می‌شد، که باعث ایجاد زخمهایی وخیم و به مراتب عمیقتر از زخم‌های مربوط به گلوله‌های غیرمنفجره تفنگ‌های در آن زمان بود. نگرانی از اینکه چنین صدماتی ممکن است فراتر از استفاده آن در دوران جنگ شود، امپراتور روسیه، الکساندر دوم، را برانگیخت تا کشورهای آنزمان را به برگزاری کنفرانسی برای ممنوعیت این نوع پرتابه‌ها براساس توافقی بین‌المللی دعوت کند. درحقیقت، روسیه مایل بود به شرط اینکه سایر کشورها نیز متعهد به ممنوعیت کاربرد این نوع ابزار جنگی باشند، استفاده از چنین پرتابه‌ای را کنار بگذارد.

ایده اصلی محدودیت ۴۰۰ گرمی این بود که اگر قرار بود پرتابه‌های انفجاری یا قابل اشتعال بر روی تاسیسات نظامی مانند ساختمان‌ها موثر باشند، باید بیش از ۴۰۰ گرم وزن داشته باشند. اگر وزن کمتری می‌داشتند، فقط در برابر افراد دشمن مؤثر بودند، اما صدماتی بیش از حدی که صرفاً برای تضعیف آنها لازم بود، ایجاد می‌کردند. نمایندگان کشورهای شرکت کننده در اجلاس مذکور به طور مؤثر اذعان داشتند که برای مقابله با دشمن در شرایط جنگی، انرژی جنبشی یک پرتابه با وزن کمتر از ۴۰۰ گرم باید کافی باشد و مواد منفجره، آتش زا یا هر گونه اثرات اضافی دیگر نباید بی جهت جراحات ناشی از حملات پرتابه را تشدید کند. علیرغم درخواست پروس در کنفرانس مبنی بر گسترش دامنه تحقیقات برای رسیدگی به کاربرد اکتشافات علمی در درگیری‌های مسلحانه، و به همین منظور گسترش ممنوعیت پیشنهادی به انواع دیگر پرتابه ها، مخالفت شدید بریتانیا و فرانسه منجر به رد این پیشنهاد شد. کمیسیون نظامی بین‌المللی از این پیشنهاد روسیه حمایت کرد و اعلامیه ممنوعیت چنین پرتابه‌هایی به تصویب رسید. در آنزمان ۱۹ کشور این اعلامیه را تصویب کرده و یا به آن پیوستند. ایران از امضاکنندگان این اعلامیه بود.

مفاد این اعلامیه بعداً در ماده ۲۳ (بخش ۵) مقررات لاهه در مورد جنگ زمینی ۱۸۹۹، و سپس در سال ۱۹۰۷ مجددا مورد تاکید قرار گرفت. اعلامیه سن پیترزبورگ باعث شد تا اعلامیه های دیگری با ماهیت مشابه در دو کنفرانس صلح لاهه در سال‌های ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ تصویب شوند. اعلامیه‌های لاهه مربوط به پرتابه‌ها و مواد منفجره از بالن‌ها، استفاده از گازهای خفه کننده و استفاده از گلوله های منبسط شونده، در مقدمه خود به اعلامیه سن پیترزبورگ اشاره کرده‌اند.

فرازهای مقدماتی اعلامیه اصولی را بیان می‌کنند که امروزه به مبنایی برای حقوق بین‌الملل بشردوستانه تبدیل شده است. درواقع این اذعان وجود دارد که در شرایط جنگی، ضرورت‌های جنگ باید به تابعی از نیازهای و محظورات بشری تبدیل شود، و برای این منظور اعمال محدودیت‌هایی برای انتخاب ابزار و روش‌های جنگ باید شکل گرفته و اعمال شوند. اعلامیه همچنین محدودیت‌هایی را برای سطوح قابل قبول خشونت مشخص کرد که امروزه مبنایی برای قوانین جنگ می‌باشند. به‌عنوان مثال، هدف از کاربرد ابزارها و ادوات جنگی باید فقط تسهیل تضعیف «نیروهای نظامی دشمن» معطوف باشد. محکومیت «به کارگیری اسلحه که بیهوده درد و رنج مردان معلول را تشدید می‌کند» حاوی بیان روشنی از اصل منع صدمات اضافی و رنج غیرضروری است. علاوه بر این، آسیب رساندن به غیرنظامیان به یک موضوع نامشروع جنگ تبدیل شد.[1]

[1] St Petersburg, 1868: First International Agreement Prohibiting the Use of Certain Weapons. Online Atlas on the History of Humanitarianism and Human Rights.

متن اعلامیه انصراف از استفاده از پرتابه‌های انفجاری خاص در زمان جنگ سن پیترزبورگ، ۲۹ نوامبر/۱۱ دسامبر ۱۸۶۸

به پیشنهاد کابینه امپراتوری روسیه، یک کمیسیون نظامی بین‌المللی در سن پیترزبورگ به منظور بررسی منع استفاده از پرتابه های خاص در زمان جنگ بین کشورهای متمدن تشکیل شد. این کمیسیون با توافق مشترک کشورهای شرکت کننده در آن، محدودیت‌های فنی را تعیین کرد که به موجب آن ضرورت های جنگ می‌بایست با الزامات و معیارهای انسانی همراه باشد.

امضاء کنندگان ذیل براساس اختیاراتی که به آنها تفویض شده است، موارد زیر را اعلام می‌کنند:

با توجه به اینکه پیشرفت تمدن باید در کاهش هر چه بیشتر بلایای جنگ اثر داشته باشد،

و تنها هدف مشروعی که کشورها باید در طول جنگ برای دستیابی به آن می‌توانند تلاش کنند، تضعیف نیروهای نظامی دشمن است.

برای این منظور کافی است که بیشترین تعداد ممکن از سربازان دشمن تضعیف شوند.

و اینکه استفاده از سلاح‌هایی که درد و رنج سربازان زخمی شده را تشدید می‌کند، یا مرگ آنها را اجتناب ناپذیر می‌سازد، فراتر از اهداف عادی جنگ است.

بنابراین، استفاده از چنین تسلیحاتی مغایر با قوانین مربوط به بشریت خواهد بود.

طرفین این اعلامیه متقابلاً متعهد می‌شوند که در صورت وقوع جنگ بین خود، از به کارگیری پرتابه‌های با وزن کمتر از ۴۰۰ مواد منفجره یا مملو از مواد آتش زا یا قابل اشتعال، توسط نیروهای نظامی یا دریایی خود صرف نظر کنند.

آنها از تمام کشورهایی که در مذاکرات کمیسیون نظامی بین‌المللی که در سن پیترزبورگ تشکیل شده است شرکت نکرده‌اند، با فرستادن نمایندگانی به آن دعوت خواهند کرد تا به این اعلامیه بپیوندند.

این اعلامیه فقط برای طرف‌های متعاهد یا الحاقی به آن در صورت جنگ بین دو یا چند نفر از آنها الزام‌آور است، و برای طرف‌های غیر متعاهد یا آنهایی که به آن ملحق نشده‌اند، قابل اجرا نیست.

همچنین از هر لحظه‌ای از جنگ بین طرف‌های متعاهد یا الحاقی، اگر یک طرف غیر متعاهد یا یک طرف غیر الحاقی به یکی از طرفین متخاصم بپیوندد، الزام‌آور بودن اعلامیه متوقف خواهد شد.

طرف‌های متعاهد یا الحاق شده این حق شرط را برای خود محفوظ می‌دانند که از این پس هر زمان که پیشنهاد دقیقی با توجه به پیشرفت‌های آینده که علم ممکن است در مسلح ساختن نیروها ایجاد کند، به تفاهم برسند تا اصولی را که ایجاد کرده‌اند حفظ کنند، و ضروریات جنگ را با قوانین بشریت آشتی دهند.

سن پیترزبورگ، ۲۹ نوامبر (۱۱ دسامبر) ۱۸۶۸ انجام شد.

مقاوله‌نامه اول ژنو

برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران

نیروهای نظامی در میدان نبرد

مصوب ۱۲ آگوست ۱۹۴۹

پیش‌زمینه‌های شکل گیری مقاوله‌نامه اول ژنو
برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران نیروهای نظامی در میدان نبرد

شکل گیری مقاوله‌نامه‌های ژنو سال ۱۹۴۹ را باید در شرایط تاریخی مرتبط با ظهور صلیب سرخ بین‌المللی و تلاش‌های انسان‌دوستانه برای کاهش رنج و عذاب حاصل از جنگ‌ها جستجو کرد. همانطور که پیشتر توضیح داده شد، هنری دونان در خاطرات دردناک خود از سولفرینو که شاهدی بر کشته شدن ۶۰۰۰ نفر سرباز و تعداد ۴۰ هزار زخمی بود، دو پیشنهاد بی‌نظیر و انقلابی را به افکار عمومی آنزمان وارد ساخت: اول اینکه، انجمن‌های کمک داوطلبانه برای مراقبت از مجروحین جنگ ایجاد شود در کشورها ایجاد شود؛ دومین نکته این بود که توافقی بین‌المللی برای محافظت از مجروحین جنگ و کارکنان پزشکی بوجود آید. درحقیقت، خاطرات سولفرینو نه فقط شرح وقایع دردناکی را به تصویر کشاند که وجدان بشری را متاثر می‌ساخت، پیشنهاداتی برای بهبود شرایط جنگی به میان آورد که از درون آنها مهمترین اسناد حاوی هنجارهای حقوقی بین‌الملل پا به عرصه ظهور گذاشتند.

برای محقق ساختن این پیشنهادات هنجاری و نظم حقوقی الزام آور بخشیدن به آنها، یک کمیته تشکیل شد تا نقطه نظرات و پیشنهادات دونان را بررسی کند. در اکتبر ۱۸۶۳، نمایندگانی از ۱۶ کشور همراه با کارکنان پزشکی نظامی به ژنو سفر کردند تا شرایط یک توافق بشردوستانه در زمان جنگ را مورد بحث قرار دهند. این نشست و پیمان حاصل از آن که توسط ۱۲ کشور امضا شد که به عنوان اولین مقاوله‌نامه ژنو در سال ۱۹۶۴ شناخته شد. این دستاورد قابل ستایش حقوقی با مقاوله‌نامه دوم ژنو در سال ۱۹۰۶ اصلاح و گسترش یافت و مقررات آن از طریق مقاوله‌نامه‌ای لاهه در سال ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ به جنگ دریایی نیز توسعه پیدا کرد. با وجود نقش مهمی در پیشرفت کمیته بین المللی صلیب سرخ، ادامه کار خود به عنوان قهرمان برای زخمی جنگ و اسیران جنگ و برنده اولین جایزه صلح نوبل، دونان در فقر زندگی کرد و درگذشت.[۱]

در سال ۱۹۰۶، دولت سوئیس کنفرانسی متشکل از ۳۵ کشور برای بررسی و به روز رسانی و انجام اصلاحاتی در مفاد مقاوله‌نامه اول ژنو ترتیب داد. این اصلاحیه‌ها حفاظت از مجروحان یا اسیران جنگی در میدان نبرد و همچنین نقش گروه‌های داوطلب و کارکنان پزشکی را که وظیفه درمان، و انتقال مجروحان و کشته شدگان را بر عهده دارند، گسترش داد. کنفرانس همچنین بازگرداندن

---

[1] مطالب این بخش از منبع زیر استخراج شده است:
History.com Editors. Updated: August 1, 2024. Original: November 17, 2017.

رزمندگان اسیر شده در جنگ به کشورهای خود را توصیه کرد. درنتیجه این تحولات، مقاوله‌نامه ۱۹۰۶ بوجود آمد که جایگزین مقاوله‌نامه ژنو ۱۸۶۴ شد.

پس از جنگ جهانی اول، و به دنبال فجایعی که در نتیجه جنگ بوجود آمدند، این حقیقت آشکار شد که مقاوله‌نامه، و همچنین مقاوله‌نامه لاهه سال ۱۹۰۷ آنچنان پیشرفته نبودند تا بتواند این رنج‌های حاصل از جنگها را کاهش دهند. در سال ۱۹۲۹، تلاش‌هایی برای به روز رسانی و پیشبرد رفتارهای انسانی با اسیران جنگی انجام گرفت که نشان می‌دادند با همه زندانیان باید با شفقت رفتار شود و آنها حق دارند در شرایط انسانی زندگی کنند. افزون براین، قوانینی را برای زندگی روزمره زندانیان وضع شد و صلیب سرخ بین‌المللی به عنوان سازمانی بیطرف که مسئول جمع‌آوری و انتقال داده‌های مربوط به اسیران جنگی و مجروحان یا کشته شدگان را بر عهده می‌گیرد، تأسیس شد.

سیر تحولات و توسعه و تکوین اینگونه قوانین حقوق بشر دوستانه بین‌المللی ارتباط تنگاتنگی با ظهور فاشیسم دارد. در این ارتباط، مشاهده می‌شود که هرچند آلمان مقاوله‌نامه سال ۱۹۲۹را امضا کرده و خود را به مفاد آن متعهد ساخت، اما این اقدام نتوانست مانع انجام اعمال وحشتناک در و خارج از میدان جنگ و در اردوگاه های زندان نظامی و اردوگاه های کار اجباری غیرنظامی در طول جنگ جهانی دوم توسط قوای فاشیست شود. در نتیجه، محافظت از غیرنظامیان به مقاوله‌نامه ژنو در سال ۱۹۴۹ توسعه یافت. طبق اعلام صلیب سرخ آمریکا، این موضوعات جدید همچنین شامل مقررات حفاظت از: کارکنان پزشکی؛ امکانات و تجهیزات؛ زخمی‌ها و بیماران؛ غیرنظامیان همراه با نیروهای نظامی؛ نیروهای در خدمت نیروهای نظامی؛ و غیرنظامیان مسلح برای مبارزه با نیروهای مهاجم را در برگرفت.

ماده ۹ مقاوله‌نامه تصریح می‌کند که صلیب سرخ حق کمک به مجروحان و بیماران و ارائه کمک های بشردوستانه را دارد. ماده ۱۲ مقرر می‌دارد که مجروحان و بیماران را نباید به قتل رساند، شکنجه کرد، یا در معرض آزمایشات بیولوژیکی قرار داد. مقاوله‌نامه ژنو ۱۹۴۹ همچنین قوانینی را برای محافظت از نیروهای مسلح مجروح، بیمار یا کشتی‌های غرق شده در دریا یا کشتی‌های بیمارستانی و همچنین کارکنان پزشکی و غیرنظامیان همراه یا معالج پرسنل نظامی وضع کرده است.

به موجب مقاوله‌نامه سال ۱۹۴۹، مردان و زنان اسیر جنگ از حمایت‌های گسترده‌ای برخوردار شدند، از جمله: آنها نباید شکنجه یا بدرفتاری شوند آنها فقط باید نام، رتبه، تاریخ تولد و شماره سری خود را در هنگام اسیر شدن ارائه دهند؛ آنها باید مسکن مناسب و مقدار کافی غذا دریافت کنند؛ آنها نباید به هیچ دلیلی تبعیض آمیز باشند؛ آنها حق دارند با خانواده ارتباط برقرار کنند و بسته های مراقبت دریافت کنند؛ صلیب سرخ حق دارد از آنها بازدید کند و شرایط زندگی آنها را بررسی کند.

همچنین مواردی برای محافظت از زخمی‌ها، بیماران و زنان باردار، و همچنین مادران و کودکان وضع شد. علاوه براین، این تعهد توسط کشورهای عضو بوجود آمده است که غیرنظامیان نباید مجبور به کار بدون پرداخت هزینه شوند. همه غیرنظامیان باید مراقبت‌های پزشکی کافی دریافت کنند و تا جایی که ممکن است به آنها اجازه داده شود که به زندگی روزمره خود ادامه دهند.

امروزه مقاوله‌نامه‌های چهارگانه ژنو و پروتکل‌های الحاقی به آنها مهمترین اسناد حقوق بشردوستانه بین‌المللی را شامل می‌شوند.

مقاوله‌نامه اول ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران نیروهای نظامی در میدان نبرد مصوب ۱۲ آگوست در سال ۱۹۴۹[1]

فصل اول: مقررات عمومی

ماده ۱ - طرفین معظم متعاهد خود را موظف می‌دانند تا در هر شرایطی به مقاوله‌نامه حاضر احترام بگذارند و رعایت آنرا تضمین کنند.

ماده ۲ - علاوه بر مقرراتی که در زمان صلح قابل اجرا هستند، این مقاوله‌نامه در همه موارد جنگ اعلام شده یا هر درگیری مسلحانه دیگری که ممکن است بین دو یا چند طرف متعاهد ایجاد شود، حتی اگر وضعیت جنگ توسط یکی از آنها به رسمیت شناخته نشده باشد، اعمال خواهد شد.

مقاوله‌نامه همچنین در مورد کلیه موارد اشغال جزئی یا کلی سرزمین یک طرف معظم متعاهد، حتی اگر اشغال مذکور بدون مقاومت مسلحانه همراه باشد، اعمال خواهد شد.

حتی اگر یک کشور درگیر در جنگ عضو این مقاوله‌نامه نباشد، کشورهایی که عضو مقاوله‌نامه هستند، در روابط متقابل خود به این مقاوله‌نامه ملزم خواهند بود. علاوه براین، اگر آن کشور مقررات مقاوله‌نامه را بپذیرد و آنرا اعمال کند، به آن ملزم خواهد بود.

ماده ۳- در مورد درگیری مسلحانه غیر بین‌المللی که در قلمرو یکی از طرف‌های معظم متعاهد رخ می‌دهد، هر یک از طرف‌های درگیر موظف است حداقل مقررات زیر را اعمال کند:

۱) با افرادی که به طور فعال در درگیری‌ها شرکت ندارند، از جمله اعضای نیروهای نظامی که سلاح‌های خود را رها کرده‌اند و کسانی که به دلیل بیماری، زخم، بازداشت یا هر علت دیگری از صحنه نبرد خارج شده‌اند، در هر شرایطی و بدون هیچگونه تمایزی براساس نژاد، رنگ، مذهب یا اعتقاد، جنسیت، تولد یا ثروت یا هر معیار مشابه دیگری، باید به صورت انسانی رفتار شود.

---

[1] Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field (First Geneva Convention). Adopted on 12 August 1949 by the Diplomatic Conference for the Establishment of International Conventions for the Protection of Victims of War, held in Geneva from 21 April to 12 August 1949. Entry into force, 21 October 1950.

برای این منظور، اقدامات زیر در هر زمان و در هر مکان در رابطه با افراد فوق ممنوع بوده و خواهد بود:

الف) خشونت علیه جان و شخص، بویژه قتل از هر نوع، مثله کردن، و رفتارهای ظالمانه و اعمال شکنجه؛

ب) گروگان گیری؛

ج) توهین به حیثیت شخصی، بویژه رفتارهای خوارکننده و تحقیرآمیز؛

د) صدور احکام و اجرای اعدام بدون حکم دادگاهی که به طور منظم تشکیل شده است، با ارائه کلیه ضمانت‌های قضایی که توسط مردمان متمدن ضروری تشخیص داده شده است.

۲) مجروحان و بیماران باید جمع آوری و مراقبت شوند. یک نهاد بشردوستانه بیطرف، مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، می‌تواند خدمات خود را به طرف‌های درگیر ارائه دهد.

طرف‌های درگیر باید بیشتر تلاش کنند تا از طریق موافقتنامه‌های خاص، تمام یا بخشی از سایر مقررات مقاوله‌نامه حاضر را لازم‌الاجرا کنند.

اعمال مقررات قبلی بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۴- کشورهای بیطرف مقررات مقاوله‌نامه حاضر را به صورت مشابه به مجروحین و بیماران و اعضای کارکنان پزشکی و روحانیون نیروهای مسلح طرف‌های درگیری که در قلمرو آنها پذیرفته شده‌اند، یا بازداشت شدگان و همچنین به افراد کشته شده اعمال می‌کنند.

ماده ۵- برای افراد حفاظت شده که به دست دشمن افتاده‌اند، این مقاوله‌نامه تا زمان بازگشت نهایی آنها به میهن خود اعمال خواهد شد.

ماده ۶ – علاوه بر مفاد صریحاً مقرر در مواد ۱۰، ۱۵، ۲۳، ۲۸، ۳۱، ۳۶، ۳۷ و ۵۲، طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند موافقتنامه‌های ویژه‌ای را برای تمام موضوعاتی که در مورد آنها لازم می‌دانند، منعقد کنند. هیچ موافقتنامه خاصی نباید وضعیت مجروحین و بیماران، اعضای کارکنان پزشکی یا روحانیون را که در این مقاوله‌نامه تعریف شده‌اند، تضعیف کند و حقوقی را که این مقاوله‌نامه به آنها اعطا می‌کند، محدود سازد.

مجروحین و بیماران و همچنین کارکنان پزشکی و روحانیون تا زمانی که مقاوله‌نامه برای آنها قابل اجرا باشد، از این موافقت‌نامه‌ها بهره‌مند خواهند شد، مگر اینکه در موافقتنامه‌های یادشده یا موافقتنامه‌های بعدی صریحاً خلاف آن مقرر شده باشد، و یا در صورتیکه یکی از طرف‌های درگیری اقدامات مناسبتری را در رابطه با آنها اتخاذ کرده باشد.

ماده ۷ - مجروحین و بیماران و همچنین اعضای کارکنان پزشکی و روحانیون در هیچ شرایطی نباید به طور کامل یا بخشی از حقوقی که به موجب این مقاوله‌نامه و یا موافقتنامه‌های ویژه‌ای که در ماده قبلی به آن اشاره شده است، برای آنها تضمین شده است، محروم شوند.

ماده ۸ - این مقاوله‌نامه با همکاری و تحت نظارت کشورهای حامی که وظیفه آنها حفاظت از منافع طرف‌های درگیری است، به اجرا در می‌آید. برای این منظور، کشورهای حامی می‌توانند به غیر از کارکنان دیپلماتیک یا کنسولی خود، نمایندگانی را از میان اتباع خود یا اتباع دیگر کشورهای بیطرف تعیین کنند. نمایندگان مذکور باید توسط کشوری که این وظیفه را به آنها محول می‌کنند، مورد تایید قرار گیرند. طرف‌های درگیر باید تا حد امکان نمایندگان را در انجام وظایفی که بر عهده دارند، و یا نمایندگان کشورهای حامی را تسهیل کنند.

نمایندگان کشورهای حامی تحت هیچ شرایطی نباید از مأموریت خود براساس این مقاوله‌نامه فراتر بروند. آنها به طور خاص به نیازهای ضروری امنیت کشوری که در آن وظایف خود را انجام می‌دهند، توجه خواهند کرد. فعالیت‌های آنها تنها به عنوان یک اقدام استثنایی و موقت محدود، زمانی که این امر به دلیل نیازهای نظامی ضروری است، محدود می‌شود.

ماده ۹ - مقررات این مقاوله‌نامه مانع فعالیت‌های بشردوستانه ای نمی‌شود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان بیطرف دیگر بشردوستانه می‌تواند با رضایت طرف‌های درگیر مربوطه، برای حفاظت از مجروحین و بیماران، کارکنان پزشکی و روحانیون و برای کمک به آنها انجام دهد.

ماده ۱۰ - طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند در هر زمانی موافقت کنند که وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه بر عهده کشورهای حامی است، به سازمانی که کلیه ضمانت‌های بیطرف و کارآمدی را ارائه می‌دهد، واگذار کنند.

هنگامی که مجروحین و بیماران یا کارکنان پزشکی و روحانیون (در خدمت نیروهای نظامی) به هر دلیلی از فعالیت‌های یک کشور حامی یا یک سازمان ذکر شده در بند اول فوق برخوردار نشوند، کشور

بازداشت کننده از یک کشور بیطرف یا سازمان بیطرف درخواست خواهد کرد تا وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه توسط یک کشور حامی تعیین شده است، به عهده بگیرد.

اگر حمایت را نتوان به این ترتیب برقرار کرد، کشور بازداشت کننده باید با رعایت مقررات این ماده، درخواست یا پیشنهاد خدمات یک سازمان بشردوستانه مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را بپذیرد تا وظایف بشردوستانه را که توسط کشورهای حامی تحت این مقاوله‌نامه انجام می‌شود، به عهده بگیرد.

هر کشور بیطرف، یا هر سازمانی که توسط کشور مربوطه دعوت شده است یا خدمات خود را برای این اهداف پیشنهاد می‌کند، باید با احساس مسئولیت در قبال طرف درگیری که افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه به آن وابسته هستند، عمل کند و باید تضمین‌های کافی را ارائه دهد که در موقعیتی است که وظایف به شکل مناسب و بیطرفانه انجام دهد.

هیچ استثنایی از مقررات قبلی توسط موافقتنامه‌های ویژه بین کشورهایی که یکی از آنها حتی به طور موقت در آزادی خود برای مذاکره با قدرت دیگر یا متحدان خود به دلیل حوادث نظامی محدود شده است، بویژه در صورتیکه کل یا بخش قابل توجهی از قلمرو کشور یاد شده اشغال شده است، ایجاد نمی‌شود.

هر گاه در مقاوله‌نامه حاضر از یک کشور حامی یاد شده باشد، یک چنین موضوعی در مورد سازمان‌های جانشین به شرح مفاد این ماده نیز صدق می‌کند.

ماده ۱۱- در مواردی که آنها را به نفع اشخاص تحت حمایت، بویژه در مواردی که اختلاف نظر میان طرفین درگیری در مورد کاربرد یا تفسیر مفاد این مقاوله‌نامه، توصیه می‌کنند، کشورهای حامی مساعی جمیله خود را با هدف حل اختلاف نظر ارائه خواهند داد.

برای این منظور، هر یک از کشورهای حامی می‌توانند، یا به دعوت یکی از طرفین یا به ابتکار خود، به طرفین درگیری، پیشنهاد کنند که نمایندگان آنها، بویژه مقامات مسئول از مجروحین و بیماران، اعضای کارکنان پزشکی و روحانیون (در خدمت نیروهای نظامی)، احتمالاً در قلمرو یک کشور بیطرف که به طریق مقتضی انتخاب شده است، تشکیل جلسه دهند. طرف‌های درگیری موظفند به اجرای پیشنهادهایی که برای این منظور به آنها ارائه می‌شود، عمل کنند. کشورهای حامی می‌توانند در

صورت لزوم برای تایید طرف‌های درگیری شخصی را که متعلق به یک کشور بیطرف یا نماینده کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است، پیشنهاد کنند تا برای شرکت در چنین جلسه‌ای دعوت شود.

فصل دوم: مجروحان و زخمی‌ها

ماده ۱۲ - اعضای نیروهای مسلح و سایر افراد مذکور در ماده زیر که مجروح یا بیمار باشند در هر شرایطی مورد احترام و حمایت قرار خواهند گرفت.

طرف درگیری که ممکن است مجروحان و زخمی‌ها را دراختیار داشته باشد، بدون هیچگونه تبعیضی براساس جنسیت، نژاد، ملیت، مذهب، عقاید سیاسی یا هر معیار مشابه دیگری، با آنها رفتار انسانی خواهد داشت و از آنها مراقبت به عمل می‌آورد. هرگونه اقدام علیه زندگی آنها یا خشونت علیه آنها به شدت ممنوع است؛ بویژه نباید آنها را به قتل برسانند یا نابود کنند، شکنجه یا آزمایش های بیولوژیکی نباید بر آنها تحمیل شود؛ آنها نباید از روی قصد بدون کمک و مراقبت‌های پزشکی رها شوند، و شرایطی ایجاد نشود که آنها را در معرض بیماری‌های مسری یا عفونت زا قرار دهد.

فقط دلایل فوری پزشکی، اولویت را در ترتیب درمان مجاز می‌سازد.

زنان باید با توجه به جنسیتی که دارند با آنها رفتار شود.

طرف درگیری که مجبور به تسلیم کردن زخمی یا بیمار به دشمن است، تا آنجا که ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، بخشی از کارکنان و تجهیزات پزشکی خود را برای کمک به مراقبت از آنها به دشمن واگذار می‌کند.

ماده ۱۳ - مقاوله‌نامه حاضر در مورد مجروحان و بیماران متعلق به گروه‌های زیر اعمال می‌شود:

۱) اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیر و همچنین اعضای شبه نظامیان یا گروه‌های داوطلب که بخشی از این نیروهای مسلح را تشکیل می‌دهند.

۲) اعضای گروه‌های شبه نظامی و اعضای دیگر گروه‌های داوطلب، از جمله آنهایی که عضو جنبش‌های مقاومت سازمان یافته، متعلق به یک طرف درگیر هستند و در داخل یا خارج از قلمرو خود فعالیت می‌کنند، حتی اگر این سرزمین اشغال شده باشد، مشروط بر اینکه چنین شبه نظامیان یا گروه‌های داوطلب شامل جنبش‌های مقاومت سازمان یافته، شرایط زیر را تامین کند:

الف) فرمان گرفتن توسط فردی که مسئول زیر دستان خود است؛

ب) داشتن یک علامت متمایز ثابت که از راه دور قابل تشخیص است؛

ج) حمل علنی اسلحه؛

د) انجام عملیات خود براساس قوانین و آداب و رسوم جنگی.

۳) اعضای نیروهای مسلح منظم که به کشور یا مقامی که توسط کشور بازداشت کننده به رسمیت شناخته نشده است، اظهار وفاداری می‌کنند.

۴) افرادی که همراه نیروهای مسلح هستند بدون اینکه عضو واقعی آنان باشند، مانند اعضای غیرنظامی خدمه هواپیماهای نظامی، خبرنگاران جنگی، پیمانکاران امور تدارکاتی، اعضای واحدهای کارگری و یا خدماتی که مسئول رفاه نیروهای مسلح هستند، به شرطی که آنها از نیروهای مسلح که همراهی می‌کنند مجوز دریافت کرده باشند.

۵) نیروهای خدماتی شامل استادان، خلبانان و کارآموزان نیروی دریایی تجاری و خدمه هواپیماهای غیرنظامی طرف‌های درگیر که طبق هیچ مقررات دیگری بر اساس حقوق بین‌الملل نمی‌توانند از شرایط بهتری برخوردار شوند.

۶) ساکنان مناطق غیر اشغالی که با نزدیک شدن به دشمن، بخودی خود برای مقاومت در برابر نیروهای متجاوز سلاح به دست می گیرند، بدون اینکه فرصتی برای تشکیل واحدهای مسلح منظم داشته باشند، مشروط بر اینکه آشکارا سلاح حمل کنند و به قوانین و مقررات و آداب و رسوم جنگ احترام بگذارند.

ماده ۱۴ - با رعایت مقررات ماده ۱۲، مجروحین و بیمارانی که به دست دشمن می‌افتند، اسیر جنگی به حساب می‌آیند و مقررات حقوق بین‌الملل در مورد آنها اعمال می‌شود.

ماده ۱۵ - در همه حال و بویژه پس از شروع درگیری، طرف‌های درگیر باید بدون تأخیر، تمام اقدامات ممکن را برای جستجو و جمع آوری مجروحان و بیماران، محافظت از آنها در برابر بد رفتاری، تضمین مراقبت کافی از آنها، و برای جستجوی کشته شدگان و جلوگیری از نابود شدن جسد آنها را انجام دهند.

هر زمانی که شرایط اجازه دهد، باید آتش بس یا تعلیق جنگ برقرار شود، یا ترتیبات محلی انجام گیرد تا امکان انتقال و مبادله مجروحان باقی مانده در میدان نبرد امکان پذیر شود.

به همین ترتیب، می توان میان طرفین درگیری، ترتیبات محلی برای انتقال یا مبادله مجروحین و بیماران از یک منطقه محاصره شده، و برای عبور کارکنان و تجهیزات پزشکی و مذهبی در مسیر خود به آن منطقه، بوجود آورند.

ماده ۱۶ - طرفین درگیری باید در اسرع وقت در مورد هر مجروح، بیمار یا کشته شده طرف مقابل که به دست آنها بیفتد، هرگونه مشخصات لازم را که ممکن است در شناسایی او کمک کند، ثبت کنند.

این سوابق باید در صورت امکان شامل موارد زیر باشد:

الف) مشخص کردن نیرویی که به آن وابسته هستند؛

ب) نیروی نظامی، هنگ، و شماره شخصی و یا گروهی

پ) نام خانوادگی؛

ت) نام و یا نام ترکیبی؛

ث) تاریخ تولد؛

ج) هر مشخصات دیگری که در کارت شناسایی یا لوح او نشان داده شده است؛

چ) تاریخ و محل دستگیری یا مرگ.

ح) مشخصات مربوط به زخم یا بیماری یا علت مرگ.

در اسرع وقت، اطلاعات یاد شده بالا به دفتر اطلاعاتی که در ماده ۱۲۲ مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با رفتار با اسیران جنگی در ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ شرح داده شده است، ارسال می‌شود. این اطلاعات به کشوری که این افراد به آن وابسته هستند، از طریق میانجیگری کشور حامی و آژانس مرکزی اسیران جنگی، صورت می‌گیرد.

طرف‌های درگیر باید گواهی مرگ یا فهرست تایید شده کشته شدگان را از طریق همان دفتر تهیه کرده و به یکدیگر ارسال کنند. آنها همچنین باید نیمی از لوح هویت دوگانه ، وصیّتنامه یا سایر اسناد

مهم برای نزدیکان، پول و به طور کلی همه موارد با ارزش ذاتی یا عاطفی را که در مورد فرد کشته شده یافت می‌شود ، جمع آوری و از طریق همان دفتر ارسال کنند. این وسایل همراه با وسایل ناشناخته باید در محموله‌های مهر و موم شده ارسال شوند و همراه با آنها مدارک لازم برای شناسایی صاحبان فرد کشته شده و همچنین فهرست کامل محتویات بسته ارسال شود.

ماده ۱۷ - طرفین درگیری باید اطمینان حاصل کنند که قبل از دفن یا سوزاندن جنازه، تا آنجا که شرایط اجازه می‌دهد، به صورت انفرادی انجام می‌شود، یک معاینه دقیق، در صورت امکان معاینه پزشکی، از اجساد به منظور تأیید مرگ، تعیین هویت و امکان تهیه گزارش انجام گیرد. نیمی از لوح هویت دوگانه یا اگر یک لوح باشد، نیمی از آن باید روی جسد فرد کشته شده باقی بماند.

جنازه ها نباید سوزانده شوند مگر اینکه به دلایل ضروری بهداشت یا به دلایل مبتنی بر مذهب متوفی باشد. در صورت ضرورت سوزانده شدن، شرایط و دلایل آن باید به طور مفصل در گواهینامه مرگ یا در لیست معتبر افراد کشته شده ذکر شود.

آنها همچنین باید اطمینان حاصل کنند که در صورت امکان، براساس رسوم مذهبی که به آن تعلق داشته‌اند، به قبر آنها احترام گذاشته شود، در صورت امکان براساس ملیت متوفی گروه بندی شود، به طور مناسب نگهداری شده و علامت گذاری شوند تا بتوانند همیشه پیدا شوند. برای این منظور، آنها باید در آغاز جنگ، یک سرویس رسمی ثبت قبرها را سازماندهی کنند تا امکان نبش قبرهای بعدی را فراهم کنند و از شناسایی اجساد، صرف نظر از محل قبرها، و حمل احتمالی به کشور خود اطمینان حاصل کنند. این مقررات که در مورد خاکستر آنها نیز اعمال خواهد شد، توسط خدمات ثبت قبرها تا زمان دفع مناسب و مطابق با خواست کشور اصلی نگهداری می‌شود.

به محض فراهم شدن شرایط، و حداکثر در پایان درگیری‌ها، این خدمات از طریق دفتر اطلاعات مذکور در بند دوم ماده ۱۶، فهرست‌هایی را مبادله می‌کنند که محل دقیق و نشانه‌گذاری قبرها را همراه با مشخصات مردگان مدفون شده در آن نشان می‌دهد.

ماده ۱۸ - مقامات نظامی می‌توانند از مردم داوطلبانه برای جمع آوری و مراقبت از مجروحین و بیماران تحت هدایت خود، درخواست کنند و به افرادی که به این درخواست پاسخ داده‌اند، محافظت و تسهیلات لازم را اعطا کنند. در صورتیکه طرف مخالف کنترل منطقه را تصرف کند یا دوباره به دست بگیرد، باید به همین ترتیب به این افراد همان محافظت و تسهیلات را ارائه کنند.

مقامات نظامی باید به ساکنان و انجمنهای داوطلب حتی در مناطق اشغال شده یا مورد تهاجم اجازه دهند تا داوطلبانه از مجروحین یا بیماران هر ملیتی که باشند، مراقبت کنند. جمعیت غیرنظامی باید به این زخمی‌ها و بیماران احترام بگذارد و به خصوص از خشونت علیه آنها خودداری کند.

هیچکس نباید به خاطر مراقبت از زخمی یا بیمار مورد آزار و اذیت قرار گیرد.

مقررات این ماده، اشغال کننده را از تعهد خود برای مراقبت جسمی و معنوی از مجروحین و بیماران معاف نمی‌کند.

فصل سوم: واحدهای پزشکی و موسسات درمانی

ماده ۱۹ - تاسیسات ثابت و واحدهای پزشکی سیار خدمات پزشکی در هیچ شرایطی نباید مورد حمله قرار گیرند، بلکه باید همیشه مورد احترام و محافظت طرف‌های درگیر باشند. در صورتیکه این واحدها به دست طرف مخالف بیفتند، تا زمانیکه کشوری که آنها را در اختیار خود دارد مراقبت لازم را از مجروحان و بیمارانی که در چنین مؤسسات و واحدهایی یافت هستند، تضمین نکرده باشد، کارکنان آنها در انجام وظایف خود آزاد خواهند بود.

مقامات مسئول باید اطمینان حاصل کنند که موسسات و واحدهای پزشکی مذکور تا آنجا که ممکن است در مناطقی استقرار یابند که حملات علیه اهداف نظامی نتواند ایمنی آنها را به خطر بیندازد.

ماده ۲۰ - کشتی‌های بیمارستانی که حق حمایت از مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت اعضای مجروح، بیمار و کشتی درهم شکسته نیروهای مسلح در دریا ، مصوب ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ را دارند، نباید از خشکی مورد حمله قرار گیرند.

ماده ۲۱ - حفاظتی که تاسیسات ثابت و واحدهای سیار پزشکی خدمات درمانی از آن برخوردارند، نباید متوقف شود، مگر اینکه از آنها برای ارتکاب اعمال زیانبار برای دشمن خارج از وظایف بشردوستانه استفاده شود. با این حال، حفاظت ممکن است تنها پس از هشدار مقتضی، در همه موارد مناسب، یک محدودیت زمانی معقول و پس از عدم توجه به این هشدار، متوقف شود.

ماده ۲۲ - شرایط زیر موجب محرومیت واحد پزشکی یا تأسیسات از حمایت تضمین شده در ماده ۱۹ تلقی نمی‌شود:

۱. اینکه کارکنان یگان یا مؤسسه مسلح باشند و از اسلحه برای دفاع از خود یا مجروحان و بیماران تحت مسئولیت خود استفاده کنند.

۲. اینکه در غیاب مأموران مسلح، واحد یا مؤسسه توسط یک پاسدار یا نگهبان یا یک اسکورت محافظت شود.

۳. سلاح‌های سبک و مهمات که از مجروحان و بیماران گرفته شده و هنوز به خدمات مناسب تحویل داده نشده است، در واحد یا مؤسسه پیدا شود.

۴. این که کارکنان و تجهیزات خدمات دامپزشکی در واحد یا تاسیسات وجود داشته باشد، بدون اینکه بخشی جدایی ناپذیر از آن باشد.

۵. فعالیت‌های بشردوستانه واحدها و مؤسسات پزشکی یا کارکنان آنها به مراقبت از مجروحان یا بیماران غیرنظامی گسترش یابد.

ماده ۲۳ - در زمان صلح، طرف‌های معظم متعاهد، و پس از شروع جنگ طرف‌های درگیر می‌توانند در قلمرو خود و در صورت لزوم در مناطق اشغالی، مناطق بیمارستانی و محلهایی که به گونه‌ای سازماندهی شده‌اند که از آن محافظت کنند، مستقر سازند. مجروحان و بیماران ناشی از جنگ و نیز کارکنان که سازماندهی و اداره این مناطق و محلات را به عهده دارند و مراقبت از افراد تجمع شده در آن را به عهده دارند.

در زمان شروع و در طول جریان جنگ، طرف‌های مربوطه می‌توانند موافقتنامه‌ای در مورد به رسمیت شناختن متقابل مناطق و محلات بیمارستانی که ایجاد کرده‌اند، منعقد کنند. آنها می‌توانند برای این منظور مقررات پیشنویس توافقنامه ضمیمه به مقاوله‌نامه حاضر را با اصلاحاتی که لازم بدانند، اجرا کنند.

از کشورهای حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت می‌شود تا مساعی جمیله خود را به منظور تسهیل ایجاد و به رسمیت شناختن این مناطق و محلات بیمارستان ارائه دهند.

فصل چهارم: نیروی انسانی

ماده ۲۴ – کارکنان پزشکی که منحصرا در جستجو یا جمع آوری، انتقال یا معالجه مجروحان یا بیماران یا پیشگیری از بیماری مشغول هستند، کارکنانی که منحصرا در اداره واحدها و مؤسسات

پزشکی و همچنین روحانیون وابسته به نیروهای مسلح کار می‌کنند، باید در هر شرایطی مورد احترام و محافظت قرار گیرند.

ماده ۲۵ - اعضای نیروهای مسلح که به طور خاص به عنوان پرستار یا دستیار حمل و نقل زخمی‌ها و بیماران، و در صورت لزوم برای جستجو یا جمع آوری، حمل و نقل یا درمان زخمی‌ها و بیماران آموزش دیده‌اند، نیز باید در صورت انجام این وظایف در زمانی که با دشمن در تماس هستند یا به دست دشمن می‌افتند، مورد احترام و محافظت قرار گیرند.

ماده ۲۶ - کارکنان انجمن‌های ملی صلیب سرخ و سایر انجمن‌های کمک داوطلبانه که به طریق مقتضی توسط کشورهای خود به رسمیت شناخته شده و مجاز به کار می‌باشند، و می‌توانند برای انجام همان وظایف به عنوان کارکنان ذکر شده در ماده ۲۴ بکار گرفته شوند، به شرطی که کارکنان این انجمن‌ها تحت قوانین و مقررات نظامی باشند، باید مورد احترام و محافظت باشند.

هریک از طرفین متعاهد، در زمان صلح و یا در آغاز یا در طول جنگ، و در هر صورت قبل از استفاده واقعی از این انجمن‌ها، نام آنها را که با مسئولیت خود برای کمک به خدمات پزشکی منظم نیروهای مسلح خود مجاز کرده است، را به طرف دیگر اطلاع می‌دهد.

ماده ۲۷ - یک نهاد به رسمیت شناخته شده از سوی یک کشور بیطرف فقط می‌تواند با مجوز قبلی کشور خود و رضایت طرف درگیر مربوطه، کمک انسانی و واحدهای پزشکی خود را به یکی از طرف‌های درگیر قرار دهد. آن کارکنان و واحدها باید تحت کنترل آن طرف درگیر قرار گیرند.

کشور بیطرف این موافقت را به کشور مخالف که چنین کمکی را قبول می‌کند، اطلاع خواهد داد. طرف دیگری که چنین کمکی را می‌پذیرد، قبل از هرگونه استفاده از آن، موظف است آنرا به طرف مخالف اطلاع دهد.

در تحت هیچ شرایطی اینگونه کمکها نباید به عنوان مداخله در درگیری تلقی شوند.

کارکنان ذکر شده در بند اول باید قبل از خروج از کشور بیطرفی که به آن تعلق دارند، کارت‌های شناسایی مقرر در ماده ۴۰ را دریافت کنند.

ماده ۲۸: کارکنان یاد شده در مواد ۲۴ و ۲۶ که به دست طرف مقابل می‌افتند، فقط تا جایی که وضعیت سلامتی، نیازهای معنوی و تعداد اسیران جنگی ایجاب کند، مورد محافظت قرار می‌گیرند.

نیروهای انسانی که به این ترتیب موضوع حفاظت هستند، اسیر جنگ محسوب نمی‌شوند. با این حال آنها حداقل از تمام مفاد مقاوله‌نامه ژنو مربوط به رفتار با اسیران جنگ از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ بهره‌مند خواهند شد. آنها باید در چارچوب قوانین و مقررات نظامی بازداشت کننده و تحت سلطه خدمات صلاحیّت‌دار آن، به انجام وظایف پزشکی و معنوی خود به نفع اسیران جنگ، ترجیحا نیروهای مسلح که خود به آن تعلق دارند، براساس اخلاق حرفه ای خود ادامه دهند. علاوه بر این، برای انجام وظایف پزشکی یا معنوی خود باید از امکانات زیر برخوردار باشند:

الف) آنها مجاز خواهند بود که به طور دوره ای از اسیران جنگ در واحدهای کاری یا بیمارستان‌های خارج از اردوگاه بازدید کنند. کشور بازداشت کننده باید وسایل نقلیه مورد نیاز را در اختیار آنها قرار دهد.

ب) در هر اردوگاه، افسر ارشد پزشکی با بالاترین درجه در مقابل مقامات نظامی اردوگاه مسئول فعالیت حرفه ای کارکنان پزشکی حفظ شده خواهد بود. برای این منظور، از آغاز درگیری‌ها، طرف‌های درگیر در مورد ارشدیت درجات کارکنان پزشکی خود، از جمله در انجمنهای تعیین شده در ماده ۲۶، توافق خواهند کرد. در همه موضوعاتی که از وظایف آنها ناشی می‌شود، افسر و روحانیون باید مستقیماً به مقامات نظامی و پزشکی اردوگاه دسترسی داشته باشند و به آنها تسهیلاتی را که ممکن است برای مکاتبات مربوط به این موضوعات نیاز دارند اعطا کنند.

ج) اگرچه کارکنان نگه داشته شده در اردوگاه باید تحت نظم و انضباط داخلی آن باشد، اما نباید از آنها خواسته شود که کاری را خارج از وظایف پزشکی یا مذهبی خود انجام دهند.

در طول جنگ، طرف‌های درگیری ترتیبات لازم را برای تخلیه کارکنان نگه داشته شده، در صورت امکان، اتخاذ خواهند کرد و روش‌های تخلیه این کارکنان را تنظیم خواهند کرد.

هیچیک از مقررات پیشین، بازداشت کننده را از تعهداتی که در رابطه با رفاه پزشکی و معنوی اسیران جنگ بر آن تحمیل شده است، معاف نمی‌کند.

ماده ۲۹ - افراد ذکر شده در ماده ۲۵ که به دست دشمن افتاده‌اند، اسیر جنگی خواهند بود، اما می‌توانند در حد نیاز در خدمات پزشکی به کار گرفته شوند.

ماده ۳۰ - کارکنانی که براساس مفاد ماده ۲۸ نگهداری آنها ضروری نیست، به محض اینکه راه بازگشت آنها باز شود و شرایط نظامی نیز اجازه دهد، به طرف درگیری که به آن تعلق دارد، بازگردانده می‌شوند.

تا زمان بازگشت، آنها نباید اسیر جنگی تلقی شوند. با این وجود، آنها حداقل از تمام مقررات مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با رفتار با اسیران جنگی مورخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ بهره‌مند خواهند شد. آنها به انجام وظایف خود تحت دستور طرف مخالف ادامه خواهند داد و ترجیحا باید در مراقبت‌های پزشکی مجروحان و بیماران طرف درگیری که خودشان به آن تعلق دارند، مشغول بکار باشند.

در هنگام خروج، آنها باید بتوانند اثاثیه، وسایل شخصی، وسایل با ارزش و ابزار متعلق به خود را با خود ببرند.

ماده ۳۱ - بر اساس ماده ۳۰، انتخاب آن کارکنان برای بازگشت بدون توجه به نژاد، مذهب و یا عقاید سیاسی، اما ترجیحا براساس ترتیب زمانی دستگیری و وضعیت سلامت آنها انجام می‌شود.

از زمان شروع جنگ، طرف‌های درگیر می‌توانند با توافق ویژه‌ای که میان خود ایجاد کرده‌اند، درصد کارکنانی را که باید نگهداری شوند، متناسب با تعداد زندانیان و توزیع کارکنان مذکور در اردوگاه‌ها، تعیین کنند.

ماده ۳۲ - افرادی که به شرح ماده ۲۷ به دست طرف مقابل افتاده‌اند، را نمی‌توان بازداشت کرد. مگر اینکه توافق دیگری صورت گرفته باشد، آنها باید اجازه بازگشت به کشور خود را داشته باشند، یا اگر این امکان وجود نداشته باشد، به محض اینکه راهی برای بازگشت آنها باز شود و ملاحظات نظامی اجازه دهد، به قلمرو طرف درگیری که در خدمت آن بوده‌اند، بازگشت داده شوند.

آنها تا زمان آزادی، باید با نظارت طرف مخالف به کار خود ادامه دهند. آنها ترجیحا باید به مراقبت از مجروحان و بیماران طرف درگیری که در خدمت آن بودند مشغول باشند.

در هنگام خروج، آنها باید بتوانند اثاثیه، وسایل شخصی و قیمتی، اسلحه و در صورت امکان وسایل حمل و نقل متعلق به خود را با خود ببرند.

طرف‌های درگیری که اینگونه کارکنان را در اختیار خود دارند، باید همان غذا، مسکن، کمک هزینه و حقوقی را که به کارکنان مربوطه نیروهای مسلح آنها اعطا می‌شود، تضمین خواهند کنند. غذا در

هر صورت باید از نظر کمیت، کیفیت و تنوع کافی باشد تا کارکنان مذکور را در وضعیت سلامت عادی نگهداری شوند.

فصل پنجم: ساختمان‌ها و وسایل آنها

ماده ۳۳ - وسایل واحدهای پزشکی سیار نیروهای مسلح که به دست دشمن می‌افتند، باید برای مراقبت از مجروحین و بیماران اختصاص داده شوند.

ساختمان‌ها، وسایل و مواد و انبارهای مراکز درمانی ثابت نیروهای مسلح تابع قوانین جنگ خواهند بود، اما تا زمانی که برای مراقبت از مجروحان و بیماران لازم است. با وجود این، فرماندهان نیروهای میدانی می‌توانند در صورت نیاز فوری نظامی از آنها استفاده کنند، مشروط بر اینکه برای رفاه مجروحان و بیمارانی که در آنها پرستاری می‌شوند، ترتیبات قبلی صورت گرفته شده باشد.

مواد، وسایل و ذخایر تعریف شده در این ماده نباید عمداً تخریب شوند.

ماده ۳۴ - اموال واقعی و شخصی گروه‌های کمک رسان که براساس امتیازات مقاوله‌نامه پذیرفته شده‌اند، به عنوان اموال خصوصی آنها در نظر گرفته می‌شوند.

حق مطالبه که توسط قوانین و آداب و رسوم جنگ به نیروهای نظامی اعطا شده است، به جز در صورت ضرورت فوری، و پس از اطمینان از رفاه زخمی‌ها و بیماران، قابل استفاده نخواهد بود.

فصل ششم: وسایل نقلیه پزشکی

ماده ۳۵ - حمل و نقل مجروحان و بیماران یا تجهیزات پزشکی باید مانند واحدهای سیار پزشکی مورد احترام و محافظت قرار گیرد.

اگر چنین وسایل نقلیه یا ماشین آلات به دست طرف مخالف بیفتد، مشمول قوانین جنگ خواهند بود، مشروط بر اینکه طرف درگیری که آنها را تصرف می‌کند، در همه موارد مراقبت از مجروحان و بیمارانی را که در آنها وجود دارد، تضمین کند.

کارکنان غیرنظامی و تمام وسایل نقلیه که در اختیار طرف مقابل قرار می‌گیرند، تحت قوانین عمومی حقوق بین‌الملل قرار می‌باشند.

ماده ۳۶ - هواپیماهای پزشکی، یعنی آنهایی که به طور انحصاری برای انتقال زخمی‌ها و بیماران و برای حمل کارکنان و تجهیزات پزشکی استفاده می‌شوند، نباید مورد حمله قرار گیرند، و در حالی که در ارتفاعات، زمانها و مسیرهای به طور خاص توافق شده بین طرفین درگیر در جنگ پرواز می‌کنند، باید توسط طرفین جنگی مورد احترام قرار گیرند.

این هواپیماها باید علامت متمایز مقرر در ماده ۳۸ را همراه با رنگهای ملی خود در سطوح پایینی، فوقانی و جانبی خود به وضوح نشان دهند. آنها باید با هر علامت یا ابزار شناسایی دیگری که ممکن است بین متخاصمان در هنگام شیوع یا در طول جنگ توافق شود، به وضوح مشخص شوند.

پرواز بر فراز سرزمین‌های دشمن یا اشغال شده توسط دشمن ممنوع است، مگر اینکه به طور دیگری توافق شده باشد.

هواپیماهای پزشکی باید از هر اخطاری برای فرود اطاعت کنند. در صورت تحمیل فرود، هواپیما با سرنشینان آن می‌تواند پس از بررسیهای لازم به پرواز خود ادامه دهند.

در صورت فرود ناخواسته در سرزمین دشمن یا اشغال شده توسط دشمن، مجروحین و بیماران و همچنین خدمه هواپیما، اسیران جنگی خواهند بود. درمان کارکنان پزشکی مطابق با ماده ۲۴ و مواد بعدی انجام می‌شود.

ماده ۳۷ - طبق مفاد بند دوم، هواپیماهای پزشکی طرف‌های درگیر می‌توانند بر فراز قلمرو کشورهای بیطرف پرواز کنند، در صورت لزوم فرود بیایند یا از آن به عنوان فرودگاه استفاده کنند. آنها باید به کشورهای بیطرف عبور خود از قلمرو آنها را از قبل اطلاع دهند و از همه اخطارها برای فرود در خشکی یا آبی اطاعت کنند. آنها فقط در هنگام پرواز در مسیرها، در ارتفاعات و در زمان‌هایی که به طور خاص بین طرفین درگیری و بیطرف مربوطه توافق شده است، از حمله مصون خواهند بود.

با این حال، کشورهای بیطرف می‌توانند شرایط یا محدودیت‌هایی را برای عبور یا فرود هواپیماهای پزشکی در قلمرو خود در نظر گیرند. چنین شرایط یا محدودیت‌های احتمالی باید به طور مساوی برای همه طرف‌های درگیر اعمال شود.

مگر اینکه بین کشور بیطرف و طرف‌های درگیر توافق دیگری صورت گرفته باشد، مجروحان و بیمارانی که با موافقت مقامات محلی در قلمرو بیطرف با هواپیمای پزشکی پیاده می‌شوند، در صورت لزوم

توسط نیروهای بین‌المللی توسط بیطرف، بگونه‌ای که نتوانند دوباره در عملیات جنگی شرکت کنند، بازداشت خواهند شد. هزینه اقامت و اسکان آنها بر عهده کشوری است که آنها به آن وابسته هستند.

فصل هفتم: علائم خاص

ماده ۳۸ - به عنوان تمجید از کشور سوئیس، نشان متعلق به صلیب سرخ بر روی زمینه سفید رنگ، به عنوان نشان و علامت مشخص خدمات پزشکی نیروهای مسلح حفظ می‌شود.

با این حال، در مورد کشورهایی که در حال حاضر به جای نماد صلیب سرخ، هلال احمر و یا شیر و خورشید قرمز رنگ[۱] را بر روی یک زمینه سفید استفاده می‌کنند، این نمادها نیز توسط شرایط مقاوله‌نامه فعلی به رسمیت شناخته می‌شوند.

ماده ۳۹ - به دستور مقام نظامی ذیصلاح، این نشان باید بر روی پرچم ها، بازوهای کارکنان پزشکی و بر روی کلیه تجهیزات مورد استفاده در خدمات پزشکی نمایش داده شود.

ماده ۴۰ – کارکنان پزشکی و خدمات درمانی تعیین شده در ماده ۲۴ و مواد ۲۶ و ۲۷ باید یک بازوبند ضد آب با نشان مشخص که توسط مقام نظامی صادر و مهر شده است، بر روی بازوی چپ خود قرار دهند.

این کارکنان، علاوه بر همراه داشتن لوح شناسایی ذکر شده در ماده ۱۶، باید یک کارت شناسایی ویژه با نشان مشخص نیز داشته باشند. این کارت باید در برابر آب مقاوم باشد و به اندازه ای باشد که بتواند در جیب حمل شود. این کارت شناسایی باید به زبان ملی نوشته شود و حداقل نام (های) و نام خانوادگی، تاریخ تولد، رتبه و شماره خدمات حامل آنرا را ذکر کرده و بیان کند که او به چه عنوان حق حفاظت براساس این مقاوله‌نامه را دارد. بر روی کارت مذکور عکس آن فرد و همچنین امضای او یا اثر انگشت او یا هر دو باید باشد. این نشان باید با مهر و موم مقامات نظامی چاپ شود.

---

[۱] کشور ایران، بعنوان تنها کشوری که از نماد شیر و خورشید قرمز بر روی یک زمینه سفید استفاده می‌کرد، در تاریخ ۴ سپتامبر ۱۹۸۰ به سوئیس، کشور امین مقاوله‌نامه های ژنو، توصیه کرد که به جای نماد سابق خود از هلال قرمز استفاده کند. این موضوع در تاریخ ۲۰ اکتبر ۱۹۸۰ توسط امین به طور رسمی به کشورهای عضو مقاوله‌نامه ژنو اطلاع داده شد.

این کارت شناسایی باید در همان نیروهای مسلح و تا جایی که امکان دارد از نوع مشابه در نیروهای مسلح طرفین معظم متعاهد یکسان باشد. طرف‌های درگیر ممکن است براساس مدلی که به عنوان مثال به مقاوله‌نامه حاضر ضمیمه شده است، در تهیه این کارت شناسایی اقدام کنند. آنها باید یکدیگر را در زمان وقوع درگیری‌ها از مدلی که استفاده می‌کنند آگاه کنند. کارت شناسایی باید در صورت امکان حداقل در دو نسخه تهیه شود که یک نسخه آن در کشور اصلی نگهداری می‌شود.

در هیچ شرایطی نمی‌توان این کارکنان را از نشان یا کارت شناسایی و یا از حق داشتن بازوبند محروم کرد. در صورت از دست دادن، آنها حق دارند که کپی کارتها را دریافت کرده و نشان را جایگزین کنند.

ماده ۴۱ - کارکنان تعیین شده در ماده ۲۵، در حین انجام وظایف پزشکی، باید بازوبند سفیدی بپوشند که در مرکز آن علامت متمایز به صورت مینیاتوری وجود دارد. این بازوبند باید توسط مقام نظامی صادر و مهر شود.

مدارک هویتی نظامی که توسط این نوع کارکنان پزشکی حمل می‌شود، باید مشخص کند که آنها چه آموزش های ویژه‌ای دیده‌اند، ویژگی موقت وظایفی که انجام می‌دهند، و اختیارات آنها برای پوشیدن بازوبند چیست.

ماده ۴۲ - پرچم متمایز مقاوله‌نامه فقط بر فراز واحدها و موسسات پزشکی که طبق مقاوله‌نامه حق رعایت آنها را دارند، و فقط با موافقت مقامات نظامی برافراشته خواهد شد.

در واحدهای سیار، مانند تاسیسات ثابت، این پرچم ممکن است با پرچم ملی طرف درگیری که واحد یا مؤسسه به آن تعلق دارد، همراه شود.

با وجود این، واحدهای پزشکی که به دست دشمن افتاده‌اند، نباید پرچمی غیر از مقاوله‌نامه را برافراشته سازند.

تا آنجا که ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، طرف‌های درگیری اقدامات لازم را انجام می‌دهند تا نشان‌های مشخص واحدها و تأسیسات پزشکی را برای نیروهای زمینی، هوایی یا دریایی دشمن به وضوح قابل مشاهده سازند تا از احتمال هرگونه اقدام خصمانه جلوگیری شود.

ماده ۴۳ - واحدهای پزشکی متعلق به کشورهای بیطرف، که ممکن است تحت شرایط مندرج در ماده ۲۷ مجاز به ارائه خدمات خود به یک متخاصم باشند، باید همراه با پرچم مقاوله‌نامه، پرچم ملی آن کشور متخاصم را در هر کجا که باشد، براساس مفاد ماده ۴۲ به اهتزاز درآورند.

با توجه به دستورات مخالف مقامات نظامی مسئول، آنها می‌توانند در همه موارد پرچم ملی خود را به اهتزاز درآورند، حتی اگر به دست طرف مخالف بیفتد.

ماده ۴۴ - به استثنای موارد مذکور در بندهای بعدی این ماده، نشان صلیب سرخ بر روی زمینه سفید رنگ و عبارت صلیب سرخ، یا صلیب ژنو، چه در زمان صلح و چه در زمان جنگ، به جز برای نشان دادن یا حمایت از واحدها و موسسات پزشکی، کارکنان و مواد حفاظت شده توسط این مقاوله‌نامه و سایر مقاوله‌نامه‌های مربوط به موارد مشابه، قابل استفاده نیست. همین امر در مورد نشانهای مذکور در بند دوم ماده ۳۸ در مورد کشورهایی که از آنها استفاده می‌کنند نیز صادق است. انجمن‌های ملی صلیب سرخ و سایر انجمنهای تعیین شده در ماده ۲۶ حق استفاده از نشان متمایز کننده حمایت از مقاوله‌نامه را فقط در چارچوب این بند خواهند داشت.

علاوه براین، انجمن های صلیب سرخ ملی (هلال احمر، شیر سرخ و خورشید) می‌توانند در زمان صلح، مطابق با قوانین ملی خود، از نام و نشان صلیب سرخ برای سایر فعالیت‌های خود که منطبق با این قانون است، بر طبق اصول تعیین شده توسط کنفرانسهای بین‌المللی صلیب سرخ، هنگامی که آن فعالیت‌ها در زمان جنگ انجام می‌شود، استفاده کنند. شرایط استفاده از نشان باید بگونه‌ای باشد که نتوان آن را به عنوان اعطای حمایت از سوی مقاوله‌نامه تلقی کرد. این نشان باید از نظر اندازه نسبتاً کوچک باشد و نباید روی بازوها یا روی سقف ساختمان‌ها قرار گیرد.

سازمان‌های بین‌المللی صلیب سرخ و کارکنان مجاز آنها باید همیشه از نشان صلیب سرخ بر روی زمینه سفید استفاده کنند.

به عنوان یک اقدام استثنایی، مطابق با قوانین ملی و با مجوز صریح یکی از انجمن‌های صلیب سرخ ملی (هلال احمر، شیر سرخ و خورشید)، نشان مقاوله‌نامه ممکن است در زمان صلح برای شناسایی وسایل نقلیه استفاده شده، به عنوان یک اقدام استثنایی استفاده شود. آمبولانس‌ها و علامت گذاری موقعیت پایگاههای امدادی که منحصرا به منظور درمان رایگان مجروحان یا بیماران اختصاص داده شده است، رعایت می‌شود.

فصل هشتم: اجرای مقاوله‌نامه

ماده ۴۵ - هر یک از طرف‌های درگیر با اقدام از طریق فرماندهان کل خود، اجرای دقیق مواد قبل را تضمین می‌کند و موارد پیش بینی نشده را مطابق با اصول کلی این مقاوله‌نامه پیش بینی می‌کند.

ماده ۴۶ - اقدامات تلافی جویانه علیه مجروحان، بیماران، کارکنان، ساختمان ها یا تجهیزات حفاظت شده توسط مقاوله‌نامه ممنوع است.

ماده ۴۷ - طرفین معظم متعاهد متعهد می‌شوند در زمان صلح و زمان جنگ متن مقاوله‌نامه حاضر را تا حد امکان به طور گسترده در کشورهای متبوع خود منتشر کنند و بویژه مطالعه آن را در برنامه های نظامی و آموزشهای مربوطه بگنجاند. در صورت امکان، آموزش مدنی، به طوری که اصول آن برای کل جمعیت، بویژه برای نیروهای رزمی مسلح، کارکنان پزشکی و روحانیون وابسته به نیروهای نظامی شناخته شود.

ماده ۴۸ - طرفین معظم متعاهد از طریق شورای فدرال سوئیس و در زمان جنگها از طریق کشورهای امین، ترجمه رسمی این مقاوله‌نامه و همچنین قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای اطمینان از اجرای آن اتخاذ کنند، به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

فصل نهم: مقابله با سوء استفاده‌ها و تخلفات

ماده ۴۹ - طرفین معظم متعاهد متعهد می‌شوند که هرگونه قانون لازم را برای وضع مجازات‌های کیفری مؤثر برای اشخاصی که مرتکب یا دستور ارتکاب هر یک از نقض فاحش مقاوله‌نامه حاضر تعریف شده در ماده زیر می‌شوند، وضع کنند.

هر یک از طرفین معظم متعاهد موظف است اشخاصی را که ادعا می‌شود مرتکب چنین تخلفات شدیدی شده‌اند، یا دستور داده‌اند که اینگونه تخلفات انجام پذیرد، مورد بازجویی قرار داده و آنها را بدون توجه به ملیتی که دارند به دادگاه‌های خود معرفی کنند. همچنین می‌توانند در صورت تمایل، و مطابق با مقررات قانونی خود، این افراد را برای محاکمه به طرف معظم متعاهد دیگر تحویل دهند، مشروط بر اینکه این طرف معظم متعاهد آنرا در ابتدا مطرح کرده باشد.

هر یک از طرفین متعاهد اقدامات لازم را برای جلوگیری از کلیه اعمال مغایر با مفاد این مقاوله‌نامه، به غیر از نقض فاحش تعریف شده در ماده زیر اتخاذ خواهد کرد.

در هر شرایطی، افراد متهم از تضمین‌های مربوط به محاکمه و دفاع مناسب، که کمتر از موارد پیش بینی شده در ماده ۱۰۵ و موارد پیرو مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با رفتار با اسیران جنگی ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ نباشد، بهره‌مند خواهند بود.

ماده ۵۰ - موارد نقض جدی که در ماده پیشین به آنها اشاره شده است، شامل هر یک از اینگونه موارد است، البته درصورتیکه علیه اشخاص یا اموال تحت حمایت مقاوله‌نامه انجام شده باشد: قتل عمدی، شکنجه یا رفتار غیرانسانی، از جمله آزمایشات بیولوژیکی، عمداً باعث رنج شدید یا آسیب جدی به بدن یا سلامتی، و تخریب گسترده و تصرف اموال، که توجیه نظامی ندارد و به طور غیرقانونی و بی ملاحظه انجام شده است.

ماده ۵۱ - هیچیک از طرفین متعاهد اجازه نخواهد داشت که خود یا هر طرف متعاهد دیگری را از هر گونه مسئولیتی که به خاطر تخلفات ذکر شده در ماده قبلی به خود یا طرف متعاهد دیگری تحمیل شده است، معاف کند.

ماده ۵۲ - بنا به درخواست هریک از طرفین درگیر، تحقیقاتی در مورد هرگونه نقض ادعایی مقاوله‌نامه به روشی که بین طرف‌های ذینفع تصمیم‌گیری می‌شود، آغاز می‌شود.

اگر در مورد روش تحقیق به توافق نرسیده باشند، طرفین باید در مورد انتخاب داوری که در مورد روشی که باید دنبال شود تصمیم گیری کند، توافق کنند.

پس از احراز تخلف، طرفین درگیری باید به آن پایان داده و آن را با کمترین تاخیر ممکن سرکوب کنند.

ماده ۵۳ - استفاده افراد، جوامع، یا شرکت‌ها اعم از کشوری یا خصوصی، غیر از آنهایی که طبق این مقاوله‌نامه حق استفاده از آن را دارند، از نشان یا نام «صلیب سرخ» یا «صلیب ژنو» یا هر علامت یا نامی که تقلیدی از آن باشد. استفاده از هر هدفی که باشد و صرف نظر از تاریخ تصویب آن، همیشه ممنوع خواهد بود.

به دلیل ادای احترام به سوئیس به رنگ انتخاب شده کشور فدرال، و به دلیل سردرگمی که ممکن است میان نشان ملی سوئیس و نشان متمایز مقاوله‌نامه ایجاد شود، استفاده افراد، انجمنها یا شرکت‌های خصوصی از نشان کنفدراسیون سوئیس، یا علائمی که تقلیدی از آن را تشکیل می‌دهند،

چه به عنوان علائم تجاری یا به عنوان بخشی از این علائم، یا به منظور مغایر با صداقت تجاری، یا در شرایطی که بتواند احساسات ملی سوئیس را جریحه دار کند، برای همیشه ممنوع می‌باشد.

با این وجود، طرفین معظم متعاهدی که در مقاوله‌نامه ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ نبوده‌اند، می‌توانند به کاربران قبلی نشانها، نامها، علائم یا علائم مشخص شده در بند اول، مهلتی اعطا کنند که بیش از سه سال از تاریخ بند اول از آن گذشته نشده باشد. لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای توقف چنین استفاده‌ای، مشروط بر اینکه استفاده مذکور به گونه‌ای نباشد که در زمان جنگ، حمایت از مقاوله‌نامه را اعطا کند.

ممنوعیت مندرج در بند اول این ماده بدون تأثیر بر حقوقی که از طریق استفاده قبلی به دست آمده است در مورد نشانها و علائم مذکور در بند دوم ماده ۳۸ نیز اعمال می‌شود.

ماده ۵۴ - طرفین معظم متعاهد، در صورتیکه قوانین پیشین آنها مناسب نباشد، اقدامات لازم را برای پیشگیری از سوء استفاده های مذکور در ماده ۵۳ اتخاذ خواهند کرد.

مقررات نهایی

ماده ۵۵ - مقاوله‌نامه حاضر به زبان انگلیسی و فرانسوی تنظیم شده است. هر دو متن به یک اندازه معتبر هستند. شورای فدرال سوئیس ترتیبی خواهد داد که ترجمه رسمی مقاوله‌نامه به زبان های روسی و اسپانیایی نیز انجام شود.

ماده ۵۶ - این مقاوله‌نامه که تاریخ آن امروز است، تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ به نامهایی که در کنفرانس که در ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ در ژنو افتتاح شد، نمایندگی داشتند، و همچنین توسط کشورهایی که در آن کنفرانس نمایندگی نداشتند، اما عضو مقاوله‌نامه های ژنو ۱۸۶۴، ۱۹۰۶ یا ۱۹۲۹ برای کمک به مجروحین و بیماران در ارتش‌های میدان نبرد هستند، برای امضای باز است.

ماده ۵۷ - این مقاوله‌نامه در اسرع وقت به تصویب خواهد رسید و تصویب نامه‌ها در شهر برن تودیع خواهند شد.

نسخه‌هایی از تودیع هر سند تصویب تنظیم خواهد شد و رونوشت‌های مصدق این سوابق توسط شورای فدرال سوئیس به تمام کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده یا الحاق آنها اعلام شده است، ارسال خواهد شد.

ماده ۵۸ - این مقاوله‌نامه شش ماه پس از تودیع حداقل دو سند تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد.

پس از آن، برای هر یک از طرف‌های معظم متعاهد شش ماه پس از تودیع سند تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۵۹ - مقاوله‌نامه حاضر جایگزین مقاوله‌نامه‌های ۲۲ آگوست ۱۸۶۴، ۶ ژوئیه ۱۹۰۶ و ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ در روابط بین طرف‌های معظم متعاهد می‌شود.

ماده ۶۰ - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن، برای هر کشوری که مقاوله‌نامه حاضر را امضا نکرده است، می‌تواند به این مقاوله‌نامه ملحق شود.

ماده ۶۱ - الحاقات باید به صورت کتبی به شورای فدرال سوئیس اطلاع داده شود و شش ماه پس از تاریخ دریافت آنها نافذ خواهد شد.

شورای فدرال سوئیس الحاقات را به تمام کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده یا الحاق آنها اعلام شده است، ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۶۲ - وضعیت های پیش بینی شده در مواد ۲ و ۳ به تصویب نامه‌های سپرده شده و الحاقات اعلام شده توسط طرف‌های درگیر قبل یا بعد از شروع جنگها یا اشغال، فورا اثر خواهد گذاشت.

شورای فدرال سوئیس هرگونه تصویب یا الحاق دریافتی از طرف‌های درگیر را با سریع ترین روش ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۶۳ - هر یک از طرفین معظم متعاهد در فسخ مقاوله‌نامه حاضر آزاد خواهند بود.

فسخ به صورت کتبی به شورای فدرال سوئیس اطلاع داده خواهد شد و شورای فدرال آن را به کشورهای همه طرف‌های عالی متعاهد ارسال خواهد کرد.

فسخ یک سال پس از ابلاغ آن به شورای فدرال سوئیس نافذ خواهد شد. با این حال، انصرافی که اطلاع رسانی آن در زمانی انجام شده باشد که اعلام کننده آن درگیر در جنگ باشد، تا زمانی که صلح منعقد نشده باشد، و تا زمانی که عملیات مربوط به آزادی و بازگرداندن افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه انجام شود، مؤثر نخواهد بود.

انصراف فقط در مورد کشور فسخ کننده اثر خواهد داشت. این امر به هیچ وجه به تعهداتی که طرف‌های درگیر به موجب اصول حقوق ملت‌ها ملزم به انجام آنها هستند، خدشه‌ای وارد نمی‌کند، زیرا این تعهدات ناشی از عادات ایجاد شده در بین مردم متمدن، از قوانین بشریت و فرمان وجدان عمومی است.

ماده ۶۴ - شورای فدرال سوئیس این مقاوله‌نامه را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رساند. شورای فدرال سوئیس همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از کلیه تصویب‌ها، الحاق‌ها و انصراف‌های دریافتی خود در رابطه با این مقاوله‌نامه مطلع خواهد کرد.

با گواهی مراتب فوق، امضا کنندگان زیر با اختیارات کامل خود، مقاوله‌نامه حاضر را امضاء کردند.

این مقاوله‌نامه در دوازدهم آگوست ۱۹۴۹ در ژنو به زبانهای انگلیسی و فرانسوی انجام گرفت. اصل آن در آرشیو کنفدراسیون سوئیس سپرده خواهد شد. شورای فدرال سوئیس رونوشت های تایید شده آن را به هر یک از کشورهای امضا کننده و الحاقی ارسال خواهد کرد.

پیوست شماره یک پیش نویس توافقنامه مربوط به مناطق و نواحی بیمارستانی[1]

ماده ۱ - مناطق بیمارستانی برای افرادی که در ماده ۲۳ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران نیروهای مسلح در میدان نبرد ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ذکر شده‌اند، و برای کارکنانی که اداره آنها را بر عهده دارند، اختصاص داده می‌شوند.

با این وجود، افرادی که اقامت دائم آنها در چنین مناطقی ضروری است، حق دارند در آنجا باقی بمانند.

ماده ۲ - هیچ فردی که به هر عنوانی در یک منطقه بیمارستانی ساکن است، نباید هیچ کاری را که مستقیماً با عملیات نظامی یا تولید مواد جنگی مرتبط باشد، چه در داخل و چه خارج از منطقه انجام دهد.

ماده ۳ - طرف ایجاد کننده یک منطقه بیمارستانی باید تمام اقدامات لازم را برای جلوگیری از دسترسی همه افرادی که حق اقامت یا ورود به آن منطقه را ندارند، انجام دهد.

ماده ۴ - مناطق بیمارستانی باید دارای شرایط زیر باشند:

الف) آنها فقط بخش کوچکی از قلمرو تحت حاکمیت کشوری را تشکیل می‌دهند که آنها را تأسیس کرده است.

ب) نسبت به امکانات اسکان جمعیت آنها کم باشد.

ج) آنها باید از همه اهداف نظامی یا تأسیسات بزرگ صنعتی یا اداری دور باشند.

د) در مناطقی قرار نگیرند که بنا به هر احتمال ممکن است برای انجام جنگ مهم بشوند.

ماده ۵ - مناطق بیمارستانی مشمول تعهدات زیر خواهند بود:

الف) خطوط ارتباطی و وسایل حمل و نقلی که در اختیار دارند برای حمل و نقل کارکنان یا مواد نظامی حتی در حالت عبوری استفاده نمی‌شود.

---

[1] Annex I: Draft Agreement Relating to Hospital Zones and Localities.

ب) به هیچ وجه نباید از آنها با وسایل نظامی دفاع کرد.

ماده ۶ – مناطق بیمارستانی باید با استفاده از علامت صلیب های قرمز (هلال سرخ و شیر و خورشید سرخ رنگ) در زمینه سفید که در محوطه بیرونی و روی ساختمان ها قرار داده شده است، مشخص شود. آنها باید به طور مشابه در شب با استفاده از نور مناسب قابل تشخیص باشند.

ماده ۷ - کشورها در زمان صلح یا در زمان وقوع جنگ فهرستی از مناطق بیمارستانی در سرزمین‌های تحت حاکمیت آنها را به کلیه طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهند کرد. آنها همچنین باید در مورد هر منطقه جدیدی که در طول جنگ ایجاد شده است اطلاع دهند.

به محض اینکه طرف مخالف اطلاعیه یاد شده بالا را دریافت کرد، آن منطقه باید به طور منظم تشکیل شود.

با این حال، اگر طرف مخالف تشخیص دهد که شرایط این موافقتنامه محقق نشده است، ممکن است با اطلاع رسانی فوری به طرف مسئول منطقه مذکور، از به رسمیت شناختن منطقه امتناع کند، یا ممکن است به رسمیت شناختن آن منطقه را با برقراری کنترل مقرر در ماده ۸، در اختیار خود گیرد.

ماده ۸ – هر کشوری که یک یا چند منطقه بیمارستانی را که توسط طرف مخالف ایجاد شده است به رسمیت بشناسد، می‌تواند از یک یا چند کمیسیون ویژه درخواست کنترل کند تا مطمئن شود که آیا مناطق شرایط و تعهدات مندرج در این موافقتنامه را برآورده می‌کنند یا خیر.

برای این منظور، اعضای کمیسیون های ویژه همیشه باید به مناطق مختلف دسترسی آزاد داشته باشند و حتی ممکن است به طور دائم در آنجا اقامت داشته باشند. برای انجام وظایف بازرسی آنها همه امکانات لازم باید فراهم شود.

ماده ۹ - در صورتیکه کمیسیون های ویژه به حقایقی که مغایر با مفاد این تشخیص دهند، فوراً توجه کشور حاکم بر منطقه مذکور را به این واقعیت ها جلب کرده و مهلتی پنج روزه تعیین خواهند کرد تا موضوع مورد بررسی قرار گیرد. آنها باید به طور مقتضی به کشوری که منطقه را به رسمیت شناخته است اطلاع دهند. اگر پس از انقضای مدت زمان، کشور حاکم بر منطقه از اخطار پیروی نکند، طرف مخالف می‌تواند اعلام کند که دیگر به این توافقنامه در رابطه با منطقه مذکور متعهد نخواهد بود.

ماده ۱۰ - هر کشوری که یک یا چند منطقه و محل بیمارستانی ایجاد می‌کند و به طرف‌های مخالف وجود آنها را اطلاع می‌دهد، افرادی را که اعضای کمیسیون های ویژه مندرج در مواد ۸ و ۹ هستند، توسط کشورهای بیطرف معرفی خواهند کرد.

ماده ۱۱ - در هیچ شرایطی مناطق بیمارستانی نباید هدف حمله قرار گیرند. آنها باید همیشه توسط طرف‌های درگیر محافظت و مورد احترام قرار گیرند.

ماده ۱۲ - در صورت اشغال یک قلمرو، مناطق بیمارستانی در آن همچنان مورد احترام و استفاده قرار می گیرند. با این حال، هدف آنها ممکن است توسط اشغال کننده اصلاح شود، مشروط بر اینکه تمام اقدامات برای اطمینان از ایمنی افراد اسکان داده شده انجام شود.

ماده ۱۳ - این موافقتنامه در مورد مناطقی که کشورها می‌توانند برای اهداف مشابه مناطق بیمارستانی استفاده کنند، نیز اعمال خواهد شد.

ANNEX II

Front

(Space reserved for the name of the country and military authority issuing this card)

IDENTITY CARD

for members of medical and religious personnel attached to the armed forces

Surname ....

First names ....

Date of birth ....

Rank ....

Army Number ....

The bearer of this card is protected by the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of August 12, 1949, in his capacity as

....

Date of issue	Number of Card
....	....

Reverse side

Photo of bearer

Signature of bearer or finger-prints or both

Embosssed stamp of military authority issuing card

Height	Eyes	Hair
....	....	....

Other distinguishing marks:

....

....

....

....

....

مقاوله‌نامه دوم ژنو
برای بهبود وضعیت اعضای مجروح، بیمار،
و کشتی درهم شکسته نیروهای مسلح در دریا،
۱۹۴۹

متن مقاوله‌نامه دوم ژنو برای بهبود وضعیت اعضای مجروح، بیمار و کشتی درهم شکسته نیروهای مسلح در دریا، ۱۹۴۹[1]

فصل اول: مقررات عمومی

ماده ۱ - طرف‌های معظم متعاهد خود را متعهد می‌سازند تا در هر شرایطی به مقاوله‌نامه حاضر احترام گذاشته و رعایت و اجرای آنرا تضمین کنند.

ماده ۲ - علاوه بر مقرراتی که در زمان صلح به اجرا در می‌آید، این مقاوله‌نامه در همه موارد جنگ اعلام شده یا هر درگیری مسلحانه دیگری که ممکن است بین دو یا چند طرف متعاهد ایجاد شود، حتی اگر وضعیت جنگ توسط یکی از آنها به رسمیت شناخته نشود، اعمال می‌شود.

این مقاوله‌نامه همچنین در مورد تمامی موارد اشغال جزئی یا کامل سرزمین یک طرف متعاهد، حتی اگر اشغال مذکور بدون مقاومت مسلحانه مواجه شود، اعمال خواهد شد.

اگر یکی از کشورهای درگیر (در جنگ) عضو این مقاوله‌نامه نباشد، کشورهایی که عضو مقاوله‌نامه هستند، در روابط متقابل خود به تعهدات خود براساس این مقاوله‌نامه ملزم خواهند بود. علاوه براین، اگر کشور غیر عضو مقررات مقاوله‌نامه را بپذیرد و اعمال کند، کشورهای عضو در رابطه با آن کشور به مفاد مقاوله‌نامه ملزم خواهند بود.

ماده ۳ - در صورت وقوع درگیری مسلحانه‌ای که از نوع بین‌المللی نباشد، و در قلمرو یکی از طرف‌های متعاهد واقع شود، هر یک از طرفین درگیری باید حداقل مقررات زیر را اعمال کند:

۱) با افرادی که در درگیری‌ها شرکت فعالی ندارند، از جمله اعضای نیروهای نظامی که سلاح‌های خود را زمین گذاشته‌اند و افرادی که به دلیل بیماری، زخمی بودن، بازداشت، یا هر علت دیگری در معرض جنگ قرار گرفته‌اند، در هر شرایطی باید به صورت انسانی و بدون

---

[1] Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea (Second Geneva Convention) ، entry into force October 21, 1950.

هیچگونه تمایز منفی براساس نژاد، رنگ، مذهب یا ایمان، جنسیت، تولد یا ثروت، یا هر معیار مشابه دیگری با آنها رفتار شود.

برای این منظور، اقدامات زیر در هر زمان و در هر مکانی در رابطه با افراد مذکور ممنوع بوده و خواهد بود:

الف) خشونت نسبت به شخص و زندگی او ، بویژه قتل از هر نوعی که باشد، ناقص ساختن آنها، و رفتار ظالمانه و شکنجه؛

ب) گروگان گیری؛

ج) توهین به حیثیت شخصی، بویژه رفتارهای تحقیر کننده و تحقیرآمیز؛

د) صدور احکام و اجرای اعدام بدون حکمی که توسط دادگاهی قانونی صادر شده، و با تمام تضمین‌های قضایی را که توسط مردم متمدن ضروری شناخته شده است، فراهم می‌کند.

۲) زخمی‌ها، بیماران و (سرنشینان) کشتی‌های درهم شکسته می‌بایست جمع آوری و درمان شوند.

یک نهاد بشردوستانه بیطرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند خدمات خود را به طرفین درگیری ارائه دهد.

طرف‌های درگیر باید تلاش بیشتری را بکار گیرند تا از طریق موافقتنامه‌های خاص، تمام یا بخشی از سایر مقررات این مقاوله‌نامه را به اجرا در آورند.

اعمال مقررات قبلی بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۴ - در صورت خصومت بین نیروهای زمینی و دریایی طرف‌های درگیر، مقررات این مقاوله‌نامه فقط در مورد نیروهایی که بر روی کشتی هستند اعمال می‌شود.

نیروهایی که به ساحل می‌رسند بلافاصله مشمول مقررات مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران در نیروهای مسلح در ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ خواهند بود.

ماده ۵ - کشورهای بیطرف مقررات این مقاوله‌نامه را بطور مشابهی در مورد مجروحین، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، و به اعضای گروه‌های پزشکی و روحانیون وابسته به نیروهای مسلح

طرف‌های درگیری که در قلمرو آنها بوده، یا بازداشت شده‌اند و همچنین به کشته شده‌هایی که در سرزمین آنها پیدا شده‌اند، اعمال می‌کنند.

ماده ۶ - طرفین معظم متعاهد علاوه بر توافقاتی که صریحاً در مواد ۱۰، ۱۸، ۳۱، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۳ و ۵۳ پیشبینی شده‌اند، می‌توانند موافقتنامه‌های خاص دیگری را برای همه موضوعاتی که مناسب تشخیص دهند، منعقد کنند. اما هیچ توافق خاصی نباید بر وضعیت مجروحان، بیماران و (سرنشینان) کشتی‌های درهم شکسته، کارکنان پزشکی یا روحانیون که در این مقاوله‌نامه تعریف شده است، تأثیر نامطلوب بگذارد و حقوقی را که این مقاوله‌نامه به آنها اعطا می‌کند محدود کند.

مجروحین، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، و همچنین کارکنان پزشکی و روحانیون، تا زمانی که این مقاوله‌نامه در مورد آنها قابل اجرا باشد، همچنان از مزایای این مقاوله‌نامه برخوردار خواهند بود، مگر اینکه در موافقتنامه‌های یاد شده یا موافقتنامه‌های بعدی صریحاً خلاف آن مقرر شده باشد، یا در صورتیکه یکی از طرف‌های درگیری اقدامات مطلوب تری را در رابطه با آنها اتخاذ کرده باشد.

ماده ۷ - مجروحین، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته و همچنین اعضای و کارکنان پزشکی و روحانیون (وابسته به نیروهای مسلح) در هیچ شرایطی نمی‌توانند همه یا بخشی از حقوق تضمین شده توسط این مقاوله‌نامه، و یا موافقتنامه‌های ویژه‌ای که در ماده قبلی ذکر شده است، صرف نظر کنند.

۸- این مقاوله‌نامه با همکاری و تحت نظارت کشورهای حامی که وظیفه آنها حفاظت از منافع طرف‌های درگیری است، به اجرا در می‌آید. برای این منظور، کشورهای حامی می‌توانند به غیر از کارکنان دیپلماتیک یا کنسولی خود، نمایندگانی را از میان اتباع خود یا اتباع دیگر کشورهای بیطرف تعیین کنند. نمایندگان مذکور باید توسط کشوری که این وظیفه را به آنها تفویض کرده‌اند، مورد تایید قرار گیرند.

طرف‌های درگیر باید تا حد امکان انجام وظایف نمایندگان یا نمایندگان کشورهای حامی را تسهیل کنند.

نمایندگان یا هیئت‌های اعزامی کشورهای حامی نباید در هیچ شرایطی از حدود مأموریت خود براساس این مقاوله‌نامه فراتر بروند. آنها به طور خاص، نیازهای ضروری امنیت کشور که در آن وظایف

خود را انجام می‌دهند، را در نظر خواهد گرفت. فعالیت‌های آنها به عنوان یک اقدام استثنایی و موقت یا محدود، و آن هم زمانیکه برای نیازهای نظامی ضروری باشد، همراه است.

ماده ۹- مفاد و مقررات مقاوله‌نامه حاضر مانع فعالیت‌های بشردوستانه ای که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا یک سازمان بشردوستانه بیطرف، با موافقت طرف‌های درگیر، برای محافظت از مجروحین، بیماران و کسانی که در کشتی هستند، کارکنان درمانی و پزشکی و روحانیون و برای کمک به آنها انجام می‌دهند، نمی‌شود.

ماده ۱۰ - طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند در هر زمانی موافقت کنند که وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه بر عهده کشورهای حامی است، به سازمانی که بتواند ضمانت‌های بیطرفانه و کارآمدتری برای اجرای آنها را ارائه می‌دهد، واگذار کنند.

هنگامی که مجروحین، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، یا کارکنان پزشکی و روحانیون، به هر دلیلی، از اقدامات یک کشور حامی یا یک سازمان ذکر شده در بند اول فوق بهره‌مند نشوند، کشور بازداشت کننده از کشوری بیطرف یا سازمانی درخواست خواهد کرد تا وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه توسط یک کشور حامی تعیین شده است، به عهده گیرد.

در صورتیکه نتوان حمایت را براین اساس انجام داد، کشور بازداشت کننده می‌تواند با رعایت مفاد این ماده، پیشنهاد کند که یک سازمان بشردوستانه، مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، برای ایفای وظایف بشردوستانه انجام شده را، با حمایت از کشورهای عضو مقاوله‌نامه، برعهده گیرد.

هر کشور بیطرف یا هر سازمانی که دعوت می‌شود، یا خودش پیشنهاد می‌کند که این اهداف را برعهده گیرد، می‌بایست با احساس مسئولیت در قبال طرفین درگیری که افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه به آن وابسته هستند، عمل کند و باید تضمین کافی را ارائه دهد که وظایف را بگونه‌ای مناسب و بیطرفانه انجام دهد.

هیچ استثنایی از مقررات قبلی از طریق موافقتنامه‌های ویژه نمی‌تواند صورت گیرد که به موجب آن یکی از طرفین، حتی به طور موقت، از آزادی خود برای مذاکره با کشور دیگر یا متحدان خود به دلیل حوادث نظامی، بویژه در صورتیکه تمام یا بخش قابل توجهی از قلمرو مذکور اشغال شده باشد، استفاده کند.

هرگاه در مقاوله‌نامه حاضر از یک کشور حامی یاد شده باشد، این اشاره در مورد سازمان‌های جانشین به مفهومی که در این ماده بکار رفته است نیز صدق می‌کند.

ماده ۱۱ - در مواردی که طرفین آنرا به نفع اشخاص مورد حمایت خود تشخیص دهند، بویژه در موارد اختلاف نظر بین طرف‌های درگیر در مورد اعمال یا تفسیر مفاد این مقاوله‌نامه، کشورهای حامی مساعی جمیله خود را برای حل اختلافات بکار خواهد گرفت.

برای این منظور، هر یک از کشورهای حامی می‌توانند، خواه به دعوت یکی از طرفین و یا به ابتکار خود، به طرفین درگیر پیشنهاد کنند که نمایندگان آنها، بویژه مقامات مسئول مجروحین، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، کارکنان پزشکی و روحانیون، احتمالاً در قلمرو بیطرفی که به این منظور انتخاب شده است، گردهم آیند. طرفین درگیر موظفند به اجرای پیشنهادهایی که برای این منظور به آنها ارائه شده است، عمل کنند. کشورهای حامی می‌توانند در صورت لزوم و با تأیید طرف‌های درگیر، شخصی را که از سوی یک بیطرف یا نماینده کمیته بین‌المللی صلیب سرخ انتخاب شده است، پیشنهاد دهند که برای شرکت در چنین جلسه‌ای دعوت شود.

فصل دوم: زخمی‌ها، بیماران، و کشتی‌های در حال غرق

ماده ۱۲ - اعضای نیروهای مسلح و سایر اشخاصی که در ماده زیر ذکر شده‌اند، و در دریا هستند و مجروح، بیمار یا (از سرنشینان) کشتی‌های درهم شکسته هستند، باید در هر شرایطی مورد احترام و محافظت قرار گیرند، با این تفاهم که اصطلاح "کشتی درهم شکسته" به معنای کشتی در هم شکسته به هر علت و شامل فرود اجباری در دریا و یا توسط هواپیما است.

این افراد باید توسط طرف‌های درگیری که آنها را در اختیار خود دارند، بدون هیچگونه تبعیضی براساس جنسیت، نژاد، ملیت، مذهب، عقاید سیاسی، یا هر معیار مشابهی، با روشی انسانی رفتار شده و از آنها مراقبت لازم به عمل آید. هرگونه اقدام علیه زندگی آنها یا خشونت علیه آنها به شدت ممنوع است؛ بویژه نباید آنها را به قتل برساند یا نابود شوند، شکنجه یا آزمایش‌های بیولوژیکی بر آنها تحمیل شود؛ و آنها نباید عمداً بدون دریافت کمک و مراقبت پزشکی رها شوند و شرایطی ایجاد نشود که آنها را در معرض عفونت یا عفونت قرار دهد.

ترتیب درمان این افراد براساس اولویت‌های پزشکی انجام می‌شود. زنان باید با توجه به جنسیت زنانه خود رفتار شوند.

ماده ۱۳ - این مقاوله‌نامه در مورد مجروحان، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته که متعلق به گروه‌های زیر هستند اعمال می‌شود:

۱ - اعضای نیروهای مسلح طرفین درگیری و همچنین اعضای شبه نظامیان یا نیروهای داوطلب که بخشی از این نیروهای مسلح هستند.

۲ - شبه نظامیان و اعضای دیگر نیروهای داوطلب، شامل اعضای جنبش های مقاومت سازمان یافته، متعلق به یک طرف در درگیری که در داخل یا خارج از قلمرو خود فعالیت می کنند، حتی اگر این قلمرو اشغال شده باشد، به شرطی که چنین شبه نظامیان یا نیروهای داوطلب، و جنبش‌های مقاومت سازمان یافته، شرایط زیر را تامین کنند:

الف) اجرای فرمان از شخصی که مسئول زیردستان خود است؛

ب) داشتن یک علامت متمایز ثابت که از فاصله دور قابل تشخیص است؛

ج) حمل علنی اسلحه؛

د) انجام عملیات خود براساس قوانین و آداب و رسوم جنگی.

۳ - اعضای نیروهای مسلح عادی که توسط یک کشور یا یک مقامات کشور بازداشت کننده به رسمیت شناخته نشده است، وفادار هستند.

۴- اعضای سازمان‌هایی مانند خدمه غیرنظامی هواپیمای نظامی، خبرنگاران جنگی، پیمانکاران خدمات تدارکاتی، اعضای واحدهای کارگری یا خدماتی که مسئول رفاه نیروهای مسلح هستند، مشروط بر اینکه از نیروهای مسلح که آنها را همراهی می کنند مجوز دریافت کرده باشند.

۵ – افرادی شامل فرماندهان، خلبانان و کارآموزان نیروی دریایی تجاری و خدمه هواپیماهای غیرنظامی طرف‌های درگیری که از هیچگونه امتیازات ویژه‌ای براساس مقررات حقوق بین‌الملل بهره‌مند نمی‌شوند.

۶ - ساکنان مناطق غیر اشغالی که با نزدیک شدن دشمن، خود به خود برای مقاومت در برابر نیروهای متجاوز سلاح به دست می‌گیرند، بدون اینکه فرصتی برای تشکیل واحدهای

مسلح منظم داشته باشند، مشروط بر اینکه آشکارا سلاح حمل کنند و به قوانین و آداب و رسوم جنگ کشور احترام بگذارند.

ماده ۱۴ - همه کشتی‌های جنگی طرفین متخاصم حق خواهند داشت که مجروحان، بیماران یا سرنشینان کشتی‌های درهم شکسته هستند، و کشتی‌های بیمارستانی متعلق به انجمنهای امدادی یا افراد خصوصی، و همچنین کشتی‌های تجاری، قایق‌های تفریحی و سایر کشتی‌های کشتی هستند، از هر ملیتی که باشند، مشروط بر اینکه مجروحان و بیماران در وضعیت مناسبی برای جابجایی باشند و کشتی جنگی نیز بتواند امکانات کافی برای معالجه پزشکی لازم برای آنها را فراهم کند.

ماده ۱۵ - اگر مجروحین، بیماران یا افراد کشتی‌های درهم شکسته سوار بر یک کشتی جنگی یا هواپیمای نظامی کشور بیطرفی بشوند، در صورتیکه قوانین بین‌الملل آنرا تایید کنند، باید اطمینان حاصل شود که آنها دیگر نمی‌توانند در عملیات جنگی شرکت کنند.

ماده ۱۶ - با رعایت مفاد ماده ۱۲، مجروحان، بیماران و افراد کشتی‌های درهم شکسته یک کشور درگیر در جنگ که به دست دشمن بیفتند، اسیر جنگی بوده و مقررات حقوق بین‌الملل در مورد اسیران جنگی در مورد آنها اعمال می‌شود. کشور اسیر کننده ممکن است بنا به شرایط تصمیم بگیرد که آیا نگهداری آنها به مصلحت است یا اینکه آنها را به بندری در کشور خود اسیر کننده، به بندری بیطرف یا حتی به بندری در قلمرو دشمن انتقال دهند. در آخرین مورد، اسیران جنگی که بدین ترتیب به کشور خود بازگشته‌اند، دیگر نمی‌توانند در طول مدت جنگ خدمت کنند.

ماده ۱۷ - مجروحین، بیماران یا افراد کشتی‌های درهم شکسته که با رضایت مقامات محلی در بنادر بیطرف وارد شوند، در صورتیکه این امر مغایرت با ضوابط کشورهای بیطرف و متخاصم نباشد، باید مبتنی بر قوانین بین‌المللی، توسط بیطرف محافظت شوند، اما افراد مذکور نمی‌توانند دوباره در عملیات جنگی شرکت کنند.

هزینه‌های اسکان و بستری شدن در بیمارستان به عهده کشوری است که این افراد به آن وابسته هستند.

ماده ۱۸ - پس از هر نبرد، طرف‌های درگیر در جنگ باید بدون تأخیر، تمام اقدامات ممکن را برای جستجو و جمع‌آوری سرنشینان کشتی‌های درهم شکسته، مجروحین و بیماران برای محافظت از آنها

در برابر بدرفتاری، برای اطمینان از مراقبت مناسب از آنها، و برای جستجوی کشته‌ها و جلوگیری از فاسد شدن جسد آنها انجام دهند.

هر زمان که شرایط اجازه دهد، طرفین درگیری ترتیبات محلی را برای خروج مجروحان و بیماران از طریق دریا از یک منطقه محاصره شده و برای عبور کارکنان و تجهیزات پزشکی و مذهبی در مسیر خود به آن منطقه را فراهم می‌آورند.

ماده ۱۹ - طرفین درگیری باید در اسرع وقت در مورد افراد هر کشتی درهم شکسته، مجروح، بیمار یا کشته شده طرف مقابل که به دست آنها بیفتد، هرگونه مشخصاتی را که ممکن است در شناسایی او کمک کند، ثبت کنند. این سوابق در صورت امکان باید شامل موارد زیر باشد:

الف) شناسایی کشوری که به آن وابسته هستند؛

ب) شماره نظامی، شماره هنگ، شماره شخصی یا شماره سریال؛

ج) نام خانوادگی؛

د) نام و یا نام (های ترکیبی)

ه) تاریخ تولد؛

و) هر مشخصات دیگری که در کارت شناسایی یا لوح او نشان داده شده است؛

ز) تاریخ و محل دستگیری و یا کشته شدن؛

ح) جزئیات مربوط به آسیب بدنی، یا بیماری و یا علت مرگ.

این اطلاعات در اسرع وقت باید به دفتر اطلاع رسانی که در ماده ۱۲۲ مقاوله‌نامه ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ذکر شده است، ارسال شود، تا این اطلاعات از طریق کشور حامی و آژانس مرکزی اسیران جنگ به کشوری که این افراد به آن وابسته هستند، برساند.

طرف‌های درگیر باید گواهی مرگ یا فهرست تایید شده کشته ها را از طریق همان دفتر تهیه کرده و به یکدیگر ارسال کنند. آنها همچنین باید نیمی از لوحه هویت فرد یا خود لوحه هویت را، در صورتی که وجود داشته باشد، وصیّت‌نامه‌ها یا سایر اسناد مهم برای بستگان، پول، و به طور کلی همه موارد با ارزش یا عاطفی ، که در مورد کشته شده یافت می‌شود، جمع آوری و از طریق همان دفتر

ارسال کنند. این اقلام همراه با اقلام ناشناخته باید در بسته‌های مهر و موم شده ارسال شوند و همراه با آنها مدارک لازم برای شناسایی صاحبان فوت شده و همچنین فهرست کامل محتویات بسته ارسال شود.

ماده ۲۰ - طرفین درگیری باید اطمینان حاصل کنند که هنگام انداختن کشته شدگان به دریا، تا جایی که شرایط اجازه می‌دهد، آنرا به صورت انفرادی، و در صورت امکان، با معاینه دقیق اجساد از طریق معاینه پزشکی، به منظور تأیید مرگ و تعیین هویت آن فرد، صورت گیرد تا امکان تهیه گزارش برای آ فراهم شود. در جایی که از لوح هویتی استفاده می‌شود، نیمی از آن بر روی جسد باقی بماند.

در صورتیکه جسد افراد کشته شده به خشکی فرستاده شود، مقررات مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان نبرد ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ در مورد آنها اعمال شود.

ماده ۲۱ – طرف‌های درگیر می‌توانند از فرماندهان کشتی‌های تجاری بیطرف، قایق یا دیگر کشتی‌ها برای سوار کردن و مراقبت از مجروحین، بیماران یا افراد کشتی درهم شکسته، و همچنین برای جمع آوری کشته ها، به درخواست کمک کنند.

هر نوع کشتی که به این درخواست پاسخ می‌دهند و آنهایی که با اراده خود مجروحین، بیماران یا افراد کشتی‌های درهم شکسته را جمع‌آوری می‌کنند، باید از حمایت و تسهیلات ویژه برای انجام چنین کمکهای برخوردار شوند.

در هیچ موردی نمی‌توان آنها به خاطر چنین اقدامی دستگیر کرد؛ اما در صورت عدم وجود تعهدی خلاف وظیفه‌ای که بر عهده گرفته‌اند، آنها باید در برابر هرگونه نقض بیطرفی که ممکن است مرتکب شده باشند، مسؤولیت آنرا بپذیرند.

فصل سوم: کشتی‌های بیمارستانی

ماده ۲۲ - کشتی‌های بیمارستانی نظامی، یعنی کشتی‌هایی که توسط کشورها صرفاً به منظور کمک به مجروحان، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، معالجه و انتقال آنها ساخته یا تجهیز کشتی‌های، در هیچ شرایطی نمی‌توانند مورد حمله قرار گرفته و یا به اسارت گرفته شوند. این کشتی‌ها باید

همیشه مورد احترام و محافظت قرار گیرند، مشروط بر اینکه نام و مشخصات آنها ده روز قبل از به کارگیری کشتی‌ها به اطلاع طرف‌های درگیری داده شده باشد.

مشخصه‌هایی که باید در اطلاعیه مذکور ذکر شوند باید شامل ظرفیت ناخالص ثبت شده کشتی، طول و عرض آن، و دیگر شرایط فنی مربوط به آن باشد.

ماده ۲۳ - تاسیسات ساحلی که حق برخورداری از مفاد مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ را دارند، باید از بمباران یا حمله از سوی دریا در امان باشند.

ماده ۲۴ - کشتی‌های بیمارستانی که توسط انجمنهای ملی صلیب سرخ ، انجمنهای امدادی دیگر به رسمیت شناخته شده، یا افراد خصوصی مورد استفاده قرار می‌گیرند، مانند کشتی‌های بیمارستانهای نظامی از حمایت برخوردار خواهند بود، مشروط بر اینکه کشور طرف درگیری که به آنها وابسته است به آنها مأموریت رسمی داده باشد، و تا آنجا که مقررات ماده ۲۲ در مورد اطلاع رسانی رعایت شده باشد.

این کشتی‌ها باید گواهی‌هایی از مقامات مسئول داشته باشند که نشان دهد آنها در زمان تجهیز و هنگام خروج تحت کنترل آن مقامات بوده‌اند.

ماده ۲۵ – کشتی‌های بیمارستان که توسط انجمن ای ملی صلیب سرخ، انجمنهای کمک رسانی، یا اشخاص خصوصی کشورهای بیطرف مورد استفاده قرار می‌گیرند، رسماً به رسمیت شناخته شده، از همان مصونیت های کشتی‌های بیمارستان نظامی برخوردار بوده و از اسارت معاف خواهند بود، به شرطی که خود را تحت کنترل یکی از طرف‌های درگیری قرار داده باشند، با رضایت قبلی کشورهای خود و با مجوز طرف درگیری، تا آنجا که مقررات ماده ۲۲ در مورد اطلاع رسانی رعایت شده است.

ماده ۲۶ – مصونیت های مذکور به شرح مواد ۲۲، ۲۴ و ۲۵ به کشتی‌های بیمارستانی در هر ظرفیت، و به قایق‌های نجات آنها در هر کجا که فعالیت می‌کنند، اعمال می‌شود. با این حال، برای اطمینان از حداکثر راحتی و امنیت آنها، طرفین درگیری تلاش خواهند کرد که برای حمل و نقل مجروحین، بیماران و مجروحان در مسافت‌های طولانی و در دریای آزاد، تنها از کشتی‌های بیمارستانی با وزن ناخالص بیش از ۲۰۰۰ تن استفاده کنند.

ماده ۲۷ - تحت همان شرایطی که در مواد ۲۲ و ۲۴ پیش بینی شده است، کشتی‌های کوچکی که توسط کشور یا مؤسسات قایق‌های نجات به رسمیت شناخته شده، و برای عملیات نجات ساحلی به کار گرفته می‌شوند، تا آنجایی که الزامات عملیاتی اجازه می‌دهند، باید مورد احترام و محافظت قرار گیرند.

مین امر تا آنجا که ممکن است به تاسیسات ثابت ساحلی که به طور انحصاری توسط این شناورها برای ماموریت‌های بشردوستانه خود استفاده می‌شود، نیز اعمال خواهد شد.

ماده ۲۸ - در صورت وقوع درگیری در یک کشتی جنگی، باید به بخش‌های بیمارستانی احترام گذاشته و تا جایی که ممکن است از سرایت درگیری به آنها صرف نظر شود. بیمارستان ها و تجهیزات آنها باید تحت قوانین جنگ باشند، اما تا زمانی که برای معالجه زخمی‌ها و بیماران مورد نیاز باشند، و هرگز از این تخطی نکنند. با این حال، فرمانده‌ای که کشتی را در اختیار خود گرفته است، می‌تواند پس از اطمینان از مراقبت مناسب از مجروحین و بیمارانی که در آن جای گرفته‌اند، و در صورت ضرورت نظامی فوری، آن بخشها را برای اهداف دیگر استفاده کند.

ماده ۲۹ - هر کشتی بیمارستانی که در یک بندر به دست دشمن می‌افتد، مجاز به ترک آن بندر خواهد بود.

ماده ۳۰ - شناورهای شرح داده شده در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ باید بدون هرنوع تمایز ملیتی به مجروحان، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته کمک کنند.

طرفین این مقاوله‌نامه متعهد می‌شوند که از این کشتی‌ها برای اهداف نظامی استفاده نکنند.

چنین شناورهایی به هیچ وجه نباید جابجایی و تحرکات نیروهای نظامی را مختل کنند. در حین و بعد از یک عملیات، آنها با مسئولیت خود عمل خواهند کرد.

ماده ۳۱ - طرف‌های درگیری حق دارند کشتی‌های ذکر شده در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ را مورد بازرسی قرار دهند. اگر شرایط ضروری وجود داشته باشد، آنها می‌توانند از کمک این کشتی ها امتناع کند، به آنها دستور بدهند که حرکت کنند، آنها را به مسیر خاصی هدایت کنند، کنترل استفاده از بی سیم و سایر وسایل ارتباطی آنها را کنترل کنند، و حتی آنها را برای مدت زمانی که بیش از هفت روز از زمان رهگیری نیست، بازداشت کنند.

آنها می‌توانند بطور موقت هیئتی را بر روی این شناورها منصوب کنند که وظیفه او نظارت بر اجرای دستوراتی است که به موجب مفاد ماده قبلی صادر شده است.

تا جایی که امکان دارد، طرف‌های درگیری دستوراتی را که به فرمانده کشتی داده اند، به زبانی که او می‌تواند آنرا بفهمد، در دفترچه کشتی بیمارستانی ثبت می‌کنند.

طرف‌های درگیری می‌توانند به طور یک جانبه یا از طریق توافقنامه‌های خاص، ناظران بیطرف را به کشتی‌های خود بفرستند تا رعایت دقیق مقررات موجود در این مقاوله‌نامه را بررسی کنند.

ماده ۳۲ - شناورهای شرح داده شده در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ از نظر اقامت در بندر کشور بیطرف جزو کشتی‌های جنگی طبقه بندی نمی‌شوند.

ماده ۳۳ - شناورهای مشروح در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ شناورهای تجاری که به کشتی‌های بیمارستانی تبدیل شده‌اند را نمی‌توان در طول مدت جنگ مورد استفاده دیگری قرار داد.

ماده ۳۴ - حفاظت از کشتی‌های بیمارستانی و بسترهای بیمارستانی، به جز زمانی که از آنها برای انجام اقدامات مضر به دشمن در خارج از وظایف بشردوستانه شان استفاده شود، از بین نخواهد رفت. با این حال، حفاظت می‌تواند تنها پس از اخطار مناسب، که در همه موارد مناسب، یک محدودیت زمانی معقول را مشخص می‌کند، و پس از این که این اخطار نادیده گرفته شده است، متوقف شود.

به طور خاص، کشتی‌های بیمارستانی نمی‌توانند یک کد مخفی برای بی سیم یا سایر وسایل ارتباطی خود داشته باشند یا از آن استفاده کنند.

ماده ۳۵ - شرایط زیر نباید بهانه‌ای برای محروم کردن کشتی‌های بیمارستانی یا بخش‌های بیمارستانی کشتی ها در ادامه خدمات خود باشد:

الف) این واقعیت که خدمه کشتی ها یا بخش‌های مربوط به بیماران برای حفظ نظم، برای دفاع از خود، یا بیماران و مجروحان، مسلح باشند.

ب) وجود دستگاه‌هایی در کشتی که منحصرا برای تسهیل ناوبری یا ارتباطات طراحی کشتی‌های.

ج) کشف سلاح‌های قابل حمل و مهمات بر روی کشتی‌های بیمارستانی یا در بخش‌های بیمارستانی که از مجروحین، بیماران و آنهایی که در کشتی هستند گرفته شده است، اما هنوز به سرویس مناسب تحویل داده نشده است.

د) این واقعیت که فعالیت‌های بشردوستانه کشتی‌های بیمارستانی و بخش بیمارستانی کشتی ها یا خدمه ها، به مراقبت از زخمی‌ها، بیماران، یا افراد غیرنظامی درهم شکسته گسترش می‌یابد.

ه) حمل و نقل تجهیزات و کارکنانی که منحصرا برای وظایف پزشکی و فراتر از نیازهای عادی طراحی کشتی‌های.

فصل چهارم: کارکنان

ماده ۳۶ – روحانیون نیروهای نظامی، پزشکی، و کشتی‌های بیمارستان و خدمه آنها باید مورد احترام و محافظت قرار گیرند؛ آنها نمی‌توانند در طول زمانی که در خدمت کشتی بیمارستان هستند، اسیر شوند، خواه زخمی و بیمار در کشتی باشد یا نباشد.

ماده ۳۷ - درصورتیکه روحانیون نیروهای نظامی، پزشکی و بیمارستان که برای مراقبت های پزشکی یا معنوی از بیماران و مجروح به شرح مواد ۱۲ و ۱۳ تعیین شده‌اند، به دست دشمن بیفتند، باید با آنها با احترام کرده و از آنها محافظت کرد؛ آنها می‌توانند تا زمانی که برای مراقبت از مجروحین و بیماران لازم باشد، به انجام وظایف خود ادامه دهند. پس از آن، به محض اینکه فرمانده ارشد که تحت فرماندهی آنها قرار دارد، تشخیص داد، آنها را بازگرداند. آنها با ترک کشتی می‌توانند اموال شخصی خود را با خود ببرند.

با این حال، اگر بنا بر دلیل نیازهای پزشکی یا معنوی اسیران جنگ لازم باشد که بخشی از این کارکنان را نگه دارند، باید هر اقدام ممکن انجام شود تا آنها در اسرع وقت از کشتی خارج شوند.

اینگونه کارکنان در هنگام رسیدن به خشکی مشمول مقررات مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران در نیروهای مسلح در میدان ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ خواهند بود.

فصل پنجم: حمل و نقل و انتقالات درمانی و پزشکی

ماده ۳۸ - به شرطی که جزئیات مربوط به سفر آنها به کشور دشمن اطلاع داده شده و توسط آن مورد تایید قرار گرفته باشد، کشتی‌هایی که برای این منظور انجام وظیفه می‌کنند، مجاز به حمل تجهیزاتی هستند که منحصرا برای درمان اعضای مجروح و بیمار نیروهای مسلح یا پیشگیری از بیماری ها استفاده می‌شوند. کشور دشمن حق سوار شدن به کشتی‌های حامل تجهیزات پزشکی را برای خود حفظ می‌کند، اما حق در اختیار گرفتن کشتی و یا ضبط تجهیزات حمل شده را ندارد.

با توافق بین طرف‌های درگیر، ناظران بیطرف ممکن است در این کشتی‌ها مستقر شوند تا تجهیزات حمل شده را تأیید کنند. برای این منظور باید دسترسی آزاد برای بررسی تجهیزات به آنها داده شود.

ماده ۳۹ - هواپیماهای پزشکی، یعنی هواپیماهایی که منحصرا برای جابجایی مجروحان، بیماران، و افراد کشتی‌های درهم شکسته، و برای حمل و نقل کارکنان و تجهیزات پزشکی استفاده می‌شوند، نباید هدف حمله قرار گرفته، و مورد احترام طرف‌های درگیری باشد. این نوع هواپیماها باید در هنگام پرواز در ارتفاعات، در مناطق و در مسیرهایی که به طور خاص بین طرفین درگیری مربوطه توافق شده است، پرواز کنند.

این هواپیماها باید به وضوح با نشان مشخص شده در ماده ۴۱ همراه با رنگهای ملی خود در سطوح بخش‌های پایینی، بالایی و جانبی خود مشخص شوند. آنها باید با هر علامت یا ابزار شناسایی دیگری که ممکن است بین طرف‌های درگیری در زمان وقوع یا در طول جنگ توافق شود، مشخص شوند.

پرواز بر فراز سرزمین‌های دشمن، یا اشغال شده توسط دشمن، ممنوع است، مگر اینکه به شکل دیگری توسط آنها توافق شده باشد.

هواپیماهای پزشکی باید از هر اخطاری برای فرود در خشکی یا آبی اطاعت کنند. در صورت فرود آمدن، هواپیما با سرنشینان آن می‌تواند پس از انجام بررسیهای لازم به پرواز خود ادامه دهد.

در صورت فرود غیر ارادی در خشکی یا در آب واقع در قلمرو دشمن، و یا سرزمین‌های تحت اشغال دشمن، مجروحان، بیماران و افراد کشتی‌های درهم شکسته و همچنین خدمه هواپیما اسیر جنگی خواهند بود. با کارکنان پزشکی طبق مواد ۳۶ و ۳۷ رفتار خواهد شد.

ماده ۴۰ - طبق مفاد ماده دوم، هواپیماهای پزشکی طرف‌های درگیر می‌توانند بر فراز قلمرو های بیطرف پرواز کرده، و در صورت لزوم در آن فرود بیایند یا از آن به عنوان فرودگاه استفاده کنند. آنها باید قبل از عبور از قلمرو مذکور به کشورهای بیطرف اطلاع دهند و از هر اخطاری برای فرود در زمین یا آب اطاعت کنند. آنها تنها در هنگام پرواز در مسیرها، در ارتفاعات و در زمان‌هایی که به طور خاص بین طرفین درگیری و کشور بیطرف مربوطه توافق شده است، از حمله مصون خواهند بود.

با این حال، های بیطرف می‌توانند شرایط یا محدودیت‌هایی را برای عبور یا فرود هواپیماهای پزشکی در قلمرو خود در نظر بگیرند. چنین شرایط یا محدودیت‌های احتمالی باید به طور مساوی برای همه طرف‌های درگیر اعمال شود.

مگر اینکه بین کشورهای بیطرف و طرف‌های درگیر توافق دیگری صورت گرفته باشد، مجروحین، بیماران یا افراد کشتی‌های درهم شکسته که با رضایت مقامات محلی در قلمرو بیطرف با هواپیمای پزشکی قدم می‌گذارند، مطابق با قوانین بین‌المللی، توسط کشور بیطرف بازداشت خواهند شد تا آنها نتوانند دوباره در عملیات جنگی شرکت کنند. هزینه اقامت و اسکان آنها بر عهده کشوری است که آنها به آن وابسته هستند.

فصل ششم: نشانه‌ها و علائم خاص

ماده ۴۱ - تحت هدایت مقامات نظامی ذیصلاح، نشان صلیب سرخ بر روی یک زمینه سفید رنگ باید بر روی پرچم ها، بازوها و تمام تجهیزات مورد استفاده در خدمات پزشکی قرار گیرد.

با این حال، در مورد کشورهایی که در حال حاضر به عنوان نماد، به جای صلیب سرخ، هلال قرمز یا نشان شیر و خورشید سرخ بر روی یک زمینه سفید استفاده می‌کنند، این نمادها نیز توسط این مقاوله‌نامه به رسمیت شناخته می‌شوند.

ماده ۴۲ - کارکنان تعیین شده در مواد ۳۶ و ۳۷ باید یک بازوبند ضد آب با نشان متمایز، که توسط مقام نظامی صادر شده و مهر و موم شده است، بر روی بازوی چپ خود نصب کنند.

این کارکنان، علاوه بر داشت کارت شناسایی ذکر شده در ماده ۱۹، باید یک لوح شناسایی ویژه با نشان متمایز نیز داشته باشند. این کارت باید در برابر آب مقاوم بوده و به اندازه‌ای باشد که بتواند در جیب حمل شود. این کارت باید به زبان ملی نوشته شود و حداقل نام خانوادگی و نام (های) اول،

تاریخ تولد، رتبه و شماره خدماتی حامل را ذکر کند، و بیان کند که او به چه عنوان حق برخورداری از مقاوله‌نامه را دارد. بر روی کارت عکس دارنده آن و همچنین امضای او یا اثر انگشت او یا هر دو باید باشد. این پرچم باید با مهر و موم مقامات نظامی چاپ شده باشد.

کارت هویت در همه نیروهای مسلح باید شکل یکسان داشته و تا آنجا که امکان دارد از نوع مشابه نیروهای مسلح طرف‌های متعاهد باشد. طرف‌های درگیری می‌توانند از الگوی ضمیمه شده به مقاوله‌نامه حاضر به عنوان نمونه استفاده کنند. آنها باید در هنگام شروع درگیری‌ها مدل مورد استفاده خود را به یکدیگر اطلاع دهند. کارتهای شناسایی باید در صورت امکان حداقل در دو نسخه تهیه شوند که یک نسخه در کشور مبدا نگهداری می‌شود.

در هیچ شرایطی نمی‌توان این کارکنان را از نشان مخصوص یا کارت شناسایی و یا از حق پوشیدن بازوبند محروم کرد. در صورت از دست دادن این نشانها، آنها حق دارند کپی کارتها را دریافت کرده و نشانها را جایگزین سازند.

ماده ۴۳ - کشتی‌های تعریف شده در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ باید به صورت متمایز به شرح زیر علامت گذاری شوند:

الف) تمام سطوح خارجی آنها باید سفید باشد؛

ب) یک یا چند صلیب قرمز تیره رنگ، تا حد امکان، باید در هر طرف بدنه و سطوح افقی نقاشی و نمایش داده شود، به طوری که بیشترین دید ممکن را از دریا و هوا داشته باشد؛

ج) تمام کشتی‌های بیمارستانی باید با پرچم ملی خود و اگر متعلق به یک کشور بیطرف باشند، پرچم طرف درگیری که فرماندهی آن را پذیرفته‌اند، خود را مشخص سازند. پرچم سفید با صلیب سرخ باید در حد امکان در بالاترین سطح ممکن برافراشته شود.

قایق‌های نجات کشتی‌های بیمارستانی، قایق‌های نجات ساحلی، و تمام قایق‌های کوچک مورد استفاده سرویس پزشکی باید به رنگ سفید با صلیب سرخ تیره رنگ به وضوح نمایش داده شده باشند و به طور کلی باید با سیستم شناسایی تعیین شده در بالا برای کشتی‌های بیمارستان مطابقت داشته باشند.

کشتی‌ها و وسایل نقلیه مذکور، که ممکن است بخواهند در شب و در زمان دید ضعف، از مصونیت‌های مندرج در این مقاوله‌نامه برخوردار باشند، باید با موافقت طرف در درگیری که در اختیار آن هستند، اقدامات لازم را برای نشان دادن به اندازه کافی نقاشی و نشانهای متمایز و مشخص خود، انجام دهند.

کشتی‌های بیمارستانی که طبق ماده ۳۱ به طور موقت توسط دشمن توقیف می‌شوند، باید پرچم طرف درگیری را که در خدمت آن هستند، یا هدایت آن را پذیرفته‌اند، پایین بیاورند.

قایق‌های نجات ساحلی، در صورتیکه با موافقت اشغال کننده از پایگاهی که اشغال شده است به فعالیت خود ادامه دهند، در صورت دوری از پایگاه خود، اجازه داشته باشند که به رنگ ملی خود همراه با پرچم حامل صلیب سرخ بر روی زمینه سفید رنگ، و با اطلاع قبلی به همه طرف‌های درگیر مربوطه، به خدمات خود ادامه دهند.

تمامی مقررات این ماده در رابطه با صلیب سرخ به طور مساوی برای سایر نمادهای ذکر شده در ماده ۴۱ اعمال می‌شود.

طرف‌های درگیری باید همیشه تلاش کنند تا با استفاده از مدرن ترین روش‌های موجود برای تسهیل شناسایی کشتی‌های بیمارستانی، موافقتنامه‌های متقابل منعقد کنند.

ماده ۴۴ – نشانه‌های متمایز کننده مذکور در ماده ۴۳، صرفاً می‌توانند در زمان صلح یا جنگ برای نشان دادن یا محافظت از کشتی‌های مذکور مورد استفاده قرار گیرند، به استثنای مواردی که ممکن است در هر مقاوله‌نامه بین‌المللی دیگر یا به توافق میان همه طرف‌های درگیر به شکلی دیگر توافق شده باشد.

ماده ۴۵ – طرف‌های معظم متعاهد، در صورتیکه قوانین موجود بقدر کافی روشن نباشند، اقدامات لازم برای پیشگیری و مهار هرگونه سوء استفاده از نشانهای متمایز مقرر در ماده ۴۳، در هر زمانی که لازم باشد، را اتخاذ کنند.

فصل هفتم: اجرای مقاوله‌نامه

ماده ۴۶ – طرفین درگیری، از طریق فرماندهان ارشد خود، اجرای کامل مواد پیشین را تضمین کرده، و مطابق با اصول کلی مقاوله‌نامه حاضر، برای موارد پیش بینی نشده، تدابیر لازم را اتخاذ خواهند کرد.

ماده ۴۷ - اقدامات تلافی جویانه علیه افراد زخمی، بیمار و کشتی درهم شکسته، کارکنان، کشتی‌ها یا تجهیزات تحت حمایت مقاوله‌نامه ممنوع است.

ماده ۴۸ - طرفین معظم متعاهد خود را متعهد می‌سازند تا در زمان صلح و همچنین در زمان جنگ متن مقاوله‌نامه حاضر را تا حد امکان به طور گسترده در کشورهای متبوع خود منتشر کرده، و بویژه مطالعه آن را در برنامه‌های نظامی، و درصورت امکان، و آموزش‌های مدنی کشور خود قرار دهند بگونه‌ای که اصول آن برای همه جمعیت کشور، بویژه برای نیروهای مسلح، کارکنان پزشکی و روحانیون در خدمت ارتش شناخته شده باشد.

ماده ۴۹ - طرفین معظم متعاهد از طریق شورای فدرال سوئیس و در زمان جنگ از طریق کشورهای حامی، ترجمه رسمی این مقاوله‌نامه و همچنین قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای اطمینان از اجرای آن اتخاذ کنند، به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

فصل هشتم: جلوگیری از سوء استفاده و تخلفات

ماده ۵۰ – طرف‌های معظم متعاهد خود را متعهد می‌سازند تا هر گونه قانون لازم را برای وضع مجازات‌های کیفری مؤثر برای اشخاصی که مرتکب خلاف شده، و یا دستور نقض فاحش مقاوله‌نامه حاضر تعریف شده در ماده زیر را داده‌اند، وضع کنند.

هر یک از طرفین متعاهد باید افرادی که ادعا می‌شود چنین تخلفات جدی را مرتکب شده‌اند، یا دستور انجام آنرا داده‌اند، شناسایی کرده و آنها را، صرفنظر از ملیتی که دارند، در دادگاه های خود محاکمه کنند. این کشورها همچنین می‌توانند، اگر ترجیح دهند، و مطابق با مقررات قانون خود، چنین اشخاصی را برای محاکمه به یک طرف متعاهد عالی دیگر مربوطه تحویل دهند، به شرطی که آن طرف متعاهد آنرا درخواست کرده باشد.

هر یک از طرفین معظم متعاهد اقدامات لازم را برای سرکوب کلیه اعمال مغایر با مفاد این مقاوله‌نامه به غیر از نقض فاحش تعریف شده در ماده زیر اتخاذ خواهد کرد.

در هر شرایطی، متهمین باید از تضمین‌های مناسب برای محاکمه و دفاع برخوردار باشند، بگونه‌ای که کمتر از تضمین‌های مقرر در ماده ۱۰۵ و موارد بعدی مقاوله‌نامه ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگ از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ نباشد.

ماده ۵۱ - تخلفات جدی که ماده قبلی به آنها اشاره دارد، اعمالی هستند که شامل هر یک از اعمال زیر است، در صورتیکه علیه اشخاص یا اموال تحت حمایت مقاوله‌نامه مرتکب شده باشند: قتل عمدی، شکنجه یا رفتار غیرانسانی، از جمله آزمایش‌های بیولوژیکی، ایجاد عمدی رنج شدید یا آسیب جدی به بدن یا سلامت، و تخریب گسترده و تصرف اموال، که توسط ضرورت نظامی توجیه نشده و به طور غیرقانونی و بی‌اساس انجام شده است.

ماده ۵۲ - هیچیک از طرف‌های متعاهد اجازه ندارد خود یا هر طرف متعاهد دیگری را از هر گونه مسئولیتی که به خاطر تخلفات مذکور در ماده قبلی به خود یا به طرف متعاهد دیگری تحمیل شده است، را معاف سازد.

ماده ۵۳ - بنا به درخواست یکی از طرفین درگیری، تحقیقاتی در مورد هرگونه نقض ادعایی مقاوله‌نامه به روشی که بین طرف‌های ذینفع تصمیم گیری می‌شود، انجام می‌گیرد.

اگر در مورد روش تحقیق توافق حاصل نشده باشد، طرفین باید در مورد انتخاب یک داور توافق کنند تا در مورد روش مورد استفاده اتخاذ تصمیم نماید.

پس از احراز تخلف، طرفین درگیری به آن پایان داده و با کمترین تاخیر ممکن آن را سرکوب خواهند کرد.

مقررات نهایی

ماده ۵۴ - این مقاوله‌نامه به زبان انگلیسی و فرانسوی تهیه شده است. هر دو متن به همان اندازه معتبر هستند.

شورای فدرال سوئیس ترجمه رسمی مقاوله‌نامه را به زبان های روسی و اسپانیایی انجام خواهد داد.

ماده ۵۵ - این مقاوله‌نامه که تاریخ آن امروز است، تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ به نام کشورهایی که در کنفرانس ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ ژنو، نمایندگی کشتی‌های، برای امضا باز است؛ علاوه براین، توسط کشورهایی که در آن کنفرانس نمایندگی نداشته‌اند، اما طرف مقاوله‌نامه لاهه مورخه ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ برای تطبیق اصول مقاوله‌نامه ژنو ۱۹۰۶ به جنگ دریایی، یا مقاوله‌نامه های ژنو ۱۸۶۴، ۱۹۰۶ یا ۱۹۲۹ برای کمک به مجروحین و بیماران در ارتش در میدان هستند، نیز باز می‌باشد.

ماده ۵۶ - این مقاوله‌نامه در اسرع وقت به تصویب می‌رسد و تصویب‌نامه‌ها در شهر برن (سوئیس) توديع خواهد شد.

از توديع هر یک از اسناد تصویب‌نامه‌ای تنظیم خواهد شد و رونوشت های مصدق این سوابق توسط شورای فدرال سوئیس به تمامی کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده یا الحاق آنها اعلام شده است، ارسال خواهد شد.

ماده ۵۷ - این مقاوله‌نامه شش ماه پس از توديع حداقل دو سند تصویبی لازم‌الاجرا خواهد شد.

پس از آن، برای هر یک از طرف‌های معظم متعاهد، شش ماه پس از توديع اسناد تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد

ماده ۵۸ - مقاوله‌نامه حاضر جایگزین مقاوله‌نامه هشتم لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ برای انطباق با جنگ دریایی اصول مقاوله‌نامه ژنو ۱۹۰۶ در روابط بین طرف‌های معظم متعاهد می‌شود.

ماده ۵۹ - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن، برای هر کشوری که مقاوله‌نامه حاضر به نام آن امضا نشده است، می‌تواند به این مقاوله‌نامه ملحق شود.

ماده ۶۰ - الحاقات باید به صورت کتبی به شورای فدرال سوئیس اطلاع داده شود و شش ماه پس از تاریخ دریافت آنها لازم‌الاجرا خواهد بود.

شورای فدرال سوئیس الحاقات را به تمام کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده، یا الحاق آنها اعلام کشتی‌های، ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۶۱ – وضعیت‌های پیش بینی شده در مواد ۲ و ۳ به تصویب‌نامه‌های تودیع شده و الحاقات اعلام شده توسط طرف‌های درگیر، در قبل یا بعد از شروع درگیری‌ها یا اشغال، فوراً اثر خواهد گذاشت.

شورای فدرال سوئیس هرگونه تصویب یا الحاق دریافتی از طرف‌های درگیر را با سریعترین روش ممکن به آنها اطلاع خواهد داد.

ماده ۶۲ - هر یک از طرفین معظم متعاهد در فسخ مقاوله‌نامه حاضر آزاد خواهد بود.

انصراف به صورت کتبی به شورای فدرال سوئیس ابلاغ خواهد شد و شورای فدرال آن را به اطلاع کشورهای عضو مقاوله‌نامه می‌رساند.

فسخ مقاوله‌نامه یک سال پس از ابلاغ آن به شورای فدرال سوئیس نافذ خواهد شد. با این حال، انصرافی که اطلاع رسانی آن در زمانی انجام شده باشد که کشور اعلام کننده درگیر جنگ بوده است، تا زمانیکه صلح منعقد نشده باشد، و تا زمانیکه عملیات مربوط به آزادی و بازگرداندن افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه انجام شود، مؤثر نخواهد بود.

انصراف فقط در مورد کشور فسخ کننده اثر خواهد داشت. علاوه براین، انصراف به هیچ وجه به تعهداتی که طرفین درگیری به موجب اصول حقوق بین الملل، به همان شکل که از عادات برقرار شده در میان مردم متمدن، از قوانین انسانیت و خواسته وجدان عمومی حاصل می‌شود، آسیب نخواهد رساند.

ماده ۶۳ - شورای فدرال سوئیس این مقاوله‌نامه را در نزد دبیرخانه سازمان ملل ثبت می‌کند. شورای فدرال سوئیس همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از تمامی تصویب نامه‌ها، الحاقات و فسخ‌هایی که در رابطه با مقاوله‌نامه حاضر دریافت کرده است، مطلع خواهد ساخت.

در گواهی مراتب فوق، امضا کنندگان زیر با سپردن اختیارات کامل مربوطه، مقاوله‌نامه حاضر را امضاء کردند.

این مقاوله‌نامه در دوازدهم آگوست ۱۹۴۹ در ژنو به زبانهای انگلیسی و فرانسوی انجام شد. اصل آن باید در آرشیو کنفدراسیون سوئیس سپرده شود. شورای فدرال سوئیس رونوشت های تایید شده آن را به هر یک از کشورهای امضا کننده و ملحق کننده ارسال خواهد کرد.

ANNEX

Front

(Space reserved for the name of the country and military authority issuing this card)

IDENTITY CARD

for members of medical and religious personnel attached to the armed forces at sea

Surname ....
First names ....
Date of birth ....
Rank ....
Army Number ....

The bearer of this card is protected by the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea of August 12, 1949, in his capacity as

....

Date of issue	Number of Card
....	....

Reverse side

Photo of bearer

Signature of bearer or finger-prints or both

Embosssed stamp of military authority issuing card

Height	Eyes	Hair
....	....	....

Other distinguishing marks:

....
....
....
....
....

مقاوله‌نامه سوم ژنو راجع به رفتار با اسیران جنگی ۱۲ آگوست ۱۹۴۹[1]

امضاء کنندگان زیر نمایندگان مختار کشورها شرکت کننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ به منظور تجدید نظر در مقاوله‌نامه ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ در رابطه با رفتار با اسیران جنگی تشکیل شد، نسبت به مراتب زیر موافقت حاصل نمودند:

بخش اول: مقررات عمومی

ماده ۱ – طرفین معظم متعاهد خود را متعهد می‌سازند تا در هر شرایطی به این مقاوله‌نامه احترام بگذارند و رعایت آن را تضمین کنند.

ماده ۲ – افزون بر مقرراتی که باید در زمان صلح به اجرا گذاشته شوند، این مقاوله‌نامه در صورت وقوع جنگی که رسماً اعلان شده است، یا هرگونه نزاع مسلحانه‌ای که بین دو یا چند کشور معظم متعاهد بروز کند، اجرا خواهد شد، حتی اگر یکی از کشورهای مزبور وجود وضعیت جنگی را تایید نکند.

این مقاوله‌نامه درباره هرگونه موارد اشغال تمام یک سرزمین یا بخشی از خاک یکی از کشورهای معظم متعاهد نیز معتبر است، حتی اگر اشغال مزبور با هیچگونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد.

هرچند که ممکن است یکی از کشورهای درگیر در جنگ، طرف این مقاوله‌نامه نباشد، اما کشورهای طرف آن در روابط متقابل خود به آن متعهد خواهند بود. علاوه براین، در صورتیکه کشور مذکور مفاد آن را بپذیرد و اعمال کند، نسبت به این مقاوله‌نامه ملزم خواهند بود.

ماده ۳ـ چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته و در خاک یکی از کشورهای معظم متعاهد روی دهد، هر یک از کشورهای درگیر در جنگ متعهد خواهند بود تا حداقل مقررات زیر را به اجرا بگذارند:

---

[1] Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War. Adopted on 12 August 1949 by the Diplomatic Conference for the Establishment of International Conventions for the Protection of Victims of War, held in Geneva from 21 April to 12 August 1949, entry into force on 21 October 1950.

۱- با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند، و همچنین افراد نیروهای نظامی که سلاح‌های خود به زمین گذاشته باشند، یا کسانی که به علت بیماری یا زخم یا بازداشت و یا هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند، در همه شرایط بدون هیچگونه تبعیض مبتنی بر نژاد، رنگ، مذهب، عقیده، جنسیت، اصل و نسب یا ثروت، یا هر موضوع مشابه آن با اصول انسانی رفتار شود .

اقدامات زیر در مورد اشخاص ذکر شده در بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع بوده و همه شرایط آتی نیز ممنوع خواهد بود:

الف) آسیب رساندن به بدن و زندگی آنان شامل قتل از هر نوعی که باشد، زخمی کردن، رفتار بیرحمانه، شکنجه و آزار؛

ب) گروگان گیری؛

ج) لطمه به حیثیت اشخاص شامل تحقیر و خوار ساختن آنان؛

د) صدور حکم اعدام و اجرای آن بدون حکم قبلی صادر شده توسط یک دادگاه شناخته شده رسمی که تمام تضمین‌های قضایی را که توسط مردم متمدن ضروری شناخته شده است، ارائه می‌دهد.

۲ـ بیماران و زخمی‌ها را جمع آوری کرده و تحت مداوا قرار خواهند داد.

یک سازمان بشردوستانه بیطرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند خدمات خود را به طرفین درگیری ارائه دهد.

طرف‌های درگیر باید بیشترین تلاش خود را بکار گیرند تا از طریق موافقتنامه‌های خاص، تمام یا بخشی از سایر مقررات مقاوله‌نامه حاضر را لازم‌الاجرا سازند.

اعمال مقررات قبلی بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۴

الف: اشخاص متعلق به یکی از گروه‌های زیر که به دست دشمن می‌افتند، براساس این مقاوله‌نامه به عنوان اسیر جنگی شناخته می‌شوند:

۱) اعضای نیروهای مسلح کشورهای درگیر در جنگ و همچنین گروه‌های چریکی و یا دسته‌های داوطلبی که جزو نیروهای مسلح مزبور باشند؛

۲) اعضای سایر گروه‌های چریکی و دیگر افراد متعلق به گروه‌های داوطلب همچنین اعضای نهضت‌های مقاومت متعلق به یک کشور متخاصم که در داخل یا خارج خاک خود مشغول عملیات نظامی هستند، حتی اگر سرزمین مزبور اشغال شده باشد، مشروط بر اینکه این نیروها شرایط زیر را دارا باشند:

الف) فردی هدایت آنها را به عهده دارد مسئول اقدامات آنها می‌باشد؛

ب) دارای علامت مشخص ثابتی باشند که از دور قابل تشخیص است؛

ج) آشکارا به خود اسلحه حمل می‌کنند؛

د) در عملیات نظامی خود مطابق با قوانین و رسوم جنگ رفتار می‌کنند.

۳) اعضای نیروهای مسلح منظمی که خود را وابسته به کشور یا مقامی معرفی می‌کنند که از طرف نیروهای دستگیر کننده به رسمیت شناخته نشده‌اند؛

۴) کسانی که با نیروهای مسلح همراه هستند بدون آنکه عضو مستقیم آنها باشند، شامل خدمه غیرنظامی هواپیماهای جنگی، خبرنگاران جنگی، کارکنان گروه‌های تدارکاتی، اعضای واحدهایی که آسایش نیروهای مسلح را بر عهده دارند، مشروط بر اینکه از سوی نیروهای نظامی که به آنها تعلق دارند مجوز داشته و کارت شناسایی مطابق با نمونه پیوست نیز با خود همراه داشته باشند؛

۵) کارکنان نیروهای دریایی غیرنظامی شامل فرماندهان، ناخدای کشتی‌ها، دستیاران آنها، کارکنان هواپیمایی غیرنظامی کشورهای متخاصم که به موجب مقررات حقوق بین‌الملل از مزایای ویژه‌ای برخوردار نیستند؛

۶) ساکنان سرزمین‌های اشغال نشده که هنگام نزدیک شدن دشمن بدون آنکه فرصت تشکیل نیروهای منظم نظامی داشته باشند، برای مبارزه با دشمن اسلحه به دست می‌گیرند، مشروط بر اینکه آشکارا اسلحه حمل کرده و به قوانین و رسوم جنگ احترام بگذارند؛

ب: اشخاص زیر از رفتاری که به موجب این مقاوله‌نامه برای اسیران جنگی در نظر گرفته شده است برخوردار خواهند بود:

۱) اشخاصی که به نیروهای مسلح کشور اشغال شده تعلق دارند یا تعلق داشته‌اند، در صورتیکه کشور اشغال کننده به علت همین تعلق اقدام به بازداشت آنها را لازم می‌داند، حتی اگر آنها را پیشتر در زمانی که جنگ در خاک اشغالی ادامه داشته آزاد کرده بود، مخصوصا در موردی که اشخاص مزبور در جهت الحاق به نیروهای مسلح اصلی خود که در جنگ درگیر است برآمده اما توفیق نداشته باشند، یا در مواردی که اشخاص مذکور به اخطاری که به منظور بازداشت به آنها بشود اطاعت نکنند.

۲) اشخاص متعلق به یکی از گروه‌های زیر در این ماده که کشورهای بیطرف یا غیرمتخاصم آنها را در خاک خود پذیرفته‌اند و طبق قوانین حقوق بین‌الملل به بازداشت آنان متعهد می‌باشند، با قید و شرط هرگونه رفتار مساعدتری که کشورهای مذکور بخواهند برای آنان قائل شوند، به استثنای مفاد مواد ۸، ۱۰، ۱۰، ۱۵، و بند ۸ از ماده ۳۰، مواد ۵۸ تا ۶۷ و مواد ۹۲ و ۱۲۶، و به استثنای مقررات مربوط به کشورهای حامی در موقعیتی که بین کشورهای متخاصم با کشورهای بیطرف یا غیرمتخاصم، روابط دیپلماتیک وجود داشته باشد. در صورتیکه چنین روابط دیپلماتیک میان آنها وجود داشته باشد، به طرف‌های درگیری که این افراد به آنها وابسته هستند، اجازه داده می‌شود تا وظایف حمایت را طبق مقررات مقاوله‌نامه حاضر به آنها انجام دهند، بدون اینکه این وظایف را که این طرفها به طور معمول مطابق با قواعد و معاهدات دیپلماتیک و کنسولی انجام می‌دهند، نقض کنند.

۳) این ماده به هیچ وجه وضعیت کارکنان پزشکی و روحانیون را که در ماده ۳۳ مقاوله‌نامه حاضر توضیح داده شده است، تحت تاثیر قرار نمی‌دهد.

ماده ۵ - این مقاوله‌نامه در مورد اشخاص مذکور در ماده ۴ از زمانی که به دشمن می‌افتند و تا زمان آزادی نهایی و بازگرداندن آنها به کشور خود، اعمال می‌شود.

در صورت بروز هر گونه شکی در مورد اینکه آیا اشخاصی که مرتکب عمل جنگی شده‌اند و به دست دشمن افتاده‌اند، به یکی از دسته های ذکر شده در ماده ۴ تعلق دارند یا خیر، چنین اشخاصی تا

زمانی که وضعیت آنها توسط یک دادگاه صلاحیت دار تعیین شود، از حمایت مقاوله‌نامه برخوردار خواهند بود.

ماده ۶ – افزون بر توافقات صریح مقرر در مواد ۱۰، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۶۰، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۷۲، ۷۳، ۷۵، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۲ و ۱۳۲، طرفین معظم متعاهد می‌توانند موافقتنامه‌های ویژه‌ای را در مورد همه موضوعاتی که لازم می دانند، منعقد کنند. هیچ توافقنامه خاصی نباید وضعیت اسیران جنگ را به گونه‌ای که در این مقاوله‌نامه تعریف شده است، تضعیف کند و حقوق آنها را که در این مقاوله‌نامه به آنها اعطا می‌شود، محدود سازد.

اسیران جنگ تا زمانی که مقاوله‌نامه برای آنها قابل اجرا باشد، از مزایای این موافقت‌نامه‌ها بهره‌مند خواهند شد، مگر اینکه در موافقتنامه‌های مذکور یا موافقتنامه‌های بعدی، به صراحت خلاف آن مقرراتی وجود داشته باشد، یا در صورتیکه یکی از طرف‌های درگیری، اقدامات مطلوب تری را در رابطه با آنها اتخاذ کرده باشد.

ماده ۷ - اسیران جنگ در هیچ شرایطی نمی‌توانند به طور کامل یا بخشی از حقوق تضمین شده توسط این مقاوله‌نامه و توافقنامه های ویژه‌ای که در ماده قبلی به آنها اشاره شده است، خودداری کنند.

ماده ۸ - این مقاوله‌نامه با همکاری و تحت نظارت کشورهای حامی که وظیفه آنها حفاظت از منافع طرفین درگیری است، به اجرا درمی آید. برای این منظور، کشورهای حامی می‌توانند به غیر از کارکنان دیپلماتیک یا کنسولی خود، نمایندگانی را از میان اتباع خود یا اتباع دیگر کشورهای بیطرف تعیین کنند. نمایندگان مذکور مشروط به تأیید کشوری هستند که باید در کنار آن وظایف خود را انجام دهند.

طرف‌های درگیری تا حد ممکن وظیفه نمایندگان یا هیئت‌های نمایندگی کشورهای حامی را تسهیل می‌کنند.

نمایندگان یا هیأتهای تعیین شده از سوی کشورهای حامی نباید در هیچ شرایطی از مأموریت خود براساس این مقاوله‌نامه فراتر بروند. آنها به طور خاص، نیازهای ضروری امنیت کشور که در آن وظایف خود را انجام می‌دهند را در نظر می گیرند.

ماده ۹ - مقررات مقاوله‌نامه حاضر مانع فعالیت‌های بشردوستانه‌ای نمی‌شود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان بشردوستانه بیطرف دیگری می‌تواند با رضایت طرف‌های درگیر، برای حفاظت از اسیران جنگ و کمک به آنها انجام دهد.

ماده ۱۰ - طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند در هر زمان توافق کنند که وظایف کشورهای حامی را براساس این مقاوله‌نامه به سازمانی که تمام تضمین‌های بیطرفانه و اثربخشی را ارائه می‌دهد، واگذار کنند.

هنگامی که اسیران جنگ، به هر دلیلی، از فعالیت‌های یک کشور حامی یا یک سازمان ذکر شده در بند اول ماده بالا بهره‌مند نشوند، کشور بازداشت کننده از یک کشور بیطرف یا چنین سازمانی درخواست خواهد کرد تا وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه توسط یک کشور حامی تعیین شده توسط طرفین درگیری انجام می‌شود، به عهده بگیرد.

در صورتیکه حمایت نتواند به این ترتیب برقرار شود، کشور بازداشت کننده باید با رعایت مقررات این ماده، درخواست یا پیشنهاد خدمات یک سازمان بشردوستانه مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را بپذیرد تا وظایف بشردوستانه‌ای را که توسط کشورهای حامی تحت این مقاوله‌نامه انجام می‌شود، به عهده بگیرد.

هر کشور بیطرف یا هر سازمانی که توسط کشور مربوطه دعوت می‌شود، یا خود را برای این اهداف پیشنهاد می‌کند، باید با احساس مسئولیت در قبال طرف درگیری که افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه به آن وابسته هستند، عمل کند و تضمین کافی مبنی بر اینکه در موقعیتی است که وظایف مناسب را برعهده گرفته و آنها را بیطرفانه انجام می‌دهد.

هیچ استثنایی از مقررات پیشین توسط موافقت های ویژه بین کشورهایی که یکی از آنها حتی به طور موقت، در آزادی خود برای مذاکره با دیگر یا متحدانش به دلیل حوادث نظامی، بویژه در صورتیکه تمام یا بخش قابل توجهی از قلمرو مذکور اشغال شده باشد، محدود نمی‌شود.

هر گاه در مقاوله‌نامه حاضر از یک کشور حامی یاد شده باشد، چنین ذکری در مورد سازمان‌های جانشین به مفهوم این ماده به کار می‌رود.

ماده ۱۱ - در مواردی که صلاح بدانند که به نفع اشخاص تحت حمایت است، بویژه در موارد اختلاف نظر بین طرف‌های درگیر در مورد اعمال یا تفسیر مفاد این مقاوله‌نامه، کشورهای حامی مساعی خود را برای حل و فصل اختلافات، بکار خواهد گرفت.

برای این منظور هر یک از کشورهای حامی می‌توانند به دعوت یکی از طرفین یا به ابتکار خود، به طرفین درگیری پیشنهاد کنند که نمایندگان آنها، و بویژه مقامات مسئول زندانیان جنگی، احتمالاً در سرزمین بیطرفی که به طور مناسب انتخاب شده است، گردهم آیند. طرف‌های درگیری موظفند به اجرای پیشنهادهایی که برای این منظور به آنها ارائه شده است، عمل کنند. کشورهای حامی می‌توانند در صورت لزوم برای تایید طرف‌های درگیری، شخصی را که متعلق به یک بیطرف یا به نمایندگی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است، پیشنهاد کنند که برای شرکت در چنین جلسه ای دعوت شود.

بخش دوم: حفاظت از اسیران جنگی

ماده ۱۲ - اسیران جنگی آنهایی می‌باشند که در دست کشور دشمن هستند، و نه افراد یا واحدهای نظامی که آنها را اسیر کرده‌اند. صرف نظر از مسئولیت های فردی که ممکن است وجود داشته باشد، کشور بازداشت کننده مسئول رفتار با آنها است.

اسیران جنگی را تنها می‌توان توسط کشور بازداشت کننده به کشوری که طرف مقاوله‌نامه است، و پس از آن که کشور بازداشت کننده از تمایل و توانایی منتقل شونده برای اعمال مقاوله‌نامه راضی باشد، منتقل خواهد کرد. هنگامی که اسیران جنگی تحت چنین شرایطی منتقل می‌شوند، مسئولیت اجرای مقاوله‌نامه بر عهده کشوری است که آنها را در زمانی که در بازداشت هستند، می پذیرد.

با وجود این، اگر آن کشور در اجرای مفاد مقاوله‌نامه در هر زمینه مهمی کوتاهی کند، کشوری که اسیران جنگی توسط آن منتقل شده‌اند، پس از اطلاع از سوی کشور حامی، اقدامات مؤثری برای اصلاح وضعیت انجام خواهد داد، یا درخواست استرداد اسیران جنگی را خواهد کرد. چنین درخواست‌هایی باید (توسط طرفین) رعایت شود.

ماده ۱۳ - اسیران جنگ باید همیشه با انسانیت رفتار شوند. هر عمل یا کوتاهی غیرقانونی از سوی کشور بازداشت کننده که منجر به مرگ یا آسیب جدی به سلامت یک اسیر جنگی شود، ممنوع است و به عنوان نقض جدی این مقاوله‌نامه در نظر گرفته خواهد شد. بطور خاص، هیچ اسیر جنگی

نمی‌تواند تحت آزمایش‌های جسمی پزشکی یا علمی از هر نوعی که باشد قرار گیرد که با درمان پزشکی، دندانپزشکی یا بیمارستان اسیر مربوطه توجیه نشده و به نفع او انجام شود.

به همین ترتیب، اسیران جنگی باید در همه زمانها در برابر اعمال خشونت یا ترس و یا توهین به آنها محافظت شوند.

اقدامات تلافی جویانه علیه اسیران جنگی ممنوع است.

ماده ۱۴ - اسیران جنگ در هر شرایطی حق احترام به شخص و ناموس خود را برخوردار می‌باشند.

زنان باید با تمام توجه به جنسیت آنها رفتار شوند و در همه موارد باید از برخوردی از همان رفتاری را که مردان از آن برخوردار هستند، بهره‌مند شوند.

اسیران جنگ حقوق مدنی کامل خود را که در زمان اسیر شدن از آن برخوردار بودند، حفظ می‌کنند. بازداشت کننده نمی‌تواند اعمال این حقوق را در داخل یا خارج از قلمرو خود محدود کند، مگر اینکه برای اسارت آن را لازم بداند.

ماده ۱۵ - کشور بازداشت کننده اسیران جنگی موظف است تمهیدات لازم برای نگهداری و مراقبت‌های پزشکی مورد نیاز از نظر وضعیت سلامتی آنها را به رایگان ارائه دهد.

ماده ۱۶ - با در نظر گرفتن مفاد مقاوله‌نامه حاضر در رابطه با رتبه و جنسیت اسیران، و با رعایت هر گونه رفتار ویژه‌ای که ممکن است به دلیل وضعیت سلامتی، سن یا صلاحیت های حرفه ای به آنها داده شود، کشور بازداشت کننده با همه اسیران جنگ بدون هیچگونه تمایزی براساس نژاد، ملیت، اعتقادات مذهبی یا عقاید سیاسی یا هر گونه تمایز دیگری که براساس معیارهای مشابه باشد، به طور یکسان رفتار خواهد کرد.

بخش دوم: موضوعات مربوط به اسارت

قسمت اول: شروع اسارت

ماده ۱۷ - اسیر جنگی در موقع بازجویی مکلف نیست جز نام و نام خانوادگی، و تاریخ تولد و شماره خود و (در صورتیکه شماره نداشته باشد مطلبی نظیر آن) موضوع دیگری اظهار کند.

البته درصورتیکه با عمد از این قاعده تخلف کند، ممکن است از حیث امتیازاتی که به اسیران هم درجه او داده می‌شود با محدودیت‌هایی روبرو شود.

هر یک از طرفین درگیری موظف است به افراد تحت صلاحیت خود که ممکن است در جنگ اسیر شوند، کارت شناسایی حاوی نام خانوادگی، نام، درجه، گروه نظامی، هنگ، شماره شخصی یا سریال یا اطلاعات مشابه، و تاریخ تولد را در اختیار آنها قرار دهد. علاوه بر این، شناسنامه باید دارای امضا یا اثر انگشت یا هر دوی آنها باشد و همچنین می‌تواند حاوی هر اطلاعات دیگری باشد که طرف درگیری ممکن است در مورد افراد متعلق به نیروهای مسلح خود اضافه کند. اندازه کارت تا حد امکان ۶,۵×۱۰ سانتی متر است و باید در دو نسخه صادر شود. اسیر جنگی در صورت تقاضا باید شناسنامه خود را نشان دهد ولی به هیچ وجه نمی‌توان آنرا از او گرفت.

هیچ شکنجه جسمی یا روانی و هیچگونه اجباری نباید برای کسب اطلاعات به اسیران جنگ اعمال شود. اسیران جنگی که از پاسخ دادن خودداری می‌کنند ، نباید مورد تهدید، توهین و یا هرگونه رفتار ناخوشایندی یا نامساعد قرار گیرند.

اسیران جنگی که به دلیل وضعیت جسمی یا روانی خود قادر به اعلام هویت خود نیستند، باید به مراکز خدمات پزشکی تحویل داده شوند. هویت این زندانیان باید به هر شکل ممکن، با رعایت مقررات بند قبلی، مشخص شود.

بازجویی از اسیران جنگی باید به زبانی انجام شود که آنها آنرا می‌فهمند.

ماده ۱۸ - تمام وسایل شخصی، به جز سلاح، اسب، تجهیزات نظامی و اسناد نظامی، همچنین کلاه ایمنی فلزی و ماسک های ضد گاز و وسایل مشابهی که برای حفاظت شخصی آنها صادر شده است، باید در اختیار اسیران جنگی باقی بماند. وسایل مورد استفاده برای لباس و غذا نیز باید در اختیار آنها باقی بماند، حتی اگر این وسایل به تجهیزات نظامی آنها تعلق داشته باشد.

اسیران جنگی هرگز نباید بدون مدارک هویتی باشند. کشور بازداشت کننده چنین اسنادی را به اسیران جنگی که فاقد آن هستند ارائه خواهد کرد.

نشانهای مربوط به درجه و ملیت، تزئینات و وسایلی که بیش از همه ارزش شخصی یا عاطفی دارند، نمی‌توانند از اسیران جنگ گرفته شوند.

مبالغ پولی که توسط اسیران جنگی حمل می‌شود، نمی‌تواند از آنها گرفته شود مگر به دستور یک افسر، و پس از اینکه مبلغ و جزئیات مالک آن در یک دفتر ویژه ثبت شد، یک رسید نیز باید داده شود که نام، رتبه و واحد شخص صادر کننده بطور روشن بر روی آن مشخص باشد. آن مبالغ به واحد پول کشور بازداشت کننده تبدیل شده یا به درخواست زندانی به آن پول تبدیل و طبق ماده ۶۴ به حساب زندانی واریز می‌شود.

کشور بازداشت کننده می‌تواند وسایل با ارزش را از اسیران جنگی فقط به دلایل امنیتی از آنها بگیرد؛ اما در هنگام بازپس گیری این وسایل، روش‌های تعیین شده‌ای برای مبالغ پولی مصادره شده اعمال می‌شوند.

این اشیا و همچنین مبالغ به هر ارز غیر از پول کشور بازداشت کننده که مالکین آن درخواست تبدیل نکرده‌اند، باید در اختیار بازداشت کننده نگهداری شوند و در پایان اسارت به شکل اولیه به اسیران جنگی بازگردانده شوند.

ماده ۱۹ - اسیران جنگی باید در اسرع وقت پس از دستگیری به اردوگاه‌هایی که در منطقه‌ای به اندازه کافی دور از منطقه جنگی قرار دارند، و خارج از خطر باشند، تخلیه شوند.

فقط آن دسته از اسیران جنگی که به دلیل جراحات یا بیماری، با تخلیه خطرات بیشتری نسبت به ماندن در جایی که هستند مواجه می‌شوند، می‌توانند به طور موقت در یک منطقه خطرناک نگهداری شوند.

اسیران جنگی نباید در انتظار تخلیه از منطقه جنگی بی جهت در معرض خطر قرار گیرند.

ماده ۲۰ - تخلیه اسیران جنگی باید همیشه به صورت انسانی و در شرایطی مشابه شرایط نیروهای کشور بازداشت کننده در تغییر محل انجام شود.

بازداشت کننده باید اسیران جنگی که در حال تخلیه هستند را با مواد غذایی کافی و آب آشامیدنی و با لباس و مراقبت‌های پزشکی لازم تأمین کند. بازداشت کننده باید تمام اقدامات احتیاطی مناسب را برای تضمین امنیت آنها در طول تخلیه انجام دهد و باید در اسرع وقت فهرستی از اسیران جنگی که تخلیه می‌شوند را تهیه کند.

اگر زندانیان جنگی در حین تخلیه مجبور به عبور از اردوگاه های عبوری باشند، اقامت آنها در این اردوگاه ها باید تا حد امکان کوتاه باشد.

قسمت دوم: بازداشت اسیران جنگی

فصل اول: ملاحظات عمومی

ماده ۲۱ - کشور بازداشت کننده می‌تواند اسیران جنگی را در زندان نگه دارد. همچنین می‌تواند به آنها این تعهد را تحمیل کند که از اردوگاهی که در آن بازداشت شده‌اند خارج نشوند، یا اگر اردوگاهی که در آن بازداشت شده‌اند حصار داشته باشد، از محوطه آن خارج نشوند. با رعایت مقررات مقاوله‌نامه حاضر در رابطه با مجازات‌های کیفری و انضباطی، اسیران جنگی نباید در بازداشت های نزدیک نگهداری شوند، مگر در مواردی که برای حفظ سلامت آنها ضروری باشد و آنهم فقط در حین ادامه شرایطی که چنین بازداشتی را ضروری می‌سازد.

اسیران جنگی را می‌توان براساس قوانین کشور وابسته به آن بطور جزئی یا کامل و به شکل مشروط آزاد ساخت. این اقدامات بویژه در مواردی که ممکن است به بهبود وضعیت سلامت آنها کمک کند، باید اتخاذ شود. هیچ اسیر جنگی نباید مجبور به پذیرش آزادی مشروط یا تعهد به آن بشود.

به محض شروع درگیری‌ها، طرف‌های درگیر باید قوانین و مقرراتی را که به اتباع خود اجازه می‌دهد، و یا آنها را منع می‌کند تا آزادی مشروط یا قول خود را بپذیرند، به طرف مخالف اطلاع دهد. اسیران جنگی که به طور مشروط آزاد می‌شوند یا طبق قوانین و مقرراتی که به آنها ابلاغ شده است، موظفند به دلیل حفظ شرافت شخصی، تعهدات خود را هم نسبت به کشوری که به آن وابسته هستند و هم نسبت به کشوری که آنها را اسیر کرده است، بطور دقیق انجام دهند. در چنین مواردی، کشوری که آنها به آن وابسته هستند، موظف است که از آنها خدماتی را که با شرایط و تعهد آنها ناسازگار است، تقاضا کند.

ماده ۲۲ - اسیران جنگی را باید فقط در مکان‌هایی که در خشکی واقع شده و تمام تضمین‌های بهداشت و سلامتی را هم برای آنها فراهم می‌کنند ، نگهداری شوند. به جز در موارد خاص که به نفع خود زندانیان توجیه شده است، زندانیان نباید در زندان ها نگهداری شوند.

اسیران جنگی که در مناطق ناسالم یا در مناطقی که آب و هوا برای آنها مضر است، بازداشت شده‌اند، باید در اسرع وقت مناطق با آب و هوای مطلوبتر منتقل شوند.

کشور بازداشت کننده، اسیران جنگی را براساس ملیت، زبان و آداب و رسوم آنها در اردوگاه‌ها یا بازداشتگاه‌ها نگهداری خواهد کرد، مشروط بر اینکه این اسیران نباید از اسیران جنگی متعلق به نیروهای نظامی که در زمان دستگیری با آنها خدمت می کردند جدا شوند، مگر اینکه به این امر رضایت داده باشند.

ماده ۲۳ - هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان در هر زمانی به مناطقی که ممکن است در معرض آتش منطقه جنگی قرار گیرد، فرستاده یا بازداشت کرد، و همچنین نمی‌توان از حضور او برای مصون نگه داشتن نقاط یا مناطق خاصی از عملیات نظامی استفاده کرد.

اسیران جنگ باید در برابر بمباران‌های هوایی و سایر خطرات جنگ، به همان اندازه با جمعیت غیرنظامی محلی، پناهگاه داشته باشند. به استثنای کسانی که در حفاظت از محل خود در برابر خطرات یادشده بالا مشغول هستند، اسیران جنگی می‌توانند در اسرع وقت پس از دریافت هشدار، به این پناهگاه‌ها وارد شوند. هر اقدام حفاظتی دیگری که به نفع جمعیت غیرنظامی اتخاذ می‌شود، نیز باید به اسیران جنگی اعمال شود.

کشورهای بازداشت کننده، از طریق وساطت کشورهای حامی، کلیه اطلاعات مفید در مورد موقعیت جغرافیایی اردوگاه‌های اسیران جنگی را به کشورهای مربوطه می‌دهند.

هر زمان که ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، اردوگاه‌های اسیران جنگی باید در روز با حروف PW یا PG نشان داده شوند که بطور واضح از هوا قابل مشاهده باشند. با این حال، کشورهای مربوطه می‌توانند با هر سیستم علامت گذاری دیگری موافقت کنند. فقط اردوگاه‌های اسیران جنگی باید به عنوان چنین علامت گذاری شوند.

ماده ۲۴ – اردوگاه‌های گذرگاهی (ترانزیت)، یا بازرسی دائمی باید تحت شرایطی شبیه به شرایطی که در این بخش شرح داده شده است، مجهز شوند و زندانیان در آنجا باید از همان رفتاری که با سایر اردوگاه‌ها وجود داشته است، برخوردار باشند.

فصل دوم: اقامتگاه، غذا، و پوشاک زندانیان جنگی

ماده ۲۵ - اسیران جنگ باید در شرایطی به همان میزان (و کیفیتی) که برای نیروهای کشور بازداشت کننده که در همان منطقه مستقر هستند، نگهداری شوند. شرایط مذکور باید قوانین و رسوم زندانیان را در نظر داشته و در هیچ شرایطی نباید به سلامت آنها آسیب برسانند.

مقررات فوق بویژه در مورد خوابگاه اسیران جنگی از نظر سطح کل و حداقل فضای آن و تأسیسات عمومی، رختخواب و پتو اعمال می‌شود.

محل‌هایی که برای استفاده اسیران جنگی به صورت انفرادی یا جمعی در نظر گرفته شده است، باید کاملاً در مقابل رطوبت محافظت شود، بویژه در زمان غروب و خاموشی نور، به اندازه کافی گرم و روشن باشد. تمام اقدامات احتیاطی برای مقابله با خطر آتش سوزی انجام پذیرد.

در هر اردوگاهی که زنان اسیر جنگ به همراه مردان در آن اقامت دارند، برای آنها خوابگاه جداگانه ای فراهم خواهد شد.

ماده ۲۶ - سهم غذایی روزانه (اسیران جنگی) باید از نظر کمیت، کیفیت و تنوع برای حفظ سلامت زندانیان جنگی و جلوگیری از کاهش وزن یا ایجاد کمبود تغذیه کافی باشد. همچنین باید رژیم غذایی معمول زندانیان را نیز در نظر گرفت.

کشور بازداشت کننده به اسیران جنگی که کار می‌کنند، جیره‌های اضافی را که برای کاری که انجام می‌دهند، ضروری باشد، تأمین خواهد کرد.

آب آشامیدنی کافی برای اسیران جنگ فراهم خواهد شد. استفاده از تنباکو برای آنان مجاز است.

اسیران جنگ باید تا جایی که امکان دارد در تهیه غذا برای آنها کمک شود. آنها می‌توانند برای این منظور در آشپزخانه ها استخدام شوند. علاوه بر این، آنها باید وسایل لازم برای تهیه مواد غذایی خود را داشته باشند.

محل مناسب برای جمع آوری پس مانده‌ها (آشغال) فراهم می‌شود. اقدامات انضباطی جمعی در مورد مواد غذایی ممنوع است.

ماده ۲۷ - پوشاک، لباس زیر و کفش به اسیران جنگی به مقدار کافی توسط کشور بازداشت کننده تهیه می‌شود. در این امر شرایط آب و هوایی منطقه‌ای که اسیران در آن بازداشت شده‌اند، در نظر گرفته خواهد شد. لباسهای نظامی نیروهای مسلح دشمن که توسط بازداشت کننده به اسارت گرفته شده‌اند، اگر برای شرایط آب و هوایی مناسب باشند، باید برای پوشیدن اسیران جنگی در دسترس آنها قرار گیرد.

تعویض و تعمیر منظم البسه فوق توسط کشور بازداشت کننده تضمین خواهد شد. افزون براین، اسیران جنگی که کار می‌کنند باید هر جا که ماهیت کار اقتضا کند، لباس مناسب برای آن دریافت کنند.

ماده ۲۸ - در تمام اردوگاه ها محل‌هایی (دکه‌های فروش مواد مورد نیاز) ایجاد خواهد شد که زندانیان جنگی می‌توانند از آن مواد غذایی، صابون و تنباکو و وسایل روزمره را تهیه کنند. تعرفه مربوط به اینگونه مواد هرگز نباید از قیمت بازار محلی بیشتر باشد.

سود حاصل از محلهای یادشده باید به نفع زندانیان استفاده شود. صندوق ویژه‌ای برای این منظور ایجاد خواهد شد. نماینده زندانیان حق مشارکت در اداره دکه‌های یاد شده بالا و صندوق ویژه را خواهد داشت.

هنگامی که اردوگاه تعطیل می‌شود، مانده اعتباری صندوق ویژه به یک سازمان رفاهی بین‌المللی تحویل داده می‌شود تا به نفع اسیران جنگی هم تابعیت کسانی که به صندوق کمک کرده‌اند، به کار گرفته شود. در صورت استرداد کلی، چنین سودی در اختیار کشور بازداشت کننده خواهد بود، مشروط به هر گونه توافقی که بر خلاف آن بین کشورهای مربوطه باشد.

فصل سوم: بهداشت و مراقبت‌های پزشکی

ماده ۲۹ - کشور بازداشت کننده موظف است تمام اقدامات بهداشتی لازم برای اطمینان از نظافت و سلامت اردوگاه ها و جلوگیری از بیماری‌های مسری را انجام دهد.

اسیران جنگی باید برای استفاده خود در شب و روز وسایل رفاهی مطابق با قوانین بهداشتی که همواره تمیز نگهداری می‌شوند، داشته باشند. در هر اردوگاهی که زنان اسیر جنگی در آن اسکان داده می‌شود، باید امکانات رفاهی جداگانه ای برای آنها در نظر گرفته شود.

همچنین به غیر از حمام و دوش‌هایی که اردوگاه ها با آنها تجهیز می‌شود، اسیران جنگی باید آب و صابون کافی برای نظافت شخصی و شستن لباسهای خود داشته باشند. تأسیسات، امکانات و زمان لازم برای این منظور در اختیار آنها قرار می‌گیرد.

ماده ۳۰ - هر اردوگاه باید دارای یک بیمارستان مناسب باشد که در آن زندانیان جنگی بتوانند برای تامین نیازهای پزشکی خود و همچنین رژیم غذایی مناسب، به آنها مراجعه کنند. در صورت لزوم، بخش‌های انفرادی برای موارد بیماری‌های مسری یا روانی اختصاص داده می‌شود.

زندانیان جنگی نباید از مراجعه به واحدهای پزشکی برای معاینه منع شوند. مقامات بازداشت کننده، براساس درخواست، به هر زندانی که تحت درمان قرار گرفته است، گواهی رسمی صادر می‌کنند که در آن نوع بیماری یا آسیب و مدت زمان و نوع درمان دریافت شده را توضیح داده شده است. یک کپی از این گواهینامه باید به سازمان مرکزی اسیران جنگ ارسال شود.

هزینه‌های درمان، از جمله هزینه‌های هر چیزی که برای حفظ سلامت زندانیان جنگی لازم است، بویژه دندان مصنوعی و سایر وسایل مصنوعی و عینک، توسط بازداشت کننده پرداخت می‌شود.

ماده ۳۱ - حداقل در هر ماه معاینه پزشکی از اسیران جنگی صورت می‌گیرد. این کار شامل بررسی و ثبت وزن هر اسیر جنگی خواهد بود و منظور از آن بالاخص رسیدگی به وضع عمومی سلامت و تغذیه و نظافت و کشف بیماریهای مسری شامل سل و مالاریا و بیماریهای آمیزشی است. برای این منظور باید از موثرترین اصول ممکن مانند رادیوگرافی منظم بطور محرمانه روی میکروفیلم جهت کشف بیماری سل در ابتدای ابتلا استفاده شود.

ماده ۳۲ - زندانیان جنگی که به خدمات پزشکی نیروهای مسلح خود وابسته نیستند، اما پزشک، جراح، دندانپزشک، پرستار یا پرستار هستند، ممکن است از سوی بازداشت کننده برای انجام وظایف پزشکی خود به نفع زندانیان جنگی وابسته به همان مورد استفاده قرار گیرند. در این صورت، آنها همچنان زندانی جنگی خواهند بود، اما باید با همان رفتار با کارکنان پزشکی مربوطه که توسط بازداشت کننده نگهداری می‌شود، برخورد شود. آنها باید از هر کار دیگری براساس ماده ۴۶ معاف باشند.

فصل چهارم: کارکنان پزشکی و روحانیون برای کمک به اسیران جنگی

ماده ۳۳ - اعضاء کارکنان خدمات بهداشتی و مذهبی که به منظور کمک به اسیران جنگی در اختیار کشور بازداشت کننده نگاهداشته می‌شوند اسیر جنگی شناخته نخواهند شد، اما باید حداقل از کلیه مزایا و حمایت‌های مندرج در این مقاوله‌نامه برخوردار شوند. همچنین باید کلیه تسهیلات لازم برای آنان فراهم شود تا بتوانند به اسیران جنگی کمکهای پزشکی نموده و یا نیازهای مذهبی آنها را تامین کنند.

این اشخاص در حدود قوانین و مقررات نظامی کشور بازداشت کننده و تحت امر واحدهای مربوطه به اجرای وظایف پزشکی یا مذهبی خود به نفع اسیران جنگی که ترجیحا متعلق به نیروهای مسلح متبوع خودشان باشد، بر طبق وجدان عمومی ادامه خواهند داد. افزون براین، آنان در اجرای مأموریت پزشکی و با مذهبی خود از تسهیلات زیر برخوردار خواهند بود:

الف) مجاز خواهند بود که اسیران جنگی مشغول در گروه‌های کاری یا در بیمارستانهای واقع در خارج بازداشتگاه را در فواصل معین معاینه کنند. کشور بازداشت کننده وسایل نقلیه لازم را برای این منظور در اختیار آنان خواهد گذاشت.

ب) افسر ارشد پزشکی در هر اردوگاه باید نسبت به مقامات نظامی اردوگاه در رابطه با فعالیت‌های کارکنان پزشکی اسیر شده پاسخگو باشد. برای این منظور، طرف‌های درگیری در آغاز درگیری‌ها در مورد رتبه‌های مربوط به کارکنان پزشکی، از جمله رتبه‌های انجمن های ذکر شده در ماده ۲۶ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران در نیروهای مسلح در میدان از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹، توافق خواهند کرد. این افسر ارشد پزشکی و همچنین کشیش ها حق دارند در تمام مسائل مربوط به وظایف خود با مقامات صلاحیت دار اردوگاه مشورت کنند. این مقامات تمام امکانات لازم را برای مکاتبات مربوط به این مسائل فراهم می‌کنند .

ج) با وجود اینکه این کارکنان باید تحت نظم و انضباط داخلی اردوگاهی که در آن نگهداری می‌شوند، باشند، نمی‌توان آنها را مجبور به انجام کاری کرد که به وظایف پزشکی یا مذهبی آنها مربوط نباشد.

کشورهای متخاصم در مدت درگیری توافقی بین خود برای تعویض این قبیل کارکنان در طول اقدامات خصمانه، طرفین درگیری در مورد امکان نجات کارکنان نگه داشته شده توافق می‌کنند و روش مورد استفاده آنرا نیز تعیین خواهند کرد.

هیچیک از مقررات پیشین، کشور بازداشت کننده را از نظر پزشکی یا معنوی از تعهدات خود در قبال اسیران جنگی معاف نمی‌کند.

فصل پنجم: فعالیت‌های مذهبی، فکری، و فیزیکی

ماده ۳۴ - اسیران جنگی در انجام وظایف دینی خود از جمله حضور در امور مذهبی به شرط رعایت روال انضباطی تعیین شده توسط مقامات نظامی از آزادی کامل برخوردار خواهند بود. محل مناسبی باید برای برگزاری مراسم مذهبی فراهم شود.

ماده ۳۵ - روحانیونی که به دست دشمن می‌افتند و با هدف کمک به اسیران جنگ باقی می مانند یا نگه داشته می‌شوند، مجاز به خدمت به آنها بوده و داوطلبانه خدمت خود را در میان اسیران جنگ از همان مذهب مطابق با وجدان مذهبی خود قرار می‌دهند. آنها باید در اردوگاه های مختلف و گروه‌های کار که شامل اسیران جنگی هستند که به همان نیروها تعلق دارند، و به همان زبان صحبت می‌کنند یا به همان مذهب عمل می‌کنند ، خدمات خود را ارائه خواهند داد. آنها باید از امکانات لازم، از جمله وسایل حمل و نقل مقرر در ماده ۳۳، برای ملاقات با اسیران جنگ در خارج از اردوگاه خود برخوردار باشند. آنها باید آزاد باشند تا در مورد مسائل مربوط به وظایف مذهبی خود با مقامات کلیسایی کشور بازداشت کننده و یا با سازمان‌های مذهبی بین‌المللی مکاتبه کنند. نامه‌ها و کارت هایی که آنها می‌توانند برای این منظور ارسال کنند، باید به سهمیه مقرر در ماده ۷۱ اضافه شود.

ماده ۳۶ - اسیران جنگی که جزو خادمان دین هستند، بدون اینکه به عنوان روحانی برای نیروهای خود خدمت کنند، صرف نظر از نوع مذهبی خود باید بتوانند آزادانه به اعضای جامعه مذهبی خود خدمت کنند. برای این منظور، آنها از رفتاری مشابه با روحانیونی که توسط بازداشت شده نگهداری می‌شود، برخوردار خواهند بود. آنها موظف به انجام کار دیگری نیستند.

ماده ۳۷ - در مواردی که اسیران جنگی به کشیش نیروی نظامی یا به کشیش اسیری از دین خود دسترسی نداشته باشند، یک نفر روحانی که متعلق به مذهب اصلی آنها یا متعلق به مذهبی نظیر آن

باشد، و یا درصورت فقدان هر دو، یک نفر غیر روحانی صلاحیت دار، در صورتیکه از لحاظ مذهبی امکان پذیر باشد، برحسب تقاضای اسیران به منظور اجرای مراسم مذهبی تعیین خواهد شد.

این انتصاب که منوط به تصویب کشور بازداشت کننده است، از طریق موافقتنامه اسیران ذینفع انجام می‌شود، و در مواردی که لازم باشد با تصویب مقام مذهبی محلی متعلق به همان مذهب، صورت می‌گیرد. فردی که به این طریق تعیین می‌شود باید بر طبق کلیه آئین‌نامه‌هایی که کشور بازداشت کننده به منظور انتظام و امنیت نظامی وضع کرده است، رفتار نماید.

ماده ۳۸ - در حالیکه کشور بازداشت کننده نیازهای شخصی هر اسیر را محترم مـی‌شمارد فعالیت‌های فکری و تربیتی و تفریحی و ورزشی اسیران جنگی را تشویق کرده، و با واگذاری اماکن متناسب و ادوات لازم در اختیار اسیران جنگی، اقدامات لازم برای اجرای فعالیت‌های مزبور به عمل خواهد آورد.

اسیران جنگی باید بتوانند به تمرین‌های فیزیکی شامل بازی و ورزش اشتغال ورزند و از هوای آزاد استفاده کنند. برای این منظور در کلیه بازداشتگاه ها فضاهای آزاد کافی تخصیص داده خواهد شد.

فصل ششم: انتظامات

ماده ۳۹ - هر بازداشتگاه اسیران جنگی تحت نظارت مستقیم یک افسر مسئول متعلق به نیروهای مسلح منظم کشور بازداشت کننده قرار خواهد گرفت. افسر مزبور متن این مقاوله‌نامه را خواهد داشت و مراقبت خواهد کرد که مقررات آن برای همه کسانی که زیر دست او کار می‌کنند، روشن باشد. افسر مزبور تحت نظارت کشور خود مسئول اجرای این مقاوله‌نامه خواهد بود.

اسیران جنگی به استثنای افسران مکلفند به کلیه افسران کشور دستگیر کننده، از هر درجه که باشند، سلام نظامی دهند و مراسم احترامات ظاهری را که در ارتش خودشان مرسوم است در مورد آنان به جای آورند.

افسران اسیر جنگی فقط مکلفند به افسران کشور بازداشت کننده که از حیث درجه ارشد بر خودشان باشند، سلام بدهند. اما، در هرحال به فرمانده بازداشتگاه اعم از هر درجه که داشته باشد، باید سلام دهند.

ماده ۴۰ـ نصب علائم درجه و ملیت و همچنین نصب نشانها مجاز خواهد بود .

ماده ۴۱ـ در هر بازداشتگاه متن این مقاوله‌نامه و مضمون کلیه موافقتنامه‌های اختصاصی که در ماده ۶ پیشبینی شده است را، به زبان اسیران جنگی در محلهایی که اسیران بتوانند به آنها مراجعه کنند، نصب و اعلان خواهد شد. در صورتیکه بعضی از اسیران جنگی قادر نباشند به متن اعلان مراجعه کنند، به محض تقاضای آنان باید متن اعلان به آنها ابلاغ شود.

آئیننامه و دستورات و اخطارها و آگهی‌ها از هر قبیل مربوط به اداره امور اسیران جنگی، باید به زبانی که آنرا میفهمند، به آنان ابلاغ گردد و به وضع مذکور در بند بالا اعلان و الصاق شود و یک عده از نسخ آن به نماینده اسیران جنگی تسلیم شود.

کلیه احکام و دستوراتی که به شکل فردی به اسیران داده می‌شود نیز باید به زبانی که آنها می‌فهمند صادر شود.

ماده ۴۲ـ استفاده از اسلحه بر علیه اسیران جنگی خصوصاً بر علیه کسانی که فرار می‌کنند یا اقدام به فرار می‌کنند، فقط باید به عنوان آخرین وسیله به کار رود، آنهم پس از اخطارهایی که متناسب با شرایط و اوضاع و احوال باشد.

فصل هفتم: درجات اسیران جنگی

ماده ۴۳ـ کشورهای متخاصم به محض شروع درگیری‌ها، متقابلاً عناوین و درجات کلیه اشخاص مذکور در ماده ۴ این مقاوله‌نامه را به یکدیگر اطلاع خواهند داد تا تعامل مساوی میان اسیران صاحب درجه برقرار شود. چنانچه عناوین یا درجاتی بعداً برقرار شود به همین ترتیب در اعلام آنها اقدام خواهد شد.

کشور بازداشت کننده ترفیعاتی را که به اسیران جنگی داده شود و رسماً توسعه کشور متبوع آنان به اعلام گردد به رسمیت خواهد شناخت.

ماده ۴۴ـ با افسران و افراد هم درجه آنها که اسیر جنگی شوند با احتراماتی که مربوط به درجه و سن آنهاست رفتار خواهد شد.

برای خدمت به افسران، در بازداشتگاه‌هایی که آنها نگهداری می‌شوند، عده کافی سرباز اسیر جنگی از همان نیروهای مسلح و تا حدامکان سربازان که همزبان افسران مزبور باشند، با رعایت درجه افسران گذاشته خواهند شد. این قبیل سربازان به هیچ کار دیگری موظف نخواهند بود.

برای امور مربوط به نظافت افسران به دست خودشان همه گونه مساعدت به عمل می‌آید.

ماده ۴۵ـ گذشته از افسران و هم ردیف آنها، با سایر اسیران جنگی با احترامات مربوطه به درجه و سن آنها رفتار خواهد شد. برای تامین و تهیه غذای عادی اسیران به دست خودشان نیز همه گونه مساعدت به عمل خواهد آمد.

فصل هشتم: انتقال اسیران جنگی پس از ورود به بازداشتگاه

ماده ۴۶ ـ هنگامی که کشور بازداشت کننده تصمیم به انتقال اسیران جنگی می‌گیرد، باید منافع آنها خصوصاً از این نظر که مشکلاتی برای بازگشت به وطنشان پیش نیاید، را مورد توجه قرار دهد.

انتقال اسیران جنگی همواره با انسانیت و بگونه‌ای انجام می‌شود که بدتر از وضعیت انتقال سربازان کشور بازداشت کننده نباشد. همواره وضع آب و هوایی برای اسیران جنگی در نظر گرفته خواهد شد تا شرایط انتقال برای سلامت اسیران جنگی مضر نباشد.

هنگام انتقال اسیران جنگی، کشور بازداشت کننده آب آشامیدنی و غذای کافی برای حفظ سلامت آنان و همچنین پوشاک و سرپناه مناسب، و ضروریات پزشکی لازم را تهیه خواهد کرد. کلیه احتیاطات لازم را خصوصاً در صورت مسافرت با کشتی یا با هواپیما به منظور امنیت آنان در حین انتقال به عمل خواهد آورد و صورت کامل اسیران انتقالی را قبل از حرکت آنها تنظیم خواهد کرد.

ماده ۴۷ـ اگر معالجه اسیران جنگی بیمار یا مجروح به دلیل نقل و انتقال لطمه می‌بیند، از انتقال آنان باید جلوگیری به عمل آید مگر آنکه انتقال از لحاظ رعایت امنیت آنها ضروری و حتمی باشد. چنانچه دایره جبهه جنگ به بازداشتگاه نزدیک شود، اسیران جنگی آن بازداشتگاه را فقط در صورتی می‌توان به محل دیگر انتقال داد که انتقال آنها با امنیت کامل انجام گیرد و یا در صورتیکه خطر بودن آنها در بازداشتگاه بیش از خطر انتقال باشد.

ماده ۴۸ـ اسیران جنگی در صورت انتقال باید رسماً از حرکت خود و همچنین از نشانی جدید محلی که به آن منتقل می‌شوند، مطلع شوند. این اطلاع باید با فرصت کافی در پیش از زمان انتقال به آنها داده شود تا فرصت داشته باشند اثاث خود را جمع کرده و خانواده خود را نیز از آن مطلع سازند.

اسیران جنگی اجازه خواهد داشت که وسایل شخصی و نوشته‌ها و نامه‌هایی را که به نشانی ایشان وارد شده است را با خود ببرند. وزن این وسایل را ممکن است در صورتیکه اوضاع و احوال انتقال

ایجاب کند به مقداری عادلانه که یک نفر اسیر می‌تواند با خود حمل کند، محدود ساخت. اما در هیچ حال وزن مجاز بیش از بیست و پنج کیلو نخواهد بود.

مکاتبات و نامه‌هایی که به نشانی بازداشتگاه سابق برای اسیران جنگی فرستاده می‌شود، بدون تأخیر به محل جدید آنان ارسال خواهد شد. فرمانده بازداشتگاه با موافقت یک فرد نماینده می‌تواند ترتیب لازم را برای حمل اموال مشترک اسیران جنگی و وسایلی که اسیران مزبور نتوانند به علت محدودیت مذکور در بند دوم این ماده با خود ببرند، را بدهد.

قسمت سوم: کار اسیران جنگی

ماده ۴۹ـ کشور بازداشت کننده می‌تواند اسیران جنگی سالم را با رعایت سن و سال و جنسیت و درجه و استعداد جسمانی آنها به‌عنوان کارگر به کار گمارد تا آنها را در حالت سلامت جسمانی و روحانی نگاه داشته بشوند.

افسران رده پایین را که اسیر جنگی باشند نمی‌توان جز به کارهای نظارتی به کارهای دیگر مجبور ساخت. کسانیکه به کار نظارتی گماشته نشوند می‌توانند کار دیگری که مناسب شرایط آنها باشد، بخواهند، و آن کار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد.

چنانچه افسران و کسانی که هم ردیف آنها هستند، کاری مناسب حال خود بخواهند، آن کار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد. اما در هیچ شرایطی نمی‌توان آنها را به کار وادار کرد.

ماده ۵۰ - اسیران جنگی گذشته از کارهای مربوط به اداره و تنظیم و نگاهداری بازداشتگاه خودشان نباید بکار دیگری جز کارهای زیر وادار شوند:

الف) کشاورزی؛

ب) صنایع مربوط به توسعه مواد خام یا کارخانه‌ای به استثنای صنایع فلزی و مکانیکی و شیمیایی و کارهای مربوط به منافع عمومی و ساختمان‌هایی که جنبه نظامی داشته باشند یا برای مقاصد نظامی ساخته شوند؛

ج) حمل و نقل و بارگیری و بار اندازی که جنبه یا مقصد نظامی نداشته باشد؛

د) فعالیت‌های بازرگانی یا هنری؛

ه) خدمات خانگی؛

و) خدمات عمومی که جنبه یا اهداف نظامی نداشته باشند.

در صورت تخلف از مقررات بالا، اسیران جنگی مجاز خواهند بود از حق شکایتی که طبق ماده ۷۸ دارند، استفاده کنند.

ماده ۵۱ - اسیران جنگی باید از شرایط کار مناسب خصوصاً از جهت غذا و منزل و پوشاک و لوازم کار برخوردار شوند. شرایط مزبور نباید کمتر از شرایطی باشد که درباره اتباع کشور بازداشت کننده‌ای که به همان کارها اشتغال دارند، باشد. افزون براین، وضع آب و هوا نیز باید در همه این موارد رعایت شود.

کشور بازداشت کننده که کار اسیران جنگی را مورد استفاده قرار می‌دهد، مراقبت خواهد کرد که در محلهایی که اسیران مزبور کار می‌کنند، قوانین ملی مربوط به حمایت کار و مخصوصاً آئین‌نامه‌های مربوط به تأمین کارگران اجرا گردد.

به اسیران جنگی باید آموزشها و وسایل حفاظتی مناسب با کاری که می‌بایست انجام دهند، داده شود و نظیر همان آموزشها و وسایل حفاظتی باشد که به اتباع کشور بازداشت کننده داده می‌شود. با رعایت مفاد ماده ۵۲، زندانیان ممکن است در معرض خطرات عادی قرار بگیرند که توسط کارگران غیرنظامی انجام می‌شود.

در هیچ موردی نباید شرط کار را از طریق اقدامات نظامی از شرایط معمولی سختتر ساخت.

ماده ۵۲ - هیچ اسیر جنگی را نباید در کارهایی که جنبه ناسالم یا خطرناک دارند به خدمت گماشت مگر آنکه اسیری داوطلبانه حاضر به انجام آن شود.

هیچ اسیر جنگی را نباید به کاری که برای یک فرد نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده تحقیرآمیز است، مجبور ساخت.

جمع‌آوری مین یا امور دیگر نظیر آن جزو کارهای خطرناک محسوب است.

ماده ۵۳ - مدت کار روزانه اسیران جنگی به اضافه مدت ایاب و ذهاب به محل کار نباید زیاد باشد و در هر حال نباید از مدت کار کارگران غیر نظامی اتباع کشور بازداشت کننده که در همان محل و به همان کار اشتغال دارند، طولانی‌تر باشد.

در وسط کار روزانه باید حتما حداقل یک ساعت استراحت به کارگران داده شود.

چنانچه مدت استراحت کارگران تبعه کشور بازداشت کننده بیشتر باشد، اسیران جنگی نیز همان مدت استراحت خواهند داشت. به علاوه در هر هفته بیست و چهار ساعت متوالی تعطیل خواهند داشت و تعطیل هفتگی ترجیحا روز یکشنبه یا هر روز تعطیل دیگری که در کشور اسیران جنگی معمول است، خواهد بود. همچنین هر کارگری که یکسال کار کرده باشد، هشت روز متوالی مرخصی خواهد داشت و فوق العاده او در این مدت پرداخت خواهد شد.

اگر روش کار معمول از نوع کار با ماشین آلات باشد، این روش مزبور نباید موجب افزایش مدت کار گردد.

ماده ۵۴ - فوق‌العاده کار که به اسیران جنگی تعلق می‌گیرد بر طبق مقررات ماده ۶۲ این مقاوله‌نامه تعیین خواهد شد.

اسیران جنگی که دچار سوانح کار شوند، و یا در حین کار، یا به علت کار بیمار شوند، تحت معالجات لازم قرار خواهند گرفت. به علاوه کشور بازداشت کننده یک گواهینامه پزشکی به آنان خواهد داد تا برای استیفای حقوق خود به کشور متبوع خویش ارائه کنند. کشور بازداشت کننده یک نسخه از گواهینامه مزبور را به آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۲ ارسال خواهد داشت.

ماده ۵۵ - در فواصل معین و لااقل ماهی یک بار استعداد کار اسیران جنگی از طریق معاینه‌های پزشکی بررسی خواهد شد. در معاینه‌های مزبور باید نوع کاری که اسیران جنگی باید انجام دهند، در نظر گرفته شود. چنانچه یک اسیر جنگی خود را قادر به کار نداند، مجاز خواهد بود برای معاینه به مقامات پزشکی بازداشتگاه خود مراجعه کند و پزشکان می‌توانند توصیه نمایند که اسیرانی که به عقیده آنان قادر به کار نیستند، از کار معاف شوند.

ماده ۵۶ - طرز تشکیلات گروه‌های کاری نظیر تشکیلات بازداشتگاه‌های اسیران جنگی خواهد بود.

هر گروه کاری تحت نظر یک بازداشتگاه اسیران جنگی است و از نظر اداری تابع آن خواهد بود. مقامات نظامی و فرمانده بازداشتگاه مزبور تحت نظارت کشور خود مسئول رعایت مقررات این مقاوله‌نامه در گروه کاری خواهند بود.

فرمانده بازداشتگاه لیست گروه‌های کاری بازداشتگاه خود را بگونه‌ای منظم تهیه و به نمایندگان کشور حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا به سایر نهادهای کمک کننده به اسیران جنگی که در بازداشتگاه معاینه انجام می‌دهند، تسلیم خواهد کرد.

ماده ۵۷ - رفتار با اسیران جنگی که برای اشخاص خصوصی کار می‌کنند، حتی اگر این افراد مسئول نگهبانی و حفاظت از آنها باشند، نباید کمتر از آنچه در این مقاوله‌نامه مقرر شده است، باشد. کشور بازداشت کننده، مقامات نظامی و فرمانده بازداشگاهی که این زندانیان به آن تعلق دارند، به طور کامل مسئول نگهداری، مراقبت، درمان و پرداخت دستمزد این زندانیان جنگی خواهند بود.

این زندانیان جنگی حق دارند با نمایندگان زندانیان در بازداشگاهی که به آنها وابسته هستند، در ارتباط باشند.

قسمت چهارم: منابع مالی اسیران جنگی

ماده ۵۸ - پس از آغاز درگیری‌ها و تا زمانیکه با کشور حامی در این مورد توافق حاصل نشده است، کشور بازداشت کننده می‌تواند حداکثر مبلغ پولی را که زندانیان می‌توانند به صورت نقدی یا به هر شکل مشابه دیگری در اختیار داشته باشند، تعیین کند. هر مبلغ اضافی که به درستی در اختیار آنها بوده و از آنها گرفته شده یا نگه داشته شده است، همراه با هر مبلغ سپرده شده توسط آنها، به حساب آنها منتقل می‌شود و بدون رضایت آنها به هیچ ارز دیگری تبدیل نخواهد شد.

اگر به اسیران جنگ اجازه داده شود که خدمات یا کالاهای مورد نیاز خود را در خارج از اردوگاه با پرداخت پول نقد خریداری کنند، این پرداخت‌ها باید توسط خود اسیر یا توسط اداره اردوگاه انجام شود که آنها را به حساب های مربوطه اسیران پرداخت می‌کند. کشور بازداشت کننده قوانین لازم در این رابطه را وضع خواهد کرد.

ماده ۵۹ - پول نقدی که مطابق با ماده ۱۸ در زمان اسیر شدن از اسیران جنگی گرفته شده و به ارز رایج کشور بازداشت کننده تبدیل شده است، مطابق با مقررات ماده ۶۴ این بخش به حساب جداگانه آنها سپرده می‌شود.

مبالغی که به ارز کشور بازداشت کننده تبدیل شده است، به حساب جداگانه آنها نیز واریز می‌شود.

ماده ۶۰ – کشور بازداشت کننده به کلیه اسیران جنگی پیش پرداخت بابت حقوق ماهانه خواهد کرد که مبلغ آن با تبدیل به واحد پولی کشور مذکور بر شرح زیر است:

رده اول ـ اسیران که درجه آنها کمتر از سرجوخه باشد: هشت فرانک سوئیس.

رده دوم - سرجوخه و افسران جزء دیگر یا اسیران هم درجه آنان: دوازده فرانک سوئیس.

رده سوم - افسر تا درجه سروانی یا اسیران که هم درجه آنها هستند: پنجاه فرانک سوئیس.

رده چهارم - سرگرد، سرهنگ دوم، سرهنگ یا زندانی دیگر هم درجه: شصت فرانک سوئیس.

رده پنجم ـ افسران ارشد یا اسیران هم درجه آنان: هفتاد و پنج فرانک سوئیس.

کشورهای متخاصم ذینفع می‌توانند رقم پیش پرداخت حقوق اسیران جنگی رده‌های مختلف را که در بالا شرح داده شده است را به موجب موافقتنامه‌های خاص تغییر دهند.

افزون براین، در صورتیکه مبالغ مذکور در بند اول بالا نسبت به حقوق پرداختی به اعضای نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده زیادتر باشد یا در صورتیکه به هر علت دیگری موجب بروز محدودیتی برای کشور بازداشت کننده گردد، آن کشور می‌تواند تا زمان انعقاد موافقتنامه مخصوص با کشور متبوع اسیران جنگی درباره تغییر مبالغ فوق اقدامات زیر را انجام دهد:

الف) حساب اسیران جنگی را کماکان با مبالغ بالا بستانکار نماید.

ب) مبالغ برداشتی از پیش پرداخت حقوق را که برای مصرف اسیران جنگی در اختیار آنان گذاشته می‌شود بطور موقت به ارقام معتدل محدود سازد، اما در مورد اسیران رده اول مبالغ مزبور نباید هیچگاه از مبالغی که کشور بازداشت کننده به اعضاء نیروهای مسلح خود می‌پردازد، کمتر باشد.

علت این محدودیت باید بلافاصله به کشور حامی اطلاع داده شود.

ماده ۶۱ - کشور بازداشت کننده وجوهی را که کشور متبوع اسیران جنگی به عنوان متمّم حقوق برای آنان ارسال می‌کند قبول خواهد کرد، مشروط بر اینکه مبالغ مزبور برای کلیه اسیران جنگی یک رده مساوی باشد و به کلیه اسیران متبوع آن کشور از آن طبقه داده شود و بمحض امکان، به بستانکار حساب شخصی اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۶۴ منظور گردد. ارسال وجوه متمّم مزبور هیچیک از تعهداتی را که به موجب این مقاوله‌نامه بر عهده کشور بازداشت کننده است، معاف نخواهد کرد.

ماده ۶۲ ـ اسیران جنگی مستقیماً از مقامات بازداشت کننده فوق‌العاده عادلانه بابت کار دریافت خواهند داشت که میزان آن توسط کشور مزبور تعیین خواهد شد. اما در هرحال از ربع فرانک سوئیس بابت هر روز کامل کار کمتر نخواهد بود. کشور بازداشت کننده میزان فوقالعاده کار روزانه تعیین شده را به اسیران جنگی و همچنین به توسط کشور حامی به کشور متبوع آنان اطلاع خواهد داد.

فوق‌العاده کار توسط مقامات بازداشت کننده به اسیران جنگی که به طور دائم به مشاغل یا کارهای دستی مربوط به اداره و امور داخلی و نگاهداری بازداشتگاه و همچنین به اسیران جنگی که برای اجرای وظایف مذهبی یا پزشکی برای همقطاران خود تعیین می‌شوند، نیز پرداخت خواهند شد.

برای هر یک، و دستیاران او نیز، از صندوقی که توسط سود فروشگاه اجناس بوجود آمده است، پرداخت می‌شود. میزان این دستمزد توسط نماینده زندانیان تعیین و توسط فرمانده اردوگاه تایید می‌شود. اگر چنین صندوقی وجود نداشته باشد، مقامات بازداشت کننده باید به این زندانیان دستمزد عادلانه پرداخت کنند.

ماده ۶۳ - اسیران جنگی مجاز به دریافت حواله های پولی ارسالی به آنها به صورت فردی یا جمعی خواهند بود.

هر اسیر جنگی باید موجودی اعتباری حساب خود را که در ماده بعدی پیش بینی شده است، در حدودی که توسط کشور بازداشت کننده تعیین شده است، دراختیار داشته باشد تا پرداخت‌های مورد درخواست را انجام دهد. با توجه به محدودیت‌های مالی یا پولی که کشور بازداشت کننده آن را ضروری می‌داند، اسیران جنگی ممکن است در خارج از کشور نیز پرداخت‌هایی داشته باشند. در اینصورت، پرداخت‌هایی که توسط اسیران جنگی به افراد تحت تکفل آنها ارسال می‌شود، در اولویت قرار می‌گیرد.

در هر صورت، و مشروط به رضایت کشوری که به آن وابسته هستند، زندانیان ممکن است در کشور خود مبالغی به این شرح داشته باشند: کشور بازداشت کننده از طریق کشور حامی، اخطاریه‌ای را برای کشور مذکور ارسال خواهد کرده و تمام موارد لازم را توضیح خواهد داد. مشخصات مربوط به اسیران جنگی، ذینفع پرداخت‌ها، و میزان مبالغی که باید پرداخت شود، به واحد پولی کشور بازداشت کننده تبدیل می‌شود. اخطاریه مذکور به امضای اسیران و به امضای فرمانده اردوگاه می‌رسد. کشور بازداشت کننده مبلغی را از حساب زندانیان کسر می‌کند. مبالغی که به این طریق حواله می‌شود توسط کشور بازداشت کننده به بستانکار حساب کشور متبوع اسیران جنگی منظور خواهد شد.

برای اعمال مقررات فوق، کشور بازداشت کننده می‌تواند از مقررات نمونه در پیوست پنجم این مقاوله‌نامه استفاده کند.

ماده ۶۴ - کشور بازداشت کننده باید برای هر اسیر جنگی حسابی داشته باشد که حداقل موارد زیر را نشان دهد:

۱) مبالغی که به زندانی تعلق می‌گیرد یا به عنوان پیش پرداخت، یا به عنوان دستمزد کاری، و یا از هر منبع دیگری دریافت می‌کند. مبالغی که به واحد پول کشور بازداشت کننده از او گرفته شده است. مبالغی که از وی گرفته شده و بنا به درخواست وی به واحد پولی کشور مذکور تبدیل شده است.

۲) پرداخت‌هایی که به زندانی به صورت نقدی یا به هر شکل مشابه دیگر انجام می‌شود. پرداخت‌هایی که از طرف او و به درخواست او انجام می‌شود. مبالغی که طبق بند سوم ماده ۶۳ منتقل شده است.

ماده ۶۵ - هر موردی که در حساب اسیر جنگی درج می‌شود باید توسط او و یا نماینده اسیران که از طرف او عمل می‌کند امضا و یا پاراف شود.

زندانیان جنگی باید در هر زمان امکانات دسترسی، مشاهده، و دریافت یک کپی از حساب خود را داشته باشند که به همین ترتیب می‌تواند توسط نمایندگان کشورهای حامی در زمان بازدید از اردوگاه مورد بازرسی قرار گیرد.

وقتی اسیران جنگی از یک اردوگاه به اردوگاه دیگر منتقل می‌شوند، حساب شخصی آنها نیز از انتقال پیروی خواهد کرد. در صورت انتقال از یک کشور بازداشت کننده به کشور دیگر، پولی که در مالکیت آنهاست و در ارز کشور بازداشت کننده نیست، با آنها همراه خواهد بود. به آنها گواهی‌هایی برای هر مبلغ دیگر که به اعتبار حساب آنها باقی می‌ماند، داده می‌شود.

طرف‌های درگیر در جنگ ممکن است توافق کنند که در فواصل زمانی مشخص از طریق کشور حامی، مبلغ حساب‌های اسیران جنگ را به یکدیگر اطلاع دهند.

ماده ۶۶ - وقتی که اسارت اسیر جنگی از طریق آزادی یا اعاده او به میهن خاتمه می‌یابد، کشور بازداشت کننده گواهینامه‌ای به امضای یک نفر افسر مسئول مبنی بر تصدیق موجودی بستانکار او در پایان اسارت به او تسلیم خواهد کرد. به علاوه کشور بازداشت کننده لیست حاوی کلیه اطلاعات مربوط به اسیرانی که اسارت آنان به واسطه اعاده به میهن، آزادی، فرار، فوت یا به هر نحو دیگر خاتمه یافته، یا گواهی موجودی های بستانکار حساب آنان به وسیله کشور حامی برای کشور متبوع آنان خواهد فرستاد. هر نسخه از لیست مزبور باید توسط یک نفر نماینده مجاز کشور بازداشت کننده گواهی شده باشد.

کشورهای ذیربط می‌توانند تمام یا بخشی از مقررات بالا را به موجب موافقتنامه‌ای میان خود تغییر دهند . کشور متبوع اسیر جنگی مسئول اقدام در تصفیه موجودی بستانکاری خواهد بود که کشور بازداشت کننده در پایان اسارت به وی بدهکار است

ماده ۶۷ـ پیش پرداخت‌هایی که طبق ماده ۶۰ از محل حقوق به اسیران جنگی پرداخت می‌شود آنگونه تلقی می‌شود که توسط کشور متبوع اسیران مزبور پرداخت شده است. نسبت به پیش پرداخت‌های مزبور به انضمام کلیه پرداخت‌هایی که توسط آن کشور به موجب بند سوم از ماده ۶۳ و ماده ۶۸ به عمل می‌آید، در پایان جنگ بین کشورهای مربوط حل و فصل خواهد شد.

ماده ۶۸ـ هرگونه درخواست فوق‌العاده غرامت که توسط یکی از اسیران جنگی به علت سانحه یا معلولیت دیگری ناشی از کار به عمل آید، توسط کشور حامی به کشور متبوع او ابلاغ خواهد شد. در هر حال کشور بازداشت کننده بر طبق ماده ۵۴ مدرکی مبنی بر گواهی نوع زخم یا معلولیت و اوضاع و احوال وقوع آن و اطلاعات مربوط به معاینات پزشکی یا بستری شدن در بیمارستان که درباره آن

اسیر به عمل آمده است، به وی خواهد داد . این مدرک باید به امضای افسر مسئول کشور بازداشت کننده برسد و توضیحات پزشکی آن نیز باید توسط پزشک بیمارستان نیروی نظامی گواهی شود.

کشور بازداشت کننده هرگونه درخواست غرامتی را که از یک نفر اسیر جنگی بابت وسایل شخصی و نقدینگی و یا وسایل قیمتی که به موجب ماده ۱۸ از وی اخذ شده، و هنگام اعاده او به میهن خویش به وی مسترد نشده باشد، و همچنین هرگونه درخواست غرامت مربوط به فقدان چیزی که اسیر مسئولیت آنرا منسوب به کشور بازداشت کننده یا یکی از اعمال آن معرفی کند، به کشور متبوع او ابلاغ خواهد کرد. بالعکس کشور بازداشت کننده باید لوازم شخصی را که اسیر جنگی در مدت اسارت لازم دارد به هزینه خود تعویض نمایـد. در هر حال کشور بازداشت کننده مدرکی به امضای افسر مسئول حاوی کلیه اطلاعات مفید به اسیر جنگی خواهد داد که توضیح می‌دهد به چه دلیل لوازم و نقدینگی یا وسایل قیمتی مزبور به او مسترد نشده است. نسخه‌ای از این مدرک به توسط آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۳۳ برای کشور متبوع اسیر ارسال خواهد شد.

قسمت پنجم: روابط اسیران جنگی با خارج

ماده ۶۹ـ کشور بازداشت کننده به محض اینکه اسیران جنگی به دستش افتند، باید اقداماتی را که برای اجرای این مقاوله‌نامه پیشبینی کرده به اسیران جنگی اطلاع دهد و به وسیله کشور حامی به اطلاع کشور متبوع آنان نیز برساند. همچنین هر تغییری را که در اقدامات مزبور صورت گیرد، اطلاع خواهد داد.

ماده ۷۰ـ هر اسیر جنگی به محض اینکه به اسارت درآمد یا ظرف یک هفته بعد از ورود به بازداشتگاه حتی بازداشتگاه عبوری (ترانزیت) و همچنین در صورت بیماری یا انتقال به بیمارستان، یا بازداشتگاه دیگری، باید بتواند کارتی که در صورت امکان مطابق نمونه پیوست این مقاوله‌نامه باشد، مستقیماً به خانواده خود و همچنین به آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ ارسال و آنها را از اسارت و نشانی و وضع سلامت خود آگاه سازد . این کارتها خیلی سریع ارسال خواهند شد و نباید دچار هیچگونه تأخیری شوند.

ماده ۷۱ - اسیران جنگی مجازند که کارت (پستی) و نامه دریافت و ارسال کنند. چنانچه کشور بازداشت کننده معتقد باشد که لازم است مکاتبات مزبور محدود شود لااقل باید هر ماه اجازه ارسال دو نامه و چهار کارت که مطابق با نمونه‌های پیوست این مقاوله‌نامه می‌باشد، را به اسیران جنگی

بدهد. محدودیت‌های دیگری نمی‌توان برقرار ساخت مگر آنکه کشور حامی با در نظر داشتن مشکلاتی که برای کشور دستگیر کننده در استخدام تعداد کافی مترجم خوب جهت اجرای سانسور وجود دارد، محدودیت‌هایی را در جهت منافع اسیران برقرار کند. در صورتیکه ضروری تشخیص داده شود که نامه‌های وارده به اسیران جنگی محدود شود، تصمیم آنرا فقط کشور متبوع آنان، و احیاناً بنابر تقاضای کشور بازداشت کننده اتخاذ می‌کنند. کارتها و نامه‌ها باید به سریعترین شکل ممکن توسط کشور بازداشت کننده حمل شود، و نباید آنها را برای مقاصد انضباطی نگاهداشته یا به تأخیر انداخت.

اسیران جنگی که مدتی از خانواده خود بیخبر مانده باشند، یا وصول و ارسال خبر برای آنها از طریق عادی امکان پذیر نباشد، و آنهایی که با خانواده خود بعد مسافت بسیار زیادی دارند، اجازه دارند به وابستگان خود تلگراف بفرستند. هزینه تلگراف به حساب آنان نزد کشور بازداشت کننده منظور، یا از محل پولی که موجود دارند، پرداخت خواهد شد. همچنین اسیران در مقام فوریت می‌توانند از این قاعده استفاده کنند.

بطور کلی مکاتبات اسیران جنگی به زبان مادری خودشان تحریر خواهد یافت و کشورهای متخاصم می‌توانند استفاده از زبان دیگری را هم مجاز نمایند.

بسته‌های پستی اسیران جنگی به دقت مهر و موم خواهد شد و بر روی آن برچسب زده می‌شود که محتویات آنها را به روشنی مشخص سازد و سپس به دفاتر پست مقصد ارسال خواهد گردید.

ماده ۷۲ـ اسیران جنگی اجازه خواهند داشت که به وسیله پست یا هر وسیله دیگری امانات انفرادی یا گروهی دریافت کنند. این امانات شامل مواد غذایی ـ لباس ـ دارو و وسایل مخصوص مربوط به نیازهای مذهبی و مطالعاتی و اوقات بیکاری آنان از قبیل کتاب و لوازم مذهبی، وسایل علمی و اوراق امتحانی، آلات موسیقی، و لوازم ورزش و لوازمی باشد که اسیران به وسیله آن بتوانند مطالعات خود را ادامه داده و یا فعالیت هنری داشته باشند.

این قبیل بسته‌های پستی به هیچ وجه کشور بازداشت کننده را از تعهداتی که به موجب این مقاوله‌نامه بر عهده دارد معاف نخواهد ساخت.

تنها محدودیتی که ممکن است در مورد این قبیل بسته‌های پستی قائل شد محدودیت‌هایی است که کشور حامی برای خیر و صلاح خود اسیران جنگی پیشنهاد می‌کند و یا کمیته بین‌المللی صلیب

سرخ و یا سازمان دیگری که به اسیران جنگی کمک می‌کند به علت تراکم وسایل نقلیه و ارتباطات، فقط از لحاظ حمل امانات محدودیت‌هایی پیشنهاد کنند.

طرز ارسال امانات شخصی یا گروهی در صورت لزوم به موجب موافقتنامه‌های خاص میان کشورهای ذیربط تعیین خواهد شد. این موافقت‌نامه‌ها نباید در هیچ حال موجب تأخیر توزیع امانات امدادی اسیران جنگی شود. امانات و خوار بار و پوشاک نباید محتوی کتاب باشد. ملزومات پزشکی باید عموماً در بسته‌های گروهی ارسال شود.

ماده ۷۳ـ چنانچه موافقتنامه‌های خاص بین کشورهای ذیربط راجع به طرز دریافت و توزیع امانات حاوی امانات گروهی وجود نداشته باشد، آیین‌نامه مربوط به آنها طبق سند پیوست این مقاوله‌نامه به اجرا گذاشته می‌شد.

موافقتنامه‌های ویژه مذکور به هیچ وجه نباید حق اسیران را برای تصرف محموله‌های کمک گروهی برای اسیران جنگ، توزیع آنها یا تصرف آنها به نفع اسیران محدود کند.

همچنین این موافقت‌نامه‌ها نباید حق نمایندگان کشور حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به اسیران جنگ کمک می‌کند و مسئول ارسال محموله‌های گروهی است، در نظارت بر توزیع آنها به دریافت کنندگان را محدود کند.

ماده ۷۴ـ تمام محموله‌های امدادی برای اسیران جنگ از مالیات واردات، گمرکی و دیگر مالیات معاف خواهند بود.

مکاتبات، محموله‌های امدادی و حواله‌های مجاز پول برای اسیران جنگی یا ارسال شده توسط آنها از طریق پست، مستقیم یا از طریق دفاتر اطلاعات مقرر در ماده ۱۲۲ و آژانس مرکزی اسیران جنگی مقرر در ماده ۱۲۳، از هرگونه هزینه پستی چه در کشورهای مبدا و مقصد و چه در کشورهای واسط، معاف خواهد بود.

کرایه حمل محموله‌ها به مقصد اسیران جنگی که حمل آن به علت وزن یا هر علت دیگری به وسیله پست مقدور نباشد، در تمام سرزمین‌هایی که تحت نظارت کشور بازداشت کننده قرار دارد، به عهده آن کشور خواهد بود. کشورهای عضو این مقاوله‌نامه هزینه‌های مزبور را در سرزمین خود متعهد خواهند شد.

در صورت فقدان موافقتنامه‌های خاص بین کشورهای ذیربط هزینه‌های ناشی از حمل این قبیل امانات که شامل معافیت‌های مذکور در فوق نباشد، به عهده فرستنده خواهد بود.

کشورهای معظم متعاهد سعی خواهند کرد مخارج تلگرافی که اسیران جنگی مخابره می‌کنند یا دریافت می‌کنند در صورت امکان با تخفیف همراه باشد.

ماده ۷۵ ـ درصورتیکه عملیات جنگی مانع از آن باشد که کشورهای ذیربط تعهداتی را که از حیث تأمین حمل و نقل محموله‌های مذکور در مواد ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۷ برعهده گیرند، نماینده کشور حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که مورد قبول متخاصمان باشد، می‌توانند حمل محموله‌ها را با وسایل مناسب (واگن ـ کامیون ـ کشتی ـ هواپیما و غیره) عهده دار شوند.

از چنینوسایل حمل و نقلی همچنین می‌توان برای انتقال موارد زیر استفاده کرد:

الف) مکاتبات، فهرست‌ها و گزارش‌های مبادله شده بین آژانس مرکزی اطلاعات موضوع ماده ۱۲۳ و دفاتر ملی مذکور در ماده ۱۲۲.

ب) مکاتبات و گزارش‌های مربوط به اسیران جنگی که قدرت حافظ، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر نهاد دیگری که به اسیران کمک می‌کند، با نمایندگان خود یا با طرف‌های درگیر مبادله می‌کنند.

ماده ۷۶ـ سانسور نامه‌های دریافتی جهت اسیران جنگی یا نامه‌های صادره آنان باید در کوتاهترین مدت ممکن به عمل آید و فقط باید توسط کشور فرستنده و کشور گیرنده صورت گیرد. هر یک از این دو کشور نمیتوانند یک نامه را بیش از یک بار سانسور کنند.

بازرسی محموله‌های اسیران جنگی نباید بگونه‌ای انجام شود که حفظ و نگاهداری مواد غذایی محتوی آنها را با مشکل روبرو سازد. این بازرسی در غیر موارد مربوط به کتاب یا نوشته‌های دیگر در حضور گیرنده محموله یا یکی از اسیران جنگی دیگر او که رسماً نمایندگی او را داشته باشد صورت خواهد گرفت. تسلیم محموله‌های انفرادی یا گروهی به اسیران نباید به بهانه مشکلات سانسور به تأخیر افتد.

هر نوع ممنوعیت ارسال محموله‌ها که توسط کشورهای متخاصم به علل نظامی یا سیاسی انجام شود، فقط جنبه موقتی خواهد داشت و مدت آن تا جایی که ممکن است، کوتاه خواهد بود.

ماده ۷۷ـ کشورهای بازداشت کننده همه تسهیلات فراهم خواهند آورد تا اوراق و اسناد وارده برای اسیران جنگی یا ارسالی از سوی آنان، خصوصاً وکالتنامه و وصیّتنامه به توسط کشور حامی یا آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ به مقصد برسد.

در همه شرایط کشور بازداشت کننده در تنظیم این قبیل اسناد برای اسیران جنگی تسهیلات لازم فراهم خواهد کرد و بالاخص به آنان اجازه می‌دهد تا با یک نفر حقوقدان مشورت کرده، و اقدامات ضروری را به عمل آورند که صحت امضای اسیران به گواهی برسد.

قسمت ششم: روابط اسیران جنگی با مقامات رسمی

فصل اول: شکایات اسیران جنگی نسبت به کیفیت شرایط اسارت

ماده ۷۸ـ اسیران جنگی حق دارند نسبت به کیفیت شرایط اسارت خود به مقامات نظامی که آنها را اسیر کرده‌اند شکایت کنند.

آنها همچنین حق دارند بدون هیچگونه محدودیتی، خواه به وسیله نماینده زندانیان و خواه چنانچه لازم بدانند، مستقیماً به نمایندگان کشورهای حامی مراجعه و موارد شکایت خود را نسبت به کیفیت اسارت خویش ابراز کنند.

تقاضاها و شکایات مزبور را نباید محدود کرد و یا آنها را در زمره مکاتبات موضوع ماده ۷۱ بحساب آورد. تقاضاها و شکایات باید فورا به مقصد برسند و نباید موجب هیچگونه تنبیه برای شاکی شود حتی اگر آنکه بی اساس بوده باشد.

نمایندگان اسیران جنگی می‌توانند در فواصل معین گزارش‌هایی راجع به وضع بازداشتگاه ها و احتیاجات اسیران جنگی به نمایندگان کشور حامی ارسال دارند.

فصل دوم: نمایندگان اسیران جنگی

ماده ۷۹ ـ در کلیه اماکن که اسیران جنگی اقامت دارند به استثنای اماکن افسران، هر شش ماه یک بار، اسیران جنگی آزادانه و با رأی مخفی نمایندگانی را از میان خود انتخاب خواهند کرد که نقطه نظرات آنان را نزد مقامات نظامی و کشورهای حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر سازمان دیگری مطرح سازند. این نمایندگان پس از شش ماه قابل تجدید انتخاب می‌باشند.

در بازداشتگاه افسران و همردیفان یا در بازداشتگاه های مختلط، افسر اشد اسیر شده با رعایت قدمت نگهداری در بازداشت نماینده بازداشتگاه خواهد بود. در بازداشتگاه های افسران یک یا چند نفر مشاور که از بین افسران انتخاب می‌شوند، او را معاونت خواهند کرد.

در بازداشتگاه‌های مختلط، معاونین توسط اسیران جنگی غیر از افسر و از بین خودشان انتخاب خواهند شد.

در اردوگاه‌های کار اسیران جنگی افسران اسیر جنگی که از همان ملیت اسیران مزبور باشند برای انجام وظایف اداری اردوگاه که به عهده اسیران جنگی است منصوب خواهند شد.

این افسران ممکن است علاوه بر آن به سمت نماینده اسیران جنگی نیز طبق مفاد بند اول این ماده تعیین شوند. دراین صورت معاونین نماینده از بین اسیران جنگی غیر افسر انتخاب خواهند شد.

هر نماینده‌ای که انتخاب می‌شود باید قبل از شروع به کار مورد تصویب کشور بازداشت کننده قرار گیرد. چنانچه کشور بازداشت کننده از قبول یک نفر اسیر جنگی که به توسط نماینده خویش انتخاب شده امتناع کند، باید علت امتناع خود را به کشور حامی اطلاع دهد.

در همه احوال نماینده باید با اسیران جنگی که نمایندگی آنان را به عهده دارد دارای یک ملیت و یک زبان و رسوم و عادات واحد باشند.

بنابراین اسیران جنگی که در بخش‌های مختلف یک بازداشتگاه بر حسب ملیت و زبان و عادات خود تقسیم شده‌اند به نسبت هر بخش نماینده جداگانه ای طبق مفاد بند سابق خواهند داشت.

ماده ۸۰ – نمایندگان باید به آسایش جسمانی، فکری، و معنوی اسیران جنگی کمک کنند. مخصوصاً درصورتیکه اسیران جنگی بخواهند بین خود یک نظام کمک رسانی متقابل تشکیل دهند، تشکیلات مزبور صرفنظر از وظایف خاصی که به موجب سایر مقررات به نمایندگان سپرده شده در صلاحیت نمایندگان خواهد بود.

نمایندگان را نمی‌توان صرفاً به علت وظیفه سرپرستی که به عهده دارند مسئول تخلفات اسیران جنگی قرار داد.

ماده ۸۱ - از نمایندگان زندانیان نباید کاری دیگر خواسته شود که انجام وظایف آنها را دشوارتر سازد.

نمایندگان می‌توانند هر معاون را که لازم دارند از بین اسیران انتخاب کنند. همه گونه تسهیلات مادی خصوصاً تا حدی آزادی آمد و شد که برای انجام وظیفه آنان ضروری است (معاینه گروه‌های کاری، دریافت امانت و محموله‌ها، و غیره)، برای آنان فراهم خواهد گردید.

نمایندگان مجاز خواهند بود اماکنی را که محل بازداشت اسیران جنگی است بازرسی کنند. و اسیران جنگی حق خواهند داشت آزادانه با نماینده خود مشورت کنند.

همچنین به نمایندگان اسیران برای ارتباط از طریق پست و تلگراف با مقامات بازداشت کننده، کشورهای حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و نمایندگان آنها، کمیسیون های پزشکی مختلط و با نهادهایی که به اسیران جنگ کمک می‌کنند، تمام امکانات فراهم خواهد شد. زندانیان و نمایندگان گروه‌های کار برای ارتباط با زندانیان و نمایندگان اردوگاه اصلی از همان امکانات استفاده می‌کنند . چنین اطلاعیه هایی نباید محدود شود و نه به عنوان بخشی از سهمیه ذکر شده در ماده ۷۱ در نظر گرفته شود.

هیچ نماینده‌ای را نباید به جای دیگر منتقل ساخت مگر آنکه فرصت کافی به او داده شود تا جانشین خود را برای امور جاری برگزیند.

در صورت عزل یک نفر نماینده، علل این تصمیم باید به کشور حامی اطلاع داده شود.

فصل سوم: مجازات‌های انضباطی و جزایی

۱ـ مقررات عمومی

ماده ۸۲ـ اسیران جنگی مشمول قوانین و آئین‌نامه‌ها و احکام عمومی خواهند بود که در نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده جاری است. کشور بازداشت کننده مجاز خواهد بود نسبت به هر اسیر جنگی که از قوانین و آیین‌نامه ها و احکام عمومی مزبور تخلف کرده باشد، تصمیمات انضباطی و یا کیفری اتخاذ کند. اما هیچگونه تعقیب یا مجازاتی که مخالف مفاد این ماده باشد مجاز نخواهد بود. چنانچه قوانین و آئین‌نامه‌ها و احکام عمومی کشور بازداشت کننده ارتکاب اعمالی را توسط اسیر جنگی قابل مجازات بدانند، که آن اعمال در صورت ارتکاب اعضای نیروهای مسلح همان کشور قابل مجازات نباشد، این قبیل اعمال فقط ممکن است موجب مجازات‌های انضباطی گردد.

ماده ۸۳ـ در صورتیکه تردید حاصل شود که عمل ارتکابی اسیر جنگی مشمول مجازات انضباطی یا مجازات کیفری است کشور بازداشت کننده مراقبت خواهد کرد که مقامات مربوطه حداکثر اغماض را در قضاوت در نظر داشته، و تا جائیکه ممکن است تصمیمات انضباطی را بر تعقیب جزایی ترجیح دهند.

ماده ۸۴ـ تنها دادگاه‌های نظامی می‌توانند اسیران جنگی را به دادرسی فرا بخوانند، مگر آنکه قوانین کشور بازداشت کننده با صراحت به دادگاه‌های کشوری اجازه داده باشد افراد نیروهای مسلح خود آن کشور، را مرتکب همان عمل خلاف اسیر جنگی شده باشند، دادرسی کنند.

در هیچ موردی اسیر جنگی نباید در دادگاهی که متضمن تضمینات معمول استقلال و بیطرفی نباشد و بالاخص در دادگاهی که جریان دادرسی آن حقوق و لوازم دفاع را طبق ماده ۱۰۵ تأمین نکند، دادرسی شود.

ماده ۸۵ـ اسیران جنگی که به موجب قوانین کشور بازداشت کننده به علت اعمالی که قبل از دستگیری خود مرتکب شده‌اند، تحت تعقیب قرار بگیرند، مشمول مزایای این مقاوله‌نامه خواهند بود، حتی اگر محکوم شوند.

ماده ۸۶ـ هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان به علت یک عمل یا یک اتهام بیش از یک بار مجازات کرد.

ماده ۸۷ـ اسیران جنگی را نمی‌توان توسط مقامات نظامی یا دادگاه‌های کشور بازداشت کننده جز به مجازات‌هایی که برای همان اعمال مورد اتهام درباره اعضاء نیروهای مسلح همان کشور پیشبینی شده، به مجازات‌های دیگر محکوم ساخت.

دادگاه‌ها و مقامات کشور بازداشت کننده در موقع تعیین مجازات باید این نکته را به روشنی در نظر گیرند که چون متهم تبعه کشور بازداشت کننده نیست، هیچگونه وظیفه وفاداری در قبال آن کشور ندارد، و اگر در اختیار آن کشور است فقط به دلیل اوضاع و احوالی است که خارج از اختیار شخص او می‌باشد.

دادگاه‌ها و مقامات نامبرده آزاد خواهند بود که آزادانه مجازاتی را که جهت تخلف اسیر در نظر گرفته شده است، تخفیف دهند. آنها اختیار دارند حداقل مجازات معین جهت تخلف مزبور را اجرا نمایند.

هرگونه مجازات دسته جمعی برای اعمال انفرادی و هرگونه تنبیه بدنی و هرگونه حبس در اماکنی که از روشنایی روز محروم باشد، و به طور کلی هرگونه شکنجه و قساوت ممنوع است. از این گذشته کشور بازداشت کننده نمی‌تواند هیچ اسیر جنگی را از درجه و رتبه خود محروم سازد و یا از حمل علامات آن ممانعت نماید.

ماده ۸۸ـ افسران و افسران جزء و سربازان اسیر جنگی که مجازات انضباطی یا جزایی می‌شوند، نباید رفتاری که با آنها می‌شود، سختتر از رفتاری باشد که با افراد نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده که دارای همان درجه بوده و به همان مجازات محکوم شده‌اند، می‌شود.

اسیران جنگی زن نباید در موقع تعیین مجازات به محکومیت شدیدتر از محکومیت زنان وابسته به نیروهای کشور بازداشت کننده، که مرتکب همان جرم شده باشد، محکوم شوند یا در دوره اجرای مجازات رفتاری که با آنها می‌شود شدیدتر از رفتاری باشد که با زنان وابسته به نیروهای آن کشور می‌شود.

در هیچ حالی اسیران جنگی زن نباید در موقع تعیین مجازات به محکومیت شدیدتر از محکومیت مردان عضو نیروهای جنگی کشور بازداشت کننده، که مرتکب همان جرم شده باشند، محکوم گردند یا در موقع اجرای مجازات رفتار شدیدتری با آنها بشود.

پس از انجام مجازات‌های انضباطی و یا جزایی درباره اسیر جنگی که محکومیت یافته است، رفتاری که با او می‌شود نباید با رفتاری که با اسیران میشود متفاوت باشد.

۲ــ مجازات‌های انضباطی

ماده ۸۹ـ مجازات‌های انضباطی که درباره اسیران جنگی ممکن است اجرا شود به قرار ذیل است:

۱ـ جریمه تا میزان پنجاه درصد از مساعده حقوق و فوق‌العاده کار مذکور در مواد ۶۰ و ۶۲ در مدتی که بیشتر از سی روز نباشد؛

۲ـ حذف مزایایی که علاوه بر مقررات این مقاوله‌نامه اعطا می‌شود؛

۳ـ بیگاری که از دو ساعت در روز تجاوز نکند؛

۴ـ توقیف.

مجازات بند ۳ را نمی‌توان درباره افسران معمول داشت.

در هیچ موردی مجازات‌های انضباطی یاد شده نباید خلاف انسانیت و توأم با خشونت یا متضمن خطر برای سلامت اسیران جنگی باشد.

ماده ۹۰ـ مدت یک مجازات واحد هیچگاه از ۳۰ روز متجاوز نخواهد بود. در موارد جرم انضباطی مدت توقیف احتیاطی که متهم قبل از دادرسی و اعلام مجازات تحمل نموده است، از مدت محکومیت کسر خواهد شد.

مدت زمان بین صدور حکم مجازات انضباطی و اجرای آن نباید بیش از یک ماه باشد. چنانچه یک نفر اسیر جنگی محکوم مجدّداً به مجازات انضباطی جدیدی محکوم شود، درصورتیکه مدت یکی از دو محکومیت مزبور ده روز یا بیشتر باشد، باید بین اجرای دو مجازات لااقل سه روز فاصله باشد.

ماده ۹۱ـ فرار یک اسیر جنگی زمانی موفق تلقی می‌شود که:

۱ـ بتواند به نیروهای مسلح کشور متبوع خود یا به نیروهای مسلح یک کشور متحد ملحق شود.

۲ـ از اراضی تحت اختیار کشور بازداشت کننده یا کشور متحد آن خارج شود.

۳ـ به یک کشتی تحت پرچم کشور متبوع خود یا یک کشور متحد آن که در آبهای ساحلی کشور بازداشت کننده است، ملحق شود مشروط به اینکه کشتی مزبور تحت امر کشور بازداشت کننده واقع نباشد.

اسیران جنگی که براساس این ماده موفق به فرار شوند اگر مجدّداً اسیر گردند مشمول هیچگونه مجازاتی برای فرار سابق خود نخواهند بود .

ماده ۹۲ـ اسیر جنگی که اقدام به فرار کند و قبل از موفقیت براساس ماده ۹۱ دستگیر شود، نسبت به عمل مزبور، حتی اگر تکراری هم باشد، فقط مشمول یک مجازات انضباطی خواهد بود.

فراری دستگیر شده هر چه زودتر به مقامات نظامی مربوط تسلیم خواهد گردید.

اسیران جنگی که بر اثر فرار غیر موفقیت آمیز مجازات شده باشند ممکن است علیرغم بند چهارم از ماده ۸۸ تحت مراقبت مخصوص قرار داده شوند، مشروط به اینکه مراقبت مزبور به سلامت آنها صدمه

نزند. این مراقبت باید در بازداشتگاه اسیران جنگی صورت گیرد و متضمن حذف هیچیک از حقوقی که به موجب این مقاوله‌نامه به آنان اعطاء شده است، نباشد.

ماده ۹۳ـ فرار یا تلاش برای فرار، حتی اگر با ارتکاب جرم مکرر همراه باشد، اگر زندانی جنگی به دلیل جرم مرتکب شده در زمان فرار یا تلاش برای فرار، تحت پیگرد قضایی قرار گیرد، مجازات او با شرایط سنگین در نظر گرفته نمی‌شود.

طبق اصل مندرج در ماده ۸۳، جرائمی که اسیران جنگی صرفاً با هدف تسهیل در فرار مرتکب می‌شوند، و این جرائم متضمن هیچگونه خشونتی علیه جان یا اعضای بدن نمی‌باشند، مانند جرائم علیه اموال عمومی، سرقت بدون قصد غنای خود، تهیه یا استفاده از اوراق جعلی، و پوشیدن لباس غیرنظامی فقط موجب مجازات انضباطی می‌شود.

اسیران جنگی که کمک یا مشارکت به فرار یا تلاش برای فرار می‌کنند، از این نظر فقط مشمول مجازات انضباطی خواهند بود.

ماده ۹۴ - اگر اسیری فراری دوباره دستگیر شود، به ترتیبی که در ماده ۱۲۲ تعریف شده است، به کشوری که به آن وابسته است، با کشور متبوع او اطلاع داده می‌شود.

۹۵ - زندانی جنگی متهم به ارتکاب جرم علیه نظم و انضباط، تا زمان رسیدگی به پرونده، نباید در بازداشت نگهداری شود، مگر اینکه یک عضو نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده در صورتیکه به ارتکاب جرم مشابه متهم شود، در بازداشت نگهداری شود، یا اینکه این امر به نفع نظم و انضباط اردوگاه ضروری باشد.

هر دوره‌ای که یک اسیر جنگ در انتظار رسیدگی به یک جرم علیه نظم و انضباط در بازداشت سپری می‌کند، باید به حداقل مطلق کاهش یابد و نباید بیش از چهارده روز باشد.

مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل درباره اسیرانی که به علت خلاف انتظامی در بازداشت احتیاطی هستند اجرا خواهد گردید.

۹۶ - اقداماتی که به منزله تخلف علیه نظم و انضباط هستند باید فوراً مورد رسیدگی قرار گیرند

بدون هر نوع پیش داوری نسبت صلاحیت دادگاه ها و مقامات عالی نظامی، مجازات انضباطی را تنها یک افسر با اختیارات انضباطی به عنوان فرمانده اردوگاه یا یک افسر مسئول که جایگزین او می‌شود یا به او اختیارات انضباطی خود را واگذار کرده است، در اختیار خود دارد.

این اختیارات در هیچ حالی نباید به یک اسیر جنگی تفویض یا توسط یک اسیر جنگی اعمال شود.

قبل از صدور حکم مجازات انضباطی باید موارد اتهام به طور دقیق به متخلّف اطلاع داده شود تا او نیز بتواند عمل خود را توضیح داده و از خود دفاع کند.

به او اجازه داده خواهد شد که شهادت شهود خود را ارائه کرده و در صورت لزوم به یک نفر مترجم ذیصلاح دسترسی داشته باشد. حکم صادره به اسیر جنگی و نماینده او اعلام داده می‌شود.

فرمانده بازداشتگاه باید دفتری برای ثبت مجازات‌های انضباطی صادره اختصاص دهد. دفتر مزبور در زیر نظر نمایندگان کشور حامی خواهد بود.

ماده ۹۷ـ اسیران جنگی به هیچ وجه نباید به ندامتگاه (زندان، ندامتگاه، زندان محکومین و غیره) منتقل شوند تا مجازات‌های انضباطی در آنها اعمال شود.

کلیه اماکن مجازات‌های انتظامی که اسیران جنگی که در دوره مجازات در آنجا به سر می‌برند، باید مطابق شرایط بهداشتی مذکور در ماده ۲۵ باشند. هر اسیر جنگی باید قادر باشند که به حفظ نظافت خود بر طبق مفاد ماده ۲۹ باشد.

محل توقیف افسران و همردیفان آنها باید از محل توقیف اسیران رده پایینتر جدا باشد. اسیران جنگی زن که در مجازات انضباطی به سر می‌برند، باید در اماکنی متمایز از مردان نگهداری شوند و مستقیماً تحت مراقبت زنان باشند.

ماده ۹۸ – یک اسیر جنگی که به عنوان مجازات انضباطی در بازداشت است، همچنان از مزایای مفاد این مقاوله‌نامه بهره‌مند خواهد بود، مگر در مواردی که صرفاً به دلیل محبوس بودن وی غیرقابل اجرا است. چنین اسیری در هیچ موردی نمی‌تواند از مزایای مفاد مواد ۷۸ و ۱۲۶ محروم شود.

اسیری که مجازات انضباطی برای او صادر شده است را نمی‌توان از امتیازات مربوط به درجه خود محروم کرد.

اسیران جنگی که مجازات انضباطی برای آنها صادر می‌شود باید حداقل روزانه دو ساعت ورزش کنند و در هوای آزاد بمانند.

آنها بنا به درخواست خود اجازه حضور در معاینات پزشکی روزانه را خواهند داشت. آنها باید توجه لازم را دریافت کنند و در صورت لزوم به درمانگاه کمپ یا بیمارستان منتقل شوند.

آنها باید اجازه خواندن و نوشتن و همچنین ارسال و دریافت نامه را داشته باشند. اما بسته‌های پستی و حواله های مالی را می‌توان تا اتمام مجازات از آنها دریغ کرد. در عین حال بسته‌ها و امانات آنها به نماینده زندانیان سپرده می‌شوند. کالاهای فاسدشدنی موجود در این بسته‌ها را به درمانگاه تحویل داده می‌شود.

۳ـ تعقیب قضایی

ماده ۹۹ - هیچ اسیر جنگی را نباید به دلیل ارتکاب عملی به موجب قوانین کشور بازداشت کننده یا به موجب حقوق بین‌المللی که در تاریخ ارتکاب آن عمل معتبر است، و صریحاً ممنوع نباشد، محکوم کرد.

هیچ فشار روحی یا بدنی نباید به منظور اعتراف گیری نسبت به عمل مورد اتهام به اسیر جنگی وارد شود.

هیچ اسیر جنگی را نباید محکوم نمود مگر آنکه فرصت دفاع داشته و یک نفر وکیل مدافع صلاحیت دارد داشته باشد.

ماده ۱۰۰ـ در مورد تخلفاتی که طبق قوانین کشور بازداشت کننده مشمول حکم اعدام است، باید مراتب هر چه زودتر به اسیران جنگی و کشورهای حامی اطلاع داده شود.

بعد هم هیچگونه تخلفی را نباید بدون موافقت کشور متبوع اسیران با حکم اعدام مجازات کرد.

درباره اسیر جنگی نباید حکم اعدام صادر کرد مگر پس از آنکه توجه دادگاه طبق بند دوم از ماده ۸۷ ـ مخصوصاً به این نکته جلب شده باشد که چون متهم تبعه کشور بازداشت کننده نیست، هیچگونه وظیفه وفاداری در قبال آن کشور را ندارد و فقط به دلایلی که در اختیار نیست، به دست کشور بازداشت کننده افتاده است.

ماده ۱۰۱ـ چنانچه درباره یک اسیر جنگی حکم اعدام صادر گردد، حکم مزبور از تاریخی که شرح جزئیات آن طبق ماده ۱۰۷ به کشور حامی به نشانی معین برسد تا انقضای لااقل شش ماه نباید به موقع اجرا گذاشته شود.

ماده ۱۰۲ـ حکم صادره بر علیه اسیر جنگی در صورتی معتبر است که توسط همان دادگاه‌ها و مطابق همان اصول دادرسی که درباره اشخاص متعلق به نیروهای کشور بازداشت کننده معمول است، صادر شده باشد. از آن گذشته اعتبار آن باید مطابق با مفاد این فصل رعایت شده باشد.

ماده ۱۰۳ـ هر بازپرسی قضایی بر علیه اسیر جنگی باید با سرعتی که اوضاع و احوال اجازه می‌دهد جریان یابد بگونه‌ای که دادرسی هرچه زودتر انجام شود.

هیچ اسیر جنگی را نباید در بازداشت موقت نگاه داشت مگر به همان میزانی که درباره اعضای نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده برای همان نوع تخلفات در نظر گرفته می‌شود، و یا در صورتیکه امنیت کشور نگهدارنده اسیر ایجاب کند. اما در هیچ شرایطی توقیف احتیاطی مزبور نباید از سه ماه تجاوز کند. مدت بازداشت موقت اسیر جنگی از مدت مجازات محرومیت از آزادی اسیر محکوم کسر خواهد شد. از این گذشته در موقع تعیین مجازات هم مدت مزبور در نظر گرفته خواهد شد.

اسیران جنگی در مدت بازداشت موقت از مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل بهره‌مند خواهد بود.

ماده ۱۰۴ـ در هر موردی که کشور بازداشت کننده تصمیم به تعقیب قضایی یک اسیر جنگی بگیرد، باید مراتب را هر چه زودتر و لااقل سه هفته قبل از شروع دادرسی به کشور حامی اطلاع دهد. مهلت سه هفته مزبور از تاریخی شروع می‌شود که اطلاعیه به کشور حامی برسد. اطلاعیه مزبور حاوی مطالب زیر خواهد بود:

۱ـ نام و نام خانوادگی اسیر جنگی با ذکر درجه و شماره و تاریخ تولد او، و در صورتیکه شغلی داشته باشد تعیین شغل و حرفه او.

۲ـ محل توقیف یا بازداشت.

۳ـ شرح اتهام یا اتهامات با ذکر مقررات قانونی که درباره آن اتهامات قابل اجرا است.

۴ـ تعیین دادگاهی که قضیه را دادرسی خواهد کرد، همراه با ذکر تاریخ و محلی که برای شروع دادرسی در نظر گرفته شده است.

عین این اطلاعیه توسط کشور بازداشت کننده به وکیل اسیر جنگی تسلیم خواهد شد.

ماده ۱۰۵ـ اسیر جنگی حق خواهد داشت یکی از هم بندان خود را بعنوان معتمد داشته باشد، به انتخاب خود وکیل مدافع داشته باشد، شاهدی را به دادگاه فرا بخواند، و در صورت لزوم یک نفر مترجم ذیصلاح نیز او را در جریان محاکمه همراهی کند. کشور بازداشت کننده به موقع و قبل از دادرسی به این اسیر اطلاع خواهد داد که این حقوق را دارد.

چنانچه اسیر جنگی وکیل مدافع انتخاب نکرده باشد، کشور حامی یک نفر مدافع برای او تعیین خواهد کرد. کشور حامی برای این کار لااقل یک هفته فرصت خواهد داشت و کشور بازداشت کننده بر حسب تقاضای آن کشور فهرستی از کسانی که برای امر دفاع صلاحیت دارند، برای او ارسال خواهد داشت. در صورتیکه وکیل مدافع توسط اسیر جنگی و یا کشور حامی انتخاب نشده باشد، کشور بازداشت کننده مستقیما یک نفر وکیل ذیصلاح برای دفاع متهم تعیین خواهد کرد.

وکیل مدافع برای تهیه مقدمات دفاع متهم لااقل دو هفته از شروع دادرسی وقت خواهد داشت و باید از تسهیلات لازم برخوردار باشد. باید بتواند آزادانه با متهم ملاقات و بدون حضور کسی با او صحبت کند. همچنین می‌تواند با کلیه شهود متهم شامل اسیران جنگی گفتگو کند. وکیل نامبرده تا پایان مدت رسیدگی از این تسهیلات بهره‌مند خواهد بود.

ادعانامه و مدارکی که به طور کلی طبق قوانین جاری ارتش کشور بازداشت کننده به متهمین ابلاغ می‌شود، با فرصت کافی قبل از شروع دادرسی به زبانی که متهم آنرا می‌فهمد به اسیر متهم تسلیم خواهد شد. ادعا نامه و مدارک مزبور به همین کیفیت به مدافع متهم نیز تسلیم خواهد شد.

نمایندگان کشور حامی حق خواهند داشت در جلسات دادرسی حضور یابند مگر آنکه دادرسی از لحاظ مصالح امنیتی کشور در جلسه غیر علنی برگزار شود. در اینصورت کشور بازداشت کننده این موضوع را به کشور حامی اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۰۶ـ هر اسیر جنگی حق خواهد داشت طبق اصول معمول مربوط اعطای نیروهای مسلح کشور بازداشت کننده در مورد هر حکمی که درباره او صادر شود، تقاضای پژوهش یا فرجام یا تجدیدنظر نماید. حقوق دادخواهی او و همچنین فرصت‌های اعمال حقوق مزبور به او اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۰۷ـ حکمی که درباره یک نفر اسیر جنگی صادر شود بلافاصله از طریق اطلاعیه‌ای اجمالی با ذکر اینکه آیا اسیر حق پژوهش یا فرجام یا تجدیدنظر دارد، به استحضار کشور حامی خواهد رسید. اطلاعیه مزبور به معتمد ذیربط تسلیم خواهد شد. همچنین درصورتی که رأی صادره در حضور متهم صادر نشده باشد به زبانی که او آنرا می‌فهمد، به او ابلاغ خواهد شد. افزون براین، کشور بازداشت کننده بلافاصله تصمیم اسیر جنگی را درباره استفاده از حقوق دادخواهی را به کشور حامی اطلاع خواهد داد.

از این گذشته درصورتیکه محکومیت قطعی شود، و یا در صورتیکه در دادگاه بدوی حکم اعدام صادر شده باشد، کشور بازداشت کننده اطلاعیه مبسوطی که حاوی مطالب ذیل باشد هرچه زودتر برای کشور حامی ارسال خواهد داشت:

۱ـ متن صحیح حکم؛

۲ـ گزارش اجمالی بازپرسی و دادرسی با ذکر رئوس موضوعات مورد اتهام و دفاع؛

۳ـ ذکر محلی که محکومیت در آنجا انجام خواهد شد؛

ابلاغ اطلاعات مذکور در بندهای بالا به کشورهای حامی به نشانی که کشور مزبور قبلاً به کشور بازداشت کننده اطلاع داده صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۰۸ـ مجازات‌هایی که طبق احکام صادره بر علیه اسیران جنگی قطعیت می‌یابد در همان مکان و به همان کیفیتی که برای اعضای نیروهای کشور بازداشت کننده معمول است، اجرا خواهد شد. کیفیات مزبور باید در همه احوال مطابق اصول بهداشتی و اصول انسانیت باشد.

اسیران جنگی از زن که به این طریق محکوم می‌شوند، در اماکن مجزا و تحت نظارت زنان قرار خواهد گرفت.

در هر حال اسیران جنگی که محکوم به مجازات محرومیت از آزادی می‌شوند از مفاد مواد ۷۸ و ۱۲۶ این مقاوله‌نامه برخوردار خواهند بود. از این گذشته اجازه خواهد داشت که نامه دریافت و ارسال دارند و لااقل ماهی یک بسته امانت پستی دریافت و بطور منظم در هوای آزاد ورزش کنند. مراقبتهای بهداشتی که مستلزم وضع سلامت آنان است و همچنین درصورتی که مایل باشند مساعدت‌های

مذهبی نیز دریافت خواهند داشت. مجازات‌هایی که درباره آنها اجرا می‌شود منطبق با مفاد بند سوم از ماده ۸۷ خواهد بود.

بخش چهارم: پایان اسارت

قسمت اول: بازگشت به میهن و بستری شدن در کشور بیطرف

ماده ۱۰۹ـ کشورهای متخاصم با قید مفاد بند سوم این ماده مکلفند اسیران جنگی را که شدیداً بیمار یا مجروح می‌باشند، بدون ملاحظه تعداد یا درجه آنان طبق بند اول از ماده بعدی (ماده ۱۱۰) پس از آنکه قادر به حمل و نقل شدند، به میهن خودشان باز گردانند.

در تمام مدت درگیری‌ها کشورهای متخاصم سعی خواهند کرد که با همکاری کشورهای بیطرف ترتیبی را اتحاذ کنند تا اسیران بیمار یا زخمی مذکور در بند دوم از ماده بعد در کشوری بیطرف بستری شوند. به علاوه ممکن است موافقتنامه‌هایی بین خود به منظور بازگرداندن مستقیم اسیرانی که مدت طولانی در اسارت به سر برده‌اند، به میهن خودشان یا بازداشت آنها در یک کشور بیطرف منعقد سازند.

هیچ اسیر جنگی که به موجب بند اول این ماده برای بازگشت به کشور خود در نظر گرفته شده است، نباید در دوره درگیری‌ها برخلاف میل خود او بازگشت داده شود.

ماده ۱۱۰ـ اشخاص زیر مستقیماً به میهن خود بازگشت داده خواهند شد:

۱ـ بیماران و زخمی‌های غیرقابل علاج که استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

۲ـ بیماران و زخمی‌هایی که براساس گزارشات پزشکی در ظرف مدت یک سال قابل علاج نبوده، و وضع بدنی آنها مستلزم معالجه می‌باشد، و همچنین استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

۳ـ زخمی‌ها و بیمارانی که معالجه شده‌اند، ولی استعدادی فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی و دائمی یافته باشد.

اشخاص زیر را ممکن است در کشور بیطرف در بیمارستان بستری کرد:

۱ـ زخمی‌ها و بیمارانی که علاج آنان در ظرف یک سال از تاریخ وقوع جراحت یا شروع بیماری امکان پذیر می‌باشد، مشروط به اینکه معالجه او در کشور بیطرف سریعتر و مطمئن‌تر امکان پذیر باشد.

۲ـ اسیران جنگی که سلامت فکری یا جسمانی آنان طبق گزارشات پزشکی، و با ادامه اسارت در معرض خطری جدی است. اما بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف ممکن باشد آنها را از این خطر نجات دهد.

کشورهای مربوطه به موجب موافقتنامه‌هایی بین خود تعیین خواهند کرد که برای بستری شدن (آن بیماران و زخمی‌های) در بیمارستان در کشور بیطرف، اسیر جنگی چه شرایطی باید داشته باشد. آنها همچنین روش اقدام را میان خود تعریف خواهند کرد. بطور کلی اسیران جنگی که در کشور بیطرف بستری شده‌اند، در صورتیکه جزو یکی از گروه‌های ذیل باشند به کشور خودشان اعاده خواهند شد.

۱ـ کسانیکه وضع بیماری آنها بگونه‌ای شدت یافته است که واجد شرایط بازگشت مستقیم به میهن می‌باشند.

۲ـ کسانیکه استعداد جسمانی یا فکری آنان بعد از معالجه پیوسته در حال نقصان فوقالعاده قرار دارد.

در صورتیکه میان طرفین درگیر در مخاصمه خاص برای تعیین موارد ناتوانی یا بیماری که مستلزم بازگشت مستقیم یا اقامت در یک کشور بیطرف است، منعقد نشده باشد، این موارد مطابق با اصول مقرر در توافقنامه نمونه در مورد بازگشت مستقیم و اقامت در کشورهای بیطرف زندانیان جنگ زخمی و بیمار و در مقررات مربوط به کمیسیون‌های پزشکی مختلط که به این مقاوله‌نامه ضمیمه می‌باشد، حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۱۱ـ کشور بازداشت کننده و کشور متبوع اسیران جنگی و یک کشور بیطرف که مورد قبول طرفین باشد، سعی خواهند کرد موافقتنامه‌هایی منعقد نمایند که به موجب آن بتوان اسیران جنگی را تا پایان درگیری‌ها در خاک آن کشور بیطرف در بازداشت نگاه داشت.

ماده ۱۱۲ـ به محض شروع درگیری‌ها کمیسیونهای مختلط پزشکی تعیین خواهند شد که بیماران و زخمی‌ها را معاینه کنند و درباره آنان همه گونه تصمیمات لازم که برای سلامتی آنان ضروری است را بگیرند. طرز تعیین و وظایف و چگونگی عمل کمیسیون‌های مزبور برطبق مفاد آیین‌نامه پیوست این مقاوله‌نامه خواهد بود.

با اینحال، اسیرانی که براساس گزارشات پزشکی کشور بازداشت کننده به طور وضوح زخمی یا بیمار شدید داشته باشند، می‌توانند به میهن خود اعاده شوند بی آنکه به کمیسیون پزشکی مختلط نیازی باشند.

ماده ۱۱۳ـ علاوه بر کسانی که توسط مقامات پزشکی کشور بازداشت کننده جزو اسیران زخمی و بیمار گروه‌های زیر باشند، حق خواهند داشت برای معاینه به کمیسیون‌های پزشکی که در ماده بعد پیشبینی شده است، مراجعه نمایند:

۱ـ زخمی‌ها و بیمارانی که توسط یک پزشک هم میهن یا تابع کشور متحد کشور متبوع آنان که در بازداشتگاه به حرفه پزشکی اشتغال دارد، پیشنهاد شوند.

۲ـ زخمی‌ها و بیمارانی که توسط وکیل خودشان پیشنهاد می‌شوند.

۳ـ زخمی‌ها و بیمارانی که توسط کشور متبوع خود یا توسط یک سازمان مورد قبول کشور مزبور که به کمک اسیران آمده است، پیشنهاد شوند.

با این وجود، اسیرانی که به هیچیک از طبقات فوق تعلق ندارند، نیز می‌توانند برای معاینه پزشکی مراجعه کنند و همچنین وکیل آنان مجاز خواهد بود که در موقع معاینه حضور داشته باشد.

ماده ۱۱۴ـ اسیران جنگی که دچار سوانح شده باشند به استثنای کسانی که عمداً خود را مجروح می‌سازند، برای بازگشت به میهن یا بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف از مزایای این مقاوله‌نامه برخوردار خواهند بود.

ماده ۱۱۵ـ هیچ اسیر جنگی که محکوم به مجازات انضباطی بوده، اما واجد شرایط لازم برای که برای بازگشت به میهن، و یا بستری شدن در کشور بیطرف باشند، نباید به علت اینکه به مجازات نرسیده‌اند، همچنان بعنوان نگاه داشته شوند.

اسیران جنگی که تحت تعقیب قضایی بوده یا محکومیت قضایی یافته باشند، در صورتیکه برای اعاده به میهن یا بستری شدن در کشور بیطرف واجد شرایط باشند، نیز در صورت موافقت کشور بازداشت کننده می‌توانند قبل از پایان دادرسی یا قبل از پایان مجازات این ماده استفاده کنند.

کشورهای متخاصم اسامی کسانی را که تا پایان دادرسی یا تا پایان اجرای مجازات نگاه داشته خواهند شد. به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۱۶ـ هزینه بازگشت اسیران جنگی به میهن، یا هزینه انتقال آنان به کشور بیطرف از مرز کشور بازداشت کننده به بعد، بر عهده کشور متبوع آنان خواهد بود.

ماده ۱۱۷ـ هیچ اسیری را که به میهن بازگشت داده می‌شود را نباید به خدمت نظامی فعال گماشت.

قسمت دوم: آزادی و بازگشت اسیران جنگی در پایان درگیری‌ها

ماده ۱۱۸ـ اسیران جنگی بلافاصله پر از پایان جنگ آزاد و به کشور خود بازگشت داده خواهند شد.

در صورتیکه در پایان جنگ بین طرفین مقاوله‌نامه در این مورد توضیح داده نشده باشد، و یا اصلاً چنین مقاوله‌نامه‌ای بین طرفین منعقد نشده باشد، هر یک از کشورهای بازداشت کننده طرحی برای اعاده اسیران جنگی طبق اصول مذکور در بند فوق تنظیم و بلافاصله به موقع اجرا خواهد گذاشت.

در هر یک از موارد بالا اقداماتی که در نظر گرفته شده است، به اطلاع اسیران جنگی خواهد رسید.

هزینه بازگشت اسیران جنگی در هر حال به طور عادلانه بین کشور بازداشت کننده و کشور متبوع اسیران تقسیم خواهد شد. در تقسیم هزینه‌های مزبور اصول زیر رعایت خواهد شد:

الف) در صورتیکه دو کشور هم مرز باشند، کشور متبوع اسیران جنگی هزینه بازگشت آنان را از مرز کشور بازداشت کننده به بعد برعهده خواهد گرفت؛

ب) در صورتیکه دو کشور هم مرز نباشند، کشور بازداشت کننده هزینه حمل اسیران را تا مرز یا بندری که به کشور متبوع اسیران نزدیکتر باشد، برعهده خواهد گرفت. آن کشورها نسبت به بقیه هزینه‌های بازگشت اسیران کشورهای مربوطه مقاوله‌نامه‌ای برای تقسیم عادلانه میان خود خواهند دشت. انعقاد این مقاوله‌نامه در هیچ حالی نباید موجب هیچ وفقه‌ای در بازگشت اسیران جنگی شود.

ماده ۱۱۹ـ بازگشت اسیران با شرایطی شبیه به آنچه در مواد ۴۶ تا ۴۸ این مقاوله‌نامه برای انتقال اسیران جنگی پیشبینی شده است، با توجه به مفاد ماده ۱۱۸ و مواد بعدی آن صورت خواهد گرفت.

هنگام بازگشت باید وسایل قیمتی که از اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۱۸ گرفته شده است و وجوه نقدی که به پول کشور بازداشت کننده تبدیل نشده است، به آنها مسترد خواهد شد.

اشیای قیمتی یا وجوه نقدی تبدیل شده به پول خارجی که در موقع بازگشت اسیران جنگی به علتی به آنان مسترد نشده باشد، به دفتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۲ اعاده خواهد شد.

اسیران جنگی اجازه خواهند یافت وسایل شخصی و نامه‌ها و امانات رسیده به عنوان خود را با خود ببرند. وزن این وسایل و با نامه‌ها ممکن است در صورتیکه اوضاع بازگشت ایجاب کند به میزانی که اسیر جنگی می‌تواند با خود حمل کند، محدود شود. اما در هر حال هر اسیری مجاز خواهد بود لااقل ۲۵ کیلو با خود ببرد.

سایر لوازم شخصی اسیر جنگی توسط کشور بازداشت کننده نگاه داشته خواهد شد و به محض آنکه بین آن کشور با کشور متبوع اسیر جنگی موافقتنامه‌ای درباره چگونگی انتقال اسیران و پرداخت هزینه‌های مربوط منعقد شود، برای صاحب آن ارسال خواهد گردید.

اسیران جنگی که به علت جنایت یا جرم مربوطه به حقوق کیفری تحت تعقیب قضایی باشند، ممکن است تا پایان دادرسی و در صورت ضرورت تا پایان مجازات در بازداشتگاه باقی خواهند ماند.

کشورهای متخاصم اسامی اسیران جنگی را که تا ختم دادرسی یا ختم مجازات نگاه خواهند داشت به یکدیگر اطلاع خواهند داد.

کشورهای متخاصم بین خود ترتیبی اتخاذ خواهند داد تا کمیسیون‌هایی برای جستجوی اسیران متواری و تأمین بازگشت آنان در اسرع وقت تشکیل شوند.

قسمت سوم: فوت اسیران جنگی

ماده ۱۲۰ـ وصیّتنامه‌های اسیران جنگی طوری تنظیم خواهد شد که براساس قوانین کشور اصلی آنان برای اعتبار وصیّتنامه لازم است. کشور مزبور اقدامات لازم به عمل خواهد آورد که شرایط مذکور به اطلاع کشور بازداشت کننده برسد. در صورت تقاضای اسیران جنگی، و در هر حال پس از فوت او،

وصیّتنامه در اسرع وقت به کشور حامی و یک نسخه رونوشت گواهی شده آن به آژانس مرکزی اطلاعات تسلیم خواهد شد .

گواهینامه‌های فوت طبق نمونه پیوست این مقاوله‌نامه با فهرست اسامی کلیه اسیران جنگی که در اسارت فوت کرده‌اند، همراه با تصدیق یک افسر مسئول در اسرع وقت به دفتر اطلاعات اسیران جنگی که به موجب ماده ۱۲۲ تشکیل می‌شود، ارسال خواهد شد.

اطلاعات مربوط به هویت متوفیان که فهرست آن در بند سوم ماده ۱۷ ذکر شده است، و همچنین محل و تاریخ و علت فوت و محل و تاریخ دفن آنها، به انضمام کلیه اطلاعات لازم جهت تشخیص قبور آنان باید در گواهینامه‌ها یا فهرست‌های مزبور قید شود.

قبل از دفن یا سوزاندن جسد فوت شده، جنازه باید مورد معاینه پزشکی قرارگیرد تا وقوع فوت مسلم، گزارش فوت تهیه، و در صورت ضرورت هویت متوفی مشخص شود.

مقامات بازداشت کننده مراقبت خواهند کرد که اسیران جنگی که در اسارت فوت می‌کنند با احترام و در صورت امکان بر طبق اصول مذهبی خود به خاک سپرده شوند، قبور آنان محترم شمرده شود، به شکل آبرومند نگاهداری شده، و علائمی داشته باشد که پیدا کردن آن همیشه امکان پذیر باشد. در صورت امکان اسیران جنگی متوفی که متعلق به یک کشورند در یک محل دفن خواهند شد.

اسیران جنگی متوفی به شکل انفرادی دفن خواهند شد، مگر در صورت وجود شرایط اضطراری که دفن آنها را در یک قبر مشترک ضروری سازد.

اجساد را نباید سوزاند مگر اینکه ضرورت‌های بهداشتی ایجاب کند، یا مذهب متوفی دستور سوزاندن داده باشد، یا خود متوفی آنرا درخواست کرده باشد. درصورت سوزاندن جسد، مراتب با ذکر علل آن در سند فوت ذکر خواهد شد.

برای آنکه بتوان قبور را همیشه پیدا کرد، کلیه اطلاعات مربوط به دفن و قبور باید توسط یک اداره قبور که کشور بازداشت کننده تأسیس می‌کند، ثبت شود. فهرست آن قبور و اطلاعات مربوط به اسیران جنگی مدفون در قبرستان‌ها یا در جاهای دیگر برای کشور متبوع اسیران جنگی مزبور ارسال خواهد شد. کشوری که زمین قبرستان را در اختیار دارد، در صورتیکه عضو این مقاوله‌نامه باشد موظف است از قبور محافظت به عمل آورده، و هر جسدی که بعداً به جای دیگر انتقال می‌یابد ثبت

کند. این مقررات در مورد خاکسترهایی که اداره قبور تا وصول تصمیم قطعی کشور اصلی صاحبان آن نگاه می‌دارد، نیز معتبر خواهد بود.

ماده ۱۲۱ـ هر فوت یا جراحت شدید یک اسیر جنگی که توسط یک نگهبان یا یک اسیر جنگی دیگر، و یا هر شخص دیگری وقوع یابد، و همچنین هر فوتی که به علت غیر معلوم واقع شود، فورا توسط کشور بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار خواهد گرفت.

بلافاصله مکاتبه‌ای در باره این امر با کشور حامی ارسال انجام می‌شود. شهادت شهود بویژه شهادت اسیران جنگی جمع‌آوری خواهد شد و گزارشی حاوی این اطلاعات برای کشور مزبور ارسال می‌گردد.

چنانچه نتیجه تحقیق به مجرمیت یک یا چند نفر منجر شود، کشور بازداشت کننده همه گونه اقدامات لازم را برای تعقیب قضایی مسئول یا مسئولین به عمل خواهد آورد.

بخش پنجم

دفتر اطلاعات و جمعیت‌های تعاونی مربوط به اسیران جنگی

ماده ۱۲۲ـ به محض شروع جنگ و در کلیه موارد اشغال، هر یک از کشورهای متخاصم یک دفتر رسمی اطلاعات در خصوص اسیران جنگی که در اختیار خود دارد تأسیس خواهد کرد. کشورهای بیطرف یا غیر متخاصم که در خاک خود اشخاصی متعلق به یکی از گروه‌های مذکور در ماده ۴ را پذیرفته باشند نیز در مورد اشخاص مزبور به همین طریق رفتار خواهند کرد. کشور ذیربط مراقبت به عمل خواهد آورد تا دفتر اطلاعات یاد شده لوازم و کارمند کافی برای اجرای موثر وظایف خود در اختیار داشته باشد.

کشور مزبور مختار خواهد بود که در دفتر مزبور اسیران جنگی را بکار گیرد، مشروط بر اینکه شرایط مقرر در بخش مربوط به کار کردن اسیران جنگی مندرج در این مقاوله‌نامه محترم شمرده شود.

هر یک از کشورهای متخاصم در کوتاهترین مدت ممکن اطلاعات مندرج در بندهای چهارم و پنجم و ششم این مقاوله‌نامه را در خصوص هر فرد دشمن که متعلق به یکی از گروه‌های مذکور در ماده ۴ می‌باشد و توسط آن اسیر می‌شود، برای دفتر نامبرده ارسال خواهند داشت. کشورهای بیطرف یا غیر متخاصم نیز در مورد اشخاص متعلق به گروه‌های مذکور که در خاک خود پذیرفته باشند، به همین نحو رفتار خواهند کرد.

دفتر اطلاعات با سریعترین زمان و امکانات ممکن اطلاعات مزبور را توسط کشور حامی، و از طرف دیگر توسط آژانس مرکزی موضوع ماده ۱۲۳ برای کشورهای ذیربط خواهد فرستاد.

اطلاعات مزبور باید طوری باشد که خانواده‌های ذینفع را سریعاً از آن آگاه سازد. اطلاعات مزبور تا آنجا که مربوط به دفتر اطلاعات می‌باشد، باید در مورد هر اسیر جنگی با قید مقررات ماده ۱۷ مشتمل بر نام و نام خانوادگی، درجه و شماره، محل و تاریخ کامل تولد، کشور متبوع، و نام پدر و مادر، و نام و نشان شخصی که اسارت اسیر جنگی باید به او اطلاع داده شود، و نشانی دقیق جایی که اینگونه مکاتبات به آنجا ارسال شود، کاملا مشخص و روشن باشد.

دفتر اطلاعات مزبور از دوایر مختلف مربوطه اطلاعات مربوط به نقل و انتقال و آزادی و بازگشت به میهن اسیران جنگی، و یا فرار و بستری شدن در بیمارستان و در نهایت فوت او را جمع آوری کرده و بر طبق مفاد بند سوم بالا به کشور ذینفع اطلاع خواهد داد. همچنین اطلاعات مربوط به وضعیت سلامتی اسیران جنگی که شدیداً بیمار و زخمی هستند، بطور منظم، و در صورت امکان هفته‌ای یکبار، به آنها ارسال خواهد شد.

دفتر اطلاعات مسئول پاسخ هرگونه پرسشی خواهد بود که درباره اسیران جنگی و کسانی که در دوران اسارت وفات یافته باشند، مطرح می‌شوند. چنانچه اطلاعات مورد نظر در آن دفتر موجود نباشد، تحقیقات لازم درخصوص آنها انجام می‌گیرد تا پاسخ پرسش‌ها روشن شود.

کلیه اطلاعات کتبی که دفتر اطلاعات فراهم می‌آورد، باید با امضاء یا مهر رسمیت داشته باشد.

افزون براین، دفتر اطلاعات موظف است که کلیه وسایل شخصی قیمتی که هنگام بازگشت به میهن یا آزادی یا فوت اسیر جنگی از او باقی مانده باشد، به انضمام وجوه نقدی به پول غیر از پول کشور بازداشت کننده و اسنادی را که برای نزدیکان اسیر دارای اهمیت می‌باشند جمع آوری و به کشورهای ذینفع ارسال دارد. وسایل مزبور در بسته‌هایی که توسط دفتر اطلاعات ممهور شده باشد ارسال خواهد شد. بر روی آن بسته‌ها یادداشتی حاوی اطلاعات دقیق مربوط به هویت مالک آن وسایل، و همچنین فهرست کامل محتویات بسته پیوست خواهد شد. سایر وسایل شخصی اسیران مذکور بر طبق موافقتنامه‌هایی که بین کشورهای متخاصم بوجود آمده است، ارسال خواهد شد.

ماده ۱۲۳ـ یک آژانس مرکزی اطلاعات راجع به اسیران جنگی در کشوری بیطرف تأسیس می‌شود. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در صورتیکه لازم بداند تشکیل چنین آژانسی را به کشورهای ذینفع پیشنهاد خواهد کرد.

آژانس مزبور مأموریت متمرکز ساختن اطلاعات مربوط به اسیران جنگی که خواه از طریق رسمی، و خواه به طور خصوصی کسب می‌شود، را بر عهده می‌گیرد. آژانس این اطلاعات را در اسرع وقت به کشور اصلی اسیران جنگی یا به کشور متبوع آنان ارسال خواهد داشت. کشورهای متخاصم همه گونه تسهیلات را به منظور ارسال این اطلاعات برای آژانس مرکزی فراهم خواهند آورد.

کشورهای معظم متعاهد، بویژه کشورهایی که اتباع آنها از خدمات آژانس مرکزی بهره‌مند می‌شوند، دعوت می‌کنند که کمک‌های مالی لازم را در اختیار آژانس قرار دهند.

از موضوعات فوق نباید چنین استنباط شود که فعالیت‌های انسان دوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های موضوع ماده ۱۲۵ را محدود می‌شود.

ماده ۱۲۴ـ دفاتر ملی اطلاعات آژانس مرکزی اطلاعات از معافیت پستی و کلیه معافیت‌های مذکور در ماده ۷۴ و در حدود امکان از معافیت مخابرات تلگرافی یا لااقل از تخفیف‌های عمده نسبت به هزینه تلگرافی برخوردار خواهند بود.

ماده ۱۲۵ـ کشورهای بازداشت کننده با حفظ حق اقداماتی که برای تضمین امنیت یا مواجهه با هرگونه ضرورت عادلانه دیگر لازم می‌دانند، نهادهای مذهبی و جمعیت‌های تعاونی یا هر سازمان دیگری را که به کمک اسیران جنگی مشغول می‌شوند، با حسن قبول استقبال کرده، و کلیه تسهیلات را برای آنها و نمایندگان رسمی آنها به منظور ملاقات با اسیران جنگی و تقسیم اعانه‌ها و لوازم از هر مبدأ که برای مقاصد مذهبی و آموزشی و تفریحی و کمک در ایجاد تشکیلاتی برای اوقات بیکاری در داخل بازداشتگاه اختصاصی داشته باشد، فراهم خواهند آورد.

انجمن‌ها و سازمان‌های فوق ممکن است خواه در خاک کشور بازداشت کننده، یا در کشور دیگری تشکیل شوند، و یا اینکه برای انجام وظایف خود دارای ابعاد بین‌المللی باشند.

کشور بازداشت کننده می‌تواند انجمن‌ها و سازمان‌هایی را که نمایندگان آنها اجازه فعالیت در خاک او تحت نظر او را دارند، محدود سازد، مشروط به اینکه این محدودیت طوری نباشد که مانع رسیدن کمکهای موثر و کافی به کلیه اسیران جنگی شود.

موقعیت ویژه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این زمینه باید در هر زمان به رسمیت شناخته شود و به آن احترام گذاشته شود.

به محض تحویل کالاهای امدادی یا مواد مورد نظر برای اهداف یاد شده به اسیران جنگی، یا خیلی سریع پس از آن، رسیدهای هر محموله که توسط نماینده اسیران امضا شده است، به انجمن یا سازمان امدادی که محموله را ارسال کرده است، ارسال می‌شود. در عین حال، رسید این محموله‌ها توسط مقامات اداری مسئول نگهبانی زندانیان ارائه می‌شود.

بخش ششم: اجرای مقاوله‌نامه

قسمت اول: مقررات عمومی

ماده ۱۲۶ـ نمایندگان یا مأمورین کشورهای حامی مجاز خواهند بود به کلیه اماکن اقامت اسیران جنگی خصوصاً به محل‌های توقیف، بازداشت، و یا کار آنها دسترسی داشته و به کلیه اماکنی که مورد استفاده اسیران جنگی است حق ورود خواهند داشت. آنها همچنین اجازه خواهند داشت به محل‌های حرکت و عبور و ورود اسیران انتقالی بروند. علاوه براین، آنان می‌توانند بدون حضور شاهد با اسیران و بویژه با نماینده آنها، و در صورت لزوم توسط مترجم صحبت کنند.

به نمایندگان و مأمورین کشورهای حامی آزادی کامل داده خواهد شد که از هر محلی که بخواهند بازرسی به عمل آورند. مدت بازرسی‌های مزبور و تعداد آنها تابع هیچ محدودیتی نخواهد بود. فقط در صورتی می‌توان آنها را ممنوع ساخت که مقتضیات نظامی ایجاب کند، آنهم فقط بطور استثنائی و موقت خواهد بود.

کشور بازداشت کننده و کشور متبوع اسیران جنگی که مورد بازرسی قرار می‌گیرند، می‌توانند در صورت ضرورت ترتیبی میان بین خود اتخاذ کنند که بعضی از اسیران مذکور هم میهن در این سرکشی‌ها شرکت کنند.

نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز از همین امتیازات برخوردار خواهند بود. تعیین نمایندگان مزبور باید مورد پذیرش کشوری قرار گیرد که اسیران جنگی موضوع بازرسی‌ها در اختیار آن می‌باشند.

ماده ۱۲۷ـ کشورهای معظم عضو این مقاوله‌نامه تعهد می‌شوند که در زمان صلح و در زمان جنگ متن مقاوله‌نامه را در کشور خود به وسیع ترین میزان ممکن اشاعه داده و بویژه تدریس آن را در برنامه‌های آموزشهای نظامی، و در صورت امکان کشوری قرار دهند، بگونه‌ای که اصول آن در نیروهای مسلح و همه مردم شناخته شوند.

هر نظامی یا مقامات دیگری که در زمان جنگ مسئولیتی در قبال اسیران جنگی بر عهده می گیرند، باید متن مقاوله‌نامه را داشته باشند و به طور ویژه در مورد مفاد آن آموزش دیده باشند.

ماده ۱۲۸ـ کشورهای معظم متعاهد ترجمه این مقاوله‌نامه را با قوانین و آیین‌نامه‌هایی که ممکن است برای تأمین اجرای آن وضع نمایند توسط شورای متحد سوئیس و در حین جنگ توسط کشورهای حامی به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۲۹ـ کشورهای معظم متعاهد خود را متعهد می‌سازند که کلیه اقدامات قانون گذاری لازم را برای تعیین مجازات‌های مناسب درباره کسانی که مرتکب یا آمر هر یک از تخلفات عمده مقررات این مقاوله‌نامه به شرح ماده آتی باشند، انجام دهند.

هر کشور متعاهد مکلف است اشخاصی را که متهم به ارتکاب یا آمر به ارتکاب یکی از تخلفات عمده هستند، جستجو کرده و آنها را در هر سمتی که باشند تسلیم دادگاه‌های خود کنند.

کشور مزبور می‌تواند طبق شرایط مقرر در قوانین خود اشخاص مزبور را برای دادرسی به یک کشور متعاهد دیگری که درخواست محاکمه او را داشته باشد، تسلیم نماید. اما این امر مشروط به این است که آن کشور دلایل اتهامی کافی علیه آن اشخاص داشته باشد.

هر یک از طرفین معظم متعاهد اقدامات لازم را برای جلوگیری از کلیه اعمال مغایر با مفاد این مقاوله‌نامه به غیر از نقض فاحش تعریف شده در ماده زیر اتخاذ خواهد کرد.

در هر حال متهمین از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد که از تضمینات مذکور در ماده ۱۰۵ این مقاوله‌نامه و مواد بعدی آن کمتر نباشد، برخوردار خواهند بود.

ماده ۱۳۰ـ تخلفات فاحش که در ماده پیشین به آنها اشاره شده است، اعمالی هستند که شامل هر یک از اقداماتی می‌شوند، اگر علیه اشخاص یا اموال تحت حمایت این مقاوله‌نامه انجام شده باشند: قتل عمدی، شکنجه یا رفتار غیرانسانی، از جمله آزمایش‌های بیولوژیکی، ایجاد عمدی رنج شدید یا آسیب جدی به بدن یا سلامتی، اجبار یک اسیر جنگ به خدمت در نیروهای کشور دشمن، یا محروم ساختن عمدی یک اسیر جنگی از حقوق دادرسی عادلانه و منظم مقرر در این مقاوله‌نامه.

ماده ۱۳۱ـ هیچ کشور متعاهد نمی‌تواند خود یا کشور متعاهد دیگری را از مسئولیت‌هایی که به علت تخلفات مذکور در ماده بالا به خود او یا به کشور متعاهد دیگری بر عهده دارد، معاف سازد.

ماده ۱۳۲ـ در مورد هرگونه ادعای نقض مقاوله‌نامه برحسب تقاضای یک کشور متخاصم، بر طبق ترتیباتی که بین کشورهای ذینفع بوجود آمده است، تحقیقاتی انجام خواهد شد.

چنانچه بین کشورهای مزبور نسبت به طرز تحقیق توافق حاصل نشود، آنها یک نفر داور انتخاب خواهد کرد که چگونگی اقدام را تعیین کند.

پس از آنکه تخلف محرز شد، کشورهای متخاصم باید هر چه زودتر به آن پایان داد، و از آن جلوگیری کنند.

قسمت دوم: مقررات نهائی

ماده ۱۳۳ـ این مقاوله‌نامه به فرانسه و انگلیس تحریر شده و هر دو متن از اعتبار مساوی برخوردارند.

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی آن را به زبان روسی و اسپانیایی تهیه خواهد کرد.

ماده ۱۳۴ـ این مقاوله‌نامه در روابط بین کشورهای معظم متعاهد، جانشین مقاوله‌نامه مورخ بیست و هفتم ژوئیه سال ۱۹۲۹ خواهد شد.

ماده ۱۳۵ـ در روابط بین کشورهایی که به موجب مقاوله‌نامه لاهه راجع به قوانین و رسوم جنگ زمینی متعهد می‌باشند، خواه تعهد مزبور طبق مقاوله‌نامه ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ و خواه طبق مقاوله‌نامه ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ باشد، در صورتیکه کشورهای مذکور در این مقاوله‌نامه شرکت کنند، این مقاوله‌نامه مکمل فصل دوم آئین نامه پیوست مقاوله‌نامه‌های مذکور لاهه خواهد بود.

ماده ۱۳۶ـ این مقاوله‌نامه که به تاریخ امروز نهایی شد ممکن است تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ به نام کشورهای عضو کنفرانس که در تاریخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ در شهر ژنو شروع شده و همچنین توسط کشورهایی که در کنفرانس مزبور شرکت نکرده‌اند ولی در مقاوله‌نامه مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ شرکت دارند، امضاء شود.

ماده ۱۳۷ـ این مقاوله‌نامه هرچه زودتر به تصویب خواهد رسید و اسناد تصویب آن به شهر برن تسلیم خواهد شد.

در موقع تسلیم هر سند تصویبی صورت مجلسی تنظیم خواهد شد که یک نسخه مصدق آن توسط شورای متحد سوئیس به کلیه کشورهایی که مقاوله‌نامه را امضا کرده‌اند، یا الحاق خود را به آن اعلام نموده‌اند، ارسال خواهد شد.

ماده ۱۳۸ـ این مقاوله‌نامه در ظرف شش ماه پس از آنکه لااقل دو سند تصویبی تسلیم شود، اعتبار خواهد یافت. سپس برای هر کشور معظم متعاهد، در مدت شش ماه پس از تاریخی که سند تصویبی خود را تسلیم کنند، معتبر خواهد بود.

ماده ۱۳۹ـ این مقاوله‌نامه به محض اینکه اعتبار یافت، برای الحاق هر کشوری که آن را امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود.

ماده ۱۴۰ـ هر الحاق باید رسما به شورای متحد سوئیس ابلاغ شود و شش ماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت. شورای متحد سوئیس الحاق‌ها را به کشورهایی که مقاوله‌نامه را امضاء یا الحاق خود را اعلام کرده‌اند. اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۴۱ـ به محض اینکه موقعیت‌های مذکور در مواد ۲ و ۳ فراهم شود، بلافاصله تصویب‌ها و الحاق‌هایی که از طرف کشورهای متخاصم قبل یا بعد از شروع درگیری‌ها یا اشغال تسلیم یا ابلاغ شده باشد، رسمیت خواهد یافت. ابلاغ تصویب‌ها یا الحاق‌های دریافتی از کشورهای متخاصم به توسط شورای متحد سوئیس به اسرع طرق صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۴۲ـ هر یک از کشورهای معظم متعاهد حق فسخ این مقاوله‌نامه را دارد.

این تصمیم به فسخ باید کتباً به شورای متحد سوئیس اطلاع داده شود و شورای نامبرده مراتب را به کلیه کشورهای معظم متعاهد ابلاغ خواهد کرد.

فسخ پس از یک سال از تاریخ ابلاغ آ به شورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت. اما چنانچه کشور فسخ کننده در جنگی درگیر باشد، مادامی که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال تا زمانیکه عملیات رهایی و بازگشت اشخاص مورد حمایت این مقاوله‌نامه پایان نیافته، رسمیت نخواهد یافت.

فسخ فقط درباره فسخ کننده معتبر است و نسبت به تعهداتی که کشورهای متخاصم مکلفند به موجب اصول حقوق بشر ناشی از رسوم مقرر بین ملل متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند، بلا اثر خواهد بود.

ماده ۱۴۳ـ شورای متحد سوئیس این مقاوله‌نامه را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسانید. همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این مقاوله‌نامه دریافت نماید، به دبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد.

با گواهی دادن به مراتب فوق، امضا کنندگان زیر با سپردن اختیارات کامل مربوطه، مقاوله‌نامه حاضر را امضاء کردند.

در شهر ژنو به تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به زبان‌های فرانسه و انگلیسی تحریر شد. نسخه اصلی در بایگانی کشور متحد سوئیس ضبط می‌شود. شورای متحد سوئیس یک رونوشت مصدق مقاوله‌نامه را به هر یک از کشورهای امضا کننده و همچنین به کشورهایی که به این مقاوله‌نامه ملحق شوند، ارسال خواهد داشت.

پیوست شماره ۱: موافقتنامه نمونه راجع به بازگشت مستقیم اسیران جنگی و بستری شدن آنان در بیمارستان‌های کشور بیطرف (رجوع شود به ماده ۱۱۰)

بخش اول: اصول مربوط به بازگشت مستقیم و بستری شدن در کشور بیطرف

بازگشت مستقیم به میهن

اشخاص زیر مستقیماً به میهن خود بازگشت داده می‌شوند:

۱ـ کلیه اسیران جنگی که بر اثر جراحت دچار معلولیت‌های ذیل شوند:

همه زندانیان جنگی که به دلیل صدمات دچار معلولیت‌های زیر هستند: از دست دادن یک عضو بدن، فلج، معلولیت مفصل یا سایر معلولیت‌ها، زمانی که این معلولیت حداقل از دست دادن یک دست یا یک پا یا معادل از دست دادن یک دست یا یک پا باشد.

بدون اینکه تعبیر سخاوتمندانه تری در نظر گرفته شود، موارد زیر به عنوان معادل از دست دادن یک دست یا یک پا در نظر گرفته می‌شوند:

الف) فقدان دست، از دست دادن انگشتان، فقدان انگشت شست و سبابه یک دست، از دست دادن یک پا، و یا کلیه انگشتان و استخوان‌های سینه یک پا؛

ب) از دست دادن بافت استخوانی، جمع شدن پوست بر اثر جراحت که موجب سلب عمل یکی از مفاصل عمده یا کلیه مفاصل یک دست شود؛

ج) جوش نخوردن صحیح استخوان‌های بلند پا؛

د) تغییر شکل ناشی از شکستگی استخوان یا سانحه دیگری که در نتیجه آن فعالیت یا توانایی برای حمل اشیای سنگین به نحو چشمگیری تقلیل یافته باشد.

۲ـ کلیه اسیران جنگی مجروح که وضع جسمی آنها آنچنان مزمن شده باشد که پیش بینی شود با وجود معالجات لازم در ظرف یکسال پس از تاریخ بازگشت به میهن، جراحت نتواند بهبودی کامل پیدا کند. موارد ذیل این وضعیت را نشان می‌دهد:

الف) وجود قطعات گلوله در قلب، حتی اگر کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه اختلال مهمی (در کارکرد قلب) مشاهده نکرده باشد.

ب) قطعات فلز در مغز یا ریه، حتی اگر کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه نتواند واکنشی نسبت به آن مشاهده کند.

ج) التهاب و تخریب استخوان ناشی از باکتری‌ها و یا قارچها که علاج آن در ظرف یکسال از تاریخ جراحت امکان پذیر نباشد، و پیش بینی شود که به سفت شدن یک مفصل یا به اختلالات دیگری که معادل فقدان یک دست یا یک پا باشد، منتهی خواهد شد.

د) جراحت نافذ و چرکین مفاصل بزرگ.

ه) آسیب به جمجمه، با از دست دادن یا جابجایی بافت استخوانی

و) آسیب یا سوختگی صورت همراه با از دست دادن بافت و ضایعات عملکردی آن.

ز) آسیب نخاعی.

ح) آسیب عصب های محیطی که پیامدهای آن معادل از دست دادن یک دست یا پا است و بهبود آن بیش از یک سال از تاریخ آسیب است، مانند سیب به شبکه بازویی، و یا آسیب به مهره‌های کمر و استخوان خاجی، عصب سیاتیک و جراحت مشترک اعصاب ساعد و بازو و اعصاب مشترک ساق یا غیره. با این حال، آسیب جداگانه به عصب‌های شعاعی (اسپریل عضلانی) ، قوزک پا، یا فشردگی شدید عصبی آرنج، نباید به جز در صورت انقباض یا اختلال عصبی شدید، بازگشت به کشور را توجیه کند.

ط) آسیب به سیستم ادراری و تبعات ناتوان کننده برای آن.

۳ـ کلیه اسیران جنگی بیماری که بیماری آنها آنچنان مزمن شده باشد که علاج آنها با وجود معالجه در ظرف یک سال از تاریخ شروع بیماری پیش بینی شود. مانند موارد ذیل:

الف) بیماری سل پیشرونده که براساس پیش بینی پزشکی، با معالجه در یک کشور بیطرف نمی‌توان آن را درمان کرد، یا حداقل به طور قابل ملاحظه‌ای بهبود بخشید.

ب) التهاب، عفونت، و یا آسیب دیدگی ریه‌ها.

ج) بیماری‌های شدید سیستم تنفسی که ناشی از بیماری سل نبوده و غیرقابل علاج تصور شود، مانند بیماری تنفسی ریه (با یا بدون التهاب نایژه‌ها در شش)،[1] تنگی نفس مزمن، و التهاب مزمن نایژه‌ها که بیش از مدت یکسال اسارت بطول بینجامد، فراخ شدن مزمن مجاری نایژه[2] و غیره.

د) بیماری‌های مزمن و شدید دستگاه جریان خون از قبیل ضایعات دریچه‌ها و التهاب عضلات قلب که در دوره اسارت علائم عدم بهبود نشان داده‌اند، حتی اگر کمیسیون مختلط در موقع معاینه علائم مزبور را نبیند، عوارض مربوط به ناهنجاری قفسه سینه، قلب، و عروق، و غیره.

ه) عوارض مزمن شدید جهاز هاضمه از قبیل زخم معده یا اثنی عشر، عواقب عمل جراحی معده که در دوره اسارت صورت گرفته باشد، تورم بفت پوششی معده، التهاب روده، یا زخم روده مزمن که بیش از یکسال طول بکشد و وضع عمومی مزاجی اسیر را قویا مختل سازد، سیروز کبدی مزمن نارسایی عملکرد صفرایی، و غیره.

و) عوارض مزمن شدید آلات تناسلی و مجاری ادرار از قبیل بیماری‌های مزمن کلیه یا اختلالات ناشی از آن، جراحی کلیه به دلیل سل، بیماری دستگاه ادراری به علت دیابت مزمن، عارضه برگشت ادرار شدید، بارداری و عوارض زایمان هنگامیکه بستری شدن در کشور بیطرف غیر مقدور باشد، و غیره.

ز) بیماری‌های مزمن و ـدید سلسله اعصاب مرکزی و محیطی از قبیل روان‌پریشی، یا روان رنجور مشهود، صرع شدید و غیره که رسماً پزشک بازداشتگاه مشاهده شده باشد، تصلب شرایین مغز، التهاب عصب بینایی، مزمن که بیش از یکسال طول بکشد، و غیره.

ح) بیماریهای مزمن شدید ناشی از اختلال ژنتیکی پوستی همراه با تقلیل عمده استعداد فکری یا جسمی، کاهش شدید وزن و کاهش فعالیت عمومی می‌شود.

---

[1] تصمیم کمیسیون مرکب پزشکی تا حد زیادی براساس سوابق پزشکان اردوگاه و جراحان هم تابعیت اسیران جنگی یا براساس معاینه متخصصان پزشکی کشور بازداشت کننده خواهد بود.
[2] مانند مورد پیشین

ط) نابینایی دو چشم یا نابینایی یک چشم در حالی که دپد چشم دیگر با وجود استفاده از عینک هنوز کمتر از یک باشد، کاهش بینایی در مواردی که اصلاح آن با لااقل نصف دید امکان پذیر نباشد.[1] سایر عوارض مهم چشم مانند آب سیاه، التهاب لایه میانی چشم، التهاب مشیمیه در کره چشم، تراخم، و غیره

ی) عوارض شنوایی از قبیل ناشنوا شدن کامل یک گوش در حالی که گوش دیگر حرف عادی را از یک متر فاصله نشنود،[2] و غیره.

ک) بیماری‌های شدید متابولیسم از قبیل دیابت شدید که مستلزم معالجه با انسولین باشد، و غیره.

ل) عوارض شدید غدد ترشحی داخلی از قبیل ترشح بیش از حد هورمون غده تیروئید، نارسایی غده فوق کلیوی، بیماری تنانی، بی اشتهایی شدید، بیماری‌های شدید و مزمن مغز استخوان.

س) مسمومیت‌های شدید مزمن از قبیل نقرس سربی، هیدرارژیریسم، مسمومیت مورفین کوکائین و اعتیاد به الکل، و مسمومیت با گاز یا تشعشع و غیره.

ع) عوارض مزمن اعضاء محرکه با اختلالات عملی مشهود از قبیل آرتروزهای تغییر شکل دهنده، نشانه‌های آلزایمر مزمن درجه اول و دوم، بیماری خود ایمنی که باعث التهاب و درد در مفاصل بدن می‌شود، رماتیسم با مظاهر کلینیکی شدید و غیره.

ت) عوارض جلدی مزمن و شدید که در مقابل معالجه مقاومت کند.

ص) هرگونه رشد غیرطبیعی بافت‌های وخیم.

---

[1] تصمیم کمیسیون مرکب پزشکی تا حد زیادی براساس سوابق پزشکان اردوگاه و جراحان هم تابعیت اسیران جنگی یا براساس معاینه متخصصان پزشکی کشور بازداشت کننده خواهد بود.

[2] مانند مورد بالا

ق) بیماری‌های عفونی مزمن شدید که پس از شروع تا مدت یکسال باقی می‌مانند از قبیل مالاریا با اختلالات عضوی شدید، اسـهال خونی آمیبی یا باسیلی ناشی از عفونت روده، سیفلیس درجه ۳ که در مقابل معالجه مقاومت کند، جذام، و غیره.

ر) کمی ویتامین شدید یا کم بنیه شدن شدید.

بخش دوم: اسکان در کشورهای بیطرف

اشخاص زیر برای بستری شدن در بیمارستان در کشور بیطرف واجد شرایط هستند:

۱ـ کلیه اسیران جنگی مجروح که در اسارت قابل علاج نباشند، اما درصورت بستری شدن در کشوری بیطرف می‌توان آنها را سریعتر معالجه کرد، یا بهبودی قابل توجهی در شرایط بیماری آنها بوجود آورد.

۲ـ اسیران جنگی که مبتلا به هر نوع سل باشند و معالجه آنها در کشور بیطرف احتمالاً موجب علاج آنان خواهد شد، به استثنای سل درجه یک که قبل از اسارت معالجه نشده باشد.

۳ـ اسیران جنگی که مبتلا به هرگونه بیماری باشند که مستلزم معالجه یکی از اعضای دستگاه تنفسی، مشکل در گردش خون، جهاز هاضمه، اعصاب، احساسات، بیماری تناسلی و مجاری ادرار، بیماری‌های جلدی، غدد، و غیره باشد و معالجه آن در کشور بیطرف مؤثرتر از شرایط اسارت باشد.

۴ـ زندانیان جنگی که تحت عمل جراحی کلیه در اسارت به دلیل بیماری غیر توبرکولی کلیه قرار گرفته‌اند؛ موارد عفونت در استخوان، در حال بهبود یا پنهان؛ و دیابتی که نیازی به درمان با انسولین ندارد؛ و غیره.

۵ـ اسیران جنگی که بر اثر جنگ و یا اسارت به بیماری عصبی مبتلا شده‌اند. این نوع بیماری‌هایی که در دوران اسارت بوجود آمده‌اند، اگر پس از سه ماه بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف معالجه نشوند، یا بعد از سه ماه به وضوح روبه بهبودی قطعی نگذارند، به میهن خود بازگشت داده می‌شوند.

۶ـ کلیه اسیران جنگی که مبتلا به مسمومیت مزمن شده باشند (گازها، فلزات، مواد قلیایی و غیره) و احتمال معالجه آنها در کشور بیطرف بیشتر باشد.

۷ـ کلیه اسیران جنگی از زن باردار و یا مادران با نوزادان و فرزندان کوچک خود.

اشخاص ذیل از بستری شدن در کشور بیطرف مستثنی خواهد بود:

۱ـ همه آنهایی که بعنوان روان پریش رسماً تشخیص شده باشند.

۲ـ همه ی بیماری‌های عصبی یا عملکردی که غیر قابل درمان هستند.

۳ـ کلیه بیماریهای مسری به استثنای سل.

بخش سوم: ملاحظات عمومی

۱ـ شرایط ارائه شده باید به طور کلی تا حد امکان تفسیر و اعمال شود.

شرایط عصبی و روان‌پریشی ناشی از جنگ یا اسارت، و نیز موارد سل در همه مراحل، بیش از هر چیز دیگری از چنین تفسیر آزادانه‌ای بهره‌مند خواهند شد. اسیران جنگی که جراحات متعددی را متحمل شده‌اند که هیچیک به خودی خود توجیه کننده بازگشت به کشور نیست، با توجه به آسیب روحی ناشی از تعداد جراحات، با همین روحیه معاینه می‌شوند.

۲ـ تمام موارد غیرقابل تردید که حق بازگشت مستقیم را فراهم می‌کنند (تقصیر عضو، نابینا یا ناشنوایی کامل، سل شانه ای باز، اختلال روانی، رشد بدخیم و غیره) باید در اسرع وقت توسط پزشکان اردوگاه یا کمیسیون‌های پزشکی نظامی تعیین شده توسط کشور بازداشت کننده مورد بررسی و بازگشت قرار گیرند.

۳ـ بیماری‌ها یا زخم‌های مربوط به قبل از جنگ که شدت نیافته باشند و همچنین زخم‌های جنگ که مانع بازگشت به خدمت نظام شده باشد، موجب حق بازگشت به میهن نخواهد شد.

۴ـ مقررات حاضر در کلیه کشورهای متخاصم به یک نحو تفسیر و اجرا خواهد شد. کشورها و مقامات ذیربط کلیه تسهیلات لازم را برای کمیسیون‌های پزشکی مختلط در اجرای وظیفه خود فراهم خواهند ساخت.

۵ـ مثال‌های مذکور در قسمت (۱) فوق فقط به عنوان مورد نمونه ذکر گردیده اند. کسانیکه وضع آنها کاملاً با این مقررات تطبیق نکند، با روح مفاد ماده ۱۱۰ این قرارداد و با اصول مندرج در این موافقتنامه مورد قضاوت قرار خواهند گرفت.

پیوست شماره ۲: آیین‌نامه کمیسیون‌های پزشکی مختلط (رجوع شود به ماده ۱۱۲)

ماده ۱ـ کمیسیون‌های پزشکی مختلط مذکور در ماده ۱۱۲ این مقاوله‌نامه مرکب از سه عضو خواهند بود که دو نفر از آنها متعلق به یک کشور بیطرف بوده و نفر سوم توسط کشور بازداشت کننده تعیین خواهد شد. ریاست کمیسیون با یکی از اعضای بیطرف خواهد بود.

ماده دو عضو بیطرف توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، با توافق با کشور حامی، بنا به درخواست کشور بازداشت کننده منصوب خواهند شد. آنها ممکن است در کشور مبدأ خود، یا در هر کشور بیطرف دیگر، یا در قلمرو کشور بازداشت کننده اقامت داشته باشند.

ماده ۳ـ اعضای بیطرف باید توسط کشورهای متخاصم مورد پذیرش واقع شوند و کشورهای نامبرده موافقت خود را به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و کشور حامی اعلام خواهند داشت. به محض اعلام این موافقت، انتصاب اعضای مزبور رسمیت خواهد یافت.

ماده ۴ـ اعضای معاون نیز به تعداد کافی تعیین می‌شوند تا در صورت نیاز جایگزین اعضای عادی شوند. آنها باید همزمان با اعضای عادی یا حداقل در اسرع وقت منصوب شوند.

ماده ۵ـ چنانچه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به علتی قادر به تعیین اعضا بیطرف نباشد، اعضاء مزبور توسط کشور حامی تعیین خواهند شد.

ماده ۶ـ تا جایی که امکان دارد، یکی از دو عضو بیطرف پزشک و دیگری جراح خواهد بود.

ماده ۷ـ اعضای بیطرف در قبال کشور متخاصم از استقلال کامل برخوردار خواهند بود و کشورهای مزبور باید همه گونه تسهیلات را برای اجرای وظیفه آنان فراهم آورند.

ماده ۸ـ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با موافقت کشور بازداشت کننده در موقع انتصابات مذکور در مواد ۲ و ۴ این آییننامه شرایط خدمت اشخاص ذینفع را تبیین خواهد کرد.

ماده ۹ـ همینکه پذیرش اعضاء بیطرف برسد کمیسیونهای پزشکی مختلط هرچه زودتر و در هر حال در ظرف سه ماه از تاریخ پذیرش شروع به کار خواهند کرد .

ماده ۱۰ـ کمیسیون‌های پزشکی مختلط کلیه اسیران موضوع ماده ۱۱۳ قرارداد را معاینه و بازگشت آنها را به میهن یا استثنا از بازگشت، و یا تعلیق بازگشت آنها را به معاینه تکمیلی دیگری پیشنهاد خواهند کرد. رأی کمیسیون‌ها با به اکثریت آراء خواهد بود.

ماده ۱۱ـ رأی کمیسیون در هر مورد به خصوص در مدت یکماه از تاریخ معاینه به کشور بازداشت کننده و کشور حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ابلاغ خواهد شد. به علاوه کمیسیون پزشکی مختلط تصمیم اتخاذ شده درباره هر اسیری را که معاینه کرده است به خود او ابلاغ خواهد کرد و به کسانی که برای بازگشت به میهن پیشنهاد کرده است، گواهینامه‌ای طبق نمونه پیوست تسلیم خواهد کرد.

ماده ۱۲ـ کشور بازگشت کننده مکلف است تصمیم کمیسیون پزشکی مختلط را در ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ به موقع اجراء گذارد.

ماده ۱۳ـ در کشوری که فعالیت یک کمیسیون پزشکی مختلط ضروری است، اگر پزشک بیطرف وجود نداشته باشد، و اگر به علتی تعیین پزشکان بیطرف مقیم کشور دیگر میسر نباشد، کشور بازداشت کننده با موافقت کشور حامی یک کمیسیون پزشکی تشکیل خواهد داد که همان وظایف کمیسیون پزشکی مختلط را به استثنای مفاد مواد ۱، ۲، ۳، ۴، ۶، ۸ و این آیینامه انجام خواهد داد.

ماده ۱۴ـ کمیسیون‌های پزشکی مختلط به طور دائم انجام وظیفه خواهند کرد و به هر بازداشتگاه در فواصلی که کمتر از شش ماه نباشد، سرکشی خواهند کرد.

پیوست شماره ۳ :مقررات مربوط به کمکهای جمعی (رجوع شود به ماده ۷۳)

ماده ۱ـ نمایندگان اسیران مجاز خواهند بود محموله‌های امدادی دسته جمعی را که مسئولیت آنها را بر عهده دارند، بین تمام اسیران جنگی که توسط اردوگاه آنها اداره می‌شود، از جمله کسانی که در بیمارستان‌ها، یا در زندان‌ها یا سایر نهادهای کیفری هستند، توزیع کنند.

ماده ۲ـ توزیع محموله‌های کمک جمعی مطابق دستورالعمل‌های اهدا کنندگان و با برنامه ای که توسط نمایندگان زندانیان تهیه شده است، انجام می‌شود. با این حال، صدور وسایل پزشکی باید با موافقت افسران ارشد پزشکی ترجیح داده شود، و این افراد می‌توانند در بیمارستانها و درمانگاه‌ها، در صورت که نیازهای بیماران آن را تقاضا می‌کنند، از دستورالعمل‌های مذکور صرف نظر کنند. در محدوده ای که به این ترتیب تعریف شده است، این توزیع باید همیشه به طور عادلانه انجام شود.

ماده ۳ـ نمایندگان زندانیان یا دستیاران آنها می‌توانند به محل ورود اقلام امدادی در نزدیکی اردوگاه خود مراجعه کنند تا نمایندگان زندانیان یا دستیاران آنها بتوانند از کیفیت و کمیت کالاهای دریافتی مطمئن شده و گزارش های دقیق در مورد آن برای اهدا کنندگان تهیه کنند.

ماده ۴ـ به نمایندگان زندانیان تسهیلات لازم برای بررسی اینکه آیا توزیع کمک‌های دسته جمعی در تمام بخش‌های فرعی و ضمیمه اردوگاه‌های آنها مطابق دستورالعمل آنها انجام شده است داده می‌شود.

ماده ۵ـ به نمایندگان زندانیان اجازه داده می‌شود که فرم‌ها یا پرسشنامه‌های در نظر گرفته شده برای اهداکنندگان مربوط به کمکهای جمعی (توزیع) را توسط نمایندگان زندانیان گروه‌های کارگری یا مسئولین ارشد پزشکی بیمارستان‌ها و درمانگاهها پر کنند. این فرم‌ها و پرسشنامه‌ها که به موقع تکمیل شده‌اند، باید بدون تاخیر برای اهداکنندگان ارسال شوند.

ماده ۶ـ به منظور تضمین موضوع منظم امداد جمعی به اسیران جنگی در اردوگاه آنها و برای رفع هر گونه نیازی که ممکن است از ورود گروه‌های جدید اسیران ناشی شود، نمایندگان اسیران باید مجاز به ایجاد و نگهداری ذخیره کافی باشند. برای این منظور باید انبارهای مناسبی در اختیار داشته باشند. هر انبار باید دارای دو قفل باشد که نماینده زندانیان کلید یک قفل و فرمانده اردوگاه کلید قفل دیگر را در اختیار خود دارد.

ماده ۷ـ هنگامی که محموله‌های جمعی از لباس در دسترس باشد، هر اسیر جنگ باید حداقل یک مجموعه لباس کامل را در اختیار داشته باشد. اگر یک زندانی بیش از یک جفت لباس داشته باشد، نماینده زندانیان مجاز است لباس اضافی را از کسانی که بیشترین تعداد جفت را دارند، یا کالاهای خاصی را که بیش از یک جفت دارند، پس بگیرد، البته درصورتیکه برای تأمین زندانیانی که کمتر تأمین شده‌اند ضروری باشد. با این حال، او نباید جفت دوم لباس زیر، جوراب و کفش را پس بگیرد، مگر اینکه این تنها وسیله‌ای برای تأمین زندانیان جنگی باشد که هیچ کدام ندارند.

ماده ۸ـ طرف‌های معظم متعاهد و بویژه کشورهای بازداشت کننده، حتی الامکان و با رعایت مقررات حاکم بر تأمین جمعیت، کلیه خریدهای کالاهایی را که در سرزمین آنها برای توزیع کمکهای دسته جمعی به اسیران جنگی انجام م شود، مجاز خواهند کرد. آنها باید به طور مشابه انتقال وجوه و سایر اقدامات مالی فنی یا اداری را که به منظور انجام چنین خریدهایی انجام می‌شود، تسهیل کنند.

ماده ۹ـ مقررات فوق مانعی برای حق اسیران جنگی برای دریافت کمک دسته جمعی قبل از ورود آنها به اردوگاه یا در حین انتقال و همچنین امکان نمایندگان کشور حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، و یا هر ارگان دیگری که به زندانیان کمک می‌کند و ممکن است مسئول ارسال چنین لوازمی باشد و از توزیع آن به مخاطبین به هر وسیله دیگری که ممکن است مفید بدانند اطمینان حاصل کند، نخواهد بود.

ANNEX IV

A. IDENTITY CARD

(See Article 4)

NOTICE

This identity card is issued to persons who accompany the Armed Forces of .... but are not part of them. The card must be carried at all times by the person to whom it is issued. If the bearer is taken prisoner, he shall at once hand the card to the Detaining Authorities, to assist in his identification.

Finger-prints (optional)

(Left forefinger) (Right forefinger)

Any other mark of identification ....

....

....

Religion ....

Blood type ....

Official seal imprint

Height	Weight	Eyes	Hair
....	....	....	....

Photograph of the bearer

(Name of the country and military authority issuing this card)

IDENTITY CARD

FOR A PERSON WHO ACCOMPANIES THE ARMED FORCES

Name ....

First names..

Date and place of birth..

Accompanies the Armed Forces as ....

Date of issue ....

Signature of bearer ....

Remarks. — This card should be made out for preference in two or three languages, one of which is in international use. Actual size of the card: 13 by 10 centimetres. It should be folded along the dotted line.

ANNEX IV

B. CAPTURE CARD

(See Article 70)

1. Front

PRISONER OF WAR MAIL

Postage free

CAPTURE CARD FOR PRISONER OF WAR

IMPORTANT	
This card must be completed by each prisoner immediately after being taken prisoner and each time his address is changed (by reason of transfer to a hospital or to another camp). This card is distinct from the special card which each prisoner is allowed to send to his relatives.	CENTRAL PRISONERS OF WAR AGENCY International Committee of the Red Cross GENEVA (Switzerland)

2. Reverse side

Write legibly and in block letters

1. Power on which the prisoner depends ....

2. Name 3. First names (in full) 4. First name of father

....

5. Date of birth .... 6. Place of birth ....

7. Rank..

8. Service number..

9. Address of next of kin ....

*10. Taken prisoner on: (or)
Coming from (Camp No., hospital, etc.) ....

*11. a) Good health—b) Not wounded—c) Recovered—d) Convalescent—e) Sick—f) Slightly wounded—g) Seriously wounded.

12. My present address is: Prisoner No. ....

Name of camp..

13. Date....................................... 14. Signature ....

* Strike out what is not applicable—Do not add any remarks—See explanations overleaf.

Remarks. — This form should be made out in two or three languages, particularly in the prisoner's own language and in that of the Detaining Power. Actual size of the form: 15 by 10.5 centimetres.

ANNEX IV

C. CORRESPONDENCE CARD AND LETTER

(See Article 71)

1. CARD

1. Front

PRISONER OF WAR MAIL

Postage free

POST CARD

To ....

Sender:	
Name and first names	....
Place and date of birth	Place of Destination
Prisoner of War No.	....
Name of camp	Street ....
Country where posted	Country ....
	Province or Department ....

2. Reverse side

NAME OF CAMP .... Date..................

....

....

....

....

....

....

....

....

Write on the dotted lines only and as legibly as possible.

Remarks. — This form should be made out in two or three languages, particularly in the prisoner's own language and in that of the Detaining Power. Actual size of the form: 15 by 10 centimetres.

ANNEX IV

C. CORRESPONDENCE CARD AND LETTER

(See Article 71)

1. LETTER

PRISONER OF WAR MAIL

—

Postage free

To ....

....

Place ....

Street ....

Country ....

Department or Province ....

....

Sender:

Name and first names ....

Date and place of birth ....

Prisoner of War No. . ...

Name of camp ....

Country where posted ....

* * * * * *

....

Remarks. — This form should be made out in two or three languages, particularly in the prisoner's own language and in that of the Detaining Power. It should be folded along the dotted line, the tab being inserted in the slit (marked by a line of asterisks); it then has the appearance of an envelope. Overleaf, it is lined like the postcard above (*Annex IV C1*); this space can contain about 250 words which the prisoner is free to write. Actual size of the folded form: 29 by 15 centimetres.

ANNEX IV

D. NOTIFICATION OF DEATH

(See Article 120)

(Title of responsible authority)	NOTIFICATION OF DEATH
	Power on which the prisoner depended ....
Name and first names	
First name of father	....
Place and date of birth	....
Place and date of death	....
Rank and service number (as given on identity disc)	....
Address of next of kin	....
Where and when taken prisoner	....
Cause and circumstances of death	....
Place of burial	....
Is the grave marked and can it be found later by the relatives ?	....
Are the personal effects of the deceased in the keeping of the Detaining Power or are they being forwarded together with this notification ?	....
If forwarded, through what agency ?	....
Can the person who cared for the deceased during sickness or during his last moments (doctor, nurse, minister of religion, fellow prisoner) give here or on an attached sheet a short account of the circumstances of the death and burial ?	....
(Date, seal and signature of responsible authority)	Signature and address of two witnesses
....	....

Remarks. — This form should be made out in two or three languages, particularly in the prisoner's own language and in that of the Detaining Power. Actual size of the form: 21 by 30 centimetres.

ANNEX IV

E. REPATRIATION CERTIFICATE
(see Annex II, Article 11)

REPATRIATION CERTIFICATE

Date:

Camp:

Hospital:

Surname:

First names:

Date of birth:

Rank:

Army number:

P. W. number:

Injury-Disease:

Decision of the Commission:

Chairman of the
Mixed Medical Commission:

A = direct repatriation

B = accommodation in a neutral country

NC = re-examination by next Commission

ANNEX V

MODEL REGULATIONS CONCERNING PAYMENTS SENT BY PRISONERS TO THEIR OWN COUNTRY

(see Article 63)

1) The notification referred to in the third paragraph of Article 63 will show:
   a) number as specified in Article 17, rank, surname and first names of the prisoner of war who is the payer;
   b) the name and address of the payee in the country of origin;
   c) the amount to be so paid in the currency of the country in which he is detained.
2) The notification will be signed by the prisoner of war, or his witnessed mark made upon it if he cannot write, and shall be countersigned by the prisoners' representative.
3) The camp commander will add to this notification a certificate that the prisoner of war concerned has a credit balance of not less than the amount registered as payable.
4) The notification may be made up in lists, each sheet of such lists witnessed by the prisoners' representative and certified by the camp commander.

مقاوله‌نامه چهارم ژنو

در رابطه با حمایت از افراد غیرنظامی

در زمان جنگ

متن مقاوله‌نامه چهارم ژنو در رابطه با حمایت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ[1]

بخش اول: مقررات عمومی

ماده ۱ – طرف‌های معظم متعاهد متعهد می‌شوند که در هر شرایطی به این مقاوله‌نامه احترام بگذارند و رعایت آن را تضمین کنند.

ماده ۲ - علاوه بر مقرراتی که در زمان صلح اجرا می‌شود، این مقاوله‌نامه در مورد جنگ اعلام شده یا هر درگیری مسلحانه دیگری که ممکن است بین دو یا چند طرف معظم متعاهد رخ دهد، اعمال خواهد شد، حتی اگر حالت جنگ توسط یکی از آنها به رسمیت شناخته نشود. مقاوله‌نامه همچنین در مورد کلیه موارد اشغال جزئی یا کلی سرزمین یک طرف معظم متعاهد اعمال خواهد شد، حتی اگر اشغال مذکور بدون مقاومت مسلحانه باشد.

اگرچه ممکن است یکی از کشورهای متعارض، طرف این مقاوله‌نامه نباشد، اما کشورهای طرف آن در روابط متقابل خود به آن متعهد خواهند بود. علاوه بر این، در صورتیکه کشور مذکور مفاد آن را بپذیرد و اعمال کند، در رابطه با این مقاوله‌نامه ملزم خواهند بود.

ماده ۳ - در صورت وقوع درگیری مسلحانه‌ای که ماهیت بین‌المللی نداشته باشد و در قلمرو یکی از طرف‌های متعاهد بالا رخ دهد، هر طرف درگیری موظف است حداقل مقررات زیر را رعایت کند:

۱) با افرادی که در درگیری‌ها شرکت فعال ندارند، از جمله اعضای نیروهای مسلح که سلاح‌های خود را زمین گذاشته‌اند و افرادی که به دلیل بیماری، زخم، بازداشت یا هر علت دیگری از جنگ کناره گرفته‌اند، در هر شرایطی تمایز نامطلوب مبتنی بر نژاد، رنگ، مذهب یا ایمان، جنس، تولد یا ثروت، یا هر معیار مشابه دیگری در نظر گرفته نشده، و با آنها رفتاری انسانی صورت گیرد. برای این منظور، اعمال زیر در هر زمان و در هر مکان در رابطه با افراد فوق ممنوع بوده و خواهد بود:

[1] Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Adopted on 12 August 1949 by the Diplomatic Conference for the Establishment of International Conventions for the Protection of Victims of War, held in Geneva from 21 April to 12 August 1949, entry into force 21 October 1950.

الف) خشونت علیه جان و شخص، بویژه قتل از هر نوع، مثله کردن، رفتار ظالمانه و شکنجه؛

ب) گروگان گیری؛

ج) توهین به حیثیت شخصی، بویژه رفتار تحقیرآمیز و خوار کننده؛

د) صدور احکام و اجرای اعدام بدون حکم قبلی توسط دادگاهی که به طور رسمی تشکیل شده است، با ارائه کلیه ضمانت‌های قضایی که توسط مردم متمدن ضروری شناخته شده است، نباید صورت گیرد.

۲ - مجروحان و بیماران باید جمع آوری و مراقبت شوند.

یک نهاد بشردوستانه بیطرف، مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، می‌تواند خدمات خود را به طرف‌های درگیر ارائه دهد.

طرف‌های درگیر باید تلاش کنند تا از طریق موافقتنامه‌های خاص، تمام یا بخشی از سایر مفاد این مقاوله‌نامه را به اجرا در آورند.

اعمال مقررات قبلی بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۴ - اشخاص تحت حمایت مقاوله‌نامه کسانی هستند که در هر لحظه و به هر روشی، در صورت وقوع درگیری یا اشغال سرزمینی، در دست نیروهای طرف مقابل در درگیری یا کشور اشغال کننده که تابع آنها نیستند، قرار می‌گیرند.

اتباع کشوری که عضو این مقاوله‌نامه نیستند، نمی‌توانند از مقررات این مقاوله‌نامه برخوردار باشند.

اتباع کشوری که عضو این مقاوله‌نامه نیستند، مورد حمایت قرار نمی‌گیرند. اتباع یک کشور بیطرف که خود را در قلمرو یک کشور متخاصم می‌بینند و اتباع یک کشور متخاصم، نباید به عنوان افراد حمایت شده در نظر گرفته شوند، تا زمانی که کشور که تابعیت آنها را دارد، نمایندگی دیپلماتیک عادی در کشور که در دست آنها قرار دارد، به عنوان اشخاص تحت حمایت در نظر گرفته نخواهند شد.

با این حال، مقررات بخش دوم، همانطور که در ماده ۱۳ تعریف شده است، کاربرد گسترده‌ای دارند.

اشخاصی که تحت حمایت مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان نبرد از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹، یا مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی‌های نیروهای مسلح در دریا از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹، یا مقاوله‌نامه ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگ از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ قرار دارند، به معنای این مقاوله‌نامه به عنوان افراد تحت حمایت در نظر گرفته نمی‌شوند.

ماده ۵ - در صورتیکه در قلمرو یک طرف درگیری، طرف دیگر قانع شود که یک فرد مورد حمایت به طور قطع در فعالیت‌های دشمنی با امنیت کشور مشکوک است، یا درگیر آن است، چنین فردی حق ندارد از حقوق و امتیازات موجود در این مقاوله‌نامه استفاده کند، اگر به نفع چنین فردی اعمال شود، به امنیت این کشور آسیب می‌رساند.

در صورتیکه در یک سرزمین اشغالی یک فرد تحت حمایت به عنوان جاسوسی یا خرابکار یا به عنوان فردی که به طور قطعی به فعالیت دشمنی با امنیت کشور اشغال کننده مظنون است، بازداشت شود، در مواردی که امنیت نظامی چنین چیزی را لازم بدارد، این شخص به عنوان کسی که حقوق ارتباط براساس مقاوله‌نامه حاضر را از دست داده است، در نظر گرفته خواهد شد.

با این حال، در هر مورد، با چنین اشخاصی با انسانیت رفتار می‌شود و در صورت محاکمه، از حقوق محاکمه عادلانه و منظم که در این مقاوله‌نامه مقرر شده است محروم نخواهد بود. همچنین به آنها تمام حقوق و امتیازات یک شخص تحت حمایت از طریق مقاوله‌نامه حاضر در سریع ترین زمانی که با امنیت کشور یا کشور اشغال کننده سازگار باشد، اعطا خواهد شد.

ماده ۶ - این مقاوله‌نامه از ابتدای هر درگیری یا اشغال که در ماده ۲ ذکر شده است اعمال خواهد شد. اجرای این مقاوله‌نامه در قلمرو طرف‌های درگیر، پس از پایان کلی عملیات نظامی متوقف خواهد شد.

در مورد سرزمین اشغالی، اجرای این مقاوله‌نامه یک سال پس از پایان کلی عملیات نظامی متوقف خواهد شد. با این حال، کشور اشغال کننده در طول مدت اشغال تا حدی که این کشور وظایف حکومتی را در چنین سرزمینی انجام دهد، به مفاد مواد زیر این مقاوله‌نامه ملزم خواهد بود: ۱ تا ۱۲، ۲۷، ۲۹ تا ۳۴، ۴۷، ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۹، ۶۱ تا ۷۷، و ۱۴۳.

افراد تحت حمایت که آزادی، بازگرداندن یا استقرار مجدد آنها ممکن است پس از چنین تاریخ هایی صورت گیرد، در عین حال همچنان از این مقاوله‌نامه بهره مند خواهند شد.

ماده ۷ - علاوه بر موافقتنامه‌های صریحاً مقرر در مواد ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۳۶، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۳۲، ۱۳۳ و ۱۴۹، طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند دیگر موافقتنامه‌های ویژه ای را برای تمام موضوعاتی که در مورد آنها لازم می‌دانند وضع کنند. هیچ توافقنامه خاصی نباید وضعیت افراد تحت حمایت، بگونه‌ایی که در این مقاوله‌نامه تعریف شده است، را تضعیف کند و یا حقوق آنها به موجب مقاوله‌نامه محدود سازد.

اشخاص تحت حمایت تا زمانی که مقاوله‌نامه برای آنها قابل اجرا باشد، از مزایای این موافقت‌نامه‌ها بهره مند خواهند شد، مگر اینکه در موافقتنامه‌های فوق الذکر یا موافقتنامه‌های بعدی به صراحت خلاف آن مقرراتی وجود داشته باشد، یا در صورتیکه یکی از طرف‌های درگیری اقدامات مناسب تری را در رابطه با آنها اتخاذ کرده باشد.

ماده ۸ - اشخاص تحت حمایت در هیچ شرایطی نمی‌توانند از حقوقی که به موجب این مقاوله‌نامه و موافقتنامه‌های ویژه مذکور در ماده فوق برای آنها تضمین شده است، در صورت وجود، محروم شوند.

ماده ۹ - این مقاوله‌نامه با همکاری و تحت نظارت کشورهای حامی که وظیفه آنها حفظ منافع طرف‌های درگیر است، اعمال خواهد شد. برای این منظور، کشورهای حامی می‌توانند، جدای از کارکنان دیپلماتیک یا کنسولی خود، نمایندگانی را از میان اتباع خود یا اتباع سایر کشورهای بیطرف تعیین کنند.

طرف‌های درگیر تا حد امکان وظایف نمایندگان یا هیئت‌های نمایندگی کشورهای حامی را تسهیل خواهند کرد.

نمایندگان یا هیئت‌های نمایندگی کشورهای حامی در انجام ماموریت خود به هیچ وجه از مقررات این مقاوله‌نامه تجاوز نخواهند کرد. آنها بویژه موضوعات ضروری امنیتی کشوری را که در آن وظایف خود را انجام می‌دهند، را در نظر می‌گیرند.

ماده ۱۰ - مقررات مقاوله‌نامه حاضر هیچ مانعی برای فعالیت‌های بشردوستانه‌ای که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان بشردوستانه بیطرف دیگری می‌تواند با رضایت طرف‌های درگیر، برای حفاظت از افراد غیرنظامی و کمک به آنها انجام دهد، ایجاد نمی‌کند.

ماده ۱۱ – طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند در هر زمانی موافقت کنند که وظایفی را که به موجب این مقاوله‌نامه بر عهده کشورهای حامی است، به یک سازمان بین‌المللی که تمامی تضمین‌های بیطرفی و کارآمدی را ارائه می‌دهد، واگذار کنند.

هنگامی که اشخاص تحت حمایت این مقاوله‌نامه، صرف نظر از اینکه به چه دلیلی، از فعالیت‌های یک کشور حامی یا سازمانی که در بند اول فوق پیش بینی شده است، برخوردار نشوند، کشور بازداشت کننده از یک کشور بیطرف، یا چنین سازمانی، درخواست خواهد کرد وظایفی را که براساس مقاوله‌نامه حاضر توسط یک کشور حامی تعیین شده است، انجام دهد.

اگر حمایت نتواند به این ترتیب انجام پذیرد، کشور بازداشت کننده باید با رعایت مقررات این ماده، درخواست یا پیشنهاد خدمات یک سازمان بشردوستانه مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را بپذیرد تا وظایف بشردوستانه‌ای را که توسط کشورهای حامی به موجب این مقاوله‌نامه انجام می‌شود، به عهده گیرد.

هر کشور بیطرف یا هر سازمانی که توسط کشور مربوطه دعوت می‌شود، یا اینکه خود حصول این اهداف را پیشنهاد می‌کند، باید با احساس مسئولیت در قبال طرف درگیری که افراد تحت حمایت این مقاوله‌نامه به آن وابسته هستند، عمل کرده و به ارائه خدمات مورد نظر ملزم می‌باشد. همچنین تضمین کافی مبنی بر اینکه در موقعیتی است که می‌تواند وظایف را به شکل مناسب و بیطرفانه بر عهده گیرد، انجام دهد.

هیچ استثنایی از مقررات قبلی توسط موافقتنامه‌های ویژه بین کشورهایی که یکی از آنها حتی بطور موقت، در آزادی خود برای مذاکره با قدرت دیگر یا متحدانش به دلیل حوادث نظامی، بویژه در صورتیکه تمام یا بخش قابل توجهی از قلمرو قدرت مذکور اشغال شده باشد، صورت نمی‌گیرد. هر گاه در مقاوله‌نامه حاضر از یک کشور حامی یاد شده باشد، چنین ذکری در مورد سازمان‌های جانشین به مفهوم این ماده نیز به کار می رود.

مفاد این ماده به موارد اتباع یک کشور بیطرف که در سرزمین اشغال شده هستند، یا در قلمرو کشور درگیر در جنگ قرار دارند که نمایندگی دیپلماتیک معمولی ندارد، اعمال خواهد شد.

ماده ۱۲ - در مواردی که آنها این موضوع را به نفع اشخاص تحت حمایت، بویژه در مواردی که اختلاف نظر میان طرف‌های درگیری در مورد کاربرد یا تفسیر مفاد این مقاوله‌نامه وجود دارد، کشورهای حامی مساعی جمیله خود را برای حل اختلاف نظر مذکور ارائه خواهند داد.

برای این منظور، هر یک از کشورهای حامی می‌توانند به دعوت یک طرف یا به ابتکار خود، به طرف‌های درگیر پیشنهاد تشکیل جلسه‌ای از نمایندگان آنها و بویژه مقامات مسئول برای بحث در باره وضعیت مورد افراد تحت حمایت را بدهند. طرف‌های درگیر موظف هستند به پیشنهادهایی که برای این منظور به آنها ارائه شده است عمل کنند. کشورهای حامی می‌توانند در صورت لزوم، شخصی را که به یک کشور بیطرف تعلق دارد یا از طرف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تعیین شده است را برای تایید طرف‌های درگیر پیشنهاد کنند تا چنین جلسه‌ای مشارکت داشته باشد.

بخش دوم

حفاظت عمومی از مردم در برابر برخی از پیامدهای جنگ

ماده ۱۳ - مفاد بخش دوم، کل جمعیت کشورهای درگیر را بدون هیچگونه تمایز نامطلوب، بویژه براساس نژاد، ملیت، مذهب یا عقاید سیاسی در بر می‌گیرد و هدف آن کاهش رنج‌های ناشی از جنگ است.

ماده ۱۴ - در زمان صلح، و همچنین پس از آغاز درگیری‌ها، طرف‌های متعاهد می‌توانند در قلمرو خود و در صورت لزوم در مناطق اشغالی، مناطق و مکان‌های بیمارستانی و امنیتی ایجاد کنند که بگونه‌ای سازمان یافته باشند که مجروحین، بیماران و افراد سالخورده، کودکان زیر پانزده سال، مادران حامله و مادران کودکان زیر هفت سال را در برابر آسیب‌های جنگ محافظت کنند.

در زمان شروع و در طول جریان درگیری‌ها، طرف‌های مربوطه می‌توانند موافقتنامه‌هایی در مورد به رسمیت شناختن متقابل مناطق و مکان‌های ایجاد شده توسط خود تصویب کنند. برای این منظور

آنها می‌توانند مقررات طرح موافقتنامه ضمیمه به مقاوله‌نامه حاضر را با اصلاحاتی که ممکن است لازم بدانند، اجرا کنند.

از کشورهای حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت می‌شود تا خدمات انسان دوستانه خود را به منظور تسهیل ایجاد و به رسمیت شناختن این مکان‌ها، بیمارستان‌ها، و مناطق ایمنی ارائه دهند.

ماده ۱۵ - هر طرف درگیر می‌تواند مستقیماً یا از طریق یک کشور بیطرف یا سازمان‌های بشردوستانه، به طرف مقابل پیشنهاد کند در مناطقی که در آنها درگیری در جریان است، مناطق بیطرف مشخصی را برای مقابله با اثرات جنگ برای پناه دادن به افراد یاد شده زیر، به دور از هرنوع تبعیضی، در نظر گیرند:

الف) رزمندگان مجروح و بیمار یا غیر رزمندگان؛

ب) افراد غیرنظامی که در درگیری‌ها شرکت ندارند و در مدت اقامت در اینگونه مناطق در هیچ کار نظامی حضور ندارند.

هنگامیکه طرف‌های ذیربط در مورد موقعیت جغرافیایی، اداره، تامین غذا و نظارت بر منطقه بیطرف پیشنهادی به توافق رسیدند، یک توافقنامه کتبی منعقد و توسط نمایندگان طرف‌های درگیر امضا خواهد شد. این توافقنامه باید شروع و مدت زمان شکل گیری منطقه بیطرف را تعریف کند.

ماده ۱۶ - مجروحان و بیماران و همچنین افراد ناتوان، و مادران باردار باید مورد حمایت و احترام خاصی قرار گیرند.

تا آنجاییکه ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، هر یک از طرفین درگیر باید انجام اقدامات لازم برای جستجوی کشته شدگان و مجروحان، کمک به کشتی در هم شکسته، و سایر افرادی که در معرض خطر جدی قرار دارند، و حمایت از آنها در برابر تاراج و بدرفتاری را تسهیل کند.

ماده ۱۷ - طرف‌های درگیری تلاش خواهند کرد تا موافقتنامه‌های محلی را برای انتقال افراد زخمی، بیمار، ناتوان و سالخورده، کودکان و بیماران، و زنان باردار از مناطق محاصره شده و همچنین برای

تردد روحانیون همه مذاهب، کارکنان پزشکی و تجهیزات پزشکی، در مسیر خود به این مناطق منعقد کنند.

ماده ۱۸ - بیمارستان‌های غیرنظامی که برای مراقبت از مجروحان و بیماران، افراد ناتوان و زنان باردار تشکیل شده‌اند، در هیچ شرایطی نباید هدف حمله قرار نگیرند، بلکه همواره باید مورد احترام و حمایت طرف‌های درگیر در جنگ باشند.

کشورهای درگیر در جنگ باید برای تمام بیمارستان‌های غیرنظامی نوعی گواهی صادر کنند که نشان دهد این بیمارستان‌ها غیرنظامی هستند، و ساختمان‌هایی که آنها برای خدمات خود در اختیار دارند برای اهدافی استفاده نشوند که این بیمارستان‌ها را از حمایتهای مقرر در ماده ۱۹ محروم کند.

بیمارستان‌های غیرنظامی با استفاده از علائم ویژه مقرر در ماده ۳۸ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹، در صورتیکه این امر توسط کشور مجاز باشد، مشخص می‌شوند.

طرف‌های درگیری، تا آنجا که ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، اقدامات لازم را انجام را انجام خواهند داد تا علائم ویژه نشان دهنده بیمارستان‌های غیرنظامی برای نیروهای زمینی، هوایی و دریایی دشمن به وضوح قابل مشاهده باشد تا از هرگونه اقدام خصمانه علیه آنها جلوگیری شود.

با توجه به خطراتی که برای بیمارستان‌ها نزدیک به اهداف نظامی وجود دارد، توصیه می‌شود که این بیمارستان‌ها تا حد ممکن از این اهداف دور باشند.

ماده ۱۹ - حفاظت از بیمارستان‌های غیرنظامی نباید از بین برود مگر اینکه از آنها برای انجام اقداماتی علیه دشمن و در خارج از وظایف بشردوستانه‌ای که دارند، استفاده شود. با این حال، حفاظت تنها پس از اخطار لازم، که در همه موارد مناسب یک محدودیت زمانی معقول را مشخص را در بر می‌گیرد، و پس از اینکه این اخطار نادیده گرفته شود، متوقف خواهد شد.

این واقعیت که اعضای بیمار یا مجروح نیروهای مسلح در این بیمارستان‌ها تحت مراقبت قرار می‌گیرند، یا وجود سلاح‌های کوچک و مهمات گرفته شده از این مبارزان هنوز به سرویس مناسب تحویل داده نشده، بعنوان اقداماتی علیه دشمن در نظر گرفته نمی‌شود.

ماده ۲۰ - افرادی که به طور منظم و منحصرا در اداره و مدیریت بیمارستان‌های غیرنظامی مشغول به کار هستند، از جمله کارکنان که در جستجو و یا جابجایی و مراقبت از افراد زخمی و بیمار غیرنظامی، و همچنین بیماران و زنان باردار مشغول به کار هستند، مورد احترام بوده و از آنها محافظت می‌شود.

در سرزمین‌های اشغال شده و مناطق عملیات نظامی، کارکنان مذکور باید از طریق کارت شناسایی که وضعیت آنها را تأیید می‌کند و دارای عکس صاحب آن است، و با مهر مقام مسئول تصدیق شده است، و همچنین از طریق یک بازوبند ضد آب که در هنگام انجام وظایف خود بر بازوی چپ خود قرار می‌دهند، شناخته شوند. این بازوبند توسط کشور صادر می‌شود و علامت ویژه‌ای را که در ماده ۳۸ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران در نیروهای مسلح در میدان از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ تعیین شده است، نشان می‌دهد.

همانطور که در این ماده و تحت شرایطی که در این ماده مقرر شده است، سایر کارکنانی که در عملیات و اداره بیمارستان‌های غیرنظامی مشغول به کار هستند، و برای چنین وظایفی استخدام شده‌اند، حق احترام و حمایت و پوشیدن چنین بازوبندی را دارند. کارت هویت آنها باید وظایفی که برای انجام آنها استخدام شده‌اند، را مشخص کند.

مدیریت هر بیمارستان باید در هر زمان یک لیست به روز شده از این کارکنان را در اختیار مقامات ملی یا کشور اشغال کننده قرار دهد.

ماده ۲۱ - کاروان وسایل نقلیه یا قطارهای بیمارستانی در خشکی یا شناورهای ویژه در دریا که مجروحان و بیماران غیرنظامیان، افراد ناتوان، و زنان باردار را جابجا می‌کنند، مانند بیمارستان‌های مقرر در ماده ۱۸ علامت گذاری شده و مورد احترام و مراقبت قرار می‌گیرند. این امر با موافقت کشور و از طریق نمایش علائم ویژه مندرج در ماده ۳۸ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران در نیروهای مسلح در میدان مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹، انجام می‌شود.

ماده ۲۲ - هواپیماهایی که منحصرا برای انتقال زخمی‌ها و بیماران غیرنظامی، افراد ناتوان، و زنان باردار، و یا برای حمل و نقل کارکنان و تجهیزات پزشکی استفاده می‌شوند، نباید مورد حمله قرار

گیرند، اما آنها باید در حین پرواز در ارتفاعات، زمانها و مسیرهایی که به طور خاص بین همه طرف‌های درگیر مورد توافق قرار گرفته است، انجام شود.

آنها باید با علائم ویژه که در ماده ۳۸ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود شرایط مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹، مقرر شده است، نشان داده شوند.

مگر اینکه به شکل دیگری توافق شده باشد، پرواز بر فراز سرزمین دشمن و یا سرزمین تحت اشغال دشمن ممنوع است. این هواپیماها باید به هر فراخوان برای فرود عمل کنند.

در صورت فرود اجباری، هواپیما با مسافران خود می‌تواند پرواز خود را پس از بازرسی ادامه دهد.

ماده ۲۳ - هر طرف متعاهد آزادانه اجازه عبور تمام محموله‌های مواد پزشکی و بیمارستانی و وسایل مورد نیاز برای امور مذهبی را که فقط برای غیرنظامیان طرف متعاهد دیگر در نظر گرفته شده است، حتی اگر طرف متعاهد مخالف آن باشد، خواهد داد. همچنین باید اجازه عبور آزاد تمامی محموله‌های مواد غذایی ضروری، لباس و مواد مورد نیاز برای کودکان زیر پانزده سال، زنان باردار و موارد زایمان را بدهد.

تعهد یک طرف متعاهد بالا برای اجازه عبور آزاد محموله‌های ذکر شده در بند قبلی به این شرط است که این طرف مطمئن شود که هیچ دلیلی جدی برای ترس از موارد زیر وجود نداشته باشد:

الف) اینکه محموله‌ها ممکن است از مقصد خود منحرف شوند؛

ب) اینکه کنترل ممکن است موثر نباشد؛ یا

ج) ممکن است برای تلاش‌های نظامی یا اقتصادی دشمن از طریق جایگزینی محموله‌های فوق به جای کالاهایی که در غیر این صورت توسط دشمن یا از طریق انتشار مواد، خدمات یا امکاناتی که در غیر این صورت برای تولید چنین کالاهایی مورد نیاز است، تهیه یا تولید می‌شوند.

کشوری که اجازه عبور محموله‌های ذکر شده در بند اول این ماده را می‌دهد، می‌تواند این اجازه را به این امر مشروط کند که توزیع آن به افراد مورد نظر تحت نظارت محلی کشورهای حامی صورت گیرد.

این محموله‌ها باید در اسرع وقت ارسال شوند و کشوری که اجازه عبور آزاد آنها را می‌دهد، حق دارد ترتیبات فنی مجاز بودن چنین عبور را تعیین کند.

ماده ۲۴ - طرف‌های درگیری اقدامات لازم را انجام خواهند داد تا اطمینان حاصل شود که کودکان زیر پانزده سال که به دلیل جنگ یتیم شده یا از خانواده‌های خود جدا شده‌اند، به حال خود رها نشوند، و در هر شرایطی تأمین زندگی، موضوعات مربوط به مذهب و تحصیل آنها تسهیل شود. آموزش آنها تا آنجا که امکان دارد به اشخاصی که دارای سنت فرهنگی مشابهی هستند، سپرده خواهد شد.

طرف‌های درگیر با موافقت کشور حامی، در صورتیکه چنین کشور حامی وجود داشته باشد، و تحت تدابیر لازم برای رعایت اصول مندرج در بند اول، پذیرش چنین کودکانی را در یک کشور بیطرف در طول مدت درگیری تسهیل خواهند کرد. علاوه براین، آنها باید تلاش کنند تا ترتیبی اتخاذ کنند تا همه کودکان زیر دوازده سال با نوعی لوح هویت یا به وسیله دیگری شناسایی شوند.

ماده ۲۵ - همه افراد در قلمرو یک طرف درگیر، یا در سرزمینی که توسط آن اشغال شده است، باید این امکان را داشته باشند که موضوعات کاملاً شخصی خود را به اطلاع اعضای خانواده، هر کجا که باشند، رسانده و از سوی آنها خبرهای لازم را دریافت کنند. این مکاتبات باید به سرعت و بدون تاخیر بیمورد انجام شود.

اگر در نتیجه شرایطی، مبادله مکاتبات خانوادگی از طریق پست عادی دشوار یا غیرممکن باشد، طرفین درگیر از یک واسطه بیطرف مانند آژانس مرکزی مقرر در ماده ۱۴۰ آنرا درخواست خواهند کرده و تصمیم می‌گیرند در مشورت با آن در مورد چگونگی تضمین انجام تعهدات خود در بهترین شرایط ممکن، بویژه با همکاری جمعیت های صلیب سرخ ملی (و همچنین هلال احمر، شیر سرخ و خورشید) اقدام کنند.

در صورتیکه طرفین درگیری محدود کردن اینگونه مکاتبات خانوادگی را ضروری بدانند، این محدودیت‌ها به استفاده اجباری از فرم‌های استاندارد که حاوی بیست و پنج کلمه آزادانه انتخاب شده باشد، و محدودیت تعداد این فرم‌ها به هر ماه یکبار صورت می‌گیرد.

ماده ۲۶ - هر یک از طرف‌های درگیر باید تحقیقات انجام شده توسط اعضای خانواده‌های پراکنده به دلیل وقوع جنگ را با هدف برقراری تماس با یکدیگر، و در صورت امکان ملاقات آنها انجام دهد. بویژه، سازمان‌هایی را ت که در انجام این امر فعالیت دارند، تشویق می‌کنند، مشروط بر اینکه برای آن قابل قبول باشند و با مقررات امنیتی آنها مطابقت داشته باشند.

بخش سوم

وضعیت و رفتار با افراد تحت حمایت

قسمت اول

مقررات عمومی برای سرزمین‌های طرفین درگیری و سرزمین‌های اشغالی

ماده ۲۷ - اشخاص تحت حمایت در هر شرایطی حق دارند که به شخص، ناموس، حقوق خانوادگی، باورها و اعمال مذهبی و آداب و رسوم آنها احترام گذاشته شود. آنها باید در هر زمان با اصول انسانیت رفتار شوند و بویژه در برابر هر گونه خشونت یا تهدید به خشونت و در برابر توهین و کنجکاوی عمومی محافظت شوند.

زنان باید به طور خاص از هرگونه تعدی به ناموس، بویژه از تجاوز جنسی، فحشا اجباری یا هر گونه حمله نامناسب محافظت شوند.

بدون آنکه مقررات مربوط به وضعیت سلامتی، سن و جنسیت آنها نقض شود، طرف درگیری که آنها را تحت کنترل خود دارد، با همه افراد تحت حمایت، بدون هیچگونه تمایز نامطلوب براساس نژاد، مذهب یا عقیده سیاسی، رفتار می‌کند .

با این حال، طرف‌های درگیری می‌توانند اقدامات کنترل و امنیتی لازم مربوط به شرایط جنگی را در رابطه با افراد تحت حمایت اتخاذ کنند.

ماده ۲۸ - از حضور یک فرد تحت حمایت نمی‌توان برای مصون ساختن نقاط یا مناطق خاصی از عملیات نظامی (سپر انسانی) استفاده کرد.

ماده ۲۹ - طرف درگیری که ممکن است افراد تحت حمایت در اختیار او باشند، صرف نظر از هر مسئولیت فردی که ممکن است بوجود آید، مسئول رفتاری است که توسط عوامل خود با آنها انجام می‌شود.

۳۰ - اشخاص تحت حمایت باید هرگونه تسهیلات لازم را برای مراجعه به کشورهای حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، انجمن ملی صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) کشور که وجود داشته باشند، و همچنین به هر سازمانی که ممکن است به آنها کمک کند، داشته باشند.

برای این منظور، این سازمان‌های مختلف در محدوده ای که توسط ملاحظات نظامی یا امنیتی تعیین شده‌اند، تمام تسهیلات را فراهم کنند.

به غیر از بازدیدهای نمایندگان کشورهای حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که در ماده ۱۴۳ مقرر شده است، کشورهای بازداشت کننده یا اشغال کننده تا حد ممکن باید بازدیدهای افراد تحت حمایت را توسط نمایندگان دیگر سازمان‌هایی که هدف آنها کمک معنوی یا کمک مادی به چنین اشخاصی است، تسهیل کنند.

ماده ۳۱ - هیچ اجباری فیزیکی یا اخلاقی علیه اشخاص تحت حفاظت، بویژه برای کسب اطلاعات از آنها یا اشخاص ثالث، اعمال نمی‌شود.

ماده ۳۲ - طرف‌های متعاهد صریحاً توافق می‌کنند که هر یک از آنها از اتخاذ هر گونه اقدامی که موجب رنج فیزیکی یا نابودی افراد تحت حمایت در کنترل آنها هستند، خودداری کنند. این ممنوعیت نه تنها به قتل، شکنجه، مجازات بدنی، تشدید و آزمایشات پزشکی یا علمی که به دلیل درمان پزشکی یک شخص تحت حمایت ضروری نیست، بلکه به هر گونه اقدامات وحشیانه دیگر که توسط عوامل غیرنظامی یا نظامی اعمال می‌شود، اعمال خواهد شد.

ماده ۳۳ - هیچیک از افراد تحت حمایت نباید به بهانه جرمی که شخصاً مرتکب نشده‌اند، مجازات شوند. مجازات‌های جمعی و همچنین هر نوع تهدید و یا اقدام تروریستی ممنوع است.

اقدامات تلافی جویانه علیه افراد تحت حمایت و دارایی آنها ممنوع است.

ماده ۳۴ – هر نوع گروگانگیری ممنوع است.

قسمت دوم

بیگانگان در قلمرو یک طرف درگیری

ماده ۳۵ - تمامی اشخاص تحت حمایت که ممکن است بخواهند در آغاز یا در طول یک درگیری، آن منطقه را ترک کنند، حق دارند این کار را انجام دهند، مگر اینکه خروج آنها با منافع ملی کشور در تضاد باشد. در مورد درخواست‌های این افراد برای خروج از کشور با توجه به رویه‌های بطور منظم تعیین شده، تصمیم گیری و در اسرع وقت انجام می‌شود. اشخاصی که اجازه خروج دارند می‌توانند سفر خود تأمین مالی کنند و مقدار معقول از وسایل و وسایل شخصی را با خود ببرند.

براساس درخواست، به نمایندگان کشور حامی، مگر اینکه دلایل امنیتی مانع آن شود یا اشخاص مربوط اعتراض کنند، دلایل رد هرگونه درخواست اجازه خروج از قلمرو داده شده، و به سرعت اسامی تمام افرادی که اجازه خروج از قلمرو را دریافت نکرده‌اند، داده می‌شود.

ماده ۳۶ – خروج‌های مجاز براساس ماده قبلی باید در شرایط رضایت بخش از نظر ایمنی، بهداشت، و مواد غذایی انجام شود. تمام هزینه‌های مربوط به این امر، از نقطه خروج در قلمرو کشور بازداشت کننده، توسط کشور مقصد، یا در مورد اقامت در یک کشور بیطرف، توسط کشوری که شهروندانش از آن بهره‌مند می‌شوند، پرداخت خواهد شد.

در صورت لزوم، جزئیات عملی چنین اقداماتی می‌تواند با توافق‌های ویژه بین کشورهای مربوطه تنظیم شود. موارد فوق به موافقتنامه‌های ویژه‌ای که ممکن است بین طرفین درگیری در مورد مبادله و بازگرداندن اتباع خود در دست دشمن هستند، تاثیری نمی‌گذارد.

ماده ۳۷ - افراد تحت حمایت که در حال حبس هستند یا در حال گذراندن محکومیت شامل از دست دادن آزادی هستند، در طول حبس باید از رفتاری انسانی برخوردار شوند. به محض آزادی، آنان ممکن است درخواست کنند که آن قلمرو را مطابق با مواد فوق ترک کنند.

ماده ۳۸ - به استثنای اقدامات ویژه ای که توسط این مقاوله‌نامه، بویژه در مواد ۲۷ و ۴۱ آن مجاز شمرده می‌شود، وضعیت افراد تحت حمایت اصولا توسط مقررات مربوط به بیگانگان در زمان صلح تنظیم می‌شود. در هر صورت حقوق زیر به آنها در نظر گرفته خواهد شد:

۱) آنها باید کمکهای فردی یا جمعی که برایشان ارسال می‌شود، را دریافت کنند.

۲) در صورتیکه وضعیت سلامتی آنها ایجاب کند، به همان میزانی که اتباع کشور مربوطه دارند، مراقبت‌های پزشکی و درمان بیمارستانی دریافت خواهند کرد.

۳) به آنها اجازه داده می‌شود که آداب مذهبی خود را انجام دهند و از روحانیون مذهب خود کمک معنوی دریافت کنند.

۴) اگر آنها در منطقه‌ای نگهداری می‌شوند که بویژه در معرض خطرات جنگی است، باید به آنها اجازه داده شود که از آن منطقه به همان میزانی که اتباع کشور مربوطه در اختیار دارند، دور شوند.

۵) کودکان زیر پانزده سال، زنان باردار و مادران کودکان زیر هفت سال از رفتارهای خاص و ترجیهی برای اتباع آن کشور وجود دارد، برخوردار خواهند بود.

۳۹- به افراد مورد حمایتی که در نتیجه جنگ شغل سودآور خود را از دست داده اند، فرصت یافتن شغل با حقوق را خواهند داشت. این فرصت، مشروط به ملاحظات امنیتی و بر طبق مفاد ماده ۴۰، برابر با فرصتی خواهد بود که اتباع کشوری که در قلمرو آن هستند، از آن برخوردارند.

در مواردی که یکی از طرفین درگیری روش‌های کنترل کننده برای شخص مورد حمایت به کار گیرد که منجر به ناتوانی وی در تأمین هزینه زندگی خود شود، و بویژه اگر چنین شخصی به دلایل امنیتی از یافتن شغل همراه با حقوق در شرایط معقول منع شود، طرف مذکور باید از حمایت افراد تحت تکفل او اطمینان حاصل کند.

افراد تحت حمایت در هر صورت می‌توانند از کشور متبوع خود، کشور حامی یا گروه‌های امدادی مذکور در ماده ۳۰ کمک هزینه دریافت کنند.

ماده ۴۰ - افراد تحت حمایت باید تنها به همان میزانی که اتباع طرف درگیری که در قلمرو آن هستند، مجبور به کار شوند.

اگر افراد حمایت شده از ملیت دشمن باشند، آنها فقط می‌توانند مجبور به انجام کارهایی شوند که معمولاً برای اطمینان از تغذیه، پناه دادن، پوشاک، حمل و نقل و سلامت آنها ضروری است و مستقیماً به اجرای عملیات نظامی مربوط نمی‌شود.

در مواردی که در دو بند قبلی ذکر شده است، افراد حمایت شده که مجبور به کار هستند باید از شرایط کار و تضمین‌های مشابه کارگران داخلی بهره‌مند شوند، بویژه در مورد دستمزد، ساعات کار، لباس و تجهیزات، آموزش های ضروری و جبران خسارات ناشی از حوادث و یا بیماریهای شغلی.

در صورت نقض مقررات فوق، افراد تحت حمایت باید اجازه داشته باشند از حق شکایت خود مطابق با ماده ۳۰ استفاده کنند.

ماده ۴۱ - چنانچه کشوری که افراد تحت حمایت در اختیار آن هستند، اقدامات کنترلی ذکر شده در مقاوله‌نامه حاضر را ناکافی بداند، نمی‌تواند به هیچ اقدام دیگری که سخت تر از اقامت اجباری یا بازداشت، به موجب مفاد مواد ۴۲ و ۴۳ متوسل شود.

کشور بازداشت کننده در هنگام اعمال مقررات بند دوم ماده ۳۹ در مورد اشخاصی که مجبور به ترک محل سکونت معمول خود به موجب تصمیمی هستند که آنها را در محل اقامت تعیین شده دیگری قرار می‌دهد، باید تا حد ممکن استانداردهای رفاه بیان شده در بخش چهارم بخش سوم این مقاوله‌نامه را رعایت کنند.

ماده ۴۲ - دستور توقیف یا اسکان افراد تحت حمایت در اقامتگاه تعیین شده فقط در صورتی امکان پذیر است که امنیت کشور بازداشت کننده آن را کاملا ضروری تشخیص دهد. هرگاه شخصی از طریق نمایندگان کشور حامی داوطلبانه تقاضای توقیف کند و در صورتیکه شرایط او این اقدام را ضروری سازد، توسط کشوری که او را در اختیار دارد، بازداشت خواهد شد.

ماده ۴۳ - هر شخص تحت حمایتی که بازداشت شده یا در محل سکونت تعیین شده قرار گرفته است، حق دارد در اسرع وقت توسط دادگاه یا هیئت اداری مناسبی که توسط کشور بازداشت کننده

برای آن منظور تعیین شده است، تقاضای تجدید نظر داشته باشد. در صورتیکه توقیف یا استقرار در محل تعیین شده حفظ شود، دادگاه یا هیئت اداری باید به طور دوره ای و حداقل دو بار در سال به پرونده وی رسیدگی کند تا در صورت تامین شرایط مورد نظر، تصمیم اولیه را اصلاح کند.

مگر اینکه اشخاص حفاظت شده مربوطه اعتراض کنند، کشور بازداشت کننده باید به سرعت اسامی اشخاص تحت حمایت را که در بازداشت بوده‌اند، یا به اقامت اجباری محکوم شده‌اند، یا از بازداشت یا اقامت اجباری آزاد شده‌اند، به کشور حامی ارائه کند. همچنین تصمیمات دادگاه‌ها یا هیئت های مذکور در بند اول این ماده باید در همان شرایط به سرعت به کشور حامی اطلاع داده شود.

ماده ۴۴ - کشور بازداشت کننده در هنگام اعمال تدابیر کنترل کننده ذکر شده در مقاوله‌نامه حاضر، نباید پناهجویانی را که در واقع از حمایت هیچ کشوری برخوردار نیستند، به عنوان بیگانگان دشمن به طور انحصاری براساس ملیت قانونی آنها از یک کشور دشمن در نظر بگیرد.

ماده ۴۵ - اشخاص تحت حمایت نباید به کشوری که عضو این مقاوله‌نامه نیست، منتقل شوند.

این بند به هیچ وجه مانع بازگشت افراد مورد حمایت یا بازگشت آنها به کشور اقامت خود پس از پایان درگیری‌ها نمی‌شود.

افراد تحت حمایت را می‌توان توسط کشور بازداشت کننده تنها به کشوری که طرف این مقاوله‌نامه است و پس از اینکه کشور بازداشت کننده از تمایل و توانایی قدرت دریافت کننده برای اعمال این مقاوله‌نامه اطمینان پیدا کرده است، انتقال داد. در صورتیکه افراد مورد حمایت در چنین شرایطی منتقل شوند، در حالی که آنها در بازداشت خود هستند، مسئولیت اجرای مقاوله‌نامه حاضر بر عهده کشور پذیرنده آنها است. با این حال، اگر آن کشور مجبور شود که مقررات مقاوله‌نامه حاضر را در هر جنبه مهم اجرا کند، کشوری که افراد تحت حمایت را انتقال داده است، پس از اطلاع از سوی کشور حامی، اقدامات موثری را برای اصلاح وضعیت اتخاذ می‌کند یا درخواست بازگشت افراد تحت حمایت را قبول می‌کند. این درخواست باید پذیرفته شود.

تحت هیچ شرایطی یک شخص تحت حمایت به کشوری که در آن ممکن است به دلیل عقاید سیاسی یا عقاید مذهبی خود مورد آزار و اذیت قرار گیرد، منتقل نخواهد شد.

مقررات این ماده مانع از استرداد افراد تحت حمایت متهم به ارتکاب جرایم خلاف قانون کیفری عادی، براساس معاهدات استرداد که قبل از آغاز درگیری‌ها منعقد شده است، نخواهد شد.

ماده ۴۶ - اقدامات محدود کننده‌ای که در قبال افراد تحت حمایت اتخاذ شده‌اند، در صورتیکه قبلاً لغو نشده باشند، باید در اسرع وقت پس از پایان درگیری‌ها لغو شوند.

اقدامات محدود کننده‌ای که بر اموال آنها تأثیر می‌گذارد، باید در اسرع وقت پس از پایان درگیری‌ها، مطابق با قانون کشور بازداشت کننده لغو شود.

قسمت سوم

سرزمین‌های اشغالی

ماده ۴۷ - اشخاص تحت حمایت که در سرزمین اشغالی هستند، در هیچ شرایطی و به هیچ روشی، به واسطه هیچ تغییری که در اثر اشغال یک سرزمین در نهادها یا کشور آن سرزمین ایجاد شده، و همچنین به واسطه هیچ توافقی که بین مقامات سرزمین‌های اشغالی و کشور اشغال کننده انجام شده و یا به واسطه هر گونه ضمیمه تمام یا بخشی از سرزمین اشغال شده توسط کشور اشغال کننده، از مزایای این مقاوله‌نامه محروم نخواهند شد.

ماده ۴۸ - اشخاص تحت حمایت که تبعه کشوری نیستند که قلمرو آن اشغال شده است، می‌توانند از حق خروج از قلمرو مشروط به مفاد ماده ۳۵ استفاده کنند و تصمیمات در مورد آن طبق رویه ای اتخاذ خواهد شد که کشور اشغال کننده مطابق با ماده مذکور تعیین خواهد کرد.

ماده ۴۹ - انتقال اجباری فردی یا جمعی و همچنین اخراج افراد تحت حمایت از سرزمین اشغالی به سرزمین کشور اشغال کننده یا هر کشور دیگری، اشغال شده یا غیر اشغال شده، صرف نظر از انگیزه آنها، ممنوع است.

با این وجود، اگر امنیت جمعیت یا دلایل نظامی ضروری این کار را لازم باشد، کشور اشغال کننده می‌تواند تخلیه کامل یا جزئی یک منطقه معین را انجام دهد. این تخلیه‌ها نباید شامل جابجایی افراد تحت حمایت در خارج از مرزهای سرزمین اشغالی باشد، مگر اینکه به دلایل مادی اجتناب از چنین

جابجایی غیرممکن باشد. افرادی که به این ترتیب تخلیه می‌شوند باید به محض پایان درگیری‌ها در منطقه مورد نظر، به خانه های خود بازگردند.

کشور اشغال کننده که چنین انتقال یا تخلیه ضروری را انجام می‌دهد، تا آنجا که امکان پذیر است، باید اطمینان حاصل کند که برای پذیرش افراد تحت حمایت، اقامتگاه مناسبی فراهم شود که در شرایط رضایت بخش بهداشت، سلامت، ایمنی و تغذیه در آنجا برقرار است و اعضای یک خانواده هم از یکدیگر نشوند.

کشور حامی باید از هر گونه انتقال و تخلیه به محض وقوع آن مطلع شود. کشور اشغال کننده نباید افراد تحت حمایت را در منطقه‌ای که بویژه در معرض خطرات جنگ قرار دارد بازداشت کند، مگر اینکه امنیت جمعیت یا دلایل نظامی ضرورت این کار را ایجاب کند.

کشور اشغال کننده نمی‌تواند بخش‌هایی از جمعیت غیرنظامی خود را به قلمرو اشغال شده تبعید یا انتقال دهد.

ماده ۵۰ – کشور اشغال کننده با همکاری مقامات ملی و محلی، انجام فعالیت‌های صحیح همه نهادهایی که مراقبت و آموزش کودکان را برعهده دارند، تسهیل خواهد کرد.

کشور اشغال کننده تمام اقدامات لازم برای تسهیل شناسایی کودکان و ثبت نام والدین آنها را انجام خواهد داد. در هر صورت، آن کشور نمی‌تواند وضعیت شخصی آنها را تغییر دهد و آنها را در تشکیلات یا سازمان‌های زیرمجموعه خود جذب کند.

در صورتی که نهادهای محلی برای این منظور ناکافی باشند، کشور اشغال کننده باید برای نگهداری و آموزش، در صورت امکان توسط افرادی از ملیت، زبان و مذهب خود، از کودکانی که به دلیل جنگ یتیم و یا از والدین خود جدا شده‌اند و نمی‌توانند توسط یک خویشاوند یا دوست نزدیک به اندازه کافی مراقبت شوند، تدابیر لازم را اتخاذ کند.

بخش ویژه ای از دفتری که طبق ماده ۱۳۶ تشکیل شده است، مسئول انجام کلیه اقدامات لازم برای شناسایی کودکانی است که هویت آنها نامعلوم است. مشخصات والدین یا سایر بستگان نزدیک آنها در صورت وجود، باید همیشه ثبت شود.

کشور اشغال کننده نباید مانع از اعمال هر گونه تدابیر ترجیحی در مورد غذا، مراقبت‌های پزشکی و حفاظت در برابر اثرات جنگ شود، که ممکن است قبل از اشغال به نفع کودکان زیر پانزده سال، مادران باردار و مادران کودکان زیر هفت سال، در کشور خود برقرار بوده است.

ماده ۵۱ - کشور اشغال کننده نمی‌تواند اشخاص تحت حمایت را به خدمت در نیروهای مسلح یا نیروهای کمکی خود مجبور کند. هیچ فشاری یا تبلیغاتی که هدف آن خدمت سربازی داوطلبانه باشد، مجاز نیست. کشور اشغال کننده نمی‌تواند افراد تحت حمایت را به کار مجبور کند مگر اینکه آنها بیش از هجده سال سن داشته باشند، و در این صورت تنها در کاری که برای نیازهای ارتش اشغال کننده یا برای خدمات عمومی یا برای تغذیه، پناه، لباس، حمل و نقل یا سلامت جمعیت کشور اشغال شده ضروری باشد. اشخاص تحت حمایت را نمی‌توان به انجام کاری که آنها را در تعهد به شرکت در عملیات نظامی درگیر می‌کند، مجبور کرد. کشور اشغال کننده نمی‌تواند افراد تحت حمایت را به شکلی قهرآمیز برای تضمین امنیت تاسیساتی که در آن کار اجباری انجام می‌دهند، مجبور کند.

کار باید فقط در سرزمین اشغالی که در آن افرادی که خدمات آنها درخواست شده است انجام شود. هر یک از این افراد باید تا حد امکان در محل کار معمول خود نگهداری شوند. به کارگران مزد عادلانه پرداخت می‌شود و کار باید متناسب با ظرفیت جسمی و فکری آنها باشد. قوانین لازم‌الاجرا در کشور اشغالی در مورد شرایط کار و تدابیر حفاظتی در خصوص مواردی از قبیل دستمزد، ساعات کار، تجهیزات، آموزش مقدماتی و جبران خسارت ناشی از حوادث و بیماری‌های شغلی، در مورد افراد حمایت شده منصوب می‌شود.

درخواست نیروی کار در هیچ موردی نباید منجر به بسیج کارگران در یک سازمان نظامی یا نیمه نظامی شود.

۵۲ - هیچ قرارداد، موافقتنامه یا مقرراتی نباید به حق هیچ کارگری، خواه داوطلبانه یا غیر داوطلبانه و در هر کجا که باشند، برای درخواست مداخله از نمایندگان کشور حامی خدشه وارد کند.

تمام اقداماتی که با هدف ایجاد بیکاری یا محدود کردن فرصت های ارائه شده به کارگران در سرزمین‌های اشغالی به منظور ترغیب آنها به کار برای کشور اشغال کننده باشد، ممنوع است.

ماده ۵۳ - هر گونه نابودی اموال واقعی یا شخصی که به صورت فردی یا جمعی متعلق به اشخاص خصوصی، یا کشور، یا سایر مقامات کشوری، یا سازمان‌های اجتماعی یا تعاونی است، توسط کشور اشغال کننده ممنوع است، مگر در مواردی که چنین نابودی به دلیل عملیات نظامی کاملاً ضروری باشد.

ماده ۵۴ - کشور اشغال کننده نمی‌تواند وضعیت مقامات کشوری یا قضات در سرزمین‌های اشغالی را تغییر دهد یا به هیچ وجه محدودیت‌هایی را علیه آنها اعمال کند، و یا اقداماتی برای اجبار یا تبعیض علیه آنها انجام دهد، در صورتیکه آنها به دلایل وجدانی از انجام وظایف خودداری کنند.

این ممنوعیت به اجرای بند دوم ماده ۵۱ لطمه ای وارد نمی‌کند. این ممنوعیت بر حق کشور اشغال کننده برای عزل مقامات کشوری از سمت‌های خود تأثیری نمی‌گذارد.

ماده ۵۵ - کشور اشغال کننده با تمام امکاناتی که در اختیار دارد، وظیفه دارد از مواد غذایی و پزشکی مردم اطمینان حاصل کند. در صورت ناکافی بودن منابع سرزمین اشغالی، بویژه باید مواد غذایی، لوازم پزشکی و سایر اقلام ضروری را وارد کند.

کشور اشغال کننده نمی‌تواند مواد غذایی، اقلام یا لوازم پزشکی موجود در سرزمین اشغال شده را در اختیار خود گیرد، مگر برای استفاده توسط نیروهای اشغال کننده و کارکنان اداره آنها، و تنها در صورتیکه نیازهای مردم غیرنظامی در نظر گرفته شده باشد.

با رعایت مقررات سایر مقاوله‌نامه‌های بین‌المللی، کشور اشغال کننده باید ترتیبی اتخاذ کند تا اطمینان حاصل شود که ارزش منصفانه برای هر کالای درخواستی پرداخت شده است. کشور حامی در هر زمانی آزاد خواهد بود تا وضعیت مواد غذایی و تجهیزات پزشکی را در سرزمین‌های اشغالی تأیید کند، مگر در مواردی که محدودیت‌های موقتی به دلیل الزامات نظامی ضروری باشد.

ماده ۵۶ - کشور اشغال کننده وظیفه دارد تا حد امکان، با همکاری مقامات ملی و محلی، تأمینی و حفظ تأسیسات و خدمات پزشکی و بیمارستان، بهداشت و بهداشت عمومی در قلمرو اشغال شده، بویژه با توجه به اتخاذ و اعمال اقدامات پیشگیرانه لازم برای مبارزه با گسترش بیماری‌های مسری و

اپیدمی ها را داشته باشد. کارکنان پزشکی از همه رده ها باید اجازه داشته باشند که وظایف خود را انجام دهند.

در صورتیکه بیمارستان‌های جدید در سرزمین اشغالی تأسیس شوند و اگر ارگان‌های صلاحیت دار کشور اشغالی در آنجا فعالیت نکنند، مقامات اشغال کننده در صورت لزوم آنها را به عنوان یک بیمارستان به رسمیت می‌شناسند. در شرایط مشابه، مقامات اشغال کننده همچنین کارکنان بیمارستان و وسایل نقلیه مربوطه را براساس مفاد مواد ۲۰ و ۲۱ به رسمیت می‌شناسند.

کشور اشغال کننده در اتخاذ اقدامات بهداشتی و بهداشتی و در اجرای آنها، باید حساسیتهای اخلاقی جمعیت سرزمین اشغال شده را در نظر بگیرد.

ماده ۵۷ - کشور اشغال کننده می‌تواند بیمارستان‌های غیرنظامی را تنها به طور موقت و در موارد ضروری فوری برای مراقبت از مجروحین و بیماران نظامی و سپس به شرطی که ترتیبات مناسب برای مراقبت و درمان بیماران و نیازهای جمعیت غیرنظامی برای اقامت در بیمارستان به موقع انجام شود، تصرف کند.

مواد و مخازن بیمارستان‌های غیرنظامی تا زمانی که برای نیازهای جمعیت غیرنظامی لازم باشد، نمی‌تواند مصادره شود.

ماده ۵۸ - کشور اشغال کننده به خادمان مذهبی اجازه خواهد داد که به اعضای جوامع مذهبی خود کمک معنوی کنند. کشور اشغال کننده همچنین محموله‌های کتاب و وسایل مورد نیاز برای نیازهای مذهبی را می پذیرد و توزیع آنها را در سرزمین‌های اشغالی تسهیل می‌کند.

ماده ۵۹ - اگر نیاز تمام یا بخشی از جمعیت یک سرزمین اشغالی به اندازه کافی تأمین نشده باشد، کشور اشغال کننده باید با طرح‌های کمک به نفع جمعیت مذکور موافقت کند و با تمام وسایل موجود در اختیارش این طرح‌ها را تسهیل کند.

این طرح‌ها که ممکن است یا توسط کشورها یا توسط سازمان‌های بشردوستانه بیطرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ انجام شود، به طور خاص شامل ارائه محموله‌های مواد غذایی، تجهیزات پزشکی و لباس و وسایل پزشکی برای افراد با شرایط مختلف می‌باشد.

کلیه طرف‌های متعاهد اجازه عبور آزادانه این محموله‌ها را داده و حفاظت از آنها را تضمین خواهند کرد.

با این حال، کشوری که در سرزمین اشغال شده توسط طرف مخالف، گذر آزاد محموله‌ها را می‌دهد، حق دارد که محموله‌ها را جستجو کند، گذر آنها را با توجه به زمان و مسیرهای تعیین شده تنظیم کند و از طریق کشور حامی قانع شود که این محموله‌ها برای کمک به جمعیت نیازمند، و نه کشور اشغالگر، استفاده می‌شوند.

ماده ۶۰ – محموله‌های امدادی به هیچ وجه کشور اشغالگر را از هیچیک از مسئولیت‌های خود براساس مواد ۵۵، ۵۶ و ۵۹ معاف نمی‌کند. کشور اشغال کننده نباید به هیچ وجه محموله‌های امدادی را از هدف مورد نظر منحرف سازد، مگر در موارد ضروری، و آن هم به نفع جمعیت سرزمین اشغال شده و با رضایت کشور حامی.

ماده ۶۱ - توزیع محموله‌های امدادی مذکور در مواد فوق با همکاری و نظارت کشور حامی انجام خواهد شد. این وظیفه همچنین می‌تواند با توافق بین کشور اشغال کننده و کشور حامی، به یک کشور بیطرف، به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر نهاد بشردوستانه بیطرف دیگری تفویض شود.

چنین محموله‌هایی در سرزمین اشغالی از کلیه هزینه‌ها، مالیات‌ها یا عوارض گمرکی معاف خواهند بود، مگر اینکه برای منافع اقتصادی قلمرو ضروری باشد. کشور اشغال کننده باید توزیع سریع این محموله‌ها را تسهیل کند.

کلیه طرف‌های متعاهد تلاش خواهند کرد تا اجازه گذرگاهی و حمل و نقل رایگان این محموله‌های کمکی را در مسیر خود به سرزمین‌های اشغالی بدهند.

ماده ۶۲ - به اشخاص تحت حمایت در سرزمین‌های اشغالی اجازه داده می‌شود تا با توجه به دلایل ضروری امنیتی، محموله‌های کمکهای فردی ارسال شده به آنها را دریافت کنند.

۶۳ - با رعایت اقدامات موقت و استثنایی که به دلایل امنیتی فوری توسط کشور اشغال کننده اعمال می‌شود:

الف) انجمن‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ، شیر و خورشید سرخ) که به رسمیت شناخته شده‌اند، می‌توانند فعالیت‌های خود را مطابق با اصول صلیب سرخ که در کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ تعریف شده است، ادامه دهند؛

ب) کشور اشغال کننده نمی‌تواند تغییراتی را در کارکنان یا ساختار این انجمن‌ها که به فعالیت‌های مذکور آسیب برساند، انجام دهد.

همان اصول برای فعالیت‌ها و کارکنان سازمان‌های ویژه دارای ویژگی غیر نظامی که در حال حاضر وجود دارند یا ممکن است به منظور تضمین شرایط زندگی جمعیت غیرنظامی با حفظ خدمات ضروری عمومی، توزیع امداد و سازماندهی عملیات نجات ایجاد شوند، اعمال می‌شود.

ماده ۶۴ - قوانین کیفری سرزمین اشغالی همچنان به قوت خود باقی خواهد ماند، به استثنای این که کشور اشغال کننده می‌تواند آنها را در مواردی که تهدیدی برای امنیت آن یا مانع از اجرای این مقاوله‌نامه باشند، لغو یا به حالت تعلیق درآورد. با توجه به این ملاحظه آخر و به ضرورت تضمین اجرای عدالت موثر، دادگاه‌های سرزمین اشغالی در رابطه با تمام جرایم تحت پوشش قوانین مذکور به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

با این حال، کشور اشغال کننده می‌تواند جمعیت قلمرو اشغال شده را تحت مقرراتی قرار دهد تا کشور اشغال کننده بتواند به تعهدات خود برای حفظ حکومت منظم قلمرو و برای تضمین امنیت قدرت اشغال کننده، اعضای و اموال نیروهای یا ادارات اشغال کننده و همچنین تاسیسات و خطوط ارتباطی مورد استفاده آنها ضروری است، عمل کند.

ماده ۶۵ - مقررات کیفری صادر شده توسط کشور اشغال کننده تا زمانی که به زبان خود آنها منتشر و به اطلاع ساکنان نرسیده باشد، به اجرا در نمی‌آید. اثر این مقررات جزایی به صورت پس از وقوع اعمال نمی‌شود.

ماده ۶۶ - در صورت تخلف از مقررات جزایی مقرر در بند دوم اصل ۶۴، کشور اشغال کننده می‌تواند متهم را به دادگاه‌های نظامی غیرسیاسی تشکیل شده خود تحویل دهد، مشروط بر اینکه دادگاه‌های

مذکور در کشور اشغال شده باشد. دادگاه های تجدید نظر ترجیحاً در کشور اشغال شده تشکیل می‌شوند.

ماده ۶۷ - دادگاهها فقط آن دسته از مقررات قانونی را اعمال خواهند کرد که قبل از وقوع جرم قابل اجرا بوده و مطابق با اصول کلی قانون، بویژه اصل متناسب بودن مجازات با جرم باشد. آنها باید این واقعیت را در نظر بگیرند که متهم تبعه کشور اشغال کننده نیست.

۶۸ - اشخاص تحت حمایت که مرتکب جرم و جنایتی می‌شوند که تنها هدف آن آسیب رساندن به کشور اشغال کننده است، اما نه تهدیدی برای جان یا بدن اعضای نیروها و یا کشور اشغال کننده، و نه خطری جدی جمعی، و نه آسیب جدی به اموال نیروهای اشغال کننده یا تاسیسات مورد استفاده آنها، مشمول حبس ساده می‌شوند، به شرطی که مدت چنین حبس متناسب با جرم مرتکب شده باشد. علاوه بر این، حبس و زندانی کردن تنها اقدام برای محروم کردن افراد تحت حمایت از آزادی است که برای چنین جرم‌هایی اتخاذ می‌شود. دادگاه های مقرر در ماده ۶۶ این مقاوله‌نامه می‌توانند به اختیار خود، مجازات حبس را به حبس داخلی برای مدت مشابه تبدیل کنند.

مقررات جزایی صادر شده توسط کشور اشغال کننده طبق مواد ۶۴ و ۶۵ فقط در مواردی می‌تواند مجازات مرگ را به یک شخص تحت حمایت تحمیل کند که این شخص متهم به جاسوسی، اعمال جدی خرابکاری علیه تاسیسات نظامی قدرت اشغالگر یا جرایم عمدی باشد که منجر به مرگ یک یا چند نفر شده باشد، آنهم به شرطی که چنین جرایمی به موجب قانون قلمرو اشغال شده که قبل از آغاز اشغال مورد عمل بوده است، مجازات مرگ داشته باشد.

مجازات اعدام را نمی‌توان علیه شخص تحت حمایت صادر کرد، مگر اینکه توجه دادگاه بویژه به این واقعیت معطوف شده باشد که از آنجایی که متهم تبعه کشور اشغال کننده نیست، به هیچ وجه ملزم به وفاداری به آن نیست.

در هر صورت، مجازات اعدام را نمی‌توان در مورد شخص حمایت شده‌ای که در زمان ارتکاب جرم زیر هجده سال سن داشته است، صادر کرد.

ماده ۶۹ - در تمام موارد، مدت زمانی که فرد تحت حمایت متهم به ارتکاب جرم در انتظار محاکمه یا مجازات در بازداشت است، از هر دوره حبس محکوم شده کسر می‌شود.

ماده ۷۰ - افراد تحت حمایت به استثنای نقض قوانین و آداب و رسوم جنگی به دلیل اعمال ارتکابی یا عقایدی که قبل از اشغال یا در خلال قطع موقت آن ابراز شده‌اند ، توسط دولت اشغالگر دستگیر، تعقیب یا محکوم نمی‌شوند.

اتباع کشور اشغال کننده که قبل از شروع درگیری‌ها، به قلمرو کشور اشغال شده پناه برده‌اند، نباید دستگیر، تعقیب، محکوم یا از سرزمین اشغالی اخراج شوند، مگر در مورد جرایمی که پس از وقوع خصومت انجام شده، یا برای جرائمی که طبق قانون عرفی قبل از شروع درگیری مل اعتبار بوده و طبق قانون کشور اشغالی استرداد در زمان صلح را توجیه می‌کند.

ماده ۷۱ - هیچ حکمی از سوی دادگاه های صلاحیّتدار کشور اشغال کننده صادر نخواهد شد مگر پس از طی مراحل محاکمه عادی. افراد متهمی که توسط کشور اشغال کننده تحت تعقیب قرار می‌گیرند، باید فوراً به صورت کتبی و به زبانی که درک می‌کنند، از جزئیات اتهامات ترجیح داده شده علیه آنها مطلع شوند و در اسرع وقت محاکمه شوند.

کشور حامی باید از کلیه اقداماتی که توسط کشور اشغال کننده علیه افراد تحت حمایت در رابطه با اتهامات مربوط به مجازات اعدام یا حبس به مدت دو سال یا بیشتر آغاز می‌شود، مطلع خواهد شد. آن کشور باید در هر زمان قادر به کسب اطلاعات در مورد وضعیت چنین دادرسی باشد. بعلاوه، کشور حامی این حق را خواهد داشت که تمام جزئیات و سایر اقداماتی را که توسط کشور اشغال کننده علیه افراد تحت حمایت انجام می‌شود را درخواست کند.

اطلاع رسانی به کشور حامی، که در بند دوم فوق ذکر شده است، باید فوراً ارسال شود و در هر صورت باید سه هفته قبل از تاریخ اولین جلسه، به دست آن برسد. در صورتیکه در آغاز محاکمه شواهدی مبنی بر رعایت کامل مقررات این ماده ارائه نشود، محاکمه ادامه نخواهد یافت. این اطلاعیه باید شامل جزئیات زیر باشد:

الف) شرح متهم؛

ب) محل سکونت یا بازداشت؛

ج) تصریح اتهام یا اتهامات (با ذکر مقررات کیفری که براساس آن مطرح شده است)؛

د) تعیین دادگاهی که به پرونده رسیدگی خواهد کرد؛

ه) مکان و تاریخ اولین جلسه دادرسی.

ماده ۷۲ - متهمین حق دارند که شواهد لازم برای دفاع خود را ارائه دهند و بویژه می‌توانند شاهدان را به جلسات محاکمه فرا بخوانند. آنها حق دارند که توسط وکیل واجد شرایطی که خود انتخاب کرده اند، مورد حمایت قرار گیرند، و این وکیل باید آزادانه بتواند با آنها ملاقات کند و از امکانات لازم برای آماده سازی دفاع برخوردار باشد.

در صورت عدم انتخاب متهم، کشور حامی می‌تواند وکیلی را برای او تامین کند. هنگامی که یک متهم باید به اتهام جدی پاسخ دهد و کشور حامی وظایف خود را به درستی انجام نمی‌دهد، قدرت اشغال کننده، با توجه به رضایت متهم، باید یک وکیل برای او فراهم کند.

اگر متهم از پذیرش این کمک به شکل داوطلبانه امتناع کند، هم در تحقیقات مقدماتی و هم در جلسات دادگاه، می‌تواند از خدمات یک مترجم برخوردار شود. آنها حق دارند در هر زمان به مترجم اعتراض کرده و درخواست جایگزینی برای او ارائه کنند.

ماده ۷۳ - محکوم علیه دارای حق تجدید نظر است که در قوانین اعمال شده توسط دادگاه مقرر شده است. او باید به طور کامل از حق خود برای درخواست تجدیدنظر یا دادخواست و از مهلتی که می‌تواند در آن انجام دهد مطلع شود. آیین دادرسی کیفری پیش بینی شده در این بند تا حدی که قابل اجرا باشد در مورد تجدید نظرخواهی اعمال می‌شود.

در صورتیکه قوانین اعمال شده توسط دادگاه امکان تجدید نظر وجود نداشته باشد، محکوم علیه این حق را خواهد داشت که بر خلاف یافته‌ها و حکم به مقام صلاحیّتدار کشور اشغال کننده شکایت کند.

ماده ۷۴ - نمایندگان کشور حامی حق شرکت در محاکمه هر شخص تحت حمایت را خواهند داشت، مگر اینکه جلسه استماع، به عنوان یک اقدام استثنایی، به منظور حفظ امنیت کشور اشغال کننده،

به شکل غیرعلنی برگزار شود، و این موضوع به اطلاع کشور حامی می‌رسد اخطاریه در مورد تاریخ و محل محاکمه نیز به کشور حامی ارسال خواهد شد.

هر حکمی که مستلزم حکم اعدام یا حبس به مدت دو سال یا بیشتر باشد، باید با دلایل مربوطه در اسرع وقت به کشور حامیابلاغ شود. در این اطلاعیه باید شامل ابلاغ مندرج در ماده ۷۱ و در مورد احکام حبس، نام محلی که قرار است حکم اجرا شود، باشد. پرونده احکام غیر از موارد ذکر شده در بالا، توسط دادگاه نگهداری شده و برای بازرسی نمایندگان کشور حامی باز است. هر مهلتی که برای تجدید نظر در مورد احکام متضمن مجازات اعدام یا حبس دو سال یا بیشتر مجاز است، تا زمانی که اخطار حکم توسط کشور حامی دریافت نشود ادامه نخواهد داشت.

ماده ۷۵ - در هیچ موردی افراد محکوم به مرگ از حق عفو یا مهلت محروم نخواهند شد.

هیچ حکم اعدام قبل از انقضای مدت حداقل شش ماه از تاریخ دریافت اطلاعیه حکم قطعی تأیید کننده چنین حکم اعدام یا حکم رد عفو یا مهلت توسط کشور حامی اجرا نخواهد شد.

دوره شش ماهه تعلیق حکم اعدام مقرر در اینجا را می‌توان در موارد فردی در شرایط اضطراری جدی که تهدید سازماندهی شده علیه امنیت کشور اشغال کننده یا نیروهای آن باشد، کاهش داد، مشروط بر اینکه همیشه از این کاهش به کشور حامی اطلاع داده شود. فرصت و زمان معقولی نیز در نظر گرفته می‌شود تا در رابطه با اینگونه احکام اعدام، به مقامات ذیصلاح اشغال کننده ارائه شود.

ماده ۷۶ - اشخاص تحت حمایت که به ارتکاب جرایم متهم شده‌اند، در کشور اشغالی بازداشت خواهند شد و در صورت محکومیت، مجازات خود را در آنجا خواهند سپری کرد. آنها در صورت امکان باید از سایر زندانیان جدا شوند و باید از شرایط غذایی و بهداشتی برخوردار باشند که برای حفظ سلامت آنها کافی باشد و حداقل با شرایط موجود در زندان های کشور اشغالی برابر باشد.

آنها باید مراقبت های پزشکی مورد نیاز وضعیت سلامتی خود را دریافت کنند.

آنها همچنین حق دریافت هر گونه کمک معنوی که ممکن است نیاز داشته باشند را دارند. زنان باید در محوطه های جداگانه و تحت نظارت مستقیم زنان باشند. توجه لازم به رفتار ویژه ای که به اقلیت‌ها باید داده می‌شود، مبذول خواهد شد.

افراد تحت حمایت که در بازداشت هستند، حق دارند که با نمایندگان کشور حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، مطابق با مفاد ماده ۱۴۳ ملاقات کنند.

این افراد باید حق دریافت حداقل یک محموله امدادی در ماه را داشته باشند.

ماده ۷۷ - افراد تحت حمایت که در سرزمین اشغالی به ارتکاب جرایم متهم شده و یا توسط دادگاه‌ها محکوم شده‌اند، در پایان اشغال با داشتن سوابق مربوطه به مقامات سرزمین آزاد شده، تحویل داده می‌شوند.

ماده ۷۸ - اگر کشور اشغال کننده به دلایل ضروری امنیتی اتخاذ تدابیر ایمنی در مورد افراد تحت حمایت را ضروری بداند، حداکثر می‌تواند آنها را مشمول اقامتگاه یا محل توقیف سازد.

تصمیمات در مورد چنین اقامتگاه یا محل توقیف تعیین شده طبق روال منظمی که توسط کشور اشغال کننده مطابق با مفاد این مقاوله‌نامه تجویز می‌شود، اتخاذ خواهد شد. این رویه شامل حق تجدید نظر برای طرفین ذینفع خواهد بود. درخواست تجدیدنظر با کمترین تاخیر ممکن تصمیم گیری شود. در صورت تایید تصمیم، در صورت امکان هر شش ماه یکبار، توسط یک مرجع ذیصلاح تشکیل شده توسط قوه مذکور، مورد بررسی دوره ای قرار خواهد گرفت.

اشخاص تحت حمایت که مشمول اقامتگاه تعیین شده و در نتیجه ملزم به ترک خانه‌های خود هستند از مزایای کامل ماده ۳۹ این مقاوله‌نامه برخوردار خواهند شد.

قسمت پنجم
مقررات مربوط به رفتار با زندانیان

فصل اول: مقررات عمومی

ماده ۷۹ - طرفین درگیری نباید افراد تحت حمایت را بازداشت کنند، مگر طبق مفاد مواد ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۶۸ و ۷۸.

ماده ۸۰ - زندانیان برخورداری کامل از حقوق مدنی خود را حفظ خواهند کرد و از حقوق متقابلی که ممکن است با وضعیت آنها سازگار باشد استفاده خواهند کرد.

ماده ۸۱ - طرفین درگیری که افراد تحت حمایت را بازداشت می‌کنند، موظفند هزینه نگهداری آنها را به طور رایگان تأمین کنند و همچنین مراقبت‌های پزشکی لازم برای وضعیت سلامتی آنها را فراهم سازند.

برای بازپرداخت این هزینه‌ها، از کمک هزینه‌ها، حقوق و اعتبارات مشمولین کسر نخواهد شد.

در صورتیکه چنین افرادی فاقد وسایل حمایتی کافی باشند یا نتوانند امرار معاش کنند، کشور بازداشت کننده حمایت آنها و نیز افراد تحت تکفل آنان را فراهم خواهد کرد.

ماده ۸۲ - کشور بازداشت کننده باید تا آنجا که ممکن است، زندانیان را براساس ملیت، زبان و آداب و رسوم آنها اسکان دهد. بازداشت شدگانی که اتباع یک کشور هستند صرفاً به دلیل داشتن زبان‌های متفاوت نباید از هم جدا شوند.

اعضای یک خانواده، بویژه والدین و فرزندان، در تمام مدت حبس، باید با هم در یک محل اسکان داده شوند، مگر در مواردی که جدایی موقت به دلایل شغلی یا سلامتی یا برای اهداف مربوط به اجرای مقررات ضروری باشد. زندانیان می‌توانند درخواست کنند که فرزندان آنها که بدون مراقبت والدین رها شده‌اند، نزد آنها بازداشت شوند.

در صورت امکان، اعضای زندانی شده از یک خانواده باید در یک محل اسکان داده شوند و به همراه امکاناتی برای داشتن یک زندگی خانوادگی مناسب، محل اقامت جداگانه از سایر زندانیان در اختیار آنها قرار گیرد.

فصل دوم: مکان‌های بازداشت

ماده ۸۳ - کشور بازداشت کننده نباید در مناطقی که بویژه در معرض خطرات جنگی قرار دارند، مکان‌هایی برای اسارت ایجاد کند. کشور بازداشت کننده تمام اطلاعات مفید در مورد موقعیت جغرافیایی اماکن توقیف را از طریق وساطت کشورهای حامی به کشورهای درگیر در جنگ ارائه خواهد داد. هر زمان که ملاحظات نظامی اجازه می‌دهد، اردوگاه های توقیف باید با حروف IC نشان داده شوند، بگونه‌ای که در طول روز به وضوح از هوا قابل مشاهده باشند. با این حال، کشورهای

مربوطه می‌توانند با هر سیستم علامت گذاری دیگری موافقت کنند. هیچ مکان دیگری به جز اردوگاه اسارت نباید با این علامت IC مشخص شود.

ماده ۸۴ - زندانیان باید به طور جداگانه از اسیران جنگی و از افرادی که به هر دلیل دیگر از آزادی محروم شده‌اند نگهداری و اداره شوند.

ماده ۸۵ - کشور بازداشت کننده موظف است تمام اقدامات لازم و ممکن را اتخاذ کند تا اطمینان حاصل شود که افراد تحت حمایت از همان ابتدا در ساختمان‌ها یا محله‌هایی اسکان داده می‌شوند که همه امکانات حفاظتی از نظر بهداشت و سلامت در شرایط سخت و آب و هوا و شرایط جنگی در آنها فراهم است. به هیچ وجه نباید مکان‌های دائمی اسارت در مناطق ناسالم یا مناطقی که آب و هوای آنها برای زندانیان مضر است قرار گیرد. در کلیه مواردی که ناحیه ای که شخص تحت حمایت موقتاً در آن زندانی می‌شود، در منطقه ناسالم یا دارای آب و هوای مضر برای سلامتی وی باشد، بایستی در اسرع وقت که شرایط اجازه می‌دهد به مکان مناسب تری برای اسارت منتقل شود.

محل باید به طور کامل از رطوبت محافظت شود، و بویژه در زمان غروب و خاموشی نور به اندازه کافی گرم و روشن باشد. اتاق خواب باید به اندازه کافی جادار و دارای تهویه مناسب باشد و با در نظر گرفتن شرایط آب و هوایی و سن و جنس و وضعیت سلامتی زندانیان با بستر مناسب و پتوهای کافی مجهز باشند.

زندانیان باید برای استفاده روزانه و شبانه خود از وسایل بهداشتی منطبق با قوانین بهداشتی برخوردار باشند و دائماً در شرایط تمیز و بهداشتی نگهداری شوند. آنها باید آب و صابون کافی برای توالت شخصی روزانه و شستن لباس‌های خود داشته باشند. تاسیسات و امکانات لازم برای این منظور به آنها اعطا شود. دوش یا حمام نیز باید در دسترس باشد. زمان لازم برای شستشو و نظافت باید در نظر گرفته شود.

هرگاه به عنوان یک اقدام استثنایی و موقت لازم باشد که زنان بازداشت شده که عضو یک واحد خانوادگی نیستند، در همان محل بازداشت با مردان جای داده شوند، تدارک اتاق خواب جداگانه و امکانات بهداشتی برای استفاده از چنین زنان بازداشت شده اجباری خواهد بود.

ماده ۸۶ - کشور بازداشت کننده باید به افراد بازداشت شده، به هر گروه مذهبی که وابسته باشند، محل مناسب برای برگزاری مراسم مذهبی در اختیار بگذارد.

ماده ۸۷ - در هر مکان بازداشت، به جز در مواردی که امکانات مناسب دیگری در دسترس باشد، فروشگاه‌های کوچکی دایر می‌شود. هدف از تاسیس این فروشگاه‌ها این است که زندانیان را قادر سازد تا با قیمت‌هایی که بالاتر از قیمت های بازار محلی نباشد، مواد غذایی و کالاهای مورد استفاده روزمره از جمله صابون و تنباکو را خریداری کنند تا رفاه و راحتی شخصی آنها را تامین شود.

سود حاصل از این فروشگاه‌ها به صندوق رفاه که برای هر مکان بازداشت ایجاد شده است و به نفع بازداشت شدگان وابسته واریز می‌شود. کمیته بازداشت شدگان مقرر در ماده ۱۰۲ حق دارد که مدیریت این فروشگاه‌ها و صندوق مذکور را بررسی کند.

هنگامی که محل اسارت تعطیل می‌شود، موجودی صندوق رفاه باید به صندوق رفاه محل اسارت برای بازداشت شدگان هم تابعیت، یا در صورت عدم وجود چنین محلی به یک صندوق رفاه مرکزی که به نفع تمام بازداشت شدگانی تاسیس می‌شود، انتقال یابد. در صورت آزادسازی کلی، سودهای مذکور در اختیار کشور بازداشت کننده خواهد بود، مشروط به هر گونه توافقی که بین کشورهای مربوطه بوجود آمده باشد.

ماده ۸۸ - در تمام مکان‌های اسارت که در معرض حملات هوایی و سایر خطرات جنگی قرار دارند، پناهگاه هایی با تعداد و ساختار کافی برای اطمینان از حفاظت لازم نصب شود. در صورت بروز آژیر خطر، زندانیان باید در اسرع وقت به این پناهگاه‌ها وارد شوند، به استثنای کسانی که برای حفاظت از محل اقامت خود در برابر خطرات مذکور باقی می‌مانند. هر گونه تدابیر حفاظتی که به نفع مردم انجام شود در مورد آنها نیز اعمال خواهد شد. تمام اقدامات احتیاطی لازم باید در مکان‌های توقیف در برابر خطر آتش سوزی انجام شود.

فصل سوم: غذا و پوشاک

ماده ۸۹ - جیره غذایی روزانه برای زندانیان باید از نظر کمیت، کیفیت و تنوع کافی باشد تا در حفظ سلامتی آنها و بروز کمبودهای تغذیه‌ای جلوگیری کند. همچنین باید به رژیم غذایی مرسوم زندانیان توجه شود.

همچنین باید به زندانیان وسایلی داده شود که به وسیله آنها بتوانند غذای اضافی را که در اختیار دارند برای خود تهیه کنند.

باید آب آشامیدنی کافی برای زندانیان تامین شود. استفاده از تنباکو مجاز خواهد بود.

زندانیان شاغل به تناسب نوع کاری که انجام می‌دهند، جیره اضافی دریافت خواهند کرد.

به مادران باردار و شیرده و کودکان زیر پانزده سال متناسب با نیازهای فیزیولوژیکی آنها غذای اضافی داده شود.

ماده ۹۰ - هنگام بازداشت، به زندانیان تمام امکانات داده می‌شود تا لباس، کفش و لباس زیر خود را تعویض کنند و بعداً در صورت نیاز، تدارکات بیشتری تهیه کنند. اگر هر یک از بازداشت شدگان با در نظر گرفتن شرایط آب و هوایی، لباس کافی نداشته باشند و نتوانند لباسی تهیه کنند، توسط کشور بازداشت کننده به طور رایگان در اختیار آنها قرار خواهد داد.

لباس‌هایی که توسط کشور بازداشت کننده در اختیار زندانیان قرار می‌گیرد و نشانه‌های ظاهری که روی آن لباس‌ها گذاشته می‌شود، نباید تحقیرآمیز بوده و یا آنها را در معرض تمسخر دیگران قرار دهد.

کارگران باید هر زمان که ماهیت کارشان ایجاب کند، لباس های کاری مناسب از جمله لباس های محافظتی دریافت کنند.

فصل چهارم: مراقبت‌های بهداشتی و پزشکی

ماده ۹۱ - هر محل بازداشت باید دارای یک بیمارستان مناسب تحت نظارت یک پزشک واجد شرایط باشد که در آن بازداشت شدگان می‌توانند از مراقبت های مورد نیاز خود و همچنین رژیم غذایی مناسب برخوردار باشند. بخش‌های جداگانه باید برای موارد بیماری‌های مسری یا روانی اختصاص داده شود.

زنان زایمان و زندانیانی که از بیماری‌های جدی رنج می برند یا شرایط آنها نیاز به درمان ویژه، عمل جراحی یا مراقبت‌های بیمارستانی دارد، باید در هر نهادی که درمان مناسب را می‌تواند ارائه دهد، پذیرفته شوند و باید از مراقبت‌هایی برخوردار باشند که از استانداردهای عمومی کمتر نباشد.

افراد بازداشت شده ترجیحاً توسط کارکنان پزشکی تابعیت خود معاینه می‌شوند. زندانیان را نمی‌توان از مراجعه به مقامات پزشکی برای معاینه منع کرد.

مقامات پزشکی کشور بازداشت کننده، براساس درخواست، به هر بازداشت شده ای که تحت درمان قرار گرفته است، گواهی رسمی صادر می‌کنند که نوع بیماری یا آسیب او و مدت زمان و نوع درمان را نشان می‌دهد. یک کپی از این گواهینامه به آژانس مرکزی که در ماده ۱۴۰ مقرر شده است ارسال خواهد شد.

درمان، از جمله فراهم آوردن هر دستگاهی که برای حفظ سلامت زندانیان ضروری است، بویژه دندان مصنوعی و سایر وسایل مصنوعی و عینک، به صورت رایگان برای زندانیان فراهم می‌شود.

ماده ۹۲ – بازرسی‌های پزشکی از زندانیان باید حداقل یک بار در ماه انجام شود. هدف آنها بویژه نظارت بر سلامت عمومی، تغذیه و نظافت زندانیان و تشخیص بیماری‌های واگیردار بویژه سل، مالاریا و بیماری‌های مقاربتی خواهد بود. این بازرسی‌ها بویژه شامل بررسی وزن هر زندانی و حداقل سالی یکبار معاینه رادیوسکوپی خواهد بود.

فصل پنجم: فعالیت‌های مذهبی، فکری و بدنی

ماده ۹۳ - زندانیان در انجام وظایف دینی خود از جمله حضور در مراسم مذهبی خود از آزادی کامل برخوردار خواهند بود، مشروط بر اینکه از روال انضباطی تعیین شده توسط مقامات بازداشت کننده پیروی کنند.

وعاظ دینی که در زندان هستند باید اجازه داشته باشند به طور آزادانه به اعضای جامعه خود خدمت کنند. برای این منظور، کشور بازداشت کننده باید به تقسیم عادلانه آنها در میان مکان‌های مختلف بازداشت که در آن بازداشت شدگانی وجود دارند که به یک زبان صحبت می‌کنند، و به یک مذهب تعلق دارند، اطمینان حاصل کند. در صورتیکه تعداد این کارگزاران مذهبی بسیار کم باشد، کشور بازداشت کننده برای انتقال آنها از یک مکان به مکان دیگر امکانات لازم از جمله وسایل حمل و نقل را فراهم می‌کند و به آنها اجازه داده می‌شود تا از هر بازداشت شده بستری در بیمارستان، بازدید کنند. آنها باید در امور مربوط به خدمت خود با مقامات مذهبی کشور بازداشت شده و تا آنجا که ممکن است با سازمان‌های مذهبی بین‌المللی مرتبط با مذهب خود ارتباط برقرار کنند. چنین ارتباطی به عنوان بخشی از سهمیه ذکر شده در ماده ۱۰۷ در نظر گرفته نمی‌شود. با این حال، مقررات ماده ۱۱۲ بر آن ناظر خواهد بود.

هنگامی که بازداشت شدگان از کمک افراد مذهبی خود برخوردار نیستند، یا اگر تعداد آنها بسیار کم باشد، مقامات مذهبی محلی همان مذهب می‌توانند با توافق با کشور بازداشت کننده، افرادی را از میان بازداشت شدگان، و یا یک روحانی مذهب مشابه برای این منظور منصوب کنند. این فرد از تسهیلات اعطایی به برای انجام وظیفه‌ای که بر عهده گرفته است برخوردار خواهد بود. اشخاصی که به این ترتیب منصوب می‌شوند باید از کلیه مقررات وضع شده توسط کشور بازداشت کننده به نفع نظم و امنیت پیروی کنند.

ماده ۹۴ - کشور بازداشت کننده باید فعالیت‌های فکری، آموزشی و تفریحی، ورزش و بازی را در میان زندانیان تشویق کند و در عین حال آنها را آزاد بگذارد که در آنها شرکت کرده یا از آن خودداری کنند. این کشور باید تمام اقدامات عملی را برای اطمینان از اجرای آن، بویژه با فراهم کردن مکان‌های مناسب، اتخاذ کند.

کلیه تسهیلات ممکن برای ادامه تحصیل یا شروع رشته های جدید به کارآموزان اعطا خواهد شد. آموزش کودکان و جوانان باید تضمین شود. به آنها اجازه داده خواهد شد که در مدارس داخل محل بازداشت یا خارج از آن شرکت کنند.

به زندانیان فرصتی برای ورزش بدنی، ورزش و بازی در فضای باز داده می‌شود. برای این منظور باید فضاهای باز کافی در همه اماکن توقیف در نظر گرفته شود. زمین‌های بازی ویژه باید برای کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شود.

ماده ۹۵ - کشور بازداشت کننده نباید افراد بازداشت شده را به عنوان کارگر استخدام کند، مگر اینکه آنها خودشان داوطلبانه آنرا درخواست کنند. استخدامی که به اجبار توسط شخص تحت حمایت انجام شود، موجب نقض مواد ۴۰ یا ۵۱ این مقاوله‌نامه خواهد شد و اشتغال به کاری که دارای ویژگی تحقیرآمیز باشد، در هر صورت ممنوع است.

پس از یک دوره کاری شش هفته ای، زندانیان می‌توانند در هر زمان و با اطلاعیه‌ای هشت روزه آزادانه کار خود را رها کنند.

این مقررات هیچ مانعی برای حق کشور بازداشت کننده در به کارگیری پزشکان، دندانپزشکان و سایر کارکنان پزشکی در سمت حرفه‌ای به نمایندگی از هموطنان خود، یا به کارگیری بازداشت شدگان برای امور اداری و نگهداری در مکان‌های بازداشت، و یا برای کار در آشپزخانه ها یا سایر کارهای خانگی ایجاد نمی‌کند، یا اینکه از چنین افرادی بخواهد که وظایف مربوط به حفاظت از زندانیان در برابر بمباران هوایی یا سایر خطرات جنگ را بر عهده گیرند. با این حال، هیچ زندانی نمی‌تواند ملزم به انجام وظایفی باشد که به نظر یک افسر پزشکی، از نظر جسمی مناسب نیست.

کشور توقیف کننده مسئولیت تمامی شرایط کار، مراقبت های پزشکی، پرداخت دستمزد، و اطمینان از دریافت غرامت تمام زندانیان شاغل در حوادث و بیماری‌های شغلی را بر عهده خواهد گرفت. ضوابط مقرر برای شرایط کاری مزبور و جبران خسارت باید مطابق قوانین و مقررات ملی و با رویه‌های موجود باشد. شرایط کاری آنها به هیچ وجه نباید از کسانی که برای کار با ماهیت یکسان در همان منطقه به دست می آورند پایین تر باشند. دستمزد کار انجام شده باید بر مبنای عدالت و براساس توافق های ویژه بین بازداشت شدگان، کشور بازداشت کننده و در صورت لزوم کارفرمایان غیر از کشور بازداشت

کننده، با توجه به تعهد کشور بازداشت کننده برای تأمین هزینه های رایگان نگهداری بازداشت شدگان و مراقبت‌های پزشکی که ممکن است به سلامت آنها نیاز داشته باشد، تعیین شود. به زندانیانی که به طور دائم برای گروه کاری که در بند سوم این ماده ذکر شده است، اختصاص داده شده‌اند ، از سوی کشور بازداشت کننده دستمزدی عادلانه پرداخت می‌شود. شرایط کار و میزان جبران خسارات مربوط به حوادث شغلی و بیماری‌های شغلی بازداشت شدگان، که به این شکل مشخص شده است، نباید از شرایط مربوط به کارهای مشابه در همان منطقه کمتر باشد.

ماده ۹۶ - تمام گروه‌های کارگری باید بخشی از محل بازداشت باشند و به آن وابسته باشند. مسئولان صلاحیت دار کشور بازداشت کننده و فرمانده محل بازداشت، مسئول رعایت مقررات مقاوله‌نامه حاضر در یک گروه کاری هستند. فرمانده فهرستی از تفریق‌های کار تحت فرمان خود را به روز تهیه کرده و آنرا به نمایندگان کشور حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دیگر سازمان‌های بشردوستانه که ممکن است از مکان‌های بازداشت بازدید کنند، ارائه می‌کند.

فصل ششم: اموال شخصی و منابع مالی

ماده ۹۷ - زندانیان مجاز به نگهداری وسایل مربوط استفاده شخصی خواهند بود. وجوه، چک، اوراق قرضه و غیره و اشیای قیمتی که در اختیار دارند نمی‌توانند از آنها گرفته شود مگر به ترتیب مقرر. رسیدهای دقیق باید برای آنها ارائه شود.

مبالغ باید طبق ماده ۹۸ به حساب هر فرد بازداشت شده واریز شود. این مبالغ را نمی‌توان به ارز دیگری تبدیل کرد، مگر اینکه قانون جاری در سرزمینی که مالک در آن بازداشت شده است این امر را ایجاب کند، و یا اینکه زندانی رضایت خود را برای آن اعلام کند.

وسایلی که بیش از همه دارای ارزش شخصی یا احساسی هستند را نمی‌توان از آنها گرفت.

زن زندانی را نمی‌توان تفتیش کرد مگر توسط یک مامور زن انجام شود.

در هنگام آزادی یا بازگشت به وطن، به بازداشت شدگان تمام وسایل، پول و دیگر اشیای با ارزش که در طول بازداشت از آنها گرفته شده است، پس داده می‌شود و به صورت نقدی، باقی مانده هر اعتبار حساب‌های آنها را که مطابق ماده ۹۸ نگهداری می‌شود، به استثنای هر گونه وسایل یا مبالغی که

توسط کشور بازداشت کننده به موجب قوانین خود نگه داشته شده است، دریافت می‌کند. اگر اموال زندانی به این شکل از او گرفته شود، صاحب آن باید یک رسید دقیق و مفصل دریافت کند.

مدارک خانوادگی یا هویتی که در اختیار زندانیان است، بدون دادن رسید قابل گرفتن از او نیست. به هیچ وجه نباید زندانیان بدون مدارک هویتی باقی بمانند. در صورت نداشتن، اسناد مخصوصی که توسط مقامات بازداشت کننده تنظیم شده است، برای آنها صادر می‌شود که تا پایان دوران بازداشت در حکم شناسنامه آنها خواهد بود.

زندانیان ممکن است مقدار معینی پول را به صورت نقدی یا به شکل کوپن خرید برای خود نگه دارند تا بتوانند خرید کنند.

ماده ۹۸ – همه بازداشت شدگان باید کمک هزینه‌های منظمی دریافت کنند که به آنها امکان می‌دهد کالاها و اقلامی مانند تنباکو، لوازم توالت و غیره را خریداری کنند. این کمک هزینه‌ها ممکن است به شکل اعتبار یا کوپن خرید باشد.

علاوه بر این، بازداشت شدگان می توانند از سوی کشوری که به آن وفادارند، کشورهای حامی، سازمان‌هایی که ممکن است به آنها کمک کنند، یا خانواده‌های آنها، و همچنین درآمد از اموال خود را مطابق با قانون کشور بازداشت کننده دریافت کنند. مبلغ کمکهای مالی اعطا شده توسط کشوری که به آن وفا هستند برای هر دسته از بازداشت شدگان (بیماران، بیمار، زنان باردار و غیره) یکسان خواهد بود، اما نباید توسط آن کشور تخصیص داده شود یا توسط کشور بازداشت کننده بر اساس تبعیض بین بازداشت شدگان که توسط ماده ۲۷ این طرف‌های مقاوله‌نامه ممنوع است، توزیع شود.

کشور بازداشت کننده حسابی منظم برای هر زندانی باز خواهد کرد که کمک هزینه‌های مندرج در این ماده، دستمزدهای بدست آمده و کمکهای دریافتی به همراه مبالغی که طبق قوانین لازم‌الاجرا از او گرفته می‌شود بر اساس قوانین کشوری که در آن بازداشت شده‌اند، به حساب آن واریز خواهد شد. به زندانیان تمام تسهیلات منطبق با قوانین لازم‌الاجرا در چنین سرزمینی برای ارسال پول به خانواده‌های خود و سایر افراد تحت تکفل اعطا خواهد شد. آنها می‌توانند از حساب‌های خود مبالغی را که برای مخارج شخصی خود لازم است، در حدود تعیین شده توسط کشور بازداشت کننده برداشت کنند. آنها باید در هر زمان امکانات مناسبی برای مراجعه و دریافت کپی از حساب‌های خود داشته

باشند. برگه حساب‌ها بر اساس درخواست به قدرت حامیان ارائه خواهد شد و در صورت انتقال به زندانی همراه خواهد بود.

فصل هفتم: مدیریت و موضوعات انضباطی

ماده ۹۹ - هر محل توقیف باید تحت اختیار یک افسر مسئول قرار گیرد که از میان نیروهای نظامی عادی یا اداره عادی مدنی کشور بازداشت کننده انتخاب می‌شود. افسر متصدی محل نگهداری باید نسخه ای از مقاوله‌نامه حاضر را به زبان رسمی یا یکی از زبانهای رسمی کشور خود در اختیار داشته باشد و مسئول اجرای آن خواهد بود. کارکنانی که کنترل زندانیان را بر عهده دارند باید در مورد مقررات این مقاوله‌نامه و اقدامات اداری اتخاذ شده برای اطمینان از اجرای آن آموزش ببینند.

متن مقاوله‌نامه کنونی و متن موافقتنامه‌های ویژه ای که براساس این مقاوله‌نامه تهیه شده‌اند، باید در داخل محل بازداشت به زبانی که بازداشت شدگان آن را درک می کنند، نصب شود یا باید در اختیار کمیته بازداشت شدگان باشد.

مقررات، دستورات، اعلامیه‌ها و هر نوع نشریات باید به زبانی که زندانیان درک می‌کنند به آنها داده شود و در داخل مکان‌های بازداشت قرار گیرد.

هر فرمان و دستوری که به طور جداگانه به بازداشت شدگان داده می‌شود باید به زبانی باشد که آنها درک می کنند.

ماده ۱۰۰ - نظام انضباطی در مکان های بازداشت، باید با اصول بشردوستانه سازگار باشد و در هیچ شرایطی نباید شامل مقرراتی باشد که به بازداشت شدگان هرگونه فعالیت‌های بدنی را که برای سلامتی آنها خطرناک باشد یا شامل قربانی شدن جسمی یا معنوی باشد، تحمیل کند.

تعیین عنوان هویتی برای زندانیان از طریق خالکوبی یا علامت گذاری بر روی بدن آنها ممنوع است.

بویژه، ایستادن طولانی مدت و فراخوان، تمرینات تنبیهی، تمرینات نظامی و مانورها، و یا کاهش وعده‌های غذایی، ممنوع است.

ماده ۱۰۱ - زندانیان حق دارند هر گونه دادخواستی را در رابطه با شرایط توقیف به مقاماتی که در اختیارشان قرار دارند ارائه کنند.

آنها همچنین حق دارند بدون محدودیت از طریق کمیته بازداشت شدگان درخواست کنند یا اگر لازم بدانند مستقیماً به نمایندگان کشور حامی مراجعه کنند تا مواردی را که ممکن است در مورد آنها شکایت داشته باشند، در اختیار آنها قرار دهند.

شرایط بازداشت اینگونه دادخواست دهندگان و شکایات باید فوراً و بدون تغییر ارسال شود و حتی اگر آنها بی‌اساس تشخیص داده شوند، نمی‌توانند موجب مجازات شوند.

گزارش‌های ادواری در مورد وضعیت مکان‌های بازداشت و در مورد نیازهای زندانیان ممکن است توسط کمیته‌های بازداشت شدگان برای نمایندگان کشورهای حامی ارسال شود.

ماده ۱۰۲ - در هر مکان بازداشت، بازداشت شدگان آزادانه و هر شش ماه یک بار، اعضای کمیته ای را که مجاز به نمایندگی از آنها در مقابل کشور بازداشت کننده و کشور حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر سازمان دیگری که به آنها کمک کند، انتخاب می‌کنند. اعضای کمیته می‌توانند دوباره انتخاب شوند.

بازداشت شدگانی که به این ترتیب انتخاب می‌شوند پس از تایید انتخاب آنها توسط مقامات بازداشت کننده وظایف خود را انجام می‌دهند. دلایل هر گونه امتناع یا اخراج باید به کشورهای حامی مربوطه اعلام شود.

ماده ۱۰۳ – کمیته‌های بازداشت شدگان باید به رفاه جسمی، معنوی و فکری زندانیان کمک کنند.

ه ویژه در صورتی که بازداشت شدگان تصمیم بگیرند که یک سیستم کمک متقابل را در میان خود سازمان دهند، این سازمان علاوه بر وظایف ویژه ای که بر اساس سایر مقررات مقاوله‌نامه به آنها سپرده شده است، در اختیار کمیته‌ها قرار می‌گیرد.

ماده ۱۰۴ - اعضای کمیته های بازداشت شدگان در صورتیکه انجام وظایف آنها به این وسیله دشوارتر شود، ملزم به انجام کار دیگری نیستند.

اعضای کمیته های بازداشت شدگان می‌توانند از میان زندانیان دستیارانی را که ممکن است نیاز داشته باشند، برای خود انتخاب کنند. همه تسهیلات مادی به آنها اعطا می‌شود، بویژه آزادی خاصی که برای انجام وظایف آنها لازم است (بازدید از گروه‌های کارگری، دریافت تدارکات و غیره).

به همین ترتیب، کلیه تسهیلات برای ارتباط از طریق پست و تلگراف با مقامات بازداشت کننده، کشورهای حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و نمایندگان آنها، و با سازمان‌هایی که به زندانیان کمک می‌کنند ، اعضای کمیته در اختیار آنها قرار می‌گیرد. گروه‌های کارگری باید از تسهیلات مشابهی برای ارتباط با کمیته زندانیان خود در محل اصلی بازداشت برخوردار شوند. اینگونه ارتباطات نباید محدود شود و بعنوان بخشی از سهمیه مندرج در ماده ۱۹۷ تلقی نمی‌شود.

اعضای کمیته های بازداشت شدگانی که منتقل می‌شوند باید فرصت معقولی داشته باشند تا جانشینان خود را با امور جاری آشنا کنند.

فصل هشتم: رابطه با بیرون

ماده ۱۰۵ - کشورهای بازداشت کننده بلافاصله پس از بازداشت افراد تحت حمایت، اقدامات انجام شده برای اجرای مقررات این فصل را به آنها، کشوری که به آن وفاداری دارند و کشور حامیان آنها اطلاع خواهند داد. همچنین کشورهای بازداشت کننده هرگونه اصلاح بعدی در این اقدامات را به طرف‌های مربوطه اطلاع خواهند داد.

ماده ۱۰۶ - هر زندانی باید به محض بازداشت شدن، و یا حداکثر تا یک هفته پس از ورود به محل بازداشت، و همچنین در موارد بیماری یا انتقال به محل بازداشت دیگر یا به بیمارستان، باید قادر باشد که مستقیماً به خانواده خود، از یک سو، و به آژانس مرکزی مقرر در ماده ۱۴۰، از سوی دیگر، کارت بازداشت را که در صورت امکان شبیه به الگوی ضمیمه شده به این مقاوله‌نامه است، ارسال کند و در آن به بستگان خود از بازداشت، آدرس و وضعیت سلامتی خود اطلاع دهد. این کارتها باید در اسرع وقت ارسال شوند و نباید به هیچ وجه تأخیر داشته باشند.

ماده ۱۰۷ - زندانیان مجاز به ارسال و دریافت نامه و کارت خواهند بود. اگر کشور بازداشت کننده محدودیت تعداد نامه‌ها و کارتهای ارسالی هر زندانی را ضروری بداند، تعداد مذکور نباید کمتر از دو نامه و چهار کارت در ماه باشد. اینها باید طوری تنظیم شوند که تا حد امکان با الگوهای ضمیمه این مقاوله‌نامه مطابقت داشته باشند. در صورتیکه محدودیت هایی برای نامه‌های ارسال شده به بازداشت شدگان لازم باشد، تنها می‌تواند توسط کشوری که این بازداشت شدگان به آن وفادار هستند، و احتمالاً به درخواست کشور بازداشت کننده، تعیین شود. این نامه‌ها و کارتها باید به سرعت تحویل داده شوند و نباید به دلایل انضباطی به تأخیر افتند یا نگه داشته شوند.

بازداشت شدگانی که مدت زیادی بی خبر بوده و یا دریافت اخبار از بستگان خود یا اطلاع رسانی از طریق پستی معمولی به آنها غیر ممکن بوده است و همچنین افرادی که در فاصله قابل توجهی از منازل خود هستند مجاز خواهند بود تلگرام ارسال کنند و هزینه‌های آن را به ارزی که در اختیار دارند پرداخت کنند. آنها همچنین در مواردی که فوری تشخیص داده می‌شود از مفاد این ماده بهره‌مند خواهند شد.

به عنوان یک قاعده، نامه‌های زندانیان باید به زبان خودشان نوشته شود. طرف‌های درگیر می‌توانند نامه‌ها به زبانهای دیگر را مجاز کنند.

ماده ۱۰۸ - به زندانیان اجازه داده می‌شود تا از طریق پست یا هر وسیله دیگری، بسته‌های انفرادی یا محموله‌های جمعی حاوی مواد غذایی، پوشاک، لوازم پزشکی خاص، و همچنین کتاب‌ها و اشیایی حاوی موضوعات عبادی، آموزشی یا تفریحی که ممکن است پاسخگوی نیازهای آنها باشد، دریافت کنند. چنین محموله‌هایی به هیچ وجه کشور بازداشت کننده را از تعهداتی که به موجب این مقاوله‌نامه بر آن تحمیل شده است، معاف نمی‌کند.

اگر ضرورت نظامی ایجاب کند که مقدار چنین محموله‌هایی محدود شود، به کشور حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به بازداشت شدگان در ارسال شرایط ارسال محموله‌های فردی و جمعی در صورت لزوم، موضوع توافقات ویژه بین کشورهای مربوطه خواهد بود که به موجب آن در هیچ صورت نمی‌تواند دریافت کمک های امدادی توسط بازداشت شدگان را به

تأخیر بیندازد. محموله‌های لباس و مواد غذایی نمی‌توانند شامل کتاب باشند. مواد امدادی پزشکی معمولاً در محموله‌های جمعی ارسال می‌شوند.

ماده ۱۰۹ - در صورت عدم وجود موافقتنامه‌های خاص بین طرف‌های درگیر در مورد شرایط دریافت و توزیع محموله‌های کمکهای جمعی، مقررات مربوط به کمکهای جمعی که به این مقاوله‌نامه ضمیمه شده‌اند اعمال خواهد شد.

موافقتنامه‌های ویژه پیشبینی شده در بالا به هیچ وجه حق کمیته‌های بازداشت شدگان را برای در اختیار گرفتن محموله‌های کمکهای جمعی برای بازداشت شدگان، توزیع و تصرف آنها به نفع دریافت کنندگان محدود نمی‌کند.

علاوه براین، چنین موافقتنامه‌هایی حق نمایندگان کشورهای حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به بازداشت شدگان کمک می‌کند و مسئول ارسال محموله‌های جمعی است، برای نظارت بر توزیع آنها در میان بازداشت شدگان محدود نمی‌کند.

ماده ۱۱۰ - کلیه محموله‌های کمکی برای بازداشت شدگان از عوارض واردات، گمرک و سایر عوارض معاف خواهند بود.

کلیه مواردی که از طریق پست ارسال می‌شوند، اعم از محموله‌های کمکی ارسال شده از طریق پست و حواله های پولی که از کشورهای دیگر برای زندانیان ارسال می‌شود، یا توسط آنها از طریق پست، مستقیم یا از طریق دفاتر اطلاعات مقرر در ماده ۱۳۶ و سازمان مرکزی اطلاعات ارسال می‌شود. ماده ۱۴۰ از کلیه عوارض پستی چه در کشورهای مبدأ و مقصد و چه در کشورهای واسط معاف است. بویژه برای این منظور، معافیت ارائه شده توسط مقاوله‌نامه جهانی پست ۱۹۴۷ و موافقتنامه‌های اتحادیه جهانی پست به نفع غیرنظامیان ملیت دشمن که در اردوگاه‌ها یا زندان‌های غیرنظامی بازداشت می‌شوند، به سایر افراد بازداشت شده تحت حمایت مقاوله‌نامه حاضر تعمیم خواهد یافت. کشورهایی که موافقتنامه‌های یاد شده را امضا نکرده‌اند، در شرایط یکسان، موظف به اعطای معافیت مورد نظر می‌باشند.

هزینه حمل و نقل محموله‌های امدادی که برای بازداشت شدگان در نظر گرفته شده است و به دلیل وزن یا هر علت دیگر نمی‌توانند از طریق پست ارسال شوند، بر عهده کشور بازداشت کننده در تمام سرزمین‌های تحت کنترل خود خواهد بود. سایر کشورهای طرف این مقاوله‌نامه هزینه حمل و نقل در سرزمین مربوطه خود را تقبل خواهند کرد.

هزینه‌های مربوط به حمل و نقل اینگونه محموله‌ها که مشمول بندهای فوق نمی‌باشد، به عهده فرستنده خواهد بود.

طرفین معظم متعاهد تلاش خواهند کرد تا حد امکان هزینه تلگراف‌های ارسال شده توسط بازداشت شدگان یا خطاب به آنها را کاهش دهند.

ماده ۱۱۱ - در صورتیکه عملیات نظامی مانع از انجام تعهدات کشورهای مربوطه برای تضمین ارسال نامه‌ها و حمل و نقل کمکهای مورد نظر در مواد ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸ و ۱۱۳ شود، کشورهای حامی مربوطه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به طور مناسب توسط طرف‌های درگیری تأیید شده باشد، می‌توانند حمل و نقل چنین وسایلی را به طریق مناسب (قطار، وسایل نقلیه موتوری، کشتی یا هواپیما و غیره) انجام دهند. برای این منظور، طرف‌های متعاهد تلاش خواهند کرد که این وسایل حمل و نقل را به آنها ارائه دهند و به خصوص با اعطای گذرگاه های امن لازم، به نقل و انتقال آنها اجازه دهند. این حمل و نقل همچنین می‌تواند برای انتقال:

الف) مکاتبات، فهرستها و گزارش های مبادله شده بین آژانس مرکزی اطلاعات مذکور در ماده ۱۴۰ و دفاتر ملی مذکور در ماده ۱۳۶ استفاده شود.

ب) مکاتبات و گزارش های مربوط به بازداشت شدگان که کشورهای حامی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به بازداشت شدگان کمک می‌کند با نمایندگان خود یا با طرف‌های درگیری مبادله می‌کنند .

این مقررات به هیچ وجه حق هر طرف در درگیری را برای تهیه وسایل حمل و نقل دیگری، در صورتیکه آنرا ترجیح دهند، محدود نمی‌کند و همچنین مانع اعطای گذرگاه امن به این وسایل حمل و نقل، تحت شرایط مورد توافق متقابل، نمی‌شود.

هزینه‌های ناشی از استفاده از این وسایل حمل و نقل، متناسب با اهمیت حمل و نقل، توسط طرف‌های درگیری که اتباعشان از آن بهره‌مند می‌شوند، پرداخت می‌شود.

ماده ۱۱۲ - سانسور نامه‌های ارسالی برای زندانیان یا ارسال شده توسط آنها باید در اسرع وقت انجام شود.

بررسی محموله‌های در نظر گرفته شده برای بازداشت شدگان نباید تحت شرایطی انجام شود که کالاهای موجود در آنها را در معرض فرسودگی قرار دهد. این بررسی‌ها در حضور گیرنده یا یکی از زندانیان دیگری که به طور مقتضی از طرف او انتخاب شده است، صورت می‌گیرد.

تحویل محموله‌های فردی یا جمعی به بازداشت شدگان نباید به بهانه مشکلات سانسور به تأخیر بیفتد. هرگونه ممنوعیت مکاتباتی که توسط طرف‌های درگیر به دلایل نظامی یا سیاسی دستور داده شود، فقط موقت بوده و مدت آن تا حد امکان کوتاه خواهد بود.

ماده ۱۱۳ - کشورهای بازداشت کننده باید تمام امکانات مناسب را برای انتقال وصیّتنامه ها، وکالتنامه‌ها، اختیار نامه‌ها، یا هر سند دیگری که برای بازداشت شدگان یا توسط آنها ارسال شده است، از طریق کشور حامی آژانس مرکزی مقرر در ماده ۱۴۰ یا در صورت لزوم، فراهم کنند.

در همه موارد، کشورهای بازداشت کننده باید اجرا و تصدیق قانونی مناسب چنین اسناد را به نام بازداشت شدگان، بویژه با اجازه دادن به آنها برای مشورت با وکیل، تسهیل کنند.

ماده ۱۱۴ - کشور بازداشت کننده باید تمامی امکانات را برای زندانیان فراهم کند تا بتوانند اموال خود را اداره کنند، مشروط بر اینکه این امر با شرایط توقیف و قانون قابل اجرا ناسازگار نباشد. برای این منظور، کشور مزبور می‌تواند به آنها اجازه دهد در مواقع ضروری و در صورت اقتضای شرایط، محل بازداشت را ترک کنند.

ماده ۱۱۵ - در تمام مواردی که یک زندانی در هر دادگاهی طرف دادرسی باشد، کشور بازداشت کننده، اگر آن شخص درخواست کند، دادگاه را از بازداشت او مطلع می‌کند و در حدود قانونی، اطمینان می‌دهد که تمام اقدامات لازم برای جلوگیری از هر گونه تضعیف او به دلیل بازداشت او، در مورد آماده سازی و اجرای پرونده او یا در مورد اجرای هر حکم دادگاه، انجام شود.

ماده ۱۱۶ - هر زندانی مجاز است در فواصل زمانی معین و تا حد امکان از ملاقات کنندگان، بویژه بستگان نزدیک خود پذیرایی کند. تا آنجا که ممکن است، به زندانیان اجازه داده می‌شود که در موارد فوری بویژه در موارد فوت یا بیماری شدید بستگان خود به منازل خود مراجعه کنند.

فصل نهم: مجازات‌های کیفری و انضباطی

ماده ۱۱۷ - با رعایت مفاد این فصل، قوانین جاری در سرزمینی که آنها در آن بازداشت هستند، همچنان در مورد زندانیانی که در حین بازداشت مرتکب تخلف می‌شوند، اعمال خواهد شد.

اگر قوانین، مقررات یا دستورات عمومی، اعمالی را که توسط بازداشت شدگان انجام می‌شود، قابل مجازات اعلام می‌کند، در حالی که همان اعمال در صورت ارتکاب افراد غیرمجاز، مجازاتی ندارند، چنین اعمالی فقط مستلزم مجازات‌های انضباطی است.

هیچ زندانی را نمی‌توان بیش از یک بار برای یک عمل یا به یک عنوان مجازات کرد.

ماده ۱۱۸ - دادگاهها یا مقامات در صدور حکم تا حد امکان باید این واقعیت را در نظر بگیرند که متهم تبعه کشور بازداشت کننده نیست. آنها در کاهش مجازات مقرر برای جرمی که متهم به آن متهم شده است آزادند و برای این منظور ملزم به اعمال حداقل مجازات مقرر نیستند.

حبس در اماکن بدون نور روز و به طور کلی هرگونه ظلم بدون استثنا ممنوع است. با بازداشت شدگانی که محکومیت های انتظامی یا قضایی را گذرانده اند نباید متفاوت از سایر زندانیان رفتار شود.

مدت بازداشت پیشگیرانه که توسط یک زندانی انجام می‌شود از هر مجازات انضباطی یا قضایی که ممکن است به آن محکوم شود کسر می‌شود.

کمیته‌های بازداشت‌شدگان باید از تمامی رسیدگی‌های قضایی علیه بازداشت‌شدگانی که نمایندگی آنها را نمایندگی می‌کنند و از نتیجه آن، مطلع شوند.

ماده ۱۱۹ - مجازات‌های انضباطی مربوط به بازداشت شدگان عبارتند از:

۱) جریمه ای که نباید بیش از ۵۰ درصد از دستمزدی باشد که بازداشت شدگان طبق مقررات ماده ۹۵ در طی یک دوره نه بیشتر از سی روز دریافت می‌کنند.

۲) قطع امتیازات اعطا شده به علاوه از برخوردی که در مقاوله‌نامه حاضر مقرر شده است.

۳) وظایف خستگی، بیش از دو ساعت در روز، در ارتباط با نگهداری محل بازداشت.

۴) محاصره مجازات‌های انضباطی در هیچ صورت نباید غیرانسانی، وحشیانه یا برای سلامت بازداشت شدگان خطرناک باشد. سن، جنسیت و وضعیت سلامتی بازداشت شدگان در نظر گرفته می‌شود.

مدت هر مجازات واحد در هیچ شرایطی نباید بیش از سی روز متوالی باشد، حتی اگر زندانی در هنگام رسیدگی به پرونده او به خاطر چندین نقض نظم و انضباط مسئول باشد، چه این نقض‌ها با هم مرتبط باشند چه نباشند.

ماده ۱۲۰ - بازداشت شدگانی که پس از فرار یا هنگام اقدام به فرار دوباره دستگیر می‌شوند، در مورد این عمل فقط مستوجب مجازات انضباطی خواهند بود، حتی اگر تکرار جرم باشد.

با رعایت بند ۳ ماده ۱۱۸، زندانیانی که به دلیل فرار یا تلاش برای فرار مجازات شده‌اند ، می توانند تحت نظارت ویژه ای قرار گیرند، به شرطی که این نظارت بر وضعیت سلامتی آنها تأثیر نگذارد، در محل بازداشت انجام شود و به حذف هیچ یک از تضمین‌های اعطا شده توسط مقاوله‌نامه حاضر منجر نشود.

بازداشت شدگانی که به فرار کمک می‌کنند یا قصد فرار دارند، از این نظر فقط مشمول مجازات انضباطی خواهند بود.

ماده ۱۲۱ - فرار یا تلاش برای فرار، حتی اگر مرتکب یک جرم تکراری شود، در مواردی که زندانی به خاطر جرایم مرتکب شده در زمان فرارش تحت تعقیب قرار می گیرد، به عنوان یک شرایط تشدید کننده تلقی نمی‌شود.

طرف‌های در درگیری باید اطمینان حاصل کنند که مقامات صلاحیّت‌دار در تصمیم گیری در مورد اینکه آیا مجازات اعمال شده برای یک جرم باید از نوع انضباطی یا قضایی باشد، بویژه در رابطه با اعمالی که در ارتباط با فرار، موفق یا ناموفق انجام شده است، رعایت می‌کنند.

ماده ۱۲۲ - اقداماتی که به منزله تخلف علیه نظم و انضباط است باید فوراً مورد رسیدگی قرار گیرد. این قانون بویژه در موارد فرار یا اقدام به فرار اعمال می‌شود. بازداشت شدگان مجدداً باید در اسرع وقت به مقامات ذیصلاح تحویل داده شوند.

در صورت تخلف علیه نظم و انضباط، حبس در انتظار محاکمه برای همه زندانیان به حداقل مطلق کاهش می یابد و از چهارده روز تجاوز نمی‌کند. مدت آن در هر حال از هر حکم حبس کسر خواهد شد.

مقررات مواد ۱۲۴ و ۱۲۶در مورد بازداشت شدگانی که در انتظار محاکمه به دلیل جرایم علیه نظم و انضباط هستند اعمال می‌شود.

ماده ۱۲۳ - بدون اینکه صلاحیت دادگاه ها و مقامات بالاتر را محدود کند، مجازات انضباطی را تنها فرمانده محل بازداشت یا افسر مسئول یا ماموری که او را جایگزین می‌کند، یا کسی که او اختیارات انضباطی خود را به او واگذار کرده است، می‌تواند حکم انضباطی صادر کند.

قبل از صدور هر گونه مجازات انضباطی، به متهم زندانی باید اطلاعات دقیقی در مورد جرائمی که متهم است داده شود و فرصت توضیح رفتار و دفاع از خود داده شود. مخصوصاً به او اجازه داده خواهد شد که شاهد احضار کند و در صورت لزوم یک مترجم واجد شرایط در اختیار او باشد. تصمیم با حضور متهم و یکی از اعضای کمیته بازداشت شدگان اعلام می‌شود.

مدت سپری شده از زمان صدور مجازات انضباطی تا اجرای آن نباید از یک ماه تجاوز کند.

هنگامی که مجازات انضباطی دیگری به زندانی داده می‌شود، در صورتیکه مدت یکی از این مجازات ها ده روز یا بیشتر باشد، حداقل باید سه روز از اجرای هر دو مجازات بگذرد.

سوابق مجازاتهای انضباطی توسط فرمانده محل توقیف نگهداری می‌شود و برای بازرسی نمایندگان کشور حامی در اختیار آنها قرار می‌گیرد.

ماده ۱۲۴ - زندانیان به هیچ وجه نباید به واحدهای ندامتگاهی (زندان، ندامتگاه، زندان محکومین و غیره) منتقل شوند تا مجازات‌های انضباطی در آنها اعمال شود.

محل هایی که در آن مجازات‌های انضباطی انجام می‌شود باید با الزامات بهداشتی مطابقت داشته باشد. مخصوصاً باید بستر کافی برای آنها فراهم شود. زندانیان تحت مجازات باید بتوانند خود را در شرایط تمیز و بهداشتی نگه دارند.

زنان زندانی که تحت مجازات انضباطی قرار می‌گیرند باید در اتاق‌های مجزا از زندانیان مرد محبوس شوند و تحت نظارت زنان باشند.

ماده ۱۲۵ - زندانیانی که به مجازات انضباطی محکوم شده‌اند باید اجازه داشته باشند که حداقل دو ساعت در روز ورزش کنند و در فضای باز به سر ببرند.

آنها باید در صورت درخواست اجازه داشته باشند که در بازرسی های پزشکی روزانه حضور داشته باشند.

آنها باید مراقبت‌هایی را که وضعیت سلامتی آنها مستلزم آن است، دریافت کنند و در صورت لزوم، به بیمارستان محل بازداشت یا بیمارستان دیگری منتقل شوند. آنها اجازه خواندن و نوشتن و ارسال و دریافت نامه را دارند. با این حال، محموله‌ها و ارسالات پول می‌توانند تا پایان مجازات از آنها منع شوند؛ در این میان این محموله‌ها به کمیته بازداشت شدگان سپرده می‌شود تا کالاهای فاسد شدنی در محموله‌ها را به بیمارستان تحویل می‌دهد.

هیچ زندانی که دوران مجازات انضباطی را می‌گذراند، نمی‌تواند از برخورداری از مفاد مواد ۱۰۷ و ۱۴۳ این مقاوله‌نامه محروم شود.

ماده ۱۲۶ - مفاد مواد ۷۱ تا ۷۶ بطور مشابه در مورد دادرسی علیه بازداشت شدگانی که در قلمرو ملی کشور بازداشت کننده هستند، اعمال خواهد شد.

فصل دهم: نقل و انتقال زندانیان

ماده ۱۲۷ – نقل و انتقال زندانیان همیشه باید به صورت انسانی انجام شود. به عنوان یک قاعده کلی، باید از طریق راه آهن یا وسایل حمل و نقل دیگر و تحت شرایطی حداقل برابر با شرایطی که نیروهای کشور بازداشت کننده در تغییر محل ماموریت خود از آن برخوردار هستند، انجام شود. اگر به‌عنوان یک اقدام استثنایی، چنین نقل و انتقالی باید با پای پیاده انجام شود، آنها نمی‌توانند انجام شوند مگر اینکه زندانیان در وضعیت سلامتی مناسبی باشند و در هر صورت آنها را در معرض خستگی مفرط قرار ندهد.

کشور بازداشت کننده باید در حین انتقال، آب آشامیدنی و غذای کافی از نظر کمیت، کیفیت و تنوع آنها برای حفظ سلامتی زندانیان و همچنین لباس‌های لازم، سرپناه کافی و مراقبت‌های پزشکی لازم را در اختیار زندانیان قرار دهد. کشور بازداشت کننده تمام اقدامات احتیاطی مناسب را برای اطمینان از ایمنی آنها در حین نقل و انتقال به عمل خواهد آورد و قبل از خروج آنها فهرست کاملی از تمام زندانیان منتقل شده تهیه خواهد کرد.

زندانیان بیمار، مجروح یا ناتوان و زنان باردار در صورتیکه سفر برای آنها ضرر جدی داشته باشد، منتقل نمی‌شود، مگر اینکه ایمنی آنها ضروری باشد.

اگر منطقه جنگی به محل استقرار نزدیک باشد، بازداشت شدگان در محل مذکور منتقل نمی‌شوند مگر اینکه خارج کردن آنها در شرایط ایمنی مناسب انجام شود، یا با ماندن در محل در معرض خطرات بیشتری قرار گیرند.

کشور بازداشت کننده هنگام تصمیم گیری در مورد نقل و انتقال بازداشت شدگان، منافع آنها را در نظر می‌گیرد و بویژه هیچ اقدامی را برای افزایش مشکلات بازگشت آنها به وطن یا بازگشت آنها به خانه های خود انجام نمی‌دهد.

ماده ۱۲۸ - در صورت انتقال، بازداشت شدگان به طور رسمی از خروج و آدرس جدید پستی خود مطلع می‌شوند. چنین اطلاعیه ای باید به موقع داده شود تا آنها بتوانند اثاثیه خود را جمع کنند و بستگان نزدیک خود را نیز از انتقال مطلع کنند.

به آنها اجازه داده می‌شود که وسایل شخصی خود و نامه‌ها و محموله‌هایی که برای آنها ارسال شده است را با خود ببرند.

وزن این مسایل شخصی ممکن است در صورتیکه شرایط انتقال آن را لازم بدارد محدود شود، اما در هیچ صورت به کمتر از بیست و پنج کیلوگرم برای هر زندانی محدود نمی‌شود. نامه‌ها و محموله‌های ارسال شده به محل سابق بازداشت آنها باید بدون تاخیر به آنها ارسال شود.

فرمانده محل بازداشت، با موافقت کمیته بازداشت شدگان، اقدامات لازم را برای حمل و نقل اموال مشترک بازداشت شدگان و اثاثیه‌ای که بازداشت شدگان به دلیل محدودیت‌های اعمال شده به موجب بند دوم نمی‌توانند با خود ببرند، اتخاذ می کند.

فصل یازدهم: موضوعات مربوط به مرگ و میر

ماده ۱۲۹ - وصیّتنامه های بازداشت شدگان باید توسط مقامات مسئول برای نگهداری دریافت شود و در صورت مرگ بازداشت شدگان، وصیّتنامه آنها باید بدون تأخیر به شخصی که قبلاً تعیین شده است، ارسال شود.

مرگ بازداشت شدگان در هر مورد باید توسط یک پزشک تأیید شود و گواهی مرگ تهیه شود که در آن دلایل مرگ و شرایط وقوع آن ذکر شود.

براساس رویه ای که در قلمرو محل بازداشت در این مورد اعمال می‌شود، سوابق رسمی مرگ به طور صحیح ثبت می‌شود و یک کپی از این سوابق که به طور صحیح تأیید شده است، بدون تأخیر به قدرت حامیان و همچنین به آژانس مرکزی ذکر شده در ماده ۱۴۰ ارسال می‌شود.

ماده ۱۳۰ - مقامات بازداشت کننده باید اطمینان حاصل کنند که بازداشت شدگانی که در دوران بازداشت آنها سپری می‌شود، همراه با احترام و در صورت امکان مطابق با آیین مذهبی که به آن تعلق داشتند، دفن می‌شوند و قبر آنها مورد احترام قرار گیرد، به درستی نگهداری شود و بگونه‌ای مشخص شود که همیشه قابل تشخیص باشند.

زندانیان کشته شده باید در گورهای فردی دفن شوند، مگر اینکه شرایط اجتناب ناپذیر نیاز به استفاده از گورهای جمعی را ضروری سازد. اجساد تنها می‌توانند به دلایل ضروری بهداشتی، به دلیل مذهب فرد متوفی یا مطابق با خواسته‌ای که برای این منظور بیان کرده است، سوزانده شوند. در صورت سوختن جسد، این واقعیت و دلایل آن باید در گواهی مرگ فرد متوفی ذکر شود. خاکستر برای نگهداری توسط مقامات بازداشت شده نگه داشته می‌شود و در اسرع وقت به بستگان نزدیکتر به درخواست آنها منتقل خواهد شد.

به محض آنکه شرایط اجازه دهد و نه دیرتر از پایان درگیری‌ها، کشور بازداشت کننده باید فهرست مقبره های بازداشت شدگان فوت شده را از طریق دفاتر اطلاعاتی مقرر در ماده ۱۳۶ به کشورهایی که بازداشت شدگان فوت شده به آنها وابسته بودند، ارسال کند. این فهرست ها باید شامل تمام اطلاعات لازم برای شناسایی بازداشت شدگان فوت شده و همچنین محل دقیق قبر آنها باشد.

ماده ۱۳۱ - هر مرگ یا جراحت جدی یک زندانی که توسط یک نگهبان، یک زندانی دیگر یا هر شخص دیگری ایجاد شده یا مشکوک به ایجاد آن شده باشد، و همچنین هر مرگی که علت آن ناشناخته باشد، بلافاصله توسط کشور بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار می‌گیرد.

اطلاعیه ای در این باره فوراً به کشورهای حامی ارسال خواهد شد. شهادت هر شاهدی باید گرفته شود و گزارشی که شامل چنین شواهدی باشد باید تهیه و به کشور حامی مذکور ارسال شود.

در صورتیکه تحقیقات نشان دهد که یک یا چند نفر در حادثه فوت مقصر هستند، کشور بازداشت کننده باید تمام اقدامات لازم را برای تضمین پیگرد قانونی شخص یا افراد مسئول انجام دهد.

فصل دوازدهم: آزادسازی، بازگشت، و اسکان در کشورهای بیطرف

ماده ۱۳۲ - هر فرد بازداشت شده باید به محض اینکه دلایلی دیگری برای بازداشت او وجود نداشته باشد توسط کشور بازداشت کننده آزاد شود.

علاوه براین، طرف‌های درگیر در طول جنگ تلاش خواهند کرد تا موافقتنامه‌هایی را برای آزادی، بازگرداندن، بازگشت به محل وطن یا اسکان در یک کشور بیطرف برای گروه معینی از بازداشت

شدگان، بویژه کودکان و زنان باردار و مادران دارای نوزاد و کودکان خردسال، مجروح و بیمار و زندانیانی که مدت ها در بازداشت بوده اند، منعقد کنند.

ماده ۱۳۳ - بازداشت هرچه زودتر پس از پایان درگیری‌ها متوقف خواهد شد.

زندانیانی که در قلمرو یک طرف در درگیری به دلیل ارتکاب جرم هایی که به طور انحصاری مشمول مجازات انضباطی نیستند، تحت تعقیب قرار دارند، ممکن است تا پایان این روند و در صورت لزوم، تا پایان مجازات در بازداشت باقی بمانند. همین امر در مورد بازداشت شدگانی که قبلاً به مجازات محرومیت از آزادی محکوم شده‌اند نیز اعمال می‌شود.

با توافق میان کشور بازداشت کننده و کشورهای مربوطه، در پایان درگیری‌ها و یا اشغال مناطق، کمیته‌هایی برای جستجوی بازداشت شدگان پراکنده تشکیل شوند.

ماده ۱۳۴ - طرف‌های معظم متعاهد، پس از پایان درگیری‌ها یا اشغال سرزمینی، تلاش خواهند کرد تا بازگشت همه بازداشت شدگان را به آخرین محل اقامت خود تضمین کنند، یا بازگرداندن آنها را تسهیل نمایند.

ماده ۱۳۵ - کشور بازداشت کننده هزینه بازگرداندن زندانیان آزاد شده به مکان هایی را که در زمان بازداشت در آنجا اقامت داشته‌اند، یا اگر آنها را در حین عبور و مرور یا در دریای آزاد بازداشت کرده است، هزینه تکمیل سفر یا بازگشت آنها به نقطه عزیمت را تقبل خواهد کرد.

در صورتیکه یک کشور بازداشت کننده اجازه اقامت در قلمرو خود را به یک زندانی آزاد شده که قبلاً اقامتگاه دائمی خود را در آن سرزمین داشته است، رد کند، آن کشور بازداشت کننده باید هزینه استرداد زندانی مذکور را بپردازد. با این حال، اگر زندانی تصمیم بگیرد که به مسئولیت خود یا در اطاعت از کشوری که به آن وفادار است، به کشورش بازگردد، کشور بازداشت کننده نیازی به پرداخت هزینه‌های سفر او فراتر از نقطه خروج او از کشور ندارد. کشور بازداشت کننده نیازی به پرداخت هزینه‌های بازگرداندن یک زندانی که بنا به درخواست خودش بازداشت شده است را ندارد.

در صورتیکه زندانیان مطابق با ماده ۴۵ منتقل شوند، کشورهای انتقال دهنده و انتقال گیرنده در مورد بخشی از هزینه‌های فوق که به عهده هر یک خواهد بود، توافق خواهند کرد.

موارد فوق لطمه ای به توافقات ویژه‌ای که ممکن است بین طرف‌های درگیر در مورد مبادله و بازگرداندن اتباع آنها در دست دشمن منعقد شود، وارد نمی‌کند.

قسمت پنجم

دفاتر اطلاعات و آژانس مرکزی

ماده ۱۳۶ - هر یک از طرفین درگیری، در آغاز یک درگیری و در همه موارد اشغال، یک دفتر رسمی اطلاعات تشکیل می‌دهد که مسئول دریافت و انتقال اطلاعات مربوط به افراد تحت حمایت خود است.

هر یک از طرف‌های درگیر باید در کوتاه ترین زمان ممکن، از هر اقداماتی که در رابطه با افراد تحت حمایت که بیش از دو هفته در بازداشت هستند، یا در معرض اقامت اجباری قرار گرفته اند، یا در بازداشت هستند، اتخاذ کرده و به دفتر خود اطلاع دهد. علاوه بر این، از ادارات مختلف مربوط به این موضوعات درخواست می‌کند تا سریعا به دفتر مذکور اطلاعات مربوط به تمام تغییرات مربوط به افراد تحت حمایت، مانند، انتقال، آزادی، بازگشت، فرار، پذیرش در بیمارستان، تولد و مرگ، را ارائه دهند.

ماده ۱۳۷ - هر دفتر ملی فوراً اطلاعات مربوط به افراد تحت حمایت را با سریع ترین روش به کشورهایی که افراد مذکور اتباع آنها هستند یا به کشورهایی که در قلمرو آنها اقامت داشته اند، از طریق کشورهای حامی و همچنین از طریق آژانس مرکزی مقرر در ماده ۱۴۰، ارسال خواهد کرد. دفاتر همچنین به تمام پرسش‌هایی که ممکن است در مورد افراد تحت حمایت دریافت شود، پاسخ می‌دهند.

دفاتر مذکور اطلاعات مربوط به یک شخص تحت حمایت را ارسال می‌کنند مگر اینکه انتقال آن ممکن است به ضرر شخص مربوطه یا بستگان او باشد. حتی در چنین مواردی، اطلاعات را نمی‌توان از آژانس مرکزی که پس از اطلاع از این شرایط، اقدامات احتیاطی لازم را که در ماده ۱۴۰ ذکر شده است، انجام می‌دهد، پنهان کرد.

تمامی پیام‌های کتبی که از سوی هیئت مدیره ارسال می‌شود، با امضا یا مهر تأیید می‌شوند.

ماده ۱۳۸ - اطلاعات دریافت شده توسط دفتر ملی اطلاعات و مخابره شده توسط آن باید بگونه‌ای باشد که شناسایی دقیق شخص تحت حمایت و مشاوره سریع به نزدیکان وی را ممکن سازد. اطلاعات مربوط به هر شخص باید حداقل شامل نام خانوادگی، نام، محل و تاریخ تولد، ملیت، محل سکونت و مشخصات متمایز، نام پدر و نام مادر، تاریخ، محل و ماهیت اقدام انجام شده در رابطه با فرد، نشانی که می‌توان مکاتبات را به آنجا برای او ارسال کرد و نام و نشانی شخصی که باید آنرا دریافت کند، باشد.

به همین ترتیب، اطلاعات مربوط به وضعیت سلامت زندانیان که به شدت بیمار یا زخمی شده‌اند باید به طور منظم و در صورت امکان هر هفته تهیه و ارائه شود.

ماده ۱۳۹ - علاوه براین، هر دفتر اطلاعات ملی مسئول جمع آوری تمام وسایل ارزشمند شخصی است که توسط افراد اشخاص تحت حمایت ذکر شده در ماده ۱۳۶ به خصوص کسانی که به کشورشان بازگردانده شده یا آزاد شده‌اند، یا کسانی که فرار کرده یا فوت شده‌اند، یا به جا گذاشته شده‌اند می‌باشد. این وسایل ارزشمند را به طور مستقیم یا در صورت لزوم از طریق آژانس مرکزی به افراد مربوطه ارسال می‌شود. این اقلام توسط دفتر در محموله‌های مهر و موم شده ارسال می‌شوند که باید با بیانیه ای که به وضوح و به طور کامل هویت شخص متعلق به این اقلام را نشان می‌دهد و همچنین فهرست کامل محتویات بسته را ارائه دهد، همراه باشد. سوابق مفصل و دقیقی از دریافت و ارسال همه این اشیای با ارزش باید نگهداری شود.

ماده ۱۴۰ - یک آژانس اطلاعات مرکزی برای افراد تحت حمایت، بویژه برای بازداشت شدگان، باید در یک کشور بیطرف ایجاد شود. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در صورت لزوم، سازماندهی چنین آژانسی را به کشورهای مربوطه پیشنهاد خواهد کرد که ممکن است همان سازمانی باشد که در ماده ۱۲۳ مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با رفتار با اسیران جنگی مصوب ۱۲ اوت سال ۱۹۴۹ پیش بینی شده است.

وظیفه آژانس جمع آوری کلیه اطلاعات از نوع مندرج در ماده ۱۳۶ است که ممکن است از مجاری رسمی یا خصوصی به دست آورد و در سریعترین زمان ممکن به کشورهای مبدأ یا محل اقامت منتقل کند، مگر در مواردی که چنین انتقال‌هایی ممکن است به زیان افراد مربوط به اطلاعات مذکور یا

بستگان آنها باشد. از طرفین در درگیری تمام امکانات مناسب را برای انجام چنین انتقال هایی دریافت خواهد کرد.

از طرفین معظم متعاهد، بویژه آنهایی که اتباع آنها از خدمات آژانس مرکزی بهره مند می‌شوند، درخواست می‌شود تا کمکهای مالی لازم را به آژانس مذکور ارائه دهند.

مقررات فوق به هیچ وجه نباید به عنوان محدود کننده فعالیت‌های بشردوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و انجمن های امدادی شرح داده شده در ماده ۱۴۲ تفسیر شود.

ماده ۱۴۱ - دفاتر ملی اطلاعات و سازمان مرکزی اطلاعات از هزینه پست رایگان برای کلیه مرسولات و همچنین معافیت های مقرر در ماده ۱۱۰ برخوردار خواهند شد و در حد امکان از معافیت هزینه‌های تلگرافی یا حداقل نرخ های بسیار کاهش یافته برخوردار خواهند بود.

بخش چهارم

اجرای مقاوله‌نامه

قسمت اول

مقررات عمومی

ماده ۱۴۲ - با رعایت تدابیری که کشورهای بازداشت کننده برای تضمین امنیت خود یا تأمین هر نیاز معقولی دیگر ضروری می‌دانند، نمایندگان سازمان‌های مذهبی، گروه‌های امدادی یا هر سازمان دیگری که به افراد تحت حمایت کمک می‌کنند ، باید از این کشورها، برای خود یا نمایندگان به طور مناسب تأیید شده آنها، تمام تسهیلات را برای بازدید از افراد تحت حفاظت، توزیع مواد و مواد امدادی از هر منبع، برای اهداف آموزشی، تفریحی یا مذهبی، یا برای کمک به آنها در سازماندهی اوقات فراغت خود در مکان های بازداشت، دریافت کنند. این گروه‌ها یا سازمان‌ها ممکن است در قلمرو کشور بازداشت کننده یا در هر کشور دیگری تشکیل شوند، و یا اینکه ممکن است دارای ویژگی بین‌المللی باشند.

کشور بازداشت کننده می‌تواند تعداد گروه‌ها و سازمان‌هایی را که نمایندگان آنها مجاز به انجام فعالیت‌های خود در قلمرو آن و تحت نظارت آن هستند، محدود کند، با این شرط که چنین محدودیتی مانع ارائه کمکهای موثر و کافی به همه افراد تحت حمایت نشود.

موقعیت ویژه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این زمینه باید همیشه به رسمیت شناخته شود و مورد احترام قرار گیرد.

ماده ۱۴۳ - نمایندگان یا نمایندگان کشورهای حامی باید اجازه داشته باشند تا تمام مکان‌هایی که افراد تحت حمایت در آنجا نگهداری می‌شوند، بویژه به مکان‌های بازداشت و کار را بازدید کنند.

آنها باید به تمام محل‌های اشغال شده توسط افراد تحت حمایت دسترسی داشته باشند و باید بتوانند بدون حضور شاهدان، شخصاً یا از طریق مترجم، با افراد تحت حمایت مصاحبه کنند.

این بازدیدها را نمی‌توان به جز به دلایل ضرورت نظامی و در این صورت فقط به عنوان یک اقدام استثنایی و موقت ممنوع کرد. مدت زمان و تعداد این بازدیدها نباید محدود شوند. این نمایندگان و هیئت‌های بازدید کننده باید آزادی کامل برای انتخاب مکان‌هایی که مایل به بازدید از آنها هستند را داشته باشند.

کشور بازداشت کننده یا اشغال کننده، کشور حامی و در صورت لزوم کشور مادر اشخاصی که باید ملاقات شوند، می‌توانند توافق کنند که هموطنان بازداشت شدگان مجاز به شرکت در این ملاقات‌ها باشند.

نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز از این امتیازات برخوردار خواهند بود. تعیین این نمایندگان باید به تصویب قدرت حاکم بر کشورهایی که در آن وظایف خود را انجام می‌دهند، ارائه شود.

ماده ۱۴۴ - طرف‌های معظم متعاهد متعهد می‌شوند که در زمان صلح و همچنین در زمان جنگ، متن مقاوله‌نامه حاضر را تا حد ممکن در کشورهای خود منتشر کنند و بویژه مطالعه آن را در برنامه‌های آموزش نظامی، و در صورت امکان، برنامه‌های آموزش مدنی خود قرار دهند تا اصول آن برای مردم شناخته شود.

هر مقام غیرنظامی، نظامی، پلیس یا دیگر که در زمان جنگ مسئولیت‌هایی را در قبال افراد تحت حمایت به عهده می‌گیرد، باید متن مقاوله‌نامه را در اختیار داشته باشد و به طور خاص در مورد مقررات آن آگاهی‌های لازم را از طریق آموزشی کسب کند.

ماده ۱۴۵ - طرف‌های معظم متعاهد از طریق شورای فدرال سوئیس و در زمان درگیری‌ها از طریق کشورهای حامی، ترجمه رسمی این مقاوله‌نامه و همچنین قوانین و مقرراتی را که ممکن است برای اطمینان از اجرای آن اتخاذ کنند، به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۴۶ - طرف‌های معظم متعاهد خود را متعهد می‌دانند تا هر قانونی را که لازم باشد برای تعیین مجازات‌های کیفری موثر برای افرادی که مرتکب یا دستور به ارتکاب هر یک از نقض های جدی مقاوله‌نامه تعریف شده در ماده زیر می‌شوند، وضع کنند.

هر یک از طرف‌های متعاهد باید به دنبال افرادی که ادعا می‌شود چنین تخلفات جدی را مرتکب شده‌اند، و یا دستور ارتکاب آنرا داده‌اند، صرف نظر از ملیت آنها، در دادگاه های خود محاکمه کنند. این کشور همچنین می‌تواند، اگر ترجیح دهد، و مطابق با مقررات قانون خود، چنین اشخاصی را برای محاکمه به یک طرف معظم متعاهد دیگر تحویل دهد، به شرطی که این طرف معظم متعاهد یک مورد قابل توجه را پیشتر انجام داده باشد.

هر طرف معظم متعاهد باید اقدامات لازم را برای سرکوب همه اعمال مخالف با مقررات مقاوله‌نامه حاضر به جز نقض های جدی تعریف شده در ماده زیر انجام دهد.

در هر شرایطی، متهمین باید از تضمین‌های محاکمه و دفاع مناسب برخوردار باشند که نباید کمتر از تضمین‌های مقرر در ماده ۱۰۵ و موارد بعدی مقاوله‌نامه ژنو در مورد رفتار با اسیران جنگ از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ باشد.

ماده ۱۴۷ – نقض های جدی که در ماده قبلی به آنها اشاره شد، اعمالی هستند که شامل هر یک از اعمال زیر می‌باشند، البته در صورتیکه علیه اشخاص یا اموال تحت حمایت مقاوله‌نامه انجام شده باشند: قتل عمدی، شکنجه یا رفتار غیرانسانی، از جمله آزمایش‌های بیولوژیکی، ایجاد با قصد رنج بزرگ یا آسیب جدی به بدن یا سلامتی، اخراج یا انتقال غیرقانونی، یا حبس غیرقانونی یک شخص

تحت حمایت، اجبار یک شخص تحت حمایت به خدمت در نیروهای یک کشور دشمن، یا عمداً محروم کردن یک شخص تحت حمایت از حقوق دادرسی عادلانه و منظم مقرر شده در مقاوله‌نامه، گروگانگیری و تخریب گسترده، و گرفتن اموال، که توسط ضرورت نظامی توجیه نشده و به طور غیرقانونی و خودسرانه انجام شده باشد

ماده ۱۴۸ - هیچیک از طرف‌های متعاهد اجازه ندارد خود یا هر طرف متعاهد دیگری را از هر گونه مسئولیتی که به خاطر تخلفات مذکور در ماده قبلی به خود یا به طرف متعاهد دیگری تحمیل شده است، معاف کند.

ماده ۱۴۹ - به درخواست یکی از طرف‌های درگیری، در مورد هرگونه نقض ادعایی مقاوله‌نامه، به شیوه ای که طرف‌های ذینفع تصمیم می گیرند، تحقیقات آغاز خواهد شد.

در صورتیکه در مورد روش تحقیق به توافق نرسیده باشد، طرفین باید در مورد انتخاب یک داور توافق کنند که در مورد روش مورد استفاده تصمیم خواهد گرفت. هنگامی که تخلف مشخص شد، طرف‌های درگیری باید به آن پایان دهند و با کمترین تأخیر ممکن آن را سرکوب کنند.

قسمت دوم

موضوعات مالی

ماده ۱۵۰ - این مقاوله‌نامه به زبان انگلیسی و فرانسوی تهیه شده است. هر دو متن به همان اندازه معتبر هستند.

شورای فدرال سوئیس، ترجمه رسمی مقاوله‌نامه را به زبان های روسی و اسپانیایی انجام خواهد داد.

ماده ۱۵۱ - مقاوله‌نامه حاضر، که تاریخ این روز را دارد، تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ به نام کشورهایی که در کنفرانسی که در ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ در ژنو افتتاح شد، قابل امضا است.

ماده ۱۵۲ - این مقاوله‌نامه در اسرع وقت به تصویب می‌رسد و تصویب نامه‌ها در شهر برن (سوئیس) تودیع خواهد شد.

از تودیع هر یک از اسناد تصویب نامه ای تنظیم خواهد شد و رونوشت‌های مصدق این سوابق توسط شورای فدرال سوئیس به تمامی کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده یا الحاق آنها اعلام شده‌اند، ارسال خواهد شد.

ماده ۱۵۳ - این مقاوله‌نامه شش ماه پس از تودیع حداقل دو سند تصویبی به امین به لازم‌الاجرا می‌شد. پس از آن، برای هر طرف متعاهد، شش ماه پس از سپرده گذاری سند تصویب، اجرایی خواهد شد.

ماده ۱۵۴ - در روابط میان کشورهایی که به مقاوله‌نامه‌های لاهه در مورد قوانین و آداب و رسوم جنگ بر روی زمین، چه مقاوله‌نامه ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ و چه مقاوله‌نامه ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ پابند هستند، این مقاوله‌نامه آخر به بخش‌های دوم و سوم مقررات ضمیمه به مقاوله‌نامه‌های لاهه مذکور اضافه می‌شود.

ماده ۱۵۵ - از تاریخ لازم‌الاجرا این مقاوله‌نامه، هر کشوری که این مقاوله‌نامه را امضا نکرده باشد، می‌تواند به این مقاوله‌نامه ملحق شود.

ماده ۱۵۶ - الحاق به شورای فدرال سوئیس به صورت کتبی اعلام می‌شود و شش ماه پس از تاریخ دریافت آن لازم‌الاجرا خواهد شد. شورای فدرال سوئیس به تمام کشورهایی که مقاوله‌نامه به نام آنها امضا شده یا به الحاق آنها اعلام شده است، اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۵۷ - شرایطی که در مواد ۲ و ۳ مقرر شده است، به تصویب نامه‌های سپرده شده و الحاق‌هایی که قبل یا بعد از آغاز خصومت یا اشغال توسط طرفین درگیری اعلام شده‌اند، اثر فوری می‌بخشد. شورای فدرال سوئیس هر گونه تصویب یا الحاق دریافت شده از طرفین درگیری را با سریع ترین روش به اطلاع خواهد رساند.

ماده ۱۵۸ - هر یک از طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند از این مقاوله‌نامه انصراف دهند. این انصراف به طور کتبی به شورای فدرال سوئیس اعلام می‌شود تا آن را به کشورهای همه طرف‌های متعاهد ارسال کند. این انصراف یک سال پس از اطلاع رسانی به شورای فدرال سوئیس اجرایی می‌شود.

با این حال، انصرافی که اطلاع رسانی آن در زمانی انجام شده باشد که کشور اعلام کننده درگیر در جنگ باشد، تا زمانی که صلح منعقد نشده باشد، و تا زمانیکه عملیات مرتبط با آزادی، بازگرداندن و استقرار مجدد افراد تحت حمایت انجام شود، اثری نخواهد داشت.

انصراف فقط در مورد کشور متقاضی آن اثر خواهد داشت. این امر به هیچ وجه به تعهداتی که طرف‌های درگیر به موجب اصول حقوق بین‌الملل ملزم به انجام آنها خواهند بود، آسیبی وارد نمی‌کند، زیرا این تعهدات ناشی از عرف ایجاد شده میان مردم متمدن، قوانین انسانیت و وجدان عمومی است.

ماده ۱۵۹ - شورای فدرال سوئیس این مقاوله‌نامه را در دبیرخانه سازمان ملل ثبت می‌کند. شورای فدرال سوئیس همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از تمامی تصویب نامه‌ها، الحاق‌ها و انصراف‌هایی که در رابطه با مقاوله‌نامه حاضر دریافت کرده است، مطلع می‌سازد.

به گواهی امضا کنندگان زیر، و با تکیه بر اختیارات کامل خود، مقاوله‌نامه حاضر امضا شده است.

این مقاوله‌نامه در ژنو در دوازدهم آگوست سال ۱۹۴۹، به زبان انگلیسی و فرانسوی انجام شده است. اصل آن در آرشیو کنفدراسیون سوئیس سپرده می‌شود. شورای فدرال سوئیس کپی‌های مصدق آنرا به هر یک از کشورهای امضا کننده و ملحق شده، ارسال خواهد کرد.

پیوست یکم پیش نویس توافق نامه مربوط به بیمارستان ها و مناطق ایمنی و محلات[1]

ماده ۱- مناطق بیمارستانی و امن برای اشخاصی که در ماده ۲۳ مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحین و بیماران نیروهای مسلح در میدان از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و در ماده ۱۴ مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با حفاظت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و برای کارکنانی که با سازماندهی و اداره این مناطق و مکان ها و مراقبت از افراد جمع شده در آنها به عهده گرفته شده‌اند، برقرار خواهد شد. با این وجود، اشخاصی که اقامت دائم آنها در این مناطق است، حق اقامت در آنجا را دارند.

ماده ۲ - هیچ شخصی که به هر عنوان در یک منطقه بیمارستان و ایمنی ساکن باشد، نباید در داخل یا خارج از منطقه کاری انجام دهد که به طور مستقیم با عملیات نظامی یا تولید مواد جنگی مرتبط باشد.

ماده ۳ - کشور ایجاد کننده یک منطقه امن و بیمارستان باید تمام اقدامات لازم را برای ممنوعیت دسترسی به تمام افرادی که حق اقامت یا ورود به آن را ندارند، انجام دهد.

ماده ۴ - مناطق بیمارستانی و ایمنی باید شرایط زیر را تامین کنند:

الف) آنها باید تنها بخش کوچکی از قلمرو تحت حکومت کشور ایجاد کننده آنها را در بر گیرد؛

ب) آنها باید در مقایسه با امکانات اقامت، کم جمعیت باشند؛

ج) آنها باید دور از همه اهداف نظامی یا تاسیسات بزرگ صنعتی یا اداری باشند و از آنها دور باشند؛

د) آنها نباید در مناطقی واقع شوند که با توجه به همه احتمالات، ممکن است برای جنگ مهم شوند.

ماده ۵ - مناطق بیمارستان و ایمنی باید تحت تعهدات زیر قرار گیرند:

---

[1] Draft agreement relating to hospital and safety zones and localities.

الف) خطوط ارتباطی و وسایل نقلیه که در اختیار آنها قرار دارد نباید برای حمل و نقل کارکنان یا مواد نظامی حتی در ترانزیت مورد استفاده قرار گیرد؛

ب) در هیچ شرایطی نباید از طریق وسایل نظامی از آنها دفاع شود.

ماده ۶ - مناطق بیمارستان و امن باید با استفاده از نوارهای قرمز شیب دار بر روی یک زمینه سفید، در ساختمان ها و محوطه های خارجی مشخص شوند.

مناطقی که منحصراً برای مجروحان و بیماران در نظر گرفته شده است، ممکن است با نشان صلیب سرخ (هلال احمر، شیر سرخ و خورشید) بر روی زمینه سفید مشخص شوند. آنها باید در شب با استفاده از نور مناسب قابل تشخیص باشند.

ماده ۷ - کشورها فهرستی از بیمارستانها و مناطق امن در سرزمین‌های تحت حاکمیت خود را در زمان صلح یا در زمان وقوع خصومت به کلیه طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهند کرد. آنها همچنین باید در مورد هر منطقه جدیدی که در طول جنگ ایجاد شده است اطلاع رسانی انجام دهند.

به محض اینکه طرف مخالف اخطار فوق الذکر را دریافت کرد، منطقه مورد نظر باید به شکل منظمی ایجاد شود.

با این حال، اگر طرف مخالف تشخیص دهد که شرایط این موافقتنامه تامین نشده است، ممکن است با اطلاع رسانی فوری به طرف مسئول منطقه مذکور، از به رسمیت شناختن اینگونه مناطق خودداری کند، یا ممکن است به رسمیت شناختن آن منطقه را به ایجاد نهاد کنترل کننده منطبق با مفاد ماده ۸ وابسته سازد.

ماده ۸ - هر کشوری که یک یا چند منطقه بیمارستانی و ایمنی ایجاد شده توسط طرف مخالف را به رسمیت بشناسد، می‌تواند از یک یا چند کمیسیون ویژه تقاضا کند تا آنها را کنترل کنند تا اطمینان حاصل شود که مناطق مورد نظر شرایط و تعهدات مندرج در این موافقتنامه را تامین می‌کنند. برای این منظور، اعضای کمیسیون های ویژه همیشه باید به مناطق مختلف دسترسی آزاد

داشته و حتی ممکن است به طور دائم در آنجا اقامت گزینند. برای انجام وظایف بازرسی آنها همه امکانات لازم باید فراهم شود.

ماده ۹ - در صورتیکه کمیسیون های ویژه موضوعاتی را که مغایر با مفاد این موافقتنامه است مشاهده کنند، فوراً توجه کشور حاکم بر منطقه مذکور را به آن جلب کرده و مهلتی پنج روزه تعیین خواهند کرد تا موضوع مورد بررسی قرار گیرد. آنها باید به طور مقتضی به کشوری که منطقه را شناسایی کرده است اطلاع دهند.

اگر پس از انقضای مدت زمان، کشور حاکم بر منطقه از اخطار پیروی نکند، طرف مخالف می‌تواند اعلام کند که دیگر به این توافقنامه در رابطه با منطقه مذکور متعهد نیست.

ماده ۱۰ - هر کشوری که یک یا چند منطقه بیمارستانی و ایمنی ایجاد می‌کند و طرف‌های متخاصمی که از وجود این مکانها مطلع شده‌اند، اشخاصی را که واجد شرایط عضویت در کمیسیون های ویژه ذکر شده در مواد ۸ و ۹ هستند، از سوی کشورهای حامی یا دیگر کشورهای بیطرف، نامزد می‌کنند.

ماده ۱۱- در هیچ شرایطی بیمارستان و مناطق امن نباید هدف حمله قرار گیرند. آنها باید همیشه توسط طرف‌های درگیر حمایت و مورد احترام قرار گیرند.

ماده ۱۲ - در مورد تصرف یک قلمرو، بیمارستان و مناطق امن در آن قلمرو همچنان مورد احترام و استفاده قرار می‌گیرند.

با این حال، هدف آنها ممکن است توسط کشور اشغال کننده اصلاح شوند، مشروط بر اینکه تمام اقدامات لازم برای اطمینان از ایمنی افراد اسکان داده شده انجام شود.

ماده ۱۳ - این موافقتنامه در مورد مناطقی که کشورها ممکن است برای اهداف مشابه بیمارستانی و مناطق امن استفاده کنند، نیز اعمال خواهد شد.

پیوست دوم طرح مقررات مربوط به کمکهای اجتماعی[1]

ماده ۱- کمیته‌های بازداشت شدگان مجاز خواهند بود محموله‌های کمکهای جمعی را که مسئولیت آن را بر عهده دارند، بین تمام زندانیانی که از نظر اداری به محل بازداشت کمیته مذکور وابسته هستند، از جمله آن دسته از زندانیانی که در بیمارستان‌ها، یا زندان‌ها یا سایر مؤسسات ندامتگاهی هستند، توزیع کنند.

ماده ۲ - توزیع محموله‌های کمکهای جمعی مطابق دستورالعمل های اهداکنندگان و با برنامه‌ای که توسط کمیته های بازداشت شدگان تهیه می‌شود، صورت می‌گیرد. اما موضوع فروشگاه‌های پزشکی با توافق با مقامات ارشد پزشکی در اولویت قرار می‌گیرند و آنها می‌توانند در بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها در صورت اقتضای نیاز بیماران از دستورالعمل‌های مذکور صرف نظر کنند. در محدوده های تعریف شده، توزیع باید همیشه به طور عادلانه انجام شود.

ماده ۳- به اعضای کمیته های بازداشت شدگان اجازه داده می‌شود تا به ایستگاه های راه آهن یا سایر نقاط ورود کمکهای انسانی در نزدیکی مکان های بازداشت شده خود مراجعه کنند تا بتوانند کمیت و کیفیت کالاهای دریافت شده را مورد بررسی قرار داده و گزارش های مفصل در این باره را برای اهدا کنندگان تهیه کنند.

ماده ۴ - به کمیته‌های زندانیان تسهیلات لازم برای بررسی اینکه آیا توزیع کمکهای دسته جمعی در تمامی بخش‌های فرعی محل‌های اسارت آنها مطابق دستورالعمل آنها انجام شده است، داده خواهد شد.

ماده ۵- کمیته‌های زندانیان مجاز خواهند بود تا فرم‌ها یا پرسشنامه‌های مربوط به کمکهای جمعی (توزیع، الزامات، مقادیر و غیره) را که برای اهداکنندگان تهیه و توسط اعضای کمیته‌های زندانیان در گروه‌های کارگری یا توسط افسران ارشد پزشکی بیمارستان‌ها تکمیل کنند. این فرم ها و پرسشنامه ها که به موقع تکمیل می‌شوند، باید بدون تاخیر برای اهداکنندگان ارسال شوند.

---

[1] ANNEX II - Draft regulations concerning collective relief.

ماده ۶- به منظور اطمینان از توزیع منظم کمکهای جمعی به زندانیان در محل اسارت، و برای رفع هر گونه نیازی که ممکن است از طریق ورود گروه‌های جدید زندانیان ایجاد شود، به کمیته‌های زندانیان اجازه داده می‌شود ذخیره کافی امداد جمعی برای این منظور در اختیار داشته باشند. هر انبار (این نوع اقلام) باید دارای دو قفل باشد. کمیته زندانیان کلید یک قفل را در اختیار خود دارد. و کلید قفل دیگر در اختیار فرمانده محل توقیف قرار می‌گیرد.

ماده ۷- طرف‌های معظم متعاهد و بویژه کشورهای بازداشت کننده به هر نحو ممکن و با رعایت مقررات ناظر بر تأمین غذای مردم، اجازه خواهند داد که در قلمرو آنها کالاهایی برای توزیع جمعی انجام شود. آنها همچنین انتقال وجوه و سایر اقدامات مالی از نوع فنی یا اداری را که به منظور انجام چنین خریدهایی انجام می‌شود، را تسهیل می‌کنند.

ماده ۸ - مقررات پیشین نباید مانع حق بازداشت شدگان برای دریافت کمکهای جمعی قبل از ورود آنها به محل بازداشت یا در حین انتقال آنها، و همچنین مانع از امکان ارائه کمک به بازداشت شدگان توسط نمایندگان کشور حامی، یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان بشردوستانه دیگری که مسئول ارسال این کمکها هستند، و تضمین توزیع این کمکها به دریافت کنندگان با هر وسیله دیگری که آنها مناسب می‌دانند، شود.

پروتکل الحاقی اول به

مقاوله‌نامه‌های ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹

مربوط به حمایت از قربانیان

درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی

متن پروتکل الحاقی اول به مقاوله‌نامه‌های ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و مربوط به حمایت از قربانیان درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی[1]

مقدمه

طرف‌های معظم متعاهد

با اعلام آرزوی خود برای برقراری صلح در میان مردم،

با یادآوری این که هر کشور، مطابق با منشور سازمان ملل متحد، وظیفه دارد در روابط بین‌المللی خود از تهدید یا استفاده از زور علیه حاکمیت، تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشور یا به هر شیوه دیگری که با اهداف سازمان ملل متحد ناسازگار باشد، خودداری کند.

با این حال، لازم دانسته است که مقررات حمایت از قربانیان درگیری های مسلحانه را مجدداً تأیید و توسعه داده و تدابیر لازم به منظور تقویت اجرای آنها را تکمیل کند،

با ابراز اعتقاد خود مبنی بر اینکه هیچ چیز در این پروتکل یا مقاوله‌نامه های ژنو ۱۲ اوت ۱۹۴۹ نمی‌تواند به عنوان مشروعیت بخشیدن یا مجاز دانستن هرگونه اقدام تجاوزکارانه یا هر گونه استفاده دیگر از زور مغایر با منشور ملل متحد تعبیر شود،

با تاکید مجدد بر اینکه مفاد مقاوله‌نامه‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و این پروتکل باید در تمامی شرایط به طور کامل در مورد تمامی افرادی که توسط آن اسناد حمایت می‌شوند، بدون هیچگونه تمایز نامطلوب براساس ماهیت یا منشأ درگیری‌های مسلحانه اعمال شود.

بر مواد زیر توافق کرده‌اند:

---

[1] Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949 and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol 1). Adopted 08 June 1977, by Diplomatic Conference on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law applicable in Armed Conflicts. Entry into force: 7 December 1979, in accordance with article 95. Iran has only signed this protocol.

بخش اول: مقررات عمومی

ماده ۱ - اصول کلی و دامنه کاربرد

۱- طرف‌های متعاهد متعهد می‌شوند که در هر شرایطی به این پروتکل احترام بگذارند و رعایت آن را تضمین کنند.

۲- در مواردی که تحت پوشش این پروتکل یا سایر موافقتنامه‌های بین‌المللی قرار نگرفته‌اند، غیرنظامیان و رزمندگان تحت حمایت و حاکمیت اصول حقوق بین‌الملل برگرفته از عرف، اصول انسانیت و دستورات وجدان عمومی قرار می‌گیرند.

۳- این پروتکل، که مقاوله‌نامه‌های ژنو از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ برای حمایت از قربانیان جنگ را تکمیل می‌کند، در شرایطی که در ماده ۲ مشترک این مقاوله‌نامه ها ذکر شده است، اعمال می‌شود.

۴- شرایطی که در پاراگراف قبلی ذکر شده است شامل درگیری‌های مسلحانه ای است که در آن مردم علیه سلطه استعماری و اشغال خارجی و علیه رژیم های نژادپرست و در اجرای حق خود تعیین سرنوشت، همانطور که در منشور سازمان ملل و اعلامیه اصول حقوق بین‌الملل در مورد روابط دوستانه و همکاری بین کشورها مطابق با منشور سازمان ملل تثبیت شده است، مبارزه می‌کنند .

ماده ۲ - تعاریف

برای اهداف این پروتکل:

الف) «مقاوله‌نامه اول»، «مقاوله‌نامه دوم»، «مقاوله‌نامه سوم» و «مقاوله‌نامه چهارم» به ترتیب به مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت مجروحان و بیماران در نیروهای مسلح در ۱۲ اوت ۱۹۴۹; مقاوله‌نامه ژنو برای بهبود وضعیت اعضای مجروح، بیمار و کشتی درهم شکسته و درحال غرق نیروهای مسلح در دریا مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹؛ مقاوله‌نامه ژنو در رابطه با رفتار با اسیران جنگی ۱۲ اوت ۱۹۴۹؛ مقاوله‌نامه ژنو در مورد حمایت از افراد غیرنظامی در زمان جنگ ۱۲ اوت

۱۹۴۹؛ «مقاوله‌نامه‌ها» به معنای چهار مقاوله‌نامه ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ برای حمایت از قربانیان جنگ، اطلاق می‌شود؛

ب) «قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه» به معنای قواعد قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه است که در موافقتنامه‌های بین‌المللی که طرف‌های درگیری طرف آن هستند و اصول و قواعد عمومی شناخته شده حقوق بین‌الملل که برای درگیری‌های مسلحانه قابل اجرا هستند، بیان شده‌اند؛

ج) «کشور حامی» به معنای کشور بیطرف یا دیگر غیر طرف درگیری است که توسط یکی از طرفین درگیری تعیین شده و طرف مخالف آن را پذیرفته است و موافقت کرده است که وظایف محول شده به یک کشور حامی را براساس این مقاوله‌نامه و این پروتکل انجام دهد؛

د) «جایگزین» به معنای سازمانی است که به جای یک کشور حامی طبق ماده ۵ عمل می‌کند.

ماده ۳ - آغاز و پایان اجرای پروتکل

بدون در نظر گرفتن مفاد مقرراتی که در هر زمان قابل اجرا هستند:

(الف) مقاوله‌نامه ها و این پروتکل از آغاز هر وضعیتی که در ماده ۱ این پروتکل ذکر شده است، اعمال می‌شوند؛

(ب) اعمال مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل در قلمرو طرف‌های درگیری، با پایان عملیات نظامی به طور کلی و در مورد سرزمین‌های اشغالی، با پایان اشغال، متوقف می‌شود، به استثنای، مگر در هریک از شرایط، برای افرادی که بعد از آن به طور نهایی آزاد، بازگردانده، و یا مستقر می‌شوند. این افراد همچنان از مفاد مربوطه مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل تا زمان آزادی نهایی، بازگشت به کشور یا اقامت مجدد آنها بهره مند خواهند شد.

ماده ۴ - وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر

اعمال مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل و همچنین انعقاد موافقتنامه‌های پیش بینی شده در آن، بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر تأثیری نخواهد داشت. نه اشغال یک سرزمین و نه اعمال مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل بر وضعیت حقوقی قلمرو مورد نظر تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۵- تعیین کشورهای حامی و جایگزین آنها

۱- از ابتدای درگیری، وظیفه طرف‌های یک درگیری است که نظارت و اجرای مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل را با استفاده از سیستم کشورهای حامی، از جمله تعیین و پذیرش این کشورها، مطابق با پاراگراف های زیر، تضمین کنند. کشورهای حامی وظیفه دارند از منافع طرف‌های درگیری محافظت کنند.

۲- هر طرف در درگیری از آغاز وقوع شرایطی که در ماده ۱ ذکر شده است، بدون تأخیر یک کشور حامی را به منظور اجرای مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل تعیین می‌کند و همچنین بدون تأخیر و برای همان هدف، فعالیت‌های یک کشور حامی را که پس از تعیین توسط طرف مقابل، به عنوان چنین قدرت مورد قبول قرار گرفته است، مجاز می‌داند.

۳- در صورتیکه یک کشور حامی از آغاز شکل گیری وضعیت مذکور در ماده ۱ تعیین یا پذیرفته نشده باشد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، بدون به خطر انداختن حق هر سازمان بیطرف بشردوستانه دیگر برای انجام همین کار، مساعی جمیله خود را به طرف‌های درگیری با هدف تعیین بدون تأخیر یک کشور حامی که طرف‌های درگیری با آن موافقت دارند، ارائه خواهد کرد. برای این منظور می‌تواند، بعنوان مثال، از هر یک از طرفین درخواست کند که فهرستی از دست کم پنج کشور را که این طرف می‌تواند به عنوان کشور حامی به نمایندگی از آن در رابطه با یک طرف دشمن بپذیرد، به آن ارائه دهد و از هر یک از طرفین دشمن بخواهد که فهرستی از دست کم پنج کشور را که می‌تواند به عنوان کشور حامی طرف اول بپذیرد، ارائه دهد. این فهرست‌ها باید در عرض دو هفته پس از دریافت درخواست، به کمیته ارسال شوند.

کمیته باید آنها را با هم مقایسه کرده و برای کسب موافقت هر کشور پیشنهادی که در هر دو فهرست نامگذاری شده است، تلاش خواهد کرد.

۴-اگر علیرغم موارد فوق، هیچ کشور حامی وجود نداشته باشد، طرف‌های درگیر بدون تأخیر پیشنهادی را که ممکن است توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که تمام تضمین‌های بیطرفی و کارآمدی را ارائه کند، پس از مشورت مناسب با طرف‌های مذکور و با در نظر گرفتن نتیجه این مشورت ها، برای عمل به عنوان یک جایگزین بپذیرند. عملکرد چنین جایگزینی منوط به رضایت طرفین درگیری است. طرف‌های درگیر باید تمام تلاش خود را برای تسهیل عملیات سازمان جانشین در انجام وظایف خود طبق مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل انجام دهند.

۵- طبق ماده ۴، تعیین و پذیرش کشورهای حامی به منظور اجرای مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل، بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر در منازعه یا هر سرزمینی از جمله سرزمین اشغالی تأثیری نخواهد داشت.

۶- حفظ روابط دیپلماتیک بین طرف‌های درگیر یا سپردن حمایت از منافع یک طرف و اتباع آن به کشور ثالث مطابق با قواعد حقوق بین‌الملل مربوط به روابط دیپلماتیک، مانعی برای تعیین حمایت از کشورها به منظور اجرای مقاوله‌نامه ها و این پروتکل نخواهد بود.

۷- هر گونه اشاره بعدی به کشور حامی در این پروتکل شامل یک جایگزین نیز خواهد بود.

ماده ۶ - افراد واجد شرایط

۱- طرف‌های معظم متعاهد، همچنین در زمان صلح، با کمک جمعیت‌های صلیب سرخ ملی (هلال احمر، شیر سرخ و خورشید) تلاش خواهند کرد تا کارکنان واجد شرایط را برای تسهیل اجرای مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل، و بویژه فعالیت‌های کشورهای حامی، آموزش دهند.

۲- استخدام و آموزش چنین کارکنانی در صلاحیت داخلی (کشورها) است.

۳- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ فهرست افرادی را که ممکن است طرفین معظم متعاهد ایجاد کرده و برای این منظور به آن ارسال کرده باشند، در اختیار طرفین معظم متعاهد قرار خواهد داد.

۴- شرایط مربوط به استخدام اینگونه کارکنان در خارج از قلمرو ملی، در هر مورد، موضوع موافقتنامه‌های ویژه بین طرف‌های مربوط خواهد بود.

ماده ۷- جلسات

نگهدارنده این پروتکل، بنا به درخواست یک یا چند طرف متعاهد و با موافقت اکثریت طرف‌های متعاهد، جلسه‌ای از طرف‌های متعاهد را برای بررسی مسائل کلی مربوط به اجرای مقاوله‌نامه ا و این پروتکل تشکیل می‌دهد.

بخش دوم: مجروح، بیمار و (سرنشینان) کشتی در حال غرق

قسمت اول: حفاظت عمومی

ماده ۸ - اصطلاحات

برای اهداف این پروتکل:

الف) «مجروح» و «بیمار» به افرادی اعم از نظامی یا غیرنظامی اطلاق می‌شود که به دلیل تروما، بیماری یا سایر اختلالات جسمی یا روانی یا ناتوانی، به کمک یا مراقبت پزشکی نیاز دارند و از هرگونه اقدام خصمانه خودداری می‌کنند. این شرایط همچنین شامل موارد زایمان، نوزادان تازه متولد شده، و همچنین سایر افرادی مانند مادران ناتوان یا بارداری که از هرگونه اقدام خصمانه خودداری می‌کنند، می‌شود.

ب) (سرنشینان) «کشتی در حال غرق» (درهم شکسته) به افرادی اعم از نظامی یا غیرنظامی اطلاق می‌شود که در دریا یا آب‌های دیگر در اثر وقوع سانحه‌ای بر آنها یا کشتی یا هواپیمای حامل آنها در خطر هستند و از هرگونه اقدام خصمانه خودداری می‌کنند. این افراد، مشروط بر اینکه همچنان از هرگونه اقدام خصمانه خودداری کنند، در طول نجات خود تا زمانی که وضعیت

دیگری براساس مقاوله‌نامه ها یا این پروتکل کسب نکنند، (سرنشین) کشتی غرق شده تلقی خواهند شد.

ج) «کارکنان پزشکی» به معنای افرادی است که توسط طرف درگیری به طور انحصاری به اهداف پزشکی ذکر شده در زیر بند (ه) یا به مدیریت واحدهای پزشکی یا به عملیات یا مدیریت حمل و نقل پزشکی اختصاص داده شده‌اند. این وظایف ممکن است دائمی یا موقتی باشند. این اصطلاح شامل موارد زیر است:

د) «کارکنان مذهبی» به معنای افراد نظامی یا غیرنظامی، مانند روحانیون، که منحصرا به کارهای خاص مذهبی خود وابسته هستند:

پیوستن کارکنان مذهبی ممکن است دائمی یا موقت باشد و مقررات مربوطه ذکر شده در زیر بند (ک) در مورد آنها اعمال می‌شود.

ه) «واحدهای پزشکی» به موسسات و سایر واحدها، اعم از نظامی یا غیرنظامی، سازماندهی شده برای اهداف پزشکی، یعنی جستجو، جمع‌آوری، انتقال، تشخیص یا درمان - از جمله تامین کمکهای اولیه - برای مجروحان، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته، و یا برای پیشگیری از بیماری سازماندهی شده‌اند. این اصطلاح برای مثال شامل بیمارستان ها و سایر واحدهای مشابه، مراکز انتقال خون، مراکز و موسسات پزشکی پیشگیری، انبارهای پزشکی و فروشگاه های پزشکی و دارویی این قبیل واحدها می‌شود. واحدهای پزشکی ممکن است ثابت یا سیار، دائمی یا موقت باشند.

و) «حمل و نقل پزشکی» به معنی انتقال مجروحان، بیماران، کشتی‌های درحال غرق، کارکنان پزشکی، کارکنان مذهبی، تجهیزات پزشکی یا لوازم پزشکی تحت حمایت مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل از طریق زمین، آبی یا هوایی است.

ز) «حمل و نقل پزشکی» به معنای هر وسیله حمل و نقل اعم از نظامی یا غیرنظامی، دائمی یا موقت، می‌باشد که منحصراً برای حمل و نقل پزشکی و تحت کنترل یک مقام صلاحیتدار یک طرف درگیری انجام می‌شود؛

ح) «وسایل نقلیه پزشکی» به معنای هرگونه حمل و نقل پزشکی از طریق زمین است؛

ط) «شناور و کشتی پزشکی» به معنای هرگونه حمل و نقل پزشکی از طریق آب است؛

ی) «هواپیمای پزشکی» به هرگونه حمل و نقل پزشکی از طریق هوا است؛

ک) «کارکنان پزشکی دائمی»، «واحدهای پزشکی دائم» و «حمل و نقل دائم پزشکی» به معنای آنهایی است که منحصراً برای اهداف پزشکی برای مدت نامشخصی اختصاص داده شده‌اند. «کارکنان پزشکی موقت»، «واحدهای پزشکی موقت» و «حمل و نقل موقت پزشکی» به کسانی گفته می‌شود که برای دوره‌های محدودی منحصراً به مقاصد پزشکی اختصاص داده شده‌اند. مگر اینکه طور دیگری مشخص شده باشد، اصطلاحات «کارکنان پزشکی»، «واحدهای پزشکی» و «حمل و نقل پزشکی» هر دو دسته‌های دائمی و موقت را بر می‌گیرد.

ل) «نشان متمایز» به معنای نشان متمایز صلیب سرخ، هلال احمر یا شیر و خورشید سرخ بر روی یک زمینه سفید است که برای حفاظت از واحدهای پزشکی و حمل و نقل، یا کارکنان پزشکی و مذهبی، تجهیزات یا لوازم استفاده می‌شود.

م) «علامت متمایز» به معنای هر علامت یا پیامی است که برای شناسایی منحصرا واحدهای پزشکی یا وسایل حمل و نقل در فصل سوم پیوست یکم این پروتکل مشخص شده است.

ماده ۹ - حوزه کاربرد

۱- این قسمت، که مقررات آن برای بهبود وضعیت مجروحان، بیماران و کشتی‌های درهم شکسته در نظر گرفته شده است، بدون هیچ گونه تمایز نامطلوب مبتنی بر نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، مذهب یا عقیده، عقاید سیاسی یا عقاید دیگر، منشأ ملی یا اجتماعی، ثروت، تولد یا وضعیت دیگر، یا براساس هر معیار مشابه دیگر در مورد همه کسانی که تحت تأثیر وضعیت مذکور در ماده ۱ قرار گرفته‌اند، اعمال می‌شود.

۲- مقررات مربوط به مواد ۲۷ و ۳۲ مقاوله‌نامه اول در مورد واحدهای پزشکی دائمی و وسایل حمل و نقل (به غیر از کشتی های بیمارستانی که ماده ۲۵ مقاوله‌نامه دوم در مورد آنها اعمال

می‌شود) و کارکنان آنها که اهداف بشردوستانه در اختیار یکی از طرف‌های درگیری قرار می‌دهد، اعمال می‌شود:

الف) توسط یک کشور بیطرف یا کشور دیگری که طرف آن درگیری نیست؛

ب) توسط یک انجمن کمک رسانی رسمی و مجاز چنین کشوری؛

ج) توسط یک سازمان بین‌المللی بشردوستانه بیطرف.

ماده ۱۰ - حفاظت و مراقبت

۱- کلیه مجروحان، بیماران و کشتی‌های در حال غرق، به هر طرفی که تعلق دارند، مورد احترام و حمایت قرار خواهند گرفت.

۲- در هر شرایطی باید با آنها رفتاری انسانی شود و مراقبت‌های پزشکی و توجه مورد نیاز شرایط آنها تا حد امکان و با کمترین تاخیر ممکن صورت خواهد گرفت. هیچ تمایزی که بر مبنایی غیر از دلایل پزشکی باشد، بین آنها وجود نخواهد داشت.

ماده ۱۱ – حفاظت از افراد

۱. سلامت جسمی یا روانی و تمامیت افرادی که در کشور طرف مخالف هستند یا در نتیجه وضعیت مذکور در ماده ۱ بازداشت، و یا از آزادی محروم شده‌اند، با هیچ اقدام غیرموجهی به خطر نخواهد افتاد. بنابراین، انجام هرگونه عمل پزشکی بر روی افراد مذکور در این ماده که با وضعیت سلامتی فرد مورد نظر مطابقت ندارد و با استانداردهای پزشکی به طور کلی پذیرفته شده که در شرایط پزشکی مشابه به افراد تابع کشور طرفی که عمل را انجام می‌دهد و به هیچ وجه از آزادی محروم نیستند، مطابقت ندارد، ممنوع است.

۲- به ویژه، انجام چنین اقداماتی حتی با رضایت آنها ممنوع است:

الف) مثله کردن جسد؛

ب) آزمایش های پزشکی یا علمی؛

ج) برداشتن بافت یا اعضای بدن برای پیوند، به استثنای مواردی که این اعمال مطابق با شرایط مندرج در بند ۱ موجه باشد.

۳- اهدای پوست برای پیوند امکان پذیر است، به شرطی که آنها به طور داوطلبانه و بدون هیچ گونه اجبار و یا تحریک، و سپس تنها برای اهداف درمانی، تحت شرایط سازگار با استانداردهای پزشکی به طور کلی پذیرفته شده و کنترل طراحی شده برای منافع هر دو اهدا کننده و گیرنده، صورت گیرد.

۴- هر عمل یا عدم انجام عمدی که به طور جدی سلامت جسمی یا روانی یا یکپارچگی هر شخصی را که در اختیار یک طرف غیر از آن طرفی است که به آن وابسته است، به خطر بیندازد و یا هر یک از ممنوعیت‌های بندهای ۱ و ۲ را نقض کند یا به الزامات بند ۳ عمل نکند، نقض جدی این پروتکل است.

۵- اشخاصی که در پاراگراف ۱ ذکر شده‌اند حق دارند هرگونه عمل جراحی را رد کنند. در صورت امتناع، کارکنان پزشکی باید تلاش کنند تا یک بیانیه کتبی در این باره که توسط بیمار امضا شده یا تایید شده باشد، دریافت کنند.

۶- هر طرف درگیری باید برای هر اهدای خون برای انتقال یا اهدای پوست برای پیوند توسط اشخاصی که در پاراگراف ۱ ذکر شده است، اگر اینگونه اهدا تحت مسئولیت آن طرف انجام شود، باید در سوابق پزشکی نگهداری شود. علاوه براین، هر طرف در درگیری باید تلاش کند تا از تمام اقدامات پزشکی انجام شده در رابطه با هر شخصی که به دلیل شرایطی که در ماده ۱ ذکر شده است، بازداشت شده یا از آزادی محروم شده است، سوابقی را حفظ و نگهداری کند. این سوابق باید در هر زمان برای بازرسی توسط کشور حامی در دسترس باشد.

ماده ۱۲- حفاظت واحدهای پزشکی

۱ - واحدهای پزشکی باید همیشه مورد احترام و محافظت قرار گیرند و نباید هدف حمله قرار گیرند.

۲ - بند یک در مورد واحدهای پزشکی غیرنظامی اعمال می‌شود، مشروط بر اینکه:

الف) متعلق به یکی از طرف‌های درگیر باشند؛

ب) توسط مقام صلاحیتدار یکی از طرف‌های درگیری به رسمیت شناخته شده و مجاز باشد؛

ج) مطابق با بند ۲ از ماده ۹ این پروتکل یا ماده ۲۷ مقاوله‌نامه اول مجاز شمرده شده باشند.

۳ - از طرفین درگیری دعوت می‌شود تا محل واحدهای پزشکی ثابت خود را به یکدیگر اطلاع دهند. فقدان چنین اطلاعیه‌ای هیچیک از طرفین را از تعهد به رعایت مفاد بند یک مستثنی نمی‌کند.

۴ - در صورت امکان، طرف‌های درگیر باید اطمینان حاصل کنند که واحدهای پزشکی بگونه‌ای قرار دارند که حملات علیه اهداف نظامی، امنیت آنها را در خطر قرار نگیرد.

ماده ۱۳ - قطع حمایت از واحدهای پزشکی غیرنظامی

۱- حفاظت از واحدهای پزشکی غیرنظامی نباید متوقف شود مگر اینکه از آنها برای انجام اقدامات مضر به دشمن در خارج از وظایف بشردوستانه شان استفاده شود. با این حال، حفاظت می‌تواند تنها پس از یک هشدار که در هر زمان مناسب، با تعیین یک محدودیت زمانی معقول، و پس از این هشدار بی توجه باقی مانده است، متوقف شود.

۲- اقدامات زیر به عنوان اقدامات مضر به دشمن در نظر گرفته نخواهد شد:

الف) اینکه کارکنان واحد برای دفاع از خود یا برای دفاع از مجروحین و بیماران تحت مراقبت آنها با سلاح‌های سبک شخصی مجهز باشند؛

ب) واحد توسط یک نگهبان یا یک محافظ همراه محافظت شود؛

ج) اسلحه‌های کوچک و مهمات گرفته شده از مجروحین و بیماران هنوز به سرویس مناسب تحویل داده نشده و در واحدها یافت شوند؛

د) اعضای نیروهای مسلح یا سایر مبارزان به دلایل پزشکی در واحد باشند.

ماده ۱۴ - محدودیت‌های لازم در مورد واحدهای پزشکی غیرنظامی

۱- کشور اشغال کننده وظیفه دارد تا اطمینان حاصل کند که نیازهای پزشکی جمعیت غیرنظامی در سرزمین اشغال شده همچنان برآورده شود.

۲- بنابراین، کشور اشغال کننده نباید واحدهای پزشکی غیرنظامی، تجهیزات یا خدمات کارکنان آنها را در حالی که این منابع برای ارائه خدمات پزشکی مناسب برای جمعیت غیرنظامی و برای ادامه مراقبت های پزشکی از هر زخمی و بیمار که در حال درمان هستند، ضروری است، مصادره کند.

۳- به شرطی که قاعده عمومی در بند ۲ همچنان رعایت شود، کشور اشغال کننده می‌تواند منابع مذکور را تحت شرایط ویژه زیر مصادره کند:

الف) این که منابع برای درمان پزشکی مناسب و فوری اعضای مجروح و بیمار نیروهای مسلح کشور اشغال کننده یا اسیران جنگی ضروری است؛

ب) این که مصادره فقط تا زمانی که چنین نیازی وجود داشته باشد، ادامه می یابد؛

ج) ترتیبات فوری برای اطمینان از اینکه نیازهای پزشکی جمعیت غیرنظامی و همچنین هر مجروح و بیمار تحت درمان که تحت تاثیر مصادره قرار گرفته اند، همچنان برآورده شود، اتخاذ می‌شود.

ماده ۱۵ - حمایت از کارکنان پزشکی و مذهبی غیر نظامی

۱- کارکنان پزشکی غیرنظامی باید مورد احترام و حمایت قرار گیرند.

۲- در صورت نیاز، تمام کمکهای موجود باید به کارکنان پزشکی غیرنظامی در منطقه‌ای که خدمات پزشکی غیرنظامی به دلیل فعالیت‌های جنگی مختل شده است، ارائه شود.

۳- کشور اشغال کننده باید به کارکنان پزشکی غیرنظامی در سرزمین‌های اشغالی کمک کند و آنها را قادر سازد تا به بهترین شکل ممکن وظایف بشردوستانه خود را انجام دهند. کشور اشغال کننده نمی‌تواند در انجام آن وظایف، این کارکنان را ملزم به درمان هر شخصی جز به دلایل پزشکی مجبور سازد. آنها نباید مجبور به انجام وظایفی شوند که با مأموریت بشردوستانه آنها سازگار نیست.

۴- کارکنان پزشکی غیرنظامی باید به هر مکانی که خدمات آنها ضروری است دسترسی داشته باشند، مشروط به اقدامات نظارتی و ایمنی که طرف مربوطه در مخاصمه ممکن است ضروری بداند.

۵- کارکنان مذهبی غیرنظامی باید مورد احترام و حمایت قرار گیرند. مفاد مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل در مورد حمایت و شناسایی کارکنان پزشکی به طور یکسان در مورد این افراد اعمال خواهد شد.

ماده ۱۶- حفاظت عمومی از وظایف پزشکی

۱- تحت هیچ شرایطی نباید کسی به خاطر انجام فعالیت‌های پزشکی که با اخلاق پزشکی سازگار است، بدون توجه به اینکه چه کسی از آن بهره‌مند است، مجازات شود.

۲- اشخاص مشغول به فعالیت‌های پزشکی نباید مجبور به انجام اقدامات یا انجام کار در تضاد با قواعد اخلاق پزشکی یا سایر قواعد پزشکی که به نفع مجروحین و بیماران طراحی شده‌اند، یا با مقررات مقاوله‌نامه ها یا این پروتکل، یا از انجام اقدامات یا انجام کار مورد نیاز این قوانین و مقررات، خودداری کنند.

۳- هیچ شخصی که در فعالیت‌های پزشکی مشغول به کار است، نباید مجبور شود به کسی که به یک طرف دشمن یا به طرف خود تعلق دارد، اطلاعات مربوط به مجروحین و بیمارانی که تحت مراقبت او هستند یا بوده اند را بدهد، مگر اینکه قانون طرف مقابل آن را لازم بدارد، البته اگر چنین اطلاعاتی به نظر او برای بیماران یا خانواده های آنها مضر باشد. با این حال، مقررات مربوط به اطلاع رسانی اجباری در مورد بیماری‌های مسری باید رعایت شود.

ماده ۱۷ - نقش جمعیت غیرنظامی و گروه‌های امداد

۱- باید به مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی احترام گذاشته شود، حتی اگر آنها متعلق به طرف دشمن باشند، و نباید هیچگونه عمل خشونت آمیز علیه آنها انجام پذیرد. جمعیت غیرنظامی و انجمن‌های امدادی، مانند انجمن‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ، شیر و خورشید سرخ)، حتی به ابتکار خود، مجاز به جمع آوری و مراقبت از مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی، حتی در مناطق تهاجم یا اشغال شده هستند. هیچکس نباید به خاطر چنین اعمال بشردوستانه ای مورد آزار، تعقیب، محکومیت یا مجازات قرار گیرد.

۲- طرف‌های درگیری می‌توانند از جمعیت غیرنظامی و انجمن‌های کمک رسانی مذکور در بند ۱ برای جمع آوری و مراقبت از مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی و برای جستجو برای کشته شدگان و گزارش مکان آنها، درخواست کنند؛ آنها باید به کسانی که به این درخواست پاسخ می‌دهند، هم محافظت و هم امکانات لازم را فراهم کنند. اگر طرف دشمن کنترل منطقه را به دست آورد یا دوباره آنرا به دست آورد، آن طرف نیز باید همان محافظت و تسهیلات را تا زمانی که آنها مورد نیاز است، به جمعیت غیرنظامی و جوامع کمکی ارائه دهد.

ماده ۱۸ – تعیین هویت

۱- هر طرف درگیری باید تلاش کند تا اطمینان حاصل شود که کارکنان پزشکی و مذهبی و واحدهای پزشکی و وسایل حمل و نقل قابل شناسایی هستند.

۲- هر طرف درگیری همچنین تلاش خواهد کرد تا روشهایی را اتخاذ و اجرا کند که تشخیص واحدهای پزشکی و حمل و نقلی را که از نشان متمایز و علائم متمایز استفاده می‌کنند، ممکن سازد.

۳- در اراضی اشغالی و در مناطقی که جنگ در حال وقوع است یا احتمال وقوع آن وجود دارد، کارکنان پزشکی غیرنظامی و کارکنان مذهبی غیرنظامی باید با نشان متمایز و کارت شناسایی که وضعیت آنها را تأیید می‌کند، قابل تشخیص باشند.

۴- با موافقت مقام ذیصلاح، واحدهای پزشکی و حمل و نقل باید با نشان متمایز مشخص شوند. کشتی ها و شناورهای مذکور در ماده ۲۲ این پروتکل باید مطابق با مفاد مقاوله‌نامه دوم علامت گذاری شوند.

۵- علاوه بر نشان متمایز، یک طرف درگیر می‌تواند، همانطور که در فصل سوم پیوست یکم این پروتکل ارائه شده است، اجازه استفاده از علامت‌های متمایز را برای شناسایی واحدهای پزشکی و ترابری را بدهد. به طور استثنایی، در موارد خاص تحت پوشش آن فصل، وسایل حمل و نقل پزشکی ممکن است از علامت‌های متمایز بدون نمایش نشان متمایز استفاده کنند.

۶- اعمال مفاد بندهای ۱ تا ۵ این ماده تابع فصول ۱ تا ۳ ضمیمه یکم این پروتکل است. علامت‌های تعیین شده در فصل سوم پیوست برای استفاده انحصاری از واحدهای پزشکی و وسایل حمل و نقل، به جز مواردی که در آن ارائه شده است، نباید برای اهدافی غیر از شناسایی واحدهای پزشکی و ترابری مشخص شده در آن فصل استفاده شوند.

۷- این ماده هیچگونه استفاده گسترده تر از نشان متمایز در زمان صلح را نسبت به آنچه در ماده ۴۴ مقاوله‌نامه اول مقرر شده است، مجاز نمی‌داند.

۸- مفاد مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل مربوط به نظارت بر استفاده از نشان متمایز و جلوگیری و سرکوب هرگونه سوء استفاده از آن، در مورد علامت‌های متمایز قابل اعمال خواهد بود.

ماده ۱۹- کشورهای بیطرف و دیگر کشورهایی که طرف درگیری‌ها نیستند

کشورهای بیطرف و سایر کشورهایی که طرف منازعه نیستند، مفاد مربوطه این پروتکل را در مورد افراد تحت حمایت این بخش که ممکن است در قلمرو آنها پذیرفته یا بازداشت شوند، و در مورد هر کشته شده‌ای از طرفین درگیری که ممکن است پیدا کنند، اعمال خواهند کرد.

ماده ۲۰ – ممنوعیت انتقام جویی

اقدامات تلافی جویانه علیه اشخاص و وسایل حفاظت شده توسط این قسمت ممنوع است.

قسمت دوم: نقل و انتقالات پزشکی

ماده ۲۱ - وسایل نقلیه پزشکی

وسایل نقلیه پزشکی همانند واحدهای پزشکی سیار طبق مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل مورد احترام و محافظت قرار خواهند گرفت.

ماده ۲۲ – کشتی‌های بیمارستانی و گروه‌های نجات ساحلی

۱- مقررات مقاوله‌نامه‌های مربوط به:

الف) کشتی‌های شرح داده شده در مواد ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۷ مقاوله‌نامه دوم؛

ب) قایق‌های نجات و کشتی‌های کوچک آنها؛

ج) کارکنان و خدمه آنها؛

د) مجروحین، بیماران و سرنشینانی که در کشتی هستند، همچنین در صورتیکه این کشتی ها مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی غیرنظامی را حمل می‌کنند که به هیچ یک از گروه‌های ذکر شده در ماده ۱۳ مقاوله‌نامه دوم تعلق ندارند، اعمال می‌شود. با این حال، چنین غیرنظامیانی نباید به هیچ یک از طرفین که عضو آنها نیستند، تسلیم شوند یا در دریا دستگیر شوند. اگر آنها دراختیار یک طرف درگیری غیر از خود قرار بگیرند، تحت پوشش مقاوله‌نامه چهارم و این پروتکل قرار می‌گیرند.

۲- حفاظت ارائه شده توسط مقاوله‌نامه‌ها درباره کشتی های شرح داده شده در ماده ۲۵ مقاوله‌نامه دوم، شامل کشتی های بیمارستانی که برای اهداف بشردوستانه در اختیار یک طرف مخاصمه قرار دارند، نیز خواهد بود:

الف) توسط یک کشور بیطرف یا کشور دیگری که عضو آن درگیری نیست؛ یا

ب) توسط یک سازمان بین‌المللی بشردوستانه بیطرف، مشروط بر اینکه در هر دو مورد، الزامات مندرج در آن ماده رعایت شده باشد.

۳- کشتی های کوچک شرح داده شده در ماده ۲۷ مقاوله‌نامه دوم، حتی اگر اطلاعیه پیش بینی شده در آن ماده انجام نشده باشد، مورد حمایت قرار خواهند گرفت. با این وجود، از طرف‌های درگیر دعوت می‌شود تا هر گونه جزئیات مربوط به چنین کشتی‌هایی را که شناسایی آنها را تسهیل می‌کند، به یکدیگر اطلاع دهند.

ماده ۲۳ – سایر کشتی‌ها و وسایل پزشکی

۱- کشتی های پزشکی و وسایل نقلیه پزشکی غیر از مواردی که در ماده ۲۲ این پروتکل و ماده ۳۸ مقاوله‌نامه دوم ذکر شده‌اند، چه در دریا و چه در آب های دیگر، به همان شیوه ای که واحدهای پزشکی متحرک تحت مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل مورد محافظت قرار می‌گیرند، مورد احترام خواهند بود. از آنجا که این حفاظت تنها در صورتی می‌تواند موثر باشد که بتواند به عنوان کشتی های پزشکی شناسایی و شناخته شود، چنین کشتی هایی باید با نشان متمایز، و تا آنجا که ممکن است، با بند دوم ماده ۴۳ مقاوله‌نامه دوم مطابقت داشته باشند.

۲- کشتی ها و وسایل نقلیه مذکور در بند ۱، همچنان تحت قوانین جنگی قرار می‌گیرند. هر کشتی جنگی در سطح که بتواند فوراً فرمان خود را اجرا کند، می‌تواند به آنها دستور دهد که متوقف شوند، آنها را متوقف کنند، یا آنها را به یک مسیر خاص هدایت کنند، و آنها باید از هر فرمان اطاعت کنند. این کشتی ها و شناورها، تا زمانی که برای زخمی ها، بیماران و سرنشینان کشتی مورد نیاز باشند، به هیچ وجه نمی‌توانند از ماموریت پزشکی خود باز داشته شوند.

۳- حفاظت‌های مقرر شده در بند ۱ تنها تحت شرایط مقرر شده در مواد ۳۴ و ۳۵ مقاوله‌نامه دوم متوقف می‌شود. امتناع آشکار از اطاعت از دستور داده شده مطابق با بند ۲، عمل مضر به دشمن به موجب ماده ۳۴ مقاوله‌نامه دوم تلقی خواهد شد.

۴- یک طرف درگیری می‌تواند به هر طرف دشمن تا آنجا که ممکن است پیش از حرکت نام، توصیف، زمان پیش بینی شده حرکت، مسیر و سرعت تخمین زده کشتی یا وسیله پزشکی را بویژه در مورد کشتی هایی با وزن بیش از ۲۰۰۰ تن ناخالص، اطلاع دهد، و همچنین می‌تواند هر گونه اطلاعات دیگری را که شناسایی و تشخیص را تسهیل آنها می‌کند، ارائه دهد. طرف مقابل باید دریافت چنین اطلاعاتی را اعلام کند.

۵- مقررات ماده ۳۷ مقاوله‌نامه دوم به کارکنان پزشکی و مذهبی در چنین کشتی ها و وسایل نقلیه اعمال می‌شود.

۶- مقررات مقاوله‌نامه دوم به مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی‌هایی که به گروه‌های ذکر شده در ماده ۱۳ مقاوله‌نامه دوم و در ماده ۴۴ این پروتکل تعلق دارند، و ممکن است در کشتی های پزشکی و شناورهای پزشکی باشند، اعمال می‌شود. غیرنظامیان مجروح، بیمار و کشتی در حال غرق که به هیچیک از گروه‌های ذکر شده در ماده ۱۳ مقاوله‌نامه دوم تعلق ندارند، نباید به هیچ طرفی که متعلق به آنها نیست تسلیم شوند و نه از کشتی ها و وسایل نقلیه خارج شوند؛ و اگر در اختیار یک طرف در درگیری غیر از خود قرار بگیرند، باید تحت پوشش مقاوله‌نامه چهارم و این پروتکل باشند.

ماده ۲۴- حمایت از هواپیمای نظامی

هواپیماهای پزشکی باید با رعایت مفاد این قسمت مورد احترام و محافظت قرار گیرند.

ماده ۲۵ - هواپیماهای پزشکی در مناطقی که تحت کنترل یک طرف دشمن نیستند.

در مناطق زمینی تحت کنترل فیزیکی نیروهای دوست و یا در مناطق دریایی تحت کنترل فیزیکی یک طرف دشمن و یا بالای آنها، احترام و حفاظت از هواپیماهای پزشکی یک طرف در درگیری وابسته به هیچ توافقی با یک طرف دشمن نیست. با این حال، برای امنیت بیشتر، یک طرف درگیری که هواپیماهای پزشکی خود را در این مناطق به کار می‌گیرد، می‌تواند آنطور که در ماده ۲۹ مقرر شده است، بویژه زمانی که چنین هواپیماهایی در حال انجام پرواز هستند که آنها را در محدوده سیستم های تسلیحات زمین به هوا طرف مخالف قرار می‌دهد، به طرف مخالف اطلاع دهد.

ماده ۲۶ - هواپیماهای پزشکی در مناطق تماس یا مناطق مشابه

۱- در محدوده و بالای آن بخش هایی از منطقه تماس که از نظر فیزیکی تحت کنترل نیروهای دوست هستند، و در محدوده و بالای آن مناطقی که کنترل فیزیکی آنها به وضوح مشخص نشده است، حفاظت از هواپیماهای پزشکی تنها می‌تواند به طور کامل با توافق قبلی بین مقامات نظامی صلاحیّتدار طرف‌های درگیری، طبق ماده ۲۹، موثر باشد. اگر چه در غیاب چنین توافقی،

هواپیماهای پزشکی با مسئولیت خود عمل می‌کنند، با این وجود، پس از اینکه این امر احراز شد، باید به آنها احترام گذاشته شود.

۲- «منطقه تماس» به معنی هر منطقه‌ای در خشکی است که نیروهای مخالف با یکدیگر در تماس هستند، بویژه جایی که آنها در معرض آتش مستقیم از زمین قرار دارند.

ماده ۲۷ - هواپیماهای پزشکی در مناطقی که توسط طرف مخالف کنترل می‌شود.

۱- هواپیماهای پزشکی یک طرف در درگیری در حین پرواز بر فراز مناطق زمینی یا دریایی تحت کنترل فیزیکی یک طرف دشمن، همچنان تحت حفاظت قرار می گیرند، به شرطی که موافقت قبلی برای چنین پروازهایی از سوی مقام صلاحیت دار طرف مخالف به دست آمده باشد.

۲- هواپیمای پزشکی که بر فراز منطقه‌ای که از نظر فیزیکی توسط طرف مخالف کنترل می‌شود، بدون یا با انحراف از شرایط مندرج در بند ۱۱، پرواز می‌کند، چه به دلیل خطای ناوبری یا به دلیل یک وضعیت اضطراری که بر ایمنی پرواز تأثیر می‌گذارد، باید تمام تلاش خود را برای شناسایی خود و اطلاع طرف مخالف از شرایط انجام دهد. به محض اینکه این هواپیماهای پزشکی توسط طرف مقابل به شناسایی شده باشند، آن طرف باید تمام تلاش های مناسب را برای اعطای دستور فرود یا فرود روی آب، به منظور حفاظت از منافع خود انجام دهد و در هر دو مورد، قبل از حمله به هواپیمای مورد نظر به هواپیمای زمان لازم برای اطاعت از دستور فوق داده شود.

ماده ۲۸ – محدودیت در عملیات هواپیماهای پزشکی

۱- طرف‌های درگیر استفاده از هواپیمای پزشکی خود برای تلاش برای کسب هر گونه برتری نظامی نسبت به طرف مخالف منع می‌شوند. حضور هواپیماهای پزشکی نباید در تلاش برای مصون نگه داشتن اهداف نظامی از حمله استفاده شود.

۲- هواپیمای پزشکی نباید برای جمع آوری یا انتقال داده های اطلاعاتی استفاده شود و نباید هیچ تجهیزاتی را که برای چنین اهدافی در نظر گرفته شده است، حمل کند. آنها از حمل هر

شخص یا محموله ای که در تعریف مندرج در بند (و) ماده ۸ گنجانده نشده است، ممنوع هستند. حمل اثاثیه شخصی سرنشینان یا تجهیزاتی که صرفاً برای تسهیل دریانوردی، ارتباط یا شناسایی در هواپیما در نظر گرفته شده است، ممنوع تلقی نخواهد شد.

۳- هواپیمای پزشکی نباید هیچ سلاحی حمل کند به جز اسلحه های کوچک و مهماتی که از مجروحان، بیماران و کشتی های غرق شده در هواپیما گرفته شده و هنوز به خدمات مناسب تحویل داده نشده است، و سلاح‌های انفرادی سبکی که ممکن است برای توانمندسازی کارکنان پزشکی در هواپیما لازم باشد. از خود و مجروحان، بیماران و کشتی‌های غرق شده در مسئولیت خود دفاع کنند.

۴- در حین انجام پروازهای مذکور در مواد ۲۶ و ۲۷، هواپیماهای پزشکی، جز با توافق قبلی با طرف مخالف، نباید برای جستجوی مجروحان، بیماران و کشتی‌های غرق شده استفاده شوند.

ماده ۲۹ - اطلاعیه ها و موافقت نامه های مربوط به هواپیماهای پزشکی

۱- بندهای ۲۶، ۲۷، ۲۸ (بند ۴)، یا ۳۱ تعداد پیشنهادی هواپیماهای پزشکی، نقشه پرواز و وسایل شناسایی آنها را بیان می‌کنند و بدین معناست که هر پروازی با رعایت ماده ۲۸ انجام خواهد شد.

۲- هر طرفی که یک اطلاعیه به موجب ماده ۲۵ دریافت می‌کند، بلافاصله دریافت چنین اطلاعیه‌ای را تأیید می‌کند.

۳- هر طرفی که درخواست توافق قبلی را براساس مواد ۲۶، ۲۷، ۲۸ (ماده ۴) یا ۳۱ دریافت می‌کند، باید در اسرع وقت به طرف درخواست کننده اطلاع دهد که:

الف) با درخواست موافقت شده است؛

ب) درخواست رد شده است؛ یا

ج) پیشنهادهای جایگزین معقول برای درخواست ارائه شده است. همچنین ممکن است ممنوعیت یا محدودیت سایر پروازها در منطقه را در طول زمان مورد نظر پیشنهاد کند.

اگر طرفی که درخواست را ارائه کرده است، پیشنهادهای جایگزین را بپذیرد، این پذیرش را به اطلاع طرف دیگر خواهد رساند.

۴- طرف‌ها اقدامات لازم را برای اطمینان از اینکه اطلاعیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها می‌تواند به سرعت انجام شود، اتخاذ خواهند کرد.

۵- طرفین همچنین اقدامات لازم را برای انتشار سریع محتوای هر گونه اطلاعیه و موافقت‌نامه به واحدهای نظامی مربوطه اتخاذ خواهند کرده و به آن واحدها در مورد ابزارهای شناسایی که توسط هواپیمای پزشکی مورد استفاده قرار می‌گیرند، راهنمایی خواهند کرد.

ماده ۳۰ - فرود و بازرسی هواپیماهای پزشکی

۱- هواپیماهای پزشکی که بر فراز مناطقی که به طور فیزیکی توسط یک طرف مخالف کنترل می‌شوند، یا بر فراز مناطقی که کنترل فیزیکی آنها به وضوح مشخص نشده است، پرواز می‌کنند، ممکن است به منظور اجازه بازرسی مطابق با پاراگراف های زیر هواپیماهای پزشکی باید از چنین دستوری تبعیت کنند.

۲- اگر چنین هواپیمایی بر زمین بنشیند یا روی آب فرود آید، خواه به این امر دستور داده شده باشد یا دلایل دیگری برای آن وجود داشته باشد، ممکن است صرفاً برای تعیین موارد ذکر شده در بندهای ۳ و ۴ تحت بازرسی قرار گیرد. هر گونه بازرسی باید بدون تأخیر آغاز و به سرعت انجام شود. طرف بازرسی کننده نباید مجروح و بیمار را از هواپیما خارج کند، مگر اینکه خارج کردن آنها برای بازرسی ضروری باشد.

۳- اگر در بازرسی مشخص شود که هواپیما:

الف) هواپیمای پزشکی به معنای بند (ی) ماده ۸ است؛

ب) شرایط مقرر در ماده ۲۸ را نقض نمی‌کند؛

ج) بدون توافق قبلی یا با نقض آن پرواز نکرده باشد، در صورتی که چنین توافقی لازم باشد؛

هواپیما و سرنشینان آن که متعلق به طرف متخاصم یا به یک کشور بیطرف یا کشور دیگر غیر طرف درگیری هستند، مجاز خواهند بود بدون تأخیر به پرواز خود ادامه دهند.

۴- اگر در بازرسی مشخص شود که هواپیما:

الف) هواپیمای پزشکی به معنای بند (ی) ماده ۸ نیست؛

ب) شرایط مقرر در ماده ۲۸ را نقض کرده است؛

ج) بدون توافق قبلی یا با نقض آن پرواز نکرده باشد، در صورتی که چنین توافقی لازم باشد؛

ممکن است هواپیما توقیف شود. با ساکنان آن مطابق با مفاد مربوطه مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل رفتار خواهد شد. هر هواپیمای توقیفی که به عنوان هواپیمای پزشکی دائمی تعیین شده بود، پس از آن فقط به عنوان هواپیمای پزشکی قابل استفاده است.

ماده ۳۱ - کشورهای بیطرف یا سایر کشورهایی که طرف مخاصمه نیستند.

۱-هواپیماهای پزشکی به جز با توافق قبلی، نباید بر فراز قلمرو یک کشور بیطرف یا کشور دیگری که طرف درگیری نیست پرواز کرده و یا فرود بیاید. با این حال، با چنین توافقی، آنها در طول پرواز خود و همچنین در طول مدت تماس در قلمرو مورد احترام قرار خواهند گرفت. با این وجود، آنها باید از هر فراخوانی برای فرود به خشکی و یا فرود آمدن روی آب، در صورت لزوم، اطاعت کنند.

۲- اگر هواپیمای پزشکی، در صورت عدم توافق یا انحراف از شرایط یک توافق، بر فراز قلمرو یک کشور بیطرف یا کشور دیگری که طرف مخاصمه نیست پرواز کند، خواه از طریق خطای ناوبری یا به دلیل یک موقعیت اضطراری که تأثیر می‌گذارد، برای ایمنی پرواز، باید تمام تلاش خود را برای اطلاع رسانی پرواز و شناسایی خود انجام دهد. به محض اینکه چنین هواپیمای پزشکی به رسمیت شناخته شد، آن کشور تمام تلاش های مناسب را برای صدور فرمان فرود در خشکی یا فرود آمدن بر روی آب مذکور در بند ۱ ماده ۳۰ یا اتخاذ تدابیر دیگر برای حفظ

منافع خود انجام خواهد داد. در این صورت، قبل از توسل به حمله علیه هواپیما، به هواپیما زمان لازم برای انطباق داده شود.

۳- در صورتیکه یک هواپیمای پزشکی، به موجب توافق یا در شرایطی که در بند ۲ ذکر شده است، در قلمرو یک کشور بیطرف یا دیگر کشوری که طرف در درگیری نیست، به دلیل دستور یا به دلایل دیگری، در خشکی و یا در آب فرود آید، باید این هواپیمای تحت بازرسی قرار گیرد تا مشخص شود که آیا در واقع یک هواپیمای پزشکی است یا خیر. بازرسی باید بدون تأخیر آغاز و باید به سرعت انجام شود. طرف بازرسی کننده نباید از طرفی که هواپیما را اداره می‌کند، درخواست کند که مجروحین و بیماران را از هواپیما خارج کند مگر اینکه این امر برای بازرسی ضروری باشد. در هر صورت، طرف بازرسی کننده باید اطمینان حاصل کند که وضعیت مجروحین و بیماران به دلیل بازرسی یا انتقال آنها تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد. اگر بازرسی نشان دهد که هواپیما در واقع یک هواپیمای پزشکی است، به هواپیمای همراه مسافران آن، به غیر از کسانی که باید مطابق با قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری های مسلحانه بازداشت شوند، اجازه داده می‌شود که به پرواز خود ادامه دهد و امکانات مناسب برای ادامه پرواز فراهم می‌شود. در صورتیکه در بازرسی مشخص شود که هواپیما یک هواپیما پزشکی نیست، باید توقیف شده و با سرنشینان آن مطابق با بند ۴ رفتار شود.

۴- مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی در حال غرق که با رضایت مقامات محلی در قلمرو یک کشور بیطرف یا کشور دیگری که طرف درگیری نیست، از یک هواپیمای پزشکی پیاده شده‌اند، به گونه‌ای که دیگر نتوانند در خصومت ها شرکت کنند، در صورتی که قوانین حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری های مسلحانه چنین چیزی را لازم بدارد، توسط آن کشور بازداشت می‌شوند ، مگر اینکه توافق دیگری بین آن کشور و طرف‌های درگیری صورت گرفته باشد. هزینه های درمان و بستری شدن در بیمارستان به عهده کشوری است که این افراد به آن تعلق دارند.

۵- کشورهای بیطرف یا سایر کشورهایی که طرف مخاصمه نیستند، هر شرط و محدودیتی را در مورد عبور هواپیمای پزشکی از فراز یا فرود هواپیمای پزشکی در قلمرو خود به طور یکسان برای همه طرفین درگیر اعمال خواهند کرد.

قسمت سوم: مفقودین و کشته شدگان

ماده ۳۲ - اصل کلی

در اجرای این بخش، فعالیت‌های طرف‌های متعاهد عالی، طرف‌های درگیر، و سازمان‌های بین‌المللی بشردوستانه ذکر شده در مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل عمدتاً با حق خانواده ها برای دانستن سرنوشت وابستگان خود هدایت می‌شوند.

ماده ۳۳ - افراد مفقود شده

۱- به محض فراهم شدن شرایط مناسب، و حداکثر پس از پایان درگیری‌های فعال، هر یک از طرفین درگیر باید افراد مفقودی را که توسط طرف مخالف گزارش شده است، جستجو کند. این طرف متخاصم باید تمام اطلاعات مربوط به این افراد را به منظور تسهیل چنین جستجوهایی را فراهم آورد.

۲- به منظور تسهیل در جمع‌آوری اطلاعات مندرج در بند پیشین، هر یک از طرف‌های درگیر در رابطه با افرادی که براساس مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل مورد توجه مساعدتری قرار نمی‌گیرند، باید:

الف) اطلاعات مشخص شده در ماده ۱۳۸ مقاوله‌نامه چهارم در رابطه با افرادی که بیش از دو هفته در اثر خصومت یا اشغال در بازداشت، زندانی، یا به گونه‌ای دیگر در اسارت بوده‌اند، یا در هر دوره ای از بازداشت فوت کرده‌اند را ثبت کنند؛

ب) تا آنجا که امکان دارد، تسهیل و در صورت لزوم، جستجو و ثبت اطلاعات مربوط به چنین اشخاصی را که در سایر شرایط به دلیل خصومت‌ها یا اشغال جان خود را از دست داده‌اند، انجام دهند.

۳- اطلاعات مربوط به اشخاصی که به موجب بند ۱ مفقود اعلام شده‌اند، و همچنین هر نوع درخواست مربوط به چنین اطلاعاتی باید به طور مستقیم یا از طریق قدرت حامی یا آژانس مرکزی ردیابی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا انجمن های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ، شیر و خورشید سرخ) ارسال شود. در صورتیکه اطلاعات از طریق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و

آژانس مرکزی ردیابی آن ارسال نشود، هر طرف در درگیری باید اطمینان حاصل کند که چنین اطلاعاتی نیز به آژانس مرکزی ردیابی ارائه می‌شود.

۴- طرف‌های درگیری تلاش خواهند کرد تا در مورد ترتیباتی برای گروه‌هایی که برای جستجو، شناسایی و بازیابی کشته ها از مناطق میدان نبرد به کار می روند، توافق کنند، از جمله شامل ترتیبات، در صورت لزوم، برای این که این گروه‌ها در هنگام انجام مأموریت ها در مناطق تحت کنترل طرف مخالف، توسط کارکنان طرف مخالف همراهی شوند. کارکنان چنین گروه‌هایی باید در حین انجام انحصاری این وظایف مورد احترام و محافظت قرار گیرند.

ماده ۳۴ - بقایای جسد کشته شدگان

۱- اجساد افرادی که به دلایل مربوط به اشغال یا در بازداشت ناشی از اشغال یا خصومت جان خود را از دست داده‌اند، و اجساد افرادی که تبعه کشوری نیستند که در نتیجه خصومت جان خود را از دست داده‌اند، و همچنین گورهای آنان محترم شمرده می‌شود. در صورتیکه بقایای یا قبرهای آنها طبق مقاوله‌نامه‌ها و این پروتکل مورد توجه مساعدتری قرار نگیرد، چنین اشخاصی همانطور که در ماده ۱۳۰ مقاوله‌نامه چهارم پیش بینی شده است مورد احترام قرار گرفته، نگهداری و علامت گذاری خواهند شد.

۲- به محض آنکه شرایط و روابط میان طرف‌های متخاصم اجازه دهد، طرف‌های معظم متعاهد که در قلمروهای آنها قبرها و، در صورت لزوم، دیگر مکان های دفن جنازه های افرادی که در نتیجه خصومت ها یا در طول اشغال یا در بازداشت کشته شده‌اند، قرار دارند، موافقتنامه‌هایی را به ترتیب زیر منعقد می‌کنند:

الف) تسهیل دسترسی بستگان متوفی و نمایندگان خدمات رسمی ثبت قبر به آن گورها و تنظیم ترتیبات عملی برای چنین دسترسی؛

ب) حفاظت و نگهداری دائمی از این قبرها؛

ج) تسهیل استرداد اجساد متوفی و اشیای شخصی به کشور متوفی بنا به درخواست آن کشور یا، مگر اینکه آن کشور مخالفت کند، بنا به درخواست نزدیکان فرد متوفی.

۳- در صورت عدم وجود توافقات مقرر در بند ۲ (ب) یا (ج)، و اگر کشور متوفی مایل نباشد به هزینه خود برای نگهداری این قبرها ترتیبی دهد، طرف معظم متعاهدی که در قلمرو آن گورهایی قرار دارند ممکن است برای تسهیل بازگرداندن اجساد متوفی به کشور او پیشنهاد شود. در صورتیکه چنین پیشنهادی پذیرفته نشده باشد، طرف معظم متعاهد می‌تواند پس از انقضای پنج سال از تاریخ پیشنهاد و در صورت اطلاع مقتضی به کشور، ترتیبات مقرر در قوانین خود را در مورد آرامگاه‌ها و قبرها اتخاذ کند.

۴- طرف معظم متعاهدی که قبرهای مذکور در این ماده در قلمرو آن قرار دارد، فقط بر اساس معیارهای زیر مجاز به نبش قبر می‌باشد:

الف) مطابق با بند ۲ (ج) و ۳؛

ب) در صورتیکه نبش قبر موضوعی است که ضرورت عمومی فوق العاده‌ای دارد، از جمله موارد ضرورت پزشکی و تحقیقاتی، در این صورت طرف معظم متعاهد باید در هر زمان به بقایای جسد احترام بگذارد و به کشور متوفی قصد خود را برای استخراج بقایای جسد همراه با جزئیات محل مورد نظر دفن مجدد اطلاع دهد.

بخش سوم: روش‌ها و ابزارهای جنگ و وضعیت رزمندگان و اسیران جنگی

قسمت اول: روش‌ها و وسایل جنگ

ماده ۳۵ - قوانین اساسی

۱- در هر درگیری مسلحانه، حق طرفین درگیری برای انتخاب روش‌ها یا وسایل جنگ، نامحدود نیست.

۲- استفاده از سلاح، گلوله و مواد و روش‌های جنگی که باعث آسیب‌های بیش از حد یا رنج‌های غیرضروری می‌شوند، ممنوع است.

۳- استفاده از روش‌های جنگی یا ابزارهایی که قصد دارند، یا می‌توان انتظار داشت، آسیب گسترده، بلند مدت و شدید به محیط زیست طبیعی را ایجاد کنند، ممنوع است.

ماده ۳۶ - سلاح‌های جدید

در مطالعه، توسعه، اکتساب یا اتخاذ یک سلاح، وسیله یا روش جنگی جدید، طرف معظم متعاهد موظف است تعیین کند که آیا استفاده از آن در برخی یا همه شرایط به موجب این قانون ممنوع است یا خیر. پروتکل یا به موجب هر قاعده حقوق بین‌الملل دیگری که در مورد طرف معظم متعاهد قابل اعمال است.

ماده ۳۷ - ممنوعیت خدعه و نیرنگ

۱- کشتن، جراحت یا دستگیری دشمن با توسل به خدعه و نیرنگ ممنوع است. اعمالی که اعتماد دشمن را جلب می‌کند و او را به این باور می رساند که براساس قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری های مسلحانه، مستحق یا موظف به اعطای حمایت است، به قصد خیانت به این اعتماد، خیانت محسوب می‌شود. اعمال زیر از مصادیق خیانت است:

الف) تظاهر به قصد مذاکره تحت پرچم آتش بس یا تسلیم؛

ب) تظاهر به ناتوانی ناشی از زخم یا بیماری؛

ج) تظاهر به وضعیت غیرنظامی و غیر نظامی؛

د) تظاهر به شرایط محافظت شده با استفاده از علائم، نشان ها یا لباس های سازمان ملل متحد یا کشورهای بیطرف یا سایر کشورهایی که طرف مخاصمه نیستند.

۲- نیرنگ های جنگی ممنوع نیست. چنین ترفندهایی اعمالی هستند که قصد دارند دشمن را گمراه کنند یا او را به اقدام بی پروا ترغیب کنند، اما هیچ قاعده حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه را نقض نمی‌کنند و خدعه‌آمیز نیستند، زیرا اعتماد دشمن را در مورد حمایت جلب نمی‌کنند. نمونه هایی از این حیله ها عبارتند از: استفاده از استتار، فریب، عملیات ساختگی و اطلاعات نادرست.

ماده ۳۸ - نمادهای شناخته شده

۱- استفاده نادرست از نشان متمایز صلیب سرخ، هلال سرخ یا شیر و خورشید سرخ یا سایر نشان‌ها، نشانه‌ها یا پیام‌های مقرر شده در مقاوله‌نامه ها یا این پروتکل ممنوع است. همچنین سوء استفاده عمدی در یک درگیری مسلحانه از سایر نمادها، نشانه‌ها، یا پیام‌های محافظتی که در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شده‌اند، از جمله پرچم آتش بس و نماد محافظتی اموال فرهنگی ممنوع است.

۲- استفاده از نماد متمایز سازمان ملل ممنوع است، مگر اینکه توسط آن سازمان مجاز باشد.

ماده ۳۹ - نشانهای ملی

۱- استفاده از پرچم‌ها یا نمادهای نظامی، نشانها یا لباس‌های نظامی کشورهای بیطرف یا دیگر کشورهای غیر طرف درگیری در درگیری مسلحانه ممنوع است.

۲- استفاده از پرچم‌ها یا نشانهای نظامی، نشان ها یا لباس های نظامی طرف‌های متخاصم در حین انجام حملات یا برای محافظت، حمایت، حفاظت یا مانع عملیات نظامی ممنوع است.

۳- هیچ چیز در این ماده یا در ماده ۳۷، بند ۱ (د) ، نباید بر قوانین موجود و به طور کلی شناخته شده حقوق بین‌الملل قابل اجرا در مورد جاسوسی یا استفاده از پرچم در جریان درگیری مسلحانه در دریا تأثیر بگذارد.

ماده ۴۰ - مکان‌های نظامی

اینکه دستور داده شود که هیچ کسی زنده نماند، و یا تهدید دشمن به وسیله آن، و یا انجام خصومت بر این اساس، ممنوع است.

ماده ۴۱- محافظت از یک دشمن مصدوم و از کار افتاده

۱- کسی که بعنوان از جنگ خارج شده شناسایی شده، و یا در این شرایط باید شناسایی شود، نباید مورد حمله قرار بگیرد.

۲- یک شخص در صورتی از نبرد خارج شده تلقی می‌شود که:

الف) در اختیار یک طرف دشمن باشد؛

ب) به وضوح قصد خود را برای تسلیم کردن ابراز کند؛ یا

ج) به دلیل زخم یا بیماری بی هوش شده یا به شکل دیگری ناتوان شده و در نتیجه قادر به دفاع از خود نباشد؛ به شرطی که در هر یک از این موارد از هرگونه عمل خصمانه خودداری کند و هیچ تلاشی برای فرار انجام ندهد.

۳- هنگامی که اشخاصی که به عنوان اسیران جنگ حق حفاظت دارند، در شرایط غیرمعمولی نبرد که موجب جلوگیری از تخلیه آنها طبق بخش اول قسمت سوم مقاوله‌نامه سوم می‌شود، به دست یک طرف دشمن افتاده‌اند، آنها آزاد می‌شوند و تمام اقدامات احتیاطی ممکن برای اطمینان از امنیت آنها صورت می‌پذیرد.

ماده ۴۲ - سرنشینان هواپیما

۱- هیچ فردی که از یک هواپیما در حال سقوط با چتر نجات در حال سقوط است، نباید در حین فرود آمدن مورد حمله قرار گیرد.

۲- هنگامی که شخصی که از یک هواپیما که در معرض خطر قرار دارد، به زمین در قلمرو تحت کنترل یک طرف دشمن می‌رسد، باید به او فرصتی داده شود تا قبل از اینکه مورد حمله قرار گیرد، تسلیم شود، مگر اینکه مشخص باشد که او در حال انجام یک عمل خصمانه است.

۳- سربازان فرود آمده توسط این ماده محافظت نمی‌شوند.

قسمت دوم: وضعیت رزمندگان و اسیران جنگی

ماده ۴۳ - نیروهای مسلح

۱ - نیروهای مسلح یک طرف درگیری شامل تمام نیروهای مسلح سازمان یافته، گروه‌ها و واحدهایی است که تحت فرماندهی آن طرف مسئول رفتار افراد تحت فرمان آن طرف هستند،

حتی اگر آن طرف توسط یک کشور یا یک مقام که توسط طرف مخالف به رسمیت شناخته نشده است، نمایندگی شود. چنین نیروهای مسلح باید تابع یک سیستم انضباطی داخلی باشند که انطباق با قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه را اعمال می‌کند.

۲- اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیری (به غیر از کارکنان پزشکی و کشیشان مشمول ماده ۳۳ مقاوله‌نامه سوم) رزمنده به حساب می‌آیند، یعنی حق دارند مستقیماً در جنگ شرکت کنند.

۳- هر گاه یکی از طرف‌های درگیری یک سازمان شبه نظامی یا مجری قانون مسلح را در نیروهای مسلح خود بگنجاند، باید سایر طرف‌های درگیری را از آن مطلع سازد.

ماده ۴۴ - رزمندگان و اسیران جنگی

۱- هر رزمنده ای که در ماده ۴۳ تعریف شده است که در اختیار یک طرف مخالف قرار گیرد، اسیر جنگ خواهد بود.

۲- در حالی که تمامی مبارزان به رعایت قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری های مسلحانه متعهد هستند، نقض این قواعد نباید یک مبارز را از حق خود برای مبارز بودن یا، در صورتی که به دست یک طرف دشمن برسد، از حق خود برای اسیر جنگ بودن محروم کند، البته به استثنای مواردی که در پاراگراف های ۳ و ۴ مقرر شده است.

۳- به منظور ارتقاء حفاظت از مردم غیرنظامی در برابر اثرات مخاصمه، رزمندگان موظفند خود را از غیرنظامیان در زمانی که درگیر یک حمله یا در یک عملیات نظامی مقدماتی برای حمله هستند، متمایز کنند. با این حال، با اذعان به این که در درگیری‌های مسلحانه موقعیت‌هایی وجود دارد که به دلیل ماهیت خصومت‌ها، یک رزمنده مسلح نمی‌تواند خود را تا این حد متمایز کند، باید وضعیت خود را به عنوان یک رزمنده حفظ کند، مشروط بر اینکه در چنین شرایطی، سلاح‌های خود را آشکارا حمل کند:

الف) در طول هر درگیری نظامی؛ و

ب) در مدت زمانی که برای دشمن قابل مشاهده است، در حالی که او درحال استقرار نظامی قبل از شروع حمله‌ای است که در آن شرکت می‌کند. اعمالی که با الزامات این بند مطابقت داشته باشند، به معنای ماده ۳۷ (۱) خیانت آمیز محسوب نمی‌شوند.

۴- اگر جنگجویی که شرایط مقرر در جمله دوم بند ۳ را تامین نمی‌کند، در اختیار یک طرف دشمن قرار می گیرد، حق خود را به عنوان اسیر جنگ از دست می‌دهد، اما با این وجود، از او حمایت‌هایی که در همه جنبه ها معادل آن هایی است که توسط مقاوله‌نامه سوم و این پروتکل به اسیران جنگ اعطا می‌شود، دریافت خواهد کرد. این حمایت شامل حمایت‌هایی است که معادل آنهایی است که به اسیران جنگ توسط مقاوله‌نامه سوم در صورت محاکمه و مجازات چنین شخصی به خاطر هر گونه جرمی که مرتکب شده است، اعطا می‌شود.

۵- هر رزمنده ای که در حالی که درگیر حمله یا عملیات نظامی تدارکاتی برای حمله نیست، به اسارت یک طرف مخالف درآید، به دلیل فعالیت‌های قبلی خود، حقوق خود را برای رزمنده و اسیر جنگی بودن از دست نخواهد داد.

۶- این ماده به حق هر شخصی که اسیر جنگی طبق ماده ۴ مقاوله‌نامه سوم است، لطمه‌ای وارد نمی‌کند.

۷- هدف این ماده تغییر رویه عموماً پذیرفته شده کشورها در رابطه با پوشیدن لباس توسط رزمندگان منتسب به واحدهای مسلح معمولی و یونیفرم پوش یک طرف درگیری نیست.

۸- علاوه بر گروه‌های اشخاص مذکور در ماده ۱۳ مقاوله‌نامه های اول و دوم، کلیه اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیر، همانطور که در ماده ۴۳ این پروتکل تعریف شده است، اگر مجروح یا بیمار باشند یا در مورد مقاوله‌نامه دوم، سرنشین کشتی در حال غرق شدن باشند، طبق آن مقاوله‌نامه‌ها از حمایت برخوردار خواهند بود.

ماده ۴۵ – حمایت از افرادی که در درگیری‌ها شرکت کرده‌اند.

۱- شخصی که در درگیری‌ها شرکت می‌کند و به دست یک طرف دشمن می‌افتد، اسیر جنگ محسوب می‌شود، و بنابراین تحت حمایت مقاوله‌نامه سوم قرار می‌گیرد، اگر او ادعای وضعیت

اسیر جنگ را داشته باشد، یا اگر به نظر می‌رسد حق چنین وضعیتی را داشته باشد، یا اگر طرفی که او به آن وابسته است، با اطلاع دادن به کشور بازداشت کننده یا قدرت حامی، از طرف او ادعای چنین وضعیتی را داشته باشد. در صورتیکه شک و تردید وجود داشته باشد که آیا چنین شخصی استحقاق اسیر جنگی را دارد یا خیر، او همچنان به چنین وضعیتی برخوردار خواهد بود و از این رو تحت حمایت مقاوله‌نامه سوم و این پروتکل قرار خواهد گرفت، تا زمانی که وضعیت او توسط یک دادگاه صلاحیت دار تعیین شود.

۲- اگر شخصی که در اختیار یک طرف دشمن افتاده است، به عنوان اسیر جنگی نگهداری نشود، و توسط آن طرف به خاطر جرم ناشی از خصومت محاکمه شود، حق دارد که در دادگاه قضایی از حق خود به وضعیت اسیر جنگ استفاده کند. در صورت امکان طبق رویه قابل اجرا، این قضاوت باید قبل از محاکمه برای جرم انجام شود. نمایندگان کشور حامی حق دارند در جلسه ای که در آن این موضوع مورد قضاوت قرار می گیرد، حضور داشته باشند، مگر اینکه به طور استثنایی، جلسه ای که به خاطر امنیت کشور به صورت مخفیانه برگزار می‌شود. در چنین مواردی، کشور بازداشت کننده باید به کشور حامی در این باره اطلاع دهد.

۳- هر شخصی که در درگیری‌ها شرکت کرده است، اما از وضعیت اسیر جنگی برخوردار نیست و طبق مقاوله‌نامه چهارم از رفتار مطلوب تری نمی‌تواند برخوردار باشد، همیشه حق دارد از حمایت ماده ۷۵ این پروتکل بهره‌مند شود. در سرزمین‌های اشغالی، هر فرد از این قبیل، مگر اینکه به عنوان جاسوس نگهداری شود، علیرغم ماده ۵ مقاوله‌نامه چهارم، از حقوق ارتباطی خود براساس آن مقاوله‌نامه نیز برخوردار خواهد بود.

ماده ۴۶ - جاسوسان

۱- علی‌رغم هر ماده دیگری از مقاوله‌نامه‌ها یا این پروتکل، هر یک از اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیر که در حین جاسوسی به اسارت کشور مخالف درآید، حق برخورداری از وضعیت زندانی را نخواهد داشت و با او بعنوان یک جاسوس رفتار می‌شود.

۲- عضوی از نیروهای مسلح یک طرف درگیری که به نمایندگی از آن طرف و در قلمرو تحت کنترل یک طرف دشمن، اطلاعات را جمع آوری می کند یا تلاش می کند تا اطلاعات را جمع

آوری کند، در صورتیکه در حین انجام این کار، لباس نظامی نیروهای مسلح خود را پوشیده باشد، به عنوان جاسوسی در نظر گرفته نمی‌شود.

۳- یکی از اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیر که ساکن سرزمینی است که توسط طرف مخالف اشغال شده است و به نمایندگی از طرفی که به آن وابسته است، اطلاعاتی با ارزش نظامی در آن قلمرو جمع آوری یا تلاش می‌کند، نباید به عنوان دست داشتن در جاسوسی تلقی شود، مگر اینکه این کار را از طریق یک عمل به بهانه های واهی یا عمدا به شیوه ای مخفیانه انجام دهد. علاوه بر این، چنین فردی حق خود را برای داشتن وضعیت اسیر جنگی از دست نمی‌دهد و نمی‌توان با او به عنوان جاسوس رفتار کرد، مگر اینکه در حین جاسوسی دستگیر شود.

۴- یکی از اعضای نیروهای مسلح یک طرف درگیر که ساکن سرزمین اشغال شده توسط طرف مخالف نیست و در آن سرزمین دست به جاسوسی زده است، حق خود را برای داشتن وضعیت اسیر جنگی از دست نخواهد داد و نمی‌تواند با او به عنوان یک جاسوس رفتار شود مگر اینکه قبل از پیوستن مجدد به نیروهای مسلحی که به آن تعلق دارد، دستگیر شود.

ماده ۴۷ – مزدوران

۱- مزدور حق ندارد رزمنده یا اسیر جنگی باشد.

۲- مزدور هر شخصی است که:

الف) به طور ویژه در داخل یا خارج از کشور به منظور جنگیدن در یک درگیری مسلحانه استخدام شده است؛

ب) در واقع مستقیماً در درگیری‌ها شرکت می‌کند؛

ج) انگیزه اصلی شرکت در درگیری‌ها تمایل به سود شخصی است و در واقع، از سوی طرف درگیری یا به نام آن طرف به او جبران مادی به طور قابل ملاحظه ای بیش از مزایای وعده

داده شده یا پرداخت شده به جنگجویان دارای رتبه و وظایف مشابه در نیروهای مسلح آن طرف وعده داده شده است؛

د) تبعه یک طرف درگیر و یا ساکن قلمرو تحت کنترل یک طرف درگیری نیست؛

ه) عضو نیروهای مسلح یک طرف در درگیری نیست؛

ف) توسط کشوری که طرف در درگیری نیست به عنوان عضو نیروهای مسلح خود به وظیفه رسمی فرستاده نشده است.

پروتکل دوم الحاقی به

مقاوله‌نامه‌های ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹

مربوط به حمایت از قربانیان درگیری‌های

مسلحانه غیر بین‌المللی ۱۹۷۷

متن پروتکل دوم الحاقی به مقاوله‌نامه های ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و مربوط به حمایت از قربانیان درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی[1]

مقدمه

طرفین معظم متعاهد

با یادآوری اینکه اصول بشردوستانه مندرج در ماده ۳ مشترک مقاوله‌نامه ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹، پایه و اساس احترام به شخص انسانی را در موارد درگیری مسلحانه غیر بین‌المللی تشکیل می‌دهد،

علاوه بر این، با یادآوری اینکه اسناد بین‌المللی مربوط به حقوق بشر یک حمایت اساسی از انسان ارائه می‌دهد،

با تأکید بر ضرورت تضمین حفاظت بهتر از قربانیان این درگیری‌های مسلحانه،

با یادآوری این که در مواردی که در قانون جاری پوشش داده نشده است، شخص انسانی همچنان تحت حمایت اصول انسانیت و دستورات وجدان عمومی خواهد بود،

در موارد زیر به توافق رسیده اند:

بخش اول: دامنه این پروتکل

ماده ۱ - زمینه کاربرد مادی

۱- این پروتکل که ماده ۳ مشترک مقاوله‌نامه‌های ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ را توسعه و تکمیل می‌کند، بدون تغییر شرایط فعلی کاربرد آن، در مورد تمام درگیری‌های مسلحانه ای که تحت ماده ۱ پروتکل الحاقی مقاوله‌نامه‌های ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و مربوط به حمایت از قربانیان درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی (پروتکل اول) قرار نگرفته‌اند و در قلمرو

[1] Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949 and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II). Adopted 08 June 1977, by the Diplomatic Conference on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law applicable in Armed Conflicts. Entry into force on 07 December 1978, under Article 23.

یک طرف معظم متعاهد بین نیروهای مسلح آن و نیروهای مسلح مخالف یا سایر گروه های مسلح سازمان یافته که تحت فرماندهی مسئول، کنترل بخشی از قلمرو آن را بگونه‌ای اعمال می‌کنند که آنها را قادر به انجام عملیات نظامی مداوم و هماهنگ و اجرای این پروتکل کند، اعمال می‌شود.

۲- این پروتکل به شرایط ناآرامی‌ها و تنش‌های داخلی مانند شورش‌ها، اعمال خشونت آمیز جداگانه و پراکنده و سایر اعمال مشابه، به عنوان مواردی که در منازعات مسلحانه نیست، اعمال نخواهد شد.

ماده ۲ - حوزه کاربرد شخصی

۱- این پروتکل بدون هیچ گونه تمایزی منفی براساس نژاد، رنگ پوست، جنسیت، زبان، مذهب یا اعتقادات، عقاید سیاسی یا دیگر عقاید، منشأ ملی یا اجتماعی، ثروت، تولد یا سایر معیارهای مشابه (که در ادامه به عنوان "تمایزی منفی" نامیده می‌شود) به تمام افرادی که تحت تأثیر درگیری مسلحانه به عنوان تعریف شده در ماده ۱ قرار دارند، اعمال می‌شود.

۲- در پایان درگیری مسلحانه، تمام افرادی که از آزادی شان محروم شده‌اند یا آزادی آنها به دلایل مرتبط با چنین درگیری محدود شده است، و همچنین کسانی که از آزادی خود محروم شده‌اند یا آزادی آنها پس از درگیری به همین دلایل محدود شده است، تا پایان چنین محرومیت یا محدودیت آزادی از حمایت مواد ۵ و ۶ برخوردار خواهند بود.

ماده ۳ - عدم مداخله

۱- هیچ چیز در این پروتکل نباید به منظور تأثیرگذاری بر حاکمیت یک کشور یا مسئولیت کشور برای حفظ یا برقراری نظم و قانون در کشور یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی کشور با تمام ابزارهای مشروع مورد استفاده قرار گیرد.

۲- هیچ چیز در این پروتکل نباید به عنوان توجیهی برای مداخله، به طور مستقیم یا غیرمستقیم، به هر دلیلی، در درگیری مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرف معظم متعاهد که در قلمرو آن درگیری رخ می‌دهد، مورد استفاده قرار گیرد.

بخش دوم: رفتار انسانی

ماده ۴ - تضمین‌های اساسی

۱- همه کسانی که به طور مستقیم در جنگ مشارکت ندارند یا در جنگ شرکت نکرده‌اند، خواه آزادی آنها محدود شده باشد یا نه، حق احترام به شخص، ناموس و عقاید و اعمال مذهبی خود را دارند. در هر شرایطی با آنها به صورت انسانی و بدون هیچ گونه تمایز منفی رفتار می‌شود. هر نوع دستوری مبنی براینکه هیچکس کس زنده نماند، ممنوع است.

۲- اعمال زیر علیه اشخاصی که در بند اول ذکر شده است، بدون اینکه به کلی بودن موارد بالا آسیب برساند، در هر زمان و هر مکان ممنوع بوده و ممنوع خواهد ماند:

الف) خشونت علیه جان، سلامت و رفاه جسمی یا روانی افراد، بویژه قتل و همچنین رفتار ظالمانه مانند شکنجه، مثله کردن یا هر نوع تنبیه بدنی؛

ب) مجازات‌های دسته جمعی؛

ج) گروگان گیری؛

د) اعمال تروریستی؛

ه) توهین به حیثیت شخصی، بویژه رفتار تحقیرآمیز و تحقیرآمیز، تجاوز جنسی، فحشا اجباری و هر نوع تعرض ناشایست دیگر؛

و) برده داری و تجارت برده در تمام اشکال آن؛

ز) غارت؛

ح) تهدید به ارتکاب هر یک از اعمال فوق.

۳- به کودکان مراقبت و کمک لازم داده می‌شود، و به ویژه:

الف) آنها باید مطابق با خواست والدین خود یا در غیاب والدین، افرادی که مسئولیت مراقبت از آنها را دارند، از آموزش‌های دینی و اخلاقی برخوردار شوند؛

ب) تمام اقدامات مناسب باید برای تسهیل اتحاد مجدد خانواده هایی که موقتا از هم جدا شده‌اند انجام شود؛

ج) کودکانی که به سن پانزده سالگی نرسیده‌اند، نه در نیروهای مسلح یا گروه‌ها استخدام می‌شوند و نه اجازه شرکت در درگیری‌ها را خواهند داشت؛

د) حمایت ویژه ای که این ماده برای کودکان زیر پانزده سال فراهم می‌کند، در صورتیکه علی رغم مقررات بند (ج) به طور مستقیم در خصومت‌ها شرکت کنند و دستگیر شوند، همچنان برای آنها قابل اجرا خواهد بود.

ه) در صورت لزوم و هر زمان که امکان پذیر باشد، با رضایت والدین یا اشخاصی که به موجب قانون یا عرف مسئولیت اصلی مراقبت از آنها را بر عهده دارند، اقدامات لازم برای انتقال موقت کودکان از منطقه‌ای که در آن اقدامات خصمانه صورت می‌گیرد به منطقه‌ای امن تر در داخل کشور و اطمینان از همراهی آنها توسط اشخاصی که مسئول امنیت و رفاه آنها هستند، صورت خواهد گرفت.

ماده ۵ - اشخاصی که آزادی آنها محدود شده است

۱- علاوه بر مفاد ماده ۴، حداقل مقررات زیر در مورد افرادی که به دلایل مربوط به درگیری مسلحانه از آزادی خود محروم شده‌اند، اعم از بازداشت یا بازداشت، رعایت می‌شود:

الف) مجروحان و بیماران باید طبق ماده ۷ درمان شوند؛

ب) افراد مذکور در این بند باید به اندازه جمعیت غیرنظامی محلی از غذا و آب آشامیدنی برخوردار شوند و از لحاظ بهداشتی و بهداشتی و حفاظت در برابر سختی‌های آب و هوایی و خطرات درگیری مسلحانه از آنها محافظت شود؛

ج) به آنها اجازه داده خواهد شد که معافیت فردی یا جمعی دریافت کنند؛

د) به آنها اجازه داده می‌شود که وظایف دینی خود را انجام دهند و در صورت درخواست و مقتضی، از افرادی مانند روحانیون که وظایف مذهبی را انجام می‌دهند، کمک معنوی دریافت کنند:

ه) در صورت وادار شدن به کار، از شرایط کاری و تدابیری مشابه با شرایطی برخوردار خواهند بود که مردم غیرنظامی محلی از آن برخوردارند.

۲- کسانی که مسئول توقیف یا بازداشت افراد مذکور در بند (۱) هستند، باید در حدود توانایی خود، مقررات زیر را در مورد این افراد رعایت کنند:

الف) به جز زمانی که مردان و زنان یک خانواده با هم در یک اتاق زندگی می کنند، زنان باید در اتاق های جداگانه ای از مردان نگهداری شوند و باید تحت نظارت مستقیم زنان باشند؛

ب) آنها مجاز به ارسال و دریافت نامه‌ها و کارت هایی خواهند بود که در صورت لزوم، مقامات ذیصلاح می‌توانند تعداد آنها را محدود کنند؛

ج) مکان های بازداشت نباید در نزدیکی منطقه جنگی واقع شوند. افراد مذکور در بند ۱ باید در صورتیکه مکان‌هایی که در آن ها بازداشت شده، و یا بازداشت می‌شوند، اگر خطر ناشی از درگیری مسلحانه قرار گیرند، باید تخلیه شوند، در صورتیکه تخلیه آنها در شرایط ایمنی مناسب انجام شود؛

د) آنها باید از معاینات پزشکی بهره‌مند شوند؛

ح) سلامت جسمی یا روانی و تمامیت آنها نباید با انجام اقدامی و یا ترک غیر موجه آن به خطر بیفتد. براین اساس، هرگونه اقدام پزشکی که وضعیت سلامت فرد مربوطه را به خطر می‌اندازد، و با استانداردهای عمومی پذیرفته شده پزشکی اعمال شده در مورد افراد آزاد تحت شرایط پزشکی مشابه مطابقت ندارد، ممنوع است.

۳- با افرادی که مشمول بند ۱ نیستند، اما آزادی آنها به هر نحوی به دلایل مربوط به درگیری مسلحانه محدود شده است، مطابق ماده ۴ و بندهای ۱ (الف)، (ج) و (د) و (ب) ۲ این ماده رفتار انسانی خواهند داشت.

۴- اگر تصمیم به آزادی افراد تحت بازداشت گرفته شود، اقدامات لازم برای اطمینان از ایمنی آنها توسط تصمیم گیرندگان اتخاذ خواهد شد.

ماده ۶ - تعقیب کیفری

۱- این ماده به تعقیب و مجازات جرایم مربوط به درگیری مسلحانه اعمال می‌شود.

۲- هیچ حکمی صادر نمی‌شود و هیچ تنبیهی بر کسی که مجرم شناخته شده است صورت نمی‌گیرد، مگر براساس حکم محکومیت صادر شده توسط دادگاهی که تضمین‌های ضروری استقلال و بیطرفی را ارائه می‌دهد. به طور خاص:

الف) در این روش باید به متهم اجازه داده شود تا بدون تأخیر از جزئیات جرم اتهامی که علیه او مطرح شده است مطلع شود و باید قبل و در جریان محاکمه به متهم تمامی حقوق و وسایل لازم دفاع برای او فراهم شود؛

ب) هیچکس نباید به جرمی مگر براساس مسئولیت کیفری فردی محکوم شود؛

ج) هیچکس نباید به خاطر عملی یا کوتاهی در آن که در زمان ارتکاب جرم، طبق قانون، جرم محسوب نمی‌شده است، به جرمی محکوم شود؛ و همچنین نباید مجازات سنگین تری نسبت به آنچه در زمان ارتکاب جرم قابل اجرا بود، تحمیل شود. اگر پس از ارتکاب جرم، قانون برای تحمیل مجازات سبکتر مقرراتی وضع کند، مرتکب جرم باید از آن بهره‌مند شود؛

د) هر کسی که به جرم متهم شده است، براساس پیش فرض بیگناهی او باید رفتار شود.

۳- فرد محکوم در صورت محکومیت از روش‌های قضایی و سایر سازوکارهای و از مهلت هایی که در آن می‌تواند از آنها استفاده کند، مطلع می‌شود.

۴- مجازات اعدام در مورد افرادی که در زمان ارتکاب جرم زیر هجده سال سن داشته‌اند، صادر نمی‌شود، و همچنین در مورد زنان باردار یا مادران کودکان خردسال نیز اجرا نمی‌شود.

۵- در پایان درگیری‌ها، مقامات حاکم تلاش خواهند کرد تا گسترده ترین عفو ممکن را به اشخاصی که در درگیری مسلحانه شرکت کرده‌اند، یا کسانی که به دلایل مرتبط با درگیری مسلحانه از آزادی محروم شده‌اند، چه در بازداشت باشند و چه در بازداشت، اعطا کنند.

بخش سوم: مجروحان، بیماران، و کشتی‌های در حال غرق شدن

ماده ۷ - محافظت و مراقبت

۱- همه مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی های در حال غرق، چه در درگیری مسلحانه شرکت کرده یا نکرده باشند، باید مورد احترام و حفاظت قرار گیرند.

۲- در هر شرایطی باید با آنها انسانی رفتار شود و باید تا حد امکان و با کمترین تأخیر ممکن، مراقبت و مراقبت پزشکی مورد نیاز آنها را دریافت کنند. هیچ تمایزی در میان آنها نباید به هیچ دلیلی غیر از دلایل پزشکی باشد.

ماده ۸ - جستجوها

هر زمانیکه شرایط اجازه دهد، و بویژه پس از یک نبرد، تمام اقدامات ممکن باید بدون تأخیر برای جستجو و جمع آوری مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی‌های در حال غرق، برای محافظت از آنها در برابر غارت و بدرفتاری، برای اطمینان از مراقبت مناسب از آنها، و برای جستجو برای کشته شده‌ها، جلوگیری از غارت آنها، و به طور شایسته از دست دادن آنها انجام پذیرد.

ماده ۹ – حمایت از کارکنان پزشکی و مذهبی

۱- کارکنان پزشکی و مذهبی باید مورد احترام و حمایت قرار گیرند و برای انجام وظایف خود از تمام کمکهای موجود برخوردار شوند. آنها نباید مجبور به انجام وظایفی شوند که با مأموریت بشردوستانه آنها سازگار نیست.

۲- کارکنان پزشکی در انجام وظایف خود نمی‌توانند به هیچ شخصی اولویت دهند مگر به دلایل پزشکی

ماده ۱۰ - حمایت‌های کلی و وظایف پزشکی

۱- تحت هیچ شرایطی نباید کسی به خاطر انجام فعالیت‌های پزشکی که با اخلاق پزشکی سازگار است، بدون توجه به اینکه چه کسی از آن بهره مند است، مجازات شود.

۲- اشخاص مشغول به فعالیت‌های پزشکی نباید مجبور به انجام اعمال یا انجام کار در تضاد با قواعد اخلاق پزشکی یا سایر قواعد به نفع مجروحین و بیماران یا این پروتکل باشند و یا مجبور به امتناع از انجام اعمالی باشند.

۳- تعهدات حرفه‌ای افراد مشغول به فعالیت‌های پزشکی در رابطه با اطلاعاتی که ممکن است در مورد مجروحین و بیماران تحت مراقبت آنها کسب کنند، با رعایت قوانین ملی، باید رعایت شود.

۴- با رعایت قوانین ملی، هیچ شخصی که به فعالیت‌های پزشکی مشغول است، نمی‌تواند به هیچ وجه به خاطر امتناع یا عدم ارائه اطلاعات مربوط به مجروحین و بیمارانی که تحت مراقبت او هستند یا بوده اند، مجازات شود.

ماده ۱۱- حفاظت از واحدهای پزشکی و ترابری

۱- واحدهای پزشکی و ترابری باید همیشه مورد احترام و حفاظت بوده و نباید هدف حمله قرار گیرند.

۲- حفاظتی که واحدهای پزشکی و وسایل حمل و نقل از آن برخوردارند، متوقف نخواهد شد مگر اینکه از آنها برای ارتکاب اعمال خصمانه، خارج از عملکرد انسان دوستانه آنها استفاده شود. با این حال، حفاظت ممکن است تنها پس از تعیین یک اخطار، در صورت لزوم، یک محدودیت زمانی معقول، و پس از عدم توجه به این هشدار متوقف شود.

ماده ۱۲ - علائم ویژه

تحت هدایت مسئولین مربوطه، نشان متمایز صلیب سرخ، هلال قرمز یا شیر و خورشید قرمز بر روی یک زمینه سفید باید توسط کارکنان پزشکی و مذهبی و واحدهای پزشکی و حمل و نقل پزشکی به نمایش گذاشته شود. این امر باید در هر شرایطی رعایت شود. نباید از آن بطور نامناسب استفاده شود.

بخش پنجم: مردم غیرنظامی

ماده ۱۳ - حفاظت از جمعیت غیرنظامی

۱ - جمعیت و همچنین افراد غیرنظامی از حمایت عمومی در برابر خطرات ناشی از عملیات نظامی برخوردار خواهند بود. برای اعمال این حمایت، قوانین زیر باید در هر شرایطی رعایت شود.

۲- جمعیت غیرنظامی، و همچنین افراد غیرنظامی، نباید هدف حمله قرار گیرند. اعمال یا تهدید به خشونت که هدف اصلی آنها گسترش وحشت در میان مردم غیرنظامی است، ممنوع است.

۳ - غیرنظامیان از حمایت ارائه شده توسط این بخش برخوردار خواهند شد، مگر اینکه و برای زمانی که مستقیماً در درگیری‌ها شرکت کنند.

ماده ۱۴ - حفاظت از چیزهای ضروری برای بقای جمعیت غیرنظامی

گرسنگی غیرنظامیان به عنوان یک روش جنگی ممنوع است. برای این منظور، حمله، نابود کردن، از میان برداشتن یا غیرفعال کردن، چیزهایی که برای بقای جمعیت غیرنظامی ضروری هستند، مانند مواد غذایی، مناطق کشاورزی برای تولید مواد غذایی، محصولات زراعی، دام، تاسیسات و منابع آب آشامیدنی و کارگاه های آبیاری ممنوع است.

ماده ۱۵ - حفاظت از ساخت و سازه‌ها و تاسیسات حاوی نیروهای خطرناک

ساخت و سازه ها و تاسیسات حاوی نیروهای خطرناک، یعنی سدها و نیروگاه‌های هسته‌ای، نباید هدف حمله شوند، حتی اگر این اهداف نظامی باشند، بخصوص اگر چنین حملاتی باعث آزاد شدن نیروهای خطرناک و در نتیجه تلفات شدید در میان جمعیت غیرنظامی شود.

ماده ۱۶ - حفاظت از آثار فرهنگی و مکان‌های عبادت

بدون هیچ تاثیری بر مفاد مقاوله‌نامه لاهه برای حفاظت از اموال فرهنگی در صورت وقوع درگیری مسلحانه از ۱۴ مه ۱۹۵۴، ارتکاب هرگونه عمل خصمانه علیه بناهای تاریخی، آثار هنری یا مکان های مذهبی که میراث فرهنگی یا معنوی مردم را تشکیل می‌دهند و استفاده از آنها برای حمایت از تلاش های نظامی ممنوع است.

ماده ۱۷ - ممنوعیت جابجایی اجباری غیرنظامیان

۱- جابجایی غیرنظامیان به دلایل مربوط به درگیری صورت نخواهد گرفت، مگر اینکه امنیت غیرنظامیان درگیر یا دلایل نظامی ضرورت آنرا ایجاب نماید. در صورت نیاز به انجام چنین جابجایی، تمام اقدامات ممکن باید انجام شود تا جمعیت غیرنظامی تحت شرایط مطلوب پناهگاه، بهداشت، بهداشت، ایمنی و تغذیه جابجا شود.

۲- غیرنظامیان نباید به دلایل مرتبط با درگیری مجبور به ترک قلمرو خود شوند.

ماده ۱۸ - گروه‌ها و اقدامات امدادی

۱- انجمن های امدادی واقع در قلمرو طرف معظم متعاهد، مانند سازمانهای صلیب سرخ (هلال احمر، شیر و خورشید سرخ) ، می‌توانند خدمات خود را برای انجام وظایف سنتی خود در رابطه با قربانیان درگیری مسلحانه ارائه دهند. جمعیت غیرنظامی می‌تواند حتی به ابتکار خود، پیشنهاد جمع‌آوری و مراقبت از مجروحین، بیماران و سرنشینان کشتی‌ها را ارائه دهد.

۲- در صورتیکه جمعیت غیرنظامی به دلیل کمبود منابع ضروری برای بقای خود، مانند مواد غذایی و تجهیزات پزشکی، از مشکلات غیرقابل تحمل رنج می‌برد، اقدامات امدادی برای جمعیت

غیرنظامی که منحصرا بشردوستانه و بیطرفانه است و بدون هیچگونه تمایز منفی انجام می‌شود، با رضایت طرف متعاهد معظم مربوطه صورت می‌پذیرد.

بخش پنجم: مقررات نهایی

ماده ۱۹ - انتشار

این پروتکل باید تا حد امکان به طور گسترده منتشر شود.

ماده ۲۰ - امضا

این پروتکل شش ماه پس از تصویب نهایی برای امضای طرف‌های مقاوله‌نامه برای مدت دوازده ماه مفتوح خواهد بود.

ماده ۲۱ - تصویب

این پروتکل در اسرع وقت به تصویب خواهد رسید. اسناد تصویبی نزد شورای فدرال سوئیس، بعنوان امین مقاوله‌نامه‌ها، سپرده خواهد شد.

ماده ۲۲ - الحاق

این پروتکل برای الحاق هر یک از طرفین مقاوله‌نامه که آن را امضا نکرده باشد، باز خواهد بود. اسناد الحاق نزد امین سپرده خواهد شد.

ماده ۲۳ - لازم‌الاجرا شدن

۱-این پروتکل شش ماه پس از تودیع دو سند تصویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲-برای هر یک از طرفین مقاوله‌نامه‌ها که پس از آن این پروتکل را تصویب یا به آن ملحق می‌شود، شش ماه پس از تودیع سند تصویب یا الحاق خود توسط آن عضو، لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۲۴ - اصلاحیه

۱- هر طرف معظم متعاهد می‌تواند اصلاحاتی را برای این پروتکل پیشنهاد دهد. متن هر اصلاحیه پیشنهادی باید به امانتدار ابلاغ شود که پس از مشورت با همه طرف‌های معظم متعاهد و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تصمیم خواهد گرفت که آیا کنفرانسی برای بررسی اصلاحیه پیشنهادی تشکیل شود یا خیر.

۲- امین از همه طرف‌های معظم متعاهد و نیز طرف‌های مقاوله‌نامه‌ها، خواه امضا کننده این پروتکل باشند یا نه، به آن کنفرانس دعوت خواهد کرد.

ماده ۲۵ - انصراف

۱- در صورتیکه یک طرف معظم متعاهد این پروتکل را فسخ کند، انصراف تنها شش ماه پس از دریافت سند فسخ نافذ خواهد شد. با این حال، اگر در انقضای شش ماه، طرف انصراف دهنده درگیر وضعیت مذکور در ماده ۱ باشد، انصراف قبل از پایان درگیری مسلحانه نافذ نخواهد شد. افرادی که به دلایل مربوط به درگیری از آزادی محروم شده‌اند یا آزادی آنها محدود شده است، با این وجود، تا آزادی نهایی خود از مفاد این پروتکل بهره مند خواهند شد.

۲- انصراف باید کتباً به امین اطلاع داده شود و او آن را به کلیه طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهد کرد.

ماده ۲۶ – اطلاعیه‌ها

امین به طرف‌های معظم متعاهد و نیز طرف‌های مقاوله‌نامه‌ها، خواه امضا کننده این پروتکل باشند یا نباشند، موارد زیر مطلع خواهد کرد:

الف) امضاهای الصاق شده به این پروتکل و تودیع اسناد تصویب و الحاق طبق مواد ۲۱ و ۲۲;

ب) تاریخ لازم‌الاجرا شدن این پروتکل براساس ماده ۲۳؛

(ج) ارتباطات و اظهارنامه های دریافت شده براساس ماده ۲۴.

ماده ۲۷ - ثبت

۱-این پروتکل پس از لازم‌الاجرا شدن آن، طبق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، توسط امانتدار برای ثبت و انتشار به دبیرخانه سازمان ملل متحد ارسال خواهد شد.

۲- امین همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از کلیه تصویب نامه‌ها و الحاق‌های دریافتی خود در رابطه با این پروتکل مطلع خواهد کرد.

ماده ۲۸ - متون معتبر

اصل این پروتکل، که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن به یک اندازه معتبر هستند، نزد امانتدار سپرده خواهد شد، که نسخه‌های واقعی تایید شده آن را به همه طرف‌های مقاوله‌نامه ارسال خواهد کرد.

پروتکل سوم الحاقی

به مقاوله‌نامه ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹

و مربوط به پذیرش علائم ویژه متمایز اضافی

متن پروتکل سوم الحاقی به مقاوله‌نامه ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ و مربوط به پذیرش یک علائم ویژه [1]

مقدمه

طرفین معظم متعاهد،

با تأیید مجدد مفاد مقاوله‌نامه‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (بویژه مواد ۲۶، ۳۸، ۴۲ و ۴۴ اولین مقاوله‌نامه ژنو) و در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی آنها در ۸ ژوئن ۱۹۷۷ (بویژه مواد ۱۸ و ۳۸ پروتکل الحاقی یک و ماده ۱۲ پروتکل الحاقی دوم)، در مورد استفاده از علائم ویژه،

با تمایل به تکمیل مقررات فوق الذکر به منظور افزایش ارزش حفاظتی و ویژگی جهانی آنها،

توجه اینکه این پروتکل به حق شناخته شده طرف‌های معظم متعاهد برای ادامه استفاده از علائمی که مطابق با تعهدات خود براساس مقاوله‌نامه ژنو و در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی به آن استفاده می‌کنند ، لطمه‌ای وارد نمی‌کند،

با یادآوری اینکه تعهد به احترام به اشخاص و اشیاء تحت حمایت مقاوله‌نامه های ژنو و پروتکل‌های الحاقی به آن، ناشی از وضعیت حفاظت شده آنها براساس قوانین بین‌المللی بوده، و به استفاده از نشان‌ها، علائم یا پیام‌های ویژه وابسته نیست،

با تاکید بر این که علائم ویژه هیچگونه اهمیت مذهبی، قومیتی، نژادی، منطقه‌ای یا سیاسی ندارند،

با تاکید بر اهمیت تضمین احترام کامل به تعهدات مربوط به علائم ویژه شناخته شده در مقاوله‌نامه‌های ژنو، و در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی به آن،

با یادآوری که ماده ۴۴ مقاوله‌نامه اول ژنو تمایز بین کاربرد حفاظتی و استفاده نشانگر از علائم ویژه را قائل می‌شود،

---

[1] Protocol additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949 and relating to the adoption of an additional distinctive emblem (Protocol III), Geneva, 08/12/2005.

همچنین یادآور می‌شود که انجمن‌های ملی (حمایت رسانی) که در قلمرو کشور دیگری فعالیت می‌کنند باید اطمینان حاصل کنند که علائم ویژه که قصد استفاده از آنها را دارند در داخل کشور چارچوب چنین فعالیت‌هایی ممکن است در کشوری که فعالیت انجام می‌شود و در کشور یا کشورهای گذرگاهی مورد استفاده قرار گیرد،

با تشخیص مشکلاتی که برخی از کشورها و انجمن‌های ملی ممکن است در استفاده از علائم ویژه موجود داشته باشند،

با توجه به عزم کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر و نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر برای حفظ نام و علائم ویژه فعلی خود،

در مورد موارد زیر توافق کردند:

ماده ۱- احترام به این پروتکل و دامنه اجرای آن

۱- طرف‌های معظم متعاهد متعهد می‌شوند که در هر شرایطی به این پروتکل احترام بگذارند و از اجرای آن اطمینان حاصل کنند.

۲- این پروتکل مفاد چهار مقاوله‌نامه ژنو ۱۲ اوت ۱۹۴۹ (مقاوله‌نامه های ژنو) و در صورت لزوم، دو پروتکل الحاقی آنها در ۸ ژوئن ۱۹۷۷ (پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷) مربوط به علائم ویژه، یعنی صلیب سرخ، هلال احمر و شیر و خورشید سرخ، و در همان موقعیت‌هایی که در این مقررات به آن اشاره شده است، اعمال می‌شوند.

ماده ۲ – علائم ویژه

۱-این پروتکل یک علامت ویژه اضافی را افزون بر و برای اهداف مشابه، علائم ویژه مقاوله‌نامه های ژنو به رسمیت می‌شناسد. علائم ویژه باید از وضعیت یکسانی برخوردار شوند.

۲- این علامت ویژه اضافی، متشکل از یک قاب قرمز به شکل مربع بر روی زمینه سفید رنگ، باید مطابق با تصویر ضمیمه این پروتکل باشد. از این نشان متمایز در این پروتکل به عنوان «نشان پروتکل سوم» یاد شده است.

۳- شرایط استفاده از نشان پروتکل سوم و احترام به آن با علائم ویژه تعیین شده توسط مقاوله‌نامه‌های ژنو و در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی ۱۹۷۷ یکسان است.

۴-خدمات پزشکی و کارکنان مذهبی نیروهای مسلح طرف‌های معظم متعاهد می‌توانند بدون لطمه به علائم ویژه فعلی خود، و در صورتیکه این امر موجبات افزایش حمایت‌ها را فراهم کند، از هر علامت ویژه مندرج در بند ۱ این ماده بطور موقت استفاده کنند.

ماده ۳ - استفاده علائم ویژه براساس پروتکل سوم

۱- انجمن های ملی طرف‌های متعاهد که تصمیم به استفاده از نشان پروتکل سوم را می‌گیرند، می‌توانند در استفاده از نشان مطابق با قوانین مربوطه ملی خود، با تکیه بر موارد زیر اقدام کنند:

الف) یک علامت ویژه که توسط مقاوله‌نامه‌های ژنو به رسمیت شناخته شده است یا ترکیبی از این علامت‌ها؛

ب) علامت دیگری که توسط یک طرف متعاهد بالا به طور واقعی مورد استفاده قرار گرفته و پیش از تصویب این پروتکل از طریق نگهدارنده آن موضوع به اطلاع سایر طرف‌های متعاهد و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ رسیده است. هرنوع همگرایی باید مطابق با تصویر موجود در ضمیمه این پروتکل باشد.

۲- هر انجمن ملی که تصمیم بگیرد مطابق با بند سوم پروتکل، نشان دیگری را براساس بند ۱ فوق، به کار گیرد، می‌تواند مطابق با قوانین ملی خود، از نام این نشان استفاده کند و آن را در قلمرو ملی خود به نمایش بگذارد.

۳- انجمن های ملی می‌توانند، مطابق با قوانین ملی و در شرایط استثنایی و برای تسهیل کار خود، به طور موقت از نماد متمایز ذکر شده در ماده ۲ این پروتکل استفاده کنند.

۴- این ماده بر وضعیت حقوقی نمادهای متمایز که در مقاوله‌نامه های ژنو و این پروتکل به رسمیت شناخته شده‌اند، و همچنین بر وضعیت حقوقی هر نمادی خاص که به منظور مقاصد راهنما در توافق با بند ۱ این ماده به کار گرفته شده است، تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۴ - کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی انجمن های صلیب سرخ و هلال احمر

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های صلیب سرخ و هلال احمر و کارکنان به طور مناسب مجاز آنها می‌توانند در شرایط استثنایی و برای تسهیل کار خود از علائم ویژه ذکر شده در ماده ۲ این پروتکل استفاده کنند.

ماده ۵ - مأموریت های خدمات پزشکی و کارکنان مذهبی تحت حمایت سازمان ملل، می‌توانند با موافقت کشورهای شرکت کننده، از یکی از علائم ویژه ذکر شده در مواد ۱ و ۲ را استفاده کنند.

ماده ۶ - پیشگیری و جلوگیری از سوء استفاده

۱- مقررات مقاوله‌نامه‌های ژنو و در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی سال ۱۹۷۷، مربوط به جلوگیری و جلوگیری از سوء استفاده از علائم ویژه، به طور مساوی برای نماد پروتکل سوم اعمال می‌شود. به طور خاص، طرف‌های متعاهد بالا اقدامات لازم را برای جلوگیری، در هر زمانی، از هرگونه سوء استفاده از علائم ویژه ذکر شده در مواد ۱ و ۲ و عناوین آنها، از جمله استفاده نادرست و استفاده از هر علامت یا نامی که تقلید از آن باشد، انجام خواهد داد.

۲- با وجود بند ۱ فوق، طرف‌های متعاهد می‌توانند به کاربران قبلی نشان پروتکل سوم یا هر نشانه ای که تقلید از آن را تشکیل می‌دهد، اجازه دهند که استفاده خود را ادامه دهند، به شرطی که استفاده مذکور به گونه‌ای نباشد که در زمان درگیری مسلحانه، به نظر برسد که حفاظت مقاوله‌نامه‌های ژنو و، در صورت لزوم، پروتکل‌های الحاقی سال ۱۹۷۷ را به دنبال دارد و به شرطی که حقوق استفاده از این قبیل علائم پیش از تصویب این پروتکل به دست آمده باشد.

ماده ۷ - انتشار

طرف‌های متعاهد، در زمان صلح و در زمان درگیری مسلحانه، متعهد می‌شوند که این پروتکل را تا حد ممکن در کشورهای خود گسترش دهند و به ویژه مطالعه آن را در برنامه‌های آموزش نظامی خود قرار دهند و مطالعه آن را در میان جمعیت غیرنظامی تشویق کنند تا این سند به نیروهای مسلح و جمعیت غیرنظامی شناخته شود.

ماده ۸ - امضاء این پروتکل در روز تصویب برای امضای طرف‌های مقاوله‌نامه ژنو و برای مدت دوازده ماه مفتوح خواهد ماند.

ماده ۹ - تصویب

این پروتکل باید در اسرع وقت به تصویب برسد. اسناد تصویب نزد شورای فدرال سوئیس، امین مقاوله‌نامه های ژنو و پروتکل های الحاقی ۱۹۷۷ سپرده خواهد شد.

ماده ۱۰ - الحاق

این پروتکل برای هر عضو مقاوله‌نامه ژنو که آن را امضا نکرده باشد برای الحاق باز خواهد بود. اسناد الحاق نزد امین سپرده خواهد شد.

ماده ۱۱ - لازم‌الاجرا شدن

۱- این پروتکل شش ماه پس از توديع دو سند تصویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- برای هر یک از طرفین مقاوله‌نامه‌های ژنو که پس از آن این پروتکل را تصویب یا به آن ملحق می‌شود، شش ماه پس از توديع سند تصویب یا الحاق خود توسط آن طرف، لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۲ - روابط معاهداتی بعد از لازم‌الاجرا شدن

این پروتکل:

۱-هنگامیکه طرف‌های مقاوله‌نامه‌های ژنو نیز به این پروتکل بپیوندند، مقاوله‌نامه‌ها مطابق با تکمیل این پروتکل اعمال خواهند شد.

۲- هنگامی که یکی از طرف‌های درگیر به این پروتکل متعهد نباشد، طرف‌های پروتکل در روابط متقابل خود به آن متعهد خواهند ماند. علاوه براین، آنها در رابطه با هر یک از طرفینی که به پروتکل متعهد نیستند، در صورتیکه پروتکل مفاد آن را بپذیرند و اعمال کنند، متعهد خواهند بود.

ماده ۱۳ - اصلاحیه

۱-هر طرف معظم متعاهد می‌تواند اصلاحاتی را برای این پروتکل پیشنهاد دهد. متن هر اصلاحیه پیشنهادی به امانتدار ابلاغ می‌شود و پس از مشورت با همه طرف‌های معظم متعاهد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر، تصمیم خواهد گرفت که آیا کنفرانسی باید برای بررسی اینگونه اصلاحات پیشنهادی برگزار شود.

۲- امین از همه طرف‌های معظم متعاهد و نیز طرف‌های مقاوله‌نامه‌های ژنو، خواه امضا کننده این پروتکل باشند یا نباشند، به آن کنفرانس دعوت خواهد کرد.

ماده ۱۴ - فسخ

۱- در صورتیکه یک طرف معظم متعاهد این پروتکل را فسخ کند، فسخ تنها یک سال پس از دریافت سند انصراف نافذ خواهد شد. با این حال، اگر در انقضای آن سال، طرف فسخ کننده درگیر وضعیت درگیری مسلحانه یا اشغال باشد، فسخ قبل از پایان درگیری مسلحانه یا اشغال نافذ نخواهد شد.

۲- فسخ باید کتباً به امانتدار اطلاع داده شود و او آن را به کلیه طرف‌های معظم متعاهد ارسال خواهد کرد.

۳- فسخ فقط در مورد طرف فسخ کننده اثر خواهد داشت.

۴ - هر گونه فسخ طبق بند ۱ بر تعهداتی که قبلاً به دلیل درگیری مسلحانه یا اشغال تحت این پروتکل توسط طرف فسخ کننده در رابطه با هر عملی که قبل از نافذ شدن این فسخ انجام شده است، تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۱۵ - اطلاعیه ها

امین به طرف‌های متعاهد و همچنین طرف‌های مقاوله‌نامه های ژنو، چه امضا کننده این پروتکل باشند چه نباشند، اطلاع می‌دهد:

الف) امضای این پروتکل و سپرده گذاری سندهای تصویب و پیوستن به آن به موجب مواد ۸، ۹ و ۱۰؛

ب) تاریخ ورود به این پروتکل به موجب ماده ۱۱ در عرض ده روز از ورود به این ماده؛

ج) اطلاعیه های دریافت شده به موجب ماده ۱۳؛

د) فسخ به موجب ماده ۱۴.

ماده ۱۶ - ثبت

۱- پس از ورود این پروتکل به اجرا، این پروتکل توسط امین به دبیرخانه سازمان ملل متحد برای ثبت و انتشار، مطابق با ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد ارسال خواهد شد.

۲- امین همچنین دبیرخانه سازمان ملل متحد را از تمام تصویب‌ها، الحاقات، و فسخ‌هایی که در رابطه با این پروتکل دریافت کرده است، مطلع می‌کند.

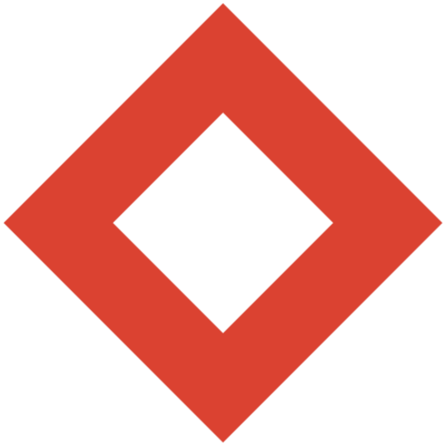
ماده ۱۷ - متون معتبر اصل این پروتکل که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن به همان اندازه معتبر هستند، در اختیار امین سپرده می‌شود تا نسخه‌های صحیح آن را به همه طرف‌های مقاوله‌نامه‌های ژنو ارسال کند.

ANNEX

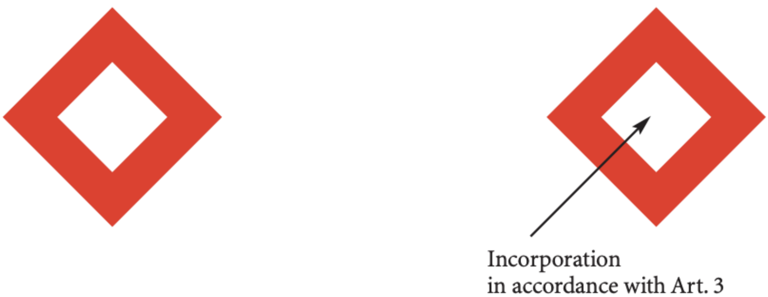
THIRD PROTOCOL EMBLEM

(Article 2, paragraph 2 and Article 3, paragraph 1 of the Protocol)

Article 1 — Distinctive emblem

Article 2 — Indicative use of the third Protocol emblem

مقاوله‌نامه منع تکمیل، توسعه، تولید و ذخیره سلاح‌های باکتریولوژی (بیولوژیک) و مسموم کننده و انهدام آنها

پیش‌زمینه‌های شکل گیری مقاوله‌نامه منع تکمیل، توسعه، تولید و ذخیره سلاح‌های باکتریولوژی[1]

علیرغم ممنوعیت استفاده از سلاح‌های خفه کننده و سمی در جنگ که توسط کنفرانس‌های صلح لاهه اول (۱۸۹۹) و دوم (۱۹۰۷) و تعهد کشورها برای رعایت و به اجرا گذاشتن آنها، در طول جنگ جهانی اول به شکل گسترده‌ای از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد. برای مقابله با ابن نوع سلاح‌ها و ممنوع ساختن آنها، کشورهای پیروز در جنگ جهانی اول، به همراه سایرین، مذاکرات و تلاش‌هایی را بکار بردند که نتیجه آن شکل گیری پروتکل ممنوعیت استفاده در جنگ از گازهای خفگی، سمی یا سایر گازها و روش های باکتریولوژیک جنگ (موسوم به پروتکل ژنو) بود. این پروتکل در حالی که ماحصل قراردادها و ترتیبات اتخاذ شده در کنفرانس‌های صلح بود، درعین حال از کنفرانس نظارت بر تجارت بین‌المللی اسلحه و مهمات که در ژنو تحت نظارت جامعه ملل از ۴ می تا ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ سرچشمه می‌گرفت. پیشنهاد اولیه فقط ممنوعیت استفاده از گازهای سمی را شامل می‌شد، همانطور که ترتیبات قبلی، از جمله معاهده ورسای که «استفاده از گازهای خفه کننده، سمی یا سایر گازها و کلیه مایعات، مواد یا دستگاه های مشابه، ساخت و واردات آنها را ممنوع می کرد»، را پوشش داده بودند. با این حال، به پیشنهاد لهستان، این ممنوعیت برای ممنوع کردن روش‌های بیولوژیکی جنگ نیز گسترش یافت.

از آنجایی که تلاش‌ها برای ایجاد رویکردی جامع برای خلع سلاح نتوانست به نتیجه روشنی دست یابد، تمرکز مذاکرات بین‌المللی به سمت اقدامات جزئی تغییر کرد. در رابطه با سلاح‌های باکتریولوژیک، بحث‌هایی در سازمان ملل با پیشنهادهای متعدد ارائه شده به مجمع عمومی در سال ۱۹۶۶ آغاز شد که منجر به تصویب قطعنامه‌ای شد که در آن موضوع سلاح‌های شیمیایی و بیولوژیکی از موضوعات خلع سلاح شد. اما قطعنامه خواستار رعایت دقیق اصول و اهداف پروتکل ژنو توسط همه کشورها گردید. در خلال نشست سال ۱۹۷۱ کنفرانس کمیته خلع سلاح یک اجماع عمومی شکل گرفت که براساس آن مذاکره، به عنوان اولین گام، پیش نویس مقاوله‌نامه در مورد سلاح‌های

---

[1] Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction. Opened for Signature at London, Moscow and Washington. 10 April 1972.

بیولوژیکی و مسموم کننده می‌بایست دنبال شود. در ۵ ماه آگوست ۱۹۷۱، هیئت نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی سابق و شش کشور مرتبط با آن، و ایالات متحده، متون جداگانه اما یکسانی از یک پیشنویس مقاوله‌نامه مورد نظر را ارائه کردند که مجمع عمومی آرا تصویب کرده و از کشورهای امین درخواست کرد آنرا برای امضا و تصویب در اولین تاریخ ممکن در ۱۶ دسامبر ۱۹۷۱ آماده کنند.[۱]

بعنوان اولین سند حقوقی معتبر خلع سلاح چند جانبه که استفاده از گروه خاصی از سلاح‌های کشتار جمعی را ممنوع اعلام کرد، مقاوله‌نامه در تاریخ ۲۶ مارس سال ۱۹۷۵ لازم‌الاجرا شد. مدت زمان مقاوله‌نامه نامحدود است و قبول و پذیرش آن امروزه ماهیتی جهانشمول پیدا کرده است بگونه‌ای که فقط بخش کوچکی از کشورهای جهان به آن نپیوسته‌اند (سوریه، مصر، سومالی، و چند کشور جزیره‌ای کوچک حوزه اقیانوس آرام).

شورای امنیت سازمان ملل متحد طی قطعنامه شماره ۱۵۴۰ سال ۲۰۰۴، کشورهای عضو سازمان را ملزم می‌سازد تا در اجرای مفاد فصل هفتم منشور ملل متحد از ارائه هر گونه حمایتی به بازیگران غیر دولتی که تلاش می کنند سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی یا بیولوژیکی و وسایل انتقال آنها را به ویژه برای اهداف تروریستی توسعه، کسب، تولید، نگهداری، حمل، انتقال یا استفاده کنند، خودداری کنند.

مقاوله‌نامه مذکور یک هنجار جهانی قدرتمند بر علیه ساخت، انباشت، انتقال، توسعه، و کاربرد سلاح‌های بیولوژیکی ایجاد کرده است. این هنجار آنچنان زبان گویا و توانمندی دارد که تخلف از آن می‌تواند بعنوان نقض قواعد آمره بین‌المللی به حساب آید. این بیان در مقدمه مقاوله‌نامه منعکس شده است که می‌گوید استفاده از سلاح‌های بیولوژیکی «مخالف وجدان بشریت» است. همچنین این واقعیت نیز وجود دارد که امروز هیچ یک از کشورها اعلام نمی‌کنند که سلاح‌های بیولوژیکی را در اختیار دارند یا به دنبال تولید و توسعه آن هستند، و یا اینکه باور داشته باشند که استفاده از این نوع سلاح‌ها در جنگ مشروع است.

---

[۱] متن این مقدمه تا اینجا از منبع زیر استخراج شده است. برای حفظ اصول اخلاقی و حق مالکیت معنوی ذکر منبع مورد استفاده ضروری است:

Bakhtiyar Tuzmukhamedov, *Professor of International Law, Member of the Council of the International Institute of Humanitarian Law, C*onvention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction. The UN official website.

متن مقاوله‌نامه منع تکمیل، توسعه، تولید و ذخیره سلاح‌های باکتریولوژی (بیولوژیک) و مسموم کننده و انهدام آنها

کشورهای عضو این مقاوله‌نامه،

با تصمیم به اقدام برای دستیابی به پیشرفت موثر در جهت خلع سلاح عمومی و کامل، از جمله ممنوعیت و حذف کلیه انواع سلاح‌های کشتار جمعی،

و اعتقاد به این که ممنوعیت توسعه، تولید و انباشت سلاح‌های شیمیایی و باکتری زا (بیولوژیک) و حذف آنها، از طریق اقدامات موثر، دستیابی به خلع سلاح عمومی و کامل تحت کنترل دقیق و موثر بین‌المللی را تسهیل خواهد کرد،

با درک اهمیت پروتکل ممنوعیت استفاده از گازهای خفه کننده، سمی و روش‌های باکتری‌زا در جنگ، که در ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ در ژنو امضا شد، و همچنین با آگاهی از سهمی که پروتکل مذکور برای کاهش وحشت جنگ انجام داده است،

با تأکید مجدد بر پایبندی خود به اصول و اهداف آن پروتکل که از همه کشورها می‌خواهند که با جدیت از آن اهداف پیروی کنند،

با یادآوری اینکه مجمع عمومی سازمان ملل متحد بارها تمامی اقدامات مغایر با اصول و اهداف پروتکل ژنو مورخ ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ را محکوم کرده است،

با تمایل داشتن به کمک برای تقویت اعتماد بین مردم و بهبود کلی فضای بین‌المللی،

همچنین با تلاش برای تحقق اهداف و اصول منشور سازمان ملل متحد،

اعتقاد به اهمیت و فوریت حذف سلاح‌های خطرناک کشتار جمعی مانند سلاح‌هایی که از عوامل شیمیایی یا باکتری زا (بیولوژیکی) از زرادخانه تسلیحاتی کشورها، از طریق اقدامات مؤثر،

با آگاهی داشتن از اینکه توافق در مورد ممنوعیت سلاح‌های باکتری‌زا (بیولوژیک) و مسموم کننده، نخستین گام ممکن برای دستیابی به توافقی در مورد اقدامات موثر برای ممنوعیت توسعه، تولید و انباشت سلاح‌های شیمیایی است،

همچنین مصمم به ادامه مذاکرات برای این منظور،

با ایجاد این اراده که به خاطر تمام بشریت، احتمال استفاده از عوامل باکتری زا (بیولوژیکی) و مسموم کننده به عنوان سلاح را بطور کلی متوقف شود،

و با اعتقاد براین موضوع مهم که استفاده از اینگونه سلاح‌ها بر وجدان بشر تاثیر مخربی دارد، و بنابراین برای به حداقل رساندن این خطر نباید از هیچ تلاشی دریغ کرد،

به شرح زیر موافقت کردند:

ماده ۱

هر کشور عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود که هرگز و در هیچ شرایطی از موارد زیر استفاده نکنند:

۱- عناصر میکروبی یا سایر عناصر بیولوژیکی یا مسموم کننده بدون در نظر گرفتن منشأ یا روش تولید آنها، از انواع و در مقادیر که هیچ توجیهی برای اهداف پیشگیرانه، محافظتی یا دیگر اهداف صلح آمیز ندارند؛

۲- سلاح، تجهیزات یا وسایل انتقال که برای استفاده از چنین عوامل یا سموم برای اهداف خصمانه یا در درگیری مسلحانه طراحی می‌شوند، توسعه می‌یابند، تولید، ذخیره یا به هر شکل دیگری به دست می‌آیند.

ماده ۲

هر کشور عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود که هرچه زودتر و یک ظرف زمانی ۹ ماهه پس از به اجرا درآمدن این مقاوله‌نامه، کلیه عناصر، سموم، سلاح‌ها، تجهیزات و وسایل حمل و نقل مشخص شده در ماده اول این مقاوله‌نامه را که در اختیار دارند، یا تحت صلاحیت و کنترل خود دارد، را نابود کرده، و یا اینکه آنها را به سوی اهداف صلح آمیز هدایت کند. در اجرای مقررات این ماده باید تمام اقدامات احتیاطی لازم برای حفاظت از جمعیت و محیط زیست رعایت شود.

ماده ۳

هر کشور عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود که خواه به طور مستقیم یا غیرمستقیم (این نوع سلاح‌ها را) به دیگران انتقال ندهد، و به هیچ وجه نباید به هیچ کشوری، گروهی از کشورها یا سازمان‌های بین‌المللی برای این نوع سلاح‌ها کمک کرده، و یا آنها را تشویق یا ترغیب کند تا از این عناصر، سموم،

سلاح‌ها، تجهیزات یا وسایل انتقال آنها که در ماده اول مقاوله‌نامه ذکر شده است، تولید کرده یا به هر طریقی دیگری به دست آورند.

ماده ۴

هر کشور عضو این مقاوله‌نامه، مطابق با فرآیندهای قانون اساسی خود، هر گونه اقدام لازم را برای ممنوعیت و جلوگیری از توسعه، تولید، انباشت، کسب و یا نگهداری عناصر، سموم، سلاح‌ها، تجهیزات و وسایل انتقال که در ماده اول مقاوله‌نامه مشخص شده است، در حیطه سرزمینی، تحت صلاحیت، یا تحت کنترل خود، در هر کجایی که باشند، انجام خواهد داد.

ماده ۵

کشورهای عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شوند که در حل هر مشکلی که ممکن است در رابطه با هدف یا اجرای مقررات این مقاوله‌نامه بوجود آید، با یکدیگر مشورت و همکاری کنند. رایزنی و همکاری براساس این ماده همچنین می‌تواند از طریق روش‌های مناسب بین‌المللی در چارچوب سازمان ملل متحد و مطابق با منشور آن انجام شود.

ماده ۶

۱- هر کشور عضو این مقاوله‌نامه که متوجه شود کشور عضو دیگری در نقض تعهدات حاصل از مقررات این مقاوله‌نامه عمل کرده است، می‌تواند به شورای امنیت سازمان ملل شکایت کند. چنین شکایتی باید شامل تمام شواهد ممکن برای تأیید اعتبار آن و همچنین درخواست برای بررسی آن توسط شورای امنیت باشد.

۲- هر کشور عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود در هر تحقیق که شورای امنیت براساس مقررات منشور سازمان ملل متحد براساس شکایت دریافت شده توسط شورای امنیت آغاز کند، همکاری داشته باشد. شورای امنیت نتایج تحقیقات را به کشورهای عضو مقاوله‌نامه اطلاع می‌دهد.

ماده ۷

اگر شورای امنیت تصمیم بگیرد که این عضو به دلیل نقض مقاوله‌نامه در معرض خطر قرار گرفته است، هر کشور عضو در این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود که مطابق با منشور سازمان ملل متحد، از درخواست کمک هر عضو مقاوله‌نامه حمایت کند.

ماده ۸

هیچ چیز در این مقاوله‌نامه نباید بگونه‌ای تفسیر شود که به هیچ وجه به تعهداتی که توسط هر کشور براساس پروتکل منع استفاده در جنگ از گازهای خفه کننده، سمی یا دیگر و روش‌های باکتری زا جنگ، که در ژنو در ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ امضا شده، به عهده گرفته شده است، لطمه‌ای وارد کند.

ماده ۹

هر کشور عضو این مقاوله‌نامه، اهداف مورد توافق برای ممنوعیت موثر سلاح‌های شیمیایی را تأیید می‌کند و خود را متعهد می‌سازد تا مذاکرات را با حسن نیت به منظور دستیابی به توافقی زودهنگام در مورد اقدامات موثر برای ممنوعیت توسعه، تولید و انباشت سلاح‌های شیمیایی و برای نابودی آنها، و در مورد اقدامات مناسب در مورد تجهیزات و وسایل انتقال دهنده آنها که به طور خاص برای تولید یا استفاده از سلاح‌های شیمیایی طراحی شده‌اند، ادامه دهد.

ماده ۱۰

۱- کشورهای عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شوند که تبادل کامل تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و فناوری را برای استفاده از عوامل باکتری زا (بیولوژیکی) و سموم برای مقاصد صلح آمیز تسهیل کنند و حق مشارکت در آن را نیز داشته باشند. طرف‌های مقاوله‌نامه در موقعیتی که این کار را انجام می‌دهند، و همچنین به صورت جداگانه یا همراه با سایر کشورها یا سازمان‌های بین‌المللی در توسعه و کاربرد بیشتر اکتشافات علمی در زمینه باکتری شناسی (بیولوژی) برای پیشگیری از بیماری همکاری کنند، یا برای اهداف صلح آمیز دیگر همکاری می‌کنند.

۲- این مقاوله‌نامه بگونه‌ای اجرا می‌شود که مانع توسعه اقتصادی یا تکنولوژیکی کشورهای عضو مقاوله‌نامه یا همکاری بین‌المللی در زمینه فعالیت‌های بیولوژیکی (بیولوژیکی) صلح آمیز، از جمله مبادله بین‌المللی عوامل باکتری زا (بیولوژیکی) و سموم و تجهیزات برای پردازش، استفاده یا تولید عوامل باکتری زا (بیولوژیکی) و سموم برای مقاصد صلح آمیز مطابق با مقررات مقاوله‌نامه نشود.

ماده ۱۱

هر کشور عضو می‌تواند اصلاحاتی را برای این مقاوله‌نامه پیشنهاد کند. اصلاحات برای هر کشور عضو پذیرنده اصلاحات پس از پذیرش توسط اکثریت کشورهای عضو مقاوله‌نامه و پس از آن برای هر کشور عضو باقیمانده در تاریخ پذیرش توسط آن، لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۲

پنج سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، یا زودتر، در صورت درخواست اکثریت اعضای مقاوله‌نامه با ارائه پیشنهادی در این زمینه به کشورهای امین، کنفرانسی از کشورهای عضو مقاوله‌نامه برای بررسی عملکرد مقاوله‌نامه، با هدف اطمینان از تحقق اهداف مقدمه و مفاد مقاوله‌نامه، از جمله مقررات مربوط به مذاکرات در مورد سلاح‌های شیمیایی، در ژنو برگزار خواهد شد. این بازنگری باید هرگونه پیشرفت علمی و فناوری جدید مرتبط با مقاوله‌نامه را در نظر بگیرد.

ماده ۱۳

۱- مدت زمانی این مقاوله‌نامه نامحدود خواهد بود.

۲- هر کشور عضو این مقاوله‌نامه در اعمال حاکمیت ملی خود، و در صورتیکه تشخیص دهد که رویدادهای فوق العاده مرتبط با موضوع مقاوله‌نامه، منافع عالی کشورش را به خطر انداخته است، حق خروج از مقاوله‌نامه را خواهد داشت. این کشور از سه ماه قبل به سایر کشورهای عضو مقاوله‌نامه و شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد چنین خروجی اطلاع خواهد داد. این اطلاعیه باید شامل بیانیه‌ای از رویدادهای فوق العاده ای باشند که به نظر آنها منافع کشور را به خطر انداخته‌اند.

ماده ۱۴

۱- این مقاوله‌نامه برای امضای همه کشورها باز خواهد بود. هر کشوری که مقاوله‌نامه را قبل از لازم‌الاجرا شدن آن مطابق بند ۳ این ماده امضا نکند، می‌تواند در هر زمانی به آن ملحق شود.

۲- این مقاوله‌نامه منوط به تصویب کشورهای امضا کننده خواهد بود. اسناد تصویبی و اسناد الحاق باید نزد کشورهای پادشاهی متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی، اتحاد جماهیر شوروی

سوسیالیستی و ایالات متحده آمریکا که بدینوسیله بعنوان کشورهای امین (امانت دار مقاوله‌نامه) تعیین می‌شوند، تودیع شود.

۳- این مقاوله‌نامه پس از تودیع اسناد تصویب توسط بیست و دو کشور، از جمله کشورهایی که به عنوان امین مقاوله‌نامه تعیین شده‌اند، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۴- برای کشورهایی که اسناد تصویب یا الحاق آنها پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه تودیع می‌شود، این مقاوله‌نامه از تاریخ تودیع اسناد تصویب یا الحاق آنها لازم‌الاجرا خواهد شد.

۵- کشورهای امین، تاریخ هر امضا، تاریخ تودیع هر سند تصویب یا الحاق و تاریخ لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه و دریافت اسناد دیگر را فوراً به اطلاع کلیه کشورهای امضا کننده و ملحق شده خواهند رساند.

۶- این مقاوله‌نامه طبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد توسط کشورهای امین به ثبت خواهد رسید.

ماده ۱۵

این مقاوله‌نامه که متون انگلیسی، روسی، فرانسوی، اسپانیایی و چینی آن به یک اندازه معتبر می‌باشد، در آرشیو کشورهای امین نگهداری خواهد شد. رونوشت‌های تایید شده مقاوله‌نامه نیز باید توسط کشورهای امین به کشورهای امضا کننده و ملحق شونده ارسال شود.

مقاوله‌نامه ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های استفاده از برخی سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد زیان آور یا دارای اثرات غیرمجاز تلقی شوند

پیش زمینه‌های شکل گیری مقاوله‌نامه[1]

مقاوله‌نامه ممنوعیت و محدودیت‌های استفاده از برخی از سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد زیان‌آور و یا دارای اثرات غیرمجاز باشند، یا مقاوله‌نامه تسلیحات متعارف خاص در سال ۱۹۸۰ برای مقابله با استفاده ویژگی‌های بالا و مواردی که در تضاد با حقوق بین‌المللی بشردوستانه هستند، تصویب شد. منظور از تسلیحات متعارف، آنهایی هستند که غیر از تسلیحات کشتار جمعی هستند و شایع‌ترین سلاح‌های شناخته شده در درگیری ها و جنگها هستند. این سلاح‌ها شامل تانک‌های جنگی، سیستم‌های توپخانه‌ای با کالیبر بزرگ، هواپیماهای جنگی، کشتی‌های جنگی، موشک‌ها و پرتاب کننده‌های موشک، مین‌های زمینی، مهمات خوشه‌ای، سلاح‌های کوچک و سلاح‌های سبک و مهمات، و سلاح‌های مشابه آنها می‌باشند.

مقاوله‌نامه مقررات کلی را برای محدودیت در سلاح‌هایی که توضیح داده شد ایجاد می‌کند و برای این منظور چارچوبی را برای رسیدگی به فناوری‌های تسلیحاتی نوظهور مورد استفاده در درگیری‌های مسلحانه ارائه فراهم می آورد. مقاوله‌نامه همچنین شامل پنج پروتکل الحاقی است که به طور خاص برای رسیدگی به انواع خاصی از سلاح‌ها و اثرات آنها تنظیم شده‌اند.

مقاوله‌نامه بر مبنای اصول حقوق بشردوستانه تنظیم شده است تا بتواند محدودیت‌هایی را بر استفاده از ابزارهای جنگی تحمیل کند. این محدودیت‌ها به کاهش آثار کاربرد سلاح‌های جنگی در درگیری‌های مسلحانه و ضرورت محافظت از افرادی که در خصومت‌ها مشارکت ندارند، معطوف است. یادآوری اینگونه اهداف نشان می‌دهد که مقاوله‌نامه یاد شده عمیقا تحت تاثیر اصول حقوق بشر بین‌المللی و مقاوله‌نامه‌های چهارگانه ژنو سال ۱۹۴۹ بوده است. بنابراین، از حیث دامنه شمول و کاربرد، و همچنین ضوابط اجرایی ماهیتی جهانشمول دارد. اجزای عمده این مقاوله‌نامه را می‌توان بطور خلاصه در پیرامون موارد زیر تشریح کرد:

- ممنوعیت استفاده از هر سلاحی که اثر اصلی آن آسیب به بدن انسان بگونه‌ای است که توسط اشعه ایکس قابل تشخیص نباشد؛

---

[1] بعنوان وظیفه‌ای اخلاقی، و با در نظر داشتن حق مالکیت معنوی، باید خاطر نشان ساخت که کلیه مطالب این مقدمه از دفتر امور خلع صلاح سازمان ملل متحد استخراج شده است.

- ممنوعیت و تنظیم استفاده و انتقال مین‌های ضد نفر، تله‌های انفجاری، و سایر افزاره‌های غیرقابل تشخیص؛
- ممنوعیت هدف قرار دادن غیرنظامیان با سلاح‌های آتش زا در هر شرایطی؛
- ممنوعیت استفاده از سلاح‌های لیزری که به طور خاص برای ایجاد نابینایی دائمی طراحی شده‌اند و انتقال چنین سلاح‌هایی به هر کشور و یا نهاد غیردولتی؛
- ایجاد الزام برای طرف‌های درگیری برای اتخاذ اقداماتی برای کاهش خطرات ناشی از بقایای انفجاری جنگ.

ویژگی منحصر به فرد و مهم مقاوله‌نامه توانایی آن در رسیدگی به مسائل تسلیحاتی نوظهور و امکان مذاکره پروتکل های جدید است. مطابق ماده ۸ (۲) (الف) مقاوله‌نامه، در هر زمانی پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، هر طرف معظم متعاهد می‌تواند پروتکل‌های اضافی را در رابطه با سایر دسته‌های سلاح‌های متعارف که تحت پوشش پروتکل‌های ضمیمه موجود نیستند، پیشنهاد کند. در حال حاضر در مقاوله‌نامه بحث سیستم‌های تسلیحات خودکششی مرگبار مورد بحث است.

از سال ۲۰۱۷، طرف‌های معظم متعاهد مقاوله‌نامه چالش‌های احتمالی ناشی از فناوری‌های نوظهور در حوزه قوانین را از طریق گروهی از کارشناسان دولتی بررسی کرده‌اند. در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، این گروه یازده اصل را برای هدایت کار آینده گروه شناسایی و اتخاذ کرد و ارتباط حقوق بشردوستانه بین‌المللی با چنین فناوری‌هایی را تأیید کرد. نماینده عالی سازمان ملل در امور خلع سلاح، در بیانیه ویدئویی خود به مناسبت چهلمین سالگرد تصویب مقاوله‌نامه در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۰، تاکید کرد که مقاوله‌نامه و پروتکل‌های آن همچنان از اسناد کلیدی حقوق بشردوستانه بین‌المللی هستند.

نکات کلیدی مقاوله‌نامه شامل موارد زیر است:

- از اول ژوئیه ۲۰۲۳، تعداد ۱۲۶ کشور مقاوله‌نامه را تصویب کرده یا به آن ملحق شده اند.
- ۱۱۹ کشور طرف پروتکل اول، ۱۰۶ کشور عضو پروتکل اصلاحی دوم، ۱۱۵ کشور عضو پروتکل سوم، ۱۰۹ کشور پروتکل چهارم، و تعداد ۹۷ کشور عضو پروتکل پنجم هستند.
- مقاوله‌نامه یکی از معدود اسناد حقوق بین‌الملل بشردوستانه است که تنظیم رفتار طرف‌های درگیری، از جمله بازیگران غیردولتی بر مبنای اصول انسانی را دنبال می‌کند.

مشخصه مقاوله‌نامه مشارکت قوی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جامعه مدنی در آن است.

تصویب پروتکل چهارم در مورد سلاح‌های لیزری کور کننده در سال ۱۹۹۵ نمونه‌ای از ممنوعیت پیشگیرانه یک سیستم تسلیحاتی خطرناک است.

پروتکل پنجم در مورد مواد منفجره بقایای جنگ، که در سال ۲۰۰۳ به تصویب رسید، اولین توافقنامه چند جانبه برای مقابله با چالش‌های ناشی از مهمات منفجر نشده و رها شده است.

پایبندی کشورها به پروتکل پنجم و اجرای آن می‌تواند تعداد غیرنظامیان کشته یا مجروح شده توسط مهمات منفجر نشده در طول و پس از درگیری‌ها را کاهش دهد.

کشورهای عضو پروتکل اصلاحی دوم درباره چگونگی رسیدگی به تأثیرات بشردوستانه استفاده از بمب‌های دست ساز عمیقا بحث‌هایی را آغاز کرده‌اند.

- کشورهای عضو هر پنج سال یکبار برای بررسی عملکرد مقاوله‌نامه گرد هم می‌آیند.
- براین اساس، ششمین کنفرانس بازنگری مقاوله‌نامه از ۱۳ تا ۱۷ دسامبر ۲۰۲۱ به ریاست فرانسه برگزار شد.
- هفتمین کنفرانس بازبینی قرار است در سال ۲۰۲۶ برگزار شود.
- جمهوری اسلامی ایران از جمله کشورهایی است که به این مقاوله‌نامه ملحق نشده است.

مقاوله‌نامه ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های استفاده از برخی سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد زیان آور یا دارای اثرات غیرمجاز تلقی شوند ۱۰ اکتبر ۱۹۸۰[1]

طرف‌های معظم متعاهد،

با یادآوری اینکه هر کشوری مطابق با منشور ملل متحد موظف است در روابط بین‌المللی خود از تهدید یا استفاده از زور علیه حاکمیت، تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشور، و یا به هر طریق دیگری که با اهداف سازمان ملل متحد مغایرت داشته باشد، خودداری کند،

همچنین با یادآوری اصل کلی حفاظت از غیرنظامیان در برابر اثرات درگیری‌ها، با استناد به اصل حقوق بین‌الملل مبنی بر اینکه حق طرفین درگیری مسلحانه در انتخاب روش‌ها یا وسایل جنگ نامحدود نیست،

و براساس اصل منع استفاده در درگیری‌های مسلحانه از سلاح‌ها، پرتابه‌ها و مواد و روش‌های جنگی با ماهیت ایجاد صدمات اضافی یا رنج‌های غیرضروری،

همچنین با یادآوری اینکه استفاده از روش‌ها یا ابزارهای جنگی که در نظر گرفته شده، و یا انتظار می‌رود آسیب‌های گسترده، طولانی مدت و شدید به محیط طبیعی وارد کند، ممنوع است،

با تأکید بر عزم خود که در مواردی که تحت پوشش این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن یا سایر موافقتنامه‌های بین‌المللی قرار نگرفته‌اند، جمعیت غیرنظامی و جنگجویان همواره تحت حمایت و حاکمیت اصول حقوق بین‌الملل حاصل از عرف بین‌المللی، از اصول انسانیت و از دستورات وجدان عمومی قرار خواهند گرفت، و از این رو برای تحقق آرمان همه مردم برای زندگی در صلح، با اذعان به اهمیت پیگیری هر تلاشی که ممکن است به پیشرفت به سمت خلع سلاح عمومی و کامل تحت کنترل شدید و مؤثر بین‌المللی کمک کند،

---

[1] Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which may be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects and Protocols, U.N. Doc. A/Conf.95/15, Annex I (1980), entered into force December 02, 1983. The Islamic Republic of Iran is not a member of this convention.

با تاکید مجدد بر لزوم ادامه تدوین و توسعه مترقی قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه، تمایل به ممنوعیت یا محدود کردن بیشتر استفاده از برخی سلاح‌های متعارف و اعتقاد به این که نتایج مثبت به دست آمده در این زمینه ممکن است گفتگوهای اصلی در مورد خلع سلاح را با هدف پایان دادن به تولید، ذخیره سازی تسهیل کند،

با توجه به اینکه مجمع عمومی سازمان ملل متحد و کمیسیون خلع سلاح سازمان ملل متحد ممکن است تصمیم بگیرند که موضوع گسترش احتمالی دامنه ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مندرج در این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن را بررسی کنند،

همچنین با در نظر گرفتن این موضوع که کمیته خلع سلاح ممکن است تصمیم بگیرد که موضوع اتخاذ تدابیر بیشتر برای منع یا محدود کردن استفاده از برخی قراردادهای متعارف تسلیحات را بررسی کند، به شرح زیر موافقت کردند:

ماده ۱ - دامنه کاربرد

۱- این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن در شرایطی که در ماده ۲ مشترک مقاوله‌نامه‌های ژنو ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ برای حمایت از قربانیان جنگ اشاره شده است، از جمله هر شرایطی که در بند ۴ ماده ۱ پروتکل اضافی اول این مقاوله‌نامه ها توصیف شده است، اعمال می‌شود.

۲- این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن علاوه بر شرایطی که در بند ۱ این ماده ذکر شده است، همچنین به شرایطی که در ماده ۳ مشترک مقاوله‌نامه‌های ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ذکر شده است، نیز اعمال می‌شود. اما این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه به آن به شرایط ناآرامی ا و تنش‌های داخلی مانند شورش‌ها، اعمال خشونت آمیز جداگانه و پراکنده و سایر اعمال مشابه، به عنوان مواردی که درگیری‌های مسلحانه نیستند، اعمال نمی‌شود.

۳- در صورت وقوع درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی در قلمرو یکی از طرف‌های معظم متعاهد، هر یک از طرف‌های درگیری موظف به اعمال ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن خواهند بود.

۴- هیچ چیز در این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های ضمیمه آن نباید به منظور تأثیرگذاری بر حاکمیت یک کشور یا مسئولیت آن کشور برای حفظ یا بازگرداندن نظم و قانون، و یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی کشور با تمام ابزارهای مشروع مورد استفاده قرار گیرد.

۵- هیچ چیز در این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های ضمیمه آن به عنوان توجیهی برای مداخله، مستقیم یا غیرمستقیم، به هر دلیلی، در درگیری مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرف متعاهد عالی که در قلمرو آن درگیری رخ می‌دهد، مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

۶- اعمال مفاد این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن به طرف‌های درگیری که عضو این مقاوله‌نامه و یا پروتکل های ضمیمه آن نیستند، نباید وضعیت حقوقی آنها یا وضعیت حقوقی یک قلمرو مورد اختلاف را به طور صریح یا ضمنی تغییر دهد.

۷- مقررات بند های ۲ تا ۶ این ماده نباید بر پروتکل‌های الحاقی که پس از ۱ ژانویه ۲۰۰۲ تصویب شده‌اند، که ممکن است در رابطه با این ماده اعمال شوند، حذف شوند یا محدوده کاربرد آنها را تغییر دهند، تأثیر بگذارد.

ماده ۲- روابط با سایر موافقت‌نامه‌های بین‌المللی

هیچ چیز در این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های الحاقی به آن نباید به گونه‌ای تفسیر شود که سایر تعهدات تحمیل شده توسط حقوق بشردوستانه بین‌المللی که در درگیری های مسلحانه بر کشورهای معظم متعاهد تحمیل شده است، را نادیده انگارد.

ماده ۳ - امضا

این مقاوله‌نامه به مدت دوازده ماه از تاریخ ۱۰ آوریل ۱۹۸۱ در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک برای امضای همه کشورها مفتوح خواهد بود.

ماده ۴ - تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق

۱- این مقاوله‌نامه مشروط به تصویب داخلی، پذیرش، یا موافقت رسمی توسط امضا کنندگان است. هر کشوری که این مقاوله‌نامه را امضا نکرده باشد می‌تواند به آن ملحق شود.

۲- اسناد تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق باید نزد امین سپرده شود.

۳- ابراز رضایت برای التزام به هر یک از پروتکل‌های ضمیمه این مقاوله‌نامه برای هر کشور اختیاری است، مشروط بر اینکه در زمان سپردن سند تصویب، پذیرش یا تصویب این مقاوله‌نامه یا الحاق به آن، کشور مورد نظر موافقت رسمی خود را مبنی بر التزام به هر دو یا چند پروتکل از این پروتکل‌ها به امین اطلاع دهد.

۴- در هر زمانی پس از تودیع سند تصویب، پذیرش، یا موافقت رسمی این مقاوله‌نامه یا الحاق به آن، یک کشور می‌تواند رضایت خود را مبنی بر التزام به پروتکل ضمیمه‌ای که قبلاً به آن متعهد نشده است، نیز به امین اطلاع دهد.

۵- هر پروتکل که یک طرف متعاهد را به خود ملزم می‌کند، برای آن طرف بخشی جدایی ناپذیر از این مقاوله‌نامه را تشکیل می‌دهد.

ماده ۵ - لازم‌الاجرا شدن

۱- این مقاوله‌نامه شش ماه پس از تاریخ تودیع بیستمین سند تصویب، پذیرش، موافقت رسمی یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- برای هر کشوری که سند تصویب، پذیرش، موافقت رسمی، و یا الحاق خود را پس از تاریخ تودیع بیستمین سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق تودیع می‌کند، این مقاوله‌نامه شش ماه پس از تاریخی که آن سند لازم‌الاجرا خواهد شد. کشور سند تصویب، پذیرش، موافقت رسمی یا الحاق خود را سپرده است.

۳- هر یک از پروتکل های ضمیمه این مقاوله‌نامه شش ماه پس از تاریخی که بیست کشور رضایت خود را مبنی بر التزام به آن طبق بند ۳ یا ۴ ماده ۴ این مقاوله‌نامه اعلام کرده اند، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۴- برای هر کشوری که رضایت خود را مبنی بر التزام به پروتکل ضمیمه این مقاوله‌نامه پس از تاریخی که بیست کشور رضایت خود را مبنی بر التزام به آن اعلام کرده اند، اعلام می‌کند،

پروتکل شش ماه پس از تاریخی که آن کشور رضایت خود را اعلام کرده است تا ملزم شود، لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۶- انتشار

طرفهای معظم متعاهد عالی خود را متعهد می‌سازند تا هم در زمان صلح وهم در زمان درگیری مسلحانه، این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های پیوست به آنرا که خود را به آنها ملزم ساخته‌اند، به طور گسترده‌ای در کشورهای خود منتشر کنند و به ویژه مطالعه آنها را در برنامه های آموزش نظامی خود قرار دهند، به طوری که این اسناد معاهداتی برای نیروهای مسلح خود کاملا شناخته شوند.

ماده ۷ - روابط معاهده پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه

۱- وقتی یکی از طرف‌های درگیر به یک پروتکل الحاقی متعهد نشده باشد، طرف‌های متعهد به این مقاوله‌نامه و پروتکل ضمیمه آن در روابط متقابل خود، همچنان به رعایت مفاد این اسناد متعهد خواهند بود.

۲- هر یک از طرفین معظم متعاهد به این مقاوله‌نامه و هر پروتکل ضمیمه لازم‌الجرای آن ، در هر وضعیتی که در ماده ۱ در نظر گرفته شده است، در رابطه با هر کشوری که عضو این مقاوله‌نامه نیست یا به پروتکل ضمیمه مربوطه متعهد نشده است، ملزم خواهد بود، البته در صورتیکه این مقاوله‌نامه یا پروتکل مربوطه را بپذیرد و اعمال کند و مراتب را نیز به امین اطلاع دهد.

۳- امین بلافاصله هر گونه اطلاعیه دریافتی طبق بند ۲ این ماده را به اطلاع طرف‌های معظم متعاهد مربوط خواهد رساند.

۴- این مقاوله‌نامه و پروتکل های الحاقی که یک طرف متعاهد عالی را به خود ملزم می‌کند، در رابطه با یک درگیری مسلحانه علیه آن طرف معظم متعاهد از نوع مذکور در بند ۴ ماده ۱ پروتکل اول الحاقی مقاوله‌نامه های ژنو مورخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ برای حمایت از قربانیان جنگ، به صورت زیر اعمال می‌شود:

الف) در مواردی که یک کشور معظم متعاهد عضو همچنین طرف پروتکل الحاقی اول باشد، و مقام مذکور در بند ۳ ماده ۹۶ پروتکل متعهد شده است که مقاوله‌نامه‌های ژنو و پروتکل الحاقی اول را مطابق با بند ۳ ماده ۹۶ پروتکل مذکور اعمال کند، متعهد خواهد شد تا این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های الحاقی مربوطه را در نیز اعمال کند.

ب) در مواردی که طرف معظم متعاهد طرف پروتکل الحاقی اول نباشد و مقامی از نوع مذکور در بند (الف) مذکور تعهدات مقاوله‌نامه‌های ژنو و این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه مربوطه را بپذیرد و اجرا کند. این پذیرش و درخواست در رابطه با آن تعارضات دارای آثار زیر خواهد بود:

۱) مقاوله‌نامه‌های ژنو و این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه مربوطه آن برای طرف‌های درگیر با اثر فوری لازم‌الاجرا می‌شوند؛

۲) مقام مذکور همان حقوق و تعهدات را که توسط یک طرف معظم متعاهد مقاوله‌نامه‌های ژنو، این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های مربوط به آن به عهده گرفته است، پذیرا می‌شود؛

۳) مقاوله‌نامه‌های ژنو، این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه مربوطه آن برای همه طرف‌های درگیر به یک اندازه الزام‌آور خواهد بود.

طرف معظم متعاهد و مقام مذکور نیز می‌توانند با پذیرش و اعمال تعهدات پروتکل الحاقی اول به مقاوله‌نامه‌های ژنو بر مبنای (رضایت) متقابل موافقت کنند.

ماده ۸- بررسی و اصلاحات

۱- الف) در هر زمانی پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، هر طرف معظم متعاهد می‌تواند اصلاحاتی را برای این مقاوله‌نامه یا هر پروتکل ضمیمه‌ای که به آن متعهد است، پیشنهاد دهد. هر پیشنهادی برای اصلاح باید به امین ابلاغ شود و او آن را به اطلاع همه طرف‌های معظم متعاهد خواهد رساند و نظرات آنها را در مورد اینکه آیا کنفرانسی برای بررسی پیشنهاد باید تشکیل شود یا خیر، جویا می‌شود. اگر اکثریتی که کمتر از هجده نفر از طرفین معظم متعاهد نباشد، موافقت کند، او فوراً کنفرانسی را تشکیل خواهد داد که از همه طرف‌های معظم متعاهد

دعوت خواهد شد. کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه به عنوان ناظر به کنفرانس دعوت خواهند شد.

۱- ب) چنین کنفرانسی ممکن است با اصلاحاتی موافقت کند که باید به همان ترتیبی که این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه لازم‌الاجرا می‌شوند، به تصویب برسد، مشروط بر اینکه اصلاحیه‌های این مقاوله‌نامه فقط توسط طرف‌های معظم متعاهد به تصویب برسد و اصلاحیه‌هایی در یک پروتکل ضمیمه خاص فقط می‌تواند توسط طرف‌های معظم متعاهدی که به آن پروتکل متعهد هستند تصویب شود.

۲ - الف) در هر زمانی پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، هر طرف معظم متعاهد می‌تواند پروتکل‌های اضافی در رابطه با سایر انواع سلاح‌های متعارف که تحت پوشش پروتکل‌های ضمیمه موجود نیستند، را پیشنهاد کند. هر گونه پیشنهادی برای پروتکل الحاقی باید به امین ابلاغ شود و آن کشور پیشنهادات را طبق بند ۱ (الف) این ماده به اطلاع کلیه طرف‌های معظم متعاهد خواهد رساند. اگر اکثریتی که کمتر از هجده طرف از طرفین معظم متعاهد نباشد، موافق باشند، امین بلافاصله کنفرانسی را تشکیل خواهد داد که همه کشورها به آن دعوت خواهند شد.

۲- ب) چنین کنفرانسی ممکن است با مشارکت کامل همه کشورهایی که در کنفرانس نمایندگی دارند، پروتکل‌های اضافی را که به همان شیوه‌ای که این مقاوله‌نامه تصویب می‌شود، و همانطور که در بندهای ۳، ۴، و ۵ این مقاوله‌نامه مقرر شده است، تصویب کند.

۳- الف) اگر پس از یک دوره ده ساله پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، کنفرانسی مطابق بند ۱ (الف) یا ۲ (الف) این ماده تشکیل نشده باشد، هر یک از طرفین معظم متعاهد می‌تواند آنرا درخواست کند. امین تشکیل کنفرانسی که در آن همه طرف‌های معظم متعاهد دعوت خواهند شد تا دامنه و عملکرد این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن را بررسی کنند و هر پیشنهادی را برای اصلاحات این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های موجود بررسی کنند، پیشنهاد می‌کند. کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه به عنوان ناظر در کنفرانس دعوت خواهند شد.

کنفرانس ممکن است با اصلاحاتی موافقت کند که مطابق بند ۱ (ب) فوق اتخاذ و لازم‌الاجرا می‌شوند.

۳- ب) در چنین کنفرانسی ممکن است هر پیشنهادی برای پروتکل‌های اضافی مربوط به سایر انواع سلاح‌های متعارف که در پروتکل‌های ضمیمه موجود پوشش داده نمی‌شود، مورد بررسی قرار گیرد. همه کشورهایی که در کنفرانس نمایندگی دارند می‌توانند به طور کامل در این بررسی شرکت کنند. هر پروتکل الحاقی باید به همان شیوه ای که این مقاوله‌نامه تصویب می‌کند، و به آن ضمیمه می‌شود، و همانطور که در بندهای ۳ و ۴ ماده ۵ این مقاوله‌نامه مقرر شده است، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۳- ج) این کنفرانس می‌تواند در صورتی که پس از گذشت دوره ای مشابه دوره ای که در بند ۳ (الف) این ماده ذکر شده است، هیچ کنفرانس دیگری مطابق با بند ۱ (الف) یا ۲ (الف) این ماده برگزار نشده باشد، در نظر بگیرد که آیا باید برای تشکیل یک کنفرانس جدید به درخواست هر یک از طرف‌های متعاهد، تدبیر شود یا خیر.

ماده ۹- فسخ

۱- هر طرف معظم متعاهد می‌تواند این مقاوله‌نامه یا هر یک از پروتکل‌های ضمیمه آن را با اطلاع دادن به کشور امین فسخ کند.

۲- هر گونه فسخ تنها یک سال پس از دریافت اخطار انصراف توسط امین اعمال می‌شود. با این حال، اگر در انقضای آن سال، طرف معظم متعاهد فسخ کننده، درگیر یکی از موقعیت‌های مذکور در ماده ۱ باشد، آن طرف تا پایان به تعهدات این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه مربوطه تا پایان درگیری مسلحانه یا اشغال و در هر حال تا پایان عملیات مرتبط با آزادی نهایی، بازگرداندن یا استقرار مجدد افراد تحت حمایت قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه، و در مورد هر مورد ضمیمه پروتکل حاوی مقررات مربوط به شرایطی است که در آن عملیات حفظ صلح، نظارت یا کارهای مشابه توسط نیروها یا مأموریت های سازمان ملل در منطقه مربوطه تا پایان آن وظایف انجام می‌شود، متعهد خواهد بود.

۳- هر گونه فسخ این مقاوله‌نامه شامل تمامی پروتکل‌های ضمیمه است که طرف معظم متعاهد فسخ کننده به آن ملزم بوده است.

۴- هر گونه فسخ فقط در مورد طرف معظم متعاهد فسخ کننده اثر خواهد داشت.

۵- هر گونه فسخ بر تعهداتی که قبلاً به دلیل درگیری مسلحانه به موجب این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن توسط این طرف معظم متعاهد فسخ کننده در رابطه با هر عملی که قبل از نافذ شدن این فسخ انجام شده است، تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۱۰ - امین

۱- دبیر کل سازمان ملل متحد امین این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن خواهد بود.

۲- امین علاوه بر وظایف معمول خود، همه کشور ها را از موارد زیر مطلع خواهد کرد: الف) امضاهای الصاق شده به این مقاوله‌نامه به موجب ماده ۳.

ب) توديع اسناد تصويب، پذيرش یا تأیید یا الحاق به این مقاوله‌نامه که به موجب ماده ۴ توديع شده است.

ج) اطلاعیه‌های رضایت برای الزام به پروتکل‌های ضمیمه به موجب ماده ۴.

د) تاریخ لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه و هر یک از پروتکل‌های ضمیمه آن به موجب ماده ۵.

(ه) اطلاعیه های انصراف دریافت شده براساس ماده ۹ و تاریخ لازم‌الاجرا شدن آنها.

ماده ۱۱- متون معتبر

اصل این مقاوله‌نامه به همراه پروتکل‌های ضمیمه که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن به یک اندازه معتبر است، نزد امین امانت سپرده خواهد شد. امین نسخه های واقعی تایید شده آن را به همه کشورها ارسال خواهد کرد.

ماده اصلاح شده شماره یک[1]

۱- این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن در شرایطی که در ماده ۲ مشترک مقاوله‌نامه‌های ژنو از ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ برای حمایت از قربانیان جنگ ذکر شده است، از جمله هر شرایطی که در پاراگراف ۴ ماده ۱ پروتکل اضافی ۱ این مقاوله‌نامه‌ها توصیف شده است، اعمال می‌شود.

۲ - این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه به آن علاوه بر شرایطی که در بند ۱ این ماده ذکر شده است، برای شرایطی که در ماده ۳ مشترک مقاوله‌نامه های ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ذکر شده است نیز اعمال می‌شود. این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه به آن به شرایط ناآرامی‌ها و تنش‌های داخلی، مانند شورش‌ها، اعمال خشونت آمیز جداگانه و پراکنده و سایر اعمال مشابه، به عنوان درگیری‌های مسلحانه، اعمال نمی‌شود.

۳ - در صورت وقوع درگیری های مسلحانه ای که ذات بین‌المللی ندارند و در قلمرو یکی از طرف‌های متعاهد، هر طرف درگیری موظف است که ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن را اعمال کند.

۴ - هیچ چیز در این مقاوله‌نامه یا پروتکل های ضمیمه آن نباید به منظور تأثیرگذاری بر حاکمیت یک کشور یا مسئولیت آن برای حفظ یا بازگرداندن نظم و قانون در کشور یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی با تمام ابزارهای مشروع مورد استفاده قرار گیرد.

۵ - هیچ چیز در این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های ضمیمه آن نباید به عنوان توجیهی برای مداخله مستقیم یا غیرمستقیم به هر دلیلی در منازعات مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرف معظم متعاهد در قلمرو آن درگیری رخ می‌دهد، مورد استناد قرار گیرد.

---

[1] اصلاحیه ماده ۱ مقاوله‌نامه، در مورد دامنه اعمال مقاوله‌نامه و پروتکل های آن، در سال ۲۰۰۱ تصمیم گیری شد و در سال ۲۰۰۴ لازم‌الاجرا شد. طرف‌های معظم متعاهد با الحاق به اصلاحیه ماده ۱ مقاوله‌نامه تضمین خواهند کرد که مقاوله‌نامه برخی از سلاح‌های متعارف و پروتکل های آن در مورد موقعیت های درگیری های مسلحانه غیر بین‌المللی اعمال می‌شود.

۶ - اعمال مفاد این مقاوله‌نامه و پروتکل‌های ضمیمه آن برای طرف‌های درگیری که طرف‌های معظم متعاهدی نیستند که این مقاوله‌نامه یا پروتکل‌های ضمیمه آن را پذیرفته‌اند، وضعیت حقوقی آنها یا وضعیت حقوقی یک سرزمین مورد مخاصمه را به طور صریح یا ضمنی تغییر نخواهد داد.

۷ - مفاد بندهای ۲-۶ این ماده به پروتکل‌های الحاقی تصویب شده پس از ۱ ژانویه ۲۰۰۲ لطمه ای وارد نخواهد کرد که ممکن است دامنه کاربرد آنها را در رابطه با این ماده اعمال، حذف یا تغییر دهد.

پروتکل مربوط به قطعات

غیر قابل تشخیص (پروتکل اول)

پروتکل در مورد قطعات غیر قابل تشخیص (پروتکل اول)[1]

استفاده از هر سلاحی که اثر اصلی آن آسیب رساندن به قطعات است که در بدن انسان از تشخیص اشعه ایکس جلوگیری می‌کند ، ممنوع است.

پروتکل ممنوعیت یا محدودیت استفاده از مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها (پروتکل دوم اصلاحی) [2]

ماده ۱- دامنه و کاربرد

۱- این پروتکل مربوط به استفاده در خشکی از مین‌ها، تله‌ها و سایر افزاره‌های تعریف شده در این پروتکل است، از جمله مین‌هایی که برای جلوگیری از سواحل، گذرگاه های آبی و یا گذرگاه های رودخانه قرار داده شده‌اند، اما به استفاده از مین‌های ضد کشتی در دریا یا در آبراه‌های داخلی اعمال نمی‌شود.

۲- این پروتکل علاوه بر شرایطی که در ماده اول این مقاوله‌نامه ذکر شده است، به شرایطی که در ماده ۳ مشترک مقاوله‌نامه‌های ژنو در تاریخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ذکر شده است، نیز اعمال می‌شود. این پروتکل به شرایط ناآرامی‌ها و تنش‌های داخلی مانند شورش‌ها، اعمال خشونت آمیز جداگانه و پراکنده و سایر اعمال مشابه، به عنوان مواردی که در منازعات مسلحانه نیست، اعمال نمی‌شود.

۳- در صورت وقوع درگیری های مسلحانه‌ای که ذات بین‌المللی ندارند و در قلمرو یکی از طرف‌های متعاهد اتفاق می‌افتند، هر یک از طرف‌های درگیری موظف به اعمال ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های این پروتکل خواهد بود.

---

[1] Protocol on Non-Detectable Fragments (protocol 1).

[2] Protocol on Prohibition or Restrictions on the Used of Mines, Body-Traps, and Other Devices as Amended on May 03, 1996 (Protocol 11).

۴- هیچ چیز در این پروتکل نباید به منظور تأثیرگذاری بر حاکمیت یک کشور یا مسئولیت کشور برای حفظ یا برقراری نظم و قانون در کشور، یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی با تمام ابزارهای مشروع، مورد استفاده قرار گیرد.

۵- هیچ چیز در این پروتکل نباید به عنوان توجیهی برای مداخله، به طور مستقیم یا غیرمستقیم، به هر دلیلی، در درگیری مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرف متعاهد عالی که در قلمرو آن درگیری رخ می‌دهد، مورد استفاده قرار گیرد.

۶- اعمال مفاد این پروتکل در مورد طرفهای درگیر، که طرفهای عالی متعاهدی نیستند که این پروتکل را پذیرفته‌اند، وضعیت حقوقی آنها یا وضعیت حقوقی یک سرزمین مورد منازعه را به طور صریح یا ضمنی تغییر نخواهد داد.

ماده ۲ – تعاریف

برای اهداف این پروتکل:

۱- "مین" به معنی مهماتی است که در زیر، روی یا در نزدیکی زمین یا سایر سطوح قرار گرفته و برای انفجار در صورت حضور، نزدیکی یا تماس یک شخص یا وسیله نقلیه طراحی شده است.

۲- "مینی که از راه دور پرتاب می‌شود" به معنی مینی است که مستقیماً قرار داده نشده، اما با توپخانه، موشک، خمپاره یا وسایل مشابه و یا از طریق هواپیما پرتاب می‌شود. مین‌هایی که از یک سیستم زمینی در فاصله کمتر از ۵۰۰ متر پرتاب می‌شوند، به عنوان "مین‌های کنترل از راه دور" در نظر گرفته نمی‌شوند، البته به شرطی که آنها مطابق با ماده ۵ و سایر مواد مربوطه این پروتکل استفاده شوند.

۳- "مین ضد نفر" به معنی مینی است که در درجه اول برای انفجار در اثر حضور، نزدیکی یا تماس با یک فرد طراحی شده است و باعث ناتوان کردن، مجروح کردن یا کشتن یک یا چند نفر می‌شود.

۴- "تله انفجاری" به معنی هر وسیله یا ماده ای است که برای کشتن یا مجروح کردن طراحی، ساخته، یا تطبیق داده شده است و هنگامی که یک شخص به یک شیء ظاهراً بی‌ضرر نزدیک می‌شود یا یک عمل ظاهراً ایمن را انجام می‌دهد، به طور غیر منتظره عمل می‌کند.

۵- "دیگر افزاره‌ها" به معنی مهمات و وسایل دستی شامل وسایل انفجاری دست ساز شده است که برای کشتن، زخمی کردن یا آسیب رساندن طراحی شده‌اند و به صورت دستی، با کنترل از راه دور یا به طور خودکار پس از گذشت زمان فعال می‌شوند . ۶- "هدف نظامی" به معنای هر هدفی است که به دلیل ماهیت، محل، هدف یا کاربرد آن، به طور موثر به اقدام نظامی کمک می‌کند، و تخریب، تصرف یا خنثی سازی کامل یا جزئی آن، در شرایط حاکم در آن زمان، مزیت نظامی مشخصی را ارائه می‌نماید.

۷- "چیزهای غیرنظامی" تمام مواردی است که اهداف نظامی به معنای پاراگراف ۷ این ماده نیستند.

۸- "میدان مین" یک منطقه مشخص شده است که در آن مین‌ها قرار گرفته‌اند و "منطقه مین گذاری شده" منطقه‌ای است که به دلیل وجود مین‌ها خطرناک است. "میدان مین‌های جعلی" به معنی یک منطقه خالی از مین است که شبیه سازی یک میدان مین است. اصطلاح "میدان مین" شامل میدان های مین جعلی می‌باشد.

۹- "ضبط" به معنی عملیات فیزیکی، اداری و فنی است که برای ثبت در سوابق رسمی، به دست آوردن تمام اطلاعات موجود برای تسهیل مکان های میدان های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های و سایر افزاره‌ها طراحی شده است.

۱۰-. "مکانیزم خود تخریب" به معنی یک مکانیزم خودکار داخلی یا خارجی است که تخریب مهماتی که در آن قرار دارد یا به آن متصل است، را تضمین می‌کند.

۱۱- "مکانیزم خنثی سازی خودکار" به معنی یک مکانیزم خودکار ساخته شده است که مهماتی که در آن قرار دارد را غیرقابل استفاده می‌سازد.

۱۲- "تعطیل خودکار" به معنی غیرفعال کردن خودکار یک مهمات از طریق فرسودگی یک جزء، به عنوان مثال یک باتری، که برای کار مهمات ضروری است.

۱۳- "کنترل از راه دور" به معنی کنترل از راه دور است.

۱۴- "دستگاه ضد جابجایی" به معنای وسیله‌ای است که برای محافظت از مین در نظر گرفته شده و بخشی از مین، متصل به آن، یا زیر آن قرار می‌گیرد و هنگامی که تلاش برای دستکاری در مین صورت می گیرد، فعال می‌شود

۱۵- "انتقال" علاوه بر حرکت فیزیکی مین‌ها به داخل یا خارج از قلمرو ملی، شامل انتقال مالکیت و کنترل روی مین‌ها است، اما شامل انتقال قلمرو حاوی مین‌های مستقر نمی‌شود.

ماده ۳- محدودیت های عمومی در استفاده از مین، تله انفجاری و سایر وسایل

۱- این ماده به موارد زیر اعمال می‌شود:

الف) مین‌ها؛

بی انفجاری؛

ج) سایر افزاره‌ها.

۲- هر طرف معظم متعاهد یا طرف درگیری، مطابق با مقررات این پروتکل، مسئول همه مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌های مورد استفاده خود است و متعهد می‌باشد که آنها رابگونه‌ایکه در ماده ۱۰ این پروتکل مشخص شده است، پاکسازی، حذف، نابود و یا محافظت کند.

۳- در هر شرایطی استفاده از هر مین، تله یا افزاره دیگری که برای ایجاد آسیب های غیرضروری یا رنج های غیرضروری طراحی شده است یا از این نوع می‌باشد، ممنوع است.

۴- سلاح‌هایی که این ماده برای آنها اعمال می‌شود باید به طور دقیق با استانداردها و محدودیت های مشخص شده در ضمیمه فنی در رابطه با هر دسته خاص مطابقت داشته باشند.

۵- استفاده از مین‌ها، تله‌های انفجاری یا سایر افزاره‌هایی که از مکانیزم یا وسیله‌ای استفاده می کنند که به طور خاص برای منفجر کردن مهمات با وجود آشکار سازهای مین معمولی در نتیجه

تأثیر مغناطیسی یا سایر تأثیرات غیر تماسی آنها در طول استفاده در عملیات عادی طراحی شده است، ممنوع است.

۶ - استفاده از مین خود غیرفعال مجهز به دستگاه ضد دستکاری که به گونه‌ای طراحی شده باشد که پس از کار افتادن مین قابلیت کارکرد دستگاه ضد دستکاری را داشته باشد، ممنوع است.

۷- در هر شرایطی، هدف قرار دادن سلاح‌هایی که این ماده برای آنها اعمال می‌شود، چه به منظور حمله، دفاع و یا انتقام، علیه جمعیت غیرنظامی یا علیه افراد و یا اهداف غیرنظامی ممنوع است.

۸- استفاده نامتناسب از سلاح‌هایی که این ماده برای آنها اعمال می‌شود ممنوع است. استفاده نامناسب هر گونه نصب سلاح‌های زیر است:

الف) اینکه در جهت یک هدف نظامی یا علیه آن قرار نگرفته‌اند. در صورت تردید در مورد اینکه آیا یک چیزی که به طور معمول به اهداف غیرنظامی اختصاص داده شده است، مانند مکان عبادت، خانه یا دیگر مسکونی یا مدرسه، برای کمک موثر به اقدام نظامی استفاده می‌شود، فرض می‌شود که اینگونه از آن استفاده نمی‌شود؛

ب) اینکه از روشی یا وسیله ای برای تحویل استفاده می‌کند که نمی‌تواند با یک هدف نظامی خاص هدایت شود؛

ج) و اینکه انتظار می رود به طور تصادفی باعث مرگ غیرنظامیان، آسیب به غیرنظامیان، آسیب به املاک غیرنظامیان، یا ترکیبی از این موارد شود که در مقایسه با مزیت نظامی مستقیم و ملموس پیش بینی شده، بیش از حد و اندازه باشد.

۹- چندین هدف نظامی کاملاً مجزا و متمایز واقع در یک شهر، شهرک، روستا یا منطقه دیگری که دارای درجه مشابهی از غیرنظامیان یا چیزهای غیرنظامی است، نباید به عنوان یک هدف نظامی واحد تلقی شود.

۱۰- تمام اقدامات احتیاطی ممکن برای محافظت از غیرنظامیان در برابر اثرات سلاح‌هایی که این ماده برای آنها اعمال می‌شود، صورت خواهد گرفت. اقدامات پیشگیرانه قابل اجرا، اقدامات

پیشگیرانه‌ای است که با در نظر گرفتن همه شرایط حاکم در آن زمان، از جمله ملاحظات انسانی و نظامی، عملی یا عملاً امکان پذیر است. این شرایط شامل موارد زیر است، اما محدود به آنها نمی‌شود:

الف) اثرات کوتاه مدت و بلند مدت مین‌ها بر جمعیت غیرنظامی محلی در میدان مین؛

ب) اقدامات ممکن برای محافظت از غیرنظامیان (به عنوان مثال حصار، علائم، هشدار و نظارت)؛

ج) در دسترس بودن و امکان استفاده از جایگزین‌ها؛

د) نیازهای نظامی کوتاه مدت و بلند مدت برای یک میدان مین.

۱۱- هر گونه قرار دادن مین، تله انفجاری و دیگر افزاره‌ها که ممکن است بر جمعیت غیرنظامی تأثیر بگذارد، باید از پیش نسبت به آنها هشدار داده شود، مگر اینکه شرایط اجازه چنین هشداری را ندهد.

ماده ۴- محدودیت در استفاده از مین‌های ضد نفر

استفاده از مین‌های ضد نفر که قابل کشف نیستند طبق بند ۲ ضمیمه پیوست ممنوع است.

ماده ۵- محدودیت در استفاده از مین‌های ضد نفر به غیر از مین‌های از راه دور

۱- این ماده در مورد مین‌های ضد نفر به غیر از مین‌های از راه دور اعمال می‌شود.

۲- استفاده از سلاح‌های مشمول این ماده که با مقررات مربوط به خود تخریبی و خود غیرفعال سازی در پیوست فنی مطابقت نداشته باشد ممنوع است، مگر اینکه:

الف) چنین سلاح‌هایی در یک منطقه مشخص شده که توسط پرسنل نظامی نظارت شده و با حصار یا وسایل دیگر محافظت می‌شود تا با دور نگهداشتن مؤثر غیرنظامیان از آن اطمینان حاصل شود. علامت گذاری باید دارای ویژگی متمایز و بادوام باشد و حداقل باید برای شخصی که می خواهد وارد منطقه یاد شده شود، قابل مشاهده باشد.

ب) چنین سلاح‌هایی قبل از رها شدن منطقه پاکسازی می‌شوند، مگر اینکه منطقه به نیروهای کشور دیگری که مسئولیت حفاظت‌های مورد نیاز این ماده و پاکسازی بعدی آنرا می‌پذیرند، واگذار شود.

۳- یک طرف در درگیری تنها در صورتی از تعهد حاصل از مقررات بند ۲ (الف) و ۲ (ب) این ماده معاف می‌شود که این تعهد به دلیل از دست دادن کنترل منطقه به دلیل اقدام نظامی دشمن، از جمله شرایطی که در آن اقدام نظامی مستقیم دشمن، پیروی از آن را غیرممکن می سازد، امکان پذیر نباشد. اگر آن طرف دوباره کنترل منطقه را به دست آورد، باید مجدداً براساس مقررات بند ۲ (الف) و ۲ (ب) این ماده رفتار کند.

۴- اگر نیروهای یک طرف در درگیری به کنترل منطقه‌ای دست یابند که در آن تسلیحاتی که در این ماده اعمال می‌شود، قرار گرفته‌اند، این نیروها تا حد امکان، حفاظت های مورد نیاز این ماده را تا زمانی که این تسلیحات پاکسازی شوند، حفظ و در صورت لزوم ایجاد می‌کنند.

۵- تمام اقدامات ممکن برای جلوگیری از برداشتن غیرمجاز، تغییر شکل دادن، تخریب یا پنهان کردن هر افزاره، سیستم، و یا ماده‌ای که برای ایجاد محیط یک منطقه مشخص شده استفاده می‌شود، باید بکار گرفته شود.

۶- تسلیحاتی که در این ماده مورد استفاده قرار می گیرند و قطعات را در یک قوس افقی کمتر از ۹۰ درجه حرکت می‌دهند و در سطح زمین یا بالاتر از آن قرار می‌گیرند، می‌توانند بدون اقدامات مقرر در پاراگراف (الف) زیر بند (الف) این ماده برای حداکثر ۷۲ ساعت مورد استفاده قرار گیرند، البته به شرطی که:

الف) آنها در نزدیکی واحد نظامی قرار گرفته باشند که آنها را نصب کرده‌اند؛

ب) منطقه توسط کارکنان نظامی برای اطمینان از دور نگهداشتن موثر غیرنظامیان نظارت شود.

ماده ۶ – محدودیت‌های استفاده از مین‌های کنترل از راه دور

۱- استفاده از مین‌های کنترل از راه دور ممنوع است مگر اینکه طبق بند یک (ب) ضمیمه فنی ثبت شده باشند.

۲- استفاده از مین‌های ضد نفر از راه دور که با مفاد خود تخریبی و خود غیرفعال سازی ضمیمه فنی مطابقت ندارد، ممنوع است.

۳- استفاده از مین‌های از راه دور غیر از مین‌های ضد نفر ممنوع است، مگر اینکه در حد امکان مجهز به سازوکار موثر خود تخریبی یا خود خنثی سازی باشند و دارای ویژگی خود غیرفعال سازی پشتیبان نیز باشند که بگونه‌ای طراحی شده‌اند که زمانی که مین دیگری به اهداف نظامی که برای آن در موقعیت قرار گرفته است عمل نمی‌کند.

۴- در مورد هرگونه فرود و یا پرتاب مین‌های ارسال شده از راه دور که ممکن است بر جمعیت غیرنظامی تأثیر بگذارد، هشدار اولیه داده می‌شود، مگر اینکه شرایط خاصی امکان آنرا تامین نکند.

ماده ۷– ممنوعیت استفاده از تله‌های انفجاری و سایر وسایل

۱- بدون لطمه به قواعد حقوق بین‌الملل قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه مربوط به خیانت، در هر شرایطی استفاده از تله‌های انفجاری و سایر وسایلی که در آنها وجود دارد، و هر چیزی که به موارد زیر ارتباط دارد، ممنوع است:

الف) نشان ها، علائم یا علائم حفاظتی شناخته شده بین‌المللی؛

ب) افراد بیمار، مجروح یا کشته شده؛

ج) محل دفن یا سوزاندن یا قبرها؛

د) امکانات پزشکی، تجهیزات پزشکی، لوازم پزشکی یا حمل و نقل پزشکی؛

ه) اسباب بازی‌های کودکان یا سایر اشیاء قابل حمل یا محصولاتی که مخصوص تغذیه، بهداشت، بهداشت، پوشاک یا آموزش کودکان طراحی شده‌اند؛

و) غذا یا نوشیدنی؛

ز) ظروف یا لوازم آشپزخانه به جز در تأسیسات نظامی، اماکن نظامی یا انبارهای تدارکات نظامی؛

ح) اشیایی که به وضوح ماهیت مذهبی دارند؛

ط) بناهای تاریخی، آثار هنری یا مکان‌های عبادت که میراث فرهنگی یا معنوی مردم را تشکیل می‌دهند؛

ی) حیوانات یا لاشه آنها.

۲- استفاده از تله‌ها یا سایر وسایل به شکل اشیاء قابل حمل به ظاهر بی خطر که به طور خاص برای نگهداری مواد منفجره طراحی و ساخته شده‌اند، ممنوع است.

۳- استفاده از تسلیحاتی که این ماده در آنها اعمال می‌شود، در هر شهر، شهر کوچک، دهکده یا منطقه دیگری که دارای درجه مشابهی از غیرنظامیان است و در آن نبرد بین نیروهای زمینی در حال وقوع نیست یا به نظر نمی‌رسد که قریب الوقوع باشد، ممنوع است، مگر اینکه:

الف) آنها در یک هدف نظامی و یا در نزدیکی آن قرار گرفته باشند؛ یا

ب) اقداماتی برای محافظت از غیرنظامیان در برابر آنها، به عنوان مثال، قرار دادن نگهبانان هشداردهنده، صدور هشدارها یا ارائه حصارها، انجام شود.

ماده ۸ – نقل و انتقالات

۱- به منظور پیشبرد اهداف این پروتکل، هر یک از طرفین معظم متعاهد:

الف) متعهد می‌شود که هیچ نوع مینی را که استفاده از آن توسط این پروتکل ممنوع شده است، انتقال ندهد؛

ب) متعهد می‌شود که هیچ مینی را به هیچ گیرنده‌ای غیر از دولت یا سازمان دولتی مجاز برای دریافت چنین نقل و انتقال‌هایی منتقل نکند؛

ج) متعهد می‌شود که در انتقال مین‌هایی که استفاده از آن توسط این پروتکل محدود شده است، خودداری کند. بویژه، هر یک از طرفین معظم متعاهد متعهد می‌شوند که هیچ مین ضد نفر را به کشورهایی که به این پروتکل ملزم نیستند، منتقل نکنند، مگر اینکه کشور گیرنده با اعمال این پروتکل موافقت کرده باشد؛

(د) متعهد می‌شود که هرگونه انتقال مطابق با این ماده با رعایت کامل مقررات مربوطه این پروتکل و هنجارهای قابل اجرا حقوق بشردوستانه بین‌المللی، هم توسط کشور انتقال دهنده و هم توسط کشور گیرنده، انجام شود.

۲- در صورتیکه یکی از طرفین متعاهد اعلام کند که رعایت مقررات خاص در مورد استفاده از مین‌های خاص را که در ضمیمه فنی پیش بینی شده است به تعویق خواهد انداخت، جزء (الف) این ماده در مورد مین‌های مذکور اعمال خواهد شد.

۳- کلیه طرف‌های معظم متعاهد، تا زمان لازم‌الاجرا شدن این پروتکل، از هرگونه اقدامی که با بند (الف) فرعی این ماده مغایرت داشته باشد، خودداری خواهند کرد.

ماده ۹ – ثبت و استفاده از اطلاعات میدان‌های مین، مناطق مین گذاری شده، مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها

۱- کلیه اطلاعات مربوط به میادین مین، مناطق مین گذاری شده، مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها باید مطابق مقررات فنی ضمیمه ثبت شود.

۲- تمام این سوابق باید توسط طرفین درگیری حفظ شود، و پس از توقف خصومت‌های فعال، و بدون تأخیر تمام اقدامات لازم و مناسب از جمله استفاده از چنین اطلاعاتی را برای محافظت از غیرنظامیان در برابر اثرات میدان‌های مین، مناطق مین گذاری شده، مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزارها در مناطق تحت کنترل آنها انجام شود.

در عین حال، آنها باید تمام اطلاعاتی را که در مورد میادین مین، مناطق مین گذاری شده، مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر وسایل نصب شده در مناطقی که دیگر در کنترل آنها نیست، در اختیار طرف یا طرف‌های درگیری و دبیر کل سازمان ملل قرار دهند. با این حال، مشروط به عمل متقابل، در صورتیکه نیروهای یک طرف درگیری در قلمرو یک طرف مخالف باشند، هر یک از طرفین می‌تواند چنین اطلاعاتی را از دبیرکل و طرف دیگر تا جایی که منافع امنیتی ایجاب کند، توقیف، تا زمانیکه هیچیک از طرفین در قلمرو طرف دیگر نباشد، پنهان نگهدارند. در مورد دوم، اطلاعات پنهان شده باید به محض منابع امنیتی اجازه دهند، افشا شوند. در صورت امکان، طرفهای درگیر باید با توافق دوجانبه، به دنبال ارائه چنین اطلاعاتی در اولین زمان ممکن به نحوی باشند که با منافع امنیتی هر یک از طرفین سازگار باشد.

۳- این ماده به مفاد مواد ۱۰ و ۱۲ این پروتکل لطمه‌ای وارد نمی‌کند.

ماده ۱۰ – پاکسازی میدان های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها و همکاری بین‌المللی (در باره آنها)

۱- پس از پایان دادن به خصومت های فعال، بدون تاخیر تمام میدان های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها باید مطابق با ماده ۳ و بند ۲ ماده ۵ این پروتکل پاکسازی، خنثی، نابود یا محافظت شوند.

۲- طرف‌های متعاهد و طرف‌های درگیری در رابطه با میادین مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها در مناطق تحت کنترل آنها چنین مسئولیت‌هایی را بر عهده دارند.

۳- در رابطه با میادین مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌هایی که توسط یک طرف در مناطقی که دیگر کنترل آن را ندارد، قرار داده شده است، طرفی که طبق بند ۲ این ماده کنترل منطقه را در اختیار دارد، تا حدی که توسط آن طرف اجازه داده شود، کمک فنی و مادی لازم برای انجام چنین مسئولیتی را فراهم کند.

۴- در هر زمانیکه لازم باشد، طرفین تلاش خواهند کرد تا هم در میان خود و هم در صورت لزوم با سایر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در مورد ارائه کمک فنی و مادی، از جمله در شرایط مناسب، انجام عملیات مشترک لازم برای انجام چنین مسئولیت هایی، به توافق برسند.

ماده ۱۱- همکاری و کمکهای فناوری

۱- هر طرف متعاهد خود را موظف می‌سازد که تبادل کامل تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و فناوری مربوط به اجرای این پروتکل و وسایل پاکسازی مین را تسهیل کند و حق مشارکت در تبادل کامل تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و فناوری را نیز خواهد داشت. بویژه، طرفهای معظم متعاهد نباید محدودیت‌های نامناسبی را برای تأمین تجهیزات پاکسازی مین‌ها و اطلاعات فنی مرتبط با اهداف بشردوستانه اعمال کنند.

۲- هر یک از طرفین متعاهد خود را متعهد می‌سازد تا اطلاعاتی را به پایگاه داده‌های پاکسازی مین نصب شده در سیستم سازمان ملل متحد، به ویژه اطلاعات مربوط به ابزارها و فناوری‌های مختلف مربوط به پاکسازی مین، و لیست کارشناسان، آژانس‌های متخصص یا نقاط تماس ملی در پاکسازی مین، ارائه دهد.

۳- هر طرف معظم متعاهد که در موقعیت این کار قرار دارد، باید از طریق سازمان ملل متحد، سایر نهادهای بین‌المللی یا به صورت دوجانبه، به پاکسازی مین‌ها کمک کرده یا در صندوق امانت داوطلبانه سازمان ملل برای کمک به پاکسازی مین‌ها مشارکت نماید.

۴- درخواست‌های طرف‌های معظم متعاهد برای کمک، که با ارائه اطلاعات مربوطه پشتیبانی می‌شود، می‌تواند به سازمان ملل متحد، و به سایر نهادهای مناسب یا به سایر کشورها ارائه شود. این درخواست‌ها را می توان به دبیر کل سازمان ملل ارائه کرد و او آنها را به تمام طرف‌های متعاهد و سازمان‌های بین‌المللی مربوطه ارسال می‌کند.

۵ - در صورت درخواست از سازمان ملل متحد، دبیر کل سازمان ملل می‌تواند در حدود منابع موجودی که در اختیار دارد، اقدامات لازم را برای ارزیابی وضعیت انجام دهد و در همکاری با طرف متعاهد عالی درخواست کننده، شیوه‌های مناسب کمک به پاکسازی مین یا اجرای این پروتکل را

تعیین کند. دبیرکل همچنین می‌تواند به طرف‌های معظم متعاهد در مورد هر گونه چنین ارزیابی و همچنین در مورد نوع و محدوده کمک مورد نیاز گزارش دهد.

۶ - بدون به خطر انداختن مقررات اساسی و سایر مقررات حقوقی، طرف‌های متعاهد به همکاری و انتقال فناوری برای تسهیل اجرای ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مربوطه در این پروتکل متعهد خواهند بود.

۷ - هر طرف معظم متعاهد حق دارد در صورت لزوم و در صورت امکان از طرف معظم متعاهد دیگر در زمینه فناوریهای خاص و مربوطه به غیر از فن آوری تسلیحاتی، به منظور کاهش هر دوره تأخیر در اجرای آن که در ضمیمه فنی مقرر شده است، کمک فنی طلب کند و دریافت کند.

ماده ۱۲ – محافظت در برابر اثرات میدان‌های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها

۱ - الف) به استثنای نیروها و مأموریت‌های ذکر شده در بند (۲) (الف - ۱) این ماده، تنها مأموریت‌هایی که با رضایت طرف معظم متعاهد که در قلمرو آن این وظایف انجام می‌شوند، قابل اعمال است.

۱- ب) اعمال مقررات این ماده به طرف‌های درگیری که طرف معظم متعاهد نیستند، نباید وضعیت حقوقی آنها یا وضعیت حقوقی یک قلمرو مورد اختلاف را به طور صریح یا ضمنی تغییر دهد.

۱- ج) مقررات این ماده به قوانین بین‌المللی بشردوستانه موجود، یا سایر معاهدات بین‌المللی قابل اجرا، یا تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل متحد که سطح بالاتری از حفاظت را برای کارکنانی که مطابق با این ماده فعالیت می کنند، آسیبی وارد نمی‌کند.

۲- حفظ صلح و برخی دیگر از نیروها و مأموریت های دیگر

الف) این بند در مورد زیر اعمال می‌شود:

۱) هر نیرو یا مأموریت سازمان ملل که وظایف حفظ صلح، نظارت یا کارهای مشابه را در هر منطقه‌ای مطابق با مفاد منشور سازمان ملل انجام می‌دهد.

۲) هر مأموریتی که بر اساس فصل هشتم منشور سازمان ملل متحد ایجاد شود و وظایف خود را در منطقه درگیری انجام دهد.

ب) هر طرف معظم متعاهد یا یک طرف درگیری، در صورت درخواست فرمانده یک نیرو یا مأموریت که این بند به آن اعمال می‌شود، باید:

۱) تا آنجا که امکان دارد، اقدامات لازم را برای محافظت از نیروها یا مأموریت در برابر اثرات مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها در هر منطقه تحت کنترل خود انجام دهد؛

۲) اگر برای محافظت موثر از این پرسنل لازم باشد، تمام مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها موجود در آن منطقه را حذف یا خنثی کند؛

۳) به فرمانده نیرو یا مأموریت محل تمام میدان‌های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها شناخته شده در منطقه‌ای که نیروی یا مأموریت در حال انجام وظایف خود است، را اطلاع دهد و تا آنجا که امکان دارد، اطلاعات مربوط به چنین مین‌ها، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها را در اختیار رئیس نیروی یا مأموریت قرار دهد.

۳- مأموریت‌های بشردوستانه و حقیقت یاب سیستم سازمان ملل متحد

الف) این بند برای هر مأموریت بشردوستانه یا حقیقت یاب سیستم سازمان ملل متحد اعمال می‌شود.

ب) هر طرف معظم متعاهد یا طرف درگیری، در صورت درخواست فرمانده مأموریتی که این بند در مورد آن اعمال می‌شود، باید:

۱) حفاظت‌های مندرج در بند ۲ (ب - ۱) این ماده را برای کارکنان مأموریت فراهم کند.

۲) اگر دسترسی داشتن به یا از طریق هر مکان تحت کنترل آن برای انجام وظایف مأموریت و به منظور فراهم کردن عبور ایمن پرسنل ماموریت به آن مکان یا از طریق آن ضروری باشد:

۱-۲) در صورت وجود چنین اطلاعاتی، مگر اینکه خصومت‌های جاری مانع از آن شود، فرمانده مأموریت را از یک مسیر امن به آن مکان مطلع شود؛

۲-۲) اگر اطلاعات شناسایی یک مسیر امن مطابق با بند (۲-۱) ارائه نشده است، تا آنجا که لازم و امکان پذیر است، یک مسیر عبور را از طریق میادین مین پاکسازی شود.

۴- مأموریت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

الف) این بند برای هر مأموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که با رضایت کشور یا کشورهای میزبان انجام وظایفی را که در مقاوله‌نامه‌های ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹، و در صورت لزوم، پروتکل های الحاقی به آنها، را بر عهده گرفته است، اعمال می‌شود؛

ب) هر طرف معظم متعاهد یا طرف درگیری، در صورت درخواست فرمانده مأموریتی که این بند در مورد آن اعمال می‌شود، باید:

ب -۱) تضمین‌های حفاظتی مندرج در بند ۲ (ب -۱) این ماده را برای کارکنان مأموریت فراهم کند؛ و

ب -۲) اقدامات مندرج در بند ۳ (ب - ۲) این ماده را انجام دهد.

۶ - محرمانه بودن

کلیه اطلاعاتی که طبق این ماده به صورت محرمانه ارائه می‌شوند، باید توسط گیرنده کاملاً به شکل محرمانه حفظ شود و خارج از نیرو یا مأموریت مربوطه بدون مجوز صریح ارائه دهنده اطلاعات منتشر نخواهد شد.

۷ - احترام به قوانین و مقررات

کارکنان شرکت کننده در نیروها و مأموریت های مذکور در این ماده، بدون لطمه به امتیازات و مصونیت هایی که ممکن است برخوردار شوند، یا به الزامات وظایف خود لطمه ای وارد شود، باید :

الف) باید به قوانین و مقررات کشور میزبان احترام بگذارند؛ و

ب) از هرگونه اقدام یا فعالیتی که با ماهیت بیطرفانه و بین‌المللی وظایف ناسازگار باشد، خودداری کنند.

ماده ۱۳ – رایزنی‌های طرفین معظم متعاهدین

۱- طرفین معظم متعاهدین خود را موظف می‌دانند تا در مورد کلیه موضوعات مربوط به اجرای این پروتکل با یکدیگر مشورت و همکاری کنند. برای این منظور هر سال کنفرانسی از سوی طرفین معظم متعاهد برگزار خواهد شد.

۲- شرکت در کنفرانس‌های سالانه توسط آیین نامه داخلی مورد توافق آنها تعیین می‌شود.

۳- کار کنفرانس باید شامل موارد زیر باشد:

الف) بررسی عملکرد و وضعیت این پروتکل؛

ب) رسیدگی به موضوعات ناشی از گزارشات طرفین معظم متعاهدین طبق بند ۴ این ماده؛

ج) آماده سازی برای کنفرانس های بازبینی پروتکل؛ و

د) در نظر گرفتن توسعه فن آوری برای محافظت از غیرنظامیان در برابر اثرات مین‌ها.

۴- طرف‌های معظم متعاهد گزارش‌های سالانه‌ای را در مورد هر یک از موضوعات زیر به امین ارائه خواهند کرد، و او آنها را قبل از برگزاری کنفرانس در اختیار همه طرف‌های معظم متعاهد قرار خواهد داد:

الف) انتشار اطلاعات مربوط به این پروتکل به نیروهای مسلح خود و به جمعیت غیرنظامی؛

ب) برنامه های پاکسازی و بازسازی مین‌ها؛

ج) اقدامات انجام شده برای تامین الزامات فنی این پروتکل و هر گونه اطلاعات مرتبط دیگر مربوط به آن؛

د) قوانین مربوط به این پروتکل؛

ه) اقدامات انجام شده در مورد تبادل اطلاعات فنی بین‌المللی، در مورد همکاری بین‌المللی در پاکسازی مین‌ها، و در مورد همکاری و کمک فنی؛

و) سایر موارد مرتبط.

۵ - هزینه کنفرانس طرف‌های معظم متعاهد بر اساس مقیاس ارزیابی سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، بر عهده طرف‌های معظم متعاهد و کشورهای غیرعضو شرکت کننده در کار کنفرانس خواهد بود.

ماده ۱۴ – موضوعات مربوط به انطباق

۱- هر طرف معظم متعاهد باید تمام اقدامات مقتضی، از جمله اقدامات قانونی و دیگر اقدامات ممکن را برای جلوگیری و سرکوب نقض این پروتکل توسط اشخاص یا در قلمرو تحت صلاحیت یا کنترل خود انجام دهد.

۲- اقدامات پیش بینی شده در بند ۱ این ماده شامل اقدامات مناسب برای تضمین اعمال مجازات های کیفری علیه اشخاصی است که در رابطه با یک درگیری مسلحانه و برخلاف مقررات این پروتکل، عمداً غیرنظامیان را می کشند یا به آنها آسیب جدی می رسانند، و آوردن آن افراد به پیشگاه عدالت می‌باشد.

۳- هر طرف معظم متعاهد همچنین باید از نیروهای مسلح خود بخواهد که دستورالعمل های نظامی و روش‌های عملیاتی مربوطه را صادر کنند و کارکنان نیروهای مسلح آموزش متناسب با وظایف و مسئولیت های خود را برای رعایت مقررات این پروتکل دریافت کنند.

۴- طرف‌های متعاهد خود را موظف می‌دانند تا با یکدیگر مشورت کنند و از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد یا سایر روش‌های مناسب بین‌المللی با یکدیگر همکاری کنند تا هر مشکلی که ممکن است در مورد تفسیر و اعمال مقررات این پروتکل بوجود آید، برطرف شود.

ضمیمه فنی

۱- ثبت عملیات

الف) ثبت موقعیت مین‌های غیر از مین‌های از راه دور، میادین مین گذاری شده، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها ها باید مطابق با مقررات زیر انجام شود:

۱) موقعیت میدان‌های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری، و سایر افزاره‌ها به طور دقیق با توجه به مختصات حداقل دو نقطه مرجع و ابعاد تخمین زده شده منطقه حاوی این سلاح‌ها در رابطه با این نقاط مرجع مشخص می‌شود؛

۲) نقشه ها، نمودارها یا سایر سوابق به گونه‌ای تهیه می‌شوند که محل میدان های مین، مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری، و سایر افزاره‌ها را در رابطه با نقاط مرجع مشخص کنند و این سوابق همچنین محدوده و گستره آنها را نشان می‌دهند.

۳) برای اهداف تشخیص و پاکسازی مین‌ها مناطق مین گذاری شده، تله‌های انفجاری، و سایر افزاره‌ها، نقشه ها، نمودارها یا سوابق دیگر باید حاوی اطلاعات کامل در مورد نوع، تعداد، روش قرار دادن، نوع فیوز و زمان عمر آن، تاریخ و زمان قرار دادن، ضد دستکاری (اگر وجود داشته باشد) و سایر اطلاعات مربوطه در مورد همه این سلاح ها باشد. هر زمان که امکان پذیر باشد، سوابق میدان مین باید مکان دقیق هر مین را نشان دهد، بجز در میدان‌های مین ردیفی که در آن مکان ردیف کافی است، مکان دقیق و مکانیزم عملکرد هر تله باید به صورت جداگانه ثبت شود.

ب) محل و مساحت تخمینی مین‌های کنترل از راه دور باید با مختصات نقاط مرجع (معمولاً نقاط گوشه) مشخص شده و در صورت امکان در اولین فرصت روی زمین علامت گذاری شود. تعداد کل و انواع مین‌های گذاشته شده، تاریخ و زمان مین گذاری و دوره‌های زمانی خود تخریبی نیز باید ثبت شود؛

ج) رونوشت‌هایی از سوابق باید در سطحی از فرماندهی نگهداری شود که تا آنجا که ممکن است ایمنی آنها را تضمین کند؛

د) استفاده از مین‌های تولید شده پس از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل ممنوع است، مگر اینکه به انگلیسی یا به زبانهای ملی مربوطه با اطلاعات زیر علامت گذاری شده باشند:

۱) نام کشور مبدا؛

۲) ماه و سال تولید؛ و

۳) شماره سریال یا شماره نوع آن.

علامت گذاری باید تا حد امکان قابل مشاهده، خوانا، بادوام و مقاوم در برابر اثرات محیطی باشد.

۲- مشخصات قابل تشخیص

الف) در رابطه با مین‌های ضد نفر تولید شده پس از ۱ ژانویه ۱۹۹۷، این مین‌ها باید مواد یا وسیله‌ای را در ساخت خود داشته باشند که مین را قادر سازد توسط تجهیزات تشخیص مین فنی رایج در دسترس شناسایی شود و سیگنال پاسخی معادل سیگنال از ۸ گرم یا بیشتر آه ن در یک جرم منسجم را فراهم کند؛

ب) در رابطه با مین‌های ضد نفر تولید شده قبل از ۱ ژانویه ۱۹۹۷، این مین‌ها باید یا در ساختمان خود گنجانده شوند، یا قبل از استقرار، مواد یا وسیله‌ای را به گونه‌ای که به راحتی قابل جابجایی نباشد، به مین متصل کنند که توسط تجهیزات تشخیص مین فنی معمول در دسترس شناسایی شود و سیگنال پاسخی معادل سیگنالی از ۸ گرم یا بیشتر آهن در یک جرم منسجم را ارائه کند؛

ج) در صورتیکه یک طرف متعاهد تشخیص دهد که قادر به پیروی فوری از بند (ب) نیست، می‌تواند در زمان اعلام رضایت خود اعلام کند که به این پروتکل پایبند خواهد بود. بند (ب) برای مدتی که از زمان لازم‌الاجرا شدن این پروتکل از ۹ سال تجاوز نکند، باید تا حد امکان، استفاده از مین‌های ضد نفر را که آن ویژگی‌ها مطابقت ندارند، به حداقل برساند.

۳- مشخصات مربوط به خود تخریبی و خود غیرفعال سازی

الف) تمام مین‌های ضد نفر از راه دور باید طوری طراحی و ساخته شوند که بیش از ۱۰ درصد از مین‌های فعال شده ظرف ۳۰ روز پس از نصب تخریب نشوند و هر مین باید مکانیزم غیرفعال سازی پشتیبان داشته باشد. این ویژگی به گونه‌ای طراحی و ساخته شود که در ترکیب با مکانیسم خود تخریبی، از هر هزار مین فعال شده، بیش از یک مین ۱۲۰ روز پس از استقرار، به عنوان مین عمل نکند؛

ب) همه مین‌های ضد نفر غیر از راه دور که در خارج از مناطق مشخص شده استفاده می‌شوند، همانطور که در ماده ۵ این پروتکل تعریف شده است، باید با الزامات خود تخریبی و خود غیرفعال سازی مندرج در بند (الف) مطابقت داشته باشند؛

ج) در صورتیکه یک طرف متعاهد تشخیص دهد که نمی‌تواند فوراً از بندهای (الف) و/یا (ب) تبعیت کند، می‌تواند در زمان اعلام رضایت خود اعلام کند که به این پروتکل متعهد خواهد بود و در رابطه با مین‌هایی که قبل از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل تولید شده‌اند، انطباق با بند فرعی را به تعویق می اندازد.

ج) اگر یک طرف معظم متعاهد تشخیص دهد که نمی‌تواند فوراً از بندهای (الف) و/یا (ب) پیروی کند، می‌تواند در زمان اعلام رضایت خود اعلام کند که به این پروتکل متعهد است، و در مورد مین‌های تولید شده قبل از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل، انطباق با بندهای (الف) و/یا (ب) را برای مدتی از زمان لازم‌الاجرا شدن این پروتکل از ۹ سال تجاوز نمی‌کند.

در طول این دوره، طرف معظم متعاهد:

۱) متعهد می‌شود که تا حد امکان استفاده از مین‌های ضد نفر را که مطابقت ندارند، به حداقل برسانند، و

۲) در مورد مین‌های ضد نفر کنترل از راه دور، مین‌ها یا با الزامات خود تخریبی یا الزامات خود غیرفعال سازی مطابقت دارند و در مورد سایر مین‌های ضد نفر حداقل با الزامات خود غیرفعال سازی نیز مطابقت دارند.

۴- علائمی مشابه نمونه پیوست شده و به شرح زیر باید در علامت گذاری میادین مین و مناطق مین گذاری شده برای اطمینان از دیده شدن و شناسایی آنها توسط مردم غیرنظامی استفاده شود:

الف) اندازه و شکل: یک مثلث یا مربع کوچکتر از ۲۸ سانتیمتر (۱۱ اینچ) در ۲۰ سانتیمتر (۷,۹ اینچ) برای یک مثلث، و ۱۵ سانتیمتر (۶ اینچ) در هر ضلع برای یک مربع؛

ب) رنگ: قرمز یا نارنجی با حاشیه بازتابی زرد؛

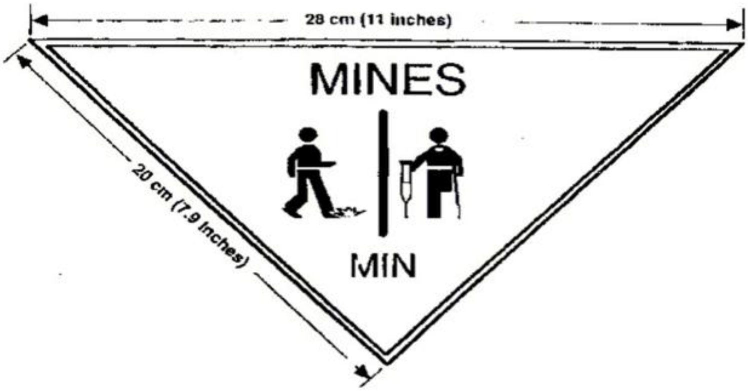
ج) نماد: نمادی که در ضمیمه نشان داده شده است، یا جایگزین قابل تشخیص در منطقه‌ای که علامت در آن قرار است به عنوان شناسایی یک منطقه خطرناک نمایش داده شود؛

د) زبان: علامت باید شامل کلمه "مین" در یکی از شش زبان رسمی مقاوله‌نامه (عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی) و زبان یا زبانهای رایج در آن منطقه باشد؛

ه) فاصله: علائم باید در اطراف میدان مین یا منطقه مین گذاری شده در فاصله کافی قرار داده شود تا اطمینان حاصل شود که آنها در هر نقطه توسط یک غیرنظامی که به منطقه نزدیک می‌شود قابل مشاهده هستند.

Attachment

Warning Sign for Areas Containing Mines

پروتکل مربوط به ممنوعیت یا محدودیت استفاده از سلاح‌های آتش زا (پروتکل سوم)[1]

ماده ۱ – تعاریف

از نظر این پروتکل:

۱ - "سلاح آتش زا" به معنای هر سلاح یا مهماتی است که اساساً برای آتش زدن اشیاء یا ایجاد جراحت سوختگی به افراد از طریق شعله، گرما یا ترکیب آنها ساخته شده توسط یک ماده شیمیایی طراحی شده است.

الف) سلاح‌های آتش زا می توانند به شکل شعله افکن، فوگاس[۲]، گلوله‌ها، موشک، نارنجک، مین، بمب و سایر ظروف مواد محترقه باشند؛

ب) سلاح‌های آتش زا شامل موارد زیر نمی‌شود:

۱) مهماتی که ممکن است اثرات آتش زا تصادفی داشته باشند، مانند روشن کننده‌ها، ردیاب ها، دود یا سیستم‌های علامت دهنده؛

۲) مهمات طراحی شده برای ترکیب اثرات نفوذ، انفجار یا تکه تکه شدن با یک اثر محترقه اضافی، مانند گلوله‌های سوراخ کننده زره، گلوله‌های متلاشی کننده، بمب‌های انفجاری و مهمات با اثرات ترکیبی مشابه که در آنها اثر آتش زا به طور خاص برای ایجاد جراحت سوختگی به افراد طراحی نشده است، اما برای مقابله با اهداف نظامی مانند وسایل نقلیه زرهی، هواپیماها و یا تأسیسات استفاده شود.

---

[1] Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons (Protocol iii).

[۲] یک سلاح دست ساز است که به طور کلی ظاهر یک بشکه یا لوله را دارد که حدود یک فوت زیر زمین دفن شده است.

۲- "تمرکز غیرنظامیان" به معنای هر گونه تجمع غیرنظامیان، چه دائمی و چه موقتی، در بخش‌های مسکونی شهرها، یا شهرها و روستاهای مسکونی، یا به عنوان در اردوگاه‌ها یا ستون‌های پناهندگان یا تخلیه شدگان، یا گروه‌های کوچکی است.

۳ - "هدف نظامی" به معنای هر هدفی است که به دلیل ماهیت، محل، هدف یا کاربرد آن، به طور موثر به اقدام نظامی کمک می‌کند و تخریب، تصرف یا خنثی سازی کامل یا جزئی آن، در شرایط حاکم در آن زمان، مزیت نظامی مشخصی را ارائه می‌دهد.

۴ - "موضوعات غیرنظامی" تمام مواردی است که اهداف نظامی به عنوان تعریف شده در پاراگراف ۳ نیستند.

۵- "احتیاط قابل اجرا" به معنی آن احتیاطی است که با در نظر گرفتن تمام شرایط حاکم در آن زمان، از جمله ملاحظات بشردوستانه و نظامی، قابل اجرا یا عملاً امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۲ – حفاظت از غیرنظامیان و اشیای غیرنظامی

۱- در هر شرایطی، هدف قرار دادن جمعیت غیرنظامی، افراد غیرنظامی یا اشیاء غیرنظامی با سلاح‌های آتش زا ممنوع است.

۲- در هر شرایطی ممنوع است که هر هدف نظامی واقع در محل تجمع غیرنظامیان مورد حمله با سلاح‌های آتش زا از هوا قرار گیرد.

۳- علاوه بر این، هدف قرار دادن هر هدفی نظامی که در داخل یک محل تجمع غیرنظامیان قرار دارد، به وسیله سلاح‌های آتش افکن به جز سلاح‌های آتش افکن هوایی، به جز در مواردی که چنین هدفی نظامی به وضوح از محل تجمع غیرنظامیان جدا باشد و تمام اقدامات احتیاطی قابل اجرا برای محدود کردن اثرات آتش افکن به هدف نظامی و جلوگیری و در هر صورت به حداقل رساندن تلفات جان غیرنظامیان، آسیب به غیرنظامیان و آسیب به اشیاء غیرنظامیان، ممنوع است.

۴- استفاده از جنگل ها یا انواع دیگر پوشش گیاهی برای هدف قرار دادن سلاح‌های آتش زا ممنوع است، مگر اینکه این عناصر طبیعی برای پوشش، پنهان کردن یا پنهان کردن جنگجویان یا سایر اهداف نظامی استفاده شوند یا خود اهداف نظامی باشند.

پروتکل در مورد سلاح‌های لیزری کورکننده (پروتکل چهارم) [1]

ماده ۱

استفاده از سلاح‌های لیزری که به طور خاص به عنوان تنها عملکرد جنگی یا یکی از عملکردهای برای ایجاد نابینا شدن دائمی در بینایی غیر بهبود یافته، یعنی به چشم غیر مسلح یا به چشم با دستگاه‌های تصحیح بینایی طراحی شده‌اند، ممنوع است. طرفین متعاهد چنین سلاح‌هایی را به هیچ کشور یا نهاد غیر دولتی انتقال نخواهند داد.

ماده ۲

در استفاده از سیستم‌های لیزری، طرف‌های معظم متعاهد باید تمام اقدامات احتیاطی ممکن را برای جلوگیری از بروز نابینایی دائمی نسبت به بینایی افزایش نیافته اتخاذ کنند. این اقدامات احتیاطی باید شامل آموزش نیروهای مسلح آنها و سایر اقدامات عملی باشد.

ماده ۳

کور کردن به عنوان یک اثر جانبی استفاده نظامی مشروع از سیستم‌های لیزری، از جمله سیستم‌های لیزری مورد استفاده در برابر تجهیزات نوری، مشمول ممنوعیت این پروتکل نمی‌شود.

ماده ۴

از نظر این پروتکل، نابینایی دائمی به معنای از دست دادن بینایی غیرقابل برگشت و غیرقابل اصلاح است که بدون چشم‌انداز بهبودی، به طور جدی ناتوان کننده است. معلولیت شدید

---

[1] Protocol on Blinding Laser Weapons (Protocol iv).

معادل بینایی کمتر از ۲۰۰/۲۰ آزمایش بینایی سنجی است که با هر دو چشم اندازه گیری می‌شود.

پروتکل مربوط به بقایای مواد منفجره از جنگ (پروتکل پنجم) [1]

طرفین معظم متعاهدین،

با اذعان به مشکلات جدی بشردوستانه پس از جنگ ناشی از بقایای مواد منفجره جنگ،

با آگاهی از لزوم انعقاد پروتکلی در مورد اقدامات اصلاحی پس از جنگ با ماهیت عمومی به منظور به حداقل رساندن خطرات و اثرات بقایای مواد منفجره جنگی،

و با تمایل به رسیدگی به اقدامات پیشگیرانه عمومی، از طریق بهترین شیوه های داوطلبانه مشخص شده در یک پیوست فنی برای بهبود قابلیت اطمینان مهمات، و در نتیجه به حداقل رساندن وقوع بقایای مواد منفجره جنگی،

به شرح زیر موافقت کردند:

ماده ۱: مقررات عمومی و دامنه کاربرد

۱- طرف‌های معظم متعاهد مطابق با منشور ملل متحد و قواعد حقوق بین‌الملل درگیری مسلحانه که در مورد آنها اعمال می‌شود، موافقت می‌کنند که به تعهدات مندرج در این پروتکل، عمل کرده و با همکاری سایر طرف‌های معظم متعاهد، خطرات و اثرات باقیمانده مواد منفجره جنگ را در شرایط پس از جنگ به حداقل برسانند.

۲ - این پروتکل در مورد بقایای مواد منفجره جنگ در سرزمین خشکی از جمله آبهای داخلی طرف‌های معظم متعاهد اعمال خواهد شد.

---

[1] Protocol on Explosive Remnants of War (Protocol V).

۳- این پروتکل در مورد شرایط ناشی از تعارضات مذکور در بندهای ۱ تا ۶ ماده ۱ مقاوله‌نامه که در ۲۱ دسامبر ۲۰۰۱ اصلاح شده است، اعمال خواهد شد.

۴ - مواد ۳، ۴، ۵ و ۸ این پروتکل در مورد بقایای مواد منفجره جنگ به غیر از بقایای مواد منفجره موجود از جنگ که در بند ۵ ماده ۲ این پروتکل تعریف شده است اعمال می‌شود.

ماده ۲: تعاریف

از نظر این پروتکل،

۱- مهمات منفجره به مهمات متعارف حاوی مواد منفجره، به استثنای مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر وسایلی است که در پروتکل دوم این مقاوله‌نامه تعریف شده در ۳ مه ۱۹۹۶ تعریف شده است.

۲- مهمات منفجر نشده به معنی مهمات انفجاری است که برای استفاده در یک درگیری مسلحانه آماده شده‌اند. ممکن است شلیک شده باشند، به حال خود رها شده باشند، پرتاب شده باشند یا پیش بینی شده است که باید منفجر شوند اما اینکار انجام این کار نشده است.

۳- مهمات منفجره رها شده به معنای مهمات منفجره‌ای است که در جریان درگیری مسلحانه استفاده نشده باشد، یا توسط یکی از طرفین درگیری مسلحانه رها شده باشد و دیگر تحت کنترل طرفی که آنها را رها کرده است، نباشند. مهمات منفجره رها شده ممکن است آماده، قابل انفجار، مسلح یا به شکل دیگری برای استفاده آماده شده باشند.

۴- بقایای مواد منفجره جنگی به معنای مهمات منفجر نشده و مهمات منفجره رها شده است.

۵- بقایای مواد منفجره باقی مانده از جنگ به معنی مهمات منفجره نشده و مهمات انفجاری رها شده است که قبل از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل در قلمرو طرف معظم متعاهد که وجود داشته است.

ماده ۳: پاکسازی، حذف، و انهدام بقایای انفجاری باقی مانده از جنگ

۱- هر طرف معظم متعاهد و طرف درگیر در نبرد مسلحانه باید مسئولیت‌های تعیین شده در این ماده را در رابطه با تمام بقایای مهمات انفجاری جنگ در قلمرو تحت کنترل خود بپذیرد. در مواردی

که استفاده کننده از مواد منفجره‌ای که به بقایای انفجاری جنگ تبدیل شده است، کنترل قلمرو را بر عهده ندارد، می‌بایست پس از پایان خصومت های فعال، در صورت امکان، از جمله کمکهای فنی، مالی، مادی یا منابع انسانی، به صورت دوجانبه یا از طریق یک شخص ثالث مورد توافق متقابل، از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد یا سایر سازمان‌های مربوطه، برای تسهیل علامت گذاری و پاکسازی، حذف یا تخریب چنین بقایای انفجاری جنگ را فراهم کند.

۲- پس از پایان دادن به خصومت‌های فعال و در اسرع وقت ممکن، هر طرف متعاهد و طرف درگیر در نبرد باید باقیمانده های انفجاری جنگی در قلمرو تحت کنترل خود را مشخص و پاکسازی، حذف یا نابود کند. به مناطقی که تحت تأثیر بقایای انفجاری جنگ قرار گرفته‌اند و طبق بند ۳ این ماده به عنوان خطری جدی انسانی ارزیابی شده‌اند، برای پاکسازی، حذف یا تخریب اولویت داده می‌شود.

۳- هر طرف معظم متعاهد و طرف درگیری مسلحانه باید اقدامات زیر را در سرزمین‌های تحت کنترل خود برای کاهش خطرات ناشی از بقایای مواد انفجاری جنگی انجام دهد:

الف) بررسی و ارزیابی تهدید ناشی از بقایای مواد انفجاری جنگی؛

ب) ارزیابی و اولویت بندی نیازها و امکان پذیر بودن علامت گذاری و پاکسازی، حذف و یا تخریب آن مهمات؛

ج) علامت گذاری و پاکسازی، حذف یا تخریب بقایای انفجاری جنگ؛

د) اقدامات مقتضی برای بسیج منابع در جهت انجام این فعالیت‌ها.

۴- در انجام فعالیت‌های فوق، طرف‌های متعاهد و طرف‌های درگیری مسلحانه باید استانداردهای بین‌المللی، از جمله استانداردهای بین‌المللی عملیات ضد مین را در نظر بگیرند.

۵- طرف‌های معظم متعاهد در صورت لزوم هم در روابط میان خود و هم با سایر کشورها، سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی مربوطه و سازمان‌های غیردولتی در زمینه ارائه کمکهای فنی، مالی، مادی و منابع انسانی از جمله، در شرایط مناسب، انجام عملیات مشترک لازم برای اجرای مقررات این ماده، همکاری خواهند کرد.

ماده ۴: ثبت، نگهداری و انتقال اطلاعات

۱- طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های درگیری مسلحانه باید تا آنجا که امکان پذیر است، اطلاعات مربوط به استفاده از مواد منفجره یا رها شده را ثبت و حفظ کنند تا به سرعت عملیات علامت گذاری و پاکسازی، حذف یا تخریب بقایای مهمات انفجاری جنگی، آموزش در مورد خطرات آنها و ارائه اطلاعات مربوطه به طرفی که کنترل منطقه را در دست دارد، و به جمعیت غیرنظامی در آن منطقه، تسهیل شود.

۲- طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های درگیری نبرد مسلحانه که از مواد منفجره‌ای که ممکن است به بقایای انفجاری جنگ تبدیل شده باشند، استفاده کرده یا آنها را رها کرده اند، بدون تأخیر پس از پایان خصومت‌های فعال، و تا آنجا که امکان پذیر است، با توجه به منافع امنیتی مشروع این طرف ها، این اطلاعات را به طرف یا طرف‌های کنترل کننده منطقه آسیب دیده، به صورت دوجانبه یا از طریق یک طرف ثالث مورد توافق متقابل از جمله سازمان ملل متحد یا، بر اساس درخواست، به سایر سازمان های مربوطه که طرف ارائه دهنده اطلاعات مطمئن است که آموزش خطرات و علامت گذاری و پاکسازی، حذف یا تخریب بقایای انفجاری جنگ را در منطقه آسیب دیده انجام می دهند یا انجام خواهند داد، در دسترس قرار می دهند.

۳- طرفین معظم متعاهد در ثبت، نگهداری و انتقال چنین اطلاعاتی باید به قسمت ۱ ضمیمه فنی توجه داشته باشند.

ماده ۵: سایر اقدامات احتیاطی برای حفاظت از جمعیت غیرنظامی، افراد غیرنظامی و اشیای غیرنظامی در برابر خطرات و اثرات باقیمانده های انفجاری جنگ

۱- طرف‌های معظم متعاهد و طرف‌های درگیری مسلحانه باید در قلمرو تحت کنترل خود که تحت تأثیر بقایای مواد انفجاری جنگی قرار دارد، تمام اقدامات احتیاطی ممکن را برای محافظت از جمعیت غیرنظامی، افراد غیرنظامی و اشیا غیرنظامی در مقابل خطرات و اثرات بقایای این انفجاری جنگی انجام دهند.

۲- اقدامات پیشگیرانه قابل اجرا، اقدامات پیشگیرانه ای است که با در نظر گرفتن تمام شرایط حاکم در آن زمان، از جمله ملاحظات انسانی و نظامی، قابل اجرا یا عملاً امکان پذیر می‌باشد. این اقدامات

احتیاطی ممکن است شامل هشدارها، آموزش مردم غیرنظامی در مورد خطرات آن مواد، علامت گذاری، حصار و نظارت بر مناطق تحت تأثیر بقایای انفجاری جنگی، همانطور که در قسمت ۲ ضمیمه فنی آمده است باشد.

ماده ۶: مقررات حفاظت از مأموریت ها و سازمان های بشردوستانه در برابر اثرات مواد منفجره باقی مانده از جنگ

۱- هر طرف معظم متعاهد و طرف درگیری مسلحانه باید:

الف) تا آنجا که امکان پذیر است، مأموریت ها و سازمان های بشردوستانه ای را که در منطقه تحت کنترل طرف متعاهد عالی یا طرف در درگیری مسلحانه و با رضایت آن طرف برای خنثی کردن اثرات باقیمانده های انفجاری جنگ، فعالیت می کنند یا خواهند کرد، همکاری کنند:

ب) در صورت درخواست چنین مأموریت یا سازمان بشردوستانه‌ای، تا آنجایی که امکان پذیر باشد، اطلاعاتی موجود در مورد مکان همه مواد منفجره باقی مانده از جنگ در سرزمینی که مأموریت یا سازمان بشردوستانه درخواست کننده در آن عملیات یا در حال فعالیت است، ارائه دهد.

۲- مفاد این ماده هیچ لطمه‌ای به حقوق بین‌المللی بشردوستانه یا سایر اسناد بین‌المللی که قابل اجرا هستند یا تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل متحد که سطح بالاتری از حمایت را فراهم می‌کنند، وارد نمی‌کند.

ماده ۷: کمک در رابطه با بقایای مواد منفجره موجود از جنگ

۱- هر یک از طرفین معظم متعاهدین این حق را دارد که در صورت اقتضا از سایر طرف‌های معظم متعاهد، از کشورهای غیر طرف و سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی ذیربط در مواجهه با مشکلات ناشی از بقایای مواد منفجره موجود از جنگ کمک خواسته و آنرا دریافت کند.

۲- هر یک از طرفین معظم متعاهد در موقعیتی که این کار را انجام دهد، در صورت لزوم و امکان‌پذیر، در برخورد با مشکلات ناشی از بقایای مواد منفجره موجود از جنگ کمک خواهد کرد. در انجام این

کار، طرف‌های معظم متعاهد، اهداف بشردوستانه این پروتکل و همچنین استانداردهای بین‌المللی از جمله استانداردهای بین‌المللی اقدام علیه مین را نیز در نظر خواهند گرفت.

ماده ۸: همکاری و مساعدت‌ها

۱- هر طرف معظم متعاهد که در شرایطی برای انجام این کار قرار دارد، برای علامت گذاری و پاکسازی، حذف یا نابودی بقایای انفجاری جنگ و برای آموزش مردم غیرنظامی در مورد خطرات و فعالیت‌های مرتبط با آن، از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی، منطقه‌ای یا ملی مربوطه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جوامع ملی صلیب سرخ و هلال احمر و فدراسیون بین‌المللی آنها، سازمان‌های غیر دولتی یا بر مبنای دوجانبه، همکاری و مساعدت خواهد کرد.

۲- هر یک از طرفین معظم متعاهد در موقعیتی که بتواند این همکاری و مساعدت‌ها را انجام دهد، برای مراقبت و توانبخشی و ادغام مجدد اجتماعی و اقتصادی قربانیان مواد منفجره باقیمانده جنگ نیز کمک خواهد کرد. اینچنین کمکها ممکن است از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد، سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی، منطقه‌ای یا ملی مربوطه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جمعیت های ملی صلیب سرخ و هلال احمر و فدراسیون بین‌المللی آنها، سازمان‌های غیر دولتی یا در یک مبنای دوجانبه، تسهیل شود.

۳- هر طرف معظم متعاهد که در موقعیت انجام این کار باشد، باید به صندوق های امانتی در سیستم سازمان ملل متحد و همچنین سایر صندوق‌های امانتی مربوطه برای تسهیل ارائه کمک تحت این پروتکل یاری رساند.

۴- هر یک از طرف‌های معظم متعاهد حق دارند در تبادل کامل در زمینه تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و تکنولوژیکی غیر از فناوری مربوط به سلاح که برای اجرای این پروتکل لازم است، شرکت کنند. طرف‌های متعاهد خود را موظف می‌دانند که این مبادلات را مطابق با قوانین ملی تسهیل کنند و محدودیت‌های نامناسب بر ارائه تجهیزات تصفیه و اطلاعات تکنولوژیکی مربوطه برای اهداف بشردوستانه اعمال نکنند.

۵- هر طرف متعاهد خود را متعهد می‌سازد تا اطلاعات مربوط به پایگاه های اطلاعاتی مربوط به عملیات پاکسازی مین‌ها که در سیستم سازمان ملل ایجاد شده است، به ویژه اطلاعات مربوط به ابزارهای مختلف و فن آوری های پاکسازی باقیمانده های انفجاری جنگ، لیست کارشناسان، آژانس های متخصص یا نقاط تماس ملی در زمینه پاکسازی باقیمانده های انفجاری جنگ و به صورت داوطلبانه، اطلاعات فنی در مورد انواع مربوطه از مواد منفجره را ارائه دهد.

۶- طرف‌های معظم متعاهد می توانند درخواست هایی برای کمک به همراه اطلاعات مربوطه را به سازمان ملل متحد، سایر نهادهای مناسب یا سایر کشورها ارائه دهند. این درخواست ها را می توان به دبیرکل سازمان ملل متحد ارسال کرد و او آنها را به تمام طرف‌های متعاهد و سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های غیر دولتی مربوطه ارسال می‌کند.

۷- در مورد درخواست‌هایی که به سازمان ملل فرستاده می‌شود، دبیرکل سازمان ملل متحد می‌تواند در حدود منابع موجود در اختیار خود، اقدامات لازم را برای ارزیابی وضعیت انجام دهد و در همکاری با طرف معظم متعاهد درخواست کننده و سایر طرف‌های معظم متعاهد با مسئولیت مندرج در ماده ۳ فوق، ارائه مناسب کمک‌ها را توصیه کند. دبیر کل همچنین می‌تواند به طرف‌های معظم متعاهد در مورد هر گونه ارزیابی و همچنین در مورد نوع و محدوده کمک مورد نیاز، از جمله مشارکت‌های احتمالی از صندوق‌های امانتی ایجاد شده در سیستم سازمان ملل متحد، گزارش دهد.

ماده ۹: اقدامات پیشگیرانه عمومی

۱- با در نظر گرفتن موقعیت‌ها و ظرفیت‌های مختلف، هر یک از طرفین متعاهد تشویق می‌شوند تا اقدامات پیشگیرانه عمومی را با هدف به حداقل رساندن وقوع بقایای مواد منفجره از جنگ، از جمله، اما نه محدود به، موارد اشاره شده در قسمت ۳ پیوست فنی انجام دهند.

۲- هر طرف معظم متعاهد می‌تواند به صورت داوطلبانه اطلاعات مربوط به تلاش‌ها برای ترویج و ایجاد بهترین شیوه‌ها در رابطه با بند ۱ این ماده را مبادله کند.

ماده ۱۰: رایزنی‌های طرفین معظم متعاهد

۱- طرفین معظم متعاهد خود را متعهد می‌دانند تا در مورد کلیه موضوعات مربوط به اجرای این پروتکل با یکدیگر مشورت و همکاری کنند. برای این منظور، کنفرانسی از طرف‌های معظم متعاهد بر اساس توافق اکثریت، اما حداقل از هجده طرف معظم متعاهد، تشکیل خواهد شد.

۲- وظیفه کنفرانس‌های طرفین معظم متعاهد شامل موارد زیر خواهد بود:

الف) بررسی وضعیت و عملکرد این پروتکل؛

ب) بررسی مسائل مربوط به اجرای ملی این پروتکل، از جمله گزارش ملی یا به روز رسانی آن به صورت سالانه؛

(ج) آمادگی برای کنفرانس‌های بازبینی.

۳- هزینه‌های کنفرانس طرف‌های معظم متعاهد بر اساس معیارهای ارزیابی سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، بر عهده طرف‌های معظم متعاهد و کشورهای غیر عضو شرکت کننده در کنفرانس خواهد بود.

ماده ۱۱: پذیرش

۱-هر طرف معظم متعاهد باید از نیروهای مسلح و سازمان‌ها یا ادارات مربوطه خود بخواهد که دستورالعمل‌های مناسب و روش‌های عملیاتی را صادر کرده و کارکنان خود را مطابق با مقررات مربوطه این پروتکل آموزش دهند.

۲- طرف‌های متعاهد خود را متعهد می‌سازند تا با یکدیگر مشورت کنند و از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد یا سایر روش‌های مناسب بین‌المللی با یکدیگر همکاری کنند تا هر مشکلی را که ممکن است در مورد تفسیر و استفاده از مقررات این پروتکل ایجاد شود، برطرف شود.

ضمیمه فنی پروتکل پنجم

این ضمیمه فنی شامل بهترین شیوه های پیشنهادی برای دستیابی به اهداف مندرج در مواد ۴، ۵ و ۹ این پروتکل است. این ضمیمه فنی توسط طرفین متعاهدین به شکل داوطلبانه اجرا خواهد شد.

۱- ثبت، ذخیره و انتشار اطلاعات مهمات منفجر نشده (UXO)[1] و مهمات منفجره رها شده (AXO)[2]

الف) ثبت اطلاعات: در رابطه با مهمات منفجره ای که ممکن است تبدیل به UXO شده باشند، یک کشور باید تلاش کند تا اطلاعات زیر را به دقت ممکن ثبت کند:

۱) محل مناطق مورد هدف با استفاده از مواد منفجره؛

۲) تعداد تقریبی مواد منفجره مورد استفاده به موجب مفاد بخش (۱) مذکور؛

۳) نوع و ماهیت مواد منفجره مورد استفاده به موجب مفاد بخش (۱) ؛

۴) محل کلی UXO های شناخته شده و احتمالی؛

ب) در صورتیکه یک کشور در جریان عملیات ملزم به رها کردن تسلیحات منفجره شده باشد، باید تلاش کند تا AXO را به شیوه‌ای ایمن نگهداری و اطلاعات مربوط به این تسلیحات را به شرح زیر ثبت کند:

۵) محل AXO؛

۶) مقدار تقریبی AXO در هر مکان خاص؛

۷) انواع AXO در هر مکان خاص.

---

[1] Unexploded Ordnance (UXO)
[2] Abandoned Explosive Ordnance (AXO)

(ج) انتشار اطلاعات: اطلاعات ثبت شده و ذخیره شده توسط یک کشور مطابق با بندهای (الف) و (ب) باید با در نظر گرفتن منافع امنیتی و سایر تعهدات کشور ارائه دهنده اطلاعات، مطابق با مفاد زیر منتشر شود:

۱) محتوا

در مورد UXO، اطلاعات منتشر شده باید شامل جزئیاتی در موارد زیر باشد:

۱) مکان کلی UXO شناخته شده و احتمالی؛

۲) انواع و تعداد تقریبی مواد منفجره مورد استفاده در مناطق مورد هدف؛

۳) روش شناسایی مواد منفجره از جمله رنگ، اندازه و شکل و سایر علائم مربوطه؛

۴) روش برای دفع ایمن مواد منفجره.

اطلاعات منتشر شده در AXO باید حاوی جزئیات زیر باشد:

۵) مکان AXO؛

۶ تعداد تقریبی AXO در هر سایت خاص؛

۷) انواع AXO در هر سایت خاص؛

۸) روش شناسایی AXO، از جمله رنگ، اندازه و شکل؛

۹) اطلاعات در مورد نوع و روش‌های بسته بندی برای AXO؛

۱۰) وضعیت آمادگی؛

۱۱) محل و ماهیت تله‌های انفجاری که در منطقه AXO وجود دارد.

۲) دریافت کننده: اطلاعات باید به طرف یا طرف‌هایی که کنترل قلمرو آسیب دیده را در اختیار دارند، و به آن اشخاص یا نهادهایی که کشور آزاد کننده مطمئن است در پاکسازی UXO یا AXO

در منطقه آسیب دیده، در آموزش جمعیت غیرنظامی در مورد خطرات UXO یا AXO مشارکت کرده و یا خواهد کرد، منتشر شود.

۳) مکانیسم: یک کشور باید در صورت امکان، از سازوکارهایی که در سطح بین‌المللی یا محلی برای انتشار اطلاعات ایجاد شده‌اند، مانند از طریق UNMAS[1]، IMSMA[2]، و سایر آژانس‌های حرفه‌ای، که توسط کشور آزاد کننده مناسب تشخیص داده شده است، استفاده کند.

۴) زمان: اطلاعات باید در اسرع وقت با در نظر گرفتن مواردی مانند هرگونه عملیات نظامی و بشردوستانه جاری در مناطق آسیب دیده، در دسترس بودن و قابل اعتماد بودن اطلاعات و مسائل امنیتی مربوطه منتشر شود.

۲- هشدارها، آموزش در مورد خطرات، علامت گذاری، حصار و نظارت

کلید واژه‌ها

الف) هشدارها ارائه دقیق اطلاعات احتیاطی به جمعیت غیرنظامی است که به منظور به حداقل رساندن خطرات ناشی از بقایای مواد منفجره جنگ در مناطق آسیب دیده، انجام می‌شود.

ب) آموزش خطرات به جمعیت غیرنظامی باید شامل برنامه‌های آموزش خطر برای تسهیل تبادل اطلاعات بین جوامع آسیب دیده، مقامات دولتی و سازمان‌های بشردوستانه باشد، به طوری که جوامع آسیب دیده از تهدید ناشی از مواد منفجره باقی مانده از جنگ مطلع شوند. برنامه های آموزش خطرات معمولاً یک فعالیت طولانی مدت هستند.

عناصر تشکیل دهنده بهترین عملکرد برای هشدارها و آموزش خطرات

ج) همه برنامه‌های هشدار دهنده و آموزش خطرات باید در صورت امکان استانداردهای ملی و بین‌المللی رایج از جمله استانداردهای بین‌المللی اقدام علیه مین را در نظر بگیرند.

---

[1] The United Nations Mine Action Service (UNMAS).

[2] Information Management System for Mind Action.

د) هشدارها و آموزش خطرات باید به جمعیت غیرنظامی آسیب دیده که شامل غیرنظامیانی است که در مناطق حاوی باقیمانده های انفجاری جنگ یا اطراف آن زندگی می کنند، و غیرنظامیانی که از چنین مناطق عبور می کنند، ارائه شود.

ه) هشدارها باید در اسرع وقت، بسته به زمینه و اطلاعات موجود داده شود. یک برنامه آموزش خطرات باید در اسرع وقت جایگزین برنامه هشدار دهنده شود. هشدارها و آموزش خطرات همیشه باید در اولین زمان ممکن به جوامع آسیب دیده ارائه شوند.

و) طرف‌های درگیری باید اشخاص ثالث مانند سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های غیردولتی را زمانی که منابع و مهارت‌های لازم برای ارائه آموزش خطرات کارآمد را در اختیار خود ندارند، به کار گیرند.

ز) طرف‌های درگیری باید در صورت امکان منابع اضافی را برای هشدارها و آموزش در مورد خطرات فراهم کنند. این موارد ممکن است شامل: ارائه پشتیبانی تدارکاتی، تولید مواد آموزشی مربوط به خطرات، حمایت مالی و اطلاعات نقشه برداری عمومی باشد.

علامت گذاری، حصارکشی و نظارت بر بقایای مواد منفجره مناطق تحت تاثیر جنگ

ح) در صورت امکان، در هر زمانی در طول یک درگیری و پس از آن، در مواردی که بقایای مواد منفجره جنگ وجود دارد، طرفین درگیری باید در اولین زمان ممکن و تا حد امکان اطمینان حاصل کنند که مناطق حاوی بقایای مواد منفجره از جنگ علامت‌گذاری، حصارکشی و نظارت می‌شود تا از دور نگهداشت مؤثر غیرنظامیان، مطابق با مقررات زیر اطمینان حاصل شود.

و) باید علائم هشدار دهنده بر اساس روش‌های علامت گذاری شناخته شده توسط جامعه آسیب دیده در علامت گذاری مناطقی که مشکوک به خطر هستند، استفاده شود. نشانه‌ها و سایر نشانه‌های مرزی مناطق خطرناک باید تا آنجا که ممکن است قابل مشاهده، قابل خواندن، با دوام و مقاوم در برابر اثرات محیطی باشند و باید به وضوح مشخص کنند که کدام طرف از مرز مشخص شده در بقایای انفجاری منطقه آسیب دیده جنگ قرار دارد و کدام طرف امن است.

ز) یک ساختار مناسب باید با مسئولیت نظارت و نگهداری سیستم‌های علامت گذاری دائمی و موقت، ادغام شده با برنامه های آموزش خطر ملی و محلی ایجاد شود.

۳ – مقررات پیشگیرنده عمومی

کشورهای تولید کننده یا تهیه کننده مهمات انفجاری باید تا حد امکان و در حد مقتضی تلاش کنند تا اطمینان حاصل شود که اقدامات زیر در طول چرخه حیات مهمات منفجره اجرا شده و رعایت می‌شود.

الف) مدیریت ساخت مهمات:

۱) فرآیندهای تولید باید بگونه‌ای طراحی شوند که حداکثر قابلیت اطمینان مهمات را به دست آورند؛

۲) فرآیندهای تولید باید تحت اقدامات کنترل کیفیت گواهی شده باشند؛

۳) در طول تولید مهمات منفجره، استانداردهای تضمین کیفیت گواهی شده که در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شده‌اند ، باید اعمال شوند؛

۴) آزمایش پذیرش (آن مهمات) باید از طریق آزمایش آتش زنده در طیف وسیعی از شرایط یا از طریق سایر روش‌های معتبر انجام شود؛

۵) در جریان تعاملات و انتقال مهمات انفجاری باید استانداردهای قابل اطمینان بالا رعایت شود.

ب) مدیریت مهمات

به منظور اطمینان از بهترین قابلیت قابل اعتماد بلند مدت ممکن تولیدات مهمات منفجره، کشورها تشویق می‌شوند که با توجه به ذخیره سازی، حمل و نقل، ذخیره سازی در میدان و جابجایی‌ها، مطابق با دستورالعمل زیر، از بهترین هنجارها و روشهای عملیاتی استفاده کنند.

۱) در صورت لزوم، مهمات منفجره باید در تاسیسات امن یا ظروف مناسب که از مهمات منفجره و اجزای آن در فضای کنترل شده محافظت می‌کند ، نگهداری شود؛

۲) یک کشور باید مهمات منفجره را به سمت، و از تأسیسات تولید، تأسیسات ذخیره سازی و میدان بگونه‌ای حمل کند که آسیب به مهمات انفجاری به حداقل برسد؛

۳) در صورت لزوم، کشور باید از ظروف مناسب و محیط های کنترل شده برای ذخیره سازی و حمل و نقل مواد منفجره استفاده کند؛

۴) خطر انفجار در انبارها باید با استفاده از ترتیبات ذخیره سازی مناسب به حداقل برسد؛

۵) کشورها باید روش‌های ثبت، ردیابی و آزمایش مهمات انفجاری مناسب را اعمال کنند، که باید شامل اطلاعات مربوط به تاریخ ساخت هر تعداد، مکان‌ها یا دسته مهمات انفجاری، و اطلاعات مربوط به محل نگهداری مهمات انفجاری و شرایط نگهداری آنها، و اینکه در معرض چه عوامل محیطی قرار دارند، باشد؛

۶) در صورت لزوم، ذخایر مواد منفجره باید به طور دوره‌ای از آزمایشات آتش سوزی واقعی برای اطمینان از عملکرد مطلوب مهمات برخوردار باشند؛

۷) مجموعه های فرعی از ذخایر مواد منفجره باید در صورت لزوم از آزمایشات آزمایشگاهی برای اطمینان از عملکرد مطلوب مهمات برخوردار باشند؛

۸) در صورت لزوم، به منظور حفظ قابلیت اطمینان مهمات منفجره ذخیره شده، اقدامات مناسب، شامل تنظیم مدت زمان ماندگاری مورد انتظار مهمات، به دنبال نتیجه اطلاعات به دست آمده از طریق ورود به سیستم، ردیابی و روش‌های آزمایش، انجام شود.

ج) آموزش‌ها

آموزش‌های مناسب برای همه کارکنان درگیر جابجایی، حمل و نقل و استفاده از مواد منفجره یک عامل مهم در تلاش برای اطمینان از عملکرد قابل اعتماد آن به عنوان هدف است. بنابراین

کشورها باید برنامه‌های آموزشی مناسب را اتخاذ تا اطمینان حاصل شود که کارکنان مزبور به درستی در رابطه با مهمات که باید با آنها برخورد کنند، آموزش داده می‌شوند.

د) انتقال

کشوری که قصد دارد مهمات انفجاری را به کشور دیگری که قبلاً آن نوع مهمات انفجاری را در اختیار نداشته است، منتقل کند، باید تلاش کند تا اطمینان حاصل شود که کشور پذیرنده توانایی ذخیره، نگهداری و استفاده صحیح از آن مهمات انفجاری را دارد.

ه) تولیدات آینده

یک کشور باید روش‌ها و ابزارهای بهبود قابلیت اطمینان از تسلیحات انفجاری که قصد دارد تولید یا تهیه کند را با هدف دستیابی به بالاترین قابلیت اطمینان ممکن بررسی کند.

مقاوله‌نامه منع استفاده،
انباشت، تولید و انتقال
مین‌های ضد نفر و انهدام آنها

پیش‌زمینه‌های شکل گیری مقاوله‌نامه منع استفاده، انباشت، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر و انهدام آنها[1]

مقاوله‌نامه منع استفاده، انباشت، تولید و انتقال مین‌های ضدنفر و انهدام آنها[2] که به عنوان مقاوله‌نامه آتاوا یا معاهده ممنوعیت مین شناخته می‌شود، نتیجه رهبری کانادا و همکاری این کشور با کارزار بین‌المللی برای ممنوعیت مین‌های زمینی بود. در سال ۱۹۹۲، شش سازمان غیردولتی یک کارزار آگاهی بخش با هدف ممنوعیت مین های زمینی در سراسر جهان را راه اندازی کردند. در اکتبر ۱۹۹۶، در اولین کنفرانس آتاوا، وزیر امور خارجه کانادا، آقای لوید اکسورتی[3]، ابداعی را که به فرآیند آتاوا موسوم است آغاز کرد که منجر به تصویب مقاوله‌نامه منع مین‌های ضد نفر شد که توسط ۱۲۲ کشور در دومین کنفرانس آتاوا در دسامبر ۱۹۹۷ امضا شد. فرایند آتاوا یک ابتکار نوآورانه و بی سابقه بود که مشارکت استراتژیک بین کشورها، سازمان‌های غیردولتی، گروه‌های بین‌المللی و سازمان ملل بود را با خود به همراه داشت.

مین‌های ضد نفر افزاره‌هایی هستند که برای انفجار در مجاورت یا در تماس با انسان طراحی شده‌اند. از نقطه نظر هزینه تولید، آنها ارزان هستند و از زمان جنگ جهانی دوم به طور گسترده در درگیری‌های مختلف مانند جنگ ویتنام، جنگ کره و جنگ خلیج فارس مورد استفاده قرار گرفته‌اند. همچنین در طول جنگ سرد، بسیاری از کشورها در امتداد مرزهای خود میادین مین گذاری شده بوجود آوردند.

این مین ها حتی بعد از اینکه ارتش‌ها عقب نشینی می‌کنند، همچنان غیرنظامیان را قربانی می‌کنند. به عنوان مثال، کامبوج بیش از هر کشور دیگری دارای مین‌های زمینی و باقیمانده‌های انفجاری جنگ است که در خاک آن دفن شده است. تخمین زده می‌شود که شش میلیون مین در کامبوج دفن شده‌اند، اما به دلیل فقدان سوابق قابل اعتماد (سربازانی که این مین‌ها را کار گذاشته‌اند معمولا

---

[1] کلیه مطالب این مقدمه از دایره المعارف کانادایی ترجمه و استخراج شده است. نگاه کنید به
Maude-Immanuelle Lambert, Ottawa Treaty, The Canadian Encyclopedia, last edited 15 may 2017.

[2] Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production, and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction (Anti-Personnel Mine Ban Convention). Oslo, 18 September 1997.

[3] Lloyd Axworthy

هیچ سوابقی از محل آنها ندارند)، نمی‌توان آنها را به راحتی پیدا کرد. کامبوج یکی از بالاترین میزان معلولیت‌های جسمی در هر کشور در جهان را به دلیل وجود همین مین‌ها دارد. از سال ۱۹۷۹، مین‌ها ۶۵۰۰۰ کامبوجی را کشته یا زخمی کرده اند که نیمی از آنها کودکان بوده‌اند.

در اکتبر سال ۱۹۹۲، شش سازمان غیردولتی و بین‌المللی شامل دیده بان حقوق بشر، گروه مشاوره‌ای مین‌ها، بنیاد جانبازان جنگ ویتنام آمریکا، پزشکان برای حقوق بشر، سازمان بین‌المللی معلولیت، و پزشکان بین‌المللی، یک کارزار بین‌المللی برای ممنوعیت مین‌های ضد نفر را راه اندازی کردند. در طول سال ۱۹۹۳، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سازمان‌های غیر دولتی مختلف چندین کنفرانس و جلسه برگزار کردند تا بهترین راه‌های کمک به قربانیان مین‌های زمینی را تعیین کنند و استراتژی برای یک کارزار بین‌المللی را که منجر به ممنوعیت مین‌های ضد نفر شود، توسعه دهند.

در دسامبر ۱۹۹۳، مجمع عمومی سازمان ملل متحد قطعنامه‌ای را تصویب کرد که در آن خواستار تمدید مقاوله‌نامه سال ۱۹۸۰ در مورد ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های استفاده از برخی سلاح‌های متعارف، همراه با قطعنامه دیگری که خواستار توقف صادرات مین‌های ضد نفر بود، شد. برخی از کشورها مانند ایتالیا، بریتانیا، بلژیک و ایرلند برای ممنوعیت مین‌های ضد نفر مبارزه کردند، در حالی که برخی دیگر مانند اسپانیا، آرژانتین، آلمان، اسرائیل، جمهوری چک و روسیه صادرات آنها را متوقف کردند. آفریقای جنوبی صادرات چنین مین‌هایی را ممنوع کرد، در حالی که کامبوج واردات و نصب آنها را ممنوع کرد.

در مارس ۱۹۹۵، بلژیک اولین کشوری بود که قانون استفاده، تولید، خرید، فروش و انتقال مین‌های ضد نفر را تصویب کرد. پس از آن چندین کشور اروپایی دیگر از این روش پیروی کردند و انباشت معادن خود را نابود کردند. مانند فرانسه و سوئیس، کانادا نیز در ژانویه ۱۹۹۶، توقف استفاده، تولید، تجارت و صادرات مین‌های ضد نفر را اعلام کرد.

در سطح بین‌المللی، بحث و گفتگوها ادامه یافت، اما به سرعت مشخص شد که در مورد اقداماتی که باید برای مبارزه با مین‌های ضد نفر برداشته شود، اتفاق نظر وجود ندارد. در کنفرانس وین در سپتامبر ۱۹۹۵، کشورها نتوانستند با تمدید مقاوله‌نامه ۱۹۸۰ موافقت کنند و چند ماه بعد، در ماه می ۱۹۹۶، در کنفرانس ژنو که توسط سازمان ملل متحد برگزار شد، باز هم این توافق‌ها تکرار شد. اگرچه پروتکل دوم مقاوله‌نامه سال ۱۹۸۰ (پروتکل ممنوعیت یا محدودیت استفاده از مین‌ها، تله‌های انفجاری و

سایر افزاره‌ها) در این جلسه اصلاح شد و تغییرات ایجاد کرد، اما با ممنوعیت کامل مین‌های ضد نفر فاصله زیادی داشت. با این حال، حدود ۴۰ کشور شامل کانادا در ژنو از چنین ممنوعیتی در قبال مین‌های ضد نفر حمایت کردند. با پایان کنفرانس، هیئت کانادایی متوجه شد که کارزار ممنوعیت بین‌المللی در خطر از بین رفتن است، تصمیم گرفت رهبری آن را بر عهده بگیرد و اعلام کرد که کنفرانس دیگری باید قبل از پایان سال برگزار شود. این کنفرانس کشورهای طرفدار ممنوعیت مین‌های ضد نفر را گرد هم می‌آورد و هدف آن تدوین استراتژی برای متعهد ساختن جامعه بین‌المللی به ممنوعیت استفاده، تولید و فروش مین‌های ضد نفر بود.

این کنفرانس از ۳ تا ۵ اکتبر ۱۹۹۶ در آتاوا برگزار شد. هرچند که با عنوان رسمی "کنفرانس استراتژی بین‌المللی: به سوی ممنوعیت جهانی مین‌های ضد نفر" موسوم است، اما معمولا به عنوان "کنفرانس ۱۹۹۶" یا "اولین کنفرانس آتاوا" از آن یاد می‌شود. این نشست با حضور ۵۰ کشور شرکت کننده، ۲۴ ناظر و سازمان‌های بین‌المللی متعددی برگزار شد. اگرچه هیچ سند رسمی از این کنفرانس بیرون نیامد، اما چارچوب کلی "فرآیند آتاوا" را ایجاد کرد که در نهایت منجر به یک توافقنامه بین‌المللی الزام‌آور قانونی برای ممنوعیت مین‌های ضد نفر شد. در جلسه پایانی این کنفرانس وزیر امور خارجه کانادا از همه کشورها خواست تا قبل از پایان سال ۱۹۹۷ برای امضای چنین توافقی به آتاوا بازگردند. این طرح کانادایی مورد حمایت رئیس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دبیر کل سازمان ملل متحد قرار گرفت.

طی هفته‌های بعد، تلاش‌های دیپلماتیک فعالی در جریان بود که منجر به تشکیل جلسه‌ای با نمایندگان ۱۱۱ کشور در وین در فوریه ۱۹۹۷ شد تا در مورد اولین پیش‌نویس معاهده‌ای که توسط دولت اتریش تهیه شده بود، بحث کند. در ژوئن ۱۹۹۷، در کنفرانس بین‌المللی ممنوعیت جهانی مین‌های ضد نفر، در بروکسل، ۹۷ کشور از ۱۵۴ کشور شرکت کننده "بیانیه بروکسل" را امضا کردند که در آن بر اهمیت گنجاندن عناصر زیر در معاهده‌ای برای ممنوعیت مین های ضد نفر تاکید شد.

۱) ممنوعیت جامع استفاده، انباشت، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر.

۲) انهدام تمام مین‌های ضد نفر انباشت و پاکسازی شده.

۳) همکاری و کمک بین‌المللی در زمینه پاکسازی مین در کشورهای آسیب دیده.

متن نهایی معاهده در ۱۸ سپتامبر ۱۹۹۷ در اسلو، نروژ در پایان یک کنفرانس سه هفته‌ای به تصویب رسید و برای امضا در دومین کنفرانس آتاوا در ۳ و ۴ دسامبر همان سال باز شد.

بدین ترتیب فرآیند آتاوا در همان شهری که ۱۴ ماه پیش از آن آغاز شده بود، پایان یافت. در مجموع، ۱۲۲ کشور مقاوله‌نامه ممنوعیت استفاده، انباشت، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر و انهدام آنها را امضا کردند. مقاوله‌نامه در ۱ مارس ۱۹۹۹ لازم‌الاجرا شد. از سال ۲۰۱۷، یعنی ۲۰ سال پس از تصویب، ۱۶۲ کشورها معاهده آتاوا را تصویب کرده اند و ۳۰ کشوری که زمانی به شدت مین گذاری شده بودند، اکنون فاقد مین‌های ضد نفر محسوب می‌شوند. اما تعدادی از کشورها هنوز عملیات مین زدایی گسترده ای را انجام دارند، در حالی که برخی دیگر در تلاش‌های مین زدایی خود از برنامه عقب مانده اند. تا سال ۲۰۱۵، تخمین زده شد که روزانه نزدیک به ۱۸ کشته یا جراحت ناشی از انفجار مین یا مواد منفجره باقی مانده از جنگ در جهان رخ می دهد و هنوز در بیش از ۶۰ کشور به عملیات پاکسازی مین نیاز است. علاوه بر این، تا سال ۲۰۱۶، بیش از ۳۵ کشور، از جمله برخی از بزرگترین تولیدکنندگان معادن جهان، مانند ایالات متحده، چین و روسیه، هنوز معاهده آتاوا را امضا نکرده بودند.

کمپین بین‌المللی برای ممنوعیت مین‌های زمینی پیشرفت تلاش‌های پاکسازی مین را در سراسر جهان نظارت می‌کند. عملیات مین زدایی هم توسط سازمان‌های غیردولتی، مانند گروه مشاوره مین‌ها و گروهی از شرکت‌هایی که در پاکسازی مین‌های زمینی و مناطق نبرد تخصص دارند، انجام می‌شود. کانادایی‌ها همچنین بنیاد مین‌های زمینی کانادا را تأسیس کرده‌اند که از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۸، تعداد ۹۱ پروژه را در ۱۳ کشور انجام دادند، تعدادی سگ مین یابی را آموزش داد و ۴ میلیون دلار بودجه جمع آوری کردند. در سال ۲۰۱۴، کشورهایی که پیمان آتاوا را امضا کردند، هدف خود را از بین بردن کامل مین‌های زمینی تا سال ۲۰۲۵ تعیین کردند.

در خاتمه، کارزاری توسط سازمان‌های غیردولتی مختلف برای ممنوعیت مین‌های ضد نفر شکل گرفته شده است، که نه تنها نمونه خوبی از بسیج بین‌المللی بر حول محور یک موضوع بشردوستانه، بلکه همچنین رهبری کانادا در صحنه جهانی در دوران پس از جنگ سرد است. فرآیند آتاوا تغییری را در نقش سازمان‌های غیردولتی در بحث‌های دیپلماتیک نشان داد. در حالی که این سازمان‌ها به طور سنتی فقط نقش مشاوره‌ای ایفا می‌کردند، در فرآیند آتاوا شرکت کنندگان فعال در کنفرانس‌ها شدند و صدای خود را در میز مذاکرات به گوش مردم و جهانیان رساندند.

متن مقاوله‌نامه منع استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر و انهدام آنها، ۱۹۹۷

مقدمه

کشورهای عضو،

با تصمیم به پایان دادن به رنج و تلفات ناشی از مین‌های ضد نفر، که هر هفته صدها نفر، عمدتاً غیرنظامیان بیگناه و بی دفاع و بویژه کودکان را می‌کشند یا معلول می‌کنند، مانع توسعه و بازسازی اقتصادی می‌شوند، مانع از بازگشت پناهندگان و آوارگان داخلی به کشور می‌شوند، و پیامدهای جدی دیگری برای سالها به دنبال می‌آورند،

با اعتقاد بر این که لازم است حداکثر تلاش خود را برای کمک به شیوه ای کارآمد و هماهنگ برای رویارویی با چالش حذف مین های ضد نفر مستقر در سراسر جهان و اطمینان از انهدام آنها انجام دهند،

مراقبت و توانبخشی از جمله همگرایی مجدد اجتماعی و اقتصادی قربانیان مین،

با اذعان به اینکه ممنوعیت کامل مین های ضد نفر یک اقدام مهم برای اعتماد سازی خواهد بود،

با استقبال از تصویب پروتکل مربوط به ممنوعیت یا محدودیت استفاده از مین‌ها، تله‌های انفجاری و سایر افزاره‌ها، به گونه ای که در ۳ مه ۱۹۹۶ اصلاح شده است، که به مقاوله‌نامه مربوط به ممنوعیت یا محدودیت استفاده از برخی سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد مضر یا دارای اثرات غیرمتمایز تلقی شوند، پیوسته است، و خواستار صدور زودهنگام این پروتکل توسط تمام دولت هایی که هنوز این کار را نکرده اند،

همچنین با استقبال از قطعنامه ۵۱/س۴۵ مجمع عمومی سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۹۶ که از همه کشورها درخواست می‌کند به جدیت یک توافقنامه بین‌المللی مؤثر و الزام‌آور برای ممنوعیت استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر را دنبال کنند،

و همچنین از اقدامات اتخاذ شده در مورد سالهای گذشته، چه به صورت یکجانبه و چه چند جانبه، با هدف ممنوعیت، محدود کردن یا تعلیق استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر،

با تأکید بر نقش وجدان عمومی در ترویج اصول انسانیت، که درخواست ممنوعیت کامل مین های ضد نفر را داشته‌اند، و با شناخت تلاش‌هایی که جنبش بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، کارزار بین‌المللی ممنوعیت مین‌های زمینی و بسیاری از سازمان‌های غیر دولتی دیگر در سراسر جهان برای این منظور انجام داده اند،

با یادآوری بیانیه آتاوا در ۵ اکتبر ۱۹۹۶ و بیانیه بروکسل در ۲۷ ژوئن ۱۹۹۷، جامعه بین‌المللی را به مذاکره درباره یک توافقنامه بین‌المللی و قانونی الزام‌آور مبنی بر ممنوعیت استفاده، انباشت، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر فرا می‌خواند،

با تاکید بر اهمیت جلب پیوستن همه کشورها به این مقاوله‌نامه، و مصمم به تلاش جدی برای ارتقای جهانی شدن آن در همه مجامع مربوطه از جمله، از جمله، سازمان ملل، کنفرانس خلع سلاح، سازمان‌های منطقه‌ای و گروه‌ها، و بررسی کنفرانس‌های بازبینی مقاوله‌نامه ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های استفاده از برخی سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد زیان‌آور یا دارای تأثیرات غیرمجاز تلقی شوند،

با استناد به اصل حقوق بین‌الملل بشردوستانه که حق طرفین درگیری مسلحانه برای انتخاب روش‌ها یا ابزار جنگ بی حد و حصر نیست، و برمبنای ممنوعیت استفاده در درگیری‌های مسلحانه از سلاح‌ها، گلوله‌ها و مواد و روش‌های جنگ که بگونه‌ای است که باعث آسیب‌های بیش از حد یا رنج های غیرضروری شود و بر مبنای اینکه باید بین غیرنظامیان و جنگجویان تمایز قائل شوند،

برای اصول زیر توافق کرده‌اند:

ماده ۱ - تعهدات عمومی

۱-هر کشور عضو متعهد می‌شود که هرگز و تحت هیچ شرایطی:

الف) از مین‌های ضد نفر استفاده نکند؛

ب) به طور مستقیم یا غیرمستقیم، مین‌های ضد نفر را توسعه، تولید، کسب، انبار نکند، نگه ندارد، و یا به هر کسی انتقال ندهد؛

ج) کمک به، تشویق یا ترغیب هر کسی به انجام هر فعالیتی که براساس این مقاوله‌نامه برای یک کشور عضو ممنوع است.

۲- هر کشور عضو متعهد می‌شود که مطابق با مقررات این مقاوله‌نامه، همه مین‌های ضد نفر را نابود کرده، و یا از تخریب آنها اطمینان حاصل کند.

ماده ۲ - تعاریف

۱- «مین ضد نفر» به معنای مینی است که بگونه‌ای طراحی شده است که در اثر حضور، مجاورت یا تماس یک فرد منفجر شود و باعث ناتوانی، مجروح شدن یا کشته شدن یک یا چند نفر شود. مین‌هایی که برای منفجر شدن با حضور، مجاورت یا تماس وسیله نقلیه بر خلاف یک شخص طراحی شده‌اند که مجهز به وسایل ضد جابجایی هستند، به دلیل مجهز بودن، مین‌های ضد نفر محسوب نمی‌شوند.

۲-«مین» به معنی مهماتی است که برای قرار گرفتن در زیر، روی سطح یا نزدیک زمین یا سطح دیگری طراحی شده و در اثر حضور، نزدیکی یا تماس یک فرد یا وسیله نقلیه منفجر می‌شود.

۳-"تجهیزات ضد دستکاری" به معنای وسیله‌ای است که برای محافظت از مین در نظر گرفته شده است و بخشی از مین، متصل به آن، یا زیر مین است و هنگامی که تلاش برای دستکاری یا ایجاد مزاحمت عمدی در مین صورت می گیرد، فعال می‌شود.

۴- "انتقال" علاوه بر جابجایی فیزیکی مین‌های ضد نفر به داخل یا از قلمرو ملی، انتقال مالکیت و کنترل مین‌ها را نیز شامل می‌شود، اما شامل انتقال قلمرو حاوی مین‌های ضد نفر مستقر نیست.

۵-«منطقه مین گذاری شده» یعنی منطقه‌ای که به دلیل وجود، و یا مشکوک بودن مین خطرناک است.

ماده ۳ - استثنائات

۱-علیرغم تعهدات عمومی مندرج در ماده ۱، نگهداری یا انتقال تعدادی مین ضد نفر برای توسعه و آموزش تکنیک های کشف مین، پاکسازی مین یا مین زدایی مجاز است. مقدار این معادن نباید از حداقل تعداد مطلقاً لازم برای اهداف فوق تجاوز کند.

۲- انتقال مین‌های ضد نفر به منظور انهدام مجاز است.

ماده ۴ - انهدام مین‌های ذخیره شده ضد نفر

به استثنای آنچه در ماده ۳ مقرر شده است، هر کشور عضو متعهد می‌شود که تمام ذخایر مین‌های ضد نفر که در اختیار و یا تحت کنترل یا صلاحیت خود قرار دارد را به زودی و در ظرف کمتر از چهار سال پس از به اجرا درآمدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو از بین ببرد، و یا اینکه از بین بردن آن را تضمین کند.

ماده ۵ - انهدام مین‌های ضد نفر در مناطق مین گذاری شده

۱- هر کشور عضو متعهد می‌شود تا هرچه زودتر و در ظرف کمتر از ده سال پس از به اجرا درآمدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو، تمام مین‌های ضد نفررا در مناطق مین گذاری شده تحت صلاحیت یا کنترل خود از بین ببرد یا از بین بردن آنها را تضمین کند.

۲- هر کشور عضو باید تمام تلاش خود را برای شناسایی تمام مناطقی که تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارند و در آنها مین‌های ضد نفر قرار دارند بکار گیرد و باید در اسرع وقت اطمینان حاصل کند که تمام مین‌های ضد نفر در مناطق مین گذاری شده تحت صلاحیت یا کنترل آن به صورت شناسایی شده، تحت نظارت درآید، و با حصار کشی یا سایر وسایل محافظت شوند تا از دور نگه داشتن موثر غیرنظامیان تا زمانی که تمام مین‌های ضد نفر موجود در آنها نابود شوند، اطمینان حاصل شود. علامت گذاری حداقل باید مطابق با استانداردهای مندرج در پروتکل ممنوعیت یا محدودیت استفاده از مین ها، تله های انفجاری و سایر وسایل، اصلاح شده در ۳ مه ۱۹۹۶، ضمیمه مقاوله‌نامه ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های استفاده از تسلیحات متعارف خاصی که ممکن است بیش از حد آسیب رسان یا دارای اثرات نامشخص تلقی شوند، انجام گیرد..

۳- اگر یک کشور عضو معتقد باشد که قادر به نابود کردن یا تضمین تخریب تمام مین‌های ضد نفر مذکور در بند ۱ در مدت زمان مذکور نیست، می‌تواند درخواست خود را به جلسه کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری برای تمدید مهلت تکمیل تخریب چنین مین‌های ضد نفر به مدت حداکثر ده سال ارائه دهد.

۴-هر درخواست باید شامل موارد زیر باشد:

الف) مدت تمدید پیشنهادی؛

ب) توضیح دقیق دلایل تمدید پیشنهادی، از جمله:

(۱) آماده سازی و وضعیت کارهای انجام شده تحت برنامه‌های ملی مین زدایی؛
(۲) ابزار مالی و فنی در دسترس کشور عضو برای انهدام همه مین‌های ضد نفر؛
۳) شرایطی که توانایی کشور عضو را برای انهدام همه مین‌های ضد نفر در مناطق مین‌گذاری شده مختل می‌کند.

ج) پیامدهای بشردوستانه، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی گسترش؛
د) هر گونه اطلاعات دیگر مربوط به درخواست تمدید پیشنهادی.

۵- اجلاس کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری، با در نظر گرفتن مفاد مندرج در پاراگراف ۴ درخواست را ارزیابی کرده و با اکثریت آراء کشورهای عضو حاضر و رای دهنده تصمیم می‌گیرد که آیا درخواست برای تمدید دوره رای دهند یا خیر.

۶- این تمدید می‌تواند پس از ارائه درخواست جدید مطابق با پاراگراف‌های ۳، ۴ و ۵ این ماده، تمدید شود. در درخواست تمدید دوره جدید، یک کشور عضو باید اطلاعات مقتضی مربوط به آنچه که در دوره تمدید قبلی به موجب این ماده انجام شده است، ارائه دهد.

ماده ۶ - همکاری‌ها و مساعدت‌های بین‌المللی

۱- در اجرای تعهدات خود به موجب این مقاوله‌نامه، هر کشور عضو حق دارد تا حد امکان از سایر کشورهای عضو درخواست کمک کرده و در صورت امکان، کمک بگیرد.

۲ - هر کشور عضو متعهد می‌شود که در تبادل کامل تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و فناوری مربوط به اجرای این مقاوله‌نامه مشارکت کند و حق مشارکت در تبادل کامل تجهیزات را خواهد داشت. کشورهای عضو نباید محدودیت‌های بی موردی را برای تأمین تجهیزات پاکسازی مین و اطلاعات فنآوری مرتبط با اهداف بشردوستانه اعمال کنند.

۳- هر کشور عضو در موقعیتی برای انجام این کار باید برای مراقبت و توانبخشی و ادغام مجدد اجتماعی و اقتصادی قربانیان مین و برنامه‌های آگاهی رسانی درباره مین‌ها کمک کند. چنین کمکی می‌تواند از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد، سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی، منطقه‌ای یا ملی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جمعیت‌های ملی صلیب سرخ و هلال احمر و فدراسیون بین‌المللی آنها، سازمان‌های غیردولتی یا به صورت دوجانبه باشد.

۴- هر کشور عضو در موقعیتی برای انجام این کار باید برای پاکسازی مین و فعالیت‌های مرتبط به آنها کمک کند. چنین کمکهایی ممکن است از طریق سیستم سازمان ملل، سازمان‌ها یا مؤسسات بین‌المللی یا منطقه‌ای، سازمان‌ها یا مؤسسات غیردولتی، یا به صورت دوجانبه یا با کمک به صندوق امانی داوطلبانه سازمان ملل متحد برای کمک در پاکسازی مین، یا سایر صندوق‌های منطقه‌ای که با مین زدایی سروکار دارند، انجام شود.

۵-هر کشور عضو در موقعیتی برای انجام این کار باید برای انهدام مین‌های ذخیره شده ضد نفر کمک کند.

۶ - هر کشور عضو متعهد می‌شود که اطلاعاتی را به پایگاه داده پاکسازی مین ایجاد شده در سیستم سازمان ملل متحد، بویژه اطلاعات مربوط به ابزارها و فناوری‌های مختلف پاکسازی مین، و فهرست کارشناسان، آژانس‌های متخصص یا نقاط تماس ملی در پاکسازی مین، ارائه دهد.

۷- کشورهای عضو می‌توانند از سازمان ملل متحد، سازمان‌های منطقه‌ای، سایر کشورهای عضو یا دیگر مجامع بین‌المللی دولتی یا غیر دولتی ذیصلاح درخواست کنند تا به مقامات خود در تدوین برنامه ملی مین‌زدایی کمک کنند، از جمله:

الف) میزان و دامنه مشکل مین ضد نفر؛

ب) منابع مالی، فناوری و انسانی مورد نیاز برای اجرای برنامه؛

ج) تعداد تخمینی سالهای لازم برای انهدام همه مین‌های ضد نفر در مناطق مین گذاری شده تحت صلاحیت یا کنترل کشور عضو مربوطه؛

د) فعالیت‌های آگاهی رسانی درباره مین‌ها برای کاهش بروز صدمات یا مرگ و میر ناشی از آنها؛

ه) کمک به قربانیان مین؛

و) رابطه بین کشور عضو مربوط و نهادهای کشوری، بین دولتی یا غیر دولتی مربوطه که در اجرای برنامه فعالیت خواهند کرد.

۸ - هر کشور عضوی که طبق مفاد این ماده کمک می‌رساند، یا آنرا دریافت می‌کند، باید با هدف اطمینان از اجرای کامل و سریع برنامه‌های کمک مورد توافق همکاری کند.

ماده ۷ - اقدامات مربوط به شفافیت

۱-هر کشور عضو باید در اسرع وقت و در هر صورت حداکثر ۱۸۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو، به دبیرکل سازمان ملل موارد زیر را گزارش دهد:

الف) اقدامات اجرایی ملی مذکور در ماده ۹؛

ب) مجموع تمام مین‌های کارگذاری شده ضد نفر متعلق به، یا در اختیار یا تحت صلاحیت یا کنترل آن، به منظور گنجاندن تفکیک نوع، کمیت و در صورت امکان، تعداد زیادی از هر نوع مین ضد نفر ذخیره شده؛

ج) تا حد امکان، محل کلیه مناطق مین گذاری شده که حاوی مین‌های ضد نفر یا مشکوک به مین‌های تحت صلاحیت یا کنترل آن هستند، تا حد امکان جزئیات مربوط به نوع و مقدار هر یک از انواع مین‌های ضد نفر را در هر منطقه مین گذاری شده و زمانی که آنها کار گذاشته شده‌اند؛

د) انواع، مقادیر و در صورت امکان تعداد مین‌های ضد نفر که برای توسعه و آموزش تکنیک‌های کشف مین، پاکسازی مین یا مین‌زدایی، نگهداری یا منتقل شده یا به منظور

انهدام منتقل شده‌اند، و موسساتی که توسط یک کشور عضو مجاز به نگهداری یا انتقال مین‌های ضد نفر براساس ماده ۳ هستند؛

ه) وضعیت برنامه‌های تبدیل یا از کار انداختن تأسیسات تولید مین ضد نفر؛

و) وضعیت برنامه‌های انهدام مین‌های ضد نفر براساس مواد ۴ و ۵ شامل جزئیات روش‌هایی که در انهدام به کار می‌رود، موقعیت مکانی کلیه محل‌های تخریب و رعایت استانداردهای ایمنی و زیست محیطی قابل اجرا؛

ز) انواع و مقادیر تمام مین‌های ضد نفر نابود شده پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو، به منظور گنجاندن تفکیک مقدار هر یک از انواع مین‌های ضد نفر منهدم شده، مطابق با مواد ۴ و ۵، و در صورت امکان شماره محل‌های هر نوع مین ضد نفر در صورت انهدام طبق ماده ۴؛

ح) ویژگی‌های فنی هر نوع مین ضد نفر تولیدی، تا آنجا که شناخته شده است، و آنهایی که در حال حاضر متعلق به یک کشور عضو است، یا در اختیار آن قرار دارد، و در صورت امکان، ارائه انواع اطلاعاتی که می‌تواند شناسایی و پاکسازی مین های ضد نفر را تسهیل کند؛ این اطلاعات باید حداقل شامل ابعاد، نحوه انفجار، محتوای منفجره، محتوای فلزی، عکس‌های رنگی و سایر اطلاعاتی باشد که می‌تواند پاکسازی مین را تسهیل کند؛

ط) اقدامات انجام شده برای ارائه هشدار فوری و مؤثر به جمعیت در رابطه با تمام مناطق مشخص شده در بند ۲ ماده ۵.

۲- اطلاعات ارائه شده مطابق با این ماده هر سال توسط کشورهای عضو به روزرسانی شده و آخرین سال تقویمی را پوشش دهد و تا ۳۰ آوریل هر سال به دبیر کل سازمان ملل گزارش شود.

۳- دبیر کل سازمان ملل متحد کلیه گزارش‌های دریافتی را به کشورهای عضو ارسال خواهد کرد.

ماده ۸ - تسهیلات و شفاف سازی انطباق

۱- کشورهای عضو موافقت می‌کنند که در مورد اجرای مفاد این مقاوله‌نامه با یکدیگر مشورت و همکاری کنند تا اجرای تعهدات کشورهای عضو تحت این مقاوله‌نامه را تسهیل شود.

۲- اگر یک یا چند کشور عضو بخواهند مسائل مربوط به انطباق با مفاد این مقاوله‌نامه توسط یک کشور عضو دیگر را روشن ساخته و به دنبال حل آن باشند، می‌توانند از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد، درخواستی برای شفاف سازی مربوط به آن کشور عضو آن موضوع ارائه کنند. چنین درخواستی باید با تمام اطلاعات مناسب همراه باشد. هر کشور عضو از درخواست‌های بی‌اساس برای شفاف‌سازی خودداری می‌کند و مراقب خواهد بود تا از سوء استفاده جلوگیری شود. کشور عضوی که درخواست شفاف سازی دریافت می‌کند، باید از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد، ظرف ۲۸ روز تمام اطلاعاتی را که به روشن شدن این موضوع کمک می‌کند، در اختیار کشور عضو درخواست کننده قرار دهد.

۳- گر کشور عضو درخواست کننده از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد در این مدت زمان پاسخ دریافت نکند، یا پاسخ به درخواست برای روشن شدن را غیرقابل اطمینان بداند، می‌تواند این موضوع را از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد به جلسه بعدی کشورهای عضو ارائه کند. دبیر کل سازمان ملل متحد این گزارش را همراه با تمام اطلاعات مربوط به درخواست برای روشن شدن، به همه کشورهای عضو ارسال خواهد کرد. تمام این اطلاعات باید به کشور عضو درخواست شده ارائه شود که حق پاسخ دادن را خواهد داشت.

۴- تا زمانی که هر جلسه‌ای از کشورهای عضو برگزار نشود، هر یک از کشورهای عضو مربوطه می‌توانند از دبیرکل سازمان ملل درخواست کند تا از مساعی جمیله خود برای تسهیل در روشن شدن موضوع استفاده کند.

۵- کشور عضو درخواست کننده می‌تواند از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد، برگزاری یک نشست ویژه از کشورهای عضو را برای بررسی این موضوع پیشنهاد کند. سپس دبیرکل سازمان

ملل متحد این پیشنهاد و تمام اطلاعات ارائه شده توسط کشورهای عضو مربوطه را به همه کشورهای عضو همراه با این درخواست از آنها که بیان کنند آیا آنها از برگزاری یک نشست ویژه کشورهای عضو برای بررسی این موضوع حمایت می‌کنند یا نه، اطلاع خواهد داد. در صورتیکه طی چهارده روز از تاریخ چنین اطلاعیه ای، حداقل یک سوم از کشورهای عضو از برگزاری چنین نشست ویژه ای حمایت کنند، دبیرکل سازمان ملل متحد باید این نشست ویژه کشورهای عضو را طی چهارده روز دیگر فراخواند. تعداد اعضا برای این جلسه باید از اکثریت کشورهای عضو تشکیل شده باشد.

۶- در صورت لزوم، جلسه کشورهای عضو یا جلسه ویژه کشورهای عضو ابتدا با در نظر گرفتن تمام اطلاعات ارائه شده توسط کشورهای عضو مربوطه، تصمیم می‌گیرد که آیا این موضوع را بیشتر بررسی کند یا خیر. جلسه کشورهای عضو یا جلسه ویژه کشورهای عضو هر تلاشی را برای رسیدن به یک تصمیم با اجماع انجام خواهد داد. اگر با وجود تمام تلاش‌ها برای این منظور به توافق نرسیده باشند، این تصمیم را با اکثریت کشورهای عضو حاضر و رای دهنده اتخاذ می‌کند.

۷- تمامی کشورهای عضو باید با نشست کشورهای عضو یا نشست ویژه کشورهای عضو در اجرای بررسی این موضوع، از جمله هر مأموریت تحقیق که مطابق با بند ۸ مجاز است، به طور کامل همکاری کنند.

۸ - در صورتیکه به روشن سازی بیشتری نیاز باشد، نشست کشورهای عضو یا نشست ویژه کشورهای عضو به یک مأموریت تحقیقاتی اجازه می‌دهد و با اکثریت کشورهای عضو حاضر و رای دهنده در مورد ماموریت آن تصمیم می‌گیرد. در هر زمان، کشور عضو درخواست شده می‌تواند یک مأموریت تحقیق را به قلمرو خود دعوت کند. چنین مأموریتی بدون تصمیم گیری جلسه‌ای از کشورهای عضو یا جلسه ویژه ای از کشورهای عضو برای مجوز چنین مأموریتی صورت می‌گیرد. مأموریت، متشکل از حداکثر ۹ کارشناس، که مطابق با بند های ۹ و ۱۰ تعیین و تأیید شده‌اند، می‌تواند اطلاعات اضافی را در محل یا در مکان‌های دیگر که به طور مستقیم مربوط به موضوع انطباق ادعایی تحت حوزه قضایی یا کنترل کشور عضو درخواست شده است، جمع آوری کند.

۹ - دبیرکل سازمان ملل متحد فهرستی از اسامی، ملیت‌ها و سایر اطلاعات مربوط به کارشناسان واجد شرایط ارائه شده توسط کشورهای عضو را تهیه و به روز رسانی کرده و آنرا به همه کشورهای عضو ارسال می‌کند. هر کارشناس وارد شده در این فهرست، به عنوان یک کارشناس تعیین شده برای همه مأموریت‌های تحقیق در نظر گرفته می‌شود، مگر اینکه یک کشور عضو به صورت کتبی عدم پذیرش خود را اعلام کند. در صورت عدم پذیرش، کارشناس نباید در مأموریت‌های تحقیق در قلمرو یا هر مکان دیگری تحت صلاحیت یا کنترل کشور عضو اعتراض کننده شرکت کند، اگر عدم پذیرش قبل از انتصاب کارشناس برای چنین مأموریت‌هایی اعلام شده باشد.

۱۰ - به محض دریافت درخواست از نشست کشورهای عضو یا یک نشست ویژه کشورهای عضو، دبیرکل سازمان ملل متحد، پس از مشورت با کشور عضو درخواست شده، اعضای مأموریت را منصوب می‌کند.

۱۱ - اعضای هیأت حقیقت یاب با حداقل ۷۲ ساعت اطلاع رسانی باید در اولین فرصت به قلمرو کشور عضو درخواست شونده برسند. کشور عضو درخواست شونده اقدامات اداری لازم را برای دریافت، حمل و جابجایی مأموریت انجام خواهد داد و مسئولیت تضمین امنیت مأموریت را تا حد امکان در زمانی که در قلمرو تحت کنترل خود است، بر عهده خواهد داشت.

۱۲ - بدون لطمه به حاکمیت کشور عضو درخواست شونده، هیأت حقیقت یاب می‌تواند تجهیزات لازم را که منحصرا برای جمع آوری اطلاعات در مورد موضوع انطباق ادعایی استفاده می‌شود، به قلمرو کشور عضو درخواست شونده وارد کند. پیش از ورود، مأموریت به کشور عضو درخواست شونده درباره تجهیزاتی که قصد استفاده از آنها را در جریان مأموریت حقیقت یاب خود دارد، اطلاع خواهد داد.

۱۳ - کشور عضو درخواست شونده باید تمام تلاش خود را بکار گیرد تا اطمینان حاصل شود که به هیأت حقیقت یاب فرصت داده می‌شود تا با همه افراد مرتبطی که ممکن است قادر به ارائه اطلاعات مربوط به موضوع ادعای انطباق هستند، صحبت کند.

۱۴- کشور عضو درخواست شونده اجازه دسترسی به مأموریت حقیقت یاب را به تمام مناطق و تأسیسات تحت کنترل خود و هر جایی که انتظار می‌رود حقایق مربوط به موضوع انطباق جمع‌آوری شود، را خواهد داد. این موضوع مشمول هر ترتیبی است که کشور عضو درخواست شونده برای موارد زیر ضروری بداند:

الف) مأموریت حقیقت یاب ممکن است حداکثر ۱۴ روز در قلمرو کشور عضو مربوطه باقی بماند و در هر مکان خاص حداکثر ۷ روز باقی بماند، مگر اینکه توافق دیگری صورت گیرد؛

ب) کلیه اطلاعات ارائه شده به صورت محرمانه و غیر مرتبط با موضوع مأموریت حقیقت یاب باید به صورت محرمانه مورد بررسی قرار گیرد؛

ج) هیأت حقیقت یاب باید از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد، نتایج یافته‌های خود را به نشست کشورهای عضو یا نشست ویژه کشورهای عضو گزارش دهد.

۱۸ - نشست کشورهای عضو یا نشست ویژه کشورهای عضو، تمام اطلاعات مربوطه، از جمله گزارش ارائه شده توسط هیأت حقیقت یاب را مورد بررسی قرار خواهد داد و ممکن است از کشور عضو درخواست شونده بخواهد تا اقداماتی را برای رسیدگی به موضوع انطباق در چارچوب یک قانون انجام دهد. دوره زمانی مشخص شده کشور عضو درخواست شونده باید در مورد تمام اقدامات انجام شده در پاسخ به این درخواست گزارش دهد.

۱۹- جلسه کشورهای عضو یا جلسه ویژه کشورهای عضو می‌تواند به کشورهای عضو مربوطه راه‌ها و ابزارهایی برای وشن تر کردن یا حل مسئله مورد بررسی، از جمله آغاز رویه‌های مناسب مطابق با حقوق بین‌الملل را پیشنهاد کند. در شرایطی که مشخص شود مسئله مربوط به شرایطی است که خارج از کنترل کشورعضو درخواست شده می‌باشد، جلسه کشورهای عضو یا جلسه ویژه کشورهای عضو می‌تواند اقدامات مناسب، از جمله استفاده از اقدامات همکاری به منظور استفاده از ماده ۶ را توصیه کند.

۲۰- اجلاس کشورهای عضو یا نشست ویژه کشورهای عضو باید تمام تلاش خود را بکار گیرد تا تصمیمات خود را که در بندهای ۱۸ و ۱۹ ذکر شده است با اجماع و در غیر این صورت با اکثریت دوسوم کشورهای عضو حاضر و رای دهنده به دست آورد.

ماده ۹ - اقدامات اجرایی ملی

هر کشور عضو باید تمام اقدامات قانونی، اداری و دیگر اقدامات مناسب، از جمله اعمال تحریم های کیفری، را برای جلوگیری و سرکوب هرگونه فعالیت ممنوعه برای یک کشور عضو براساس این مقاوله‌نامه که توسط اشخاص یا در قلمرو تحت صلاحیت یا کنترل آن انجام می‌شود، اتخاذ کند.

ماده ۱۰ - حل اختلافات

۱- کشور های عضو برای حل هر گونه اختلافاتی که ممکن است در رابطه با اجرای یا تفسیر این مقاوله‌نامه بوجود آید، با یکدیگر مشورت و همکاری می‌کنند . هر کشور عضو می‌تواند هرگونه اختلاف را در جلسه کشورهای عضو مطرح کند.

۲- نشست کشورهای عضو می‌تواند با هر وسیله ای که مناسب بداند، از جمله ارائه مساعی جمیله، دعوت از کشورهای عضو به شروع روند حل اختلاف به انتخاب خود و توصیه یک محدودیت زمانی برای هر روش توافق شده، به حل اختلاف کمک کند.

۳- این ماده به مقررات این مقاوله‌نامه در مورد تسهیل و شفاف سازی انطباق آسیبی وارد نمی‌کند.

ماد ۱۱ - جلسات کشورهای عضو

۱- کشورهای عضو به طور منظم با هدف بررسی هر موضوع مربوط به کاربرد یا اجرای این مقاوله‌نامه تشکیل جلسه می‌دهند، این موضوعات عبارتند از:

الف) عملکرد و وضعیت این مقاوله‌نامه؛

ب) موضوعاتی که از گزارش‌های ارائه شده براساس مقررات این مقاوله‌نامه ناشی می‌شود؛

ج) همکاری و کمک بین‌المللی مطابق با ماده ۶؛

د) توسعه فن آوری‌های پاکسازی مین‌های ضد نفر؛

ه) پیشنهادات کشورهای عضو براساس ماده ۸؛ و

ف) تصمیمات مربوط به پیشنهادات کشورهای عضو به عنوان مقرر در ماده ۵.

۲- اولین نشست کشورهای عضو توسط دبیرکل سازمان ملل متحد ظرف یک سال پس از ورود این مقاوله‌نامه به اجرا فراخوانده می‌شود. جلسات بعدی هر سال توسط دبیر کل سازمان ملل متحد تا اولین کنفرانس بازنگری برگزار می‌شود.

۳- تحت شرایط مقرر در ماده ۸، دبیر کل سازمان ملل متحد یک نشست ویژه از کشورهای عضو تشکیل می‌دهد.

ماده ۱۲-- کنفرانس های بازنگری

۱- یک کنفرانس بازنگری توسط دبیر کل سازمان ملل متحد پنج سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه تشکیل خواهد شد. در صورت درخواست یک یا چند کشور عضو، کنفرانس‌های بازنگری بیشتری توسط دبیر کل سازمان ملل متحد تشکیل خواهد شد، مشروط بر اینکه فاصله بین کنفرانس‌های بازنگری در هیچ موردی کمتر از پنج سال نباشد. همه کشورهای عضو این مقاوله‌نامه به هر کنفرانس بازنگری دعوت خواهند شد.

۲- هدف از کنفرانس بازنگری بررسی موارد زیر است:

الف) بررسی عملکرد و وضعیت این مقاوله‌نامه؛

ب) بررسی نیاز به برگزاری جلسات بعدی کشورهای عضو به منظور بند ۲ ماده ۱۱ و فاصله زمانی بین آنها؛

ج) اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادات کشورهای عضو طبق ماده ۵؛

د) در صورت لزوم تهیه گزارش نهایی درخصوص نتایج مربوط به اجرای این مقاوله‌نامه.

۳- کشورهایی که طرف این مقاوله‌نامه نیستند و همچنین سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی مربوطه، سازمان‌های منطقه‌ای، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سازمان‌های غیر دولتی مربوطه می‌توانند به عنوان ناظران به هر کنفرانس بازنگری به عنوان ناظران دعوت شوند.

ماده ۱۳- اصلاحات

۱- در هر زمانی پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، هر کشور عضو می‌تواند اصلاحاتی را برای این مقاوله‌نامه پیشنهاد کند. هر پیشنهادی برای اصلاح باید به امین اطلاع داده شود و او آن را به همه کشورهای عضو ارسال خواهد کرد و نظرات آنها را در مورد اینکه آیا کنفرانس اصلاحیه باید برای بررسی پیشنهاد تشکیل شود جویا می‌شود. اگر اکثریت کشورهای عضو حداکثر ۳۰ روز پس از انتشار آن به امین اطلاع دهند که از بررسی بیشتر پیشنهاد حمایت می‌کنند ، امین کنفرانس اصلاحیه ای را تشکیل خواهد داد که همه کشورهای عضو باید به آن دعوت شوند.

۲- کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه و همچنین سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی مربوطه، سازمان‌های منطقه‌ای، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و سازمان‌های غیردولتی مربوطه می‌توانند به عنوان ناظران در هر کنفرانسی که برای اصلاحات تشکیل می‌شود، به موجب قوانین داخلی مورد توافق دعوت شوند.

۳- کنفرانس اصلاحیه بلافاصله پس از نشست کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری برگزار خواهد شد، مگر اینکه اکثریت کشورهای عضو درخواست کنند که این کنفرانس زودتر برگزار شود.

۴- هر گونه اصلاحیه این مقاوله‌نامه با اکثریت دو سوم کشورهای عضو حاضر و رای دهنده در کنفرانس اصلاحیه تصویب خواهد شد. امین هرگونه اصلاحیه‌ای را که به این ترتیب اتخاذ شده است به کشورهای عضو ابلاغ خواهد کرد.

۵- اصلاحیه این مقاوله‌نامه برای همه کشورهای عضو این مقاوله‌نامه که آنرا پذیرفته‌اند، پس از تودیع اسناد پذیرش توسط اکثریت کشورهای عضو نزد امین لازم‌الاجرا خواهد شد. پس از آن برای هر کشور عضو باقیمانده در تاریخ تودیع سند پذیرش آن لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۴- هزینه‌ها

۱-هزینه‌های جلسات کشورهای عضو، جلسات ویژه کشورهای عضو، کنفرانس‌های تجدید نظر و کنفرانس‌ها برای اصلاحات، بر عهده کشورهای عضو و کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه که در این کنفرانس‌ها شرکت می‌کنند ، مطابق با معیارهای سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، پرداخت می‌شود.

۲- هزینه‌های متحمل شده توسط دبیر کل سازمان ملل متحد طبق مواد ۷ و ۸ و هزینه‌های هر مأموریت حقیقت یاب ب اساس مقیاس ارزیابی سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، بر عهده کشورهای عضو خواهد بود.

ماده ۱۵ - امضا

این مقاوله‌نامه که در ۱۸ سپتامبر ۱۹۹۷ در اسلو، نروژ به امضا رسیده است، برای امضای تمام کشورها در آتاوا، کانادا از ۳ دسامبر ۱۹۹۷ تا ۴ دسامبر ۱۹۹۷ و در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک از ۵ دسامبر ۱۹۹۷ تا زمان به اجرا در آمدن آن، مفتوح خواهد بود.

ماده ۱۶ - تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق

۱- این مقاوله‌نامه منوط به تصویب، پذیرش یا تأیید امضاکنندگان است.

۲- مقاوله‌نامه برای الحاق هر کشوری که مقاوله‌نامه را امضا نکرده باشد، باز خواهد بود.

۳- اسناد تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق باید نزد امین سپرده شود.

ماده ۱۷- لازم‌الاجرا شدن

۱- این مقاوله‌نامه در اولین روز از ششمین ماه پس از ماهی که چهلمین سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق تودیع شده است، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- برای هر کشوری که سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را پس از تاریخ تودیع چهلمین سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق به امانت می گذارد، این مقاوله‌نامه در اولین روز از ماه ششم لازم‌الاجرا خواهد شد. پس از تاریخی که آن کشور سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را تسلیم کرده است.

ماده ۱۸- کاربرد موقت

هر کشوری می‌تواند در زمان تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود، اعلام کند که بند ۱ از ماده ۱ این مقاوله‌نامه را تا زمان لازم‌الاجرا شدن آن به طور موقت اعمال خواهد کرد.

ماده ۱۹- حق شرط

مواد این مقاوله‌نامه مشمول تحدید نخواهد بود.

ماده ۲۰- مدت و انصراف

۱- این مقاوله‌نامه مدت نامحدودی خواهد داشت.

۲- هر کشور عضو در اعمال حاکمیت ملی خود حق خروج از این مقاوله‌نامه را خواهد داشت. این اخطار را به سایر کشورهای عضو، امین و شورای امنیت سازمان ملل متحد خواهد داد. این سند انصراف باید شامل توضیح کامل دلایل انگیزه این خروج باشد.

۳- این کناره گیری تنها شش ماه پس از دریافت سند کناره گیری توسط امین به اجرا در می‌آید. با این حال، اگر در پایان این دوره شش ماهه، کشور عضو در حال خروج از یک درگیری مسلحانه باشد، خروج قبل از پایان درگیری مسلحانه اثر نخواهد داشت.

۴- خروج یک کشور عضو از این مقاوله‌نامه به هیچ وجه بر وظایف کشورها برای ادامه اجرای تعهدات بر عهده گرفته شده براساس قواعد مربوطه حقوق بین‌الملل تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۲۱ - امین مقاوله‌نامه

دبیر کل سازمان ملل متحد به عنوان امین این مقاوله‌نامه تعیین می‌شود.

ماده ۲۲ - متون معتبر

اصل این مقاوله‌نامه که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن به یک اندازه معتبر است، نزد دبیر کل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد.

مقاوله‌نامه منع گسترش، تولید، انباشت و بکارگیری و انهدام سلاح‌های شیمیایی

مقاوله‌نامه منع گسترش، تولید، انباشت، و بکارگیری سلاح‌های شیمیایی و انهدام آنها[1]

کشورهای عضو این مقاوله‌نامه

مصمم هستند به منظور دستیابی به پیشرفت موثر در جهت خلع سلاح عمومی و کامل تحت کنترل دقیق و موثر بین‌المللی، از جمله ممنوعیت و حذف همه انواع سلاح‌های کشتار جمعی، اقدام کنند،

و با تمایل به مشارکت در تحقق اهداف و اصول منشور ملل متحد،

با یادآوری اینکه مجمع عمومی سازمان ملل متحد بارها و بارها همه اقدامات مخالف با اصول و اهداف پروتکل منع استفاده در جنگ از گازهای خفه کننده، سمی یا دیگر و روش‌های باکتریولوژیک جنگ، امضا شده در ژنو در ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ (پروتکل ژنو ۱۹۲۵) را محکوم کرده است،

با اذعان به اینکه این مقاوله‌نامه اصول و اهداف و تعهدات پذیرفته شده بر اساس پروتکل ژنو ۱۹۲۵ و مقاوله‌نامه منع توسعه، تولید و ذخیره سلاح‌های باکتریولوژیک (بیولوژیکی) و سمی و انهدام آنها را که در لندن، مسکو و واشنگتن در ۱۰ آوریل ۱۹۷۲ امضا شده است، مجدداً تأیید می‌کنند،

با در نظر گرفتن هدف مندرج در ماده نهم مقاوله‌نامه منع توسعه، تولید و انباشت سلاح‌های باکتریولوژیکی (بیولوژیکی) و سمی و انهدام آنها،

و با تصمیم برای حفاظت از همه بشریت، حذف کامل امکان استفاده از سلاح‌های شیمیایی، از طریق اجرای مفاد این مقاوله‌نامه، و در نتیجه تکمیل تعهدات پذیرفته شده تحت پروتکل ژنو ۱۹۲۵،

با شناخت ممنوعیت استفاده از علف کشها به عنوان روشی برای جنگ، که در موافقتنامه‌های مربوطه و اصول مربوطه حقوق بین‌الملل منع شده است،

---

[1] Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction. Geneva, 3 September 1992. Entry into force: 29 April 1997, under Article XXI (1). As of 3 November 1997, Iran is a member of this convention.

با در نظر گرفتن این که دستاوردهای حاصل در زمینه علم شیمی باید به طور انحصاری در جهت منافع بشریت مورد استفاده قرار گیرد،

با تمایل به ترویج تجارت آزاد مواد شیمیایی و همچنین همکاری بین‌المللی و مبادله اطلاعات علمی و فنی در زمینه فعالیت‌های شیمیایی برای اهداف غیرممنوع تحت این مقاوله‌نامه به منظور تقویت توسعه اقتصادی و فن آوری همه کشورهای عضو،

با اطمینان از اینکه ممنوعیت کامل و موثر توسعه، تولید، کسب، انباشت، نگهداری، انتقال و استفاده از سلاح‌های شیمیایی و نابودی آنها، گام ضروری برای دستیابی به این اهداف مشترک است،

به شرح زیر توافق کرده اند:

ماده ۱
تعهدات عمومی

۱ - هر کشور عضو این مقاوله‌نامه متعهد می‌شود که هرگز و تحت هیچ شرایطی موارد زیر را انجام ندهد:

الف) توسعه، تولید، کسب، ذخیره یا حفظ سلاح‌های شیمیایی، یا انتقال آنها، به طور مستقیم یا غیرمستقیم، به هر کسی؛

ب) استفاده از سلاح‌های شیمیایی؛

ج) مشارکت در هرگونه آمادگی نظامی برای استفاده از سلاح‌های شیمیایی؛

د) کمک، تشویق یا ترغیب، به هر طریقی، هر کسی برای مشارکت در هر فعالیتی که براساس این مقاوله‌نامه برای یک کشور عضو ممنوع است،

۲- هر کشور عضو متعهد می‌شود که سلاح‌های شیمیایی را که در اختیار دارد، یا در هر مکانی که تحت صلاحیت یا کنترل آن است، مطابق با مقررات این مقاوله‌نامه نابود کند.

هر کشور عضو متعهد می‌شود تمام سلاح‌های شیمیایی را که در قلمرو کشور عضو دیگر رها کرده است، مطابق با مقررات این مقاوله‌نامه نابود کند.

هر کشور عضو متعهد می‌شود که هر نوع تاسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی را که در مالکیت یا در اختیار دارد یا در هر مکانی که تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، مطابق با مقررات این مقاوله‌نامه نابود کند.

هر کشور عضو متعهد می‌شود از مواد ضد شورش به عنوان یک روش جنگ استفاده نکند.

ماده ۲
تعاریف و معیارها

برای اهداف این مقاوله‌نامه:

۱- "سلاح‌های شیمیایی" به معنای موارد زیر است، خواه با هم باشند یا بطور جداگانه:

الف) مواد شیمیایی سمی و پیش سازهای آنها، به استثنای مواردی که طبق این مقاوله‌نامه منع نشده‌اند، تا زمانیکه انواع و مقادیر آنها با چنین اهدافی سازگار باشد؛

ب) مهمات و وسایلی که به طور خاص برای ایجاد مرگ یا آسیب های دیگر از طریق مواد شیمیایی سمی مشخص شده در بند (الف) طراحی شده، و در نتیجه استفاده از این مهمات و وسایل آزاد می‌شوند ؛

ج) هر گونه تجهیزاتی که به طور خاص بطور مستقیم در ارتباط با استفاده از مهمات و وسایل مشخص شده در بند (ب) طراحی شده است.

۲ - مواد شیمیایی سمی به این معنی است:

هر ماده شیمیایی که از طریق اثر شیمیایی خود بر فرآیندهای زندگی می‌تواند باعث مرگ، ناتوانی موقت یا آسیب دائمی به انسان یا حیوان شود. این شامل تمام این گونه مواد شیمیایی، صرف نظر از منشاء یا روش تولید آنها، و صرف نظر از اینکه آنها در تاسیسات، مهمات یا جاهای دیگر تولید می‌شوند ، می‌باشد.

(به منظور اجرای این مقاوله‌نامه ، مواد شیمیایی سمی که برای اعمال اقدامات راستی آزمایی شناسایی شده‌اند، در جدول‌های موجود در پیوست مواد شیمیایی فهرست شده‌اند).

۳ - "پیش ساز" به معنی زیر است:

هر واکنش دهنده شیمیایی که در هر مرحله از تولید با هر روشی از یک ماده شیمیایی سمی شرکت می‌کند . این شامل هر جزء کلیدی یک سیستم شیمیایی دوتایی یا چند جزئی است.

(به منظور اجرای این مقاوله‌نامه ، پیش سازهایی که قبلا شناسایی شده برای اعمال اقدامات راستی آزمایی در جدول‌های موجود در ضمیمه مواد شیمیایی ذکر شده است).

۴- جزء کلیدی سیستم‌های شیمیایی دوگانه یا چند گانه» (که از این پس «جزء کلیدی» نامیده می‌شود) به این معناست:

پیش ماده‌ای که مهمترین نقش را در تعیین خواص سمی محصول نهایی ایفا می‌کند و به سرعت در قبال سایر مواد شیمیایی در سیستم دوگانه یا چند گانه واکنش نشان می‌دهد.

۵ - "سلاح‌های شیمیایی قدیمی" به این معناست:

الف) سلاح‌های شیمیایی که قبل از سال ۱۹۲۵ تولید شده‌اند؛

(ب) سلاح‌های شیمیایی تولید شده در دوره بین ۱۹۲۵ و ۱۹۴۶ که به حدی خراب شده‌اند که دیگر نمی‌توانند به عنوان سلاح شیمیایی مورد استفاده قرار گیرند.

۶- «سلاح‌های شیمیایی متروکه» به این معناست:

سلاح‌های شیمیایی، از جمله سلاح‌های شیمیایی قدیمی، که توسط یک کشور پس از ۱ ژانویه ۱۹۲۵ در قلمرو کشور دیگری بدون رضایت آن کشور رها شده است.

۷- "ماده ضد شورش" به این معنی است:

هر ماده شیمیایی که در یک جدول فهرست ذکر نشده است، اما می‌تواند به سرعت در انسان تحریک حسی یا اثرات فیزیکی ناتوان کننده ایجاد کند که در مدت کوتاهی پس از پایان قرار گرفتن در معرض آن ناپدید می‌شود.

۸- "تأسیسات تولید تسلیحات شیمیایی":

الف) به معنی هر تجهیزات و همچنین هر ساختمانی است که چنین تجهیزات را در خود جای دهد که در هر زمان پس از ۱ ژانویه ۱۹۴۶ طراحی، ساخته یا مورد استفاده قرار گرفته باشد:

۱- به عنوان بخشی از مرحله تولید مواد شیمیایی ("مرحله نهایی فن آوری") که در آن جریان مواد، زمانی که تجهیزات در حال کار هستند، شامل موارد زیر است:

۱-۱) هر ماده شیمیایی ذکر شده در فهرست ۱ در ضمیمه مواد شیمیایی؛ یا

۱-۲) هر ماده شیمیایی دیگری که بیش از ۱ تن در سال در قلمرو یک کشور عضو یا در هر مکان دیگری تحت صلاحیت یا کنترل یک کشور عضو برای اهداف ممنوعه تحت این مقاوله‌نامه استفاده نمی‌شود، اما می‌تواند برای اهداف سلاح‌های شیمیایی استفاده شود؛

۲- برای پر کردن سلاح‌های شیمیایی، از جمله، پر کردن مواد شیمیایی فهرست شده در جدول ۱ در مهمات، دستگاه ها یا ظروف ذخیره سازی انبوه؛ پر کردن مواد شیمیایی در ظروف که بخشی از مهمات و ادوات دوگانه مونتاژ شده و یا به مهمات شیمیایی فرعی که بخشی از مهمات و وسایل واحد مونتاژ شده را تشکیل می دهند و بارگیری ظروف و مهمات فرعی شیمیایی در مهمات و وسایل مربوطه، بکار می‌روند.

ب) به این معنی نیست که:

۱) هر تأسیساتی که ظرفیت تولید آن برای سنتز مواد شیمیایی ذکر شده در زیر بند (الف - ۱) کمتر از یک تن است؛

۲) هر تأسیساتی که در آن یک ماده شیمیایی مشخص شده تحت عنوان (الف -۱) به عنوان محصول جانبی اجتناب ناپذیر فعالیت ها برای اهدافی که طبق این مقاوله‌نامه ممنوع نشده است تولید می‌شود یا تولید شده است، مشروط بر اینکه این ماده شیمیایی از ۳ درصد کل محصول تجاوز نکند و اینکه تأسیسات تحت عنوان ضمیمه اجرا و راستی آزمایی (از این پس «ضمیمه راستی آزمایی» نامیده می‌شود، مورد اعلام و بازرسی قرار می‌گیرد. یا

۳) واحد در مقیاس کوچک برای تولید مواد شیمیایی فهرست شده در جدول ۱ برای اهدافی که طبق این مقاوله‌نامه ممنوع نشده است، همانطور که در قسمت ششم پیوست راستی آزمایی ذکر شده است.

۹ - "اهدافی که طبق این مقاوله‌نامه منع نشده‌اند" به این معنی است:

الف) اهداف صنعتی، کشاورزی، تحقیقاتی، پزشکی، دارویی یا دیگر اهداف صلح آمیز؛

ب) اهداف حفاظتی، یعنی اهدافی که مستقیماً به حفاظت در برابر مواد شیمیایی سمی و حفاظت در برابر سلاح‌های شیمیایی مربوط می‌شود ؛

ج) اهداف نظامی که با استفاده از سلاح‌های شیمیایی مرتبط نیست و وابسته به استفاده از خواص سمی مواد شیمیایی به عنوان یک روش جنگی نیز نمی‌باشد؛

د) اجرای قانون شامل اهداف کنترل شورش داخلی.

۱۰- ظرفیت تولیدی به این معنی است:

توانایی کمی سالانه برای تولید یک ماده شیمیایی خاص بر اساس فرآیند تکنولوژیکی که واقعاً مورد استفاده قرار می گیرد یا در صورتیکه فرآیند هنوز عملیاتی نشده باشد، برای استفاده در تأسیسات مربوطه برنامه ریزی شده است. این ظرفیت باید برابر با ظرفیت نامبرده یا اگر ظرفیت نامبرده در دسترس نباشد، به ظرفیت طراحی باشد.

. ظرفیت پلاک نام، خروجی محصول تحت شرایط بهینه سازی شده برای حداکثر مقدار برای تأسیسات تولید است، همانطور که توسط یک یا چند آزمایش نشان داده شده است. ظرفیت طراحی، خروجی محصول محاسبه شده نظری مربوطه است. ظرفیت نامگذاری محصول در شرایط بهینه سازی

شده برای حداکثر مقدار برای تاسیسات تولید است، همانطور که توسط یک یا چند آزمایش اجرا شده است. ظرفیت طراحی، تولید محصول مربوطه است که از نظر تئوری محاسبه شده است.

۱۱- «سازمان» به معنای سازمان منع استفاده از سلاح‌های شیمیایی است که به موجب ماده هشتم این مقاوله‌نامه تأسیس شده است.

۱۲- برای اهداف مندرج در ماده ۶:

الف) "تولید" یک ماده شیمیایی به معنی تشکیل آن از طریق واکنش شیمیایی است؛

ب) "تعمیر" یک ماده شیمیایی به معنی یک فرایند فیزیکی، مانند تنظیم، استخراج و تصفیه، که در آن یک ماده شیمیایی به یک ماده شیمیایی دیگر تبدیل نمی‌شود؛

ج) "استفاده" از یک ماده شیمیایی به معنی تبدیل آن به یک ماده شیمیایی دیگر از طریق یک واکنش شیمیایی است.

ماده ۳

اعلامیه‌ها

۱- هر کشور عضو، حداکثر ۳۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه ، اعلامیه‌های زیر را به سازمان تسلیم خواهد کرد که در آنها باید:

الف) در رابطه با سلاح‌های شیمیایی:

۱) اعلام کند که آیا سلاح‌های شیمیایی را که مالک آنهاست یا در اختیار دارد ، یا اینکه آیا سلاح‌های شیمیایی در هر مکانی تحت حوزه قضایی یا کنترل آن قرار دارند یا خیر؛

۲) طبق بخش ۴ (الف)، بندهای ۱ تا ۳، ضمیمه راستی آزمایی، مکان دقیق، مقدار کل و فهرست دقیق سلاح‌های شیمیایی را که مالک آن بوده یا در اختیار دارد، یا در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، به جز آن دسته از سلاح‌های شیمیایی که در زیر بند (۳) ذکر شده است، مشخص کند؛

۳) گزارش هرگونه سلاح شیمیایی در قلمرو خود را که در مالکیت کشور دیگری است و در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل کشور دیگری قرار دارد، مطابق با بخش ۴ (الف)، بند ۴، پیوست راستی آزمایی؛

۴) اعلام کند که آیا از اول ژانویه ۱۹۴۶ به طور مستقیم یا غیرمستقیم هرگونه سلاح شیمیایی را انتقال داده یا دریافت کرده است و انتقال یا دریافت چنین سلاح‌هایی را مطابق با بخش (الف)، بند ۵، راستی آزمایی ضمیمه مشخص کند؛

۵) طرح کلی خود را برای انهدام سلاح‌های شیمیایی که مالک آنهاست یا در اختیار دارد، یا در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، مطابق با بخش ۴ (الف)، بند ۶، ضمیمه راستی آزمایی ارائه کند.

ب) در رابطه با سلاح‌های شیمیایی قدیمی و سلاح‌های شیمیایی رها شده:

۱) اعلام کند که آیا در قلمرو خود سلاح‌های شیمیایی قدیمی دارد یا خیر و تمام اطلاعات موجود را مطابق با بخش ۴ (ب)، بند ۳، پیوست راستی آزمایی ارائه دهد؛

۲) اعلام کند که آیا سلاح‌های شیمیایی رها شده در قلمرو خود وجود دارد یا خیر و تمام اطلاعات موجود را مطابق با بخش ۴ (ب)، بند ۸، ضمیمه راستی آزمایی ارائه کند؛

۳) اعلام کند که آیا سلاح‌های شیمیایی را در قلمرو سایر کشورها رها کرده است یا خیر و تمام اطلاعات موجود را مطابق با بخش ۴ (ب)، بند ۱۰، پیوست راستی آزمایی ارائه دهد.

ج) در رابطه با تاسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی:

۱) اعلام کند که آیا تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی تحت مالکیت یا اختیار خود داشته یا داشته است یا در هر زمانی از اول ژانویه ۱۹۴۶ در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل آن واقع شده یا بوده است؛

۲) هر تأسیسات تولید تسلیحات شیمیایی را که در هر زمانی از اول ژانویه ۱۹۴۶ در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل آن بوده یا تحت مالکیت یا در اختیار خود داشته است،

مطابق با قسمت پنجم، بند ۱ راستی آزمایی ضمیمه ، به استثنای امکاناتی که در زیر بند (۳) ذکر شده است، مشخص کند؛

۳) هرگونه تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی در قلمرو خود را که کشور دیگری تحت مالکیت و اختیار خود دارد یا داشته است و در هر زمانی از تاریخ اول ژانویه ۱۹۴۶ در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل کشور دیگری واقع شده یا بوده است، براساس بخش ۵، بند ۲ راستی آزمایی ضمیمه، گزارش کند؛

۴) اعلام کند که آیا به طور مستقیم یا غیرمستقیم هرگونه تجهیزاتی را برای تولید سلاح‌های شیمیایی از اول ژانویه ۱۹۴۶ انتقال داده یا دریافت کرده است، و انتقال یا دریافت چنین تجهیزاتی را مطابق با بخش پنجم، بندهای ۳ تا ۵، راستی آزمایی ضمیمه مشخص کند؛

۵) طرح کلی خود را برای انهدام هر تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی که مالک آنهاست و یا در اختیار دارد، یا در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، مطابق با بخش پنجم، بند ۶، راستی آزمایی ضمیمه ارائه دهد؛

۶) اقداماتی را که باید برای بستن هر تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی که مالک آن است یا در اختیار خود، یا در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل خود دارد، مطابق با بخش پنجم، بند ۱ (الف)، راستی آزمایی ضمیمه انجام دهد؛

۷) طرح کلی خود را برای تبدیل موقت هر گونه تاسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی که متعلق به آن است یا در اختیار خود دارد، یا در هر مکانی که تحت صلاحیت یا کنترل آن واقع شده است، به یک تاسیسات تخریب سلاح‌های شیمیایی، مطابق با بخش پنجم، بند هفتم، از راستی آزمایی ضمیمه ارائه دهد؛

د) در رابطه با دیگر تاسیسات:

محل دقیق، ماهیت و دامنه کلی فعالیت هر تأسیساتی که در مالکیت یا در اختیار خود دارد، یا در هر مکان تحت صلاحیت یا کنترل آن واقع شده و از اول ژانویه ۱۹۴۶ عمدتاً برای توسعه سلاح‌های شیمیایی طراحی، ساخته یا استفاده شده است را مشخص کند. این اعلامیه باید از جمله شامل آزمایشگاه ها و محل های آزمایش و ارزیابی باشد.

ه) در رابطه با عوامل کنترل شورش: نام شیمیایی، فرمول ساختاری و شماره ثبت CAS را برای هر ماده شیمیایی که برای اهداف کنترل شورش در اختیار دارد، مشخص کند. این اعلامیه باید حداکثر ۳۰ روز پس از اجرایی شدن هر تغییری به روز رسانی شود.

۲- مفاد این ماده و مقررات مربوطه بخش چهارم راستی آزمایی ضمیمه، به اختیار یک کشور عضو، برای سلاح‌های شیمیایی که قبل از ۱ ژانویه ۱۹۷۷ در قلمرو آن دفن شده‌اند و یا قبل از اول ژانویه ۱۹۸۵ در دریا رها شده‌اند، اعمال نمی‌شود.

ماده ۴

سلاح‌های شیمیایی

۱ - به استثنای سلاح‌های شیمیایی قدیمی و سلاح‌های شیمیایی رها شده بخش ۴ (ب) راستی آزمایی ضمیمه، مفاد این ماده و تشریفات دقیق اجرای آن در مورد کلیه سلاح‌های شیمیایی متعلق به یا در اختیار یک کشور عضو، یا در هر مکانی که تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، اعمال خواهد شد.

۲- روشهای تفصیلی برای اجرای این ماده در راستی آزمایی ضمیمه بیان شده است.

۳- همه مکان‌هایی که سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ در آنها ذخیره یا منهدم می‌شوند، باید از طریق بازرسی و نظارت در محل با ابزارهای در محل، مطابق با بخش ۴ (الف) راستی آزمایی، مورد تأیید سیستماتیک قرار گیرند.

۴- هر کشور عضو بلافاصله پس از ارائه اعلامیه طبق بند ۱ (الف) ماده ۳، دسترسی به سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را به منظور راستی آزمایی سیستماتیک اعلامیه از طریق بازرسی در محل فراهم خواهد کرد. پس از آن، هر یک از کشورهای عضو نباید هیچیک از این سلاح‌های شیمیایی را، به استثنای تأسیسات انهدام سلاح‌های شیمیایی، خارج کند. به منظور راستی آزمایی سیستماتیک در محل، دسترسی به چنین سلاح‌های شیمیایی را نیز فراهم می‌کند.

۵- هر کشور عضو باید به تمام تاسیسات انهدام تسلیحات شیمیایی و مناطق ذخیره سازی آنها که متعلق به خود است یا در اختیار دارد، یا در هر مکانی تحت حوزه قضایی یا کنترل آن قرار گرفته است، به منظور تأیید سیستماتیک از طریق بازرسی و نظارت بر تجهیزات موجود در محل، دسترسی داشته باشد.

۶- هر کشور عضو باید تمام سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را بر اساس راستی آزمایی ضمیمه و مطابق با میزان و توالی انهدام توافق شده (از این پس "دستور انهدام" نامیده می‌شود)، نابود کند. این انهدام حداکثر دو سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه آغاز می‌شود و حداکثر تا ۱۰ سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه به پایان می‌رسد. یک کشور عضو از انهدام چنین سلاح‌های شیمیایی با سرعت بیشتری منع نمی‌شود.

۷- هر کشور عضو باید:

الف) برنامه های تفصیلی برای انهدام سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را حداکثر ۶۰ روز قبل از شروع هر دوره انهدام سالانه مطابق با بخش ۵ (الف)، بند ۲۹، پیوست راستی آزمایی ارائه دهد. برنامه‌های تفصیلی باید شامل تمام ذخایری باشد که در طول دوره تخریب سالانه بعدی از بین می‌روند؛

ب) هرساله در مورد اجرای طرح های خود برای انهدام سلاح‌های شیمیایی مندرج در بند ۱ حداکثر ۶۰ روز پس از پایان هر دوره انهدام سالیانه گزارشی ارائه کند؛

ج) حداکثر تا ۳۰ روز پس از تکمیل فرآیند انهدام، گواهی دهد که تمام سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ منهدم شده‌اند .

۸- اگر کشوری پس از دوره ۱۰ ساله برای انهدام موضوع بند۶، این مقاوله‌نامه را تصویب یا به آن ملحق شود، باید سلاح‌های شیمیایی مندرج در بند ۱ را در اسرع وقت منهدم کند. ترتیب انهدام و روشهای راستی آزمایی دقیق برای چنین کشورعضو توسط شورای اجرایی تعیین خواهد شد.

۹- هر گونه سلاح شیمیایی که توسط یک کشور عضو پس از اعلام اولیه کشف سلاح‌های شیمیایی، باید مطابق با بخش ۴ (الف) راستی آزمایی ضمیمه، گزارش شود.

۱۰- هر کشور عضو در هنگام حمل و نقل، نمونه برداری، ذخیره سازی و انهدام سلاح‌های شیمیایی، بالاترین اولویت را به تضمین ایمنی افراد و حفاظت از محیط زیست اختصاص خواهد داد. هر کشور عضو باید سلاح‌های شیمیایی را مطابق با استانداردهای ملی خود برای ایمنی و انتشار، حمل، نمونه برداری، ذخیره و نابود کند.

۱۱- هر کشور عضوی که در قلمرو خود تسلیحات شیمیایی دارد که متعلق به یا در اختیار کشور دیگری است، و یا در هر مکانی تحت صلاحیت یا کنترل کشور دیگری می‌باشد، باید حداکثر تلاش را برای اطمینان از حذف این سلاح‌های شیمیایی از قلمرو خود حداکثر یک سال پس از لازم الاجرا شدن این مقاوله‌نامه انجام دهد. اگر این سلاح‌ها ظرف یک سال منهدم نشوند، کشور عضو می‌تواند از سازمان و سایر کشورهای عضو درخواست کند تا به او در انهدام این سلاح‌های شیمیایی کمک کنند.

۱۲- هر کشور عضو متعهد می‌شود که با سایر کشورهای عضوی که به صورت دوجانبه یا از طریق دبیرخانه فنی در مورد روش ها و فناوری های انهدام ایمن و کارآمد سلاح‌های شیمیایی درخواست اطلاعات یا کمک می کنند، همکاری کند.

۱۳- سازمان در انجام فعالیت های راستی آزمایی مطابق با این ماده و بخش ۴ (الف) راستی آزمایی، اقداماتی را برای جلوگیری از تکرار غیرضروری موافقتنامه های دوجانبه یا چند جانبه در مورد راستی آزمایی انبار تسلیحات شیمیایی و انهدام آنها بین کشورهای عضو در نظر گیرد.

برای این منظور، و تشخیص دهد، شورای اجرایی تصمیم می گیرد که راستی آزمایی را به اقدامات تکمیلی به اقداماتی که به موجب چنین موافقتنامه دو یا چند جانبه انجام می‌شود محدود کند:

الف) مقررات راستی آزمایی این ماده و قسمت ۴ (الف) راستی آزمایی ضمیمه؛

ب) اجرای چنین موافقتنامه‌ای تضمین کافی از انطباق با مقررات مربوطه این مقاوله‌نامه را فراهم می‌کند؛

ج) طرفهای قرارداد دو یا چند جانبه سازمان را به طور کامل در مورد فعالیت‌های راستی آزمایی خود مطلع می‌کنند.

۱۴ - در صورت اتخاذ تصمیم شورای اجرایی بر اساس بند ۱۳، سازمان حق نظارت بر اجرای موافقتنامه دو یا چند جانبه را خواهد داشت.

۱۵- هیچ چیز در بندهای ۱۳ و ۱۴ بر تعهد یک کشور عضو برای ارائه اعلامیه طبق ماده ۳، این ماده و بخش ۴ (الف) راستی آزمایی ضمیمه، تأثیری نخواهد داشت.

۱۶- هر کشور عضو هزینه های تخریب سلاح‌های شیمیایی را که موظف به تخریب آن است، پرداخت می‌کند . همچنین هزینه های بررسی ذخیره سازی و نابودی این سلاح‌های شیمیایی را پرداخت خواهد کرد، مگر اینکه شورای اجرایی خلاف آن تصمیم بگیرد. درصورتیکه شورای اجرایی تصمیم به محدود کردن اقدامات تأیید سازمان به موجب بند ۱۳ بگیرد، هزینه های تأیید و نظارت مکمل توسط سازمان مطابق با مقیاس ارزیابی سازمان ملل متحد، براساس مفاد مشخص شده در بند ۷ ماده ۸ پرداخت می‌شود.

۱۷- مقررات این ماده و مقررات مربوطه بخش چهارم راستی آزمایی ضمیمه، به اختیار یک کشور عضو، برای سلاح‌های شیمیایی که قبل از اول ژانویه ۱۹۷۷ در قلمرو آن دفن شده‌اند یا قبل از اول ژانویه ۱۹۸۵ در دریا رها شده‌اند، اعمال نمی‌شود.

ماده ۵

تاسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی

۱- مقررات این ماده و رویه های دقیق اجرای آن، به تمامی تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی متعلق به یک کشور عضو یا در هر مکانی که تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارد، اعمال می‌شود.

۲- روشهای دقیق برای اجرای این ماده در راستی آزمایی ضمیمه بیان شده است.

۳- تمامی تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ باید از طریق بازرسی در محل و نظارت با ابزارهای موجود در محل مطابق با بخش پنجم راستی آزمایی ضمیمه، مورد تأیید سیستماتیک قرار گیرند.

۴- هر کشور عضو باید فورا تمام فعالیت های موجود در تاسیسات تولید تسلیحات شیمیایی مشخص شده در پاراگراف ۱ را به جز فعالیت هایی که برای بسته شدن لازم است، متوقف کند.

۵- هیچیک از کشورهای عضو نباید هرگونه تاسیسات جدید تولید سلاح‌های شیمیایی را برای تولید سلاح‌های شیمیایی یا هر گونه فعالیت دیگری که بر اساس این مقاوله‌نامه ممنوع است، بسازد یا هر گونه تاسیسات موجود را تغییر دهد.

۶- هر کشور عضو بلافاصله پس از ارائه اعلامیه بر اساس ماده ۳، بند ۱ (ج) ، دسترسی به تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را به منظور تأیید سیستماتیک اعلامیه از طریق بازرسی در محل فراهم می‌کند .

۷ - هر کشور عضو باید:

الف) حداکثر ۹۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه ، کلیه تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی که در بند ۱ مشخص شده‌اند، مطابق با قسمت پنجم راستی آزمایی ضمیمه را تعطیل کرده و آنرا اطلاع رسانی کنند.

ب) پس از تعطیل شدن تاسیسات، به منظور راستی آزمایی سیستماتیک از طریق بازرسی و نظارت در محل با ابزارهای موجود در محل، به منظور اطمینان از بسته ماندن و متعاقباً تخریب شدن تأسیسات، دسترسی به تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را فراهم می‌کنند.

۸- هر کشور عضو باید تمام تاسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ و تجهیزات و تجهیزات مربوطه را مطابق با راستی آزمایی ضمیمه و با توجه به سرعت و براساس ترتیبات توافق شده برای انهدام (که در ادامه به عنوان "ترتیب انهدام" نامیده می‌شود) ، نابود کند. این انهدام باید در مدت یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه برای آن کشور آغاز شود و در مدت ده سال پس از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه به پایان برسد. یک کشور عضو از انهدام چنین تاسیساتی با سرعت بیشتری منع نشده است.

۹- هر کسور عضو باید:

الف) برنامه های مفصل برای نابودی تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ را ظرف کمتر از ۱۸۰ روز قبل از آغاز نابودی هر تأسیسات ارائه دهد؛

ب) سالانه اعلامیه هایی را در مورد اجرای برنامه های خود برای نابودی همه تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱، نه دیرتر از ۹۰ روز پس از پایان هر دوره سالانه نابودی ارائه دهد؛

ج) در ظرف کمتر از ۳۰ روز پس از اتمام فرآیند نابود سازی تاسیسات، تصدیق کند که همه تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی مشخص شده در بند ۱ نابود شده‌اند .

۱۶- در انجام فعالیت های راستی آزمایی بر اساس این ماده و بخش پنجم راستی آزمایی ضمیمه، سازمان اقداماتی را برای جلوگیری از تکرار غیرضروری موافقتنامه های دوجانبه یا چند جانبه در مورد راستی آزمایی تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی و انهدام آنها در بین کشورهای عضو در نظر خواهد گرفت.

برای این منظور، شورای اجرایی تصمیم خواهد گرفت که راستی آزمایی را به اقدامات تکمیلی برای اقدامات انجام شده به موجب چنین توافقنامه دو یا چند جانبه محدود کند، در صورتیکه تشخیص دهد:

الف) مفاد راستی آزمایی چنین موافقت‌نامه‌ای با مفاد راستی آزمایی این ماده و بخش پنجم راستی آزمایی ضمیمه مطابقت دارد؛

ب) اجرای موافقتنامه تضمین کافی از انطباق با مقررات مربوطه این مقاوله‌نامه را فراهم می‌کند ؛

(ج) طرف‌های قرارداد دو یا چند جانبه سازمان را به طور کامل در مورد فعالیت‌های راستی آزمایی خود مطلع می سازند.

۱۷- در صورت اتخاذ تصمیم شورای اجرایی بر اساس بند ۱۶، سازمان حق نظارت بر اجرای موافقتنامه دو یا چند جانبه را خواهد داشت.

۱۸- هیچ چیز در بندهای ۱۶ و ۱۷ بر تعهد یک کشور عضو برای ارائه اعلامیه طبق ماده ۳، این ماده و بخش پنجم راستی آزمایی ضمیمه تأثیری نخواهد داشت.

۱۹- هر کشور عضو باید هزینه های انهدام تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی را که موظف به نابودی آنها است، پرداخت کند. همچنین هزینه های راستی آزمایی طبق این ماده را تامین می‌کند مگر اینکه شورای اجرایی تصمیم دیگری بگیرد. اگر شورای اجرایی تصمیم بگیرد اقدامات راستی آزمایی سازمان را طبق بند ۱۶ محدود کند، هزینه‌های راستی آزمایی و نظارت تکمیلی توسط سازمان

مطابق با مقیاس ارزیابی سازمان ملل متحد، همانطور که در بند ۷ ماده هشتم مشخص شده است، پرداخت خواهد شد.

ماده ۶

فعالیت‌هایی که به موجب این مقاوله‌نامه ممنوع نشده‌اند

۱- هر کشور عضو حق دارد، با رعایت مفاد این مقاوله‌نامه ، مواد شیمیایی سمی و پیش سازهای آنها را برای اهدافی که طبق این مقاوله‌نامه ممنوع نشده است، توسعه، تولید، در غیر این صورت کسب کرده، نگهداری، انتقال و استفاده کند.

۲- هر کشور عضو اقدامات لازم را اتخاذ خواهد کرد تا اطمینان حاصل شود که مواد شیمیایی سمی و پیش سازهای آنها فقط در قلمرو خود یا در هر مکان دیگری که تحت صلاحیت یا کنترل آن است برای اهدافی غیرممنوع تولید، تولید، کسب، نگهداری، انتقال یا استفاده می‌شود . تحت این مقاوله‌نامه به این منظور، و به منظور تأیید اینکه فعالیت ها مطابق با تعهدات مندرج در این مقاوله‌نامه است، هر کشور عضو باید مواد شیمیایی سمی و پیش سازهای آنها را که در جدول های ۱، ۲ و ۳ ضمیمه مواد شیمیایی فهرست شده است، موضوع تاسیسات مربوط به این مواد شیمیایی، و سایر تأسیسات مشخص شده در پیوست راستی آزمایی، که در قلمرو آن یا در هر مکان دیگری تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار دارند، برای اقدامات راستی آزمایی که در پیوست راستی آزمایی ارائه شده است.

۳- هر کشور عضو، مواد شیمیایی فهرست شده در جدول ۱ (از این پس "مواد شیمیایی جدول ۱" نامیده می‌شود) را مشمول ممنوعیت های تولید، اکتساب، نگهداری، انتقال و استفاده خواهد کرد که در قسمت ششم راستی آزمایی ضمیمه مشخص شده است. مواد شیمیایی جدول ۱ و تأسیسات مشخص شده در قسمت ششم راستی آزمایی ضمیمه را از طریق بازرسی و نظارت در محل با ابزارهای در محل مطابق با آن بخش از راستی آزمایی ضمیمه، به راستی آزمایی منظم می‌پردازد.

۴- هر کشور عضو، مواد شیمیایی فهرست شده در جدول ۲ (از این پس به عنوان "مواد شیمیایی جدول ۲" نامیده می‌شود) و تاسیسات مشخص شده در قسمت هفتم راستی آزمایی ضمیمه را مشمول نظارت بر داده ها و راستی آزمایی در محل مطابق با آن قسمت از پیوست راستی آزمایی خواهد کرد.

۵- هر کشور عضو، مواد شیمیایی فهرست شده در جدول ۳ (از این پس به عنوان "مواد شیمیایی جدول ۳" نامیده می‌شود) و تاسیسات مشخص شده در قسمت پیوست راستی آزمایی ضمیمه را مشمول نظارت بر داده ها و راستی آزمایی در محل مطابق با آن قسمت از پیوست راستی آزمایی خواهد کرد.

۶- هر کشور عضو، تسهیلات مشخص شده در قسمت نهم راستی آزمایی ضمیمه را مشمول نظارت بر داده‌ها و راستی آزمایی نهایی در محل مطابق با آن بخش از راستی آزمایی می‌کند، مگر اینکه کنفرانس کشورهای عضو بر اساس پاراگراف بخش نهم بند ۲۲ راستی آزمایی ضمیمه تصمیم دیگری اتخاذ کند.

۷- حداکثر ۳۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه ، هر کشور عضو باید اعلامیه اولیه را در مورد مواد شیمیایی و تأسیسات مربوطه مطابق با راستی آزمایی ضمیمه ارائه کند.

۸- هر کشور عضو باید اعلامیه های سالانه مربوط به مواد شیمیایی و تاسیسات مربوطه را مطابق با راستی آزمایی ضمیمه ارائه کند.

۹- به منظور انجام بازرسی در محل، هر کشور عضو به بازرسان اجازه دسترسی به امکانات را طبق الزامات ضمیمه بازرسی می‌دهد.

۱۰- در انجام فعالیت‌های راستی آزمایی، دبیرخانه فنی باید از دخالت نامناسب در فعالیت های شیمیایی کشور عضو به منظور اهداف ممنوعه تحت این مقاوله‌نامه جلوگیری کرده و بویژه، به مقررات مندرج در ضمیمه حفاظت از اطلاعات محرمانه (که در ادامه به آن "ضمیمه محرمانه" گفته می‌شود) پایبند باشد.

۱۱- مقررات این ماده بگونه‌ای اجرا می‌شود که مانع از توسعه اقتصادی یا تکنولوژیکی کشورهای عضو و همکاری بین‌المللی در زمینه فعالیت‌های شیمیایی برای اهداف ممنوعه در این مقاوله‌نامه از جمله تبادل بین‌المللی اطلاعات علمی و فنی و مواد شیمیایی و تجهیزات برای تولید، پردازش یا استفاده از مواد شیمیایی برای اهداف ممنوعه در این مقاوله‌نامه نشود.

ماده ۷
اقدامات اجرایی ملی

تعهدات عمومی

۱- هر کشور عضو، مطابق با رویه های قانون اساسی خود، اقدامات لازم را برای اجرای تعهدات خود بر اساس این مقاوله‌نامه اتخاذ خواهد کرد. به طور خاص موارد زیر باید انجام شود:

الف) اشخاص حقیقی و حقوقی را در هر نقطه از قلمرو خود یا در هر مکان دیگری که تحت صلاحیت خود است که توسط قوانین بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است از انجام هرگونه فعالیتی که طبق این مقاوله‌نامه برای یک دولت عضو ممنوع است، از جمله وضع قوانین کیفری در رابطه با چنین فعالیت‌هایی منع کند؛

ب) در هیچ مکان تحت کنترل خود اجازه فعالیتی را که به موجب این مقاوله‌نامه برای یک کشور عضو ممنوع شده است، نمی‌دهد؛

ج) قوانین جزایی خود را که بر اساس بند (الف) وضع شده است، به هر فعالیتی که به موجب این مقاوله‌نامه برای یک کشور عضو ممنوع است، که در هر نقطه توسط اشخاص حقیقی دارای تابعیت آن کشور انجام می‌شود ، مطابق با قوانین بین‌المللی گسترش می‌دهد.

۲- هر کشور عضو با سایر کشورهای عضو همکاری می‌کند و به شکل مناسب کمکهای حقوقی را برای تسهیل اجرای تعهدات به موجب بند ۱ فراهم می‌آورد.

۳- هر کشور عضو، در حین اجرای تعهدات خود بر اساس این مقاوله‌نامه ، بالاترین اولویت را به تضمین ایمنی مردم و حفاظت از محیط زیست اختصاص می‌دهد و در این زمینه با سایر کشورهای عضو به صورت مناسب همکاری می‌کند .

رابطه میانت کشور عضو و سازمان

۴- به منظور انجام تعهدات خود بر اساس این مقاوله‌نامه ، هر کشور عضو یک مرجع ملی را تعیین یا ایجاد خواهد کرد تا به عنوان نقطه کانونی ملی برای ارتباط مؤثر با سازمان و سایر کشورهای عضو

عمل کند. هر کشور عضو در زمان لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن سازمان، مرجع ملی خود را به اطلاع سازمان خواهد رساند.

۵- هر کشور عضو سازمان را از اقدامات قانونی و اداری اتخاذ شده برای اجرای این مقاوله‌نامه مطلع خواهد کرد.

۶- هر کشور عضو باید محرمانه رفتار کند و به اطلاعات و داده‌هایی که به طور محرمانه از سازمان در ارتباط با اجرای این مقاوله‌نامه دریافت می‌کند، رسیدگی ویژه‌ای خواهد نمود.

این اطلاعات و داده‌ها را منحصراً در ارتباط با حقوق و تعهدات خود تحت این مقاوله‌نامه و مطابق با مقررات مندرج در ضمیمه محرمانه بودن پردازش خواهد کرد.

۷- هر کشور عضو متعهد می‌شود که در اجرای کلیه وظایف خود و بویژه کمک به دبیرخانه فنی با سازمان همکاری کند.

ماده ۸
سازمان

الف: مقررات عمومی

۱- کشورها عضو این مقاوله‌نامه ، سازمان ممنوعیت سلاح‌های شیمیایی را برای دستیابی به اهداف مقاوله‌نامه و تضمین اجرای مقررات آن، از جمله مقررات مربوط به تأیید بین‌المللی رعایت آن، و فراهم آوردن یک هم‌اندیشی برای رایزنی و همکاری بین کشورهای عضو، ایجاد می کنند.

۲- تمام کشورهای عضو این مقاوله‌نامه ، عضو این سازمان خواهند بود. هیچ کشور عضو از عضویت در سازمان محروم نخواهد شد.

۳- مقر سازمان در لاهه، پادشاهی هلند واقع خواهد شد.

۴- به عنوان ارگان های سازمان، کنفرانس کشورهای عضو، شورای اجرایی و دبیرخانه فنی تشکیل می‌شوند .

۵- سازمان فعالیت های راستی آزمایی که تحت این مقاوله‌نامه انجام می‌شو را به حداقل میزان ممکن با توجه به دستیابی به اهداف آن به موقع و کارآمد انجام می‌دهد. این سازمان فقط اطلاعات و داده های لازم برای انجام مسئولیت های خود براساس این مقاوله‌نامه را درخواست می‌کند . برای حفاظت از محرمانه بودن اطلاعات مربوط به فعالیت‌های غیرنظامی و نظامی و تأسیساتی که در اجرای این مقاوله‌نامه به آنها اطلاع داده می‌شود، تمام اقدامات احتیاطی را انجام می‌دهد و بویژه باید از مقررات مندرج در پیوست برای محرمانه بودن پیروی کند.

۶- سازمان در انجام فعالیت‌های راستی آزمایی خود اقداماتی را برای استفاده از پیشرفت‌های علم و فناوری در نظر خواهد گرفت.

۷- هزینه های فعالیت های سازمان توسط کشورهای عضو مطابق با جدول ارزیابی سازمان ملل متحد که برای در نظر گرفتن تفاوت های عضویت بین سازمان ملل متحد و این سازمان تنظیم شده است و با رعایت مفاد مواد چهارم و پنجم پرداخت می‌شود . سهم مالی کشورهای عضو در کمیسیون آماده سازی به شیوه‌ای مناسب از سهم آنها در بودجه عادی کسر می‌شود. بودجه سازمان شامل دو فصل جداگانه است، یکی مربوط به هزینه های اداری و سایر هزینه ها و دیگری مربوط به هزینه‌های تأیید می‌باشد.

۸- هر عضو سازمان که در پرداخت سهم مالی خود به سازمان به تاخیر افتاده باشد، در سازمان حق رای ندارد، اگر مبلغی که به تاخیر افتاده است، برابر یا بیشتر از مبلغی باشد که برای دو سال کامل قبل از آن پرداخت کرده است. با این حال، کنفرانس کشورهای عضو اگر اطمینان داشته باشد که عدم پرداخت به دلیل شرایطی است که خارج از کنترل عضو است، می‌تواند به چنین عضوی اجازه دهد که رای دهد.

ب: کنفرانس کشورهای عضو

ترکیب، رویه‌ها و تصمیم گیری

۹- کنفرانس کشورهای عضو (که در ادامه به آن "کنفرانس" گفته می‌شود) از تمامی اعضای این سازمان تشکیل شده است. هر عضو باید یک نماینده در کنفرانس داشته باشد، که ممکن است با جانشینان و مشاوران همراه باشد.

۱۰- اولین نشست کنفرانس توسط امین در ظرف کمتر از سی روز پس از آغاز به کار این مقاوله‌نامه برگزار می‌شود.

۱۱- کنفرانس در جلسات منظم که همه ساله برگزار می‌شود، جلسه برگزار می‌کند، مگر اینکه تصمیم دیگری اتخاذ شده باشد.

۱۲- جلسات ویژه کنفرانس:

الف) در صورت تصمیم گیری توسط کنفرانس؛

ب) در صورت درخواست شورای اجرایی؛

ج) در صورت درخواست هر یک از اعضا و حمایت یک سوم اعضا؛

د) مطابق با بند ۲۲ انجام بازبینی عملیات این مقاوله‌نامه.

به جز در مورد زیر بند (د)، جلسه ویژه حداکثر ۳۰ روز پس از دریافت درخواست توسط مدیرکل دبیرخانه فنی تشکیل خواهد شد، مگر اینکه در درخواست به نحو دیگری تصریح شده باشد.

۱۳- این کنفرانس همچنین به شکل یک کنفرانس اصلاحی به موجب بند ۲ ماده ۱۵ تشکیل می‌شود.

۱۴- جلسات کنفرانس در مقر سازمان برگزار می‌شود، مگر اینکه کنفرانس تصمیم دیگری بگیرد.

۱۵- کنفرانس قواعد کار خود را تصویب خواهد کرد. در ابتدای هر جلسه عادی، رئیس جمهور و سایر مقامات مورد نیاز خود را انتخاب می‌کند. آنها تا زمان انتخاب رئیس جمهور جدید و سایر مسئولین در جلسه عادی بعدی، به کار خود ادامه می دهند.

۱۶- اکثریت اعضاء سازمان، قاطعیت کنفرانس را تشکیل می‌دهند.

۱۷- هر عضو سازمان در کنفرانس یک رای دارد.

۱۸- کنفرانس در مورد موضوعات رویه‌ای با اکثریت ساده اعضای حاضر و رای دهنده تصمیم می گیرد. تصمیم گیری در مورد مسائل اساسی باید تا آنجا که ممکن است با اجماع انجام شود. در

صورتیکه در زمان تصمیم گیری در مورد موضوعی نتوان به اجماع دست یافت، رئیس هیئت مدیره هر گونه رای گیری را به مدت ۲۴ ساعت به تعویق می‌اندازد و در طول این دوره تأخیر هر گونه تلاش لازم را برای تسهیل دستیابی به اجماع انجام می‌دهد و قبل از پایان این دوره به کنفرانس گزارش می‌دهد. در صورتی که در پایان ۲۴ ساعت امکان اجماع وجود نداشته باشد، کنفرانس با اکثریت دو سوم اعضاء حاضر و رای دهنده تصمیم می گیرد، مگر اینکه در این مقاوله‌نامه چیز دیگری مشخص شده باشد. هنگامی که این موضوع مطرح می‌شود که آیا موضوع رویه‌ای است یا نه، این مسئله به عنوان یک مسئله موضوعی مورد توجه قرار می گیرد، مگر اینکه کنفرانس با اکثریت مورد نیاز برای تصمیم گیری در مورد مباحث موضوعی، تصمیم دیگری بگیرد.

اختیارات و وظایف

۱۹- کنفرانس ارگان اصلی سازمان خواهد بود. کنفرانس هر گونه سوال، موضوع یا مسأله ای را که در محدوده این مقاوله‌نامه قرار دارد، از جمله مواردی که مربوط به اختیارات و وظایف شورای اجرایی و دبیرخانه فنی است، مورد بررسی قرار می‌دهد. کنفرانس همچنین می‌تواند در مورد هر سوالی، موضوعی یا موضوعی که مربوط به این مقاوله‌نامه است و توسط یک کشور عضو مطرح شده یا توسط شورای اجرایی به اطلاع این کمیسیون آورده شده، توصیه‌هایی ارائه کند و تصمیم گیری کند.

۲۰- کنفرانس بر اجرای این مقاوله‌نامه نظارت خواهد داشت و به منظور ارتقای هدف و هدف آن اقدام خواهد کرد. کنفرانس انطباق با این مقاوله‌نامه را بررسی خواهد کرد. همچنین بر فعالیت های شورای اجرایی و دبیرخانه فنی نظارت خواهد داشت و می‌تواند دستورالعمل‌هایی را مطابق با این مقاوله‌نامه برای هر یک از آنها در اجرای وظایف خود صادر کند.

۲۱- کنفرانس باید

الف) در جلسات منظم خود گزارش، برنامه و بودجه سازمان را که توسط شورای اجرایی ارائه می‌شود ، بررسی و تصویب کند و همچنین سایر گزارش‌ها را نیز بررسی کند؛

ب) در مورد میزان کمکهای مالی که باید توسط کشورهای عضو طبق بند ۷ پرداخت شود، تصمیم بگیرد؛

ج) اعضای شورای اجرایی را انتخاب کند؛

د) مدیر کل دبیرخانه فنی (که از این پس به او "مدیر کل" گفته می‌شود) را منصوب کند؛

ه) مقررات کار شورای اجرایی ارائه شده توسط دبیرکل را تأیید کند؛

و) هر گونه ارگان های فرعی را که برای انجام وظایف خود مطابق با این مقاوله‌نامه لازم بداند، تشکیل دهد؛

ز) همکاری بین‌المللی برای اهداف صلح آمیز در زمینه فعالیت‌های شیمیایی را ترویج دهد؛

ه) پیشرفت های علمی و تکنولوژیکی را که می‌تواند بر عملکرد این مقاوله‌نامه تأثیر بگذارد، بررسی کند و در این زمینه، به مدیرکل دستور دهد تا هیئت علمی مشورتی تشکیل دهد تا او را قادر سازد که در انجام وظایف خود، در زمینه‌های علمی و تکنولوژیکی مربوط به این مقاوله‌نامه ، به کنفرانس، شورای اجرایی یا کشورهای عضو، مشاوره تخصصی بدهد. هیئت علمی مشاور از کارشناسان مستقل تشکیل شده است که مطابق با شرایط مرجع تصویب شده توسط کنفرانس منصوب می‌شوند؛

و) در اولین جلسه خود هرگونه پیشنویس موافقتنامه ها، مقررات و دستورالعمل های تدوین شده توسط کمیسیون مقدماتی را بررسی و تصویب می‌کند؛

ز) در اولین جلسه خود صندوق داوطلبانه کمک را مطابق با ماده ۱۰ ایجاد کند؛

ح) اقدامات لازم را برای اطمینان از انطباق با این مقاوله‌نامه و اصلاح و رفع هرگونه وضعیتی که با مفاد این مقاوله‌نامه مغایرت دارد، مطابق با ماده دوازدهم اتخاذ کند.

۲۲- این کنفرانس باید نه دیرتر از یک سال پس از پایان پنجم و دهم سال پس از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه ، و در زمانهای دیگر در آن دوره زمانی که ممکن است بر روی آن تصمیم گرفته شود، در جلسات ویژه برای بررسی عملکرد این مقاوله‌نامه تشکیل شود. این بازنگری‌ها باید هرگونه پیشرفت علمی و تکنولوژیکی مربوطه را در نظر بگیرد. در فواصل زمانی پنج ساله پس از آن، به جز در صورتی که تصمیم دیگری گرفته شود، جلسات بعدی کنفرانس با همان هدف برگزار می‌شود .

ج: شورای اجرایی

ترکیب، رویه‌ها، و تصمیم گیری

الف) نه کشور عضو از آفریقا که توسط کشورهای عضو در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنای این تعیین اعضا، به این معناست که از میان این نه کشور عضو، سه عضو، به طور قاعده، کشورهای عضو با مهم ترین صنعت شیمیایی ملی در منطقه هستند که براساس داده های گزارش شده و منتشر شده در سطح بین‌المللی تعیین شده است؛ علاوه بر این، گروه منطقه‌ای موافقت می‌کند که در تعیین این سه عضو، سایر عوامل منطقه‌ای را نیز در نظر بگیرد؛

ب) ۹ کشور عضو از آفریقا که توسط کشورهای عضو در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنای این انتخاب، به این معناست که از میان این نه کشور عضو، سه عضو، به طور قاعده، کشورهای عضو با مهم ترین صنعت شیمیایی ملی در منطقه هستند که بر اساس داده های گزارش شده و منتشر شده در سطح بین‌المللی تعیین شده است؛ علاوه بر این، گروه منطقه‌ای موافقت می‌کند که در تعیین این سه عضو، سایر عوامل منطقه‌ای را نیز در نظر بگیرد؛

۹ کشور عضو از آسیا توسط کشورهای عضو مستقر در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنایی برای این انتخاب، به این معنی است که از بین این نه کشور عضو، چهار عضو، به عنوان یک قاعده، کشورهای عضوی خواهند بود که مهمترین صنایع شیمیایی ملی در منطقه را دارند که براساس داده‌های گزارش شده و منتشر شده بین‌المللی تعیین می‌شود. بعلاوه، گروه منطقه‌ای موافقت خواهد کرد که سایر عوامل منطقه‌ای را در تعیین این چهار عضو نیز در نظر بگیرد.

ج) پنج کشور عضو از اروپای شرقی که توسط کشورهای عضو در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنای این تعیین، این موضوع در نظر گرفته می‌شود که از میان این پنج کشور عضو، یک عضو، به عنوان یک قاعده، کشور عضو با مهم ترین صنعت شیمیایی ملی در منطقه است که بر اساس داده‌های گزارش شده و منتشر شده بین‌المللی تعیین شده است؛ علاوه بر این، گروه منطقه‌ای موافقت می‌کند که سایر عوامل منطقه‌ای را نیز در نظر بگیرد.

د) هفت کشور عضو از آمریکای لاتین و کارائیب که توسط کشورهای عضو در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنای این تعیین، به این معناست که از میان این هفت کشور عضو، سه عضو، به طور قاعده، کشورهای عضو با مهم ترین صنعت شیمیایی ملی در منطقه هستند که

براساس داده های گزارش شده و منتشر شده در سطح بین‌المللی تعیین شده است؛ علاوه بر این، گروه منطقه‌ای موافقت می‌کند که در تعیین این سه عضو، سایر عوامل منطقه‌ای را نیز در نظر بگیرد؛

ه) ده کشور عضو از میان کشورهای اروپای غربی و سایر کشورهای عضو که توسط کشورهای عضو مستقر در این منطقه تعیین می‌شوند . به عنوان مبنایی برای این انتخاب، این امر قابل درک است که از بین این ۱۰ کشور عضو، ۵ عضو، به طور معمول، کشورهای عضو هستند که دارای مهمترین صنعت شیمیایی ملی در منطقه هستند، همانطور که توسط داده های گزارش شده و منتشر شده بین‌المللی تعیین می‌شود. علاوه بر این، گروه منطقه‌ای موافقت خواهد کرد که سایر عوامل منطقه‌ای را در تعیین این پنج عضو در نظر بگیرد.

و) یک کشور عضو دیگر که به طور متوالی توسط کشورهای عضو مستقر در مناطق آسیا و آمریکای لاتین و دریای کارائیب تعیین می‌شود. به عنوان مبنایی برای این نامگذاری، این قابل درک است که این دولت عضو یک عضو چرخشی از این مناطق خواهد بود.

۲۴- برای اولین انتخابات شورای اجرایی، ۲۰ عضو با توجه به نسبت‌های عددی تعیین شده در بند ۲۳ برای یک دوره یک ساله انتخاب خواهند شد.

۲۵- پس از اجرای کامل مواد ۴ و ۵، کنفرانس می‌تواند بنا به درخواست اکثریت اعضای شورای اجرایی، ترکیب شورای اجرایی را با در نظر گرفتن تحولات مربوط به اصول مشخص شده در بند ۲۳ که بر ترکیب آن حاکم است، بررسی کند.

۲۶- شورای اجرایی آیین نامه داخلی خود را تنظیم و برای تصویب به کنفرانس ارائه خواهد کرد.

۲۷- شورای اجرایی رئیس خود را از بین اعضای خود انتخاب می‌کند .

۲۸- شورای اجرایی برای جلسات منظم تشکیل جلسه می‌دهد. بین جلسات عادی هر چند وقت یکبار برای اجرای اختیارات و وظایف لازم باشد تشکیل جلسه می‌دهد.

۲۹- هر یک از اعضای شورای اجرایی دارای یک رأی خواهد بود. مگر در مواردی که در این مقاوله‌نامه به نحو دیگری تصریح شده باشد، شورای اجرایی در مورد موضوعات ماهوی با اکثریت دو سوم اعضای خود تصمیم گیری خواهد کرد. شورای اجرایی با اکثریت ساده کلیه اعضای خود تصمیمات مربوط

به آئین‌نامه را اتخاذ خواهد کرد. هنگامی که موضوع ماهوی بودن یا نبودن موضوع مطرح می‌شود ، با آن مسئله به عنوان یک موضوع ماهوی تلقی می‌شود ، مگر اینکه شورای اجرایی با اکثریت لازم برای تصمیم گیری در مورد موضوعات ماهوی تصمیم دیگری اتخاذ کند.

اختیارات و کارکردها

۳۰- شورای اجرایی، ارگان اجرایی سازمان است. این شورا به کنفرانس پاسخگو خواهد بود. شورای اجرایی، اختیارات و وظایفی را که بر اساس این مقاوله‌نامه به آن سپرده شده و همچنین وظایفی را که از سوی کنفرانس به آن واگذار شده است، انجام می‌دهد. در انجام این کار، آن مطابق با توصیه ها، تصمیمات و دستورالعمل‌های کنفرانس عمل می‌کند و اجرای صحیح و مداوم آنها را تضمین می‌کند.

۳۱- شورای اجرایی اجرای موثر این مقاوله‌نامه و رعایت آن را ترویج خواهد کرد. این کمیسیون نظارت بر فعالیت های دبیرخانه فنی را بر عهده دارد، با مقامات ملی هر کشور عضو همکاری می‌کند و در صورت درخواست از طرفین، مشورت و همکاری بین کشورهای عضو را تسهیل می‌کند.

۳۲- شورای اجرایی باید:

الف) پیشنویس برنامه و بودجه سازمان را بررسی و به کنفرانس ارائه می‌کند؛

ب) پیشنویس گزارش سازمان در مورد اجرای این مقاوله‌نامه ، گزارش عملکرد فعالیت‌های خود و گزارش‌های ویژه‌ای که لازم بداند یا کنفرانس ممکن است درخواست کند، بررسی و به کنفرانس ارائه کند؛

(ج) ترتیبات لازم را برای جلسات کنفرانس از جمله تهیه پیشنویس دستور کار ترتیب دهد.

۳۳- شورای اجرایی می‌تواند تشکیل جلسه ویژه کنفرانس را درخواست کند.

۳۴- شورای اجرایی باید:

الف) به نمایندگی از سازمان با کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، به شرط تأیید قبلی کنفرانس، موافقت‌نامه‌ها یا ترتیبات انجام دهد؛

ب) با کشورهای عضو از طرف سازمان در رابطه با ماده ۱۰ موافقتنامه منعقد کرده و بر صندوق داوطلبانه مذکور در ماده ۱۰ نظارت خواهد کرد؛

ج) موافقت‌نامه‌ها یا ترتیبات مربوط به اجرای فعالیت‌های راستی آزمایی را که توسط دبیرخانه فنی با کشورهای عضو مذاکره شده است، تصویب کند.

۳۵- شورای اجرایی هر موضوعی را که در صلاحیت خود است که بر این مقاوله‌نامه و اجرای آن تأثیر می‌گذارد، از جمله نگرانی‌های مربوط به انطباق، و موارد عدم انطباق را بررسی می‌کند و در صورت اقتضا، کشورهای عضو را مطلع می‌کند و موضوع را مورد توجه قرار می‌دهد.

۳۶- شورای اجرایی در بررسی تردیدها یا نگرانی‌های مربوط به انطباق و موارد عدم انطباق، از جمله، سوء استفاده از حقوق مقرر در این مقاوله‌نامه، با کشورهای عضو مشورت خواهد کرد و در صورت لزوم، از کشور عضو درخواست می‌کند اقداماتی را برای اصلاح وضعیت در یک زمان مشخص انجام دهد. تا جایی که شورای اجرایی اقدام بعدی را ضروری بداند، از جمله یک یا چند مورد از اقدامات زیر را اتخاذ خواهد کرد:

الف) همه کشورهای عضو را از مسئله یا موضوع مطلع کند؛

ب) موضوع یا موضوع را به اطلاع کنفرانس برساند؛

ج) توصیه هایی را به کنفرانس در مورد اقداماتی برای اصلاح وضعیت و اطمینان از انطباق ارائه دهد.

شورای اجرایی در موارد خاص و فوری، مسئله یا موضوع، از جمله اطلاعات و نتیجه گیری های مربوطه را مستقیماً به توجه مجمع عمومی سازمان ملل و شورای امنیت سازمان ملل می رساند. در عین حال، این کشور به تمام کشورهای عضو این مرحله اطلاع می‌دهد.

د: دبیرخانه فنی

۳۷- دبیرخانه فنی کنفرانس و شورای اجرایی را در انجام وظایف خود کمک خواهد کرد. دبیرخانه فنی اقدامات راستی آزمایی مقرر در این مقاوله‌نامه را انجام خواهد داد. سایر وظایفی را که طبق این

مقاوله‌نامه به آن محول شده است و همچنین وظایفی را که کنفرانس و شورای اجرایی به آن تفویض کرده اند، انجام خواهد داد.

۳۸- دبیرخانه فنی باید:

الف) پیش نویس برنامه و بودجه سازمان را تهیه و به شورای اجرایی ارائه کند؛

ب) پیشنویس گزارش سازمان در مورد اجرای این مقاوله‌نامه و سایر گزارش‌هایی را که کنفرانس یا شورای اجرایی درخواست کند، تهیه و به شورای اجرایی ارائه کند؛

ج) پشتیبانی اداری و فنی را برای کنفرانس، شورای اجرایی و ارگان های فرعی ارائه می‌کند؛

د) به نمایندگی از سوی سازمان، ارسال و دریافت ارتباطات به کشورهای عضو در مورد موضوعات مربوط به اجرای این مقاوله‌نامه پیام ارسال کرده و دریافت می‌کند؛

ث) ارائه کمک فنی و ارزیابی فنی به کشورهای عضو در اجرای مقررات این مقاوله‌نامه، شامل ارزیابی مواد شیمیایی برنامه ریزی شده و غیر برنامه ریزی شده.

۳۹ – دبیرخانه فنی باید:

الف) در مورد موافقتنامه ها یا ترتیبات مربوط به اجرای فعالیت‌های راستی آزمایی با کشورهای عضو، مشروط به تایید شورای اجرایی مذاکره کند؛

ب) حداکثر ۱۸۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه ، ایجاد و نگهداری انبارهای دائمی کمک های اضطراری و بشردوستانه توسط کشورهای عضو مطابق با بند ۷ (ب) و (ج) ماده ۱۰ را هماهنگ کند. دبیرخانه فنی ممکن است اقلام نگهداری شده را از نظر قابلیت سرویس بازرسی کند. فهرست اقلامی که باید ذخیره شوند باید توسط کنفرانس بر اساس بند ۲۱ (۱) فوق در نظر گرفته و تأیید شود؛

ج) اداره صندوق داوطلبانه مذکور در ماده ۱۰، جمع آوری اعلامیه‌های اعلام شده توسط کشورهای عضو و ثبت موافقتنامه‌های دوجانبه منعقد شده بین کشورهای عضو یا بین یک کشور عضو و سازمان برای اهداف ماده ۱۰.

۴۰- دبیرخانه فنی هر مشکلی را که در رابطه با انجام وظایف خود بوجود آمده است، از جمله تردیدها، ابهامات یا عدم قطعیت های مربوط به انطباق با این مقاوله‌نامه را که در انجام فعالیت های تأیید خود به آن اطلاع داده است و نتوانسته است از طریق مشورت با کشور عضو مربوطه آن را حل یا روشن کند، به شورای اجرایی اطلاع می‌دهد.

۴۱- دبیرخانه فنی شامل یک مدیر کل است که رئیس و مدیر ارشد اداری آن است، بازرسان و کارکنان علمی، فنی و دیگر که ممکن است مورد نیاز باشد.

۴۲- بازرسان واحد دبیرخانه فنی است و تحت نظارت مدیر کل عمل می‌کند.

۴۳- مدیر کل توسط کنفرانس براساس توصیه شورای اجرایی برای مدت چهار سال منصوب می‌شود که می‌تواند برای یک دوره دیگر تمدید شود، اما نه پس از آن.

۴۴- مدیر کل در برابر کنفرانس و شورای اجرایی مسئول انتصاب کارکنان و سازماندهی و عملکرد دبیرخانه فنی خواهد بود. مهمترین ملاحظات در استخدام کارکنان و در تعیین شرایط خدمت، لزوم تامین بالاترین استانداردهای کارآمدی، شایستگی و درستکاری خواهد بود. فقط شهروندان کشورهای عضو به عنوان مدیرکل، بازرس یا سایر اعضای کارکنان حرفه ای و دفتری خدمت خواهند کرد. باید به اهمیت استخدام کارمندان بر مبنای جغرافیایی تا حد امکان توجه لازم مبذول شود. استخدام باید براساس این اصل هدایت شود که کارکنان باید به حداقل ممکن برای انجام صحیح مسئولیت‌های دبیرخانه فنی حفظ شوند.

۴۵- مدیرکل مسئول سازماندهی و عملکرد هیئت مشورتی علمی مذکور در بند ۲۱ (ح) خواهد بود. مدیر کل، با مشورت با کشورهای عضو، اعضای هیئت مشورتی علمی را منصوب خواهد کرد که به عنوان فردی خدمت می کنند. اعضای هیئت بر اساس تخصص آنها در زمینه های علمی خاص مربوط به اجرای این مقاوله‌نامه منصوب خواهند شد. مدیر کل همچنین می‌تواند در صورت لزوم با مشورت اعضای هیئت مدیره، گروه‌های کاری موقت از کارشناسان علمی را برای ارائه توصیه‌هایی در مورد موضوعات خاص تشکیل دهد. با توجه به موارد فوق، کشورهای عضو می توانند فهرستی از کارشناسان را به مدیر کل ارائه دهند.

۴۶- مدیر کل، بازرسان و سایر اعضای کارکنان در اجرای وظایف خود نباید از هیچ کشور یا منبع دیگری خارج از سازمان درخواست یا دریافت دستورالعمل کنند. آنها باید از هرگونه اقدامی که ممکن

است منعکس کننده مواضع آنها به عنوان افسران بین‌المللی باشد که فقط در برابر کنفرانس و شورای اجرایی مسئول هستند، خودداری کنند.

۴۷- هر کشور عضو باید به ماهیت منحصرا بین‌المللی مسئولیت های مدیر کل، بازرسان و سایر اعضای کارکنان احترام بگذارد و به دنبال تاثیرگذاری در انجام مسئولیت‌های آنها نباشد.

ه: امتیازات و مصونیت‌ها

۴۸- سازمان در قلمرو و در هر مکان دیگری که تحت صلاحیت یا کنترل یک کشور عضو است از چنین ظرفیت قانونی و امتیازات و مصونیت‌هایی که برای اجرای وظایف آن ضروری است برخوردار خواهد شد.

۴۹- نمایندگان کشورهای عضو، همراه با جانشینان و مشاوران آنها، نمایندگان منصوب به شورای اجرایی به همراه معاونان و مشاوران آنها، مدیرکل و کارکنان سازمان از امتیازات و مصونیت‌هایی که در اجرای مستقل لازم است برخوردار خواهند بود.

۵۰- ظرفیت قانونی، امتیازات و مصونیت‌های مذکور در این ماده در موافقتنامه‌های بین سازمان و کشورهای عضو و همچنین در موافقتنامه بین سازمان و کشوری که مقر سازمان در آن مستقر است، تعریف می‌شود . این موافقتنامه‌ها طبق بند ۲۱ (۱) توسط کنفرانس مورد بررسی و تایید قرار خواهد گرفت.

۵۱- علی‌رغم بندهای ۴۸ و ۴۹، امتیازات و مصونیت‌هایی که مدیر کل و کارکنان دبیرخانه فنی در طول انجام فعالیت‌های راستی آزمایی از آن برخوردار می‌شوند، همان مواردی است که در قسمت ۲، بخش ب، پیوست راستی آزمایی ذکر شده است.

ماده ۹

رایزنی، همکاری، و حقیقت یابی

۱- کشورهای عضو به طور مستقیم با یکدیگر یا از طریق سازمان یا سایر روش‌های مناسب بین‌المللی، از جمله روش‌های موجود در چارچوب سازمان ملل متحد و مطابق با منشور آن، در مورد هر مسأله ای که ممکن است در رابطه با هدف یا اجرای مقررات این مقاوله‌نامه مطرح شود، مشورت و همکاری می‌کنند.

۲- بدون به خطر انداختن حق هر یک از کشورهای عضو برای درخواست بازرسی، کشورهای عضو باید، هر زمان که امکان دارد، ابتدا تمام تلاش خود را برای روشن کردن و حل و فصل، از طریق تبادل اطلاعات و مشورت بین خود، هر موضوعی که ممکن است شک و تردید در مورد رعایت این مقاوله‌نامه ایجاد کند، یا باعث ایجاد نگرانی در مورد یک موضوع مرتبط شود که ممکن است مبهم تلقی شود. یک کشور عضو که از یک کشور عضو دیگر درخواست برای روشن شدن هر موضوعی را دریافت می‌کند که کشور عضو درخواست کننده معتقد است باعث چنین شک و تردید یا نگرانی می‌شود ، باید به کشور عضو درخواست کننده در اسرع وقت، اما در هر صورت نه بیش از ۱۰ روز پس از درخواست، اطلاعات کافی برای پاسخ به شک و تردید مطرح شده را همراه با توضیح اینکه چگونه اطلاعات ارائه شده مسئله را حل می‌کند، ارائه دهد. هیچ چیز در این مقاوله‌نامه به حق دو یا چند کشور عضو برای ترتیب دادن بازرسی‌ها یا هر روش دیگری با توافق متقابل در میان خود برای روشن کردن و حل هر موضوعی که ممکن است شک و تردید در مورد انطباق ایجاد کند یا باعث ایجاد نگرانی در مورد یک موضوع مرتبط شود که ممکن است مبهم تلقی شود، تأثیر نخواهد گذاشت. این ترتیبات نباید بر حقوق و تعهدات هر کشور عضو بر اساس سایر مقررات این مقاوله‌نامه تأثیر بگذارد.

روش درخواست توضیحات

۳- هر کشور عضو حق دارد از شورای اجرایی برای کمک به روشن شدن هر موقعیتی که ممکن است مبهم تلقی شود یا باعث نگرانی در مورد عدم انطباق احتمالی یک کشور عضو دیگر با این مقاوله‌نامه شود، درخواست کند. شورای اجرایی باید اطلاعات مربوطه را که در اختیار دارد و مربوط به چنین موضوعی است، ارائه کند.

۴- هر کشور عضو حق دارد از شورای اجرایی درخواست کند تا از هر کشور عضو دیگری در مورد هر وضعیتی که ممکن است مبهم تلقی شود یا نگرانی در مورد عدم انطباق احتمالی آن با این مقاوله‌نامه ایجاد کند، توضیحاتی دریافت کند. در چنین مواردی، موضوعات زیر اعمال می‌شود :

الف) شورای اجرایی درخواست شفاف سازی را حداکثر تا ۲۴ ساعت پس از دریافت آن از طریق مدیرکل به کشور مربوطه ارسال خواهد کرد؛

ب) کشور عضو درخواست شونده در اسرع وقت، اما در هر صورت حداکثر ۱۰ روز پس از دریافت درخواست، توضیحات را به شورای اجرایی ارائه خواهد کرد؛

ج) شورای اجرایی شفاف سازی را یادداشت کرده و حداکثر تا ۲۴ ساعت پس از دریافت آن به کشور عضو درخواست کننده ارسال خواهد کرد؛

د) اگر کشور عضو درخواست کننده شفاف سازی را ناکافی بداند، این حق را خواهد داشت که از شورای اجرایی درخواست کند تا از کشور عضو درخواست شونده توضیحات بیشتری دریافت کند؛

ه) به منظور کسب توضیحات بیشتر که طبق بند (د) درخواست شده است، شورای اجرایی می‌تواند از مدیرکل بخواهد که گروهی از کارشناسان دبیرخانه فنی تشکیل دهد، یا اگر کارکنان مناسب در دبیرخانه فنی موجود نباشد، از جاهای دیگر، برای بررسی تمام اطلاعات و داده های موجود مرتبط با وضعیتی که باعث نگرانی می‌شود. گروه کارشناسان باید گزارشی واقعی از یافته‌های خود به شورای اجرایی ارائه دهند؛

و) اگر کشور عضو درخواست کننده، شفاف سازی‌های به دست آمده براساس بندهای (د) و (ه) را رضایت بخش ارزیابی نکند، این حق را خواهد داشت که جلسه ویژه‌ای از شورای اجرایی درخواست کند که در آن کشورهای عضو درگیر که عضو شورای اجرایی نیستند، باید درخواست کنند در چنین جلسه فوق العاده حق شرکت داشته باشند. شورای اجرایی موضوع را بررسی می‌کند و می‌تواند هر اقدامی را که برای حل و فصل وضعیت مناسب بداند توصیه کند.

۵- هر کشور عضو همچنین حق دارد از شورای اجرایی درخواست کند تا هر وضعیتی را که مبهم تلقی شده یا نگرانی در مورد عدم انطباق احتمالی آن با این مقاوله‌نامه ایجاد کرده است، روشن کند. شورای اجرایی با ارائه چنین کمکی در صورت لزوم پاسخ می‌دهد.

۶- شورای اجرایی هر گونه درخواست برای شفاف سازی در این ماده را به کشورهای عضو اطلاع می‌دهد.

۷- اگر شک یا نگرانی یک کشور عضو در مورد عدم انطباق احتمالی ظرف ۶۰ روز پس از ارسال درخواست برای روشن شدن به شورای اجرایی حل نشده باشد، یا اگر آن کشور عضو معتقد باشد که شک و تردیدش مستلزم بررسی فوری است، با وجود حق درخواست بازرسی با اعتراض، می‌تواند طبق ماده ۸، بند ۱۲ (ج) ، درخواست برگزاری نشست ویژه کنفرانس کند. در چنین نشست ویژه‌ای، کنفرانس این موضوع را بررسی می‌کند و می‌تواند هر اقدامی را که برای حل این وضعیت مناسب می‌داند، توصیه کند.

۹- هر کشور عضو موظف است که درخواست بازرسی را در محدوده این مقاوله‌نامه نگه دارد و در درخواست بازرسی تمام اطلاعات مناسب را ارائه دهد که بر اساس آن نگرانی در مورد عدم انطباق احتمالی با این مقاوله‌نامه به عنوان مشخص شده در ضمیمه تأیید ایجاد شده است. هر کشور عضو باید از درخواست های بی اساس بازرسی خودداری کند و مراقب باشد که از سوء استفاده جلوگیری شود. معاینه با اعتراض تنها به منظور تعیین حقایق مربوط به عدم انطباق احتمالی انجام می‌شود.

۱۰- به منظور راستی آزمایی منطبق با مفاد مقررات این مقاوله‌نامه، هر کشور عضو به دبیرخانه فنی اجازه می‌دهد تا بر اساس بند ۸ بازرسی چالشی در محل را انجام دهد.

۱۱- بر اساس درخواست برای بازرسی چالشی از یک تاسیسات یا محل، و مطابق با رویه‌های مقرر شده در ضمیمه تأیید، کشور عضو بازرسی شده باید:

الف) حق و تعهد به انجام هر تلاش معقول برای نشان دادن انطباق با این مقاوله‌نامه و برای این منظور، به تیم بازرسی امکان انجام مأموریت خود را می‌دهد؛

ب) تعهد به فراهم آوردن دسترسی در داخل محل درخواست شده به منظور تعیین حقایق مربوط به نگرانی در مورد عدم انطباق احتمالی؛ و

ج) حق اتخاذ اقدامات برای محافظت از تاسیسات حساس و جلوگیری از افشای اطلاعات و داده‌های محرمانه، غیر مرتبط با این مقاوله‌نامه.

۱۲- با توجه به یک ناظر، موارد زیر به کار می رود:

الف) کشور عضو درخواست کننده می‌تواند با موافقت کشور عضو مورد بازرسی، نماینده‌ای را که ممکن است از اتباع کشور عضو درخواست کننده یا یک کشور عضو ثالث باشد، برای نظارت بر انجام بازرسی چالشی ارسال کند؛

ب) کشور عضو مورد بازرسی سپس به ناظر مطابق با ضمیمه تأیید اجازه ورود می‌دهد؛

ج) کشور عضو مورد بازرسی، به عنوان یک قاعده، ناظر پیشنهادی را می‌پذیرد، اما اگر کشور عضو مورد بازرسی امتناع کند، این واقعیت در گزارش نهایی ثبت می‌شود.

۱۳- کشور عضو درخواست کننده درخواست بازرسی برای بازرسی در محل را به شورای اجرایی و همزمان به مدیر کل برای رسیدگی فوری ارائه می‌دهد.

۱۴- مدیر کل بلافاصله اطمینان حاصل می‌کند که درخواست بازرسی مطابق با الزامات مشخص شده در بخش ۱۰، بند ۴ ضمیمه تأیید است و در صورت لزوم، به کشور عضو درخواست کننده در ارائه درخواست بازرسی کمک می‌کند. هنگامی که درخواست بازرسی مطابق با الزامات باشد، آماده سازی برای بازرسی به چالش کشیدن آغاز می‌شود.

۱۵- مدیر کل درخواست بازرسی را به کشور عضو بازرسی شده حداقل ۱۲ ساعت قبل از ورود برنامه ریزی شده تیم بازرسی به نقطه ورود ارسال می‌کند.

۱۶- پس از دریافت درخواست بازرسی، شورای اجرایی از اقدامات مدیر کل در رابطه با این درخواست آگاه می‌شود و پرونده را در طول روند بازرسی تحت بررسی خود قرار می‌دهد. با این حال، مشورت های آن نباید روند بازرسی را به تاخیر بیندازد.

۱۷- شورای اجرایی می‌تواند در صورتیکه درخواست بازرسی را بیهوده، توهین آمیز یا آشکار بداند، حداکثر تا ۱۲ ساعت پس از دریافت درخواست بازرسی، با اکثریت سه چهارم اعضای خود نسبت به اجرای بازرسی چالشی تصمیم گیری کند. فراتر از محدوده این مقاوله‌نامه همانطور که در بند ۸ توضیح داده شده است. نه درخواست کننده و نه کشور عضو بازرسی شونده در چنین تصمیمی شرکت نخواهند کرد. در صورتیکه شورای اجرایی در برابر بازرسی چالشی تصمیم گیری کند، مقدمات باید متوقف شود، هیچ اقدام دیگری در مورد درخواست بازرسی انجام نخواهد شد و کشورهای مربوطه باید مطابق با آن مطلع شوند.

۱۸- مدیر کل یک دستور بازرسی برای انجام بازرسی چالشی صادر خواهد کرد. دستور بازرسی باید درخواست بازرسی مورد اشاره در بندهای ۸ و ۹ باشد که در شرایط عملیاتی قرار گرفته و باید با درخواست بازرسی مطابقت داشته باشد.

۱۹- بازرسی چالشی باید مطابق با بخش ۱۰ یا در صورت استفاده ادعایی مطابق با بخش ۱۱ پیوست تأیید انجام شود. تیم بازرسی باید براساس این اصل هدایت شود که بازرسی چالشی را با کمترین مزاحمت ممکن، مطابق با انجام مؤثر و به موقع مأموریت خود انجام دهد.

۲۰- کشور عضو مورد بازرسی باید در طول بازرسی به تیم بازرسی کمک کند و کار آن را تسهیل کند. اگر کشور عضو بازرسی شده، طبق بند ج بخش ۱۰ راستی آزمایی ضمیمه، برای نشان دادن انطباق با مفاد این مقاوله‌نامه، جایگزین دسترسی کامل و جامع باشد، باید هر تلاشی را انجام دهد تا از طریق مشورت با تیم بازرسی، به توافق بر سر روش‌های تعیین حقایق با هدف نشان دادن انطباق خود برسد.

۲۱- گزارش نهایی باید شامل یافته‌های واقعی و همچنین ارزیابی تیم بازرسی از میزان و ماهیت دسترسی و همکاری اعطا شده برای اجرای رضایت بخش بازرسی چالش باشد. مدیر کل گزارش نهایی تیم بازرسی را به سرعت به کشور عضو درخواست کننده، به کشور عضو بازرسی شده، به شورای اجرایی و به همه کشورهای عضو دیگر ارسال می‌کند. علاوه بر این، مدیرکل به سرعت ارزیابی‌های کشورهای عضو درخواست کننده و مورد بازرسی و همچنین دیدگاه های سایر کشورهای عضو را که ممکن است برای این منظور به مدیر کل منتقل شود، به شورای اجرایی ارسال می‌کند و سپس آنها را به تمام کشورهای عضو ارائه می‌دهد.

۲۲- شورای اجرایی، مطابق با اختیارات و وظایف خود، گزارش نهایی تیم بازرسی را به محض ارائه آن بررسی می‌کند و هر گونه نگرانی را در مورد:

الف) اینکه آیا عدم انطباق رخ داده است؛

ب) اینکه آیا درخواست در محدوده این مقاوله‌نامه بوده است؛ و

ج) اینکه آیا از حق درخواست بازرسی چالشی سوء استفاده شده است، بررسی می‌کند .

۲۳- اگر شورای اجرایی با توجه به اختیارات و وظایف خود به این نتیجه برسد که ممکن است اقدامات بیشتری در رابطه با بند ۲۲ ضروری باشد، اقدامات مناسب را برای اصلاح وضعیت و اطمینان از انطباق با این مقاوله‌نامه، از جمله موارد خاص اتخاذ خواهد کرد. توصیه‌هایی به کنفرانس در صورت سوء استفاده، شورای اجرایی بررسی خواهد کرد که آیا کشور عضو درخواست کننده باید هر یک از پیامدهای مالی بازرسی چالش را متحمل شود یا خیر.

۲۴- کشور عضو درخواست کننده و کشور عضو بازرسی شونده حق شرکت در فرآیند بررسی را خواهند داشت. شورای اجرایی به کشورهای عضو و جلسه بعدی کنفرانس از نتیجه فرآیند اطلاع خواهد داد.

۲۵- اگر شورای اجرایی توصیه های خاصی به کنفرانس داده باشد، کنفرانس اقداماتی را مطابق با ماده ۱۲ بررسی خواهد کرد.

ماده ۱۰
کمک و محافظت در برابر سلاح‌های شیمیایی

۱- برای اهداف این ماده، "کمک" به معنای هماهنگی و ارائه حفاظت در برابر سلاح‌های شیمیایی به کشورهای عضو است، از جمله موارد زیر: تجهیزات شناسایی و سیستم‌های هشدار؛ تجهیزات حفاظتی؛ تجهیزات و مواد ضد عفونی کننده؛ پادزهرها و درمان‌های پزشکی؛ و مشاوره در مورد هر یک از این اقدامات حفاظتی.

۲- هیچ چیز در این مقاوله‌نامه نباید به گونه‌ای تفسیر شود که حق هر یک از کشورهای عضو برای انجام تحقیق، توسعه، تولید، دستیابی، انتقال یا استفاده از وسایل حفاظتی در برابر سلاح‌های شیمیایی، برای اهدافی که طبق این مقاوله‌نامه ممنوع نشده است، ایجاد کند.

۳- هر کشور عضو متعهد می‌شود که مبادله کامل تجهیزات، مواد و اطلاعات علمی و فناوری در مورد وسایل حفاظت در برابر سلاح‌های شیمیایی را تسهیل کند و حق مشارکت در آنرا خواهد داشت.

۴- به منظور افزایش شفافیت برنامه‌های ملی مربوط به اهداف حفاظتی، هر کشور عضو سالانه اطلاعات مربوط به برنامه خود را به دبیرخانه فنی ارائه می‌دهد، مطابق با رویه هایی که باید توسط کنفرانس بر اساس ماده هشتم، بند ۲۱ (۱) مورد بررسی و تصویب قرار گیرد.

۵- دبیرخانه فنی تا ۱۸۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، بانک داده ای را برای استفاده هر کشور عضو درخواست کننده که حاوی اطلاعات آزاد در مورد وسایل مختلف حفاظت در برابر سلاح‌های شیمیایی و همچنین اطلاعاتی است که ممکن است توسط کشورهای عضو ارائه شود، ایجاد و نگهداری می‌کند .

دبیرخانه فنی همچنین در حدود منابع موجود در اختیار آن و به درخواست یک کشور عضو، مشاوره تخصصی ارائه می‌دهد و به این کشور عضو در شناسایی چگونگی اجرای برنامه های خود برای توسعه و بهبود ظرفیت حفاظت در برابر سلاح‌های شیمیایی کمک می‌کند .

۶- هیچ چیز در این مقاوله‌نامه نباید بگونه‌ای تفسیر شود که مانع حق کشورهای عضو در درخواست و ارائه کمک دوجانبه و برقراری توافق های فردی با دیگر کشورهای عضو در مورد تأمین اضطراری کمک شود.

۷- هر کشور عضو متعهد می‌شود از طریق سازمان کمک کند و برای این منظور یکی یا چند مورد از اقدامات زیر را اتخاذ کند:

الف) مشارکت در صندوق داوطلبانه کمک که کنفرانس در اولین نشست خود ایجاد خواهد کرد؛

ب) در صورت امکان، در مدت نه بیش از ۱۸۰ روز پس از آنکه این مقاوله‌نامه برای آن به اجرا درآمد، با سازمان موافقت‌نامه‌هایی در مورد تهیه کمک در صورت درخواست، منعقد کند؛

ج) نوع کمکی را که ممکن است در پاسخ به درخواست سازمان ارائه دهد، حداکثر تا ۱۸۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن اعلام کند. با این حال، اگر یک کشور عضو متعاقباً نتواند کمکهای پیش بینی شده در اعلامیه خود را ارائه دهد، همچنان موظف به ارائه کمک مطابق با این بند است.

۸- هر کشور عضو حق دارد در صورت رعایت روشهای مقرر در بند های ۹، ۱۰ و ۱۱، درخواست کمک و حمایت در برابر استفاده یا تهدید به استفاده از سلاح‌های شیمیایی نماید و از این حمایت برخوردار باشد، درصورتیکه معتقد باشد:

الف) سلاح‌های شیمیایی علیه آن استفاده شده است؛

ب) از مواد ضد شورش به عنوان یک روش جنگی علیه آن استفاده شده است؛ یا

ج) توسط اقدامات یا فعالیت‌های هر کشوری که برای کشورهای عضو به موجب ماده اول ممنوع است، تهدید می‌شود .

۹- این درخواست که با اطلاعات مربوطه پشتیبانی می‌شود ، به مدیرکل ارائه می‌شود ، و مدیرکل بلافاصله آن را به شورای اجرایی و تمام کشورهای عضو ارسال می‌کند . مدیر کل درخواست را به کشورهای عضو که مطابق با بند های (ب) و (ج) بند ۷ داوطلب شده‌اند ، برای ارسال کمک های اضطراری در صورت استفاده از سلاح‌های شیمیایی یا استفاده از مواد ضد شورش به عنوان یک روش جنگ، یا کمک های بشردوستانه در صورت تهدید جدی استفاده از سلاح‌های شیمیایی یا تهدید جدی استفاده از مواد ضد شورش به عنوان یک روش جنگ، به دولت عضو مربوطه، به زودی تا ۱۲ ساعت پس از دریافت درخواست، ارسال می‌کند . مدیر کل، نه دیرتر از ۲۴ ساعت پس از دریافت درخواست، یک تحقیق را آغاز می‌کند تا مبنای اقدامات بعدی را فراهم آورد. او باید تحقیقات را در عرض ۷۲ ساعت به اتمام برساند و یک گزارش را به شورای اجرایی ارسال کند. در صورتیکه برای تکمیل تحقیقات زمان بیشتری لازم باشد، یک گزارش موقت باید در همان زمان ارائه شود. زمان اضافی مورد نیاز برای تحقیقات نباید بیش از ۷۲ ساعت باشد. با این حال، می‌تواند برای دوره های مشابهی تمدید شود. گزارشات در پایان هر دوره اضافی به شورای اجرایی ارائه می‌شود. در صورت لزوم و مطابق با درخواست و اطلاعات همراه با درخواست، تحقیقات باید حقایق مربوط به درخواست و همچنین نوع و محدوده کمک و حمایت اضافی مورد نیاز را مشخص کند.

۱۰- شورای اجرایی حداکثر ۲۴ ساعت پس از دریافت گزارش تحقیق برای بررسی وضعیت تشکیل جلسه می‌دهد و طی ۲۴ ساعت آینده با اکثریت ساده در مورد دستور دادن به دبیرخانه فنی برای ارائه کمک تکمیلی تصمیم می‌گیرد. دبیرخانه فنی بلافاصله گزارش تحقیق و تصمیم اتخاذ شده توسط شورای اجرایی را به کلیه کشورهای عضو و سازمانهای بین‌المللی ذیربط ارسال خواهد کرد. در صورت تصمیم شورای اجرایی، مدیر کل فورا کمک خواهد کرد. برای این منظور، مدیر کل می‌تواند با کشور عضو درخواست کننده، سایر کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی مربوطه همکاری کند. کشورهای عضو حداکثر تلاش ممکن را برای ارائه کمک به عمل خواهند آورد.

۱۱- اگر اطلاعات موجود از تحقیقات درحال انجام یا سایر منابع موثق شواهد کافی به دست دهد که قربانیان استفاده از سلاح‌های شیمیایی وجود دارد و اقدام فوری ضروری است، مدیرکل باید به همه کشورهای عضو اطلاع دهد و اقدامات اضطراری کمکی را با استفاده از منابعی که کنفرانس برای چنین موارد احتمالی در اختیار وی قرار داده است. مدیر کل باید شورای اجرایی را از اقدامات انجام شده طبق این بند مطلع کند.

ماده ۱۱

توسعه اقتصادی و تکنولوژیکی

۱- مقررات این مقاوله‌نامه باید بگونه‌ای اجرا شود که مانع از توسعه اقتصادی یا تکنولوژیکی کشورهای عضو و همکاری بین‌المللی در زمینه فعالیت‌های شیمیایی برای اهداف ممنوعه تحت این مقاوله‌نامه از جمله تبادل بین‌المللی اطلاعات علمی و فنی و مواد شیمیایی و تجهیزات برای تولید، پردازش یا استفاده از مواد شیمیایی برای اهداف ممنوعه تحت این مقاوله‌نامه نشود.

۲- با رعایت مفاد این مقاوله‌نامه و بدون لطمه به اصول و قواعد قابل اجرا حقوق بین‌الملل، کشورهای عضو باید:

الف) این حق را داشته باشد، به صورت فردی یا جمعی، تحقیق در مورد مواد شیمیایی، توسعه، تولید، به دست آوردن، نگهداری، انتقال و استفاده از آنها را انجام دهند؛

ب) متعهد به تسهیل بوده، و حق دارند در کاملترین مبادله ممکن مواد شیمیایی، تجهیزات و اطلاعات علمی و فنی مربوط به توسعه و استفاده از شیمی برای مقاصد ممنوعه تحت این مقاوله‌نامه شرکت کنند؛

ج) بدون هیچگونه محدودیت، از جمله آنهایی که در هر گونه توافقنامه بین‌المللی وجود دارد، که با تعهدات انجام شده تحت این مقاوله‌نامه ناسازگار است، که تجارت و توسعه و ترویج دانش علمی و تکنولوژیک در زمینه شیمی برای اهداف صنعتی، کشاورزی، تحقیقات پزشکی، داروسازی یا سایر اهداف صلح آمیز را محدود یا مانع می‌کند، حفظ نمی‌کنند؛

د) از این مقاوله‌نامه به عنوان دلیلی برای استفاده از هرگونه تدابیری غیر از آنچه در این مقاوله‌نامه مقرر یا مجاز است، و یا از هرگونه استفاده بین‌المللی دیگر برای دستیابی به یک توافقنامه هدفمند استفاده نمی‌کنند.

ماده ۱۲

اقداماتی برای اصلاح یک وضعیت و اطمینان از رعایت، از جمله تحریم‌ها

۱- کنفرانس اقدامات لازم را، همانطور که در بندهای ۲، ۳ و ۴ ذکر شده است، برای اطمینان از انطباق با مفاد این مقاوله‌نامه و اصلاح و رفع هر گونه وضعیتی که با مفاد این مقاوله‌نامه مغایرت

دارد، اتخاذ خواهد کرد. در بررسی اقدامات طبق این بند، کنفرانس باید تمام اطلاعات و توصیه‌های مربوط به موضوعات ارائه شده توسط شورای اجرایی را در نظر بگیرد.

۲- در مواردی که شورای اجرایی از یک کشور عضو درخواست کرده است که اقداماتی را برای اصلاح وضعیتی که مشکلاتی را در رابطه با انطباق آن ایجاد می‌کند اتخاذ نموده، و در مواردی که کشور عضو درخواست را در مدت زمان معین انجام ندهد، کنفرانس می‌تواند، از جمله، بنا به توصیه شورای اجرایی، حقوق و امتیازات کشور عضو بر اساس این مقاوله‌نامه را تا زمانی که اقدامات لازم را برای مطابقت با تعهدات خود دراین مقاوله‌نامه انجام ندهد، محدود یا معلق کند.

۳- در مواردی که ممکن است در نتیجه فعالیت‌های ممنوع شده به موجب این مقاوله‌نامه ، بویژه در ماده یک، آسیب جدی به هدف و مقصود این مقاوله‌نامه وارد شود، کنفرانس می‌تواند اقدامات جمعی را مطابق با قوانین بین‌المللی به کشورهای عضو توصیه کند.

۴- کنفرانس، در موارد با اهمیت خاص، موضوع، از جمله اطلاعات و نتایج مربوطه را مورد توجه قرار خواهد داد.

ماده ۱۳
رابطه با سایر موافقتنامه‌های بین‌المللی

هیچ چیز در این مقاوله‌نامه نباید بگونه‌ای تفسیر شود که تعهداتی را که توسط هر کشوری به موجب پروتکل منع استفاده در جنگ از گازهای خفگی، سمی یا سایر گازها و روش‌های باکتریولوژیک جنگ امضا شده در ژنودر ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵به عهده گرفته است، و براساس مقاوله‌نامه منع توسعه، تولید و انباشت سلاح‌های باکتریولوژیک (بیولوژیکی) و سموم و نابودی آنها، که در ۱۰ آوریل ۱۹۷۲ در لندن، مسکو و واشنگتن امضا شده است، محدود یا کاهش دهد.

ماده ۱۴
حل و فصل اختلافات

۱- اختلافاتی که ممکن است در مورد اعمال یا تفسیر این مقاوله‌نامه ایجاد شود، طبق مقررات مربوطه این مقاوله‌نامه و مطابق با مفاد منشور ملل متحد حل و فصل خواهد شد.

۲- هنگامی که اختلافی بین دو یا چند کشور عضو، یا بین یک یا چند کشور عضو و سازمان، در رابطه با تفسیر یا اجرای این مقاوله‌نامه ایجاد شود، طرف‌های ذیربط باید با هم به منظور حل و فصل سریع اختلاف از طریق مذاکره یا سایر ابزارهای مسالمت آمیز به انتخاب طرفین، از جمله مراجعه به ارگان های مربوطه این مقاوله‌نامه و با رضایت طرفین، ارجاع به دادگاه بین‌المللی دادگستری مطابق با اساسنامه دیوان، مشورت کنند. کشورهای عضو درگیر، شورای اجرایی را از اقدامات انجام شده مطلع خواهند کرد.

۳- شورای اجرایی می‌تواند به حل و فصل یک اختلاف به هر وسیله ای که مناسب بداند از جمله ارائه مساعی، دعوت از کشورهای طرف مناقشه برای شروع روند حل و فصل به انتخاب خود و توصیه یک محدودیت زمانی برای هر یک از آنها اقدام کند.

۴- کنفرانس مسائل مربوط به اختلافاتی را که توسط کشورهای عضو مطرح شده یا توسط شورای اجرایی مورد توجه آن قرار گرفته است، بررسی خواهد کرد. کنفرانس در صورت لزوم، وظایف مربوط به حل و فصل این اختلافات را مطابق با ماده هشتم، بند ۲۱ (و) ایجاد یا به آنها محول خواهد کرد.

۵- کنفرانس و شورای اجرایی به طور جداگانه این اختیار را دارند که مشروط به مجوز مجمع عمومی سازمان ملل متحد، از دادگاه بین‌المللی دادگستری بخواهند در مورد هرگونه سؤال حقوقی که در محدوده فعالیت‌های سازمان ایجاد میشود نظر مشورتی بدهد. برای این منظور موافقتنامه‌ای بین سازمان و سازمان ملل متحد مطابق با بند ۳۴ (الف) ماده هشتم منعقد خواهد شد.

۶- این ماده لطمه ای به ماده ۹ یا مقررات مربوط به اقدامات مربوط به اصلاح یک وضعیت و تضمین انطباق از جمله تحریم ها وارد نمی‌کند .

ماده ۱۵

اصلاحات

۱- هر کشور عضو می‌تواند اصلاحاتی را برای این مقاوله‌نامه پیشنهاد کند. هر کشور عضو همچنین می‌تواند تغییراتی را که در بند ۴ مشخص شده است در ضمیمه این مقاوله‌نامه پیشنهاد کند. پیشنهادات برای اصلاحات باید تابع رویه های مندرج در بندهای ۲ و ۳ باشد. پیشنهادات برای تغییرات، همانطور که در بند ۴ مشخص شده است، تابع رویه های مندرج در بند ۵ خواهد بود.

۲- متن یک اصلاحیه پیشنهادی باید به مدیر کل ارسال شود تا برای همه کشورهای عضو و امین ارسال شود. اصلاحیه پیشنهادی فقط توسط یک کنفرانس اصلاحیه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. چنین کنفرانس اصلاحی در صورتی تشکیل خواهد شد که یک سوم یا بیشتر از کشورهای عضو حداکثر ۳۰ روز پس از انتشار آن به مدیرکل اطلاع دهند که از بررسی بیشتر پیشنهاد حمایت می کنند. کنفرانس اصلاحیه بلافاصله پس از جلسه عادی کنفرانس برگزار می‌شود مگر اینکه کشورهای عضو درخواست کننده تشکیل جلسه زودتر را درخواست کنند. در هیچ موردی کنفرانس اصلاحیه نباید کمتر از ۶ روز پس از انتشار اصلاحیه پیشنهادی برگزار شود.

۳- اصلاحات برای همه کشورهای عضو ۳۰ روز پس از تودیع اسناد تصویب یا پذیرش توسط همه کشورهای عضو مذکور در بند (ب) زیر لازم‌الاجرا خواهد شد:

الف) هنگامی که کنفرانس اصلاحیه با اکثریت آراء مثبت و بدون رای منفی کشورهای عضو به تصویب رسید؛ و

ب) تصویب یا پذیرفته شده توسط تمام کشورهای عضوی که در کنفرانس اصلاحیه رأی مثبت دادند.

۴- به منظور حصول اطمینان از دوام و اثربخشی این مقاوله‌نامه، در صورتیکه تغییرات پیشنهادی فقط مربوط به موضوعات اداری یا فنی باشد، مقررات ضمیمه مطابق بند ۵ تغییر خواهند کرد. تمام تغییرات در ضمیمه مواد شیمیایی باید مطابق با بند ۵ انجام شود. بخش‌های الف و ج پیوست محرمانه، بخش ۵ راستی آزمایی ضمیمه، و آن تعاریف در بخش اول راستی آزمایی ضمیمه که منحصراً به بازرسی‌های چالشی مربوط می‌شود، مطابق بند ۵ تحت تغییر قرار نگیرد.

۵- تغییرات پیشنهادی ذکر شده در پاراگراف ۴ باید مطابق با روشهای زیر انجام شود:

الف) متن تغییرات پیشنهادی همراه با اطلاعات لازم به مدیر کل ارسال می‌شود. هر کشور عضو و مدیرکل می توانند اطلاعات اضافی را برای ارزیابی پیشنهاد ارائه دهند. مدیرکل هر گونه چنین پیشنهادهایی و اطلاعاتی را به سرعت به تمام کشورهای عضو، شورای اجرایی و نگهدارنده اطلاع می‌دهد؛

ب) حداکثر ۶۰ روز پس از دریافت، مدیرکل پیشنهاد را ارزیابی خواهد کرد تا تمامی پیامدهای احتمالی آن را برای مفاد این مقاوله‌نامه و اجرای آن تعیین کند و هرگونه اطلاعاتی از این دست را به تمام کشورهای عضو و شورای اجرایی ارسال خواهد کرد؛

ج) شورای اجرایی پیشنهاد را با توجه به تمام اطلاعات موجود در اختیارش بررسی می‌کند ، از جمله اینکه آیا پیشنهاد الزامات بند ۴ را برآورده می‌کند یا خیر. حداکثر ۹۰ روز پس از دریافت، شورای اجرایی توصیه خود را با توضیحات مناسب به همه کشورهای عضو برای بررسی ابلاغ خواهد کرد. کشورهای عضو ظرف مدت ۱۰ روز دریافت را تصدیق خواهند کرد؛

د) اگر شورای اجرایی به همه کشورهای عضو توصیه کند که این پیشنهاد تصویب شود، در صورتیکه هیچ کشور عضوی ظرف ۹۰ روز پس از دریافت پیشنهاد مخالفت نکند، این پیشنهاد تایید شده تلقی خواهد شد. اگر شورای اجرایی توصیه کند که پیشنهاد رد شود، در صورتیکه هیچ کشور عضوی با رد آن ظرف ۹۰ روز پس از دریافت پیشنهاد مخالفت نکند، رد شده تلقی خواهد شد؛

ه) اگر توصیه ای از شورای اجرایی با پذیرش مورد نیاز زیر بند (د) مواجه نشود، تصمیم گیری در مورد این پیشنهاد، از جمله اینکه آیا آن الزامات بند ۴ را برآورده می‌کند ، به عنوان یک موضوع موضوعی توسط کنفرانس در جلسه بعدی خود اتخاذ می‌شود ؛

(و) مدیرکل هرگونه تصمیمی را که براساس این بند اتخاذ می‌شود به تمام کشورهای عضو و امین اطلاع می‌دهد؛

ز)) تغییراتی که طبق این رویه تصویب شده است برای همه کشورهای عضو ۱۸۰ روز پس از تاریخ اطلاع رسانی مدیرکل مبنی بر تصویب آنها لازم‌الاجرا خواهد شد، مگر اینکه دوره زمانی دیگری توسط شورای اجرایی توصیه شود یا توسط کنفرانس تصمیم گرفته شود.

ماده ۱۶

مدت زمان و انصراف

۱- این مقاوله‌نامه مدت نامحدودی خواهد داشت.

۲- هر کشور عضو در اعمال حاکمیت ملی خود، در صورتیکه تشخیص دهد که رویدادهای فوق العاده مرتبط با موضوع این مقاوله‌نامه، منافع عالی کشورش را به خطر انداخته است، حق خروج از این مقاوله‌نامه را خواهد داشت. این کشور ۹۰ روز پیش از این عقب نشینی به سایر کشورهای عضو، شورای اجرایی، امین، و شورای امنیت سازمان ملل متحد اطلاع خواهد داد. این اطلاعیه باید شامل بیانیه‌ای از رویدادهای فوق العاده ای باشد که به نظر آنها منافع عالی خود را به خطر انداخته اند.

۳- خروج یک کشور عضو از این مقاوله‌نامه به هیچ وجه بر وظایف کشورها برای ادامه اجرای تعهدات بر عهده گرفته شده بر اساس قواعد مربوطه حقوق بین‌الملل، بویژه پروتکل ژنو ۱۹۲۵ تأثیری نخواهد داشت.

ماده ۱۷
وضعیت پیوست‌ها

پیوست‌ها جزء لاینفک این مقاوله‌نامه می‌باشند. هرگونه ارجاع به این مقاوله‌نامه شامل پیوست‌های آن می‌شود.

ماده ۱۸
امضا

این مقاوله‌نامه قبل از لازم‌الاجرا شدن برای امضای همه کشورها مفتوح خواهد بود.

ماده ۱۹
تصویب

این مقاوله‌نامه منوط به تصویب کشورهای امضا کننده براساس فرآیندهای قانون اساسی مربوطه آنها خواهد بود.

ماده ۲۰
الحاق

هر کشوری که این مقاوله‌نامه را قبل از لازم‌الاجرا شدن آن امضا نکند، می‌تواند در هر زمانی پس از آن به آن ملحق شود.

ماده ۲۱
لازم‌الاجرا شدن

۱- این مقاوله‌نامه ۱۸۰ روز پس از تاریخ تودیع شصت و پنجمین سند تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد، اما در هیچ موردی زودتر از دو سال پس از گشایش آن برای امضاء به اجرا در می‌آید.

۲- برای کشورهایی که اسناد تصویب یا الحاق آنها پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه تودیع شده است، این مقاوله‌نامه در ۳۰ روز پس از تاریخ تودیع سند تصویب یا الحاق آنها لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۲۲
حق شرط

مواد این مقاوله‌نامه مشمول حق شرط (برای کشورها) نخواهد بود. پیوست‌های مقاوله‌نامه هم مشمول حق شرطی نخواهد بود که با هدف و هدف آن سازگار نباشد.

ماده ۲۳
ودیعه گذاری

دبیرکل سازمان ملل متحد به عنوان امین این مقاوله‌نامه تعیین می‌شود و باید از جمله موارد زیر را انجام دهد:

الف) به تمام کشورهای امضا کننده و عضو این مقاوله‌نامه در مورد تاریخ هر امضا، تاریخ سپرده گذاری هر سند تصویب یا پیوستن و تاریخ ورود به عمل این مقاوله‌نامه و دریافت سایر اطلاعیه‌ها به سرعت اطلاع دهد؛

ب) نسخه های صحیح این مقاوله‌نامه را به همه کشورهای امضا کننده و عضو این مقاوله‌نامه ارسال کند؛ و

ج) این مقاوله‌نامه را طبق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد ثبت نماید.

ماده ۲۴
اعتبار متون

این مقاوله‌نامه که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن به یک اندازه معتبر است، نزد دبیر کل سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد.
به گواهی مراتب فوق، امضا کنندگان زیر که اختیارات لازم را داشته‌اند، این مقاوله‌نامه را امضا کردند.
در پاریس در روز سیزدهم ژانویه یک هزار و نهصد و نود و سه انجام شد

مقاوله‌نامه مهمات خوشه‌ای

۲۰۰۸

پیش زمینه‌های شکل گیری مقاوله‌نامه مهمات خوشه‌ای

در شرایطی که تنش‌های سیاسی و استراتژیک دوران جنگ سرد به اوج خود رسیده بود، یعنی در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، نگرانی‌های فزاینده در مورد رنج‌های انسانی ناشی آسیب‌هایی که سلاح‌های مرگبار نظامی بر مردم غیرنظامی و بیگناه وارد می‌کردند، مطرح شده بود. در سال ۱۹۷۴، کنفرانس دیپلماتیک کمیته بین‌المللی صلیب سرخ درباره تأیید مجدد و توسعه حقوق بشردوستانه بین‌المللی قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه برگزار شد. در این کنفرانس نمایندگان ۱۱۸ کشور عضو مقاوله‌نامه‌های ژنو سال ۱۹۴۹، و اعضای سازمان ملل متحد و نمایندگان بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی بین دولتی و سازمان‌های غیردولتی شرکت کردند. در این کنفرانس دو طرح پروتکل‌های اضافی به مقاوله‌نامه‌های ژنو که توسط کمیته بین المللی صلیب سرخ با کمک کارشناسان کشورهای سراسر جهان برای تکمیل حقوق بین‌المللی بشردوستانه با توجه به توسعه درگیری‌ها تهیه شده بود، مورد بررسی قرار گرفت. اساس موضوعات مورد بحث در این کنفرانس هم این بود که اشکال و تکنیک‌های جنگ‌ها هر روز تغییر یافته و توسعه پیدا می‌کنند. بنابراین لازم است که مقاوله‌نامه‌های ژنو را با این شرایط و تحولات سازگاری پیدا کنند.

یکی از موضوعات مورد بحث در این کنفرانس طرح ممنوعیت استفاده از سلاح‌هایی بود که پس از پرتاب به قطعات ریزی تبدیل شده و خسارت‌های عمده‌ای بر مردم وارد می آورند. یکی از ابعاد خطرناک مربوط با این نوع سلاح‌ها این است که پس از پرتاب شدن، درصورتیکه که منفجر نشوند، در سالهای بعد از جنگ همچنان منفجر نشده باقی می‌مانند. آین نوع بمب‌ها می‌توانند نظر کودکانی را که در میادین مشغول بازی و سرگرمی هستند به خوب جلب کرده و در نتیجه قربانیانی از میان کودکان از خود برجای بگذارند. برای مقابله با این خطرات، در کنفرانس سال ۱۹۷۴، گروهی متشکل از ۷ کشور طرحی را برای ممنوعیت کاربرد این نوع سلاح‌ها تهیه کردند که در نهایت به نتیجه روشنی نرسید. اما باعث شد تا مقاوله‌نامه سال ۱۹۸۰ در مورد برخی سلاح‌های متعارف که دارای آثار زیان بار بودند و پنج پروتکل الحاقی به آن توسعه یافته و پایه گذاری شود. با این حال، مهمات خوشه‌ای جزو سلاح هایی نبودند که در این مقاوله‌نامه گنجانده شوند.

در اوایل دهه ۲۰۰۰، تلاش‌های تازه‌ای برای ممنوعیت استفاده از این نوع مهمات خوشه‌ای شروع شد با این هدف که به شکلی به مقاوله‌نامه سال ۱۹۸۰ مرتبط شود. ما بازهم، اینگونه ابداعات و

تلاش‌های بشردوستانه نتوانست به هیچ نوع نتیجه‌ای منجر شود. فضای ناامیدی و امید همچنان در جریان بود تا اینکه در نهایت «فرآیند اسلو» در سال ۲۰۰۶ روزه امیدی در برابر چشمان انسان دوستان برای ممنوع ساختن استفاده از مهمات خوشه‌ای گشوده شد.

درحقیقت، به دنبال تجربه حاصل از فرآیند آتاوا در رابطه با مین‌های ضدنفر، کشورهای اتریش، ایرلند، مکزیک، نیوزیلند، پرو به فرایند اسلو خوش آمد گفتند تا بتوانند خارج از چارچوب سلاح‌های متعارف که بیش از اندازه خطرناک و زیان آور هستند، به توافقی امیدوار کننده در باره ممنوعیت مهمات خوشه‌ای دست یابند. این فرآیند از سال ۲۰۰۷ شروع شد. درآن زمان، ۴۶ کشور «اعلامیه اسلو» را صادر کرده و متعهد شدند که تا سال ۲۰۰۸ یک سند الزام‌آور بین‌المللی را بوجود آورند که انباشت و استفاده از مهمات خوشه‌ای را که باعث آسیب غیرقابل قبول به غیرنظامیان می‌شود، و همچنین پاکسازی میادین آغشته با این نوع مهمات، ممنوع اعلام کند. فرآیند اسلو در اعلامیه اسلو بخوبی مشخص شده است که توضیح می‌دهد انعقاد یک معاهده بین‌المللی برای ممنوعیت انباشت و استفاده از مهمات خوشه‌ای است که باعث آسیب غیرقابل قبول به غیرنظامیان می شود، به همراه مقرراتی برای اطمینان از مراقبت و توانبخشی برای کسانی که از این مهمات آسیب دیده‌اند، و در نهایت پاکسازی مناطق آلوده به این نوع مهمات، ضروری و اجتناب ناپذیر است. البته اختلاف نظرهایی درباره ابعاد انی اندیشه‌ها و تلاش‌ها وجود داشت، اما غلبه بر این موضوعات معنایی و تفسیری هم امکان پذیر بود.

فرآیند اسلو در اعلامیه اسلو بخوبی مشخص شده است که توضیح می‌دهد انعقاد یک معاهده بین‌المللی برای ممنوعیت انباشت و استفاده از مهمات خوشه‌ای است که باعث آسیب غیرقابل قبول به غیرنظامیان می شود، به همراه مقرراتی برای اطمینان از مراقبت و توانبخشی برای کسانی که از این مهمات آسیب دیده‌اند، و در نهایت پاکسازی مناطق آلوده به این نوع مهمات، ضروری و اجتناب ناپذیر است. البته اختلاف نظرهایی درباره ابعاد انی اندیشه‌ها و تلاش‌ها وجود داشت، اما غلبه بر این موضوعات معنایی و تفسیری هم امکان پذیر بود.

فرآیند اسلو با ادامه نشست‌هایی در شهر لیما، پایتخت پرو در ماه مه ۲۰۰۷، و سپس در وین در دسامبر ۲۰۰۷ دنبال شد. در فوریه ۲۰۰۸، تعداد ۷۹ کشور «اعلامیه ولینگتون» را تصویب کردند که در آن اصولی برای تهیه و تدوین مقاوله‌نامه‌ای برای ممنوع ساختن مهمات خوشه‌ای توضیح داده شده بود. در نهایت در نشست دوبلین در ماه می ۲۰۰۸ نخستین متن مقاوله‌نامه ممنوعیت استفاده

از مهمات خوشه‌ای تهیه شد. این مقاوله‌نامه در تاریخ ۳ دسامبر ۲۰۰۸ در اسلو برای امضای باز شد، و در تاریخ ۱ آگوست ۲۰۱۰، شش ماه پس از آن که توسط ۳۰ کشور تصویب شده و به اجرا درآمد. از مارس ۲۰۱۴ تاکنون، تعداد ۱۰۸ کشور این مقاوله‌نامه را امضا کرده و ۸۴ کشور آنرا تصویب یا به آن پیوسته‌اند.

متن مقاوله‌نامه مهمات خوشه‌ای، ۲۰۰۸[1]

کشورهای طرف این مقاوله‌نامه،

عمیقاً نگران این هستند که جمعیت غیرنظامی و افراد غیرنظامی همچنان بار عمده درگیری‌های مسلحانه را متحمل شوند،

مصمم هستند تا برای همیشه به رنج و تلفات ناشی از مهمات خوشه‌ای در زمان استفاده از آنها پایان دهند،

با ابراز نگرانی از اینکه باقیمانده های مهمات خوشه‌ای باعث کشته شدن یا زخمی شدن غیرنظامیان از جمله زنان و کودکان می‌شود، مانع توسعه اقتصادی و اجتماعی می‌شود، از جمله از طریق از دست دادن معیشت، مانع از بازسازی و توانبخشی پس از جنگ می‌شود، بازگشت پناهندگان و آوارگان داخلی را به تاخیر می اندازد یا از آن جلوگیری می‌کند ، می‌تواند بر تلاش‌های ملی و بین‌المللی برای ایجاد صلح و کمکهای بشردوستانه تأثیر منفی بگذارد و عواقب وخیم دیگری دارد که می‌تواند برای سال ها پس از استفاده ادامه یابد،

همچنین عمیقاً نگران خطرات ناشی از انبار های بزرگ ملی مهمات خوشه‌ای که برای استفاده عملیاتی حفظ شده‌اند و مصمم به اطمینان از نابودی سریع آنها،

با اعتقاد بر این که لازم است به طور مؤثر و هماهنگ در حل چالش حذف بقایای مهمات خوشه‌ای واقع در سراسر جهان و برای اطمینان از انهدام آنها کمک شود،

---

[1] Convention on Cluster Munitions, Dublin, 30 May 2008, entry into force on 1 August 2010, in accordance with article 17(1). Signatories: 108. Parties: 112. The Islamic Republic in Iran has not signed this convention.

همچنین مصمم به تضمین تحقق کامل حقوق همه قربانیان بمب‌های خوشه‌ای و به رسمیت شناختن کرامت ذاتی آنها،

اطمینان از تحقق کامل حقوق همه قربانیان بمب‌های خوشه‌ای و به رسمیت شناختن حیثیت ذاتی آنها، تصمیم گرفتند حداکثر تلاش خود را در ارائه کمک به قربانیان بمب‌های خوشه‌ای، از جمله مراقبت‌های پزشکی، توانبخشی و حمایت روانی، و همچنین فراهم کردن شرایط اجتماعی و اقتصادی آنها انجام دهند،

با درک نیاز به ارائه کمکهای حساس به سن و جنسیت به قربانیان مهمات خوشه‌ای و رسیدگی به نیازهای ویژه گروه‌های آسیب پذیر،

با در نظر داشتن مقاوله‌نامه حقوق معلولین که، از جمله موارد دیگر، مستلزم آن است که کشورهای عضو آن مقاوله‌نامه متعهد به تضمین و ترویج تحقق کامل همه حقوق بشر و آزادی‌های اساسی همه معلولین بدون هیچ گونه تبعیض براساس معلولیت باشند،

با توجه به نیاز به هماهنگی کافی تلاش‌های انجام شده در مجامع مختلف برای رسیدگی به حقوق و نیازهای قربانیان انواع مختلف سلاح‌ها، و مصمم به اجتناب از تبعیض بین قربانیان انواع مختلف سلاح‌ها،

با تأکید مجدد بر اینکه در مواردی که تحت پوشش این مقاوله‌نامه یا سایر موافقتنامه‌های بین‌المللی قرار نگرفته‌اند، غیرنظامیان و رزمندگان تحت حمایت و اختیار اصول حقوق بین‌الملل، که از عرف ثابت، از اصول انسانیت و از دستورات وجدان عمومی حاصل می‌شود، باقی می‌مانند،

همچنین مصمم است که به گروه‌های مسلح متمایز از نیروهای مسلح یک کشور، تحت هیچ شرایطی اجازه داده نشود به فعالیت‌هایی که برای یک کشور عضو این مقاوله‌نامه ممنوع است، مشغول شوند،

با استقبال از حمایت بین‌المللی بسیار گسترده از هنجار بین‌المللی منع مین‌های ضد نفر، مندرج در مقاوله‌نامه ۱۸۸۷ در مورد ممنوعیت استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مین‌های ضد نفر و انهدام آنها،

با استقبال از تصویب پروتکل مربوط به بقایای مواد منفجره جنگ، الحاق به مقاوله‌نامه ممنوعیت یا محدودیت استفاده از برخی سلاح‌های متعارف که ممکن است بیش از حد مضر یا دارای اثرات غیرمجاز تلقی شوند، و لازم‌الاجرا شدن آن در ۱۲ نوامبر ۲۰۰۶، و مایل به تقویت حفاظت از غیرنظامیان در برابر اثرات باقیمانده مهمات خوشه‌ای در محیط‌های پس از درگیری،

با در نظر گرفتن قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد زنان، صلح و امنیت و قطعنامه ۱۶۱۲ شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد کودکان در درگیری‌ها مسلحانه،

با استقبال بیشتر از اقدامات انجام شده در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی در سالهای اخیر با هدف ممنوعیت، محدود کردن یا تعلیق استفاده، ذخیره سازی، تولید و انتقال مهمات خوشه‌ای،

با تأکید بر نقش وجدان عمومی در ترویج اصول انسانیت، که در فراخوان جهانی برای پایان دادن به رنج و رنج غیرنظامیان ناشی از مهمات خوشه‌ای به اثبات رسیده است، و به رسمیت شناختن تلاش‌هایی که سازمان ملل متحد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، ائتلاف مهمات خوشه‌ای و بسیاری دیگر از سازمان‌های غیر دولتی در سراسر جهان برای این منظور انجام داده‌اند،

با تایید مجدد بیانیه کنفرانس اسلو در مورد مهمات خوشه‌ای ، که به موجب آن، از جمله، کشورها عواقب شدید ناشی از استفاده از مهمات خوشه‌ای را به رسمیت شناختند و متعهد شدند تا سال ۲۰۰۸ یک سند الزام‌آور قانونی را منعقد کنند که استفاده، تولید، انتقال و ممنوعیت را ممنوع می‌سازد، انباشت مهمات خوشه‌ای که صدمات غیرقابل قبولی به غیرنظامیان وارد می‌کند، و چارچوبی برای همکاری و کمک ایجاد می‌کند که مراقبت و توانبخشی کافی برای قربانیان، پاکسازی مناطق آلوده، آموزش کاهش خطر و تخریب ذخایر را تضمین می‌کند،

با تأکید بر اینکه مطلوب است که همه کشورها به این مقاوله‌نامه بپیوندند و مصمم است که به شدت برای ترویج جهانی شدن و اجرای کامل آن تلاش کند،

با استناد به اصول و قواعد حقوق بین‌الملل بشردوستانه، بویژه این اصل که حق طرفین درگیری مسلحانه برای انتخاب روش‌ها یا وسایل جنگ نامحدود نیست و قواعدی که طرفین درگیری باید همیشه از یکدیگر متمایز شوند. بین جمعیت غیرنظامی و رزمندگان و بین اهداف غیرنظامی و اهداف

نظامی و بر این اساس عملیات آنها را فقط علیه اهداف نظامی هدایت می‌کند ، که در اجرای عملیات نظامی باید مراقبت دائمی برای حفظ جمعیت غیرنظامی، غیرنظامیان و اشیاء غیرنظامی و این که جمعیت غیرنظامی انجام شود. و افراد غیرنظامی از محافظت عمومی در برابر خطرات ناشی از عملیات نظامی برخوردارند،

بر موارد زیر توافق کرده‌اند:

ماده ۱

تعهدات عمومی و محدوده کاربرد

۱- هر کشور عضو متعهد می‌شود که هرگز و تحت هیچ شرایطی:

الف) از مهمات خوشه‌ای استفاده نکند؛

ب) به طور مستقیم یا غیرمستقیم، مهمات خوشه‌ای را توسعه، تولید، کسب، ذخیره، نگهداری نکرده ر یا کسی انتقال ندهد؛

ج) به هر کسی کمک کند، او تشویق یا ترغیب کند تا در هر فعالیتی که براساس این مقاوله‌نامه برای یک کشور عضو ممنوع است، شرکت کند؛

۲- بند ۱ این ماده به طور متناسب برای بمب‌های انفجاری که به طور خاص برای پراکنده شدن یا آزاد شدن از دستگاه های نصب شده بر روی هواپیما طراحی شده‌اند، اعمال می‌شود.

۳- این مقاوله‌نامه به معادن اعمال نمی‌شود.

ماده ۲

تعاریف

برای اهداف این مقاوله‌نامه:

۱- «قربانیان مهمات خوشه‌ای» به کلیه افرادی اطلاق می‌شود که در اثر استفاده از سلاح‌های شیمیایی کشته شده یا آسیب جسمی یا روانی، و ضرر اقتصادی دیده‌اند، و به حاشیه رانده شدن

اجتماعی یا لطمات اساسی در تحقق حقوق خود را متحمل شده‌اند. آنها افراد شامل افرادی هستند که به طور مستقیم تحت تأثیر بمب‌های خوشه‌ای خود و خانواده‌های آنها قرار گرفته اند؛

۲ - «مهمات خوشه‌ای » به مهمات متعارفی اطلاق می‌شود که برای پراکنده کردن یا رهاسازی مهمات فرعی انفجاری که هر کدام کمتر از ۲۰ کیلوگرم وزن دارند، طراحی شده و شامل آن مهمات فرعی انفجاری می‌شود. این تعریف در برگیرنده موارد زیر نیست:

الف) مهمات یا مهمات فرعی طراحی شده برای توزیع شعله‌های آتشفشانی، دود، مواد آتش‌زا، و یا علف‌های خشک؛ یا مهمات طراحی شده به طور انحصاری برای یک نقش دفاع هوایی؛

ب) مهمات یا مهمات فرعی طراحی شده برای تولید اثرات الکتریکی یا الکترونیکی؛

ج) مهماتی که به منظور جلوگیری از اثرات نامشخص منطقه و خطرات ناشی از مهمات فرعی منفجر نشده، همه ویژگی‌های زیر را داشته باشند:

۱) هر مهماتی حاوی کمتر از ده مهمات فرعی انفجاری باشد؛

۲) هر گلوله فرعی انفجاری بیش از چهار کیلوگرم وزن دارد؛

۳) هر تسلیحات فرعی انفجاری برای شناسایی و فعال کردن یک هدف واحد طراحی شده است؛

۴) هر یک از مهمات فرعی مواد منفجره مجهز به مکانیزم الکترونیکی خود تخریبی؛

۵) هر یک از مهمات فرعی مواد منفجره مجهز به یک ویژگی خودکار غیرفعال کننده الکترونیکی.

۳- «مهمات فرعی انفجاری» به مهمات متعارفی اطلاق می‌شود که برای کارکرد خود توسط یک مهمات خوشه‌ای پراکنده یا رها می‌شوند و به گونه‌ای طراحی شده‌اند که با منفجر کردن یک بمب منفجره قبل، هنگام یا پس از برخورد، عمل کند.

۴- «مهمات خوشه‌ای عمل نکرده» به معنی مهمات خوشه‌ای است که شلیک، پرتاب، یا به شکل دیگری رها شده‌اند و می‌بایست بمب‌های منفجره فرعی خود را پراکنده یا رها می‌کردند، اما به درستی عمل نکرده‌اند.

۵- "مهمات فرعی منفجر نشده" به معنی مهمات منفجره فرعی است که توسط یک مهمات خوشه‌ای پراکنده یا رها شده یا به نحو دیگری از آن جدا شده است، اما نتوانسته آنطور که در نظر گرفته شده منفجر شود.

۶- "ذخیره‌های خوشه‌ای رها شده" به معنای مهمات خوشه‌ای یا ذخیره‌های فرعی منفجره است که استفاده نشده‌اند، به جای گذاشته شده، یا دور انداخته شده‌اند و دیگر تحت کنترل کسی نیستند.

۷- "بقایای مهمات خوشه‌ای " به معنی مهمات خوشه‌ای عمل نکرده، مهمات خوشه‌ای رها شده، مهمات فرعی منفجر نشده و بمب‌های منفجر نشده است.

۸- «انتقال» علاوه بر جابه‌جایی فیزیکی مهمات خوشه‌ای به داخل یا از قلمرو ملی، انتقال مالکیت و کنترل مهمات خوشه‌ای را نیز شامل می‌شود، اما شامل انتقال قلمرو حاوی بقایای مهمات خوشه‌ای نیست.

۹- «مکانیسم خود تخریبی» به معنای مکانیسمی است که به طور خودکار عمل می‌کند که افزونی بر مکانیسم آغازگر اولیه مهمات است و از انهدام مهماتی که در آن گنجانده شده است محافظت به عمل می‌آورد.

۱۰- «خود غیرفعال شدن» به معنای غیرفعال کردن خودکار مهمات از طریق فرسودگی غیرقابل برگشت یک جزء، برای مثال یک باتری، که برای عملکرد مهمات ضروری است.

۱۱- "منطقه آلوده به مهمات خوشه‌ای " به معنای منطقه‌ای است که شناخته شده، و یا مشکوک به وجود بقایای مهمات خوشه‌ای است.

۱۲- «مین» به معنی مهماتی است که برای قرار گرفتن در زیر، روی سطح و یا نزدیک زمین یا سطح دیگری طراحی شده و در اثر حضور، نزدیکی یا تماس یک شخص یا وسیله نقلیه منفجر می‌شود.

۱۳- « "بمب منفجره" به مهمات معمولی با وزن کمتر از ۲۰ کیلوگرم که خودکششی نیست و برای انجام وظیفه خود توسط یک دستگاه پخش کننده پراکنده یا رها می‌شود و بگونه‌ای طراحی شده‌اند که با انفجار یک محموله انفجاری قبل، یا پس از برخورد عمل می‌کنند.

۱۴- «اعمال کننده» به معنای ظرفی است که برای پراکنده کردن یا رهاسازی بمب‌های انفجاری طراحی شده و در زمان پراکندگی یا رهاسازی بر روی هواپیما نصب می‌شود.

۱۵- "بمب منفجر نشده" به معنی بمب انفجاری است که پراکنده، رها یا به شکل دیگری از یک دستگاه پخش کننده جدا شده است و به طریق مورد نظر منفجر نشده است.

ماده ۳

انهدام ذخایر و انبارها

۱- هر کشور عضو باید طبق مقررات ملی، تمام مهمات خوشه‌ای تحت صلاحیت و کنترل خود را از مهمات نگهداری شده برای استفاده عملیاتی جدا کرده و آنها را به منظور انهدام علامت گذاری می‌کند.

۲- هر کشور عضو متعهد می‌شود که تمام مهمات خوشه‌ای مذکور در بند ۱ این ماده را در اسرع وقت اما حداکثر هشت سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، نابود یا تضمین کند. هر کشور عضو متعهد می‌شود که اطمینان حاصل کند که روش‌های تخریب مطابق با استانداردهای بین‌المللی قابل اجرا برای حفاظت از سلامت عمومی و محیط زیست صورت می‌گیرد.

۳- اگر یکی از کشورهای عضو معتقد باشد که قادر به انهدام یا تضمین انهدام تمام مهمات خوشه‌ای مذکور در بند ۱ این ماده در مدت هشت سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه نیست، می‌تواند درخواستی را به نشست کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری برای تمدید مهلت تکمیل انهدام این گونه مهمات خوشه‌ای تا یک دوره حداکثر تا چهار سال ارائه کند. یک کشور عضو می‌تواند در شرایط استثنایی درخواست تمدید اضافی تا چهار سال را بنماید. تمدیدهای درخواستی نباید از تعداد سالهایی که برای آن کشور عضو برای تکمیل تعهدات خود طبق بند ۲ این ماده ضروری است، تجاوز کند.

۴- هر درخواست برای تمدید باید موارد زیر را مشخص کند:

الف) مدت زمان تمدید پیشنهادی؛

ب) توضیح مفصل در مورد تمدید پیشنهادی، از جمله ابزارهای مالی و فنی موجود یا مورد نیاز کشور عضو برای انهدام همه مهمات خوشه‌ای مذکور در بند ۱ این ماده و در صورت لزوم، شرایط استثنایی که آن را توجیه می‌کند؛

ج) طرحی برای چگونگی و زمان تخریب ذخیره‌ها؛

د) مقدار و نوع مهمات خوشه‌ای و مهمات منفجره فرعی نگهداری شده در زمان لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو و هرگونه مهمات خوشه‌ای اضافی یا مهمات منفجره فرعی که پس از لازم‌الاجرا شدن آن کشف شده است؛

ه) مقدار و نوع مهمات خوشه‌ای و مهمات منفجره فرعی منهدم شده در مدت مذکور در بند ۲ این ماده؛

و) مقدار و نوع مهمات خوشه‌ای و مهمات منفجره فرعی باقیمانده برای نابودی در طول تمدید پیشنهادی و میزان تخریب سالانه مورد انتظار برای دستیابی به آن.

۵- جلسه کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری با در نظر گرفتن عواملی که در بند ۴ این ماده ذکر شده است، درخواست را ارزیابی کرده و با اکثریت رای کشورهای عضو حاضر و رای دهنده تصمیم می‌گیرد که آیا درخواست تمدید را تأیید کند یا خیر. کشورهای عضو می‌توانند تصمیم بگیرند که تمدید کوتاه تر از درخواست شده را اعطا کنند و می‌توانند در صورت لزوم معیارهایی را برای تمدید پیشنهاد دهند. درخواست تمدید باید حداقل نه ماه قبل از نشست کشورهای عضو یا کنفرانس تجدید نظر که در آن مورد بررسی قرار می‌گیرد، ارائه شود.

۶- صرفنظر از مفاد ماده ۱ این مقاوله‌نامه، نگهداری یا دستیابی به تعداد محدودی مهمات خوشه‌ای و مهمات منفجره فرعی برای توسعه و آموزش مهمات خوشه‌ای و تکنیک‌های کشف، پاکسازی یا

انهدام، یا برای توسعه اقدامات متقابل مهمات خوشه‌ای مجاز است. مقدار مهمات فرعی مواد منفجره نگهداری شده یا به دست آمده نباید از حداقل تعداد مطلقاً لازم برای این اهداف تجاوز کند.

۷- علی‌رغم مفاد ماده ۱ این مقاوله‌نامه، انتقال مهمات خوشه‌ای به کشور عضو دیگر به منظور انهدام و همچنین برای اهدافی که در بند ۶ این ماده توضیح داده شده است، مجاز می‌باشد.

۸- کشورهای عضوی که مهمات خوشه‌ای یا بمب‌های منفجره فرعی را برای اهدافی که در بندهای ۶ و ۷ این ماده توضیح داده شده است، نگه می‌دارند، به دست می‌آورند، یا انتقال می‌دهند، گزارش مفصلی در مورد استفاده برنامه ریزی شده و واقعی از این مهمات خوشه‌ای و مهمات فرعی انفجاری و نوع، و مقدار آنها ارائه خواهند کرد. اگر مهمات خوشه‌ای یا بمب‌های فرعی انفجاری برای این اهداف به کشور عضو دیگری منتقل شود، گزارش باید شامل ارجاع به طرف دریافت کننده باشد. چنین گزارشی برای هر سالی که در طی آن یک کشور عضو، مهمات خوشه‌ای یا بمب‌های منفجره فرعی را نگه داشته، به دست آورده یا منتقل کرده است، تهیه می‌شود و حداکثر تا ۳۰ آوریل سال بعد به دبیرکل سازمان ملل متحد ارائه خواهد شد.

ماده ۴

پاکسازی و تخریب باقیمانده‌های مهمات خوشه‌ای و آموزش برای کاهش خطر

۱- هر کشور عضو متعهد می‌شود که باقیمانده های مهمات خوشه‌ای را که در مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای تحت صلاحیت یا کنترل خود قرار دارند، پاکسازی و نابود کند یا از پاکسازی و تخریب آنها به شرح زیر اطمینان حاصل کند:

الف) در صورتیکه باقیمانده‌های مهمات خوشه‌ای در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل آن در تاریخ اجرایی شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو قرار دارد، چنین پاکسازی و تخریب و باید در ظرف کمتر از ده سال پس از آن تاریخ تکمیل شود؛

ب) در صورتیکه پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو، مهمات خوشه‌ای به باقیمانده های مهمات خوشه‌ای در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل آن تبدیل شده باشند، چنین پاکسازی و تخریب باید هرچه زودتر اما نه بیش از ده سال پس از پایان جنگ‌های فعال

که در طی آن چنین مهمات خوشه‌ای به باقیمانده‌های مهمات خوشه‌ای تبدیل شده‌اند، تکمیل شود؛ و

ج) پس از انجام یکی از تعهدات مشخص شده در زیر بندهای (الف) و (ب) این بند، یک کشور عضو تصمیم می‌گیرد.

۲- هر کشور عضو در اجرای تعهدات خود براساس بند ۱ این ماده، با در نظر گرفتن مفاد ماده ۶ این مقاوله‌نامه در رابطه با همکاری و کمک بین‌المللی، هرچه زودتر اقدامات زیر را انجام خواهد داد:

الف) بررسی، ارزیابی و ثبت تهدید ناشی از باقیمانده های مهمات خوشه‌ای ، و بکارگیری همه تلاش‌های خود برای شناسایی تمام مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای تحت حوزه قضایی یا کنترل خود؛

ب) ارزیابی و اولویت بندی نیازهای مربوط به علامت گذاری، حفاظت از غیرنظامیان، پاکسازی و تخریب، و اتخاذ گام‌هایی برای بسیج منابع و تهیه یک برنامه ملی برای انجام این فعالیت‌ها، و در صورت لزوم، براساس ساختارها، تجربیات و روش‌های موجود؛

ج) اتخاذ گام‌های عملی برای اطمینان از این که تمام مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای تحت حوزه قضایی یا کنترل کشور، در محوطه‌هایی که قرار دارند شناسایی شده، تحت نظارت و محافظت با حصار کشی یا سایر روش‌ها برای اطمینان از دور نگهداشتن موثر غیرنظامیان درآیند. علائم هشدار دهنده براساس روش‌های علامت گذاری که به راحتی توسط جامعه آسیب دیده قابل تشخیص است، باید در علامت گذاری مناطق مشکوک به خطر استفاده شود. علائم و سایر نشانه‌های مرزی مناطق خطرناک باید تا آنجا که ممکن است، قابل مشاهده، قابل خواندن، با دوام و مقاوم در برابر اثرات محیطی باشند و باید به وضوح مشخص کنند که کدام طرف از مرز مشخص شده در مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای قرار دارد و کدام طرف امن است؛

د) پاکسازی و نابودی تمام باقیمانده‌های مهمات خوشه‌ای موجود در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل خود؛

ه) آموزش کاهش خطر برای اطمینان از آگاهی شهروندان ساکن در مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای یا اطراف آنها از خطرات ناشی از چنین باقیمانده هایی.

۳- در انجام فعالیت‌های مذکور در بند ۲ این ماده، هر کشور عضو باید استانداردهای بین‌المللی، از جمله استانداردهای بین‌المللی عملیات ضد مین (IMAS)[1] را در نظر بگیرد.

۴- این بند در مواردی که یک کشور عضو قبل از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو استفاده کرده یا از آن دست کشیده باشد و به بقایای مهمات خوشه‌ای تبدیل شده باشد که در زمان ورود این مقاوله‌نامه به اجرا برای کشور عضو دیگر در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل آن قرار داشته باشد، اعمال می‌شود.

الف) در چنین مواردی، پس از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه برای هر دو کشور عضو، کشور عضو سابق به شدت تشویق می‌شود تا از جمله کمکهای فنی، مالی، مادی یا منابع انسانی را به کشور عضو دوم، به صورت دوجانبه یا از طریق یک شخص ثالث مورد توافق متقابل، از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد یا سایر سازمان‌های مربوطه، برای تسهیل علامت گذاری، پاکسازی و تخریب چنین مهمات خوشه‌ای فراهم کند.

ب) این کمک، در صورت موجود بودن، شامل اطلاعات در مورد انواع و مقادیر مهمات خوشه‌ای استفاده شده، مکان دقیق مهمات خوشه‌ای و مناطقی که در آن موارد مورد استفاده قرار می گیرد، خواهد بود.

۵- اگر یکی از کشورهای عضو معتقد باشد که قادر به پاکسازی و نابودی و یا تضمین پاکسازی و انهدام همه بقایای مهمات خوشه‌ای مذکور در بند ۱ این ماده در مدت ده سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو نخواهد بود، می‌تواند درخواستی را برای تمدید مهلت تکمیل پاکسازی و انهدام این گونه بقایای مهمات خوشه‌ای تا حداکثر پنج سال به نشست کشورهای عضو یا

---

[1] International Mine Action Standards (IMAS).

کنفرانس بازنگری ارائه کند. تمدید درخواستی نباید از تعداد سال‌هایی که برای آن کشور عضو برای تکمیل تعهدات خود طبق بند ۱ این ماده ضروری است، تجاوز کند.

۶- درخواست تمدید قبل از انقضای دوره زمانی مذکور در بند ۱ این ماده برای آن کشور عضو، به جلسه کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری ارائه خواهد شد. هر درخواست باید حداقل ۹ ماه قبل از اجلاس کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری که در آن مورد بررسی قرار گیرد، ارائه شود. در هر درخواست باید موارد زیر مشخص شود:

الف) مدت تمدید پیشنهادی؛

ب) توضیح دقیق دلایل تمدید پیشنهادی، از جمله ابزارهای مالی و فنی در دسترس و مورد نیاز کشور عضو برای پاکسازی و انهدام همه بقایای مهمات خوشه‌ای در طول تمدید پیشنهادی؛

ج) آماده سازی کارهای آتی و وضعیت کاری که پیشتر تحت برنامه‌های ملی پاکسازی و مین زدایی در دوره ده ساله اولیه مذکور در بند ۱ این ماده انجام شده است، و هرگونه تمدید بعدی؛

د) کل منطقه حاوی بقایای مهمات خوشه‌ای در زمان لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو و هر منطقه اضافی حاوی بقایای مهمات خوشه‌ای که پس از لازم‌الاجرا شدن آن کشف شده است؛

ه) کل منطقه حاوی بقایای مهمات خوشه‌ای پاکسازی شده از زمان لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه؛

و) کل منطقه حاوی بقایای مهمات خوشه‌ای باقیمانده برای پاکسازی در طول توسعه پیشنهادی؛

ز) شرایطی که توانایی کشور عضو را برای از بین بردن تمام بقایای مهمات خوشه‌ای واقع در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل خود در طول دوره ده ساله اولیه مذکور در بند ۱ این ماده مختل کرده است و مواردی که ممکن است مانع از این توانایی شوند، در طول تمدید پیشنهادی؛

ح) امور بشردوستانه، اجتماعی، اقتصادی و محیطی.

۷- اجلاس کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری، با در نظر گرفتن عوامل مذکور در بند ۶ این ماده، از جمله، مقادیر گزارش شده از بقایای مهمات خوشه‌ای ، درخواست را ارزیابی کرده و با اکثریت آرا تصمیم گیری خواهد کرد. کشورهای عضو حاضر و در حال رای دادن به درخواست تمدید. کشورهای عضو ممکن است تصمیم بگیرند که تمدید کوتاه‌تری نسبت به مدت درخواستی اعطا کنند و در صورت لزوم، معیارهایی را برای تمدید پیشنهاد کنند.

۸- این تمدید با ارائه درخواست جدید طبق بندهای ۵، ۶ و ۷ این ماده حداکثر تا پنج سال قابل تمدید است. در درخواست تمدید بیشتر، یک کشور عضو باید اطلاعات اضافی مرتبط را در مورد آنچه در طول تمدید قبلی اعطا شده طبق این ماده انجام شده است، ارائه دهد.

ماده۵

کمک به قربانیان

۱- هر کشور عضو در رابطه با قربانیان مهمات خوشه‌ای در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل خود، مطابق با قوانین بین‌المللی بشردوستانه و حقوق بشر قابل اجرا، به اندازه کافی کمکهای حساس به سن و جنسیت، از جمله مراقبت‌های پزشکی، توانبخشی ارائه کرده، و حمایت روانشناختی برای همگرایی اجتماعی و اقتصادی آنها فراهم می‌کند. هر کشور عضو باید تمام تلاش خود را برای جمع آوری داده های مرتبط قابل اعتماد در رابطه با قربانیان مهمات خوشه‌ای به کار گیرد.

۲- در اجرای تعهدات خود طبق بند ۱ این ماده، هر کشور عضو باید:

الف) نیازهای قربانیان مهمات خوشه‌ای را ارزیابی کند؛

ب) توسعه، اجرا و اجرای هر گونه قوانین و سیاست‌های ملی ضروری را در نظر گیرد؛

ج) برنامه و بودجه ملی، شامل چارچوب های زمانی برای انجام این فعالیت‌ها، با هدف گنجاندن آنها در چارچوب‌ها و سازوکارهای ملی توسعه و حقوق بشر موجود، با رعایت نقش و مشارکت خاص بازیگران مربوطه، را فراهم آورد؛

د) اقداماتی را برای بسیج منابع ملی و بین‌المللی انجام دهد؛

ه) بین قربانیان مهمات خوشه‌ای و کسانی که به دلایل دیگر دچار آسیب یا معلولیت شده‌اند، تبعیض قائل نشوند. تفاوت در درمان باید فقط براساس نیازهای پزشکی، توانبخشی، روانی یا اجتماعی-اقتصادی باشد؛

و) از نزدیک با قربانیان مهمات خوشه‌ای و سازمان‌های نماینده آنها مشورت کرده و فعالانه در آن درگیر شوند؛

ز) تعیین یک نقطه کانونی در داخل کشور برای هماهنگی امور مربوط به اجرای این ماده؛

ح) تلاش برای ادغام دستورالعمل‌ها و شیوه‌های مناسب مربوطه از جمله در زمینه‌های مراقبت پزشکی، توانبخشی و حمایت روانی، و نیز گنجاندن اجتماعی و اقتصادی را بکار گیرد.

ماده۶

همکاری و مساعدت بین‌المللی

۱- در اجرای تعهدات خود به موجب این مقاوله‌نامه، هر کشور عضو حق درخواست کمک و دریافت کمک را دارد.

۲- هر کشور عضو در موقعیتی که بتواند این کار را انجام دهد، با هدف اجرای تعهدات این مقاوله‌نامه، به کشورهای عضو آسیب دیده از مهمات خوشه‌ای کمک فنی، مادی و مالی ارائه خواهد کرد. چنین کمکی ممکن است، از جمله، از طریق سیستم سازمان ملل متحد، سازمان ها یا مؤسسات بین‌المللی، منطقه‌ای یا ملی، سازمان‌ها یا مؤسسات غیردولتی یا به صورت دوجانبه ارائه شود.

۳- هر کشور عضو متعهد می‌شود که در تبادل کامل تجهیزات و اطلاعات علمی و فناوری مربوط به اجرای این مقاوله‌نامه کمک کند و حق مشارکت در آن را خواهد داشت. کشورهای عضو، محدودیت‌های بی‌مورد را برای تأمین و دریافت ترخیص کالا و سایر تجهیزات و اطلاعات فنی مرتبط با آن برای اهداف بشردوستانه اعمال نخواهند کرد.

۴- علاوه بر هر تعهدی که ممکن است به موجب بند ۴ از ماده ۴ این مقاوله‌نامه بر عهده داشته باشد، هر کشور عضوی که در موقعیتی برای انجام این کار باشد، برای پاکسازی و انهدام بقایای مهمات

خوشه‌ای و اطلاعات مربوط به وسایل و فناوری‌های مختلف مربوط به پاکسازی مهمات خوشه‌ای و همچنین لیست کارشناسان، آژانس‌های خبره یا نقاط تماس ملی در پاکسازی و انهدام بقایای مهمات خوشه‌ای و فعالیت‌های مرتبط، اقدام خواهد کرد.

۵- هر کشور عضو در موقعیتی که این کار را انجام دهد، برای انهدام مهمات خوشه‌ای ذخیره شده کمک خواهد کرد، و همچنین برای شناسایی، ارزیابی و اولویت بندی نیازها و اقدامات عملی از نظر علامت گذاری، آموزش کاهش خطر، حفاظت از غیرنظامیان و نیز کمک خواهد کرد. پاکسازی و انهدام طبق ماده ۴ این مقاوله‌نامه، اقدام می‌کند.

۶- در مواردی که پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه، مهمات خوشه‌ای به بقایای مهمات خوشه‌ای تبدیل شده‌اند که در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل یک کشور عضو قرار دارند، هر کشور عضو در موقعیتی برای انجام این کار باید فوراً به کشور آسیب دیده کمک اضطراری ارائه دهد.

۷- هر کشور عضو در موقعیتی که این کار را انجام دهد باید برای اجرای تعهدات ذکر شده در ماده ۵ این مقاوله‌نامه برای ارائه کمکهای حساس به سن و جنسیت، از جمله مراقبت‌های پزشکی، توانبخشی و حمایت روانی، و همچنین برای گنجاندن اجتماعی و اقتصادی قربانیان مهمات خوشه‌ای کمکهای لازم را ارائه کند. چنین کمک‌هایی از جمله از طریق سیستم سازمان ملل متحد، سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی، منطقه‌ای یا ملی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، جمعیت‌های ملی صلیب سرخ و هلال احمر و فدراسیون بین‌المللی آنها، سازمان‌های غیر کشوری یا بر مبنای دوجانبه انجام می‌شود.

۸- هر کشور عضو در موقعیتی که این کار را انجام دهد، برای کمک به بهبود اقتصادی و اجتماعی مورد نیاز در نتیجه استفاده از مهمات خوشه‌ای در کشورهای متاثر شده، کمک خواهد کرد.

۹- هر کشور عضوی که در موقعیتی برای انجام این کار قرار دارد، می‌تواند به صندوق‌های امانی مربوطه به منظور تسهیل در ارائه کمک طبق این ماده کمک کند.

۱۰- هر کشور عضو که خواهان دریافت کمک است، باید تمام اقدامات مناسب را برای تسهیل اجرای به موقع و موثر این مقاوله‌نامه، از جمله تسهیل ورود و خروج کارکنان، مواد و تجهیزات، به شیوه ای سازگار با قوانین و مقررات ملی، با در نظر گرفتن بهترین شیوه‌های بین‌المللی، انجام دهد.

۱۱- کشور عضو می‌تواند با هدف تهیه یک برنامه اقدام ملی، از سازمان ملل متحد، سازمان‌های منطقه‌ای، دیگر کشورهای عضو یا سایر نهادهای بین کشوری یا غیر کشوری صلاحیت دار، درخواست کند تا به مقامات خود در تعیین موارد زیر کمک کنند:

الف) ماهیت و میزان باقیمانده های مهمات خوشه‌ای موجود در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل آن کشور؛

ب) منابع مالی، تکنولوژیکی و انسانی مورد نیاز برای اجرای برنامه؛

ج) زمان مورد نیاز برای پاکسازی و نابود کردن تمام باقیمانده‌های مهمات خوشه‌ای موجود در مناطق تحت صلاحیت یا کنترل آن؛

د) برنامه‌های آموزشی کاهش خطر و فعالیت‌های آگاهی بخش برای کاهش میزان آسیب یا مرگ ناشی از باقیمانده های مهمات خوشه‌ای؛

ه) کمک به قربانیان مهمات خوشه‌ای؛

و) رابطه بین کشور عضو و نهادهای مربوطه کشوری، بین کشوری یا غیر کشوری که در اجرای برنامه همکاری خواهند کرد.

۱۲- کشورهای عضو که براساس مقررات این ماده کمک می‌دهند و یا آنرا دریافت می‌کنند، با هدف تضمین اجرای کامل و سریع برنامه های کمک توافق شده، همکاری خواهند کرد.

ماده ۷

اقدامات مربوط به شفافیت

۱- هر کشور عضو باید در اسرع وقت و در هر صورت حداکثر ۱۸۰ روز پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو، موارد زیر را به دبیر کل سازمان ملل گزارش دهد:

الف) اقدامات اجرایی ملی مذکور در ماده ۹ این مقاوله‌نامه؛

ب) مجموع تمام مهمات خوشه‌ای، از جمله مهمات فرعی انفجاری، اشاره شده در بند ۱ ماده ۳ این مقاوله‌نامه، که شامل تفکیکی از نوع، مقدار و در صورت امکان، تعداد مکان‌های هر نوع باشد؛

ج) ویژگی‌های فنی هر نوع مهمات خوشه‌ای که قبل از لازم‌الاجرا شدن مقاوله‌نامه برای آن کشور عضو شناخته شده است، و مواردی که در حال حاضر متعلق به آن کشور است یا در اختیار آن است، و در صورت امکان، ارائه انواع اطلاعاتی که می‌تواند شناسایی و پاکسازی مهمات خوشه ای را تسهیل کند؛ این اطلاعات حداقل باید شامل ابعاد، نوع فیوز انفجاری، محتوای منفجره، محتوای فلزی، عکس‌های رنگی و سایر اطلاعاتی باشد که می‌تواند پاکسازی باقیمانده مهمات خوشه‌ای را تسهیل کند؛

د) وضعیت و پیشرفت برنامه‌های تبدیل یا از کار انداختن تأسیسات تولید مهمات خوشه‌ای؛

ه) وضعیت و پیشرفت برنامه‌های انهدام مهمات خوشه‌ای براساس ماده ۳ این مقاوله‌نامه، از جمله مهمات فرعی انفجاری، با جزئیات روش‌هایی که در انهدام مورد استفاده قرار می‌گیرد، محل همه مکان‌های تخریب و استانداردهای ایمنی قابل اجرا و زیست محیطی که باید رعایت شوند؛

و) انواع و مقادیر مهمات خوشه‌ای، از جمله مهمات فرعی انفجاری، منهدم شده طبق ماده ۳ این مقاوله‌نامه، شامل جزئیات روش‌های انهدام مورد استفاده، محل مکان‌های انهدام و استانداردهای ایمنی و زیست محیطی مربوطه رعایت شده؛

ز) ذخایر مهمات خوشه‌ای، از جمله مهمات فرعی انفجاری، که پس از گزارش تکمیل برنامه مذکور در بند (ح) این بند کشف شده است، و برنامه‌هایی برای انهدام آنها مطابق با ماده ۳ این مقاوله‌نامه؛

ح) تا حد امکان، اندازه و مکان همه مناطق آلوده به مهمات خوشه‌ای تحت صلاحیت یا کنترل آن، تا جایی که ممکن است جزئیات مربوط به نوع و مقدار هر نوع باقیمانده مهمات خوشه‌ای در هر منطقه و زمان استفاده از آنها را شامل شود؛

ط) وضعیت و پیشرفت برنامه‌های پاکسازی و انهدام انواع و مقادیر بقایای مهمات خوشه‌ای پاکسازی شده و منهدم شده مطابق با ماده ۴ این مقاوله‌نامه، شامل اندازه و مکان منطقه آلوده به مهمات خوشه‌ای پاکسازی شده و تفکیک مقدار هر نوع بقایای مهمات خوشه‌ای پاکسازی و منهدم شده؛

ی) اقدامات انجام شده برای ارائه آموزش کاهش خطر و بویژه هشدار فوری و مؤثر به غیرنظامیانی که در مناطق آلوده به بمب خوشه‌ای تحت صلاحیت یا کنترل آن زندگی می‌کنند؛

ک) وضعیت و پیشرفت اجرای تعهدات خود براساس ماده ۵ این مقاوله‌نامه برای ارائه کمکهای حساس به سن و جنسیت، از جمله مراقبت های پزشکی، توانبخشی و حمایت روانی، و همچنین فراهم کردن گنجاندن اجتماعی و اقتصادی قربانیان و جمع آوری داده های مرتبط قابل اعتماد در رابطه با قربانیان مهمات خوشه‌ای؛

ل) نام و مشخصات تماس مؤسساتی که موظف به ارائه اطلاعات و انجام اقدامات ذکر شده در این بند هستند؛

م) میزان منابع ملی اعم از مالی، مادی یا غیرنقدی که برای اجرای مواد ۳، ۴ و ۵ این مقاوله‌نامه تخصیص یافته است؛

ن) مبالغ، انواع و مقاصد همکاری و کمک بین‌المللی ارائه شده به موجب ماده ۶ این مقاوله‌نامه.

۲- اطلاعات ارائه شده مطابق بند ۱ این ماده باید سالانه توسط کشورهای عضو به روز می‌شود و سال تقویمی قبل را پوشش می‌دهد و حداکثر تا ۳۰ آوریل هر سال به دبیر کل سازمان ملل گزارش شود.

۳- دبیر کل سازمان ملل متحد کلیه گزارش‌های دریافتی را به کشورهای عضو ارسال خواهد کرد.

ماده ۸

تسهیل و شفاف سازی انطباق

۱- کشورهای عضو موافقت می‌کنند که در خصوص اجرای مفاد این مقاوله‌نامه با یکدیگر مشورت و همکاری کنند تا اجرای تعهدات کشورهای عضو به موجب این مقاوله‌نامه را تسهیل شود.

۲- اگر یک یا چند کشور عضو بخواهند مسائل مربوط به رعایت مفاد این مقاوله‌نامه توسط کشور دیگر عضو را روشن کنند و به دنبال حل آن باشند، می‌توانند از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد برای شفاف سازی این موضوع برای آن کشور عضو درخواستی را ارائه کنند. چنین درخواستی باید با تمام اطلاعات مناسب همراه باشد. هر کشور عضو باید از درخواست‌های بی‌اساس برای شفاف سازی خودداری کند و مراقب باشد تا از سوء استفاده جلوگیری شود. کشور عضوی که درخواست شفاف سازی دریافت می‌کند، باید از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد، ظرف ۲۸ روز تمام اطلاعاتی را که به روشن شدن موضوع کمک می‌کند در اختیار کشور عضو درخواست کننده قرار دهد.

۳- اگر کشور عضو درخواست کننده پاسخی از طریق دبیر کل سازمان ملل متحد در آن بازه زمانی دریافت نکند، یا پاسخ به درخواست شفاف سازی را غیر رضایتبخش تشخیص دهد، می‌تواند موضوع را از طریق دبیرکل سازمان ملل متحد ملل به نشست بعدی کشورهای عضو ارائه کند. دبیر کل سازمان ملل متحد، مطالب ارسالی را همراه با کلیه اطلاعات مناسب مربوط به درخواست شفاف سازی به تمام کشورهای عضو ارسال خواهد کرد. تمام این اطلاعات باید به کشور عضو درخواست شونده ارائه شود که حق پاسخگویی را دارد.

۴- در انتظار تشکیل هر جلسه‌ای از کشورهای عضو، هر یک از کشورهای عضو می‌تواند از دبیر کل سازمان ملل بخواهد که از مساعی خود برای تسهیل شفاف سازی درخواستی استفاده کند.

۵- در صورتیکه موضوعی به موجب بند ۳ این ماده مطرح باشد، اجلاس کشورهای عضو ابتدا با در نظر گرفتن تمام اطلاعات ارائه شده توسط کشورهای مربوطه، بررسی بیشتر آن موضوع را تعیین خواهد کرد. در صورت تعیین این امر، اجلاس کشورهای عضو می‌تواند راه‌ها و روشهایی را برای شفاف سازی یا حل و فصل بیشتر موضوع مورد بررسی، از جمله آغاز رویه‌های مناسب مطابق با قوانین بین‌المللی، به کشورهای مربوطه پیشنهاد دهد. در شرایطی که تشخیص داده می‌شود که موضوع مورد بحث ناشی از شرایطی است که خارج از کنترل کشور عضو درخواست شونده است، نشست کشورهای عضو می‌تواند اقدامات مقتضی از جمله استفاده از اقدامات مشارکتی مذکور در ماده ۶ این مقاوله‌نامه را توصیه کند.

۶- علاوه بر رویه‌های پیشبینی شده در بندهای ۲ تا ۵ این ماده، نشست کشورهای عضو می‌تواند تصمیم بگیرد که سایر رویه‌های عمومی یا سازوکارهای خاصی را برای شفاف سازی انطباق، از جمله حقایق، و حل و فصل موارد عدم انطباق که با مفاد این مقاوله‌نامه ضروری می‌داند، اتخاذ کند.

ماده ۹

اقدامات اجرایی ملی

هر کشور عضو باید تمام اقدامات قانونی، اداری و دیگر اقدامات مناسب را برای اجرای این مقاوله‌نامه، از جمله اعمال تحریم‌های کیفری برای جلوگیری و سرکوب هر گونه فعالیت ممنوعه برای یک کشور عضو براساس این مقاوله‌نامه که توسط اشخاص یا در قلمرو تحت صلاحیت یا کنترل آن انجام می‌شود، اتخاذ کند.

ماده ۱۰

حل اختلافات

۱- در صورت بروز اختلاف بین دو یا چند کشور عضو در رابطه با تفسیر یا اجرای این مقاوله‌نامه، کشورهای عضو مربوطه با یکدیگر رایزنی خواهد کرد تا با مذاکره یا سایر روش‌های صلح آمیز انتخاب شده توسط آنها، از جمله مراجعه به نشست کشورهای عضو و ارجاع به دادگاه بین‌المللی دادگستری مطابق با اساسنامه دادگاه، به سرعت این اختلاف حل شود.

۲- نشست کشورهای عضو می‌تواند به هر طریقی که مناسب بداند، به حل اختلاف کمک کند. این کمکها شامل ارائه مساعی جمیله، دعوت از کشورهای عضو مربوطه برای آغاز روند حل اختلاف به انتخاب خود و توصیه یک محدودیت زمانی برای هر روش توافق شده، می‌باشند.

ماده ۱۱

جلسات کشورهای عضو

۱- کشورهای عضو باید به منظور بررسی و در صورت لزوم تصمیم گیری در مورد هر موضوعی در رابطه با اعمال یا اجرای این مقاوله‌نامه، موارد زیر را انجام دهند:

الف) عملیات و وضعیت این مقاوله‌نامه؛

ب) موضوعات ناشی از گزارش‌های ارائه شده براساس مقررات این مقاوله‌نامه؛

ج) همکاری و کمک بین‌المللی مطابق با ماده ۶ این مقاوله‌نامه؛

د) توسعه فن آوری برای پاکسازی بقایای مهمات خوشه‌ای؛

ه) اظهارات کشورهای عضو براساس مواد ۸ و ۱۰ این مقاوله‌نامه؛

و) تذکرات کشورهای عضو همانطور که در مواد ۳ و ۴ این مقاوله‌نامه پیش بینی شده است.

۲- اولین نشست کشورهای عضو توسط دبیر کل سازمان ملل متحد ظرف یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه تشکیل خواهد شد. جلسات بعدی توسط دبیر کل سازمان ملل متحد هر سال تا اولین کنفرانس بازنگری تشکیل خواهد شد.

۳- کشورهایی که عضو این مقاوله‌نامه نیستند، همچنین سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی مرتبط، سازمان‌های منطقه‌ای، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر و سازمان‌های غیردولتی مربوطه، ممکن است طبق مقررات رویه‌های مورد توافق به عنوان ناظر در این جلسات دعوت شوند.

ماده ۱۲

کنفرانس‌های بازنگری

۱- یک کنفرانس بازنگری توسط دبیر کل سازمان ملل متحد پنج سال پس از لازم‌الاجرا شدن این مقاوله‌نامه تشکیل خواهد شد. در صورت درخواست یک یا چند کشور عضو، کنفرانس‌های بازنگری بیشتر توسط دبیر کل سازمان ملل متحد تشکیل خواهد شد، مشروط بر اینکه فاصله بین کنفرانس‌های بازنگری در هیچ موردی کمتر از پنج سال نباشد. همه کشورهای عضو این مقاوله‌نامه به هر کنفرانس بازنگری دعوت خواهند شد.

۲- هدف کنفرانس بازنگری این خواهد بود:

الف) بررسی عملکرد و وضعیت این مقاوله‌نامه؛

ب) بررسی نیاز و فاصله زمانی بین جلسات بعدی کشورهای عضو مذکور در بند ۲ ماده ۱۱ این مقاوله‌نامه؛

ج) اتخاذ تصمیم در مورد اظهارات کشورهای عضو طبق مواد ۳ و ۴ این مقاوله‌نامه.

۳- کشورهایی که عضو این مقاوله‌نامه نیستند، همچنین سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی مرتبط، سازمان‌های منطقه‌ای، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر و سازمان‌های غیردولتی مربوطه ممکن است طبق مقررات رویه مورد توافق به عنوان ناظر در هر کنفرانس بازنگری دعوت شود.

ماده ۱۳

اصلاحات

۱- در هر زمان پس از لازم‌الاجرا شدن آن، هر کشور عضو می‌تواند اصلاحاتی را برای این مقاوله‌نامه پیشنهاد کند. هر پیشنهادی برای اصلاح باید به دبیر کل سازمان ملل متحد ابلاغ شود و او آن را به همه کشورهای عضو ارسال خواهد کرد و نظرات آنها را در مورد اینکه آیا کنفرانس اصلاحیه باید برای بررسی این پیشنهاد تشکیل شود جویا خواهد شد. اگر اکثریت کشورهای عضو حداکثر ۹۰ روز پس از انتشار آن به دبیرکل سازمان ملل متحد اطلاع دهند که از بررسی بیشتر این پیشنهاد حمایت می‌کنند، دبیرکل سازمان ملل متحد کنفرانس اصلاحیه‌ای را تشکیل خواهد داد که همه کشورها در آن شرکت کنند.

۲- کشورهایی که عضو این مقاوله‌نامه نیستند و همچنین سازمان ملل متحد، سایر سازمان‌ها یا نهادهای بین‌المللی مرتبط، سازمان‌های منطقه‌ای، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر و سازمان‌های غیردولتی مربوطه ممکن است از آنها دعوت شود تا در هر کنفرانس اصلاحیه به عنوان ناظر مطابق با مقررات رویه‌های مورد توافق شرکت کنند.

۳- کنفرانس اصلاحیه بلافاصله پس از نشست کشورهای عضو یا کنفرانس بازنگری برگزار خواهد شد، مگر اینکه اکثریت کشورهای عضو درخواست کنند که این کنفرانس زودتر برگزار شود.

۴- هر گونه اصلاحیه‌ای به این مقاوله‌نامه باید با اکثریت دو سوم کشورهای عضو حاضر و رای دهنده در کنفرانس اصلاحیه تصویب شود. امین هر گونه اصلاحیه‌ای را که به این ترتیب تصویب شده است به همه کشورها اطلاع می‌دهد.

۵- اصلاحیه این مقاوله‌نامه برای کشورهای عضوی که اصلاحیه را پذیرفته اند در تاریخ تودیع پذیرش توسط اکثریت کشورهای عضو در تاریخ تصویب اصلاحیه لازم‌الاجرا خواهد شد. پس از آن برای هر کشور عضو باقی مانده در تاریخ تودیع سند پذیرش آن، لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۴

هزینه‌ها و وظایف اداری

۱-هزینه‌های جلسات کشورهای عضو، کنفرانس‌های بازنگری و کنفرانس‌های اصلاحیه توسط کشورهای عضو و کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه که در آنها شرکت می‌کنند ، مطابق با مقیاس مالیات سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، پرداخت می‌شود.

۲- هزینه هایی که به موجب مواد ۷ و ۸ این مقاوله‌نامه بر عهده دبیرکل سازمان ملل متحد گذاشته می‌شود، براساس مقیاس مالیات سازمان ملل متحد که به طور مناسب تنظیم شده است، توسط کشورهای عضو پرداخت می‌شود.

۳- اجرای وظایف اداری که به موجب این مقاوله‌نامه به آنها واگذار شده توسط دبیر کل سازمان ملل متحد، مشروط به یک ماموریت مناسب سازمان ملل متحد است.

ماده ۱۵

امضا

این مقاوله‌نامه که در تاریخ ۳۰ مه ۲۰۰۸ در دوبلین امضا شد، در تاریخ ۳ دسامبر ۲۰۰۸ در اسلو و پس از آن در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک تا زمان لازم‌الاجرا شدن آن برای امضای تمام کشورها باز است.

ماده ۱۶

تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق

۱- این مقاوله‌نامه منوط به تصویب، پذیرش یا تصویب توسط امضاکنندگان است.

۲- برای الحاق هر کشوری که مقاوله‌نامه را امضا نکرده باشد باز خواهد بود.

۳- اسناد تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق نزد امین سپرده خواهد شد.

ماده ۱۷

لازم‌الاجرا شدن

۱- این مقاوله‌نامه در اولین روز از ششمین ماه پس از زمانی که سی امین سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق تودیع شده است، لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- برای هر کشوری که سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را پس از تاریخ تودیع سی امین سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق به امانت می‌گذارد، این مقاوله‌نامه در اولین روز از ماه ششم لازم‌الاجرا خواهد شد، یعنی پس از تاریخی که آن کشور سند تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را تسلیم کرده است.

ماده ۱۸

کاربرد موقت

هر کشوری می‌تواند در زمان تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق خود، اعلام کند که ماده ۱ این مقاوله‌نامه را تا زمان لازم‌الاجرا شدن آن برای آن کشور به طور موقت اعمال خواهد کرد. ماده ۱۹ شرط بندی مواد این مقاوله‌نامه مشمول تحدید نخواهد بود.

ماده ۲۰

مدت زمانی و انصراف

۱- این مقاوله‌نامه مدت نامحدودی خواهد داشت.

۲- هر کشور عضو در اعمال حاکمیت ملی خود، حق خروج از این مقاوله‌نامه را خواهد داشت، و انصراف از عضویت خود را به سایر کشورهای عضو، امین گزار و شورای امنیت سازمان ملل متحد خواهد داد. این سند انصراف باید شامل توضیح کامل دلایل انگیزه انصراف باشد.

۳- چنین انصرافی تنها شش ماه پس از دریافت سند برداشت توسط سپرده گذار نافذ می‌شود. با این حال، اگر در انقضای آن دوره شش ماهه، کشور عضو خارج کننده درگیر در نبرد مسلحانه باشد، انصراف قبل از پایان درگیری مسلحانه نافذ نخواهد شد.

ماده ۲۱

روابط با کشورهایی که عضو این مقاوله‌نامه نیستند

۱- هر کشور عضو، کشورهایی را که عضو این مقاوله‌نامه نیستند، به تصویب، پذیرش، تأیید یا پیوستن به این مقاوله‌نامه تشویق می‌کند تا اینکه همه کشورها به این مقاوله‌نامه بپیوندند.

۲-هر کشور عضو باید به تمام کشورهایی که به این مقاوله‌نامه عضو نیستند و به آنها در بند ۳ این ماده اشاره شده است، از تعهدات خود براساس این مقاوله‌نامه اطلاع دهد، که هنجارهای ایجاد شده را ترویج کند و باید تمام تلاش خود را برای جلوگیری از استفاده از مهمات خوشه‌ای توسط کشورهایی که به این مقاوله‌نامه عضو نیستند، انجام دهد.

۳- با وجود مقررات ماده ۱ این مقاوله‌نامه و مطابق با حقوق بین‌الملل، کشورهای عضو، کارکنان نظامی یا اتباع آنها می‌توانند با کشورهای غیر عضو این مقاوله‌نامه در همکاری و عملیات نظامی شرکت کنند که ممکن است در فعالیت‌هایی که برای یک کشور عضو ممنوع است، شرکت کنند.

۴- هیچیک از موارد مندرج در بند ۳ این ماده به یک کشور عضو اجازه نمی‌دهد:

الف) توسعه، تولید یا دستیابی به مهمات خوشه‌ای به نحو دیگری انجام شود؛

ب) برای خود مهمات خوشه‌ای ذخیره کرده و یا انتقال دهد؛

ج) برای خود از مهمات خوشه‌ای استفاده کند؛

د) درخواست صریح استفاده از مهمات خوشه‌ای در مواردی که انتخاب مهمات مورد استفاده در کنترل انحصاری آن است.

ماده ۲۲

امین

دبیر کل سازمان ملل متحد به عنوان امین این مقاوله‌نامه تعیین می‌شود.

ماده ۲۳

متون معتبر

متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی این مقاوله‌نامه به یک اندازه معتبر خواهند بود.

Volume Two

Alternative Perspectives and Global Concerns (apgc.ca)

International Human Rights Law:

International Humanitarian Law

with Introduction and Interpretation

Dr. Mahmoud Masaeli

This volume presents essential international humanitarian law documents, meticulously compiled and interpreted. It offers a vital resource for understanding the legal framework governing armed conflicts, reflecting centuries of moral and legal evolution. These pages remind us that even amidst warfare's chaos, we can strive to preserve human dignity and uphold our highest ideals.

ISBN: E-book: 978-1-7388283-7-1